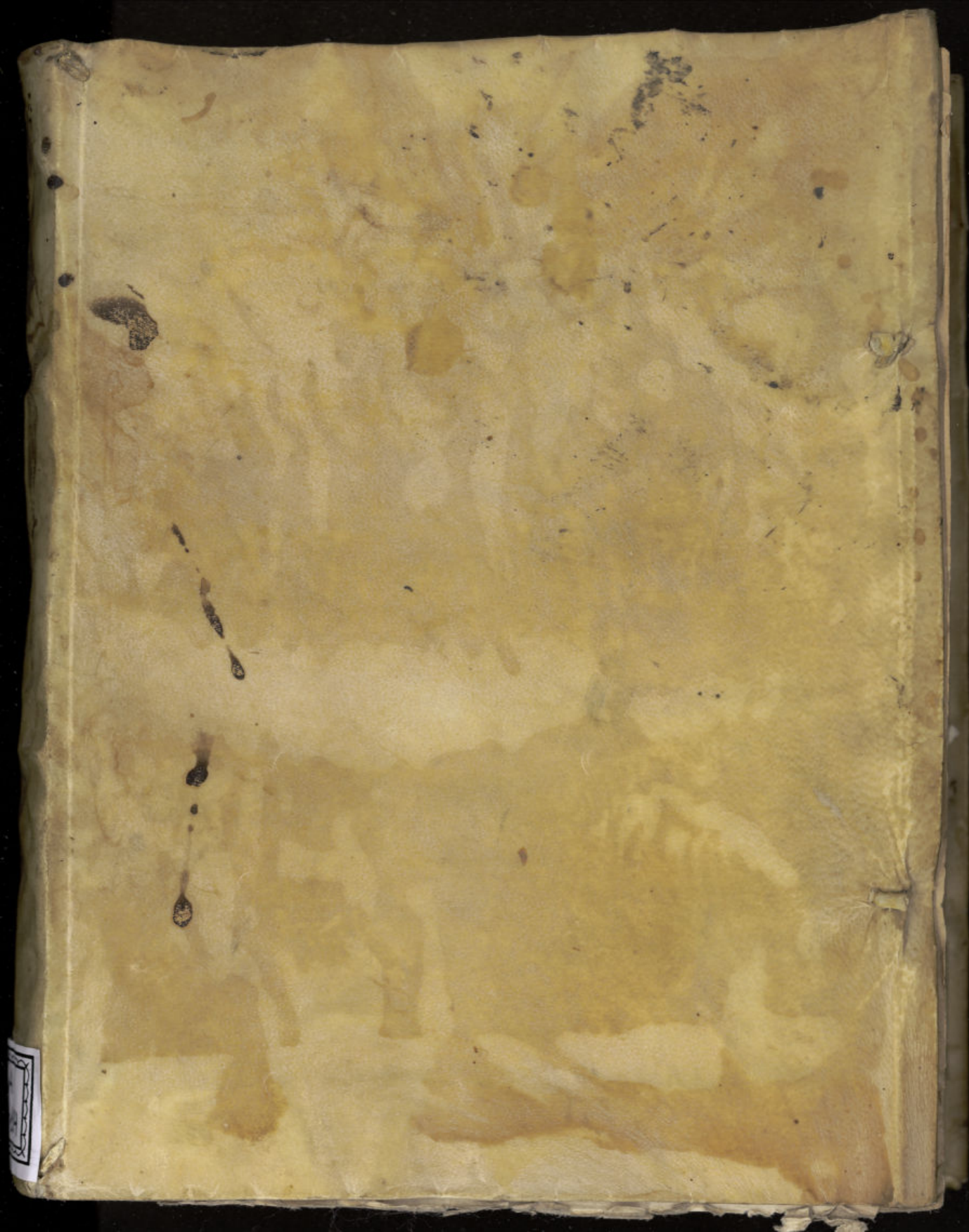

Joannis de Rhodano contra Castellum

A
12-154

scriba
a vita
nitate
tonum
debile
lura
cr
s
le
r

le
n
s

A
12
154

21-6-8

1

17-154

113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624

卷之四

G

IOANNIS RHO
MEDIOLANENSIS,
SOCIETATIS IESV,

A D

IO. BAPT. CASTALDVM,
CLERICVM REGVLAREM
INTERROGATIONES
A POLOGETICÆ.

In quibus **S. Ignatij** Fundatoris Societatis **IESV**, cum
B. Caetano Thienæo colloquentis, atque ab eo
Theatinorum Ordinem postulantis

Del Coll' della Comp' della reiicitur **FABVLA.** *de Granada S. B.*

LVGDVNI,
Sumptibus PETRI PROST

M. DC. XL.

9773

1789

IOANNIS RHO

MEDICOLANENSIS

SOCIETATIS IESV.

et

IO. BAPT. CASTALDUM

CLERICVM REGVLAREM

INTERROGATIONES

et POLOGETICAE

In quibus Ignatii Fundatoris Societatis Iesv.
et Castaldi Thesoro colloquii, et ad
Theologum Ordinem pertinent

et IESV. CASTALDUM

et IESV. CASTALDUM

LEONARDUS

Supra scriptis et infra scriptis

et DE XII

MVTIVS VITELLESVS
Societatis Iesu Præpositus Generalis.

CVM Interrogationes Apologeticas Patris Ioannis Rhò Societatis nostræ Theologi aduersus adm. R.P.D. Ioannem Baptistam Castaldum aliquot eiusdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi posse probauerint, facultatem concedimus, vt typis mandentur, si iis ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem &c. Datum Romæ 23. Maij 1641.

MVTIVS VITELLESVS.

DEfensionem Illustrissimi Ordinis à R.P. Rhò susceptam non modò probamus, sed ab omnibus perlegi cupimus; ne quis callidissimi aduersarij fraudibus deceptus, modestiâ & obstinatum hætenus silentium Societatis IESV secus interpretatus; illam ream faciat, quod illatas iniurias contemnens, aliquid de sua gloria potiùs decedere maluerit, quàm cum viris Religiosis contendere; cum tamen calumniæ, Religionis prætextu inflictæ, acriùs pungant & vulgi animos faciliùs peruadant. Verùm in tota ista Disceptatione ita domesticæ modestiæ memor fuit eloquentissimus vir, vt nemini iustæ offensionis causam dederit: quare hanc scriptionem in lucem edi posse omninò censemus adscripti sacræ Theologiæ Doctores. Lugduni, Calend. Octobr. 1641.

DE VILLE, Vicar. Gener. Substitutus.

FR. I. CHAVANON, Sacri Theol. Doct.

T A B V L A INTERROGATIONVM.

AD LECTOREM.

Scribendi occasio;causæ genus, ac status.

INTERROGATIO I.

De Castaldi plausoribus, stylo, & Operis titulo.
*Maledictis vehementibus, conuiciis, atque fallaciis
præter morem officiûmque omnia passim scatere.*
pag.1.

INTERROGATIO II.

De inscientia Castaldi rerum nostrarum.
*Castaldum in Societatis IESV Instituto planè peregrinari,
ac proinde falsò multa scribere.* pag.17.

INTERROGATIO III.

De Probationibus.
*Probationes facti ab eo afferendas, qui asserit; quod donec fecerit, nullum neganti euidentium rationum
onus incumbere; quorum primum negauit, secundum
asseruit Castaldus.* pag.27.

INTERROGATIO IV.

De Traditione.
*Traditionem Ignatiane petitionis, quam Nigronus postulauit, & Castaldus tertiâ tandem actione attulit,
non usquequaque probari; ipso Castaldo aliisque ex
eodem Ordine testibus; tum eam nihil omnino probare*

Tabula Interrogationum.

bare ineluctabili ratione palàm fit.

pag. 41.

INTERROGATIO V.

De Argumentatione à potentiâ ad actum.

Iure quàm optimo illius accusatum à Nigrono Castaldum videri, qui euersâ Traditione totus adhuc in illa detinetur.

pag. 77.

INTERROGATIO VI.

De Chronotaxi.

Temporum rationem maximam in Historiis habendam esse ad rerum antiquarum Veritatem eruendam, immeritò negare Castaldum, eamque iure depoposcisse Nigronum ostenditur.

pag. 83.

INTERROGATIO VII.

De longinquitate locorum.

Coniecturam quâ Nigronus Ignatij cum Caietano colloquium reiecit, à distantia locorum validissimam esse, immerito à Castaldo negari.

pag. 97.

INTERROGATIO VIII.

De Constantia.

Ignatium, iactis Lutetiae Parisiorum Societatis IESV fundamentis, non potuisse sine constantiae labe alienum Ordinem appetere, quod affirmatum à Nigrono, Castaldus oppugnavit.

pag. 111.

INTERROGATIO IX.

De fidelitate.

Ignatium Socios sine Fidelitatis iniuriâ deserere non potuisse.

pag. 139.

INTERROGATIO X.

De Prænotione Societatis condendæ ab Ignatio diuinitus accepta.

Tabula Interrogationum.

*Praenotionem hanc à Ribadeneirâ, & Orlandino, aliisque
allatam, ac nobilissimâ probatam traditione, tum
summâ virorum clarissimorum iniuriâ, tum parum
beneuolo animo à Castaldo oppugnari.* pag. 145.

INTERROGATIO XL

De Spiritu Ignatium euocante.

*Ignatium ex Castaldi sententia à Diabolico, vel certè
ab humano Spiritu ad Theatinorum Ordinem euoca-
cari tantùm potuisse.* pag. 185.

INTERROGATIO XII.

Excusatur Nigronus:

*Quòd viginti auctores sequutus Ioannem Petrum Ca-
rasam Clericorum Regularium Fundatorem dixerit,
& quod Caietanum Ordini tunc praefuisse affirma-
uerit, quod quum & Castaldus doceat, probabili Ni-
gronus coniecturâ usus est, quod Castaldus negauit.*
pag. 194.

INTERROGATIO XIII.

De Ordinum coniunctione atque habitu.

*Quæ de Societatis ad suum Ordinem optatâ à nostris
hominibus transgressione, deque Religiosa veste ab
eodem desumptâ in vitâ Pauli IV. cap. 16. Castaldus
prodidit; eiusdem notæ fabularis esse.* p. 213.

*Progressus Ordinis Clericorum Regularium ab anno 24.
superioris seculi, ad annum eiusdem 59. quo mortuus
est Paulus IV. ex Ioanne Baptista Tuso, Antonio Ca-
racciolo, & Ioanne Baptista Castaldo summâ fide
collecti.* pag. 216.

*Progressiones Societatis I. E. S. V. ab anno 49. quo Romæ
à Pontifice viua vocis oraculo primum laudata est,*

adi

Tabula Interrogationum.

*ad annum usque 59. superioris seculi ex Orlandino,
& Sacchino punctim adnotata, atque in annos sin-
gulos digesta.* pag.218.

INTERROGATIO XIV.

De Clericatu, & nouis legibus Societatis.

*Ignatium Clerico-Monachorum instituto, quod Theati-
ni profitentur, allici ad eorum mores potuisse, quod
Castaldus gratis sibi sumpserat, & Nigronus vali-
dis nixus rationibus negauit, minus verosimile esse
demonstratur.* pag.242.

INTERROGATIO XV.

De actione, atque contemplatione Clericorum
Regularium.

*His allici Ignatium potuisse verosimile non videri, quod
à Nigrono assertum, indignissimè tulit Castaldus.*
pag.255.

INTERROGATIO XVI.

De Paupertate.

*Ignatium excellentiâ Paupertatis, quam Theatini profi-
tentur allici potuisse, quod Castaldus dixerat in suâ
Epistola, & Nigronus negauit, minus verosimile
fuisse ostenditur.* pag.274.

INTERROGATIO XVII.

De Perfectione Instituti Societatis.

*Ignatium perfectissimam Religionis formam sequutum
fuisse, atque adeò ab eâ, quam animo destinauerat,
aliorum obiectâ sanctitate, descivisse, minus probabi-
le esse; quod Nigronus dixit, & Castaldus negauit,
verissimum esse demonstratur.* pag.297.

INTERRO

Tabula Interrogationum.
INTERROGATIO XVIII.

De Spiritualibus Exercitiis.

Ignatium spiritualium exercitiorum magisterio à Deo amplissimâ cum animorum fruge nobilitatum, alienum ab eo tractando armorum genere Ordinem expetisse minùs verosimile videri, quod à Sacchino & Nigrono dictum, nequicquam impugnat Castaldus. pag. 313.

INTERROGATIO XIX.

De Fallaciis Nigronianis.

Nihil à Nigrono dictum confictumque per fallaciam, aut imposturam fuisse in Historicâ Dissertatione, aut eius Synopsi, ideòque earum iniquissimè à Castaldo postulari. pag. 317.

INTERROGATIO XX.

De Pugnantibus, & Contradicientibus.

Quæ à Nigrono dicta, ut pugnantia Castaldus impugnat, sibi constare, & de acutissimâ Castaldi Dialectica. pag. 336.

INTERROGATIO XXI.

Adaucta & Miscella.

Pluscula vel perperam, vel per iniuriam à Castaldo dicta, quæ superioribus præterita Interrogationibus, & recens enata, siciliuntur. pag. 344.

INTERROGATIO XXII.

De Caritate.

pag. 359

AD

INTERRO

A D

LECTOREM.

Scribendi occasio; causse genus ac status.

A N N V S agebatur Seculi huius duo-
decimus, atque à condita Societa-
te LXXII. ad quem vsque I G N A T I I
Sanctissimi Patris Nostri, tum cōstan-
tia in susceptis consiliis planè admirabilis; tum
constituendæ huius minimæ Societatis, nomi-
nisque illi imponendi acceptæ diuinitùs antici-
pationes, non modò apud nostros homines, ve-
rùm etiam apud omnes, qui illius res gestas, vel
lectione Historiarum, vel auditione cognouis-
sent, in maxima, & clarissima laude versaban-
tur; quod & viro sanctissimo decorum erat, &
nobis omnibus incitamentum, ne omni vento
doctrinæ circumferremur; sed Parentis optimi
constantiam imitati, maneremus in ea voca-
tione, quâ nos in Societatem filij sui vocauit
Deus; vt quæ non vnus, aut alterius noctis con-
silio, veluti funginum genus, effusa, sed longo,
quamuis tacito Parentis, molimine concepta, di-

I.
*Quietas res
inter PP.
Theatinos,
& Societa-
tem IESV*

†††

uinisque

Ad Lectorem.

uinisque illustrationibus eius in animo lineata,
& demum in lucem edita, suscipiente Paulo III.
locum aliquem in Christianâ Republicâ non
pœnitendum obtineret.

II.
*post editas
illorum Hi-
storias,*

Prodierant non ita multò antè in lucē Cleri-
corum Regularium Historiæ à viris, vt digni-
tate amplissimis, sic diligentia summis, quas legi
plurimum virtuti intererat, ob præclara primo-
rum eius Ordinis Patrum gesta posteris conser-
uata; Et quæ fuit scribentium modestia, summo
cum iudicio coniuncta, nihil in illis erat, quo
quisquam se magnoperè dicere posset offen-
sum; itaque pax ubique Ordines inter colebatur.

III.
*fabulâ I-
gnatiana
petitionis
turbauit
Castaldus.*

Cùm ecce tibi, *Ioannes Baptista Castaldus*
(qui tandem, quasi hostem professus, bellum,
quod dudum re indixerat, profligaturus, certa-
men, pacis nomine prætento, iniit) editâ Caie-
tani Thienæi viri sanctimoniam clarissimi vnus
è IV. viris Ordinis sui fundatoribus, vitam, semen
iecit discordiarum; animo quidem minimè ma-
lo; nam de viro Religioso, secus interpretari offi-
cij mei non sit; sed Historiæ accuratione minùs
diligenti; Scripsit enim Ignatium Loiolam an-
no proximi Seculi xxxvi. Venetias cùm appu-
lisset, exceptusque hospitio esset ad S. Nicolai
à Patribus Theatinis, illorum sanctimoniam ca-
ptum, habitum Ordinis à Caietano Thienæo
poposcisse; verum ab eo dilatum primò, mox
reiectum; quòd non dubiè, post accuratas pre-
ces, à Deo cognouisset, ipsum ad actuosioris Or-
dinis

Cap. 3.
Vite Ca-
ietan.

Scribendi occasio.

dinis foundationem à Deo euocari. Visa nostris hominibus insolens admodum narratio; quùm de hac tantâ re à maioribus nemo nostrum quidquam accepisset.

In fine
Pacifici
certami-
nis, pag.
236.

Ergo inquiri diligenter placuit; quùmque nusquam eius deprehenderentur vestigia, iubetur Iulius Nigronus, vir eruditionis diligentissimæ, per occasionem Asceticorum suorum Seculum dedocere; quod ille tam modestè, quàm validè fecit, Castaldo ne inclementius quidem appellato. Qui si eam in nos, quam verbo proficitur, sartam tectam benevolentiam voluisset; (nam scripturum se minimè fuisse dicit, si nobis dolituram eam rem diuinasset) quùm dolorem nostrum palàm fecissemus, quòd eo commento multùm de Ignatij constantiâ, multùm de beneficiis à Deo in Societatem hanc minimam collatis detrahi videretur; suas nihilominus tueri partes, vulgatâ ad Marcum Thienæum Epistolâ, semel iterùmque minimè pertendisset.

IV.
*Quem Iu-
lius Nigro-
nus confu-
tauit pri-
mum in As-
ceticis;*

Id verò ut faceret, Historicorum nostrorum fidem labefactare, atque ut falsi manifestos in re omnium grauissimâ, in traditione diuinarum reuelationum, infestissimè traducere, ipsùmque Nigronum leuitatis accusare, suique Ordinis decora (quæ ampla profectò sunt) ita extollere, ut Societatis nostræ, vel ipso IGNATIO teste, illis posthabenda viderentur, nihil pensi habuit. Duos post annos in Nigroni manus ea peruenit Epistola. Ille se, suosque carissimos fratres, viros

V.
*iterùmque
differatio-
ne Histori-
câ.*

Ad Lectorem.

clari nominis Petrum Ribadenciram, atque Nicolaum Orlandinum, totamque familiam indignis modis oppugnari sensit; atque, ut erat scribendi assiduus, & diligens, totam Epistolam in particulas dissectam accuratissimè discussit, atque opusculo, sine cuiusquam iniuriâ, Dissertationis Historicae nomen imposuit.

VI.
*Contra hanc
Castaldus
Certamen
Pacificum
edit.*

In eâ, quum necessitate disputationis adactus, aliqua de vtriusque Ordinis Instituto disseruisset, tantum stomachum Castaldo mouit, ut quasi tumultus esset, saga sumenda, & non modò bellum gerendum, sed rem in certaminis aleam mittendam celsuerit. Itaque Certamè Pacificum edidit Messanae anno xxxv. in quo, si tituli partem demas, & aliqua iacta interdum verba, de quibus dicere possis scitum illud: *Molliti sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula*, nihil non atrox, atque hostile in Nigronum, & nos omnes.

Psal. 54.

VII.
*cui non re-
spondendum
visum erat.*

Et quia, ad vitandas turbas, quum visum esset non respondendum, nihil à nostrorum quocquam reponeretur, ac si planè debellasset, triumphare voluit.

VIII.
*sed recuso
& amplifi-
cato libello,
necessarium
fuit.*

Ductus est hic triumphus tribus amplius ab hinc annis, in compascuis Surrētinis, edito grandioribus characteribus, ampliore folio, accuratâ partitionum diligentia, & meliori spongiâ sermonis barbarie aliquantulum detergâ, quamvis per operarum incuriam, maculoso admodum adhuc libello, habuitque conductorum plausorum cuneos, qui grande illud ingeminarent, *Io*

triumphe

Scribendi occasio.

trumphe. Qui clamor, quanquam ex typographica officina incognita, & plane ignobili (quæ enim demum Surrenti est?) allabebatur, auditus tamen est. Verum ne optimo feni triumphale hoc gaudium nimis citò dilueretur, datum iterum triennium est, ut ipso temporis tractu refrigeratus, quæ sine veritatis iniuriâ dissimulari ulterius non possunt, æquiori animo posset audire. Satis nostro silentio lætatus est: nam quòd ab A catholicis, ut in ultimo Septentrione lites nostras ridendas Ecclesiæ hostibus propinent, avidissimè Venetiis libellus grandi ære sæpius ematur, eoque nomine Iuntæ, apud quos prostat venalis, quæstum se ingentem fecisse dicant, hoc ego Castaldo volupe futurum non credo; ut nec nomen suum, & maiorum nobilitate, & Religioso vitæ instituto, & virtutibus clarissimum, inter eos in Bibliothecis spectari, qui contra Societatem nostram Satyras scripserunt, Lithum Misenum, Arnaldum, Viretum, Scioppium, aliosque gregales, vel damnatæ, vel ancipitis, ac proinde nullius fidei homines.

Duo igitur totius causæ, quam suscipio, capita sunt: vnum de ipsa re, Ignatianâ scilicet petitione: de Nigrono alterum.

Et fuerat quidem animus, neglectâ Nigroni defensione, rem ipsam tantum agere; quòd parum ad summam rei videretur pertinere, lapsus ne aliquando fuisset Nigronus, quem diligentissimum, atque eruditissimum quidem, sed ho-

IX.

Causa tantius partes duas; Res ipsa,

X.

& Nigroni defensio.

††† s

minem

Ad Lectorem.

minem fuisse scio; Verùm tam indignis modis haberi virum clarissimum, ac venerabilis memoriæ ita doleo, vt iustam mihi eius defensionem esse suscipiendam decernam. Poscit hoc fides, quâ ille in hac tota causâ versatus est; postulat ipsa Respub. ne qui pro illius incolumitate caput periculis obiecerant, impunè ab aduersariis post mortem lacerentur, quasi non responsuri; neque enim Castaldus, neque alius quispiam, qui viri eruditionem, atque eloquentiam nosset, in viuentem tam licenter fuisset debauchatus, sed mortuo leoni barbam vellere vel mures audent. Flagitat demum obseruantia mea erga virum, morum probitate, eruditionis magnitudine, gestisque muneribus venerabilem, qui me, quamuis ætate, atque scientiâ imparem, amicum appellaret.

XI.
Operis di-
uisio,

Itaque, vbi Castaldum de stylo, ac laudatoribus, deque probationum iure, atque onere interrogauero; tum ad causam explicandam aggrediar. Et quoniam ea tota vel tabulis, testibusque productis; vel argumentis ab ipsâ temporum contentione, rerum naturâ, personarum conditione petitis, agi potest: Testes (nam tabulæ nullæ producuntur) confutabo; mox temporum rationes explicabo; tum personas excutiam, remque totam diligentissimè examinabo. Postremas interrogationes Nigroniana sibi habebit defensio.

XII.

Porro interrogationibus agere visum est: ne
somnus

Scribendi occasio.

somnus obrepat disputantibus, & quia commo- & agendi
dissima verum eruendi ea ratio sit; quæ si acrior ratio.
fortè cuipiam videatur; dummodo à contume-
liis, ac maledictis, meo magis ingenio, quàm ad-
uersarij exemplo, abstineam, fecisse me officium
meum credam. Et profectò, nisi Religioso vtrin-
que nomini reuerentiam deberem, is est Castal-
di libellus, qui validiori adhuc scribendi genere
confutari iure debeat. Cæterùm ab eruditione
ostentandâ volens abstineo, quæ, me quidem iu-
dice, causam potiùs impedit, ac lectorem dele-
ctat quidem, sed abducit.

Quoniam verò in ipso disceptationis pulue-
re complura ego documenta, cùm publica, tum
priuata, Epistolas, Aduersaria, testimonia, sub-
scriptiones, aliâque monumenta ritè obsignata
ad fidem faciendam persæpe appellaturus sum,
hic Lectorem in antecessum monitum volo, hæc
omnia me, quàm primùm Romam rediero
(quod ante proximam Quadragesimam eâ in
vrbe concionaturo Deo auspice, & fortè ante-
quam hæ Interrogationes lucem adspiciant, cō-
tinget) in nostro Romano Tabulario fideliter
depositurum, tum ad rei gestæ perpetuandâ me-
moriâ; tū vt ubi ea reperiri queant, nemini la-
teat; tum vt vnde, ad ipsorummet synceritatem,
integritatem, ac pondus, si fortè opus sit, in quo-
cumque legitimo tribunali inspiciendum ex-
plorandumque peti possint, compertum sit; tum
demum vt nonnullorum testium nomina, quæ
in præsens, qui suppeditarunt, dissimulata ac te-

Ad Lectorem.

ſta omnino eſſe iuſſerunt, non Cimmeriis ex an-
tris à me euocata, neque pro arbitrio compoſita,
ſed genuina & ſolida, dati in hanc cauſſam, ſi
quando uſus erit, Cenſores liquidò recognoſcāt;
ne quis forſitan interim, dum mihi ea vulgare
fas non eſt, ceu euanida eleuare, aut reiicere ſolu-
tum ſibi temerè exiſtimet: quod mihi prædicen-
dum fuit, ne teſtium anonymorum fidem ex
Iuris Prudentiæ oraculis Caſtaldus reiiciat; qui
hoc nomine Nigronum exagitat; quaſi verò illi
difficile fuiſſet recenti adhuc fabulâ, quod mihi
poſt annos amplius x x. expeditiſſimum fuit.

Denique quia aliam ego in meis Interroga-
tionibus, quàm Caſtaldus ſuo in Pacifico Certami-
ne, viam inſtiti, vt cuius perſpectum ſit, nihil
eorū, quæ ad cauſſam faciunt, à me fuiſſe negle-
ctum, ſed cuncta planè ſiue in Ignatij conſtantiâ,
ac decus, ſiue in Nigroni doctrinam, atque exiſti-
mationem obuerſa tormēta, præualidè eſſe euer-
ſa, ſingulâque candidè, collatòque propiùs pede
excepta ac reiecta; adieci ad calcem operis accu-
ratum Indicem, in quo Caſtaldianas Animad-
uerſiones ordine recensitas, ſimulque exaduer-
ſum, quid ſingulis à me partitè repoſitum ſit, lo-
cis diligenter indicatis, adnotatum Lector offen-
det; quò ſcilicet collatis mutuò teſſeris, diiudica-
re poſſit, ecquis noſtrum pro veritate pugnet,
quis illam oppugnet. In cuius etiam gratiam ad-
do, me in Pacifici Certaminis paginis numeran-
dis Surrentinam Editionem eſſe ſecutum.

Anim. 7.
p. 45.

INTERRO

INTERROGATIO P R I M A.

Initio
Pacifici
Certa-
minis.

DE CASTALDI PLAUSORIBVS,
Stylo, & Operis titulo.

*Maledictis vehementibus, conuitiis, atque
fallaciis prater morem officiũque
omnia passim scatere.*

VÆRO abs te, Ioannes Bap-
tista Castalde, putesne ad offi-
cium hominis modesti perti-
nere, laudatores plausoresque
ita conducere, vt non modò te
laudibus inanissimis inflent,
sed & illiberalibus maledictis
iaciendis aduersarios laceffant;
ac veluti rorarij velites tuorum
maledictorum legionibus prægrediantur? Annon va-
nissimè laudant, cum *Te orbem terrarum tuâ prædicatione
illustrasse dicunt?* Hoccine sine ingenuo rubore tu
audis? Quota enim te Italia? pars docentem audiuit?
quæ te Hispania? quæ Gallia? quæ te nouit Germania?
Cum te affirmant in vno Nigrono *Totius mundi inge-
nia expugnasse?* quod anceps dictum secus interpretari
nolo, sed ad laudem traho: Cum nouo belli ac victo-
riæ genere *Mortuos te ingulare prædicant?* quâ admira-

I.
*Laudatores
Castaldi
vanicatis
arguuntur.*

A

bili

bili fortitudine iam Turcas omnes delere te posse confido : Cum te *Gloriosum militem* vocant, teque aiunt *in Cauda exercitus tui habere charitatem* : quod foedè non minus, quàm ineptè chartis illitum Latinis est ? Cum te Ioanni Baptistæ Præcursori componunt ? Contra quem enim Herodem depugnasti ? Mitto reliqua ; Laudes, cum merita anteueniunt, Castalde, onerant, non ornant.

II. An eos à te conductos negabis, quos infimis precibus emisisti ? Questus est ex illis non nemo, se duos integros menses nobilis matronæ à te, tuisve submissæ precibus tandem aliquando victum, testimonium dixisse laudationis tuæ, quod tamen modestissimè fecit, procul ineptiis, ac maledictis. Nomini parco, dicturus tibi Castalde (si fortè, inscio te, alij hoc tentarunt) quandocumque scire volueris ; parco, inquam, nomini, ne stigmata leuitatis viro inuram, qui bimestrem matronæ oppugnationem non tulerit.

Disimulo interim illorum ineptias, qui te Orpheo, atque Herculi componunt : Et stipes verè, & cautes sit, qui vanitatem scribentis non irrideat. Tu Orpheus, Castalde, qui nondum Latinè scribis ? Tu Hercules, qui in Mortuum pugnas, quem viuum rogaueras, ne te scriptis vrgeret ? Prætereo catachresim *doctrinam tuam fontem è paradiso progredientem sibi videri dicentium*, qui se, quàm illimes fuerint illius fontis latices, planè produnt ignorare, cum illis tuam hanc scriptionem tot maledictis lutulentam comparare non dubitant. Mitto sannas in nos plusquàm scurriles, dum *verecunduli, ac taciti agere* dicimur, & *illud vulgatum profari* : *Parce defuncto* (quod grandioribus characteribus fuit scribendum, ne quid contumeliæ deesset) & *belle bellissimum scrupulum iniicere*, scilicet triennij silentium non studio Charitatis, sed degeneri timori imputauit quisquis ille fuit, qui viris nobilibus os subleuit.

Ex litteris P.
Barr. Bel.
uederij.

III.
Et parum
Latini.

Taceo pueriles in re Grammaticâ hallucinationes, quibus ea testimonia tanquam gemmis Erythræis distinguun

distinguuntur; quanquam tota tua scriptio ita illis exundat, ut, nullo penè labore, collectam illarum lineam apud me habeam, quam magno emptam vellet Valla, ut eius Elegantiarum libellus superbissimè posset exornari; verum hæc, aliæque tuæ Logicæ incomparabilis, additæque diuinarum scripturarum interpretationis ornamenta in aliam, si cui animus erit experiri, scriptiorem seponamus.

Disimulo in eorum non nemine, cui nobilitas ingentes animos facit, ingrati animi maculam indelebilem, quòd non leuibus à Præsede nostræ Societatis beneficiis affectus, & à Sociorum nemine vnquam læsus, in eam liberrimè inuehatur: Non excutio nouam vocis *defensionis* usurpationem; nam qui libellum tuum Defensionem Ordinis tui dixit, hic quoque idem dixit Nabuchodonosor iuranti, quòd ab omnibus regnis, quæ illius tyrannidi vltro ceruices subdere noluerant, se defenderet, hoc est, ut omnia, quantum conari posset, pessundaret, ac deleteret. Hæc mitto omnia, & antequam ad maledicta transeo, tuos omnes plausores monitos opere quàm maximo ego peruelim, ut temperantiùs in futurum de alienâ famâ loquantur, nè in alienam contumeliam venusti esse velint: nam si dicere pergent quæ volunt, audituri fortè sunt, quæ nolint. Et nostro, si his armis pugnare modestiæ esset meæ, sequitur de vulnere sanguis, scirem & ego in nomine ludere, morésque aliquorum, & emptos, nobilitate, aut gratiâ litterariæ Reipublicæ titulos, dignitatésque ludos facere. Sed pluribus abstineo: Tu verò, Castalde, putasne mihi, meisque amicos adeò nullos, aut ita nullius esse dignitatis ac nominis, ut cum tu non paucos fabulæ tuæ laudatores in manipulos deduxeris; centurias legionésque huiusmodi, si inani- bus nominum clarorum causæ firmamenta constarent, sub signis habere non possim? Sed viceris hac plausorum pompâ, ut etiam contumeliis.

Quæro enim ex te, Castalde, an ea, quæ illi male-

V.
Notantur
ingrati ani-
mi.

VII.

Al 2. dicta

Castaldus
plausorum
suorum ma-
ledicentiam
præstare de-
bet,

VII.
qua atrox
est, cum a-
liorum,

dicta iaciunt, tu probes? hoc enim scire vehementer opto. Quid ais? Probas? Igitur criminis particeps, & maledicus es. Improbas? Cur igitur ab iis, quorum tibi est improbata maledicendi licentia, laudari non erubescis? Laudari à laudatis viris, ea demum ingenua, & probabilis gloriæ vsura est: ab illaudatis, illiberalis est laudatio omnis. Quid autem tam illiberalis, quàm scurrarum more maledictis ludere? Id factum abnuis? certè non potes, si ea legisti; quod si non legisti, prudentiam tuam si desiderari dicam, de me queri non potes. Sed age, maledicta, de quibus te interrogavi, videamus. Vocatur Nigronus. *Umbra stridens*, & ab eo dicitur, *Dolus larvata veritas*: Nigra dicitur *avis sacros tuorum parentum manes pertinaci crocitu deturbans*: dicimur nos omnes *Millenarij veritatis otores technas struere, in quas simus casuri*: Vocamur *tua Religionis Eversores*, quam ego calumniam iniquissimè fero. Deuotemur diris acerbissimis. *Taceant, pereant*, & Nigrono imprecatur non nemo, *Ut in pulvere dormiat, & quasitus non subsistat*. Hæccine tu probas Castalde? Perge porrò: Confertur Nigronus *Galiato*, tu *Davidi*, atque ob illum prostratum (quasi verò Lutherum, Calvinumque deuiceris) tibi cœlesti in Capitolio triumphus decernitur, vnus tamen tantum Senatoris sententia. Dicitur à te deuictus *Latitare voluisse sub silentio, & insignia tibi tradere victorie*, & quasi Philistæus aliquis à te *Generoso Samsonè proculcatus*: Dicitur, *Esse in perditione, & nec veritatem, nec misericordiam Dei posse narrare*. quod dictum inhumanum planè, atque impium, & viro, qui dixit, longè indignissimum est: Nos omnes componimur Epuloni, qui mortuum in viuientium scenam induximus. Dicitur è *tenebris sepulchri tenebrosus prodire* Nigronus; & incautissimè *Larua Nigroni auras veritatis concutere*. Dicitur, *Ab Orci sinu ex inopinato procax ascendere, si fortè suis offusis tenebris in lucem inuehi quoquo modo possit*.

VIII.

Tunc Mari Torelle, cum tuâ hac procacitate inca-
stigatus

stigatus hinc mihi abires; nisi ego iuratam huc attulissimam patientiam? Tu Iulio Nigrono, viro omnigenâ non minus virtute, quàm disciplinis omnibus ornatissimo, quique sexaginta propemodùm annos religiosis moribus spectatus, probatus, laudatûsque est, qui summâ constantiâ atque pietate, me præsentem, obiit, ita conuiciareris? Verùm quid ego Marium Torellum accuso, qui nusquam est? Res planè admirationis plenissima, hominem hunc I. C. tanti esse nominis, ut libello tuo pondus aliquod auctoritatis maledictis posse addere credideris, cum illius nomen in Albo Iuriconsultorum totius regni Neapolitani diù quæsitum nusquam comparuerit. Ut mihi proinde ex manifestis dubia æstimanti fallaciam aliquam hîc adornatâ esse suboleat; quod tamen in medio, donec aliquid diligentius explorauerim, mihi est relinquendum, ac de re quarendum Castalde: quo enim demum ore hæc audis, & probas, quæ tui Certaminis verissima probra sunt? Hæccine Pacifici Certaminis denunciatio? Fac tibi cum Luthero, & Caluino, aut si quos hostes Ecclesiæ Dei proximo seculo tetriores effudit Orcus, decertandum fuisset, quid grauius dici potuit? Dissimulemus interim alia, grauiora quidem, si sola dicta essent; sed consuetâ multorum vnâ peccantium felicitate, immania hæc inter, nunc temporis mihi negligenda: satis enim habeo, si de istis, quæ in medium attuli, te interrogem. Quòdnam igitur de illis iudicium tuum sit, ex te scire volo. Cum eâ enim, quam profiteris, moderatione scribendi, quomodo ista conueniant, non intelligo: sed frustra ego tuam de aliorum maledictis sensum exquiro, quem tuis vbique prodis.

Nec mihi ampliùs dissimulandum est, verùm erumpenti veritati locus dandus, &, quæ hîc subest fallacia in lucem protrahenda. Dixi à tuorum aliquo plausores tibi conductos, quod hominis vani videri potuit, & in magno quamuis sapientum numero aliquem vnũ,

*Tum Marij
Torelli præ-
cipue.*

IX.
*Detegitur
fallacia
nominũ il-
listrum.*

qui studio partium leuiusculè egerit, reperiri minimè mirum est; sed parum dixi: aio nunc, quicumque hoc fecit, abusum planè licenter summorum virorum humanitate: rursùmque aio per summam impudentiam ab eo homine confictos fuisse codicillos alieno nomine, intolerabili Lectoribus illudendi licentiâ. Et quidem iam mihi, eùm primùm ineptias illas infectissimas plaudentium legissem, fraus aliqua ex similitudine styli suboluerat; sed ne temerè quid affirmarem, suspendere malebam assensum, quàm minùs exploratum aliquid in medium afferre. Sumpsi igitur mihi spatium aliquod temporis, ut per idoneum amicū, virum nobilem, ac magnis amicitiiis florentem cum laudatorum tuorum nobilissimis de iniuriâ expostularem; atque hoc maximè pacto exploratâ totius rei veritate, fidenter nunc clamo, nobilissimis viris fucum factum, & clarissima nomina contumeliosis illis libellis non sine malo dolo fuisse subscripta; cum enim aliquot illorum, ne Latine quidem satis sciant, rogati tamen siue à te, siue ab aliquo, qui adornandi triumphi tui sibi prouinciam depoposcerat, ut libellum per-elegantem, in quo de Ordinis tui, cui addictissimi sunt, præstantiâ dissereretur, suis auctum vellent nominibus, paterenturque illi à suis honestatibus splendorem dari; quâ sunt humanitate, nihil de contumeliis, ac maledictis suspicantes, vel vtrò subscripserunt, nihil legentes; vel folia pura dederunt. Quâ nobilium virorum humanitate, nisi alienam in contumeliam quicumque hoc fecit (te enim, & probatæ virtutis, quos plurimos esse video, Ordinis tui viros exceptos hîc volo) abusus esset, possent illi excusari; nunc nimia credendi facilitas iniuriarum iure postulatur. Quis enim est mos hic non modo à gentis, ac nobilitatis genio alienissimus, sed planè barbarus, & inhumanus, maledictis eos proscindere, à quibus ne verbo quidem unquam læsus fueris? In illâ ipsâ gladiatoria monomachia licentiâ, qui hyperaspistæ accedunt, omni abstinent:

nent contumeliâ, & vbi vulnera inferri fas esse credunt, maledicta spargi indecorum ducunt: cur igitur hoc illi fecerint in hoc Pacifico Certamine? Muliebri, ac seruire hoc pugnae genus, quibus hic quaestus in linguâ est, vt contumeliis obruant, quos ne digito quidem audent attingere. Quid aliud, si iniuriarum iudicium intentem, responsuri sunt nobiles viri, alieno scelere maledicentissimæ scurrilitatis rei, nisi nimium se facile credidisse non ampliùs facturos? Et sanè qui suo Marte adprobationes eas composuerunt, satis plerique omnes modestè scripserunt, vt pestilientia illa omnis conuiciorum, atque scurrilitatum ab vno alteròve calamo deriuata videatur.

Sed quamuis hæc grauissima sit accusatio, levis tamen est; si cum eâ, quæ iam sequitur, conferatur. Nichil hîc mihi tecum est, Castalde, quem ex animi mei sententiâ, ignarum huius fraudis, & fallaciæ, quam nunc prodam, esse pronuncio; sed iustissimè conqueror, tantum audaciæ homini alicui fuisse, vt facinus faceret longè turpissimum. Eum, quicumque ille demum fuit; magnâ voce ad ipsius veritatis tribunal conuenio, & fidenter illi dico, *Ambula in ius*. Interrogo enim illum lege Corneliâ, quâ profectò tenetur, nam codicillos alienos per scelus, vt legislator loquitur in *C. ad leg. Corneliâ*, l. si falsos, §. qui autem. Supposuit laudanti testi, qui eos nunquam scripsit, neque illis nomen suum commodauit, atque id facere ne somniauit quidem. Grauis hæc accusatio est, sed vera: age enim responde, Castalde: nonne tuo in libro laudator vnde uigessimus est Ludouicus Ximenius Ordinis Beatissimæ Virginis Mariæ de mercede Redemptionis captiuorû Theologiæ magisterio nobilis? Est. Nonne strenuè cum aliis ineptit, tæque laudibus in Cælum tollit? Primum, inquis, omnino per nego, & tu viro clarissimo maledicis: secundum, eius beneuolentiæ, atque egregiæ in me fuit humanitatis. De illius iniuriâ ne cures, Castalde; fatere modò te ab illo laudatum,

X.

& audacissima
sima hystero-
phantia, ne-
scio cuius,

XI.

cōfictus Lu-
douici Xi-
menij nomi-
ne codicillis.

tum, probatúmque illi fuisse libellum tuum : fateor, & viro, inquis, clarissimo gratias ago habeoque. Lubétne, quæ ille tuam in laudem, & Nigroni contumeliam dixit, hîc audire? Audiantur.

Mag. Fr. Ludovicus Ximenes, Ord. Beatissimæ Virginis Mariae de Mercede Redemption. Captiuorum.

Frustra in stadium Pugnator secundo accessit, qui in primâ acie superatus abscessit. Quem viuum supplex una responsio deiecit. & vicit: mortuusne stabit? aut millies confossus triumphos sperabit?

Extimuit viuus confractò gladio iterum inire certamen, atque debellata vibrare denuo arma. Siluit, & sub silentio latitare maluit, quàm rursus reiectum ab arenâ discedere. Sustulerunt mortuum, sperantes, quod vel sic timorem incuteret: sed qui viuum non timuit, mortuum non expauit. Principio contempsit, indignans mortuo respondere, postea ut pareret, quæ mira legis parauit. Arcum continuit, qui productior maiori virtute percussit. Viuat itaque felix, & columis, suæ Religionis custos, & columen. In puluere ille dormiat, & quasitus non subsistat.

Papæ! quàm basilicè! iam Trosculus triumphares; nisi hæc omnia Ximenio ab aliquo Simiâ sycophantâ essent afficta, nihil enim vir grauissimus his ineptiis scripsit, nihil dixit, cogitauit nihil. Audi, Castalde, quid ille pridie Kal. Nouemb. anni M.DC.XL. scriptis codicillis suo Chirographo testatus sit, quos ego codicillos ritè obligatos habeo in meâ potestate. Reddam Latinè fide meliore, quàm stylo.

Dico ego Mag. Fr. Ludovicus Ord. D.N. de Mercede Redemptionis Captiuorum, quatenus ostenso mihi, & à me viso nomine meo in libro, cui titulus est: Certamen Pacificum Io. Baptistæ Castaldi, edito à PP. Theatinis, miror aliquem ausum esse illud ibi apponere, quia ego conscius huius appositionis non sum, & impostura est, quæ mihi fit; In cuius rei testimonium hoc Chirographum meâ manu firmaui. In hoc Conuentu Sanctæ Ursule Neapoli, hodie 29. Octobris. 1640.

Ego Magist. Fr. Ludovicus Ximenes, &c. affirmo ut suprâ.

Ego

Ego Fr. Io. Bapt. Grotius Secr. & Definitor huius Prouincie Italie, & Sicilie, fidem facio supradictam subscriptionem esse Patris Magistri Ximenes suâ propriâ manu factam, agnosco enim eam, & me presente subscripsit. Atque ita ego meâ item manu firmo, & sigillo Ordinis munio eâdem die, & anno, ut supra.

Mag. Fr. Ioan. Bapt. Grotius, Secr. & Definitor.

Mag. Fr. Michaël de Cernallo Prouincialis.

Locus + sigilli.

Quid ego hîc tibi faciam, Castalde, cui aliena scophantia præstanda est? aliena, inquam, neque enim mihi persuadere possum, te conscio, tantum scelus susceptum fuisse, quod iterum dixisse non piget. Certè mihi omnium testium tuorum suspecta iam nunc fides, nec illis credere iure amplius cogi possum: & dissimulâsem ista quidem, nisi hoc esset in causâ præuaricari; sed pergamus, & de tuis maledictis videamus.

Quæro igitur, Castalde, an maledicta in nos, & in Nigronum, nullâ mortui, nullâ Religiosæ familiæ reuerentiâ dixeris? Quid ais? Fateris ingenuè? Do libens veniam, nec pœnas reposco. Negas? non ideo muto, sed dic tamen, quo loco hæc, quæ iam recensabo, habenda tibi videantur? Separemus, quæ in Nigronum, & quæ in Ordinem totum dicis. Ordiamur à Nigrono. Eum enim *Gloriosum gigantem gladio suo perimere*^a te velle profiteris: Et *versutum*^b non semel appellas, quod sine conuicio non dicitur: Ais *Insidiosum fictionibus adinventionibusque te infestare*^c; Non verum, sed *verifucum rimari*^d: Et *fundamenta vitæ spiritualis euertere*^e; hominem, qui de illo viuendi genere tantâ cum laude scripsit eruditissimos libellos: Minaris, te os illi *obstructurum*^f. Accusas, ut vanum & superbum, monesque, *ne velit ambulare in magnis, & mirabilibus super se*^g. Reprehendis ut hominem *iræ impotentem*, & *opprugrandi libidine victum*^h, & *carnali sapientiâ imbutum*ⁱ. Argumenta, quæ ille spicas dixerat, nullâ cuiusquam

XII.

Castaldi
maledicta
in Nigro-
num.

Animad.

XXII.

^a p. 170.

^b p. 173.

^c p. 180.

^d Anim.

III p. 29.

^e Anim.

^f p. 15.

^g Anim.

IV p. 38.

^h Anim.

XIII. p.

ⁱ 22.

^b Anim.

XXII.

p. 198.

ⁱ Ibid.

p. 191.

B.

iniu.

iniuriâ tu spinas, ex quibus non uuas, sed tribulos colligas^k. Vocas eius Dissertationem *Famosum libellum*^l, Abortiuum, cui prudentum iudicio melius fuisset, si absconditus non subsisteret, sicut qui concepti non viderunt lumen^m. Et tanquam Sacchini modestissima tuæ ad Marcum Thienæum Epistolæ confutatio, *Maslix satyriæ*ⁿ fuisset, ab illo te dotes impetitur. Nigronum, ut fallacem totis quatuor Animaduersionibus o laceras, atque ut Tautologia vitio laborantem traducis. Ut pædagogo, & cum Grammaticis educato p illudis: ais, *Et Nigronus, & Typographo præstitisset in tenebris conticuisset magis, quam aspexisset lucem, quod quidem utrique honorabile, nunc certe probrosum, & tu quamuis deceptus, certe Lectorem non decesses*^q. Tum Parco tibi, quia ignorans fecisti. Quid grauius diceres, si Caluini Institutionem edidisset? Iam verò de toto Ordine, quam veneranter loqueris, qui nos *Venerabiles tibi Patres*^r appellas?

XIII. An non dicis, Nos pepigisse fœdus cum morte? Nos *Societatis fœdera & pacis terminos, transilire? Inxisse pœnas alterius ad alterum, & pennarum in te struxisse phalanges*^s? scilicet: Tantæ molis erat Castaldi vertere dicta. Accusas nos, ut intolerandæ superbix reos, & quidem per calumniam, dum post contumeliosissimam disputationem, quasi morum aliquis magister grandi admones supercilio: *Non ergo Perfectionis fastigium præ cæteris sibi adscribant, qui infra cæteros tot perfectionis obseruantia monilibus non ornantur*^t. Per acerbissimam calumniam ista dicuntur, quis enim nostrum præ cæteris fastigium illud sibi adscripsit? In eo consistere Societatis nostræ Institutum opinamur, & verissimè quidem: at nullos eò euasisse præter nos, quemquam nostrum dixisse, contumelia est, & maledictum.

XIV. Traducimur, tanquã supposititiũ libellũ Nigroni nomine vulgauerimus^v; quod sanè à te, Castalde, dici omnino par non fuit; nisi fortè memoria excidit, te anno XXIII. ad Nigronum tum Domus nostræ, ad D. Fidelis, Præpositum Mediolani sub meridiem adiisse, &

k Anim.
VI p. 51.
l Anim.
XXVII.
p. 236.
m Anim.
p. 8.
n In præfat. p. 5.
o Anim.
XXII &
deinceps
p Anim.
XIII. p.
117.

q Anim.
XXI, p.
169.

r Præfat.
p. 5.
s In fine
p. 236.
t Præfat.
p. 5.
p. 7.

* Anim.
XIII p.
124.

v Præfat.

p. 7.

fe, & ab eo contendisse, ne quam parauerat, Dissertationem Historicam euulgaret. Sed oblitus id fueris. Ego, qui morienti Nigrono affui, sanctè affirmo, libellum hunc reliquos inter ineditos supremâ expolitum manu ab eo nobis relictum, qui deinde vnâ cum aliis eruditissimis opusculis lucem vidit, nullis vnquam tenebris obruendus. Quod si mihi affirmanti fidem adiungendam negas, testem appello virum omni exceptione maiorem, nec tibi, vt arbitror, ignotum, Carolum Sangrium Societatis nostræ Præposito Generali pro Italicis prouinciis Assistentem. Recitetur eius Chirographum.

Ego Carolus Sangrius Assistent Italiae Societatis IESV, fidem facio, iureiurando etiam, quatenus opus est, interposito, mihi, cum Prouincia Mediolanensi præessem, à P. Iulio Nigrono Domus Professe D. Fideli Mediolani nuncupata Præposito sapius narratum, ab se lucubrationem quandam Apologeticam elucubrari aduersus P. Ioannis Baptistæ Castaldi Clerici Regularis, vulgò Theatini editam Epistolam, in quâ is iure, ac verè à se scriptis vulgatum tuebatur, S. Ignatium Societatis IESV Fundatorem olim à B. Caietano vt se in eandem familiam Theatinorum cooptaret, petiisse; quod tamen ipse in Commentariis Asceticis nullo solido niti fundamento docuerat: cum autem paucis post mensibus idem P. Nigronus morbo correptus, ex quo etiam decessit, à Deo se euocari sentiret, eandem lucubrationem, quam Dissertationem Historicam inscripsit, iam absolutam penitus atque perfectam è ceteris suis scriptis excerptisse, mihiq; in manus, vt in lucem, si videretur, factâ à R. P. Generali potestate, edi posset, tradidisse. At ego libellum apud me annis compluribus, quod Ignatianæ petitionis fabellam silentio ipso interituram sperarem, de industria clam habui. Vbi verò illam deuò animatam, atque in suggestum elatam frequentique concioni propinatam rescui, tum eniuèrò taciturnitati modum ponendum existimanti, acceptâq; à R. P. Generali facultate, Dissertationem Neapolim, vt ibi imprimeretur misi, eâque in vrbe illa ceu legitima P. Nigroni proles, quemadmodum etiam, vel ipsa doctrina, eruditio, &

modestia reliquis eiusdem Patris operibus gemina satis testatur, foras emissæ est. In quorum fidem his propria manu subscripsi, ac muneris mei sigillum apposui. Romæ 11. Maij, anno 1641.

Locus + sigilli

Carolus Sangrius.

Nos in vltimum Ecclesiæ locum coniiicis, quâ de re, quantum nostra interest, publico tibi Societatis nomine gratias tibi agendas mihi puto; quocumque demum id animo à te scriptum sit; Nam de veritate, quoniam ea res publicæ aliquantulum interest vtilitatis, in loco videbimus. Hæc omnia, & alia adhuc longè grauissima, quæ clanculùm iaciuntur, libentissimè ferrem.

XV.

Qui cū Castaldo iure potest expostulare, quod hostis Clericorum Regulariū ab eo falsissimè fingatur.

Vnum est, in quo irasci, ac dolenter tecum agere, Castalde, te, Ordinemque tuum totum vehementer obsecro, vt per vos mihi fas sit. Id enim cū de Nigrono, tū de Societate vniuersa, quæ librum dignum luce publicâ censuit, à te dicitur, cuius si ille, si Ordo vniuersus, si quisquam omnino nostrum affinis est, immanissimi flagitij pœnam deprecor nullam; si verò per iniuriam affingitur, tuos ipsos sodales viros probitate ac sapientiâ nobiles, quibus hæc minimè probari scio, hîc appello, vt inter nos iudicent, quis nostrum iustius conqueratur. Ais, Nigronum *Religionem vestram perdenda quantus quantus est, incumbere*. Hoccine cogitasti Nigronem? Liceat nunc te mihi excitare, vt vel pro te in tam atroci criminatione respondeas. Ille sanè, si hac mortali adhuc aurâ vesceretur, dolentissimè sic tecum, Castalde, expostularet. Egone tantum scelus concepì, vt Clericorū Regularium familiā perditam vellē, quam amplissimis laudibus exornauì? Ego illam familiam, cum quâ, antequam tu, Castalde, pomum discordiæ iaceres, summa fuit animorum coniunctio? Sed quid mihi agendum fuit veritatem tuenti? Dixeras enim, opinor, Ignatium ad vestrum Ordinem allici potuisse paupertate vestrâ eximiâ, quippe stipem non mendicante. Respondi, Ignatio olim visam, & mihi nunc

In Præf. Pacifici Certaminis, p. 6.

nunc videri longè sublimiorem, quæ se vsque ad mendicitatem abiicit.

Quæ hîc est Ordinis iniuria? si continuò vos sublimiorem, quàm Francisci alumnos, aut Societatis Professos paupertatem colere non dixi, iniuriam feci? Dixeras allici potuisse fructu plurimo animarum. Respondi vos, per illa vestra initia, non eam operam, quam nunc nauatis perutilem, illi animarum quæstui dedisse. Cæterùm vbinam à me dictum merè contemplatiuam vestram familiam fuisse? Si continuò Apostolos non appellauit, si aliquid ampliùs Ignatium cogitasse dixi, vos ego perdere volui? Vide, ne superbum sit, neminem sibi velle præhaberi: Dixeras nouum fulgorem ex coniunctione *Clericatus*, & *Monachatus* Ignatij in oculos incurrisse: Negauit nouum fuisse fulgorem istum, de quo Sanctissimus vir Bonaventura gloriatur; quique in Canonicorum Regularium familiâ nunquam omninò occidit: Dixi Ignatium socios habuisse, quos primis tui Ordinis Fundatoribus in disciplinarum cognitione præferret, quod verè dixi; Omnes enim illi magistri in artibus, & in Theologicis diù multùmque versati. In quo ergo vos læsi, Castalde? Quia nimirum Ignatij dictum vulgauit? Sed nisi perperam interpretaris, ille vaticinatus est; nam tantâ vos olim celebritate concionum, cæterorumque ministeriorum non agitasse, præterquàm quòd litterarum monumenta loquuntur, si qui vicini temporum illorum adhuc tecum peregrinantur, senes optimi, ac probatissimi, profectò non diffidentur.

Hæc si dolenter tecum Nigronus agat Castalde, tu quid respondebis? Scisne, qui dimittit aquam, caput esse iurgiorum? Si te Nigronus, si Ordinem tuum, si quemquam verbo læsit, si dictum liberiùs dixit, si ludibrio habuit; si ludos fecit, si sannis illusit, si bellum ex pace collegit, nihil deprecor, quin calumniarum atque iniuriarum à te postulatam, quod tu amarissimè

XVI.

Nihil enim
hostile dixit.

XVII

Nec omnino
grauiori.
verbo usus
est.

facis, omnium gentium, atque ætatum iudicio damnes. Verum si coactus in causam ingressus est, si argumentis validissimis, summâ usus est modestiâ, danda homini venia ea dicenti, quæ minus tibi placuerunt; quæ enim aliud fieri potest, cum de veritate cernitur? cum facti quæstio est? cum Institutorum, hominumque necessaria causæ instituitur comparatio.

XVIII.

*sed necessaria
usque d-
fensione.*

Quæritur; exempli causâ, An à vestra paupertate alluci potuerit Ignatius? Tu probabile ais; Nigronus fieri potuisse negat. Hucusque, nisi tyrannide Pythagoricâ nos premis, nulla tibi facta iniuria est. Probas eâ ratione, quod ea summa sit in Ecclesia Dei: Negat Nigronus, & Frâncisci mendicitatem reiectâ tantummodo in Deum spei, hoc paupertatis nomine, anteferendam putat. Si hoc est iniuriam facere, Castalde, iam, opinor, mihi arenâ exceedendum est; paucissima enim ex dictis tuis probaturus sum, nam in plerisque

XIX.

*quod & mi-
hi faciendū.*

omnibus veritatem desiderari puto. Cæterum, dic ingenuè, Castalde, atque ex animi tui sententia, si Societatem, vel ab amplitudine minorum, vel ab Apostolicis missionibus, vel à gloriosis mortibus eorum, qui tam magno numero in fidei causâ ab eiusdem hostibus atrocissimis trucidati obierunt, vel à gentibus, populisque ad Christi nomen allectis; vel à continuis cum hæretica colluie bellis, vel ab infinitis in omni disciplinarum genere, cum immortalis eruditionis fama editis monumentis; vel à capitum numero, quæ suprâ xvii. millia, xxxvi. In fine, amplius Prouinciis continentur: vel à Gymnasiorum, P. 237. atque Academiæ splendore tantillam præhabuisset, dic quæso te, an non verè gloriatus esset in Domino? an ad perdendum Ordinem tuum clarissimum incubuisset? Annon stella differt à stella? Et Benjamin (nam nos fratrum vestrorum minorum loco habes, cuius rei causâ gratias ago; toto enim in certamine ut hostes habuisti) plures partes obuenerunt. Nulla igitur causâ tantarum querelarum, nulla maledictio-
rum

rum fuit. Quæ cum ita sint,

Quæro abs te, quid tuo huic libello, quod à maledictis inchoasti, Certaminis Pacifici nomen imposueris? Hæc enim uerò, ut cum Iurisconsultis loquar, est *protestatio contraria facto*. Pax maledictis non feritur, nec falsis alitur accusationibus; Diceré quis possit admirans, qui nouus hic mos, *Pacem orare manu, præfigere puppibus arma*? Mihi nec tecum, nec cum vlllo Catholicorum bellum est; nam ab adolescentia in hac Ignatij Schola in Ecclesiæ hostes bellum gerere, ab ipso erudimur tyrocinio, neque ad hunc vsque diem operæ nostræ Rempublicam pœnitet: Catholicas inter legiones (sic Religiosorum familias appello) aliquam oriri æmulationem non inutile creditur esse Reipublicæ, ut ipsâ æmulatione acrius in hostes prouant, atque in eos iustas iras effundant: verum si vsque ad arma, & bellum erumpant, iam scelus est, & publicum flagitium. Edico igitur fore, ut quamuis iræ causas haud procul habeam, illam nihilominus teneam, ac de rerum, argumentorumque veritate ita quæram, ut non vulnerem charitatem. Sequar Nigroni sapientissimi, atque amicissimi viri candida vestigia, in quibus, qui se spinas inuenire arbitrantur, videant, ne delicatiores sint, quam ut sibi contradici, ac se refelli ferre possint. Ego te, Castalde, nunquam vidi, sed amo nihilominus religiosos mores, laudoque diligentiam, quâ clarorum virorum gesta prosecutus, facem posteris præluxisti; quo tamen in opere tibi errorem aliquem obrepisse si demonstretur, cur tantoperè indignaris, qui Ribadeneiram, & Orlandinum mendaciorum reos supremo conatu agis?

In Epist.
§. 16. &
31. in
Certamine
Animad-
uer. 10.
& alibi.

An tibi fas sit, ab Orlandino tradita, si cum tuis pugnant, liberrimâ oratione vanitatis accusare; mihi eodem iure tecum experiundi fas non erit? Ordinem ego tuum, ut magnum Ecclesiæ ornamentum, & nobilitate, virtutēque exculatissimum amo, ac diligo: Habeo in illo viros amicissimos, & sanguinis cognatione coniun-

XX.

Titulus li-
bri Castal-
dini fallax.

XXI.

Nulla cum
Ordine
toto suscipi-
tur conten-
tio.

coniunctos adolescentes bonæ spei, quod perhonorificum mihi duco. Si bonis vestris frui vobis animus est, me inter admirantes, laudantes, plaudentesque habebitis, licet de plebe vnum, vt anno seculi xxiv. habuistis, cum de Andreæ Auellini laudibus Augustæ Taurinorum coram Carolo Emmanuele Duce frequentissimam dicerem ad concionem: Omnes ingenij, eloquentiæ doctrinæque opes, quantulacumque demum illæ sint, vestræ gloriæ, tuendæ, atque amplificandæ libentissimè profundam, sanguinem etiam si res ferat, libenter daturus, quod ex animi mei sententiâ dico.

XXII.
sed cū Castaldo, & qui idem sentiunt,

Verum siue Castaldus, siue quis alius Patrem meum lædit, Matrem meam oppugnat, patimini, rogo vos, Patres, per vestram fidem, me repellere ac dedocere, quod à vestrâ modestiâ, atque humanitate, quam plurimam profitemini, impetraturum me nullus dubito. Separent tuam, Castalde, à communi causâ; tecum enim acrius, sed intra modestiæ fines, agere mihi consilium est; Irascor enim tibi iure, qui quietas res primus turbasti, vulgatâ domesticâ fabulâ, nullo demum operæ pretio; nisi aliquod fieri credis, vt dictum dicas, amicum perdere. Sed non ita erit; Scio inter amicos offensiones enasci, quæ tamen amicitiam non dissoluant, & quam Christus sanguine suo coagmentauit, nulla iniuriarum tuarum perdet acerbitas.

XXIII.
vt tamen charitas sacra recta seruetur.

Eam qui amant, officium à nobis nullum desiderabunt; qui bella ferunt, vt crescant, alios sibi hostes querant, in quos incurrant: nobis milite limitaneo, & armata pace satis erit fines tueri. Nam si hanc ferram adhuc reciprocare volueris, quoniam nouum aliquod argumentum causæque firmamentum afferre te non posse sat scio, iam nunc profiteor me, quamcumque demum conuictorum procellam effuderis, vt ipso neglectu consenescant, in super habiturum.

INTERRO

INTERROGATIO SECUNDA.

DE INSCIENCIA CASTALDI
rerum nostrarum.

*CASTALDVM in Societatis IESV Instituto
planè peregrinari, ac proinde falso
multa scribere.*

ON ego tibi Castalde rerum
nostrarum inscientiam obiice-
rem, nisi de illis disputares; ne-
que enim tanti nos facio, vt
magnâ in viri eruditi laude re-
ponendum putem, si quis Rē-
publicam nostram, leges, ac
mores calleat; superbum hoc
esset, atque hominis longè va-
nissimi. Verùm qui eos arguere, qui carpere, ac velli-
care, atque, vt mitissimo verbo vtar, disputare de illis
voluerit, hūc animo illa prius cognita, atque explora-
ta habere debuisse nō dubito. Fac enim nos formicinū
genus esse, quos omnes supposito proteras pede; fuerat
nihilominus hominis prudētis de formicis disputaturi,
illarū primò cubilia & Rempublicam nōsse; quod à te
neglectum iure quidem ac merito tibi obiicio; ac nisi
senectuti tuæ parcerem; huiusmodi inscientiam, quæ
calumnia

I.
*Cur insciē-
tia accusē-
tur Castal-
dus.*

calumnias è sinu effudit, grauius castigarem. Patieris tamen me tuos hîc errores non dissimulare. *Vt, tuis vtat in Nigrorum verbis, ab ipso dicendi exordio comperit sit omnibus, cuius auctoritatis, cuiusve fidei sit libellus tuus, quem à te solo scriptum gloriari, necesse non erat, ipsâ enim scripturâ se prodit.*

Anim. I.
pag. 8.

II.
Primus Ca.
staldi error
de seculari-
bus curis,

Quæro igitur ex te, Io. Baptista Castalde, Quâ demum fide scripseris Animad. xv. nobiscum agens: *Vos ad secularia negotia distracti, laudabili vestro Instituto id à vobis poscente, supergredimini vniuersos.* Quàm multiplex hîc calumnia! Sed vt eius atrocitas, & scribentis animus, vel certè indiligentia palàm fiat, addam, quæ ex Hieronymo proximè antè in mediû attuleras: *Cleros*

p. 142.

III.
gravi cum
contumeliâ
Societatis,

Græcè, Latine fors interpretatur; propterea clerici dicuntur, quia de sorte Domini sunt. Tum ea subdis, de quibus te interrogo. Quid enim? aut ea incredibili negligentia scripsisse te dicere necesse est; aut si eam, quam ibi instituisti, Clericorum, ac nostrum comparisonem vr- ges, probaturus, quod agebas, nos perfectos absolutos- que Clericos non esse; aduersantem sententiam illam esse oportet. Itaque ais, nos de sorte Domini non esse, quod atrocius est, quàm in eos dici debuerit, quorum Ordinem Presbyterorum esse, atque ad Ecclesiam Dei tuendam, & amplificandam Pontifices testantur. Quid autem interfuit, dum reprehendis amarissimâ ironiâ, nullâ Tridentini Concilij reuerentiâ, cuius ea sunt verba commendationis amplissimæ, *Laudabile Institutum*, dicere? Et quodnam laude dignum Institutum esse potest, quod alumnos suos à Deo auerit, ad secularia distrahit? Tum illud, *supergredimini vniuersos*, cuius demum notæ est? Vniuersos? Quos? Etiamne mercatores, institores, caussidicos, tabelliones, scribas? Sed non hîc te iniuriarum reum perago, sed inscientiæ. Nô sne, Castalde, rebus secularibus à Dei sorte distracti, supergredimur vniuersos? idque laudabili nostro Instituto postulante? Omnino, inquis, scripsi enim. At ego te falsi conuincio.

Ad Ne-
pot.

Audi

Audi Constitutionum ab Ignatio conditarum, quibus Institutum omne continetur, & forma Reipublicæ, Partis 4. cap. 3. paragraphum 7. quem profectò legisse debueras, ut de rebus nostris scriberes sine vituperatione: *Vt plenius possit Societas rebus spiritualibus, iuxta suum Institutum, vacare, quoad eius fieri poterit, à negotiis secularibus abstineat, qualia sunt testamentariorum, vel executorum, vel procuratorum rerum civilium, nec ea ullis precibus adductis obeunda suscipiant, vel in illis se occupari sinant.* Hoc legum caput in Summarium Constitutionum, quas nos omnes scire oportet, relatum est num. 45. & in Regulas communes num. 41. Quid hinc expectas Castalde? an ut gravius querar: satis ipsa legis verba te falsi reum coarguunt. Nam si quid fortè aliquando peccatur ab aliquo, id verò, *laudabili Instituto poscente*, non fit. Et amicè te monitum velim, ne Religiosas familias ex paucissimorum hominum moribus aestimare velis; puto enim ubique in hac tantà hominum imbecillitate esse, quod melioribus doleat, nec ideo dici posse leges exaruisse; quòd à parum cautis (gravius enim de viris Religiosis interpretari nolo) aliquando violentur. Pergamus.

Quæro, quâ fide differens de iure nostræ paupertatis, dicere ausus sis, non posse cogi Religiosos nostros non professos ad suorum bonorum abdicationem, cui non modò voræ paupertatis, sed obedientiæ, ut loqueris, exilitas tibi Logico eximio consequens est, de quo in loco videro. Aio, te falsissimum scribere. Recitentur verba Examinis generalis, quod statim nostris tyronibus traditur, primum veluti Instituti, quod suscipiunt, rudimentum. *Quòd si statim, propter honestas causas, bona non relinquat, promittat (ingrediens) promptè relicturum omnia, ut dictum est, post unum ab ingressu absolutum annum, quandocumque per superiorem iniunctum ei fuerit in tempore probationis.* Audin Castalde? Interrogo te, an cogi possint, qui promittunt ad iniungentis nutum, se omnia dimissuros? Legerásne, Castalde, cum

IV.
revincitur
ex Cōstitu-
tionibus.

V.
Secundus
Castaldi er-
ror de Pau-
pertate plu-
ribus item
confutatur.

Anim.
XIII. P.
123.

Cap. 4.
n. 11.

illa tua scriberes, Constitutionum verba quibus sancitur posse retineri dominium, *Ad certum usque tempus, quod superiori intra probationis tempus videbitur?* Viderásne Constitutionum earundem 3. Partis caput 1. §. 7. & 6. Partis Caput 2. Littera N? Quæro, inquâ, an hæc loca videris? Vidisti? Quomodo igitur contra cognitam tibi veritatem tam apertè doces? Non vidisti? Quæ tua est prudentia de legibus, in quibus peregrinaris, adeò confidenter disputare? Adde abdicationem hanc rerum omnium Superioris arbitrio faciendam ita voto paupertatis contineri, atque illigari, vt *Quotiescumque*, loquor Magni Suarij verbis, *superior præscripserit, ac designauerit tempus ad relinquendum dominium, & possessionem omnium bonorum, statim obligetur scholaris Societatis ad abdicanda omnia, non solum ex vi Constitutionum (quæ per se non obligant ad culpam) sed ex vi voti, quod per se obligat sub mortali, non quidem obedientiæ, sed paupertatis: vt eo loci locupletissimus auctor est idem Suarius, cui accedunt Sanctius & Molina, quorum aliquem vnum te non vidisse, mirandum est.*

Part. 4.
cap. 4.
lit. E.

Tom 4.
de Religionē,
lib. 4. de Societ.
c. 4. n. 3.

Lib 7. O.
M. c. 3.
n. 6.
Tom. 1.
de Iust.
disp. 139.

VI.

Tertius Castaldi error de Opibus Collegiorum ad Domos Professas derivatis.

Quæro tertium ex te, quâ fide scripseris Animad. tuâ 10. & quia dolum malum suspicari nolo, quâ demum incogitantia chartis illeueris: *Quoniam collegia copiosè redditibus cumulata sunt, horum copia subleuari (Professos in domibus Professis agentes, de quibus ibi agis) Apostolicis præceptis satis congruè videri: sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei, fraternitati compatiētes sic enim docet Ioannes: Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?* Quæro vt hūc tibi errorem detrahā, putēsne ita fieri, & clanculariis subsidiis Domos professoras à Collegiis iuuari, aut saltem posse? Si primum illud asseris, doleo virum prudentem vulgi sermonibus fidem habuisse, & quæ nobis obiceret, de triuio accepisse: Tum testem inuoco Deum, qui nos iudicaturus est, hoc nusquam fieri, sed legibus,

P. 89.

legibus, quæ id prohibent, suum adhuc honorem, suam integerrimam constare reuerentiam. Eodemque Deo teste, affirmo, aut nulla, aut quàm paucissima esse Collegia, quæ ita bonis abundant, vt facere possint, quamuis maximè velint.

Quid igitur? Censes fieri debere? At, ô bone, scias id legibus nobis interdici. Lege Examinis Generalis cap. VII. *Eueniunt.*

1. n. 4. *Nec domus Professorum, nec aliquis eorum, aut etiam Coadiutorum eisdem (Collegiorum bonis) uti poterit.*

Lege Caput 2. Partis 4. & caput 2. Partis 6. Con-

Operis
M. lib. 7.
c. 27. n.
12.

Tom. 4.
de Relig.
lib. 4. c. 11.
n. 9.

stitutionum; lege Regularum Præpositi Caput 6.

Quamquam quid ego ad ista te ablego, Castalde?

Videre hæc poteras apud Thomam Sanctium, &

Magnum Suarium. Reliquum est, vt videas reiicien-

dam tuam illam opinionationem, cuius contrarium Pon-

tificiâ auctoritate sancitum est, & habetur in diplo-

matibus amplissimis, Apostolicâ Ioannis sententiâ

nequaquam fulciri: Quis verò oraculi sensus, quæ

mens illorum verborum sit, nemo est eruditiorum, qui

nesciat, neque ego hîc opushabeo inculcare.

Animad.
XII. p.
120.

Quæro 4. vndenâ hauseris errorē, in quem sæpius

præcipitas *Paucissimos* admodum esse in Societate, qui

Dominij sint incapaces; quod tuum dictum quàm falsum

sit, nôrunt omnes, qui nos nôrunt. Quotquot enim

sunt professi, siue ij quatuor, siue tribus editis votis

publicum dixerint sacramentum: quotquot sunt co-

adiutores formati, siue hi domesticis operibus sint ad-

dicti, siue in procurandâ hominum salute operam

suam Societati nauent; hos omnes dominij ac suc-

cessionis cuiuscumque omnino incapaces esse scire te

oportebat, antequam illa scriberes; tum sociorum

omnium censum habere; vidisses non aded paucos

esse, vt tu velles, sed omnes omnino, qui societati

fese probârunt. Narro tibi Castalde. In hac nostra

Mediolanensi Prouincia Ignatij sectatores numera-

mur septuageni circiter supra trecentos; nam Tyro-

nes de quibus nulla mihi tecum est discordia, ego nō

*Et quartus
de paucitate
incapacium
domini.*

censeo ex his CCCLXX. qui Societati longissimis experimentis probati, ab eâque varios in ordines more nostro distributi, bonis omnibus externis planè vacui, atque nudi Christo seruiunt, quosque ne tuo quidem iudicio *locupletes constituit* Ignatius, C XCI. habes, duas nimirum propemodum tertias. Age, mi Castalde, quiste Boëtius hanc admirabilem numerorum rationem docuit, vt duas propemodum tertias Paucissimos dicas? Sed tu fortè Arithmeticam illam subtiliorem sus deque habes, & iura curas tantūmodo, nam in C. Inquisitionis ex Glossa didicisti XLIV. paucos dici, quorum comparatione, nos omnes minùs aliquanto esse quàm paucissimos iure conficies. Sed memineris, ô bone, illa XLIV. ex DC. demi. Cæterum, vt multum iura diurnâ, nocturnâque manu versare solitus sis, duas prope tertias paucorum nomine appellatas non inuenies. Non vrgeo te eorum sententiâ, qui Ouidium sequuti, duobus, tribusve vim vocis definiunt, sic enim ille loquitur:

Si paucos aliquis tresque duosque vocat.

De Tri-
ribus.

Neque Bartolum oraculum illud I. P. tibi obiicio; qui vltra VIII. non extendi docuit l. scire oportet, ff. De excusatione tutorum. Neque te ad Quartâ reiicio, quæ paucitatis regula est, C. Quando & quibus &c. l. 2. lib. 10. Per me enim fas tibi est, Tertiam paucos appellare C. De Decurionibus l. Nominationum, lib. 10. sed partem vltra dimidiam Paucissimos appellas, iure, quod ego nouerim, planè nullo, ac proinde non sine aliqua veritatis iniuriâ. Adeo scribendi æstu abripiebaris Castalde, vt fyrtes ad quas offendis non caueres, adeone extremi hominum sumus Ignatij sectatores, vt hæc discere non posses? Quis te de Antipodibus ipsis tam oscitanter scribentem ferat? Quis historico, etiam de rebus aut locorum intercapedine, vel temporum longinquitate maximè disiunctis tam immaniter hallucinanti nigrum theta non præfigat?

Quæro

Quæro quintò, quâ fide, aut diligentia scripseris
 Animad. XIII. Ignatium suos sectatores omnes locupletes, *Et quintus de diuitiis sociorum.*
 paucissimis exceptis possidendi incapacibus constituisse? Planissimè. quid enim? sed non more Romano loquendo, benè
 Cic. lib. 7. famil. nummatis, sed quomodo Stoici dicunt, omnes esse diuites, qui
 epist. 16. cælo, & terrâ frui possunt. Locupletes planè, atque, ut loquitur Petrus, Diuites in fide. At aliorum tendis. Sed falleris turpissimâ inscientiâ rerum nostrarum. Lege Examinis, quod tyronibus statim traditur Caput 1. num. 3. satis ibi sanctissimi Legislatoris mentem, animum, ac decreta veneraberis. Recitentur. Sic paupertatem, inquit, accipiendo, ut nec velit, nec possit reditus ullos ad suam sustentationem, nec aliud quiduis habere: Quod non tantum in particulari de unoquoque, sed etiam de Ecclesiis ac Domibus Societatis Professe intelligendum est. Hæcne qui præcipit, eum legislatorem sanctissimum dicis suos omnes plerosque locupletes constituisse? Hoc est bonâ fide agere, Castalde? Præterea, qui omnibus bonorum abdicationem præcipit, nisi maior Dei gloria probationis tempore aliud postulet, quam paulò longiorem Instituti ratio poscebat, hîc tibi videtur Sectatores suos omnes locupletes, paucissimis exceptis, constituisse?

Quæro sextò, an passurus sis, dedoceri errorem
 aliis nihilo minorem, nostros homines, quos tu tuâ liberalitate locupletes omnes reddidisti, quando tales sunt, mendicare, quod tu tamen adducto magnâ pompâ Caietani testimonio, atque ipsius Nigroni verbis, quasi fieret, acriter, atque acerbâ ironiâ reprehendis? Sed falleris rerum nostrarum inscientiâ. Scire etenim par fuerat earum Censorem, Collegiis, cum sufficientem pro numero foundationem habent, quicquam non modò petere, sed & accipere eleemosynæ nomine nequaquam fas esse. Hanc porro legem tulit Ignatius Constitutionum Part. 4. cap. 11. §. 6. quam eâ constantiâ adhuc seruata video, ut alicubi neque illa ipsa munuscula, quæ inter amicos missitari consueverunt,

Anim.
 XIII. p.
 120. &
 121.

X.
 Et sextus
 de voluntaria mendicatione.

fueuerunt, accipiantur. Quod si prompti esse ad mendicandum VI. *Paræ Constitutionum*, cap. 2. §. 10. omnes iubemur, eum siue angustior erit domi res, siue id à Præsidibus fuerit imperatum, dyarum maximarum virtutum causâ id factum scias. Nam Ignatius, qui te nondum magistrum audierat, putabat, Franciscum Affsinatem sequutus, (satis, opinor, Paupertatis idoneum auctorem,) ad eius aliquod ornamentum demissionem illam Christianam, quæ plurima exercetur mendicando, pertinere: Et obedientiam validè intendi, si quis ad alterius arbitrium mendicare non erubescat; quàm autem id arduum sit, qui non fuerit expertus, ægrè potest iudicare. Itaque doctissimus Sanctius, si quis imperatam abnuat mendicitatem, eum violatæ obedientiæ magis, quàm paupertatis, reum sibi videri, docet; Ob hanc rem cautius te loqui oportuit, Castalde, maiorique erga virum sanctum eiusque Constitutiones à sanctâ Sede approbatas veneratione agere. Quid enim, rogo, ais, *dubitari posse ex doctrinâ Caietani, an ea, quæ S. Ignatius præscripsit, fieri licitè possint?* Quid, inquam, hoc est? Quæro, an Caietani placita (quæ Ignatianis contraria esse perperam tu quidem, sed tamen reris) tibi probentur. Atqui probari possunt contraria his, quæ Romana probauit auctoritas? Displicent? quid ergo ais, dubitari posse? Erroris quidem ex falso dari potest occasio; dubij autem cum verum constat, nullo modo.

XI.
cuius ratio
erdditur.

Verum ne vllus tibi ex inscientiâ rerum nostrarum scrupulus supersit, & errandi occasio, scias plerumque, cum ad mendicandum in Collegiis exercemur, id nos facere, aut victorum in custodiis, aut ægrorum in Nosocomiis decumbentium, aut aliorum pauperum bono. Quod si rarissimè non fiat, actionem certè illam demissionis Christianæ, quæ plurima existit, tum ab ipsâ mendicatione, tum ab hominum contumeliis grauibûsque repulsis, ad perfectam sui vt vocant *abnegationem* (nisi tu tamen aliter doces) vehementer

Vbi. fa-
prâ n.
36.

Anim.
XIII. p.
122.

menter facere; quod nobis, qui sæpius fumus experti, te quamvis hominem acutum, nullâ tamen huius rei experientiâ præditum credere par esse, iudicabunt viri sapientes.

p. 120. Quæro septimò, an si de docearis, depositurus sis errorem longè maximum, quique gravissimam omnium meretur accusationem? Recognosce, rogo te, Castalde; quæ Animad. XIII. scripsisti: si S. Ignatius voluisset assumere illum gradum paupertatis, qui perfectissimus in Ecclesiâ Dei censetur, quique constituit Religiosos verè & propriè mendicantes, utique assumpsisset, quem Venerabiles atque Religiosissimi Patres Capucini, atque aliæ nobilissimæ Religiosorum familiae sanctè colunt. Hæc tu ibi. Mitto inconstantiam sententiarum tuarum; quem hîc gradum Paupertatis perfectissimum in Ecclesiâ Dei censeris dicis, cum ad vestrum illum apicem non pertinere alibi doces. Sed si censetur perfectissimus, rogo, à quibus? Si ab aliis, te vno, tuisque exceptis; res mira, tot inter, vos tantum sapere. Si vestro etiam suffragio, iam profligata quæstio est, in quâ mirum quantum gloriaris. Iam verò vide Castalde, quò progressus sis. Tua illa est Maior, quæ in illâ modali, ut cum Logicis loquar, latentem continet assumptionem: *Sed non elegit*, cuius iam consequens est; quam Ignatius constituit familiam, verè ac propriè mendicantem non esse. Quid hæres? hæc tua ipsissima sententia est; neque ullâ vnquam interpretatione tenebis, ut tuis verbis alia subsit notio. At, scisne Pij V. amplissimo diplomate contrarium, non quidem sancitum, sed declaratum fuisse, & Pontificem loqui non modò de Professorum domibus, verum etiam de Collegiis, quæ Scholasticorum sunt? Sed non huius ego te contradictionis postulabo. Pontificis verba sunt: *Præpositum* (Generalem) ac singulas personas Societatis huiusmodi verè & non fictè mendicantes fuisse, esse & fore, &c. Confer modò cum hac Pij sententiâ, tuam illam Castalde; Verbum ego non amplius addam.

XII.
Et ostenditur contra Castaldum Societas verè mendicans.

Anim.
XV. pag.
147.

D

Quæro.

XIII.
Septimus
error Ca-
staldi de
principio
Regularū.

Quæro tamen octauò, Constitutionesne aliquan-
do, regulasque legeris Societatis? & non expectato
responso, aio te non legisse. Neque enim si legisses,
scripsisses Animad. XXVII. de Ignatio agens: *Hinc* P. 230.
Regulam traditurus, ab his profectò verbis exorsus est. A D
MAIOREM DEI GLORIAM. Quàm confiden-
ter ista dicuntur! Hoccine initium Constitutionum?
an potius, *Hæc minima Societas?* Quid ego dicam, nisi
te negligenter, atque contemptim scripsisse? Nisi
forè vox *Profectò* tibi, cui *Fortasse* affirmantissima vox Anim.
est, dubitantis sit, atque diuinantis. Sed facile fuit VI. p. 47.
homini, qui argui nollet, libros, codicesque con-
sulere.

INTERRO

INTERROGATIO TERTIA.

DE PROBATIONIBVS.

*Probationes facti ab eo afferendas, qui asserit;
quod donec fecerit, nullum neganti euiden-
tium rationum onus incumbere; quorum
primum negauit, secundum asseruit Ca-
staldus.*

VÆRO ex te, Ioannes Baptista Castal-
de, an Traditionis illius tuæ fabularis, de
quâ I V. videbimus interrogatione, in Epi-
stolâ, quam Nigronus refutat, vsquam me-
mineris? Nusquam, inquires; neque enim id temporis
eam excogitaueram, quam tandem aliquando, vt
ab impressionibus Nigronianis me defenderem, ag-
gestis aliquot testimoniis, veluti aggerem validissi-
mum, quem rescindere nemo possit, prudentissimè
obieci. Non igitur illâ in Epistolâ de Traditione ver-
bum vllum fecisti? non feci. Quo igitur iure illam
identidem Nigrono obiectas, vt illum minùs validè
tua conuellere ostendas? Quoties id facis, facis autem
sæpissimè, toties te victum fateris, aut præuaricaris.
Nam si traditio non esset, nulla tibi reliqua esset de-
fensio: eam enim tanquam sacram anchoram habes.
Quare si cùm scribebat Nigronus, ea nòdum cusa tibi
erat traditio, ille tuas vanissimas coniecturas planissi-
mè perdidit. Quod te non vidisse vehementissimè
miror, ob eamque rem sæpissimè ad tuam hanc tradi-

I.
Castaldus
nusquam in
Epistolâ
meminit
traditionis:

II.
Quare ni-
hil obesse
potuit Ni-
grono.

Anim.
XI.

Anim.
VI. pag.
43.

tionem prouocare, quod quamuis passim mihi dicendum necessario videam, hinc tamen volui prædicere, ut te ab illâ contra Nigronum defensione depellam; nam quod ad me attinet, quare illam sus deque feram, in loco tibi demonstrabo.

III.

Qui veris-
simè dixit,
Facta non
presumi,
nisi pro-
bentur.

Quæro secundo, cur Nigronus à te ^a tuisque ^b, vt Iurisprudentiæ imperitus traducatur? Equidem cum Iurisconsultorum nominibus, ac legum titulis pereruditos tuos margines conspexissem, hæsi paululum ad- dubitans, an locum istum, vt causæ minùs necessarium, penitus omitterem. Quid enim, reputabam mecum, Iurisconsultissimo respondere ego possim; qui neque in Iurisprudentiæ adyta me vnquam penetraui, neque sum in foro iudiciisque versatus? Itaque iam abi- bam, sed reprehendit Marcus Tullius, monuitque, si me modò excitarem, posse triduo Iurisconsultum fieri. Ergo rem aggressus, operæpretium feci non poeni- tendum: deprehendi enim abste, tum Nigronum de leuissimo amanuenfis errato accusari; tum legum ca- pita, in quibus nihil pro te habeatur, allegari. Age enim, In quo peccauit Nigronus, Castalde? Quæris? di- xit *Facta non presumi, nisi probentur*. Hocine Nigronus? Planè. Et falsum est? vt quod quàm maximè. Quis pro- bas? Primò, quia Iasonem laudauit, qui hoc tamen non dicit. Si tibi Marij Torelli os esset, hoc tamen dicere non debueras, Castalde. Iason hoc non dicit? Appello hinc fidem diligentiamque tuam; quid enim interest veritatis, siue amanuenfis, siue operarum typographi- carum indiligentiâ, locus vnus ex Iasonis operibus pro alio, & facillimo quidem ob vocum similitudinem lapsu, citetur, & ff. pro Cod. reponatur? Nam titulus, *de collatio*, nusquam habetur in ff. in quo tantum reperi- tur, *De collatione Bonorum*, qui longè alius est à titulo, *de Collat.* qui in eadem l. *si emancipati*, reperitur in Codice, in quem Iason commentatus est, vbi ipsissi- mis verbis expressissimè id habet: *Facta non presumun- tur, nisi probentur*. Sciebas id Castalde? quæ igitur fuit

^a Anim.
I. p. 10.
Anim.
VI. p. 44.
^{45.}
^b in Iu-
dicio
Plauso-
rum.

Anim.
VI. p. 44

humanitas

Anim.
XXII.
P.174.

humanitas tua, Nigronum vt falsum accusare, tuisque, plausoribusque irridendum propinare? nullane in tuo hoc opere operarum errata cernuntur? Quid illud *No- uus e Theologus nauta*? aliaque passim? Nesciebas? frustra te igitur vt Iurisconsultissimum laudant, qui de triumphato Nigrono tibi plaudunt. Sed mitto de his quærere.

Anim.
VI. p.44

Quæro an tibi dictum illud placeat, *Facta non præsumi, nisi probentur*? Negas, & conuellere conaris. At placuit Iasoni, placuit Alciato in *Preludiis*, de *Præsumpt.* part. 3. n. 6. placuit Menochio lib. 6. *præsumpt.* 14. qui dictum hoc, vt regulam iuris laudant, probantque l. in bello. ff. de Captiuis, & Postlim. reuersis, & l. denique, ff. quibus causis: & l. unica, de mandato Principis, & l. i. C. de Probat. l. Assen ratio. C. de numer. pecun. Cap. Licet Constitutio, in 6. Patierisne igitur Clarissimos viros Iasonem, Alciatum, Menochium, trium ætatum principes Iurisconsultos tibi & laudatoribus tuis præhaberi? Nam vt de istis fileam, nos Castalde, qui in Theologicis exercemur, minùs bonos aliquando esse Iurisconsultos, mirum profectò non est. Sed vide quò me adegeris; Iurisconsultum agere volo.

IV.
Quod tum
pluriū Iu-
risc. aucto-
ritate,

Scisne hanc regulam adeò firmam esse, vt ad eam passim controuersia exigantur? Venitne in mentem, Iasonem sæpiùs ad eam recurrere? Probaturus *Authentica, Sacramenta pub. l. si aduersus, num. 56.* Certiorationem non præsumi, quâ aliâ vitur viâ, quàm hac? *Facta non præsumi, nisi probentur. & Certiorationem esse quid facti.* l. in Bello, ff. de Captiuis, & Postlim. Rursum Iasonem eundem l. Monendi, ff. de iureiurando, num. 5. disertè docere, sententiam latam non præsumi, quia est quid facti; & Facta non præsumuntur. Et matrimoniū non præsumitur, quia est quid facti, apud Menochiū *conf.* 199. Recordarisne (nā qui Iuriscōsultissimus haberi vult, hunc excellenti quadam memoriâ præditum esse oportet) traditionem rei non præsumi? Pete huius rei rationem; respondebit Iason: *Quia est quid facti; Facta autem*

V.
Cum sit ve-
luti regula
iuris.

non præsumuntur, nisi probentur. Scisne in donationibus præsentiam Donantis & Donatarij, nisi eius fiat mentio, non præsumi? Quære à Castrensi rationem, hanc ipsam reddet; quia est quid facti. Recordari ne mandatum non præsumi? quæ huius rei causa? quia est quid facti, inquit Cagnolus. Putasne eum, qui decessit, filios præsumi habere superstites? Vix arbitror; sed si hoc arbitraris, errorem dedocebit Bartolus: quia filios genuisse, est quid facti *consil. 42. col. 2.* atque addet ita plerosque omnes sentire. Putasne de quolibet præsumi posse, sacris illum initiatum esse, aut Ecclesiam quamlibet solemnibus dedicatam esse ceremoniis? Vt cūque tu sentias, negabit Alciatus, eā regulā vsus, *Facta non præsumi, nisi probentur.* Quid ais, Castalde, satisne probatum? Si nondum sat testium est, sed eorum nomenclaturā paginæ sunt implendæ, adire, si hæc cupis, Mascardum tibi per me liberum est, qui eos *conclus. 732.* agminatim producit; vel Tuscum *conclus. 10.* qui antiqua etiam huic sapientum edicto subiacere docet.

VI.
Tum validdissimā ratione firmatur.

Sed age, nulla sit lex, sileant codices omnes, nihil de hoc sanxerint Iurisconsulti; putasne Facta præsumenda, etiam si non probentur? Et hoc feret genus humanum aperiri omnium mendaciorum alylum? Quodnam verbum excidit septo dentium, ut cum Homero loquar? Ergo cuicumque quæcumque dicenti habenda fides? Ergo iam accusasse sufficit? nullus profectò innocens erit.

VII.
Exemplūque.

Sumatur nobis quidam accusator importunus, & ineptus Historicus, qui laudem inauditis rerum narrationibus quæsiturus, maiores tuos centum abhinc annis occulta cum hostibus iniisse consilia Reipublicæ perdendæ, ac deprehenso scelere in furcam actos fuisse scribat per impudentissimam calumniam; Rogo te Castalde, quid acturus sis? quiescēsne, maculamque turpissimam dissimulabis, & factum credes? quis credat? Non calumniatorem vrgebis, ut proferat tantæ

rei

rei legitima documenta? non veteris Historiæ silentium appellabis, & tanquam certissimam fidem implorabis, quòd rem tantam dissimulatam ab illis fuisse, verosimile non sit? Non testes dari postulabis, eosque singillatim, quoniam falsos rei ab omni veritatis specie abhorrentis esse oportet, diligenter reiciies.

Anim. VI. p. 45. At ego tuum tibi dictum occinam, & quiescere iubebo, Castalde; quid enim probationibus opus est? *Facta, etiam nullatenus probata, præsumuntur.* An nescis factum præsumptione prius esse debere; nam illud est, quod præsumi dicimus? an oblitus es, Syluestri dictum à te afferri, *Procedi posse ad condemnationem, nedum ad credulitatem ex violenta præsumptione?* Quid iam tam incredibile dictum est ab accusatore? Coniurasse, Rempublicam prodere? An non alij viri nobiles aliquando fecerunt? Fieri ergo & à maioribus tuis potuit. Clamas, hanc esse calumniam; accusatori, nisi probet, non credendum. At factum præsumi, accusator ait, etiamsi non probetur, teque ipso teste utitur. Laudat tecum Panormitanum, ceterosque, quos Animad. VI. citasti; Vidēsne tuā in machinā torqueri, tuōque visco teneri te? Quānam tandem ratione maiorum tuorum estimationem, famamque tueberis? Inito, quam volueris, viam; eādem ego tuas has præclaras rationes eludam.

P. 44. At audio, quid sis dicturus: te nimirum non de omni quocumque facto; quid enim ridiculum magis ineptumque dici queat? sed de eo loqui, quod præsumptionis sit fundamentum. Hoc profectò *Præsumptione* iuris, siue de iure credi; nam de his disputas; Age igitur; cedo legem aliquam, in quā vel speciatim de Ignatio, vel de viro saltem graui, & qui cum Sociis firmatam votorum sacramento societatem haberet, quique magna moliretur, in alienum Ordinem, quem vix nōsse poterat, ab homine hospite, quique nullum gereret magistratum, se adlegi postulaturum, præsumatur.

VIII.
Nullam de Ignatiana petitione præsumptionem iuris esse.

tur. Perridiculam, inquis, rem postulas. Ita planè, sed nisi hoc dicis, alterum cum conuicio generis humani dicere necesse habes: Facta quæcumque, quanquam nondum probata, præsumi tamen: quò te vertis Castalde? Aut de facto quocumque loqueris, quod esset hominis insanientis; aut de eo, quod Præsumptioni Iuris, aut de Iure subiacet. Ergo si hoc secundum placet, debes mihi planissimè iuris ac legum caput, particulamque aliquam in medium afferre, quæ præsumptionem hanc aut iubeat, aut recipiat; quod donec feceris, nos, qui minùs Iurisconsulti sumus, Iasonem cæterósque magistros sequuti, quamuis tu nolis, Facta non præsumi, nisi probentur, constantissimè profitebimur.

IX.
Salomon,
probatâ præ-
sumptione,
sententiam
tulit.

At tu, inquis, malâ fide agis. Egône? quamobrem? quia nobilissimum Salomonis factum ex materno amore filium matri iubentis dari dissimulas; Quod iudicium clarissimi ac sapientissimi Regis à me allatum rem planè conficit; vt habetur in textu cap. 2. de Præsumptionibus, Gloss. super eodem cap. verbo, affer tu mihi: vbi dicit: Fuit sententia definitiva lata per solam præsumptionem: & verbo, Hæc est mater eius; Id est præsumitur ex dilectione vnius, & odio alterius. Hæccine Glossa, Castalde? Eius verbis teneris. Quid enim? An non dicit ex dilectione vnius, atque alterius odio, matrem præsumi? Sed quæ maior matris probatio, quàm amor? Quodnam hîc præsumptionis solitaria vestigium? Certè ante probatum, intentatâ infantis cæde, matris amorem, secundum illam Salomon non pronunciauit. Habuit igitur probationem amoris, quâ in genere coniecturali, nulla potuit esse violentior. Videris ergo, Castalde, quàm te iuuat ista tua Glossa, quæ causam planè iugulat; ostenditque vt aliquam probationem facti, antequam illud præsumeret, ab alterutrâ eliceret, incomparabili sapientiâ præsentissimo infantis periculo maternum affectum explorâsse Salomonem, quo deprehenso, quia matrem huius infantis hanc, vel illam esse,

Anim.
VI pag.
44. &
43.

esse, quid facti erat; illi, cui probata amore *presumptio* fauebat, item adiudicauit. Si ergo Ignatius Sociorum parens erat, illôsq; diligebat tenerrimè, quæ vsquam ratio fuit, vt eos mutato repentè consilio deferere veller?

Sed si nulla apud Iurisp. robustior haberi potest probatio, quàm quæ ex aduersarij dictis habetur, vide, ne obliuiosus audias, & tecum pugnes Castalde, qui dum maximè probare contendis, falsum esse Iasonis dictum, *Facta non presumi, nisi probentur*; quod idem vallet, ac si diceret, *Presumptionem* veram, validamque dari nullam, quàm coniecturæ, atque argumenta non fulciant; paucis post verbis eadem Animad. VI. id ipsum planissimè ex DD. auctoritate conficias. Quæ enim est *Presumptionis* apud Iurisp. definitio? An non est *Existimatio, quæ ex verisimilibus argumentis, & coniecturis ducitur*? Hoc ego ibi à te didici. Das hoc verum esse? Nulla igitur sine argumentis, & coniecturis *presumptio*: concedis? Presumi autem factum sine *presumptione* non potest; Ergo nec sine argumentis, & coniecturis. Non igitur facta presumuntur, nisi probentur; nam facti probatio, & *presumptionis*, vbi de *presumptione* iuris non agitur; eadem omnino est. Quomodo hinc te explicas, Castalde? Presumptum necessariò *presumptionem* inuoluit tanquam formam; vt paries hic albus albidinem necessariò animo obicit. Quomodo enim album sine illâ; ita nec *presumptum* sine *presumptione*; hæc verò quanta, quanta est, tota ex argumentis coniecturisq; conflatur; Factum igitur *presumptum*, vt *presumptum*, coniecturis argumentisq; indiget, & sine illis esse non potest. Coniecturas verò atque argumenta probationes appellari quis vnquam dubitauit?

Nemo igitur dubitare potest, quin verum sit, *Facta non presumi, nisi probentur*. Sed ego præclarâ meâ traditione, inquis, factum probaui: aduersum quem ista dicuntur? Nigronum, qui probationem facti, sine illâ

E. non.

X.
Castalde;
ex suis ma-
ledictis con-
vincitur.

XI.
Nam facti
presumpti
proba
presumptio-
ne proba-
tur.

XII.
Quam Ca-
staldus Ni-
gromo nō pro-
bauerat.

non præsumendi, postulauit? Nondum è suis latebris, in quibus abdita, Caracciolum & Tufum latuit indagatores licet diligentissimos, prodierat ista traditio; cuius illud consequens est: iure quàm optimo Iasonis auctoritate contra te Nigronum egisse. Si me traditio petit, de illâ mox cernemus; sed interim de *Negatiue*, vt aiunt, probatione præclara tua Iurisprudencia est discutienda.

XIII.
Quæ negatiua demonstratibus sit probanda?

Quæro igitur ex te, Io. Baptista Castalde, quid nunc demum sentias de tertiâ tuâ Animad. in quâ illud eff- p. 29.
ficere contendis, *Probandi aleam subire debent negantes concludentibus rationibus, non autem leuibus coniecturis.* Probas adhuc tuam hanc egregiam Philosophiam? Responde igitur homini nequam, & importuno, quem paulò ante cogitatione fingebarus, maiores tuos ac nominatim præclarissimum Ducem Io. Baptistam Castaldum tacitæ cum Reipublicæ hostibus collusionis, ac præuaricationis turpissimæ in Transiluanico bello editis libellis accusanti; Ille ait, tu negas. Igitur tibi onus incumbit concludentibus rationibus *negatiuam* probandi. Quî vnquam id facere possis, si, quæ doces, vera sunt, non video. Num in Transiluania non fuit? At ibi bellum gessit. Num caussa non fuit? At magnæ hostium vires, & Turcici nominis maiestas non procul aberat. An quia à nemine Historicorum, qui ea tempora literis commendârunt ad posteritatis memoriam, ad hanc vsque institutæ accusationis diem, hoc dictum est? Hoc nihil est; illos enim infelices in eruendâ è temporum parietinis rerum gestarum memoriâ, præ se fuisse dicit accusator. At indignum est de clarissimo Imperatore hoc suspicari. Quidni enim? alios fecisse legimus adhuc longè clariores. At sine teste dicis. Nequaquam, inquiet accusator, habeo domesticos testes, qui huius rei nescio quo in pago celebrem fuisse rumorem dicunt. At reliquum vitæ maximâ cum fidei ac fortitudinis laude Cæsaribus Carolo & Ferdinando militauit. Parum interest; mutauit enim monitus

rus ab hostium duce, ne alienam fortunam vellet experiri. At Cæsares amplissimis litteris hominis fidem laudârunt. Quippini? ignorârunt latentem fraudem, quam ego diligentissimè ac fortunatissimè inuestigavi. At huius facti nulla probatio adducitur. Nihil agis; Facta etiam non probata præsumuntur. At probandi onus incumbit affirmanti. Vetus hoc quidem dictum ineptorum quorundam ex vulgo Iurisperitorum est; nam nos, qui toto Iurisprudentiæ fonte labra prolui-
mus, sat scimus, *Probandi aleam subire negantes, sedque concludentibus rationibus, non lenibus coniecturis, cuiusmodi hæ sunt, quas attulisti.*

Fac vnum aliquem de grege accusatorum, hominem nullâ fronte, proiectâque audaciâ, atque male-
dicendi libidine infamem ita contentiosissimè tecum agere, an non odiosissimum appellabis, superûm, hominûmque fidem testatus, si huiusmodi calumniandi licentia gliscat in Historiæ foro, nullam superesse antiquitati veritatis laudem, quam calumniosissimis fabulis homines impij non ausint, si velint, contaminare? Hæc tu quidem verè; sed, ridente accusatore, dices. Quæ igitur tibi superest, Castalde, via euadendi, nisi ad eam te recipias munitionem, quam extructam contra huiusmodi hostium importunitatem habes, l. i. C. de probat. & à Glossa l. 2. in verbo, *Compellere*, C. de iure Emphyt. & à l. in Except. ff. de Probat. & à l. Inciuitile, C. de rer. vendicat. in eam, inquam, munitionem, quam plurium exemplorum veluti propugnaculis, firmant Iurisperiti; *Negatiuam quandoque probari eo ipso, quod contrarium non probetur.* Quare, cum aduersarius tuus nihil validè probet, sed fieri tantummodo id potuisse occinar, & multa fuisse, quæ hominem, quantumuis fidum ad defectionem allicere potuisse videntur, illius impetus omnes hac solâ exceptione refutabis, *Actore non probante, absolui reum*, omnium gentium præclarâ consensione debere; Quæ enim vsquam terrarum tam barbara gens, tam efferatis moribus, tam nullo

XIV.

Ea scilicet, que fundatâ Actoris intentionem negat;

XV.

Nam simplex affirmatio demonstrantibus non est necessario infirmada.

XVI.
Quod tamē
coniecturis
fecit Ni-
gronus,

iure viuit, quæ nullā auditā probatione accusatoris, reum damnet? Hæc cum ita sint, rogo te, Castalde, per humanitatem illam, quam verbo profiteris, ut in eodem defensionis vestigio, quo tu aduersarium excipis, hæreere patiaris Nigrone; non enim esset æquitatis tuæ, publico eum iure prohibere. Quare si nullis rationibus, cum ille scriberet, nondum extructis validissimis Traditionis turribus, intentionem fundaueras tuam; cur illum accusas, quod concludentibus rationibus non probet? quamquam id ipsum falsissimum esse toto opere demonstrabimus; Aio enim, etsi coniecturis probet, manifestissimè tamen probare. Quid? novum tibi fortasse, atque insolens dictum videtur? Quamobrem? an coniecturæ Manifestæ probationis nomen dignitatēque non sustinent? angustioresne tibi videntur, quàm ut huius amplitudinem capiant?

XVII.
Que ex ve-
rosimilitudi-
nentia vim
habere pos-
sunt.

At alia omnia sentit Iason, fatale tibi in hac lite nomen; enim commentans in l. si pluribus, ff. de legatis, primo vocem *Manifestissimis*, quæ eadem evidenti est, coniecturis convenire docet. Nam dicitur *evidens*, inquit, etiā quod ex coniecturis apparet, l. si Imperator, laudatque ibi Bartolum, aliosque magnos iuris Antistites, quibus nos, supremis illis sacris nondum initiatos, assentiri, Castalde, par est. Nigrone igitur, qui te nihil nisi potentiam probante, rei totius fabulam coniecturis validis oppugnavit, manifestissimè sese, Ignatiūque defendit. Verum age, si te Nigrone conveniat, ex reo repente factus actor, postulētque iniuriarum, tu quī potes manifestissimè *negativam* probare? Iura, mi Castalde, omnes iisdem vinculis alligant, quare nisi privilegio solutus sis, eodem onere concludentibus rationibus *negativam* tuam probandi, profectò premeris. Scio equidem cum actor validis rationibus intentionem suam fundavit, transferri in negantem onus iisdem probandi; verum si ille ait, & hic negat, nisi fortè pondus accedat auctoritatis, quæ in te tuisque scriptis tanta non est, ut ei cedere debeam, nihil agit actor;

Anim.
IX. p. 69

Animad.
III. p. 30.

actor; quippe qui, si verbo negetur, quod dixit, probare non possit.

Verum ut errorem tibi euellam, in quem apud Baiardum incurristi; scito unumquemque teneri probare ea; quæ sunt fundamenta suæ actionis, l. *Qui accusare*, C. *de edendo*. l. 2. l. *ab eâ parte*. l. *in exceptionibus*, ff. *de Probationibus*. Quare si alicuius intentio negativam habeat pro fundamento, is concludentibus rationibus probare tenetur; Quod tunc maximè fieri dicimus, cum aliquis negat id, quod de iure præsumitur (cuiusmodi

De Pro-
ban.
Negati-
uâ n. 5.

esse Ignatianam petitionem nemo, nisi planè insaniat, dicturus est) *Præsumptio enim secundum plerumque, est probatio iuris liquidissima*, ait Franciscus Herculanus. Nam alioqui tua illa Baiardi regula limitationibus atterenda & mollienda adeo est; ut plumbeus hic tuus mucro, quo iugulum causæ te ferire putasti, nec in Nigronum acui, nec in me ardere possit.

Pag. 45.
& 46.

Nec me tuo illo Iurisprudentiæ effatò terres: *Magis unico testi affirmanti credendum, quam mille negantibus*. Hoccine, quàm latè sonat accipi placet? Quid si quispiam te malum virum esse affirmatissimè dicat; mille verò, quos inter ego primas mihi vindico partes, exerce negent; cuinam parti fidem habendam doces? Effatum illud igitur, ex *Cap ad nostram, de Probationibus*, in criminosis causis obtinet; cum quis per aientem testem reus probatur; contra quem si vel mille testes dicant se nescire; non ideo illius dicta conuellunt. At si non suâ tantum inscientiâ niti, sed validis coniecturis, sed tabulis, sed publicis agant documentis, hominisque innocentiam tueantur, secus erit. Quid igitur hîc tibi opis situm est, qui nullo antiquo teste narras? Ad hæc falsissimum est; Præsumptionem à iure concessam explodi à Nigrono, quòd ei nunquam somniarum; sicut nec Ignatianam hanc tuam petitionem à iure præsumi: cui tu dicto si fidem habes, quia habes, amittis.

Anim.
III. p. 31.

Verum quid ais? *Remouendum actum à sensu, non sensum*

E 3

XVIII.

Nec stri-
ctiori iure
tenetur.

XIX.

Qui & re- sum ab actu? Audio; sed quæro, an in coniecturalibus, id
monit actū coniecturis aptissimè confieri non possit? Si enim con-
à sensu. iecturæ manifestissimè probant (quæ illi vis etiam
 inest ex Iafone, Bartolo, aliisque,) & coniecturis id mi-
 nimè factum docetur à Nigrono, an non, *actum ille re-*
monet à sensu, quod nusquam fuisse probat? Et quomo-
 do, rogo te, actum *proditorium*, cuius exemplo superius
 te vrgebam, à sensu remoturus es, Castalde? Coniectu-
 ris opinor. Hoc idem fecit Nigronus.

Sed ineptus oppidò ego sum, qui fictis te vrgeam
 exemplis, quem verissimo possum percellere. Quæro
 enim ex te, Castalde, an non tibi de *prætenso* lo. Petri Ca-
 rase *Monachatu* lis sit cum Sancti Baronti Abbate? Cer-
 tè libellum in eum *Iudicij* nomine hac de re totâ edi-
 disti. Ille ait, tu negas. Itaque ille tibi Castaldus est, tu
 illi Nigronus. An ideo minùs illius narrationem infir-
 mare, atque vt falsam ac fabulosam euertere te cre-
 dis, quod actum à sensu minimè remoues? Quod nul-
 lis demonstrantibus vteris, sed probabilibus? Quem
 enim auctorem laudas, qui nigrum à Carasâ cucullum
 testis de visu remoueat? Legi *Iudicium* illud tuum, ac
 magnoperè, non dicam iudicium, sed æquitatem desi-
 deraui, cum ea tibi licere velle te vidi, quibus Nigro-
 no plusquam censoriâ seueritate interdici. Temporis
 rationem à Nigrono initi fers iniquissimè: illam tu
 particulâ V. impensè vrges? Actum à sensu à Nigrono,
 quia *negatiuam* tuetur, remoueri vis; hoc tu, qui in eâ-
 dem naui versaris, nusquam facis: veterum à silentio
 Nigronum argumentationem ducere vanum putas;
 tu indidem probationem arcessis: domesticorum Scri-
 ptorum auctoritatem Nigrono non permittis; tu syn-
 ceritate tuorum gloriaris. Hoc enim uerò est *pondus*, &
pondus. Nôsti reliqua.

XX.
 Ex quibus
 omnibus
 Propositio
 est demon-
 strata.

Quare cum facta non præsumantur, nisi proben-
 tur, quod negabas Castalde; & neganti non fundatam
 aduersarij intentionem, coniecturis, quæ manifestissi-
 mè probant, agere liceat, quod idem tu inficiabaris,
 vmbatili

umbratili Traditionis Castello nondum extructo; & probationes à te iure postulauit Nigronus, & validissimis coniecturis in causâ eodem iure versatus est; quod à te negatum, mihi probandum fuerat.

Anim.
II. &
deinceps.

Anim.
VII. P.
53.

Verùm in causâ iam tandem aliquando ingrediamur, & primò Traditionem illam, quâ maxime niteris, & quam Nigrono toties obiicis, videamus. Facis tu quidem, ac si quis postquam sine scuto pugnans lethalia vulnera ab hoste accepit quàm plurima, is cum ea curare non possit, arreptâ, nescio vnde, aliquâ crate malè textis viminibus fatiscente, illâ se clepens, identidem inclamet: Ego verò vulnerari non potui, putri hoc scuto impenetrabili tectus. Ridenda hæc esset iactatio. Haud aliter tu, Gloriosè miles, (ne succenseas sic appellantis; hanc enim vocem ad laudem pertinere ab vno è tuis laudatoribus didici.) nam à Nigrono planè confossus, putrem tuam traditionem languenti demum brachio induisti, eamque, dum acceptis à Nigrono vulneribus medicinam facis, subinde obiicis, & clamas: Hoc me non ferit; habeo enim traditionum turres: At non habebas cum Nigronus pugnaret. An verò his te turribus tueri possis, postquam latè prociderint, teque ipsum pugnantium dictorum mole obruerint, experiemur. Remoue parumper traditionem tuam, habesne in toto tuo Certamine isto Pacifico verbum, quo aliquid præter potentiam probes? attulistine veteris alicuius fidem? probabilem aliquam rationem? An putas nos adeò fungos esse, vt in illis, quæ passim concionabundus effundis, nihil virium esse non intelligamus? Dum congressum Ignatij cum Caietano cæterisque Patribus fingis, dum eum ad illorum pedes abiicis, dum osculantem manus, quas militum avaritia, non odium Religionis, in illâ vrbis direptione vinculis adstrinxerat, prope est, vt eius verba per prosopopœiam Rhetor egregius etiam repræsentet; an non diuinis, ac vaticinariis Castalde? quæque fieri potuerunt, in medium affers? Sed nouum planè vaticinij

vaticiniꝝ hoc genus est, quod non modò omnes temporis, vt ita dicam, ætates complectatur, sed, quod longè mirabilius est, ignoratâ ad hanc vsque diem efficacîâ, etiam falsa, & quæ nunquam fuerunt: Superest, vt ad Caietani genua prouolutum expingatis Ignatium *ac pedes illos compedibus obligatos* exolculan-tem: quidni enim, te vaticinante, hoc aliquis vestrum faciat? Faciat? Immò Syracusis factum est, nam Caietano sublimi in Sede collocato, suos intermedio quasi in Concilio aliquo, Ignatium ad pedes in genua abiecissis, ab eo graui dextere significatione reiectum. Hic enimuero exultant declamatores minùs prudentes; locus enim peramplus est; nam viros graues ab harum ineptiarum narratione abstinere facio; Nimirum quia sancti, viua sancti Spiritus Templata sunt, & patres vestri Martyres erant paupertatis. Castalde, si sic argumentaris, vicisti omnium omnino, Logicatorum subtilitatem.

INTERRO

INTERROGATIO QUARTA.

DE TRADITIONE.

Traditionem Ignatianæ petitionis, quam Nigronus postulauit, & Castaldus tertiam tandem actione attulit, non usquequaque probari; ipso Castaldo aliisque ex eodem Ordine testibus; tum eam nihi omnino probare ineluctabili ratione palam sit.

QUÆRO ex te, Ioannes Baptista Castalde, putēsne traditionem hanc tuam, quam demum, ne causā cecidisse videreris, Animad. II. nobis obiecisti, nullā antiquarum tabularum fide probatam, à nullo certo auctore ductam, nullo teste firmatam, qui se vel à Caietano, vel ab aliquo viro omni exceptione maiore, qui ab illo audisset, accepisse se dicat; sed recentibus tantum testimoniis fultam, quorum nullum ante annum XI. aut XII. seculi huius, quo tu Florentiæ Caietani gesta condebas, redditum est; Quæro, inquam, an tuam istam elumbem traditionem; in quā tamen tibi, tuique plausoribus triumphare videris, satis ipse tu verè afferri putes? Quæ est, inquis, hæc tua infania, me, qui in eā opes totius causæ, fortunamque victoriæ sitam esse glorier, qui ad eam passim prouocem. qui eius beneficio, etiam antequam nasceretur, Nigroni petitiones exeam, sic demum interrogare? Rogo te, Castalde,

I.
Traditio,
quam Nigronus postulauerat,
& Castaldus serò attulit.

Anim.
II. p. 16.

de, per humanitatem, candoremque tuum; perque communem nobis amorem veritatis, ne mihi, ne tarditati meæ velis irasci, si aliquid tibi fortasse magis inopinatum amplius ex te scire voluero. Quæro enim, an dicta tot Antistitum satis fide digna esse arbitreris? Iam tibi furere videor, sed noli mirari; Tu enim, & de hoc secundo vehementer addubitare coëgisti; quid enim ego faciam, homo minimè acutus, qui aut te, aut illos falsi debeam accusare; & vtrisque credere, etiam si maximè velim, minimè tamen possim, quippe contraria admodum affirmantibus, & contradicentia? Hocce tu audes? inquis? Quidni enim? Nos contraria? vos ipsi testes mei mihi? Admodum: Cedo tabulas. Audi.

II.

*Ab eodem
Castaldo
emeritur.*

Meministne te scribere Epistolâ tuâ ad Marcum Thienæum, te fortunatum fuisse, quod quæ Caracciolum ac Tufum diligentissimos rerum vestrarum scriptores latuerant, magno Dei munere sub ruinâ veterum temporum abdita, inuestigaueris, atque in locum protuleris? Cum enim in Asceticis silentium Caraccioli; & Tusi tibi obiecisset Nigronus; tu, allato Ribadeneiræ atque Orlandini exemplo, probare niteris antiquorum Historicorum silentium nihil sequutis officere. Tum sic loqueris: *Denique hoc mirabile non est, alium alio in inuestigandis veterum monumentis, vel diligentiore, vel certè fortunatiore plerumque existere. Quod mihi diuino munere datum fuisse, non obscure, ut humanissime Caracciolus ipse significare dignatus est Epistolâ ad me datâ sub anno 1612. quâ gratias Deo refert, quod meo labori propitijs annuerit, multa sub ruinâ temporum, vel sub modio Religiosæ humilitatis latentia in lucem protulerim. Ita censuit Caracciolus, cui specialiter meæ, reuiscendæ Historiæ iniunctum est opus, unâque cum alijs grauissimis Patribus eam approbavit, non falsâ opinione deceptus, sed validissimis ductus rationibus, post codices exactè collatos, qui consulto interea apud nos asseruantur, aptiori tempore proponendi. Quonam tandem Castalde? nam in hoc demum Certamine fue-*
rant

rant hæc arma mouenda, codices nimirum antiqui, & Caracciolo ignorati, qui schediasmata in laudem Caietani minutissimâ diligentia comparauit, atque in lucem protulit.

Anim.
VI p. 42.

Sed antequam progrediar, dic Castalde, cum illa scriberes, eratne tibi nota traditio, an non? Erat? Cur ergo ad illam non prouocasti? Cur ne verbo quidem attigisti? Vt nudam, sic enim ais, Nigrono leuissimis, ac nullius momenti rationibus agenti, obiceres veritatem? per se notam scilicet, cui statim hominem sanum assentiri, sit necesse. Quæ est ista nuda veritas, quam totâ illâ Epistolâ conquisitis probabilium, vt tu quidem rebaris, opinationum centunculis, quasi mendacium esset, onerasti? nuda si tibi placuit veritas, cur illi vero similia circumposuiisti? Si hoc facere tibi otium fuit, neque indecorum duxisti, cur Traditionis, quæ probationum omnium caput erat, non meministi? Nota non erat? Cur ergo eam toties Nigrono in hoc tuo Certamine obicis? Et si tibi erat ignota, rumorum huiusmodi non indiligenti, cui nota demum erat? aut vbi erat? nam traditioni notum esse, atque esse quid differunt? Vates fuisti, Nigronæ, cum prædixisti, si Castaldus quid huiusmodi afferret, quod facturum videbas, fidem illi nullam habendam.

III.

Nam illi
olim igna-
ra.

Sed age, Castalde, tuam agendi rationem, & Nigronum omittamus, regrediamurque ad illa tuæ epistolæ verba. Ignati cum Caietano colloquium, & arcana petitio vnum ex his, in quibus inuestigandis eruendisque bonus tibi arrisit Deus, profectò est; neque tu negabis, qui Caraccioli ac Tusi silentium prementi Nigrono, te illis aut diligentior, aut certe fortunatior in maiorum inuestigandis, eruendisque monumentis fuisse dicis. Quid ais? Negas? noli facere; ne te aliena loqui dicamus, qui tuam hîc diligentiam fortunamque afferas ad rem ad quam modò illam negas pertinere. Ais? certe habet. & ego tecum sentio. Ignatianum igitur Colloquium à te inuestigatum, at-

IV.

Sicut Ca-
racciolo &
Tuso Cla-
rissimis
Theatinorū
Historicis.

que erutum est; ut hoc etiam nomine, & tibi plurimum debeat posteritas, & Deo gratiæ sint agenda, quod Caracciolus fecit; & verò etiam supplicationes ab Historico senatu in aliquamplurimos dies ob Rempublicam veritatis præclare gestam decerni potuerint. Res igitur erat abolita Ignatianum colloquium; alioquin enim quomodo duce diligentiam, comite fortunam inuestigasti? eruisti? in lucem protulisti? Abditam planè fuisse oportet, quæ Caracciolum, & Tufum vel diligentiam vsos minori, vel certè fortunam destitutos latuit. Itane sentis, Castalde? Ita planè, inquis; nam ita ad Marcum Thienæum scripsi grauissimam in Epistolâ, quâ & mei dicti rationem reddidi, & Nigroni opinationes contrarias planè elumbari. Bene iterum est. Abdita & latens res erat. Qui ergo dicunt Antistites tui iuratissimi testes, rem adeò apud vos peruulgatam fuisse, ut nemo de illâ dubitauerit? Hocne Antistites dicunt? Admodum.

V.
Cœtra Epi-
scoporum
dicta,

VI. Audi primum Ioannem Antonium Angrifanum Anim. II. p. 19.
Surrentini, Surrentinum: Neque hoc vllò umquam tempore dubium fuisse, aut controuersum; sed ab omnibus creditum & absque vllâ hesitatione narratum.

VII. Audi secundum Basilium Cacacium Ephesinum: Ibid. p. 21.
Ephesini, Et quod ab ipso (à Dom Innocentio Valentino) percepimus, sapissimè cum aliis loquuti sumus, neque apud quemquam umquam dubitatum aut controuersum audiuimus. quàm disertè personas omnes, & tempus à dubio remouet? Quemquam, numquam.

VIII. Audi tertium Thomam Anchoram Motolensem. Ibid. p. 22.
Motolensis, De hoc denique dubium, aut controuersiam fuisse non audiui, cum de eo semper omnes, sine vllâ dubitatione locuti sint. Omnes locuti sunt? Quid, rogo, celebrius aut illustrius? Omnes? & ego Caracciolum, & Tufum numquam audisse, numquam locutos fuisse credam?

IX. Audi quartum Caietanum Costam Hydruntinum: Ibid. p. 23.
Hydruntini, Et apud omnes sine vllâ dubitatione creditum. Et assatim à nostris Patribus affirmari audiuimus. Ibid. p. 24.

Audi

Audi quintum Thomam Caracciolum ex Cyrenensi iam Tarentinum: *Quà de re plures ipse alios allocutus fui, & alij plerique mihi enarrauerunt, ut pote rem communiter omnibus perspicuam* (hoc enim uerò falsum est) *& absque ullâ hesitatione atque ambiguitate.*

Tarentini.

Ibid. p.
26.

Audi VII. Ianuarium Filomarinum Caluensem (qui tamen antiquæ traditionis testis à te producit, quum de annis tantum X X V. testimonium dicat, anno seculi X X I I. quibus si detrahas X X V. superant VII. antequàm tu scriberes, qui anno XII. scripsisti. Quare quàm idoneus testis antiquæ traditionis sit, non intelligo) sed audi tamen : *Numquam aliquid dubium esse cognoui.* Hæc Antistites testes tui, Ignatianum nimirum colloquium cum Caietano, rem esse apud vos domesticis celebratam sermonibus notam, de qua nemo umquam aut dubitauerit, aut sine ulla hesitatione non crediderit. Quæro, igitur, Castalde, an satis vera esse credas, quæ Antistites sacramento affirmant? Quid ni? inquis; Rursum: An te vera scripsisse confirmes? Admodum, inquis; nam si mendacij semel conuictus fuerim, nullam umquam mihi fidem habendam esse, sat scio. At tu latentem te rem summâ diligentiam inuestigasse, ac maiori fortunâ eruisse, ob eamque rem Caracciolo & Tuso præhaberi te velle, dixisti: Antistites rem hanc, (quam tu Historiam putas, ego fabulam esse confirmo) apud vos peruulgatam, domesticorum colloquiorum materiam fuisse asserunt, idque tantâ famæ celebritate, ut dubitaret nemo, assensum sustineret nemo, perspicua omnibus esset, crederent omnes. Hæc, mi Castalde, profectò adeò contraria sunt, ut contradicentia etiam sint. Quare si tibi fidem habeo, Antistites mendacij accuso; si hos reuereor, te illius habeo manifestum. Cum igitur mihi ob vtriusque aut alterius saltem partis reuerentiâ hæreat aqua, ubi, cui fidem habere debeam, tibi ne arcanam rem fuisse dicentem, an id negantibus Antistitibus, tu me docueris,

X I.
Caluensis,
testis vicini
tanti temporis.X I I.
Contra quos
testatur Ca-
staldus.

Castalde, tum de tuâ fide videro. Interea tamen quocumque te vertas, teneris. Quid iubes? me tibi tuâ in Epistolâ credere? Iam res ante annum XII. aut XI. huius seculi arcana fuit, & incognita. Nulla igitur traditio; quæ enim potuit esse de re occultâ?

XIII.

*Traditio si-
ne testibus
rumor est.*

Tum si à te obliuiosam eruderante antiquitatem, gemma hæc eruta est, cedo vbi tibi tam feliciter fuit, cum tincis blattisque luctari? vbinam sunt vetustæ membranæ? vbi codices antiquæ, ac synceræ fidei? non hoc à me addi putes, quasi addubitem fore, vt aliquid huiusmodi aliquando fingatur; de te certè non credam, ac ne de tuis quidem; verùm homines sumus, & tibi non latet Periodos Pauli, & totam baptizati Leonis fabulam ab Amatore Presbytero Pauli amore confictam, animo non quidem bono; non enim mendacio fuisset delectatus, at saltem non omnino malo, nec sine aliquâ excusatione. Mihi quæcumque fortè producentur olim, iam nunc manifestissimè ac disertissimè prædico, suspecta erunt, & pro falsis habebuntur.

XIV.

*A Prato rō
scripta.*

Certè Castalde, satis ego mirari non possum à Vicodarzere tuo laudari testem Ioannem Antonium Pratum, quasi anno proximi seculi XCIV. Petitionem Ignatianam, & Caietani diuinitus acceptam futurorum prænotationem sibi narrantem, quum idem Io. Antonius Pratus, IV. post annos aliquo scripto de Caietani miris testatus, vt ea in publico Ordinis tabulario seruariantur, hanc prænotationem, quâ nihil illustrius eius inter gesta fulgeret, ita omiserit, vt Caracciolus, qui ea Prati chirographa non ignorauit, quippe qui ex illis hausit, quæ narrat in eiusdem Caietani vitâ, illam ibi non viderit? Quæro enim, omiseritne Pratus, an non? Omisit? Ergo alia longè inferioris notæ diligenter adnotauit, prænotationem hanc, quam narrare consueuerat, errore neglexit? Quis credat? aut certè senex optimus inter domesticas confabulationes, quæ rumoribus, sine mendacij probro, aluntur,

Anim.
II p. 18.

aluntur, & Historiæ fidem, quæ nisi certis nitatur
fundamentis, sædè labat, aliquid putauit interesse.

Itaque quem Vicodarzerio domesticum anno se-
culi xciv Pratus narrauit rumorem, eum idem xcviij.
vt indignum tabulis dissimulauit; aut si scripsit, Carac-
ciolus, qui eas tabulas vidit, quique sibi Caietani vi-
tam *opus difficili rerum inquisitione, quæ illum diu tenuit,*
planè laboriosum fuisse testatur, vt fabulam, non fide
modò indignam, sed etiam narratione transmi-
sit. Quid enim, inquam, visne me Antistibus cre-
dere?

XV.
*Ut ex Ca-
raccioli si-
lentio confi-
citur,*

Quæ ergo rem tam peruulgatam, celebratamque
omnium sermonibus ignorarunt Caracciolus, & Tu-
fus, diligentissimi antiquitatis? Sciuerunt? quæ igitur
illis rem tam nobilem causâ fuit dissimulandi? An in-
dignam æstimârunt, quam suis monumentis posteri-
tati commendarent? Causâ ego huius iudicij quæ-
ro: an facti erit obscuritas? at minora multo confectati
sunt. An nobilitas? at miracula & reuelationes tradi-
derunt. Et quàm inepta esset humilitas, cum Dei ope-
ra suis in seruis laudes, quæ maximè laudabilia sunt,
ignauissimo silentio obruere? Si ergo non sciuerunt,
falsum testantur Antistites, quod ne dicam sciuisse
illos, sed pro fabulâ habuisse nunc tantummodo dico,
paulò post aliquid ampliùs dicturus.

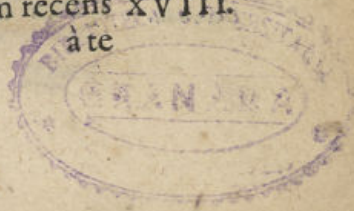
XVI.
Et Tusi,

Quæro enim ab Antistitibus, vel potiùs abs te, Ca-
stalde, quem tuorum testium dicta defendere par est,
an eos, qui tam affirmatè dicant nunquam dubita-
tum, ab omnibus sine vllâ dubitatione, aut hæsitatio-
ne creditum, an illos, inquam, quid Venetiis in cœna-
culo domus vestræ anno xii. vel xiii. seculi actum sit,
vnquam audisse credas? Non, opinor, scisse. Ego narra-
bo; Habeo enim apud me confectas ritè à publico
notario tabulas (producturus si opus fuerit, quod mo-
dò non facio, ne cuiquam inuidiam, aut odium creem)
quæ illud docent.

XVII.
*Contra di-
cta Anti-
stitem.*

Res ita se habuit. Legebatur super mensam recens XVIII.

à te

Testimoniū
Alexandri
Mammoli.

à te Caietani edita vita, magnâ omnium approbatione, & sancti Patris nobilia exempla admirantium, & tuam, Castalde, industriam laudantium, cum improvisâ admodum vnius hominis virtute refrigerati sunt. Ventum enim erat ad hanc Ignatiani cum Caietano colloquij longè illustrissimam narrationem, quæ cum plerosque mirificè caperet (quid enim siue ad Caietani, siue ad nascentis Ordinis commendationem excogitari ac fingi potuit illustrius?) Alexander Mammolus Sacerdos severitatis antiquæ, & cui ante domesticorum gratiam veritas esset, quippe ut annis, sic morum integritate, ac longo rerum usu venerabili, elatâ voce anagnostem ea omittere iussit, quæ fabulis essent simillima; falsam eam totam narrationem esse: se illorum temporum ætate propemodum æqualem, nihil huiusmodi factum esse satis scire. Auertit res insolita domi omnium animos, sed Præpositi præcipuè, qui manu Alexandro silentium indixit; paruit ille, ita tamen ut falsam eam esse narrationem iterum diceret. A cœnâ digressi Alexandrum omnes circumfistunt, ac certatim interrogant; ille fabulam arguere, ac vanitatis ream peragere. Cui viro quamquam ab ætate & prudentiâ plurima per sese inuisset auctoritas; tamen, ut in ore duorum staret omne verbum, accessit Leo Ariminensis, antiquus & ipse Sacerdos, & qui illius proximus, qui nouum hoc tuum commentum, Castalde, falsitatis argueret. Quomodo id à me probatum sit, publicisque tabulis exceptum, rogo te, Castalde, per humanitatem tuam, ne me prodere velis, facturum tamen, si aut res, aut tu necessarium putabis. Interim sat scis vestros, nostrósque homines sapiusculè peregrinari, atque inuicem aliquando excipi hospitio; multa minùs cautè, quàm opus sit, vtrinque dici, inde plurima, quæ domi secreta habebantur, in publicum effundi.

XIX.
Cui fides
habenda.

Hæcine igitur traditio, de quâ nunquam à quocquam dubitatum sit? cui omnes vbique sine hæsitacione

tionem adhæserint? Quid? Mammolo tu fidem habendam negas; non quero, quàm id iure facias, qui Antonio de Vicodarzere de Rusticâ me habere iubes. Fiat, ut vis; mihi satis in præsentia est, traditionem hanc tuam, constantem apud omnes non fuisse; quod etiam ex silentio ac diligentia Caraccioli legitime conficietur. Parum est, vno Mammolo niti. Plerique tuorum id testantur, quorum nomina populari obicere invidia, quâ illis conflagrandum esset, quamvis fidei nostræ non sit, eos tamen testes dabo, qui se ab illis audiuisse ritè ac sanctè confirmant, quos nemo ausit confutare. Producantur igitur tabulæ, ac primò quid pridie Kalend. Augusti anno MDCXL. actum sit, audiamus.

XX.

Et alterius
viri gravis-
simi.

Nos infra scripti Societatis IESV Professi fidem facimus, & testamur, etiam, quatenus opus est, cum iuramento die 31. Iulij currentis anni 1640. qui dies memoria Sancti Patris nostri Ignatii sacer est, aliquos Patres Theatinos ad nostram Ecclesiam, Domumque benignè & humaniter, ut solent, accessisse, & inter alios unum ex antiquioribus, & gravioribus, qui Neapoli multis abhinc annis degit, per horam integram Nobiscum valde familiariter consedissee; Cùmque occasione ipsius festivitatis eum enixe rogaremus, ut amicè, sincerèque Nos doceret (erat enim aliquibus ex iis, qui consederamus, amicissimus) ecquod fundamentum in suâ Religione haberet colloquium illud, quod Pater Castaldus typis iam tertio mandauerat; videlicet Sanctum Ignatium à Beato Caietano illius habitum petiisse, cùm à condita Societate nunquam tale aliquid apud Nostros auditum fuerit; sincerè & amicè respondit, duo sibi esse certa, alterum P. Castaldum bono animo id fecisse, nec unquam credidisse fore Societati molestum, sed potius valde gratum, quod à Beato Caietano præuisa, ac revelata sancto Ignatio fuerit futura eius Societas; alterum se per omnes fere Domos, quas sua Religio in Italiâ habet, excurrisse, in multis etiam diu commoratum fuisse, Venetiis præsertim, nec tale quicquam de illo colloquio unquam inaudisse, nisi solum Neapoli tunc temporis, cùm Pater Castaldus vitam Beati Caietani scriberet;

XXI.

Qui negaverit veram
esse Traditionem.

XXII.

Qui negaverit
veram Traditionem.

G

Quare

Quare planè se obstupuisse, unde id in mentem dicto Patri incidisset, & unde talis vox, nunquam antea inter suos audita, repente insurrexisset: præsertim cum res tanta neque ab Episcopo Tufo, neque à Patre Antonio Caracciolo diligentissimis sui Ordinis, suarumque rerum scriptoribus, qui res longè minutiores typis mandarunt, memoria prodita fuerit.

XXII. Et se fratri, ut testatum scripto relinqueret, se ab ingressu in Religiostrà à Castaldo sollicitatum affirmavit, ut suo chirographo firmaret.

Addiditque præterea idem Pater, sæpe Castaldum à se petiisse, ut testatum scripto relinqueret, se ab ingressu in Religiostrà à Castaldo sollicitatum affirmavit, ut suo chirographo firmaret. nem id audiuisse, saltem ut tante rei memoria in eorum Archivio, seu Tabulario servaretur, seque constanter respondisse, non posse id tutà conscientia facere, cum reuera nunquam, & nusquam id antea inaudiisset: Cui responso P. Castaldum nequaquam acquiescisse, sed potius vixisse, affirmasseque id iurissimè fieri potuisse, cum & suo Ordini & nostro valde honorifica esset talis revelatio, & prædictio: se tamen in incepto perstitisse, nec unquam tale quid aut verbo, aut scripto testari voluisse. Caterum dictus Pater Nos omnes enixe rogavit, ne se unquam ulli ex suis proderemus: nosse enim optime tam cordatos, ac Religiosos viros, quanto odio futurus esset obnoxius, si inter suos id resciretur; quod & nos sanctè illi polliciti sumus, & infallibiliter prestabimus; Quod si forte alicui supremo Ecclesiastico Magistratui, à quo iure cogi possumus, eius nomen aperire oporteat, ita aperiemus, ut certi omnino simus, nulli planè ex suis id unquam notum futurum; In cuius rei fidem hanc paginam manu nostra subscripsimus. Datum Neapoli, die quarto Augusti 1640.

XXIII.

Nicolaus Berzettus
Quod viri Io. Iacobus de Alexandro
magni te- Hieronymus Marchesius
stamur. Ignatius Garganus

Vincentius Carrafa

Franciscus Mascambrunus,

Iulius Caesar Recupitus

Flaminius Magnatus

Marc. Ant. Palombus

Io. Baptista Galeota

Io. Ant. Rodericus.

Ut verò sciant omnes, qui viri hi sunt ego bonâ illorum veniâ, indicabo.

Nicolaus Berzettus, re-
tium Iam Prouincia-
lis;

Io. Iacobus de Alexan-
dro, sapius Prouincialis,
Rector, & Præpositus.

Hierony

Hieronymus Marchesius
Exprouincialis, & olim
Præpositus Domus
Professæ.

Ignatius Garganus, olim
Magister tyronum, &
Rector, nunc Præposi-
tus eiusdem Domus.

Vincentius Carafa, sæ-
pius Rector, Præposi-
tus, & Prouincialis.

Franciscus Mascambru-
nus Coll. Neapol. Re-
ctor.

Iulius Cæsar Recupitus,

vir omnigenâ littera-
turâ editisq; monu-
mentis clarus.

Flaminius Magnatus S.
Officij Consultor.

Marcus Antonius Palum-
bus Theologicis mo-
numentis notus.

Ioannes Baptista Galeota
Concionator, & So-
dalitatis celeberrimæ
diu moderator, qui nu-
perrimè diē suū obiit.

Ioannes Antonius Rode-
ricus, sæpius Rector.

Horum ego virorum breues has commendationes
eâ gratiâ illorum nominibus à me addendas censui,
Castalde, non vt apud te, qui eos nōsti, aliquod illorū
auctoritati pondus accederet; verū vt, quibus ignoti
sunt, illorū esset dignitas manifesta. Quantâ porro fide
ab illis agatur, ego superiore anno expertus. Nunquam
enim à Nicolao Berzetto quamuis enixè admodum
illum rogarem, vt vel mihi sanctè pollicito me non
vulgaturum hominis nomen indicaret, impetrare po-
tui. Nihilo tamen minùs quū tamdiu solum eum
nostris hominibus confidentem video, vt meam su-
spicionem fatear, Episcopum arbitror esse; & fors
dies dicendi libertatem dabit: nec despero. Interim
tamen tuus est. Age rursus alium testem demus ea-
dem nominis dissimulandi veniâ ab æquis iudicibus
impetratâ. Audi:

Ego Flaminius Magnatus Sacerdos Professus Societatis Terminus
IESV affirmo, etiam, quatenus opus est, cum iuramento: paucis stis, contra
abhinc annis cum extra urbem una cum N.N. vno ex anti- Traditionē,
quisimīs, & grauissimīs Patribus Theatinis, cui socius laicus ex fide Fla-
erat, vt & mihi meus, ambularemus, interrogatum à me fuisse minij Ma-
dictum gnati.

dictum Patrem quonam tandem fundamento niteretur, quod Pater Castaldus scripserat in vitâ B. Caietani Thienaci, Sanctum scilicet Ignatium Venetiis ab eodem Caietano poposcisse in eius Religionem admitti; Ipsum maximâ cum sinceritate, sincerissimus enim vir est, mihi respondisse, nullum se huius petitionis fundamentum scire; neque se in suâ Religione, in quâ LX. annos vixerat, quidquam huiusmodi audiuisse antequam Castaldus vitam B. Caietani conscriberet. Nomen socij laici huius Patris ego ignoro; meo nomen est Antonio Orecchio, qui huic Chirographo subscribet.

Addo eâdem iurisiurandi religione, quatenus opus est, Patrem hunc, de quo hîc ego testor, non eundem illi esse, de quo testatus sum 4. Augusti cum undecim nostris Professis, sed alium omnino diuersum. In quorum fidem huic folio subscripsi manu propriâ, Neapoli 4. Octobris 1640.

Ego Flaminius Magnatus affirmo ut suprâ.

Ego Io. Andreas Orecchius affirmo ut suprâ.

XXV.
Quartus
ipsemet Ca-
staldus.

Satisne testimoniorum est, Castalde? Arbitror aliis satis esse, superque, tibi tamen nondum satis. Visne me vnum aliquem testem dare, cuius nomen proderet nullâ promissi religione, nullo odiorum, aut inuidentiæ timore prohibear? Grauem, ut vis testem cogita, vincetur omnis tua expectatio, est enim tibi carissimus. Quis? Tu ipse iterum es, Meminisse enim te velim sermonum, quos aliquot abhinc annis habuisti cum Marco Antonio Palumbo, viro non tibi modò, & vrbì Neapoli tantum, sed Orbi ob edita Theologiæ monimenta notissimo; quod ut tibi iam senì facilius sit, neque occipit scalpere opus habeas, Chirographum eiusdem Palumbi hîc Lectoribus exhibebo. Recite-

XXVI.
Iuratis te-
stibus M.
Antonio
Palumbo, &
Vincentio
Carasâ;

Ego Marcus Antonius Palumbus Ascanus, Sacerdos Professus Societatis IESV ex consensu mei Superioris testor, etiam cum iuramento, qualiter post mortem Illustrissimæ Dominae Ducis Andriae, cui nomen Donna Maria Carasæ, quæ exinde Monacha in Monasterio Sapientiæ Neapoli appellata fuit Soror Maria Magdalena, cum de illius vitâ in lucem ad Dei gloriam

gloriam edendâ ageretur, mihi necesse fuit ad D. Pauli monasterium PP. Theatinorum adire unâ cum Patre Vincentio Carafa eiusdem Illustrissimæ Ducis filio, & alloqui Patrem Ioannem Baptistam Castaldum Theatinum, in cuius manu erat prædicta vita, ne se editioni obiceret, patereturque unum ab illa vita non auferri, fuisse nimirum sub eiusdem Ducis morte necesse euocari P. Philippum Pantaleonem Soc. IESV, qui olim eam de tota vita confitentem audierat, ut enatos nescio quos scrupulos euelleret, animûmque illi tranquillaret, quod & factum est; nam illam quietam reddidit, ac tranquillauit. Quod cum vehementer quesito alio colore abnueret Pater Castaldus, ego incallescens admodum, ei dixi: Pater mi, non debemus fugere, quod verum est; V.P. quomodo scripsit B. Ignatium poposcisse à B. Caietano Thieneco admitti ad Ordinem, cum tamen nihil aliud fuerit, nisi quod B. Ignatius postulauit recipi in quoddam Xenodochium, cuius curator erat Pater vnus Theatinus? Quomodo ergo vestra Paternitas equiuocauit, asserens petisse ingressum in Ordinem? Tunc dictus Pater Castaldus, familiari sibi gestu humeros mouens, affirmauit quod dixeram, & arridens hæc ipsissima verba respondit: Nos nobis accipimus, quod pro nobis facit. Cui ego: Sed non cum falsitate, præsertim in scriptis tanto nostro cum præiudicio, multâque addidi usque in atrium. Hæc cum iuramento, Neapoli 15. mensis Octobris, 1640.

Marcus Ant. Palumbus Ascanj Sacerdos Profess. S. Iesu.

Vinc. Carafa interfui & affirmo vt supra.

Nondum scilicet Traditio exorta erat, & timida adhuc fabula vim instantis veritatis non ferebat. Quamquam autem tu tibi optimus, omnique maior exceptione testis esse debeas; attamen agmen illud Episcoporum animos, reor, facit, & priuatorum auctoritatem illis à me opponi, rem indignam putas. Mitto, quàm vanum hoc sit; sed detur hoc etiam, & tibi fas sit, Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis deposcere: Opponam Episcopum Episcopis: illumque ex eodem tuo Ordine, qui illorum magnâ cum laude fecundus, vtrique nostrum testes sufficit; meliori tamen

XXVII.
*Quintus,
 Io. Baptista
 Tufus Epi-
 scopus A-
 cerrarum,*

meâ forte, quod nulla in meum possit cadere suspicio. Quem mihi daturus es? inquis. Ioannem Baptistam Tufum A cerrarum Episcopum, Historicum rerum vestrarum; Hic enim ab Octauiano Tuso (vt suis Chirographis, quæ apud me sunt, publicâ tabellionis fide insuper ob signata, ritè sanctèque testantur Michaël Nigronus, & Ioannes Baptista Galeota Societatis nostræ Sacerdotes Professi, quorum primus Neapoli, tibi non ignotus, in magnâ nominis celebritate viuit; secundus suis etiam virtutibus clarus supra gentis nobilitatem, dum hæc ipsa compono, ad meliores à nobis abiit) ab Octauiano, inquam, viro doctissimo, atque humanissimo, & mihi amicissimo pro eâ, quæ illi cum Episcopo erat, sanguinis cognatione, interrogatus, quid de hac tuâ nouitiâ narratione sentiret, curve rem tantam in suos Annales non retulisset, candidè respondit: monitum quidem se ab vno è vestris (nomenque addidit: quod tamen Octauianus tacere voluit) vt faceret; verùm quòd nihil de re tantâ in antiquis tabulariis, commentariis, reliquisque Ordinis monumentis (quod ne te quidè fecisse hucusque dixisti Castalde, atque vtrum dicturus olim sis, ignoro) vnquam legisset, neque testes idoneos haberet, consilio abstinuisse, nè rerum certissimarum fidem, hoc oneratum commento labefactaret. Quid abnutas Castalde? An Octauiano, vt partium testi, fidem habendam negas? Vereor, ne iniquè facias. Sed vide, an tibi causæque tuæ expediat, me tuorum nemini credere; quod eodem mihi eos iure liceat reiicere, quo tu Octauiano fidem abrogas.

XXVIII.
*Testante
 Octauiano
 Tuso;*

Sed age, & Episcopi non magis sapientiâ, quam virtutibus, & prudentiâ longè clarissimi, quem honoris causâ hîc appello, cuius tu viri fulciendo incertissimo rumori testimonium nunquam afferes, Pauli Aresij ex alterius Episcopi ore sententiam videamus. Habeo apud me literas à Constantino Episcopo Veglanensi, viro litteris & moribus clarissimo, & verita-

ris

tis amicissimo ad Odonem de Comitibus nostræ Societatis virum generis ac doctrinæ nobilitate Vrbi notum, Venetiis datas 10. Kal. Decembris superioris anni 1640. in hanc ipsam sententiam, & verba.

Admodum R. Pater in Domino obseruandissime.

Ex occasione edita à me superioribus annis vita B. Patris *Emiliani Fundatoris meæ Congregationis*, quæ per sua initia unita fuit Religioni Patrum Theatinorum, querit ex me R. V. an inter excutiendas veteres schedas, dum illius componerem vitam, aliqua mihi venerit in manus, in quâ leue aliquod vestigium offenderim consuetudinis à S. Ignatio Venetiis olim habitæ cum B. Caietano Patrum Theatinorum Fundatore: tum vt ingenuè amici mei sensum aperiam circa id, quod in vitâ supradicti B. Caietani scripsit P. D. Io. Baptista Castaldus, Sanctum scilicet Ignatium à B. Caietano postulasse in Religionem Patrum Theatinorum admitti. Quod ad primum attinet, verbo respondeo, nullam Scripturam venisse mihi ad manus, in qua vel leniter aliquid innuatur de conuersatione inter hos duos Dei seruos. Quod ad secundum, quoniam V. R. meam vult me sententiam aperire, dicam libere. XXIX. Sextus Paulus Aresius ex Constantini Episcopi fide.
res, non eam mihi rem hanc videri, cuius gratiâ sue V. R. sue quis alius de Societate turbari debeat, vt enim mihi constat, neque ab ipsis Patribus Theatinis vniversè vera creditur illa narratio. Itaque credo fore, vt consenescat per sese. Anno 1622. mense Maio cum à Capitulo Mediolani habito factus fuisssem Prepositus sanctæ Mariæ paruulæ Derthonensis, data mihi facultas est sepius fruendi consuetudine honestissimæ Domini mei Pauli Aresij Episcopi eius vrbis, Prælati vitæ integritate, & doctrinâ insignis, vt palàm est. Itaque cum ei gratularer duas panegyricas orationes Sanctorum, eruditissimas, & summâ arte compositas in laudem Sanctorum Ignatij, & Xaverij, quarum alteram habuerat Mediolani ad D. Fidelis, alteram in oppido Castrinoui, in quo Collegium habet Societas, in lucem emiserat, addidi, vt hominis sententiam elicerem, potuisse illum lepide meminisse cõgressus Veneti Sancti Ignatij,

Septimus
Michael
Ghislerius
ex eiusdem
Episcopi te-
stimonio.

Ignatij, & B. Caietani, in quo ille Ordinem Theatinorum ab isto petiit. Ad qua statim Aresius respondit: Falsam illam Historiam esse, & P. Castaldum nimiam facilitate lapsus in scribendo; eumque à P. Julio Nigrono fuisse bene conuictum. Ad qua cum dicerem, audisse me, Castaldum, datam ad amicum Epistolam Nigrono respondisse, meque eam Epistolam videre admodum cupere; illam quidem respondit in Summa Molfesij reperiturum me, sed non esse mihi satisfacturam, ut verè non satisfacit. Etiam P. D. Michael Ghislerius eiusdem Religionis Patrum Theatinorum, cum illum Rome ad D. Sylvestrum inuisissem, ortusque de hac Historia sermo esset, se nunquam illam credidisse, mihi dixit, addiditque sine bono, ac reali fundamento imprimi non debuisse. Ego verò credo hanc esse grauiorum eiusdem Religionis Patrum sensum, quod ex eo conijcio, quod cum eneis typis elegantissimis vita omnis B. Caietani edita fuerit, congressus iste cum S. Ignatio reliquas inter figuras non spectatur, qui ut res maxime plausibilis imprimi debuit. Hoc est, quod scribere R. V. habui de hac re totam, illud iterum addens, per se ipsum rumorem hunc periturum, nemine impellente ad gloriam veritatis. Finio, meque precibus eius, atque sacrificiis admodum commendo, & felicia natalitia precor. Venetiis x. Kal. De. embr. M D C X L.

R. Vestra

Addictissimus, & obstrictissimus seruus
Constantinus Episcopus Veglamensis.

XXX.
Imo ex sua
ipsius Epi-
stola Aresius.

Sed impetrare à me non possum, quin particulam Epistolæ, quam ad me Aresius ipse suam manu dedit 8. Decembris anni superioris, hinc veritati dicatam euulgem. Pariatur vir humanissimus, quo est in veritatem amore, suo etiam suffragio hoc loco absolui. Quamquam enim se nihil de ipsa re scribere velle dicat, quod ingenio sit ab his contentionibus alienissimo, hæc demum ait: Patrem Castaldum ex suo cerebro Historiam hanc credere voluisse, mihi persuadere non possum: noui enim semper bonum Religiosum fuisse. Vnde verò natus sit hic sermo, ego nescio. Salue os aureum veritati consecratum;

tum. Ego ne rem hanc veterum traditione peruulgatam fuisse, credam, quam Aresius vir tanta auctoritatis ac sapientiae, quique diutissime apud vos vixit, praecipuum Ordinis vestris decus, ignorare se tradidit. Non credam, quamuis me facere iubeas, Castaldē. Et tanta quidem Aresini nominis est amplitudo, vt vno illo contentus esse possim; nihilominus alterius etiam Episcopi accedat auctoritas, vt non solum dignitate, sed legitimo numero testium tuta sit veritas, & nouitiae tuae Traditionis vanitas palam fiat. Is erit Laurentius Gauottus Episcopus Intemelienensis, qui antequam infulas indueret, Ordini vestro fuit à Secretis. Is igitur ad Franciscum Gauottum Fratrem, Collegij nostri Saunonensis Rectorem, ab eo de hac tua Traditione interrogatus, litteras dedit, quas an libenter auditurus sis dubito.

Admodum Reuerende Pater.

Accepi litteras Paternitatis Vestrae admodum Reuerendae, XXXI. quibus à me postulat, vt liberè ad se scribam, an vnquam au- Septimus ditione perceperim, Sanctum Patrem Ignatium Loyolam pe- testis L. Ga- tiisse à Beato Caietano admitti in Religionem Patrum Thea- uotius Epi- tinorum, idque antequam suam conderet. Ad haec ego in veri- scopus. In- tate respondeo, me id sepius audisse. Sed cum eadem veritate temiliensis. dico, huiusmodi sermonem, quantum quidem ego sciam, non aliud fundamentum habere, quam auctoritatem Patris D. Ioannis Baptiste Castaldi, qui id in Vita B. Caietani tradidit. Quà verò ratione hoc ille asserat, dicere Paternitati vestrae admodum Reuerendae ego nescio. Haec habui, quae de hac tota re scriberem, de qua cum semper parum vilem existimaerim esse nunquam diligentius inquisui. Oret pro me, sic enim te ex toto corde rogo, & finio. Intimely, 8. Decembris 1640.

P. V. A. R.

Deuotissimus Frater

L. Episcopus Intemelienensis.

Videsne hominē minime obscuri nominis, & qui

H

Præpo

Præposito ipsi olim à Secretis in Ordine fuit, ignoratam fuisse, quam tu tantoperè vrges, Traditionem? Vidēsne ante te Auctorem, nullam illam fuisse, quæ enim eam ignoraret? Vidēsne tandem validissimas illas Turres, ex quibus mille tibi clypei, & palmæ mille pendebant, nullis à te tam validis anteridibus, aut tibicinibus posse fulciri, quin ruinam trahant: Sed bonâ Præfulum veniâ, priuata, sed clarorum virorum testimonia prosequamur, ac primum Angeli Sciurij, quem perspicuæ amabilisque eloquentiæ laus, ac interiorum disciplinarum cognitio, vulgo eximit. Audi Castalde.

Testificatio admodum Reuerendi P. Angeli
Sciurij Sacræ Theologiæ Magistri, &
Doctōris, & Concionatoris
longè celeberrimi.

In nomine Domini. Amen.

XXXII. Ego Frater Angelus Sciurius, Ordinis Carmelitarum
Octauus te- ianuenſis Sacræ Theologiæ Magister, & Doctōr, Testor, & cum
ſtis Ange- iuramento valituro in iudicio quatenus opus erit, in conscien-
lus Sciuro- tiâ meâ me ſcire, Historiam ab admodum Reuerendo P. D. Io.
rius, Baptista Castaldo scriptam de S. Ignatio Societatis IESV Fun-
datore à B. Caietano Thienao vno ex quatuor Fundatoribus
PP. Theatinorum, eorum habitum petente Venetiis anno ſu-
perioris ſeculi xxxvi. haberi à grauioribus eiſdem Ordinis
Theatinorum pro falſâ, & nullâ veritate ſubnixâ, eoſque exi-
ſtimasse ab eodem Castaldo nimis leuiter proditam, quamuis
bono animo, & quodam amore peculiari, quo in Beatum ſuum
Parentem fertur, hoc ab illo factum non dubitarent. Quæ om-
nia, cum apud illos viuerem, audiſſe, iuratus, ut ſuprà, confir-
mo. Quod veritatis testimonium rogatus negare non potui.
Ego verò nihil unquam tale ante Caſtaldi Historiam eo in
Ordine, vulgò creditum fuiſſe, omnino ſcio, quamuis ab eo
tempore

tempore frequens de hac re sermo fuerit, quod idem iuratus affirmo. In quorum fidem hoc meum chirographum dedi, ac propriâ manu nomen addidi hodie 1x. Kalend. Iunij MDCXLI.

Florentia in Collegio Societatis IESV.

Ego idem, qui suprà.

Frater Angelus Sciuorius Carmelitanus manu propriâ.

Personaliter constitutus coram me Notario infra scripto superscriptus adm. Reuer. P. Magister Frater Angelus Sciuorius Ianuensis Carmelitane familiæ Concionator doctissimus, recognoscendi causâ superscriptam fidem per eum factam, ac eius propriâ manu subscriptam, medio eius iuramento per me in formâ ei delato, tacto pectore more Sacerdotali, dixit, & asseruit contentum in eâ fuisse, & esse verum, & pro merâ veritate fecisse, & subscripsisse. In quorum fidem & robur

Ego Carolus Tempesta Cosmi filius Notarius publicus Florentinus manu propriâ scripsi, meumque consuetum apposui signum ad laudem Dei, die mense & anno superscriptis.

Signum Tabellionatus †

Nos Ambrosius de Ambrosiis I.V.D. Ciuis & Notarius publicus Florentinus, & ad præsens Proconsul Almi Collegij ludicum, & Notariorum Ciuitatis Florentiæ, fidem facimus, & publicè attestamur, supradictum D. Carolum Tempesta fuisse, & esse Notarium publicum Florentinum, Legalem, & fide dignum, eiusque scripturis, & subscriptionibus semper adhibitam fuisse, & ad præsens adhiberi plenam indubiâque fidem in iudicio, & extrâ ab omnibus indifferenter. In quorum testimonium has nostras fieri iussimus, nostri sigilli impressione munitas. Datum Florentia die 27. Maij, 1641.

Locus † sigilli

Laurentius Bindius Canc. D. N. & c.

Verum enim uerò ad tui Commentii ficum planè XXXIII.
detergendum, & ne tibi tuâ placeas opinione, scito *Aly plures*
mihi adhuc plura superesse, quibus Traditionem *testes.*

H 2 hanc

hanc tuam inter inania computem. Habeo enim apud me litteras à N. N. viro è vestris pererudito ad Fabritium Britium Theologiæ Professore Societatis nostræ Genuæ datas ad xii. Kal. Iunias huius anni xli. quibus disertè profitetur libellum tuum in his, quæ ad Ordinis defensionem, vt quidam arbitrantur, spectant, haud cunctanter probari, tēque ob eam causam popularem haberi; non item in his, quæ tibi domi tuæ nata, & à te olim euulgata tueri omni ope contendis. Habeo item litteras ad me Florentiā scriptas ab N. N. viro genere, litteris atque eloquentiā, & modestissimis vsque moribus totā Italiā clarissimo & longo olim rerum vestrarum apud vos vsu nobili, in quibus tuam hanc opinionem *Phantasticam Chimeram*, ex vestrorum sensu appellat. Habeo N. N. Pisarenfis Sacerdotis virtutis eximiæ, atque anxie veritatis testimonium, quod hoc ipso anno xvii. Kal. Iunias ab N. N. Notario, & Cancellario Cardinalis Archiepiscopi legitime interrogatus dixit, eiusque documentum ex formulâ confectum, quo liquido constat duobus abhinc annis quæsiuisse illum à Marcello (cuius ille cognomen ignorat, ego Bentiuolum fuisse arbitror) Domus vestræ N. Præposito de tuæ Scriptionis veritate, atque ab eo audisse, *Te vel non satis fundatè, vel non satis prudenter, vel utroque modo* Ignatianam petitionem euulgasse. Parco hic ego integrum documentum exhibere Lectoribus, quod ab amico ad me transmissum reliqua inter causæ firmamenta interim seruo, ostensurus, si quando prolatis tabulis opus fuerit; tēque interea rogo, ne fidem habere mihi abnuas, quod nomina testium premiam: Scis enim, opinor, quæ sint amicitiae leges, & quàm reuerenter ea nobis habenda sit. Cæterum si vltima in iudicio probationum necessitas incubuerit, abs te hæc ipsa testium nomina non patiar desiderari. At præter externa documenta, impacto rationum insuper ariete, tuas istas, quas comminisceris, Traditionis

Traditionis turres penitus iam labefactemus, ac prouiamus.

Quæro enim ex te Castalde, an probatâ tuorum Traditione, rem illico totam te confecisse putes? Sic enim arbitraris, imò disertè pronuncias his verbis: *Nam necessariâ consequentiâ deducitur* (Ignatiana scilicet petitio) *quæ omnia probat ipsa Traditio*: & necessariò *faciliò cogimur Traditione*: & Nigronus non animaduertens *Traditionum robustissimas turres, etiam validis coniecturis euertere, nec concuti posse, multa adhuc leuia excogitauit*. Ne aliena quispiam, tibi parum æquus, te loqui dicat, totam sic conficere te oportet argumentationem. Quæcumque à maioribus tradita sunt, ea necessariâ consequentiâ vera sunt: Ignatiana petitio nobis à maioribus tradita est: Necessariâ igitur consequentiâ Ignatiana petitio vera est. Quid mussas, atque abnuis, Castalde?

a Anim.
II. p. 19
b Anim.
VII. pag.
32.
c Anim.
IX. pag.
69.

XXXIV.
Castaldus
Traditioni
necessariò
alligat ve-
ritatem.

Anim.
V.

Hanc tuam ipsissimam esse ratiocinationem necesse esse, Logici omnes mecum dicent: nec petitionem potes exuere; si enim ex eo, quod est Traditio, dictum probas; necesse omninò est, te illâ niti propositione, quæ iam vides, quàm sit absurda. Sed tu irasceris mihi, ut Nigrono argumentationem à potentiâ ad actum obiiicienti, quasi per versutiam, & fallaciam te circumnueienti tuamque mentem alienissimis à tuâ prudentiâ confictis argumentationibus dolo malo interpretanti: negas enim te tam esse impudentem, ut afferas, quæcumque à maioribus tradita sunt, ea necessariâ consequentiâ vera esse; addisque calumniæ postulari me posse, qui hoc tibi affingam: scire te dictum illud audacius esse, atque inconsultius, quàm ut ab homine modesto, atque pererudito (quam utramque laudem ego tibi libens tribuo) defendi possit.

XXXV.
Quod falsissimè esse conuincitur.

Non te clam esse multa olim in veteri, & adhuc Dei Ecclesiâ à maioribus ad posteros per manus tradita fuisse, non modò falsa, sed absurda, sed impia, de quibus nihilominus non Apostoli tantum, quorum

XXXVI.
Exemplis
Traditionum
Synagoga.

successores Antistites sunt, verum & Deipara Virgo, imò & Christus ipse verissimè iurare potuisset, quod Episcopi tui iurant, Traditiones illas à maioribus acceptas, habitasque pro veris, neque cuiquam illorum vnquam venisse in mentem de illis dubitare; quas tamen Christus, vt legem Dei euertentes, palàm grauissimis verbis accusauit, atque traduxit; illudque fundamentum erroris euertit: didicisse te à puero, quod nemo Logicorum eruditiorum nesciat, longè aliud esse, verè Traditio est, & Traditio vera est; quorū primum Episcopi affirmatè dicunt; secundum, nec ipsi dicunt, nec dicentibus suo accedunt suffragio: Non ignorare te, quod indignum viro docto, atque in Historiis monumentisque maiorum versato sit nescisse; multa olim à maioribus accepta, & diu credita fœdæ ad extremum, atque pudendæ vanitatis fuisse comperta: quotusquisque enim nesciat, Ferrariæ ex maiorum traditione diu cultum fuisse frequentissimâ populorum celebritate Hermannum Hæreticum, donec Benedicto IX. Pontifice, detectâ per Prædicatores fallaciâ, impurissimi nebulonis ossa è tumulo extracta, & quod viuens ille effugerat; debito demum rogo abolita fuerunt?

Ferd.
Castil. p.
2, l. 1. c. 6.

XXXVIII.
Et Latro-
nis à S.
Martino
diuinitus
detecti.

Quis eruditiorum ignoret propè Monasterium Sanctissimi Episcopi Martini, magnâ in celebritate, ac veneratione fuisse perditissimi olim latronis corpus, ad quod, veluti ad Martyris reliquias, vndique confluerent regionis accolæ, ac vota facerent? & quod adhuc longè fœdius est, iacuisse sub altari ab Episcopis, Martini decessoribus, sacrato? de quâ totâ fallaciâ, & diuturno populorum errore diuinitus certior factus Martinus, turpes atque impuratas scelestissimi hominis reliquias inde abiecit, hominésque minimè malos, sed decipi faciles, errore liberauit. Non adeò te peregrinum esse in Historiis, moribusque hominum, quin scias; Traditionis honestissimum nomen anilibus Talmudi deliramentis à Rabbinis imponi: indidem

Sulpi-
tius in
vitâ

XXXIX.
Et Talmudi
Alcoraniq.

indidem inquinatissimis Mahometis vefaniis auctoritatem asseri ab eius infantiæ magistris: Tibi demum nunquam venisse in mentem, vt Propositioni stolidissimæ assentireris. *Quæcumque à Maioribus tradita sunt, ea necessariâ consequentiâ vera sunt.*

Ac ne fortè quis calumniam instruat, quasi verò illam quidem refutes: hanc tamen amplexeris. *Quæcumque à maioribus nostræ familiæ tradita sunt, ea necessariâ consequentiâ vera sunt;* sanctè te item profiteri, hoc nequaquam verum esse; dementissimæ nimirum superbix reum fore, qui domesticis vnius familiæ, licet sanctissimæ, traditionibus ita veritatem alligare vellet, vt ab illis diuelli non posset, quod idem est, ac dicere: *Necessariâ consequentiâ vera esse, quæcumque in eâ familiâ tradita sunt.*

Bellar.
Tom. 1.
lib. 4.
cap. 11.

Addes, didicisse olim te, cùm Theologos audires, magnum quidem Traditionum splendorem esse, earumque nomen Ecclesiæ hostibus valdè formidolosum; Verùm triplex illarum genus tantum esse, quæ vim necessariæ obtinent consequentiæ, Diuinas, Apostolicas, Ecclesiasticas, quo verbo publicâ Ecclesiæ auctoritate comprobatas significamus; reliquas omnes mendaciis obnoxias esse, ac fabulis sæpè mixtas, hominum siue noua fingendi, siue auditis aliquid addendi, detrahendive mirâ quadam libidine: Harum auctoritatem infra Historiarum fidem à prudentibus haberi; Nam cùm Historici, ni fabulatores esse velint, de rerum scribendarum veritate diligenter inquirant, tempora rebus componant, deque rerum consequentiâ, atque connexionem accuratè iudicent; traditiones huiusmodi sæpenumero, vtpotè temerario famæ sinu effusæ, nihil eorum curant, dummodo loquantur; idque adeò verum esse, vt Historicis ipsis incautè Traditionum nomini credidisse, fraudi sæpè fuerit. Quid enim illustrius morte Alexandri Magni, & Regni successione, quam tantâ pompâ describit Q. Curtius, qui dubio procul aut ipse, aut illi à quibus ipse accepit, traditione

XL.

Non suffragari Ordinis sanctitatem.

XLI.

Quæ Traditiones necessario vera sint?

XLII.

Humanarum inconstantia.

XLIII.

Historicos aliquando deceptos.

Lib. 10.

X L I V.
Minor illis
fides, quam
fama ha-
benda.

traditione audierant? Sed hoc quàm illustre mendacium sit, in Machabæorum historiâ legimus: Imò famâ ipsâ esse fallaciores, ac malum sæpe veritati longè nocentius domesticas hæc traditiones esse, scire te non dissimulas; cùm enim Fama sit, vt viris doctis placet, *Notitia rei recentis à presentibus ad absentes transmissa*; illæ verò definiantur, *Notitia rei antiquæ à maioribus ad posteros transmissa*; quis nesciat plura fingi, addique posse longo temporum, quàm regionum, intervallo? Quid quod Traditio famâ sæpius nititur, cui quidquam necessariæ inesse veritatis, quis vnquam ausus est dicere? addet enim incerto rumori temporis tractum, & vnius penè seculi tenebras circumponet, atque ex illis audebit sibi membra formare, quæ tamen cùm primùm veritas os aureum extulerit, momento resoluât. Itaque falsissimam te iudicare dices Propositionem illam, quamuis domesticæ famæ finibus circumscribatur. Nullam enim tam sanctam, atque in confabulationibus colloquiisque domesticis tam religiosam veritatis esse familiam, cui non aliquid ex vnius, aut alterius errore possit adherere. Quare, cùm

X L V.
Neque de
illis locutus
est Chryso-
stomus.

Apostolorum, Romani Pontificis, Ecclesiæque totius priuilegium sit, & quidem longè diuinissimum, errare non posse, adeoque necessariâ consequentiâ vera esse, quæcumque ab illis tradita sunt, deque illis Chryso-
stomæum illud vsurpari: Traditio est, nihil quæras amplius, vtramque propositionem tam falsam tibi videri,

In 2. ad
Thessal.
c. 2.

X L V I.
Neque Ec-
clesiasticis
Diuinisve
componenda;

quàm quæ mendacissima sunt. Intulisse te quidem mentionem sacrarum traditionum de Sacramento-
rum institutione, deque B. Virginis Assumptione (quamquam non eadem vtrique auctoritas) eaque ratione, quasi tua probasses, probationis onus in Nigro-
num reieccisse; nolle tamen quemquam tibi ex eo calumniam adornare, quasi auctoritatem domestici rumoris sanctissimis Ecclesiæ traditionibus æquaueris; videre te nihil ex illâ comparatione dictis tuis firmi-
tatis accedere, cùm longè dispar sit vtrorumque ratio;
illis

Anim.
VI. p. 43.

illis nimirum diuinitatis pondus inesse: tuis lenitatem planè popularem; scripsisse tamen, ne quidquam à te pratermitteretur, quod vel solâ vocis similitudine, ad causam faceret. Quare utramque te hanc Propositionem: *Quæ umque à Maioribus tradita sunt, hæc necessariâ consequentiâ vera sunt*; & *Quæcumque à Maioribus nostra familia nobis tradita sunt, ea necessariâ consequentiâ vera sunt*, inficiari; & primam quidem, ut absurdam & impiam, secundam etiam ut superbam, ac temerariam. Hæc contra me cum dolenter egeris, Castalde, meque calumniæ postulaueris, quod ea te sentire dixerim, quæ tu modò verissimè oppugnasti. Ego qui illo depellor gradu, habeo tamen, quod me recipiam. Quod antequam facio, ut videas, quæ fides incertis rumoribus à viro prudenti haberi debeat, quid mihi Romæ, atque Alexandro Patri Mediolani acciderit, audisse te non pœnitebit. Fabella est sanè iucunda.

XLVII.

Quia sapius false.

Celebrabatur Mediolani Patrum Carmelitarum Discalceatorum sub annum seculi xiii. cum paulò antè in eâ vrbe amplissimâ domicilium posuissem; celebrabatur, inquam, secundissimis plebis, ac nobilium sermonibus vita ad omnem virtutis sanctimoniam exacta, nec supra merita rumor erat: ne tamen fama mendacem se esse dedisceret; paulatim reliqua inter illius Ordinis decora, iactari cœpit Bellarmini dictum; quasi dixisset Fratri Petro Hispano celeberrimi nominis concionatori, atque illius Ordinis clarissimo syderi, si vitæ ratio denuò sibi esset ineunda, se Ordinem illum utique Societati præhabiturum. Res videbatur ad claritudinem Ordinis pertinere, ideoque creberrimè in sermonibus usurpabatur. Erant tamen plurimi, quibus Bellarmini virtus, & constantissima in Societatem voluntas esset explorata, adeoque famam eiusmodi contemnerent, nec tamen veritatem sibi inuestigandam censebant, ut alienam. Alexander pater, vir antiquæ probitatis, ratus indignam rem esse, Bellarminum ita traduci, litteras ad eum hac de fabu-

XLVIII.

Quod probatur exemplo falsi rumoris de Bellarmino.

X L I X.
*Quem ille
 data ad A-
 lexandrum
 Rhô episto-
 lâ represit.*

lâ componit, obsignatâsque ad me, qui in Vrbe Theologos audiebam, transmittit, vt eas Bellarmino in manus traderem, nec tamen de re quicquam monet. Ego acceptas litteras ad Bellarminum in viciniâ Collegij Romani, vbi nunc Antonius Barberinus Cardinalis tyronibus Prædicatorum splendidissimè ædificat, habitantem, illico defero. Cardinalis inter legendum paululum erubescere, ac subridere: mihi rubor explicatio iam erat in ore, cùm optimus senex: Scisne, inquit, frater? (sic enim nos nondum sacris initiatos humanissimè compellabat) quo argumento hæc à parente tuo ad me datæ sint litteræ? Tum ignorare fatenti, fabulam narrat, suauissimè arridens, datôque responso (cuius autographum apud me habeo) errorem parenti meo, reliquisque hunc erepturum se pollicetur; additque se olim Petro dixisse per iocum, se si Ordinem illum ingredi vellet; nudis profectò tibiis non futurum, quòd iam, subsidentibus humoribus, intumescerent. Hæc ille. Iam verò si centum abhinc annis ab aliquo Mediolani Ordinis illius res gestæ litteris mandarentur, &, qui tam validè Bellarminiani dicti increbruit, rumor ad eum ab his, qui tunc audierunt, transmissus perueniret, atque ille dictum eiusmodi, nullâ diligentiore veritatis indagatione, chartis illineret, quâ fide illum acturum putas Castalde?

L.
*De origine
 fabulæ hu-
 ius coniec-
 tura du-
 plex.*

Mutato nomine de te fabula narratur. Arcani alicuius colloquij ab Ignatio cum Carafâ initi (nam cum Caietano nullâ similitudine veri confictum est) famam, facili in nominibus errore, fabulæ occasionem dedisse, si dicam, quid obiciēs? Scitum est, eam arcana sermocinationis licentiam esse, vt Liuius aduertit. Quamquam aliquam petitionem intercessisse, Paulumbum verissimè fuisse coniectatum, cuiusmodi tibi negare non auso ille obiecit, vt paulò antè narraui, mihi facilè persuadeo. Quarebat nimirum Ignatius Xenodochium aliquod de more, in quod se reciperet, voluitque in illud aditum impetrare, ab aliquo scilicet vestrum,

In Epi-
stolâ ad
Thian.
§. xv.

vestrum, qui id per ea tempora curabat. Nam hospitem eū apud vos ad Diui Nicolai fuisse, agrè admodum animum, vt credam, induco. Quid enim homo longè gratissimus id perpetuò non sine ingrati animi labe dissimulâset? Rursum quomodo nobilem, ac tam bene moratum hospitem, nullisque adhuc incommodis sermonibus laborantem ad consuetudinem Carafa non admisit; quod post compositas turbas factum demum esse, à te didici? Vt cumque res se habuerit (neque enim vates sum) petitionem illam Ordinis à Caietano fabulam esse non dubito. Certè ex Caietani ore qui audiuerit, testis nullus datur. Sed incertissimis auctoribus tota nititur traditio, ob eamque rem,

Quæro ex te cur veritati Traditionis huius tuæ firmandæ nullam adhibueris diligentiam? Attulisti tu quidem testimonia Episcoporum, qui immotam apud vos celebrémque fuisse dicunt traditionem, quod ego, te ipso, reliquos inter teste locupletissimo, Falsum esse demonstraui; sed an verum sit, quod à vobis pro vero, sine dubio, habebatur, ne verbum quidem addunt; in quo laudo Antistitum prudentiam. At, inquires, vt cumque sit: Nigrono certè os obstructum est, qui sæpius à me traditionem postulauit, quasi herbam daturus, si protulissem; arbitrabatur enim homo leuissimus, me ex meo cerebro Mineruam hanc effudisse: sed ego traditionem meam habebam tanquam gladium in vaginâ reconditum, cuius aduersi fulgore victus, si viueret, in eas, opinor, tenebras abiret, quas dudum subiit. Rogo te, Castalde, ne implacabiliter irascaris, si te ita loquentem facio, didici enim hæc à laudatoribus tuis illis conductitiis, qui adhuc licentiùs in Nigronum loquuntur, quosque tibi placere, qui ab illis laudari ac probari voluisti, manifestò doces. Verum ne de Nigrono saltem triumphum ducere te putes, quòd postulata ab eo tandem aliquando Traditionem prouideris, scias non falsam eum postulasse

L I.

Rursum fabula vanitas ostenditur.

LII.
Cum vul-
lus idoneus
testis addu-
citur,

LIII.
Cum caput
non habeat.

Traditionem, sed veram cui niti posset Historiæ fi-
des; non rumores, fabulâsque domesticis adolescenti-
bus in fide, atque admiratione continendis primò ti-
midè satas, deinde ævo iam validas, ac Traditionis lar-
uâ minaciter se inferentes. Is si viueret apud nos, sta-
rétque pro eâ veritate, quam se olim defendisse cla-
rissimâ, vt mihi viri virtus persuadet, in luce videt, ac
latatur; si viueret, inquam, à te quæreret: Quisnam
huius traditionis auctor sit? nam si obscurus, si incer-
tus, si nullus demum est, obscuræ ac nullius auctorita-
tis, qui apud vos rumor increbruit, pro verâ traditione
afferri non debuit. Sed audio: Antonius Vicodarzere
ait, se ab antiquioribus hoc accepisse, etiam antequam
Religioni nomen daret (speciosa enim narratio est al-
liciendis adolescentium animis non inepta) sed præ-
cipuè ab Ioanne Antonio Prato, qui cum Caietano
egerat, cuius nouitius fuerat. Nihil agis Castalde. Nū-
quam enim dixit Pratus, id se à Caietano audisse,
quod sanè si audisset non dissimulasset, vt maior di-
centi fides haberetur; & auditurum ab eo fuisse, si
Caietanus hoc vulgauerat, aut, cum eo familiariter
vteretur, interrogaturum quis dubitet? Verùm nihil
huiusmodi à Prato factum, dicit Vicodarzere, ac ne
Pratum quidem à Caietani sociis se accepisse, testa-
tum vnquam fuisse: quamquam de Prato iam dixi-
mus, eum inter Caietani mira, quæ in monumentis
Ordinis condenda conscripsit, nihil huic rumori detu-
lisse. Quare, cum Traditionis caput non habeatur, &
Caietani æquales testes producantur, qui profectò ab
eo scire potuissent, eam flocci Nigronus penderet.
Non enim credo te dicturum flumen hoc sermonum
ex paradiso veritatis fluere, cuius ideò ad caput veni-
ri non possit; nam licet Ordinem tuum illustrissimum,
præ nostro humillimo Cœlum appellaueris allato te-
stimonio Isaïæ: *Quantum exaltantur cœli à terra*: ta-
men ne de te tam sinistrè sentirem, quasi familiæ tuæ
auctoritatem Ecclesiæ æquares, paulò antè me sapien-
ter

Anim.
II p. 28.

Anim.
X. p. 89.

ter admonuisti. Quæreretur præterea Nigronus, quoniam incerto partu edita traditio est, an à magnis viris saltem sublata fuerit, atque educata? an membranis veteribus, quasi fasciis inuoluta, & firmata? Hæc ille si quærat, tu quid responsi dare possis, Castalde, non video: Mittamus enim Nigronum, ne vnus aliquis laudatorum tuorum, te probante, infausto eius *Crocitatu* offendatur; Quæro ego, quis ante seculi huius XII. à XXXVI. superioris, quo gesta esse dicitur, rem hanc Historiis prodidit: nemo: Historiis, dixi? quis priuatos retulit in commentarios? nemo: quis membranis commendauit? nemo: Quo illæ in tabulario asseruantur? in Vtropiâ? Scio scribere te, asseruari ad D. Pauli Neapoli nescio quid huiusmodi, sed scio etiam eas litteras quas ab amicis Florentiæ accipiebas anno XI. seculi, quum Caietani vitam elucubreres, eò à te illatas, vt nobile olim essent antiquitatis monumentum: vbi etiam recentissima Episcoporum testimonia deposuisti, in eandem spem. Quod mihi prædicendum fuit, ne hæc olim ex illo veluti antiquitatis sacrario prolata, venerationem inuenirent. Vide igitur, Castalde, an rumor domesticus, nullo certo patre editus, atque à viris magnis per tantum æui neglectus, à te demum adoptatus in fidem ac patrocinium, pro verâ Traditione, quam Nigronus postulauerat, obtrudi possit.

Hic enim uerò mihi venit in mentem nobilis illius fabellæ, quam superiorum seculorum indiligentiâ progenitam, atque impio plausu à Sectariis, Nouatoribusque exceptam Baronius, Bellarminus, virique alij oppidò magni, ac nuperrimè Leo Allatius eruditissimo edito libello profligârunt, de Ioâna Papissâ. Ea enim, si tua hæc ratio agendi valet, optimè defendi posse mihi quidem videtur, tuæque Ignatianæ petitioni adeò similis est, vt aqua aquæ ex alto hausta puteo. Vis mutemus partes personâsque? Sic enim res tota clarior apparebit. Fiat. Aio verissimam illam esse

LIV.

Neque ab
ullo Anti-
quiore fue-
rit scripta,

LV.

Sed recenti-
bus testimo-
niorum ta-
bulis in
Neapolita-
num tabu-
larium illa-
ris.

Anim.
II. p. 16.
& 17.

fabellam, quæ longè fabulosissima est. Tu quid ais? Rogas? inquis, nego. Quare? Quia à grauioribus auctoribus antiquis tradita non est, qui profectò rem tantam non dissimulassent, illos quippe latere certè non potuit. At rumor de illà antiquus est, neque enim illam ex Mariani Scoti, quem primum eius esse auctorem volunt, capite, vt Pallas armata, & minax orta est. Sed enim æqualem illorum temporum non habes. Nec tu tuæ Ignatianæ habes petitionis; nam vt hæc à tuis Episcopis audita sit; ita illa à Martino Polono, & Platinâ Historicis cætera non malis audita, & scriptis prodita. Sed, inquis, Baronius, & reliqui, temporum diligenti habitâ subductâque ratione, illam vanitatis arguunt. Hi quidem, te indice, ineptè faciunt: quid enim *tempora moliuntur, & moras?* totus hic labor inanis est: neque enim temporum ista momenta in rebus antiquis sunt examinanda. Sed iidem plurimis rationibus cubilia fabulæ planè subuerterunt, inquis: Quomodo? Quæro enim an demonstrantibus rationibus id faciant, quòd tu negantibus onus imponis? Rursum; an testes producant, qui actum à sensu remoueant, quod tu ab iisdem necessario præstandum doces? *Ibid. p. 31.* Non, opinor, faciunt, quò enim post tantum æui id possunt? Si de recentis adhuc memoriæ factò quæstio sit, sciri poterat à prudentibus tua illa lex: quæ, cùm de antiquioribus noua exoritur dubitatio, inter *aduersa* prorsus reiicienda est. Vidēsne igitur Ignatianæ tuæ huic petitioni rumorem nescio quem, Traditionis nomine à te infucatum nihil addere probabilitatis, atque ex silentio auctorum, cæterisque coniecturis *negatiuam* optimè probari? Plura adhuc dici possunt ad conuellendam tuam hanc inanissimam Traditionem, nisi his, quæ hactenus disputata sunt, penitus concidisset. Nihilominus, ne quid à me possis desiderare, memineris neque vnus libelli, quem tamen nullum habes, tantam esse auctoritatem, vt veritati officiat. Quid? defendēsne adhuc *Itinerarium perfectionis Christianæ,*

Anim.
IV. p. 38.

Anim.
III.

Ibid. p.
31.

Christiana, quod semel iterumque Io. Baptista Pegnæ Clerici Regularis nomine, non dicam per sycophantiam, sed per crassam indiligentiam editum est, illius partum esse, quem Bagnacaualli Minorum Conuentualium Generalis, & Iosephi Clericorum pauperum Matris Dei, quos Scholarum piarum dicimus, luculentissimis testimoniis Antonio Cordetio Catalauno Societatis nostræ homini vindicatum scis, ac Panormi publicatum? Enimvero quia in Pegnæ cubiculo post eius excessum inuentum fuit M.S. illi adscribi non debuit. Nimirum faciles homines sunt, qui ea, quæ ipsi amant, & vera esse, & ab aliis credi volunt. Ipsis Apostolicis *Breuibus* litteris fraus sæpe fit. Sed lubricus locus est, ideòque abstineo. Caue tamen vanam aliquando ex dolo malo subrepisse Traditionem homines leuissimi Panormi extundant. Intelligenti pauca, & hæc tibi tantum.

Verum antequam interrogationem hanc de Traditione absoluaui, consilium à te peto, Castalde, vellemque à te discere; quibus tandem Traditionibus fidem me habere par sit: de humanis loquor, de quæ illis præsertim, quæ in Religiosis familiis, nescio quo fato, non modò percrebrescunt; verum etiam ex domesticis latebris à parum cautis, ut mihi quidem videtur, Scriptoribus publicam in lucem Historiarum nomine protruduntur. Ego enim, ut qui non semel tantum fuerim deceptus, iam omnia suspecta habeo, lateque, quò exploratò credam, temporum ac personarum, ut ita dicam, regiones circumspicio. Habeo namque triplicem Traditionem trium Religiosissimorum Ordinum, quibus ego quidem, nisi tu aliter doces, minimè libens credam; vereor tamen, ne illorum offensionem incurram.

Quid, rogo te per tuam fidem, respondere debeo Benedictinis Monachis, qui ex antiquâ Traditione, imò ex Historiæ fide Ioannem Petrum Carasam Fundatorem vestri Ordinis, ut suum olim Monachum à vobis

LVI.

Falsos rumores etiam in Religiosis familiis percrebrescere.

LVII.

Cuiusmodi Caracciolus vult esse cultum Carasa.

à vobis reposcunt, nixi auctoritate Gonzali de Illescas, qui Hispanicè Pontificum vitas composuit? Huic enim viro fidendum negat Caracciolus tuus, nullâ quidem *negatiua* additâ probatione, Sed addere potuit, ideo se negare, quòd homo prudens, ac famæ suæ minimè prodigus, rem timidè narret, nec omnino affirmet; sed esse qui credant, dicat. Quamquam acerrimam tibi de hac re totâ cum Constantino Caierano Abbate Sancti Baronti litem susceptam esse video: edidisti enim anno superiore proximè euoluto libellum, cuius suprà memini, indito *Iudicij* nomine, in quo latâ sententiâ illum indiligentiâ ac vanitatis damnas; quod iurène, an iniuriâ facias, meum non est anquirere. Risi tamen, quum in manus venit is libellus: quidni enim riderem hominem, qui aliorum fines vanissimo nixus rumore incurfauerit, suos iam vix tueri? & qui Ignatium sibi voluerit præripere, iam Carasam vix posse retinere? Quis hîc non videat, *Per qua quis peccauit, per eadem puniri?* quod à me ita dictum te intelligere velim, vt de Historiæ peccatis tantum loquar, neque de tuo animo quidquam à Religiosæ vitæ sanctitate alienum suspicer. Cæterum is est Barontinus Abbas, si bene hominem noui, qui vadium deserturus non sit, neque aduocato opus habeat. Quàm verò ridiculum estè tuorum Scriptorum synceritate argumentari te, qui viros in Historiâ clarissimos Ribadeneiram atque Orlandinum, quum tibi placencia non loquuntur, fasitatis arguas? quæ enim tuorum tanta est præ cæteris auctoritas? Rursum quum externorum auctorum silentio Constantini dicta reprehenderes, satisne memineras neminem omnino neque externorum, neque tuorum Ignatianam petitionem, præter vnum te, commendasse? Quid igitur mihi tandem responsurus es, si Scriptorum silentium non externorum dumtaxat, sed tuorum etiam cum Nigrone obiecero? Quis mihi hac argumentatione interdicat? Quid si Athanasij dictum vsurpem:

Lib. 6.
cap. 10.
In colle-
ctaneis
de vitâ
Paul. IV.

In Epist.
s. XVI.
& XXXI.
& in Cer-
tamine
Animadu-
X & ali-
bi.

Epist. ad
Epheſi.

vsurpem: Maiores nostros non ita sensisse, quo tu aduersus Baronium vteris? Quid si ab aduersariorum Ignatij obmutescentiâ, qui tertius tibi locus est, ego pariter argumenter? Quem enim ex Ignatij ac Societatis hostibus, quos plurimos fuisse, atque adeo esse non negabis, & quidem acerrimos, quique frontem hæresi magistrâ strenuè perfricuerint, huius fabellæ auctorem habes? At si Ignatio, te quidem iudice gloriosum fuit alienum Ordinem, prioribus consiliis omissis, appetere; cur probrosum Carafæ futurum fuisse credis, Cassinensium cucullum induisse, vt propterea id illi ab hostibus, aut parum æquis ita obiici debuisset confirmes, & ex illorum silentio nihil ab eo huiusmodi tentatum fuisse contendas? Et ego iure dicam: Itaque aduersariorum Ignatij obmutescentiâ nobis, ac veritati plurimum fauet. Vt vt sit de Cassinensibus.

Anim.
Xp 80.
& dein
ceps.

In iudi-
cio §. 3.

Quæro ex te, quid de Prædicatoribus sentire debeam, qui non suum in Ordinem propenso animo fuisse, quod tu *iudicij* tui §. I. scribis, sed apud se aliquando egisse adoleſcētē adhuc Carafam habitumque ordinis gestasse, quem tamen postea, parentibus rem ægrius ferentibus, posuerit; affirmatissimè tradunt? Tu verò ne credas, inquis. Quidni autem? nam hoc Neapoli pro concione, vestro in templo, die festo Caietani ad circumfusam nobilissimam coronam ex Prædicatorum Ordine Orator confidentissimè dixit: quod equidem ab illo dictum nollem, neque enim tantum inde lucis Prædicatorum familiæ in Republicâ clarissimæ potuit accedere, vt vestris propterea Luminibus ille quoquo modo officere, ac vobis ægritudinem afferre debuerit. Sed dixit nihilominus. Caue tamen, inquis, credas. Ego enim rem huiusmodi falsam puto. At ille nititur Historiâ sui Ordinis, quæ hoc narrat. Sed inquis: quæ vnus Lopezij post tantum æui id asserentis auctoritas? At aiunt, in commentario Legationis Bernardi Nauagerij, quem ille Venetias reuersus, Senatui obtulit, id haberi, cū de Ponti-

LVIII.

Quem &
Prædicato-
res affirmât.

K

ficus

ficis naturâ, moribus, rebusque gestis agitur? Quasi verò vnus Senatoris dicto in alienis factis peregrinanti fidem habere tu debeas. At Stephanum Sampaum in Stemmate Dominicanorum, & Sandoualium Episcopum Pompeiopolitanum in libris de vitâ Caroli V. & Petramalarium in Paulo I V. & Panuinum auctores sui dicti laudant. Nugæ; qui enim hi sunt, quos mihi anteferas, præsertim cum non nemo illorum rem satis timidè scribat? Caue, credas. Parebo consiliis.

LVIII.

Et Camaldulenses similitudinē pertere cū Sociis voluisse tradunt.

Sed nondum quieto esse licet per Camaldulenses; nam & hi Carafam ad se trahunt. Legi enim in illorum Historiâ post abdicatum Episcopatum cum tribus eiusdem propositi litteris illum suo atque Sociorum nomine datis ad Beatum Paulum Iustinianum, id temporis adhuc superstitem, vt se sociosque suis Eremitis adscribere vellet, vehementer postulasse, nec impetrasse tamen. Quid hîc me facere iubes, Castalde? hoc enim verò ad præclaram Christianæ demissionis laudem pertinet, non minùs, quàm Ignatij, te quidem arbitro, commendet humilitatem? Adeòne, respondes, fabulis delectaris, vt Carafam tantâ virum constantiâ, ob quam ineptis quibusdam obstinatio, ac contumacior aliquando videbatur, hoc spiritu vertiginis agitatū fuisse tibi persuaderi patiaris? An non ego scripsi ab Episcopatu ad nostrum condendum Ordinem discessisse? Ini temporum rationes, tota ea fabulositas profligabitur. Putasne hoc Carafæ tentamentum incognitum nobis futurum fuisse, qui hominis gesta summâ fide ac diligentîâ composuimus? Quid homini extraneo ac rumusculosos, nescio quos, secuto (nam si veterum tabulis niteretur, produxisset illas, ac ritè obsignatis egisset) quid, inquam, homini in rebus nostris hallucinanti, ac suæ eremo celebritatem aliquam ex hac fabellâ captanti credis? Hoc qui faciat, ineptè faciat; nam antiqua sine teste componentibus, nulla per me fides debetur. Ius quidem postulare

Hist.
Romul-
ding lib
3. c. 15
impress.
anno
1587.

postulare videris, Castalde, verum ego vehementer vereor, ne causâ cadamus. Lucas enim Eremita Hispanus tabularum antiquarum fidem appellat. Audiat: Extat præterea Epistola quadam propriâ manu (Carafæ, de quo agebat) scripta, ex quâ ostenditur eundem Carafam voluisse cum quibusdam sociis simul cum Paulo Eremitam fieri, sed ad aliud maius à Deo vocatus non potuit desiderium explere. Hæc Lucas, cuius fides ut constet, Carafæ Epistolam, quam appellat, integram infra in loco reddam. Quid hîc mihi faciendum censes? Quid consilij das Castalde? Iste Epistolam laudat Carafæ manu exaratam, cui fidem non habere res dura fit. Quid ais? Noli credere, fabula est. Quam ob causam? quia nobis omnino ignota, & Carafa ad prædicationem verbi Dei vocabatur, non ad solitudinem. Hæc ais? & me nihil eorum credere iubes? lubeo, inquis. Parebo igitur, Sed hac lege, ut nec tibi, eiusdem ævi res adhuc obscuriores expromenti (nam Camaldulina litteris actam rem prodit, tu arcani colloquij petitiones ac repulsas refers) sine teste credam. Abibam iam hinc collecturus paucis, quæ de huius traditionis vanitate disputavi; sed retinent, iniectâ veluti manu, Clerici Congregationis Somaschæ, novâque afferunt, auctore Stellâ, traditionem de cuius fide mihi necessariò es interrogandus: sed differamus in aliam interrogationem; longiorem enim disquisitionem requirit.

Ut ergo paucis multa complectar: Quum traditio, quæ ab Episcopis clarissima fuisse dicitur, Castaldo auctore, rei sub ruinâ temporum latentis, aut nulla, aut obscura fuerit; Ideoque Caraccio-
lo, & Tuso, & ignorata, & neglecta: rursus cum traditioni sine ullo certo teste, domesticis sermonibus auctæ, non modò necessariâ consequentiâ, quod Castaldus docuit, non insit veritas, sed plerumque adnascantur fabulæ, ut exemplis palam fa-

LX.
Appellato
litterarum
Carafæ chi-
rographo
exacta fi-
dei;

LXI.
Cui si fidem
habendam
negat;

LXII.
nullam me-
ritur Ca-
staldum.

LXIII.
Ex quibus
omnibus
Traditio
planè euer-
sa, vanità-
tis convin-
citur.

atum est ; Tertio cum de rebus alienis , & ipsa
temporum longinquitate obscuris , sine tabulis no-
tae fidei , & sine teste scribenti nulla debeat fidei
des ; Traditio , quam tertia demum actione Ca-
staldus excudit , nec Nigrono , qui Historicae notae
non fabularis traditionem postulauerat , satisfacit :
nec causam ipsam quidquam iuuat , quod mihi
fuerat demonstrandum.

INTERRO

INTERROGATIO QVINTA.

DE ARGVMENTATIONE
à potentiâ ad actum.

*Iure quàm optimo illius accusatum à Nigrono
Castaldum videri, qui euersâ Traditione
totus adhuc in illa detinetur.*

Anim.
V. &
Anim.
XXII.
p. 171.

P. P. 9.
36. a. 1.
ad 1.

VÆRO abs te Castalde, qui Logicissimus
haberi vis, & Nigronum acerbissimè ac-
cusas, quasi vel dolo malo, qui à Religioso
sene abesse debuit; vel supinâ Logicarum
præceptionum ignorance, quæ virum in litterarum
studiis ab ineunte ætate versatum maximè dedecet,
tibi perridiculam, & puerorum sannis dignissimam
argumentationem à potentiâ ad actum objecerit;
Quæro, inquam, an satis verè ab Angelico dictum pu-
tes, rem quampiam duplici ratione in aliquo scripto
contineri posse, *vel per verba, vel per sensum*. Dabis hoc,
opinor, Thomæ, ut dicenti fidem habeamus. Quan-
quam res est exploratissima, ut nullâ etiam additâ
Theologi auctoritate, de illâ tamen dubitare nemo
possit.

I.
*Quomodo
aliquid in
scripto con-
tineatur.*

Age, dic ergo, Castalde. Obiicitne tibi aliquando
Nigronus, his te verbis vsus: *Potui Venetijs esse Caie-
tanus cum Ignatio; Ergo fuit?* Hoc si Nigronus fecit, im-
pudentissimè, ac per summam sycophantiam fecit;
non defendo; non excuso, non deprecor, quin conui-
tio sapientium omnium vapulet: quin non modò eru-

II.
*Nigroni
de argumē-
to à potentiâ
ad actum
sententia.*

ditorū Senatu moueatur, sed in nullo etiā honestorū hominū ordine consistat. Nusquā enim in illā tuā Epistolā tam foedē verbo lapsus es: legi eā acutissimis oculis, semel, iterum, tertio; magnā ac liberā voce testor; nihil huiusmodi inueniri. Sed quid te hoc iuuat, causamque tuam, Castalde, de quo illud Ciceronis de Theophrasto vsurpare possit Nigronus: *Nusquam quidem id dicit omnino, sed quae dicit, idem valent?* Cedo locum, in quo te illa dixisse Nigronus asserat. Ille quidem Epistolam tuam omnem in particulas diuisam summā fide, validissimis rationibus euertit; neque ignorare potuit, te verbis illis nusquam vsū, neque vir veritatis religiosissimus voluit affingere. Quo ergo iure mihi perridiculam obiicit, inquis, argumentationem? Eodem, quo idem ego facio, qui te à potentiā ad actum totā illā epistolā passim argumentari confirmo; quia nimirum fecisti; nos enim ouum ouum, & malum malum dicimus. Ego feci? Tu ipse non quidem *per verba, sed per sensum*, vt cum Theologo loquar, quod non Logices ignoratione vllā, sed disputationis ardore quodam elatum te fecisse, non admodum mirum est; viros etiam magnos, vbi acrius incaluerunt, errore labi non semel videmus, quem ipsi quidem minūsprehendunt, sed qui audiunt, facilē vident. Cur igitur irasceris implacabilibus modis Nigrono, si in Logicis ab adolescentiā versatus, id statim vidit? At dissimulare debuit, nec semel, iterumque repetere; rem suam ageret, errorem in publicum non efferret; hoc est, quod mihi dolet; doleo & ego, factum à Nigrono nollem; sed cum propius, collato argumentationum pede, certatur, id fieri amat, & sine iniuriā dicitur, & sine iracundiā refellitur. Ego certē iam dissimulare non possum, sed verissimē à Nigrono dictum, tēque, si traditionem Nigrono ignotam (quae enim potuit esse cognitio rei, quae nondum id temporis existeret?) tantisper seponamus, eodem etiamnum argumentationis vitio teneri, planissimē affirmo. Age, dic

Castalde,

In Tuf-
cul.

Anim:
s. p. 40.

III.
quo videtur
Castaldus
in suā Epi-
istolā.

In Asceticis.

Castalde, an non verum sit, quod iam narro. Scripseras Ignatium cum Caietano Venetiis colloquutum. Negavit Nigronus, rationesque addidit suæ inficiationis. Non potuisse verosimiliter, quo tempore Ignatius Venetiis agebat, ibi Caietanum esse, qui id temporis Neapoli à vestris Historicis fuisse dicatur. Hæc ipsissima Nigroni argumentatio est. Excute iam totam tuam Epistolam, si vel vnum verbum inueneris, quo Caietanum, vel iuisse Venetias, vel verosimile id esse probes, tum ego Nigronum boni viri officio defuisse dicam.

Ego sanè hac ipsâ gratiâ semel iterumque diligentissimè totam legi, neque vestigium vllum, vel leuissimum obseruare potui, huius quæ petebatur, probationis; nam illud vnum perpetuò vrget; *Potuit §. VIII. Potuit Venetiis consuetudinē cum Ignatio habere: xv. Ergo eo tempore, quo B. Caietanus Venetiis adesse potuit, Ignatius Venetiis morabatur: xvii. Fortasse hæc commoda mouere: xviii. Nec eâ ambitionis face vreretur (Ignatius.) ut vellet nouæ prolis parens appellari. Poterit facile in illi mentem incidere, facile allicere potuit. Vidēne quoties ad hoc Potuit tanquam ad metam hæreas: Iterum dico, in totâ illâ Epistolâ, in quâ, an ea res facta fuisset, quærebatur, verbum nullum dixi, quo factum probares; potuisse fieri absolutè, atque, ut subtilissimi solent Philosophi, Metaphysicè probas, quod nemo, opinor, negauit; potuit enim, vel in duobus locis esse, Deo naturam legibus suis soluente. At non id quærebatur, sed an ibi verè fuerit. Non erat, quod Nigrono potentiam Venetæ profectiois probares, qui eam nunquam in Asceticis negauerat, sed eâ Profectioe ex silentio duorum Historicorum, quorum vnus alias omnes exequitur diligentissimè, improbatâ, colloqui viros sanctos non potuisse validissimè confecerat.*

Immò Dissertationis Num. 39. ad Epistolæ tuæ particulam xii. sic disertè ait: *Potuit enim, sed æquè non potuit; nisi probetur excurrisse, semper iure negabitur illa*

excursio.

I V.

Semper probans potuisse excurrere.

V.

Quem Nigronus probasset non excurrisset.

excursio. Et si Nigronus, potentiam probabilibus vsus coniecturis negauit, illarumque consequens esse dixit, non fuisse, Logicissimè argumentatus est. Tu, qui potuisses, quamuis frustra probare conaris; vide quid efficias, nisi potentia illius consequens esse dicas, fuisse, quod à Nigrono è dictis tuis confici doles. Quid enim aliud facere potuit homo pereruditus, (& quem tibi præhaberi in Logicis profectò irasci non debes, utpote in scholis diu versatum) quàm obortâ de facto controuersia, aduersarium de eo silere, totaque effusâ vi Potentiam probare videret? Sic disseruerat Nigronus: Quo tempore Ignatius Venetiis fuit, validissimis coniecturis manifestissimè probatur, Caietanum ibi non fuisse; non ergo colloqui potuerunt.

VI.

*Ideoque col-
loqui nō po-
tuisse cum
Ignatio.*

Hanc tu argumentationem ut eludas, debes Propositionem assumptam euertere, quod tamen nusquam facis; nec facere in illâ epistolâ conaris; nihil enim aliud agis, quàm probare (non dico, quàm benè) potuisse ibi adesse. Nihil ergo Nigrono respondes, aut si respondes, Potentia consequens actum facis. Hoc tibi Nigronus obiecit, quod nunquam dilues. Quid ais? Propositionem negas? Quæro, quomodo? Qui fieri potuisse doceo, ut adesset. At hoc nunquam negauit Nigronus, sed non fuisse docuit, idque probabilibus argumentis factum negauit: Consequutionem fortè Nigronianæ ratiocinationis negas? Quomodo id facias, quæro. Quia, inquis, quod Nigronus factum fuisse negat, quia fieri non potuit, ego fieri potuisse luculenter doceo. Videamus hoc. Quid negat Nigronus? Potuisse Caietanum Venetias per id tempus excurrere? Non de hoc quæritur primò; sed cum Caietano locutum Ignatium, qui est quæstionis titulus. Tu Castalde fieri potuisse doces, quod Nigronus suâ in consecutione non inficiatur. Concludit enim Caietanum, quippe qui Venetiis non fuit, cum Ignatio colloqui non potuisse. Quare da mihi paululum placidas aures, & veri, quod te virum optimum amare non.

VII.

*Quæ vali-
da est ratio-
cinatio.*

non dubito, patientes, conabor tibi falsam hanc opinionem eripere, ne à Logicis paulò acutioribus ridearis.

In vitâ
B Caietani, c. 3.

Scribis primò Ignatium Venetiis Caietanum convenisse. Nudum hoc tuum figmentum reiicit Nigronus in Asceticis hac argumentatione: Caietanus Venetiis tum non fuit; neque enim verosimiliter potuit; Non igitur verosimilia narras, & quia sine omni probatione, ac verosimilitudine narras; falsa dicis. Quâ sanè argumentatione ad Logicam amussim nihil in hac totâ causâ potuit exactum magis excogitari. Tu contrâ totâ tuâ Epistolâ eâdem in fide aberrans, tuum illud *Potuit* ingeminas: quo ex dicto, si quidem contra Nigronum aliquid conficere vis, illud necessariò colligere debes: Ergo fuit, & loquutus est. Teneris, opinor; neque tamen causam irascendi habes; nam & viris magnis, ut prædixi, dicta tuendi amor sæpe fucum facit, in eosque laqueos induit; quos si quis adductis capitibus adstringat, tum se teneri sentiunt. Cum enim validas omnino Nigroni coniecturas, atque rationes esse non ignores, isque alterâ suæ propositionis parte fieri id verosimiliter potuisse inficiatus esset; putasti egregiè te satisfacturum, si eam quomodocumque infirmares; Quasi verò Nigronus, aut quispiam sanus ignoraret, nusquam, & nunquam ex ipsâ rerum naturâ duos hos terminos pugnantès esse, *Caietanum*, & *Venetias*, ut simul alligari non possent, sed quia commodè fieri non potuit, & nulla rei probatio fuerat allata, & multa undique obstitisse, ne fieret, demonstratum fuit, iure optimo negavit Nigronus. Quare quæ ex Iurisprudentiæ scitis in medium affers, extra causam sunt.

pag. 42.

pag. 43.

Quod autem ais: *Aliquorum Sacramentorum institutionem, & Mariæ Virginis in Cælum Assumptionem, aliàs non probari, quàm traditionibus, & tamen firmiter præsumi.* tibi quomodo dicas erit videndum. Mitto de Assumptione Magnæ Virginis querere. Tunc Sacramentorum

VIII.

quod evidenter patet.

IX.

Sacramentorum institutionem non præsumi, sed divina fide credi.

L. instit.

institutionem præsumi ais? Eane præsumuntur, quæ diuinâ credimus fide? Quæ est ista loquendi nouitas? An exciderat mente Concilij Tridentini Canon 1. sels. 7. in hæc verba conceptus: Si quis dixerit Sacramenta noua legis à IESV CHRISTO Domino nostro non esse instituta, Anathema sit. Quod & ab ipso proximè factum decerni aliis eiusdem Concilij locis planè euincit sapientissimus Suarius. Hanc tu rem tam certam, atque exploratam ad præsumptionem reuocas? Fidémne ego præsumptionem dicam? Quæ igitur illius firmitas? Cùm enim non de rerum naturis, sed de liberis hominum actionibus quæritur, nulla ineluctabilis præsumptio est. Sed fac esse, fac de causarum, effectorumque fœdere, atque colligatione sermonem esse; quis violentissimam, vt Iurisconsulti loqui amant, quæ ab illis ducitur præsumptionem fidei componat? Si fumus ascendat, ignem esse: si cui demptum sit caput, eum diem suum obiisse: si quis Mediolani Kal. Maij stipuletur, eum tunc Romæ non esse, violentissimæ præsumptionis esse docent Iurisconsulti. Verùm aliquid ego longè firmitus credo, cùm fide diuina credo; quod nemo inficiari audeat? Nullius ergo præsumptionis nomen fidei diuinæ suffici potest; quod si me docueris, ingentissimus mihi, & Iurisconsultus, & Theologus hoc nomine, & omnino magnus eris Apollo; nam me huiusmodi loquendi formam clam esse fateor. Scio te aliquid ex Menochio lib. 1. q. 3. num. 14. comminisci posse, sed fides, quæ hominibus adiungitur, & quæ Deo habetur, longè disparantur. Sed vt ista iam mittamus:

Tom. 3.
in 3. p.
disp. 12.
sect. 1.

Menoch.
de Præ-
sumpt.
lib. 1. q. 3.

X.
Quas ob res
iuste Ni-
gronus Ca-
staldum re-
prehendit.

Cùm Nigrono nihil à Castaldo totâ suâ in Epistolâ probationis allatum esset, quod verosimilitudinem congressus Ignatij, & Caietani comprobaret, sed tantum absolutam eius potentiam, quam ipse nusquam fuerat inficiatus, cuiusque consequens factum non est, rectissimè illi vitiosam argumentationem obiecit. Quod mihi hac interrogatione probandum fuit.

INTERRO

INTERROGATIO

SEXTA,

DE CHRONOTAXI.

Anim.
L.V.

Temporum rationem maximam in Historiis habendam esse ad rerum antiquarum veritatem eruendam, immeritò negare Castaldum, eamque iure depoposcisse Nigronum, ostenditur.

VÆRO ex te Castalde, an quùm Animaduersioni tuæ IV. titulum faceres, *Temporum momenta non subtiliter expendenda; non enim officit, quando res euenit ignorari*, an, inquam, Historiarum omnium fundamenta eruere, ac veritatis indagationi viam omnem occludere volueris? id quidem strenuè tu agis.

Legerásne apud M. Tullium, *Rationem rerum* (in Historiâ) *ordinem desiderare*? Et Historiam ab eodem *Tempus temporum* appellari? Et reprehensionem Antonij, eum Ciceroni obiecisset, eius operâ Pompeium à Cæsaris coniunctione auocatum, iure accusari, quòd *Non quidem in re totâ sed quod est maximum, in temporibus errauerit?*

Sciebásne à Dionysio Halicarnassæo Fabium, ac reliquos Romanarum rerum scriptores, vno excepto Pisone, grauissimorum errorum postulari, quòd neglectâ temporum ratione, fabulas sapius quàm Historias

I.

Ratio temporum Historiae necessaria.

II.

Ex M. Tullio, &

III.

Dionysio Halicarnassæo.

condidissent, ac nominatim Valerium illum Antiatem, qui temporum ignoratione deceptus Pythagoræ auditorem Numam fecerit?

IV. Recordabarisne Baronij tuis contraria docentis, Tom. 1.
anno
Christi
70. §. 3.
& Baronio, quum de Nerone agens, illum esse Antichristum, Pauli eâ ad Thessalonicenses Epistolâ probari minimè posse contendit, quòd ipsa Claudio Cæsare scripta fuerit ab Apostolo? Cuius hæc aurea sunt verba: Ibid.
Ex quo manifestè videas quod sæpe inculcamus, quantum conferat exacta in rebus inuestigandis temporis ratio, sine quâ interdum labi in portentosos errores necesse sit. Proba-uerasne eiusdem iudicium, quo in antiquitate iudicandâ vir ille magnus semper vsus est acerrimo, quum ad annum LXXVIII. in hæc scriberet verba: Tom. 1.
At quoniam quid quo anno gestum sit, ex antiquis isque veris Ecclesie monumentis, certum exploratumque reddi non datur, consultius existimamus hos (annos) rerum nostrarum vacuos relinquere?

V.
Aliisque.

Reputauerasne apud te, ante inuentas Olympiadas tempus fabulosum dici à Græcis, quia quum diuinis carerent monumentis, nullis etiam illud distinguere notis poterant; ob eamque orationem fabulis opportunissimum fuisse iudicabant; quibus ipsas tamen qui veritatis larvam circumdare volunt, temporum membra, & articulos distinguunt? Hæc qui considerauerit, titulum illum tuum minimè probaturum, pro certo habeo.

Quæro rursus ex te, Castalde, an quum alios temporum lege teneri velis, eâ te solutum putes? quodnam tuum hoc est priuilegium? Si enim priuilegio non vteris, iniuriam Constantino Caietano facis *Iudicij* tui §. V. eum ad diligentem temporum collationem vocans, probaturus nullum superesse, quo Carafa inter Cassinenses Monachos nomen potuerit profiteri. Quid si enim Constantinus tuum istud tibi reponat, *Temporum momenta non subtiliter expendenda;* Anim.
IV. p. 36.
nō enim officit, quando res euenerit, ignorari? quid si eâdem

te

Ibid. p.
38.

te accusatione percellat, quâ tu dicam Nigrono impingis, clametque te *Tempora moliri & moras*? Quamquam Constantinum tuâ illâ temporum partitione non tenes: ab anno enim MDIII. quo Carafam Præmicerium Neapoli fuisse doces ad annum seculi eius VII. quo Theatinus Episcopus factus est, duos annos habet Constantinus, quos consuendo, atque induendo cucullo satis esse dicet. Videsne igitur, vel te magistro, grauitè à te contra Historiæ leges peccatum, quum titulum illum scriberes? Sed

Quæro ampliùs abs te, cur additis tribus verbis totam hanc reprehensionem non effugeris, poteras enim fecisse, si addidisses; *Quum de re constat*; Quum testes de visu, aut de auditu deponunt, tum de illis visionibus atque auditionibus, quarum testes sunt, articulos omnes temporis anxie ac religiose examinari minùs esse necessarium iudicibus, si me tibi Iurisconsultissimo, & quos allegasti Doctores, iubes credere, ne contentiosius agam, quoniam id extra causam est, libenter faciam imperata.

Nam alioqui exploratum compertumque mihi est quod magni Iuris Antistites tradunt: quando tempus est fundamentum intentionis alicuius, debere præcisè probari & qui se tuetur tēpore, siue agat, siue excipiat, eidem legi obnoxium esse: quâ de totâ controuersia Mascardum habes, quem consulas, & à quo discas, non esse tēporum rationes floccifaciendas, cuius ego præclara respōsa, ut tēporis compendium faciam, hic lubens dissimulo. His ita constitutis, quæ de Laurentio, & Catharinâ in medium attulisti, quid tuam hanc fabellam iuuent, non video. Illorum enim res gestæ à magnis auctoribus traditæ, ac Romanæ Ecclesiæ vel tacitâ adprobatione laudatæ, vel præclaris testimoniis confirmatæ & in sacerdotali præcum officio descriptæ, si quam ex perperam digestis temporum notis trahunt difficultatem, non ideo labant; sed tantis nixæ præfidiis auctorum

VI.
*Præsertim
in dubiis.*

VII.
*Cuiusmodi
SS. Laurē-
tij & Catha-
rina gesta
non sunt.*

Tom. 2.
Concl.
824.
n. 16.

Anim.
IV. p. 37.

ingeniis atque industriâ depulsis erroribus, qui temporum diuturnitate irreperunt, defendi merentur. Tua narratio à te primùm prolata viro quidem probo, sed post tantum æui nouæ rei auctore parum idoneo, nullis firmata testibus (nam Antistites de re ipsâ ne verbum quidem) nullius antiquarum membranarum auctoritate (nam quas ex Tabulario Neapolitano siue tu, siue Grauina laudatis, ex anno demum huius seculi XII. scriptæ, atque obsignatæ sunt) nullâ rerum probabilitate suffulta, cur ad temporis, quasi ad Lydij Historiarum lapidis probationem non exigatur?

VIII.
Probatur
auctoritate
Euangelistarum.

IX.
Inter-
presum di-
uina Scrip-
tura.

Lucas ipse & Marcus, imò Spiritus sanctus, quum Christi Domini mortem tradunt, quam luce palam obierat, totque testes habebat, temporis tamen notas addendas diligentissimè censuerunt, quamuis diuersam horas enumerandi rationem vterque sequutus sit Euangelista. Tu Castalde; hac te temporum lege putas esse debere absolutum? In veteris Ecclesiæ Historiâ, quæ diuinis libris continetur, & anteriorum temporum rationibus constituendis scisne quantum desudauerint viri magni, hodièque desudent? quòd videant scilicet, illis labantibus, Historicorum non quidem concuti fidem, nam diuino nritur verbo, sed ei tamen apud homines, quamquàm minùs pios, acutos nihilominùs, de suo splendore multum decedere? Poterant hi omnes, quum de temporum rationibus lis intentabatur, si te magistrum audiuiissent, verbulo eam incidere, atque dirimere. Quid enim expeditius, quàm dicere, *Non officit quādo res euenit, ignorari?* Miseret me illorum ignorationis. Hoc tu dicto Nigrono *os obstruis* (sic enim loqueris quasi vnus esset *loquentium iniqua*) qui *tempora molitur, & moras*; quod ego immane aliquod facinus esse vereor, ob quod os illi velis obstruere; nam quæ notio illis subsit vocibus, vt qui parùm Latinè sciam, candide me nescire fateor. Quare tuâ bonâ cum veniâ, temporum

Anim.
IV.

Ibid. p.
8.
Pf. 62.

temporum rationes subducamus, vt intelligant Lectores ex illorum contentione nihil tuæ fabellæ probabilitatis superesse.

Quæro igitur abs te Castalde, in quânnam anni xxxvi. tempestatem Caietani Venetam excursionem coniicias? Quid ais? ex tuis scriptis nihil sanè colligi potest; nam mirâ inconstantia in hac totâ temporum ratione versaris. Sed antequam propiùs agamus,

Quæro ex te, quamdiu Caietanum Venetiis habiturus sis? multum enim hoc mea interest scire. Visne aliquot menses ibi fuisse? Quomodo ergo, si aliquot menses de duobus auferas annis, verè dicetur, *Totum biennium* Neapoli fuisse, ac domum stabuli gubernasse? Quis ita vnquam loquitur? At id secundum docent Historici vestri. Non igitur primum verum esse potest. Paucos aliquos dies accipio libenter, & similitudo illa tua fulguris coruscantis, quâ vteris Epistolæ tuæ particulâ xvii. id planè conficit: Paucis igitur diebus Venetiis fuit. Age nunc, & de tempore huius excursionis, quod hominibus prudentibus verosimile videri possit, constituamus; nam si me tuis dictis credere pro imperio volueris, nec rerum aliquam admirabilitatem attuleris; tum ego nihil credam omnino.

Placétne igitur sub exitum anni xxxv. Caietanum Venetias proficiscentem fingere? Placet: Ineunte igitur xxxvi. Neapolim regreditur. Quî ergo cum Ignatio colloqui potuit, qui vel tuâ ipsius coniecturâ sub initium anni xxxvi. Venetias aduentauit? Scîsne quid negotiorum expediuerit, quid itinerum confecerit, quâ tempestate iactatus, quâ valetudine afflictus fuerit per eam hyemen Ignatius? Hæc qui nouerit, eum Venetiis vix ad Kal. Martias habere poterit.

Iuuat sanctissimi Patris vestigia terrâ marique relegere. Discessit Ignatius Lutetiâ sub exitum autumnus anni xxxv. Loyolam versùs, quod iter ccxxx. leucarum est. Ibi beneficio patrij cœli cōualuit; Languēbat enim stomacho,

X.

Nullū tempus Caietani Excursionis designari potest.

XI.

Quæ paucis diebus Venetiis fuisse dicendū est.

XII.

Non exitus anni xxxv.

XIII.

Non initium xxxvi.

Carac.
p. 234.

In .Epi-
stolâ §.
xv.

stomacho, quod profectò vnâ alterâque die non fit. Imò Cardinalis de Monte tribus mensibus hanc com-
 morationem definit. Audiatur in Relatione habitâ
 in Consistorio ad Pontificem: *Ibique per tres menses in
 Hospitali Magdalene ostiatim victum emendicans & paupe-
 ribus inferuiens tempus traduxit.* Hæc Cardinalis Re-
 latio mihi ante omnium Historiarum fidem est. Con-
 firmatis utcumque viribus, mox nouum iter, & quidem
 pedes ingreditur, Pompeiopolim primùm, quæ Loyo-
 lâ distat leucis xvii. Tum Almāzanum xv. inde Sagun-
 tum, totidem ab illo oppido, Toletum xxiii. inde Va-
 lentiam L. iter millia passuum omnino MLXXX.
 quod tantum iter alienissimâ anni tempestatē pedes
 breui sanè tēpore conficere non potuit homo longo.
 studiorum labore, & voluntariâ vitæ austeritate, ac vix
 confirmatâ valetudine inualidus Adde singulis in
 oppidis sociorum negotia domestica tractâsse, & res
 ita composuisse, ne quid illis in suscepto consilio ab
 eâ parte pararetur incommodi. Quantum, rogo te,
 Castalde, hæc itinera, hæc negotia temporis abstulisse,
 æquum videtur. Age, iam tempestate iactatus longâ,
 & difficili navigatione vsus, Genuam tenet; inde Bo-
 noniam digressus per Apennini tramites errabundus
 vagatur: Bononiæ æger in Hispanorum hospitio de-
 cumbit ac recreatur. Hæccine tot viarum incommoda
 totam non sibi auferant hyemem? Non igitur per eam
 Venetiis Ignatius venit; Nec tu illam totam ibi Caiet-
 anum detines, quem raptim fulguris instar, eo vsque
 Neapoli emicuisse contendis. Tota igitur hyeme de-
 pulsus, ad xxxvi. anni ver te iam conferas. Quid? inito
 vere excurrit Caietanus? tum nimirum, cū eum do-
 mo abesse minimè oportuit, sanctiori nimirum anni
 tempore, quo vel si abfuisset, illum reuerti par fuerat,
 vt diuina, in tantâ fodalium paucitate, solemnitus cele-
 brarentur. Sed & ille in similitudinem fulguris co-
 ruscantis regredi poterat.

XIV. Neque potes in æstatem iam ineuntem iter istud
 coniicere;

In vitâ
Caietani
cap. 3.

coniicere; nam adfuisse Caietanum oportuit, cum ad D. Nicolai exceptum hospitio Ignatium scribis, quod hospitium si fuit, breue admodum fuit: ergo verno tempore ibi fuit Caietanus, quem hyeme profectum dicere, breuitas commorationis; vere, ratio rerum non patitur. Sed tu Castalde omnia dicturus es, vt fuisse dicas; cum enim ab vnâ anni tempestate depelleris, ad aliam migras. Scripseras Epistolæ particulâ XIII. *Potuit igitur B. Caietanus, vel sub finem anni trigesimi quinti, vel sub initium trigesimi sexti Venetias petere, rebusq; cum sociis cõpositis transfretato Adriatico, vti solebat,* (qui scilicet tribus, antequam hæc facta finguntur, annis Neapolitanam Professionem longinquam, & difficilem arbitrabatur; vt loquitur Clemens VII. sanè verbum illud *solebat* consuetudinem dicit, quæ vnus actionis proles non est, sed tibi hac admirabili abusione vt commodum fuit) *Neapolim iterum redire, Romam post Neapolitana negotia expedita profecturus.* Quænam negotia hîc comminisceris, Castalde, oblitus eiusdem Epistolæ particulâ VIII. te scribere, testibus Tufo & Caracciolo, decem menses Neapoli otiosum desedisse Caietanum, quod ego otium à negotiis interpretari tecum velim, ne in virum inclytum, qui in virtutum exercitatione nunquam feriaretur, peccemus; ais enim: *Menses decem ab initio anni 36. ad extremos Octobris dies excurrunt, in quibus cum Caracciolo & Tufo testibus nihil egerit Neapoli, &c.* Quæ est ista scribendi inconstantia, quâ virum hunc sanctissimum pro arbitratu quasi cerea esset Historiæ tuæ fides, fingis ac refingis? Cum eo tibi vacuo opus est, nihil Neapoli habuisse ais, quod ageret; rursum quum in rem tuam est, negotialem eius facis commorationem. Quis huic tam fingi facili credat Historiæ? Nō ego, qui scio veritatem sibi perpetuò constare; nec illi vllum cum Proteo esse commercium. Sed ad id, quod agebamus, reuertatur oratio. Non igitur ineunte vere Venetias abiit Caietanus. Et quando igitur? Per æstatem; aut eius saltem

Non æstus.

XV.

Nā Neapoli fuit.

M. initio.

initio. Probè. Et quanto illum tempore ibi habere vis? Paucis iam diebus habendum conuenimus. Ergo summis caloribus regreditur. Primum hoc minùs probabiliter dicitur, quamuis enim iubente Pontifice hoc tribus antè annis fecisset, tunc eius rei causam habuit, colonix scilicet deducendæ imperium, nunc nulla, ne probabilis quidem, excogitata est.

XVI.

Ignatium statim allici non potuisse ostenditur.

Deinde si paucis omnino diebus fuit, cui persuasurum te speras Castalde Ignatium tam breui consuetudine illectum adeò fuisse, vt statim & vetera consilia exuere, & nondum exploratum vitæ genus amplecti non modò cogitaret, sed planè oblitus fidei, & sociorum, deliberaret? Legi in antiquo MS. codice, qui nostro Romano seruatur in tabulario, in quo de Ignatij virtutibus ac gestis Hispanico sermone multa per Satyram congesta sunt, illius admirabilis constantiæ eam afferri rationem, quòd rerum omnium momenta diutissimè pensitaret, ac lentè omnino morosèque decerneret; Lentis enim deliberationibus minime pœnitenda imponuntur consilia. Ignatiùsne paucissimis diebus, de re omnium grauissimâ, de suscipiendo vitæ genere, statuisset, cui de sacrarij domus Professæ paupertate, re longè minore, XL. ipsos dies assiduâ prece, multòque diuino lumine nobilitatos, sola abstulit deliberatio? An fortè dicturus es, per otium totâ illâ propemodum æstate Ignatium cum Caietano agere potuisse, æstiuauit enim hic Venetiis per aliquot menses? Id certè à te dici non potest, nam Neapoli decem menses otiosū fuisse tradis ex Tufo & Caracciolo. Quocumque te vertis, Castalde, hîc teneris. Quid enim dicturus es? Plurimâ demum consuetudine bene exploratâ Caietani, atque Ordinis sanctimoniâ, eius ingrediendi in mentem impulsus fuisse? Iam Caietanus diutius Neapoli aberit, quàm vt Caraccioli, & Tusi, & tuum ipsius dictum tueri possis, qui vis *Decem menses Neapoli nihil egisse*, quod de Caietano dici non potest, si

In Epi-
stolâ par-
tic. VI. I.

XVII.

ex illis duos tresve Venetiis fuit.

Tum si per æstatem hæc acta sunt, iam in Ignatium

exortæ incommoda suspiciones, iam Carafa, vt erat acer, & vehemens, suspectum habebat, iam res ad Nuntium delata. Quis verò sanæ mentis credat, in tantâ procellâ Ignatium ausum fuisse Ordinem petere, in quo penes ipsum etiam Carafam summa rerum erat, quem sibi non ignorabat esse infensum? Sed tu Chronologiæ admirabilis Magister istas nostras rationationes, ac leuissimas coniecturas facili manu diruis, earumque vim omnem elidis. Operæpretium est te ipsum audire Epistolæ tuæ part. xv. *Igitur ante hunc mensem (Octobrem) suspicio de Ignatij fide exorta est, eius vitæ probitas examinata, ac demum Ignatius ad Carafæ consuetudinem admissus: quæ omnia paucis diebus absolui nequaquam potuerunt. Præsertim cum ad illustrissimum virum Hieronymum Verallum Apostolicum Nuncium causa delata fuerit, testes sint accersiti, mores Ignatij examinati probatque, ac demum de his, quæ ad fidem pertinent sit conquistum, quæ non tam citò absoluuntur, vt Nigronus fortasse suadere conatur.* Quasi verò Nigronus nesciret Ignatium sequenti anno xxxvii. Venetiis abiisse, aut ab Ignatij absentiam narrationis tuæ fidem eleuaret, quam à Caietani longinquitate fabulositatis arguebat. Verum nihil ego iam de Nigrono respondeo; Sed aio tuis hisce verbis planè te irretiri.

Quæro enim ex te, an ante incommodas suspiciones Varalli sententiâ iam profligatas, ad Carafæ consuetudinem admissus fuerit Ignatius? Omnino, inquis, ita tamen vt tota inquisitio, quod Ignatij probitas palàm fieret, prius absoluta fuerit, quod pluribus mensibus factum vix fuit. Tamdiu ergo Caietanum fulgur illud tuum coruscans, Venetiis detinebis? Sed illud hîc longè est admirabilius, & tuorum dictorum consequentissimum, Ignatij ad D. Nicolai hospitem commemorationem perbreuem admodum fuisse. Neque enim probabile est hominem, quem, vt tu ipse in Caietani vitâ tradis, ingenitæ nobilitatis, & plurimæ sanctimonix mores commendabant, cum Carafa totius domus

XVIII.
Et aliâ nō
nisi brevis-
simus hospes
fuit,

In vitâ
Caietani
cap. 3.

M. 2. hospitalis

hospitalis, vel Præsides, vel Patre, vel certè sodalium spectatissimo consuetudinem non habuisse, si diuturnus hospes fuisset. Neque erat humanitatis Carafæ hominem hospitem, morum probitate insignem, nullâ adhuc obortâ errorum suspicione, sui Instituti admiratorem, amatorem, candidatum, à consuetudine repulisse, aut certè neglexisse.

XIX.
neque à Carafâ in consuetudinem statim admissus,

Non igitur diuturnum hospitium fuit; neque hospitem, qui apud aliquos malè de fide audirèt, diutius domi tolerâssèt Carafâ, vir animi in huiusmodi rebus concitatissimi. Quomodo igitur tam breui hospitio illectus Ignatius, rerum omnium lentus olim examinatore, captus est?

XX.
post verò profligatas calumnias

At enim loco paulò ante laudato Epistolæ meæ iam diuinaui Ignatium nonnisi post pronunciatam à Verallo sententiam, Carafæ consuetudine fuisse potitum. Tempori mones, & ego hanc tuam diuinationem tuo ipsius, seu oraculo, seu chirographo in vitâ Pauli IV. cap. 3. confirmatam memini, ubi post narratum Ignatij Venecias aduentum, & suspensiones ex eo ortas, quod homo nondum sacris initiatus, exercitationibus animos excoleret, scripsisti in hæc verba, quæ ego summâ fide Latine reddam: *Hæ suspensiones ad Nuncium suæ Sanctitatis Hieronymum Verallum, postea Cardinalem, & ad nostrum Episcopum Theatinum Io. Petrum Carafam, quippe cui plurimum in his negotiis potestatis à Pontifice tributum erat, cum delatæ essent; viros hos duos ardentissimi & suspensos ac perplexos reddidère. Verùm cum Ignatius intimè ut Nuncio, sic Episcopo se manifestâssèt, ab uno absolutus omni suspicione fuit, ab alio sæpius charitatiuè in propriâ, quamvis paupere domo exceptus; factumque est (agnosceres bonum questorem nummum non admittere, nisi simbellâ & Lydio examinatum) ut sic probatum & carum haberet, & valore legitimo expenderet.*

XXI.
minimè admitti potuit.

Si hæc pro tuis agnoscis, iam tuis te verbis irretisti. Quid enim? an non omni suspicione liberatum Carafâ Ignatium domi excepit? at liberatus non est à

Nuntio,

Nuncio, nisi proximo anno XXXVII. Idibus Octobris lata sententiâ, cuius autographum Romano habemus in tabulario. Verum Carafa Octobri mense anni superioris Romam vocatus, Venetiis dudum antea recesserat, neque vnquam eò rediisse amplius legitur. Quî ergo Ignatius in familiaritatem Carafæ post illa omnia admissus est? Quando illius hospes? quanquam nec tu hospitem fuisse dicis, sed *sæpius domi caritatiuè exceptum*: quod vocantis ad prandium, aut cœnam est. Cur enim tam sæpè hospitium mutaret, ac repeteret ineptissimâ leuitate? Quando ergo hospes? Cùm primùm aduenit? Vîne hoc? Rogo, quamdiu hospes? Plusculis aliquot diebus? Quomodo igitur Carafæ ignotus? Paucissimis? Quomodo tam citò captus, & Caietanus ibi tam subitò adfuit?

Et, si Caietanus diuinitus dato responso sciebat Ignatium Deo carum, nouique Ordinis parentem futurum, cur non de hoc ipso docuit Carafam, vt eo æquiore vteretur Ignatius? Quod officium boni viri erga amicum, atque vt tu contendis, etiam discipulum omnino fuit, cui defuisse Caietanum virum charitatis diligentissimum non sine iniuriâ crederem. Neque hinc euades, si cum Caietano statim ab Ignatianâ repulsâ Venetiis abeunte fugias, insistam enim vestigiis; nam hominem hospitem, in quo tantâ latebat sanctitas, Carafæ à Caietano commendatum oportuit, vt qui, nisi aliter visum esset Deo, Ordinis esset candidatus. I nunc Castalde, & minitare non semel, editurum te etiam colloquium Ignatij cum Carafâ, quod in vagina scilicet tabularij Neapolitani habes reconditum. Sed vereor, ne eiusdem, ac Episcoporum testimonia, ætatis sit. Id tamen vt feceris, tum ego te de tempore interrogabo, nam colloqui post dispulfas suspiciones, probatâque Ignatij fidem, vt iam vici, non potuerunt; siquidem Carafa Venetiis tum, vt dixi, iam discesserat.

Quod si colloquium illud arcanum habitum fuit

M 3 ante

In Præ-
fat. p. 4.
& Anim.
XI. pag.
102.

XXII.
& aliqui
testimonio
Caietani cõ-
mendari ei-
dem debui-
set.

XXIII. ante motam eam tempestatem, quod tu non vis, tum Ochini de-
 prehensio à suspiciones contra Ignatium satis maturè obortæ
 Caietano sunt, vt primùm ille animarum quæstum facere cœ-
 pit, quo tempore Neapoli Caietanus habetur, depre-
 hendendis Ochini erroribus intentus, nam quòd de-
 mum in angustias à Nigrono redactus, ais, conciona-
 tum diutissimè Neapoli fuisse hominem impium, quid
 te iuuat, non video. Et diuinare si cuique licet, momē-
 to vates euadam. Res planè mira est, de his Neapoli-
 tanis Ochini concionibus nullam à Zacharia Boue-
 rio mentionem fieri. Immò eodem Bouerio teste, an-
 te seculi annum xli. ab omni hæreticâ labe, quam
 post habita Neapoli Ordinis comitia hausit à Valde-
 sio, immunis omnino fuit. Quæ si verè narrantur, ple-
 raque à te, Castalde, tuisque de Caietani in hæretico
 detegendo primùm anno xxxvi. mox & xxxix. ad
 Carasam iam Cardinalem deferendo diligentia traduntur,
 profectò non modò labare, sed euerti quo-
 que omnino palàm est.

XXIV. Sic enim ille ad annum superioris seculi xli. scribit:
 non enim *Illud tamen omnino certum est, Senensem (nèpe Bernardinū*
 ante xli. *Ochinum) hætenus nullum hæretici hominis signum voce,*
 Ochinus *aut scripto prodidisse; & infra narrat, eum eo anno xli.*
 hæsis sus- *cùm post comitia iam Generalis Neapoli substitisset,*
 pectus. *famâ Valdesij commotum, vix prima cum illo colloquia*
habuisse, cùm eum cordatum virum, & multarum rerum pe-
titiâ ornatum deprehendisset, eo familiarius vti cœpisse, deni-
que familiaritatem exercuisse, vt illum sibi amicissimum
comparauerit. Quamquam verò, cur Bouerio in Och-
nianâ historiâ summâ fide, ac diligentia versanti non
credam, & tibi potius fidem habeam, causæ mihi nul-
læ sint; non ego tamen viris sanctis ornamenta de-
tractum eo; & mea tueri, non aliena conuellere pro-
positum habeo; at si exemplo tuo vti vellem, quam
hîc tibi litem intentare possem, satis, opinor, intel-
ligis.

Verum

In Epi-
 Holà
 §. 15.Anim.
 III. p.
 32 &
 33.

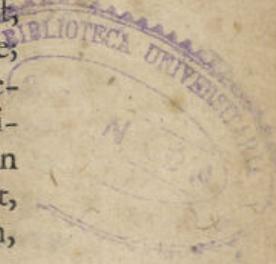
Verum huius discordiæ, quæ utpote inextricabilibus temporum ambagibus inuoluta, non facile pacari potest, componendæ arbitrium mihi nullum fumo. Illud mihi certo certius est, non nisi exacto vere anni xxxvi. Ochinum Neapoli conciones habere potuisse; nam adulto iam vere Capucinorum comitia componendis Ludouici Forosemproniani turbis, iubente Pontifice Romæ habita sunt, in quibus cum adesse quàm plurimos voluerit Pontifex, quis dubitet, reliquos inter adfuisse Ochinum tanti tunc nominis, quique proximis Comitibus Generalis factus est? Non igitur statim à verno ieiunio conciones habere potuit, ac non nisi, ut celerrimè Neapolim euolauerit, ineunte Maio, nam mense Aprili habita sunt turbulentissima illa comitia. Non igitur verum, quod tu Castalde, fieri potuisse diuinas.

Quarum rerum omnium consequens est, non nisi extremo Maio, vel ineunte Iunio Caietanum post deprehensum Ochinum Venetias excurrisse. Quæ si tibi anni tempestas initium anni, quo ire potuisse tradis in Epistolâ §. 15. videtur posse dici, ego nunquam non aliquid à te admirabile discere me vehementer lator; Potes libellum aliquem de Doctrinâ temporum cum Scaligero, aut Petauio concinnare; nam & modò anni caput exeunti Maio necessario affigere debes, & Animad. XII. exeuntem inter autumnum, & finem anni contradictionem inuenturus es. Quæ præclara temporum ratio in principio ac fine anni constituendo à te solerter excogitata, omnes istos Chronologiæ magistros, qui *tempora moliantur, & moras*, quod & Nigronus fecit, fungos esse conuincit. Sed age; iuerit Venetias Caietanum exeunte Maio: nulla probabilitas est, cum eo tam familiariter congressum Ignatium fuisse, neque enim ille amplius hospitio ad D. Nicolai utebatur, & obortæ iam erant suspiciones incommodissimæ, & ob eas maximè iam infensior Carafa, qui non nisi probatâ Ignatij innocentia, quæ longior res fuit, eidem,

Anim.
IV. p. 38.

XXV.

Noua Ca-
staldi ratio
Chronolo-
gie.

eidem, si tibi credimus, ita placari potuit, ut ad familiarem consuetudinem admitteret. Ob quæ omnia diutissimè Venetiis Caietanum retinere est necesse, quod tu minimè vis.

XXV.
*Qui ex eâ
planè con-
uincitur à
Nigrono.*

Quare quum temporum ratio, sapientum iudicio, in eruendâ veteris Historiæ veritate sit habenda, quod tu Castalde Animad. tuâ IV. negas; & Caietani excursio Veneta in nullam anni xxxv. i. tempestatem sine maximis incommodis coniici possit; reliquum est, ut probabilissimum sit, nullam omnino fuisse; præsertim quum à nullo omninò veterum Historicorum tradita sit; contrà verò commoratio Neapolitana tum à Caracciolo, & Tufo, tum ab ipsomet te, Castalde, confirmetur. Ideoque quidquid abs te de eâ dicitur, nobilis fabulæ vanissimum esse fundamentum, quod mihi hac Interrogatione fuerat demonstrandum.

INTERRO

INTERROGATIO
SEPTIMA,
DE LONGINQVITATE
LOCORVM.

*Coniecturam, quâ Nigronus Ignatij cum
Caietano colloquium reiecit, à distantia
locorum validissimam esse, immeritò
à Castaldo negari.*

QVONIAM in coniecturali genere causæ versamur, quum à te nulli testes non modò facti ipsius, sed nec famæ quidem dati sint, probabilitatibus non apodicticis, ac demonstrantibus rationibus ius agendi nobis esse, eamque veritatis eruendæ vnicam in antiquarum rerum nouis narrationibus viam superesse Interrogatione III. demonstraui;

Anima.
III. p.
34.

Quæro ex te, Castalde, quo demum ore ridiculum Nigronum appelles, quòd asseruit Caietanum, *Quia senex erat iter habere non potuisse*. Hic tuam fidem appello Castalde. Hoccine Nigronus. Vbi? quâ differtationis particulâ? Tam inepti dicti, virum, quem nec tu, nec alius quisquam te illi offensior, acutum, doctum, & eruditum negabit, sine obsignatis tabulis accusare hominis minùs amici, vt leuissimè dicam, suspicionem mouere possit. Quid tu, inquires, isthæc? an non ego disertè locum adnotaui §. II. num. 37? Ob id ipsum te hic accuso, Castalde: lege locum illum Nigronianæ

I.
*Nigronus
per falsam
accusationē
ridiculus
dicitur à
Castaldo;*

N

disserat

dissertationis, si vel sententiâ, vel verbo id Nigronus dixit, impudens ego sum, qui pernego; si non dixit, vide quomodo fidei, famæque tuæ consulas, qui affirmas. Cùm enim tu Epistolæ tuæ particulâ xi. profectiōem Caietani Neapoli Venetias Ignatianis itinibus è Galliâ in Belgium, & Angliam probabilem facere conatus esses; excepit Nigronus in hæc verba: *Nihil proficit* (Castaldus) *ob magnam diversitatem factorum, & personarum. B. Caietanus cœnobio gubernando additus: S. Ignatius liber, & sui iuris: Ille senior; hic iuuenis; De illo scriptores, &c.* Quantum hæc Nigroniana iudicij, ac verissimæ plena coniecturæ ab illis perridiculis, quæ illi affingis, distant, Castalde? An non quærebatur, utrùm probabilis ea esset profectio? Quid ergo tibi credam de rebus antiquis, quarum ob temporum longinquitatem inuoluta tenebris veritas est, tam confidenter narranti, qui in dictis aduersarij, quorum prolatis tabulis teneri potes, tam incuriosè agis? Verùm vt intelligas, quàm iure improbabilitatem hanc adduxerit Nigronus,

II.
*Qui suas
peregrina-
riones enu-
merans ni-
hil facit.*

Quæro ex te, an iter illud Venetiis Neapolim, aut Neapoli Venetias expeditum ac facile fuisse putes Caietano anno seculi xxxvi? Quidni, inquis? Excurrebat ille promptissimè quocumque illum Reipublicæ utilitas euocabat, *In similitudinem fulminis coruscantis.* At ego iter illud vestris hominibus valde formidolosum fuisse assero, ac proinde non nisi superiori accepto oraculo tentatum. Nugæ, inquis: Ego enim post centum annos ab illâ Caietani excursionē anno seculi xxvi. *Arimini Præpositus æstiuis caloribus Venetiis affui, mensēque Februarij 1627. Romam petij, mense Martij Neapolim professus sum, ibique hebdomadâ sanctâ perstiti. Post solemnitates Paschales Romæ Generali Capitulo interfui: eo absoluto, Neapolim iterum profectus sum, post aliquot dies denuò Romam veni, sic poscentibus grauissimis meæ Religionis negotiis.* Et paulò antè: *His diebus non semel Neapoli profectus sum, atque terrester iter peregi visitator Gallia Cisalpina,*

Epist.
§ VI.

Anim.
III. p.
34.

pina, Roma subſtiti die feſto ſancti Ioannis Baptiſta: poſt feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli trigeſima d. e. Iunij Româ diſceſſi: 4. die Iunij perueni Florentiam: die 28. Mediolanum: 16. Iulij perrexi Ianuam. Tum incomparabili Logicâ concludis: Ergo cedendum eſt veritati, nec talia ſubterfugia quærenda.

In Paci-
fici Cer-
raminis
Præfa-
tione
pag 7.

Gratulor tibi, vires laboribus religioſis viarum ſuffeciſſe, etiam recenti à morbo, ex quo recreatum te ad Nigronum confutandum, *calamo accinctum tuo* te prodiſſe tradis, vt iſdem diebus, & opus grande ſcribere, & per Italiam curſare poſſes, vtque eas vires longæua ſeruet ſenectus, ex animi mei ſententiâ voueo: tum tibi poſteritatis totius nomine gratias ago, quod illi præclaros tuos labores latere noluiſti, ex quibus diſcent ſeri nepotes iuſſa maiorum capeſſere, nullâ tempeſtatum incommodarum excuſatione: ibis, & tu in exempla. Sed quàm ad rem hoc ſit, paulò poſt videro: Interim aio, iter illud Caietano, Carafæ, cæterisque Ordinis tui principibus, ac Fundatoribus, qui Venetiis agebant, valde fuiſſe formidoloſum.

Odioſus inquires, diuinator es, ac fabulator otioſus: quem teſtem dicti habes? Immo teſtes, eoſque locupletiffimos; Quos? minimè omnium ſuſpectos, quorum tu ſenſus, vt oracula, debeas venerari. Quos tandem? Ioannem Petrum Carafam, & Caietanum ipſum, de quo quærimus, tum ſocios omnes, quibus iter illud ingredi ob longinquitatem, ac difficultatem nimis formidoloſum fuit. Quâ tandem viâ id reſciſti? Quem tui dicti auctorem nuncupas? Iure poſcis; nam in antiquis verſamur, de quibus pudor ſit, ſine teſte loqui. At mihi, quæ de Caietano & Carafâ narro, Pontifex dixit: & is, cuius nomini tota veſtra familia vt confirmatori tantum debet, vt fidem ei abrogare, non modò ob ſupremæ dignitatis reuerentiam, verùm etiam eiufdem in vos amoris, ac beneuolentiæ reputatione non debeas: Meminiſtine, Caſtalde, litterarum, quas Clemens VII. anno Pontificatus x. ad Carafam, Thie-

III.

*Nam iter
Venetiis
Neapolim
uſque Cai-
etano lon-
ginquum, ac
difficile olim
viſum.*

næum sociosque Venetiis agitantes Bononiæ dedit:
 Eas suam in Historiam Tufus inseruit cap.4. Reci-
 tentur: *Venerabilis Frater, & dilecti filij, Salutem, & Apo-
 stolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecistis, vos per
 hoc quadriennium* recenset Neapolitanorum postulata,
 de quibus ipsi Pontificem docuerant, atque consu-
 luerant; tum pergit, *Vosque itineris longinquitate atque
 difficultate deterritos, &c.* Rursum paulò infra: *Illinc tanto
 vos itinere credere, tanto longè posita loca recipere, & quod
 maius est tantam opinionem expectationemque sustinere au-
 dax nimium, & supra vires vestras vobis esse videatur.* Au-
 din' Castalde? de quonam itinere loquitur Pontifex?
 Indicône, an Æthiopico? Venetiis Neapolim peregrin-
 andum erat, & tamen itineris longinquitas, & difficul-
 tas adeò Caietanum deterrebat, sociosque, ut quum
 post diuinum auxilium assiduè orationibus inuoca-
 tum, quoniam, ut suprà dixerat, *audax nimium, & supra
 vires illis videbatur,* hærentesque in ancipiti, nihil omni-
 nò statuerent, nec quod petentibus responsum darent, inuenire
 possent: *Ad nos tandem,* inquit Clemens, *confugiendum pu-
 tâstis, &c.* Vbi sunt, Castalde, tua illa fulgura corus-
 cantia? Vidēsne quantæ molis putauerint Patres ve-
 stri Venetiis Neapolim proficisci? tam longo, & diffi-
 cili se itinere committere? tam longinqua loca suscipe-
 re? ut quamvis quadriennio toto ab amicis euocati, ac
 demum à Ciuitate inuitati, propositòque animorum
 bono, se itinere credere non auderent, nisi Christi Vi-
 tario consulto; quod profectò de re leui, ac facili se
 non fecisse, ipsi testantur, sed de eo negotio, quod ipsi,
 quamvis multis precibus consulto Deo, satis nequi-
 rent expedire? Quamquam & Tufus ipse, ut famam

Hist. c. 4.

tionem

tionem esse dixit? Ridiculane coniectura, quam à difficultate itineris duxit, in Caietano post triennium iam seniore? Ridiculúmne fuit adnotasse geminam eodem anno Romanam profectiorem, ut profectò Veneta nihil omnino habeat probabilitatis?

Anim.

III. p. 34.

Quid verò tibi venit in mentem, enumeratâ tuâ primâ illâ peregrinatione, triumphum canere, non video: Age Castalde; Peregrinatus es paucis mensibus per Galliam Cisalpinam. Quid tum inde? Peregrinari ergo potuit Caietanus Neapoli Venetias. Quid postea? Perge porro. Ergo peregrinatus est: Id verò ridiculum est. Ergo peregrinatum fuisse probabile est: id verò iterum ridiculum est. Atqui Nigroni coniecturas hoc tuo exemplo ut conuellas, alterutrum tibi deducendum est. Nam si potuisse proficisci solum dicere vis; nihil neque contra Nigronum, neque pro causâ dicis. Si enim Nigronum petis, aërem verberas; nusquam enim omnino, nusquam ille negavit fieri posse. An tam erat bardus, ut nesciret nullam rei esse repugnantiam? an nesciebat potuisse ab Angelo virum sanctum capillo suspensum, si ibi aliquis Daniel fuisset, breui momento, in impetu spiritus deportari, rursumque Neapolim reportari, ut eadem die utrâque in Ciuitate videretur? Si probabilem illam Caietani excursionem tuâ te peregrinatione reddere te posse putas, Age Logicorum more rem vrge. Ego, vrgentibus Religionis meæ negotiis, Galliae Cisalpinæ Visitator per Italiam cucurri; ergo: quid? Probabile est, Caietanum Venetias excurrisse. Vide, ne te pueri posticâ sannâ illudant. At iniuriam facis. Addere debuisti consequentiæ, exposcentibus negotiis: quibus? si hæc probaueris, aliquid dices. Verum cum negotia fuisse probes ex profectiione, Epistolæ § 10. quæ tua ratio est, à negotiis profectiioni probabilitatem quærere?

In Epi-
stolâ §.
10.

Quæro iam de negotiis, quænam tandem fuerunt? Nescio, inquis, sed fuisse non dubito. Cur? quia Venetias negotiorum causâ excurrisse, me dicere memini.

IV.

Nec excur-
sionibus Ca-
staldianis
persuade-
tur.

V.

Cum Cai-
etano excur-
rendi caus-
sa non fue-
rint.

Nam nascentis familie commoda parens optimus moderari profecto (hoc enim tibi valet vox illa fortasse , vt pluribus ostendere conaris Animadu. VI.) *non pote-* pag. 47.
rat , nisi tribus aliis sociis Venetam Civitatem excolenti-
bus ad consilium vocatis ; quod etiam Animad. XXII.

his verbis repetis : *Nam charitas eum Venetias usque* p. 173.
perduxit ad suorum solatium , consilium , lenamen , &c.

Prius , quàm hîc aliud agam , teneo hîc te manifestissimæ contradictionis , quâ tota hæc tua ratio eradicatur. Duo asseris , *Parentem optimum nascentis familie commoda moderatum fuisse* : hoc primum est ; Alterum ; *ea commoda procurare non potuisse , nisi tribus sociis in consilium euocatis* quod profecto Superioris est : Nam Consulis est vocare Senatum , &

VI.

Qui Ordini non moderabatur.

Prælati capitulum cogere. Quid ais ? Itane est ? Ipsissima veritas ; hæc enim pastoralis sollicitudo Caietanum Venetias deduxit : optimè : Quî ergo scribis Animad. XI. *Ad hunc* (Bonifacium) *spectabat cum reliquis sociis Ordinem regere ; Primatus quippe tribuebatur Preposito domus Capitularis , quamvis omnes simul omnia disponebant.* Ergo ad eum pertinebat socios in consilium vocare. Nam hoc Ducis etiam in optimatum Republicâ munus est ; non igitur ad Caietanum. Sed fraudulenter agis , in-

quies ; nonne disertè Caracciolus à me laudatus dicit : *Penes Carasam , & Caietanum summam rerum* ibid.
fuisse ? Audio ; sed non moueor. Quamquam summa virorum illorum esset auctoritas , atque in his præcipuæ opes Reipublicæ sitæ ; non ideò tamen , vel te ipso teste , gubernabant. Nam neque Carafa tunc Ordinem gubernabat , neque Thienæus , vt ex actibus Capitulorum generalium liquet. Ergo Caietanum non gubernabat. Concedis ? Quî ergo , *Commoda nascentis familie moderabatur ?* Consulere publicis commodis , ac studere , illa procurare omnes possumus ; moderari , præsidium , atque Prælatorum est. Non gubernabat ? Quî ergo con-

ciliunt

cilium sociorum coacturus, Venetias proficiscebatur? Sed vt de negotiis agamus, eorum tota tibi negotiorum coniectura ex profectioe oritur; rursum profectio à negotiis ducitur. Quid iam consequens sit, non ego dicam; malo à te intelligi, quàm à me explicari.

Tufus in
Histor.
cap. 4.

Quæro rursum, quòdnam negotium in tam pullâ familiâ grauius possit excogitari, quàm illud ante tres annos agitatum de nouâ domo recipiendâ, ob quod tamen iter illud horribile, atque pertimescendum Patres illi, nisi consulto Pontifice, suscipere ausi non sunt? nullum certè: quis ergo credat, Caietanum tam promptum excurrisse? Sed quidnam tandem rei fuit? Mira planè res; nulla causa affertur, nulla in speciem saltem fingitur coniectura: silent omnes Historici vestri: negotiorum, quæ Caietanum Venetias euocauerint, in antiquis aduersariis, tabulisque (nisi tu tamen aliquid quartâ demum actione prolaturus es) vestigium inuenitur nullum, & tamen fuisse, me iubes credere. Quòdnam hoc est tuum plusquam Pythagoricum imperium? Non pareo, non credo. Tunc mihi asserenti non credis? Pace tuâ, Castalde, non credo, abnuo; non enim in tuâ, sed in veritatis verba iuraui. Repetamus dicta, probationesque tuas, vt res clariùs teneri possit. Aio, inquis, Ignatium Venetiis anno superioris seculi xxxv i. per ætatem à Caietano, nescio quid arcano in colloquio petiisse, ac repulsam tulisse. Ego verò id verosimile esse pernego, quia viri sancti simul Venetiis non fuerunt; Neapoli enim tum Caietanum agitabat. At eum excurrisse Venetias dico; potuit enim. Nego id verosimile esse, factum esse; nihil enim ibi habebat, quod ageret Caietanum. At negotiorum causâ profectus est. Nego ylla fuisse negotia. At ille profectus est: non igitur nullis negotiis profectus est. Hæc tua omnino ratio

VII.

Mira peti-
tio Princi-
pū.

rationandi ratio est; si quis vltima primis componat. Iam verò vt de secundâ tuâ peregrinatione agam;

VIII.
Quid de
Castaldi peregrinatione
post C. annos sentien-
dum sit.

Quæro quid ex illâ confecisse te glories? Ais enim, si quis post aliquot annos ex Præpositurâ tuâ Ariminenfi probare vellet, falsum esse te aliò excurrisse, fallaciter, ac mendaciter argumentaturum. Primum quæro, si nullum tuæ peregrinationis vestigium extaret, quâ fide ab aliquo posset affirmari? Ex auditu, inquis. At hoc aliquod est vestigium. Age nunc, comparisonem institue: finge me post centum annos de hac tuâ peregrinatione, de quâ nullum, & nusquam appareat vestigium, tecum, qui idem tamen non sis, disputare. Nego te fuisse peregrinatum. At ego scio: memineris te aliam personam iam sustinere; nego te scire, à quo enim didicisti? à nemine, sed non Homérico, non à testibus, non à tabulis; sed scio. Nego, inquam, te scire; at audiui? à quo? nego illum, qui dixit sciuisse. at à multis: aio illos decipi; à quo enim illi audierunt? à te? aut ab aliquo, cui tu dixeris? Nisi huiusmodi testes des, idoneos non dabis. Quid responsurus es, Castalde, post centum annos, cum non iam tuâ, sed aliorum scientiâ te niti oportebit? Da mihi testes ex auditu, aut visu Caietanicae excursionis, da vel vnum; nihil contradicam, quemcumque dederis, vicisti; sed nullum dedisti, nec dabis. Tota igitur tua Historia diuinatio est. At saltem probaui, id fieri potuisse. Quæro, quomodo? Absolutè, an probabiliter? Quid ais? Primum? quis enim negauit? Secundum? nihil minùs. Quæ enim probabilitas est, hominem senem, Domus suæ Præpositum, nullis negotiis (quæ sanè nec probabiliter quidem fingi possunt, quæ certè nulla in medium afferuntur, quorum ne leuissimum quidem vsquam in totâ vestrà Historiâ vestigium reperiri potest) iter tam longinquum, & difficile ac pertimescendum, alienissimâ anni tempestate suscepisse? Tibi peregrinationis tuæ causas, fuisse ais, & credo; Caietanum, quòd

Anim.
III. P.
35.

In Epist.
§. X.

pag. 36.

quodd nullæ fuerint, iuisse pernego. Tu, ut credam fuisse dicis. Quærenti, quæ fuerint, respondes: *Nascentis familiæ commoda, quibus profectò moderari non potuisse dicit, nisi Venetias excurreret.* quod aut idem est, ac dicere, ideo excurrisse, quia negotia Venetiis erant, quod planè ineptum est: aut pro ratione negotiorum, quam ego negans fuisse, postulabam, positionem meam negare, quod adhuc magis ridiculum est. Quod si tandem amore veritatis adactus, rem istam te diuinando dixisse fateris Animaduersi. IV. quid me iubes diuinationi tuæ credere? Tu Caietanus non es, qui diuinitatis instinctu anteuortæ simul & postuortæ vel futura prædicas, vel præterita videas. Oportuit diuinationis aliquas probabiles rationes inquirere, eas temporibus, locis, personis aptare; fidem demum vel in speciem facere; nam Pythagoram ego magistrum non agnosco.

In Epist.
Stolæ
§. 10.Anim.
III. p. 35
In Vita
Pauli
IV. c. 3.

Quæro præterea, Castalde, quâ probabilitate persuadere velis, Caietanum negotiorum causâ Venetias excurrisse? Fortasse enim inquis, *nascentis familiæ commoda parens optimus moderari non potuit, nisi tribus aliis sociis Venetiam ciuitatem eâ tempestate excolentibus ad consilium vocatis.* Ergo ut illos in consilium euocaret, Venetias migravit: hoc enim verò mirabile est. Deinde si tres ex Fundatoribus Venetiis agebant & Aristocratically (sic enim loqueris) triginta (nam tres ante annos, teipso teste, XXI. tantum censebantur) Capitulum Rempublicam gubernabant, aberantque tres quatuorve tantum, quid tandem magnæ rei esse potuit, quæ Caietano iter illud suscipere persuaderet? Ais me odiosè agere, qui te de rebus tam antiquis diuinare cogere velim. At si semel diuinâti me credere iubeas, strenuè tibi omninò diuinandum est; nam vnū ab altero vaticinium firmabitur, alioquin à me nō auferes, ut credâ iuisse Caietanū, donec aliquam videro probabilitatem. At negotia fortasse fuerunt? Edic saltem quæ, ut probabile hoc ipsum reddas. Nescio in-

IX.
caussa probabilis excursionis Venetiarum la fingi potest.

quis sed probabile est fuisse. Quare : quia iuit ? nec nisi vrgenti aliquâ rerum agendarum necessitate iuisse crediderim. At ego iuisse pernego , quod tu rumore nescio quo, quem tui ipsius dictis vanitatis conuici, tantummodo probare conatus es.

X.
Cuius nul-
lum vesti-
giû in Hi-
storiâ Or-
dinis.

Certè negotiorum huiusmodi aliquod saltem vestigium esset in veteri Historiâ ; quamquam enim maiores tuos infirmos fuisse in hac parte doleas, posteros tamen Caracciolum & Tufum minutissimâ diligentiam omnia rimatos fuisse video, & laudo clarorum virorum studium laborémque ; neque enim aurum colligentes, quamuis diuite in venâ vel ipsa ramenta negligere conuenit ; opera namque maiorum & virtutum exempla, quamuis aliquando in tenui sit labor, quolibet Peruano auro pretiosiora qui colligit, ingens profectò operæ pretium facit. Quùm igitur minima quæque maiorum gesta persequantur Historici vestri & horum tantorum negotiorum nullum in illorum Historiis vel leuissimum quidem sit vestigiû, cui vnquam mortalium, qui affirmandi causas procul habeat, vacuôque à studiis partium animo audiat, illa fuisse, probare te posse speras ? Adde Caietani geminam profectionem Veronensem in vestris vetustis libris ad D. Pauli notaram reperiri additis causis, cur de hac silent ? Ergone tam erant hebetes, vt quùm apud vos, sicut tui volunt Antistites, de hac Venetâ Caietani profectione (si enim cum Ignatio Venetiis colloquutum increbruerat rumor, profectum fuisse profectò necesse fuit) frequens fama esset, eam penitus Historici negligerent ? eius causas diligenter non inquirerent ? aliquid probabiliter non disputarent, qui viris magnis, & Græcæ Romanæque Historiæ magistris mos fuit ? eius demum omnino obliuiscerentur, quod omnes palam loquebantur ? Nos infirmi, ais, fuimus in hac parte : maiorum gesta imitatione potius referre, quàm scriptis exprimere maluimus. Accipio quod das. Nulla igitur profectionis huius memoria,

Anim.
III. p.
34.

Anim.
XX I p.
171. &
Anim.
XXIII.
p 197. &
198.

Anim.
III. p.
34 &
Anim.
XXII.
p. 196.

ria,

ria, ante scriptam à te Caietani vitam supererat. Non hoc ego volo, inquis, de causâ profectiois loquor. Iam hoc videbimus. Nota igitur erat profectio Veneta Caietani. Cui? Historicis Caracciolo, & Tuso? At illi cum passus viri Dei omnes propemodum enumerent, de hac silent, quo ex silentio, aut illius famam ne auditione quidem accepisse, aut si acceperunt, neglexisse vt falsam, manifestum est. Tibi? at tu eius non meministi, nisi postquam Nigronianis argumentis excitatus, serò animaduertisti, Caietanum tibi Venetiis, tanquam Deum ex machinâ implicandæ, non dissoluendæ fabulæ subito adfuisse: saltem vt diligentis Historici officium poscebat, dum scribebas; *Petiiit à B. Caietano, addidisses, qui per eos dies Venetias grauium negotiorum causâ excurrerat, &c.* Rem non quidem veram, sed narrasses tamen verosimiliter, atque, si cui contradicendi siue animus, siue libido fuisset, angustiores ad agendum veluti cancellos circumdedisses. Tum enim ille quæreret de negotiis, quæ virum totius Ordinis principem, tam alieno anni tempore se itineri committere, ac mari coëgissent. Quæ negotia, quum à te, ne probabiliter quidem fingi possint, reliquum est, vt ea nulla fuisse probabilissimum sit. Neque adeò leues sunt; quas de maximi itineris difficultatibus coniecturas attulit Nigronus, quem tu Nouum è Theologo nautam, contemptim appellas; & pro tuâ eximiâ modestiâ subdis, eius Theologiam, *Dum nauticam, & à se alienam professionem usurpat, & propria obliuiscitur, marini vortices, & venti eam diripuerunt.* An eas leges homini Theologo ferendas putas, vt de commodâ maris tempestate si disputet, Theologiæ illi iactura facienda sit? Quæ est ista iocandi minimè liberalis licentia? Quid minùs fecit à Theologo, aut quod tanto nomine indignum facinus designauit Nigronus, dum inopportunam sancto seni hyemalem tempestatem Venetæ transmissioni videri dixit? Ergone Paulus Apostolici officij, oblitus est, quum Gubernatori & Nauclero,

XI.
*Castellus
in Nigronis
iniuriis.*

Anim
XXI.
p. 174.

Act. 27.

O 2 quòd

quod ita tuta non esset nauigatio, eo quod ieiunium iam præterisset, ne se mari committerent, persuadere conatus est? Quum in ipso naufragij periculo sua consilia insuper habita illis exprobrauit his verbis: *Oportebat quidem, o viri, audito me non tollere à Cretâ?* Ergone, inquam, Paulus, quia nauticam verbo attigit, Theologiæ suæ, quam in tertij Cœli Academiâ didicerat, oblitus est? aut illam marini fluctus ac vortices deuorauerant? Vidēsne Castalde, si animus esset imitari, quomodo te hîc ego possem ludos facere? Sed abstineo iubens. Pergo, &

XII.
Eiusdē incomparabilis Historice veritatis confirmāda ratio.

Quæro ex te, vt me doceas, quæ demum notio, quæ sententia subsit tuis illis verbis Animad. XXII. *Paruæ nascentis familiæ negotiorum arduitatē, quæ qualisq; fuerit, pertingere arbitratur.* Ego enim, quamuis olim Græmaticam docuerim, vt fatear infantiam meam, vel quid tibi velis, vel in quo Nigronum accuses, assequi non possum. Adiui, quem citas, Synopsis Nigronianæ locum, nec te tamen intellexi. Interrogat ille quidem de negotiis & quæ tandem essent tam diuturnæ commorationis causæ, diligenter inquirat, cui tu responsum planè admirabile hîc das. Quæris enim ab eo, vt *Nuntiet tibi, à quo accepit reuelationem negotiorum tunc Patrum nostrorum; edicat, nunc quæro nomen Angeli, qui reuelauit tempus, qualitates, circumstantiâsq; eorum: grauia an leuia, citò an tardè explenda, prosperè an aduersè:* Papæ: quàm eleganti amplificatione Nigronum perculisti, irretisti, confecisti! Teneris Nigrone; Quî enim audebis Angelorum reuelationem iactare illarum rerum, quæ nunquam, quæ nusquam fuerunt? Sed rogo te, Castalde, seposito Nigrono, naua mihi tantisper operam, mēque illi succidaneum accipe; Fortè ego aliquid expediam, quod ille non valuit. Quæro igitur, quod mihi sapiùs faciendum fuisse iam piget, quænam tandem illa negotia fuerint, tam ardua, quæ Cæteranum Venetias adducere hyemali tempore, ac per aliquot menses detinere potuerunt; hoc ex te quæro. Tūne,

Anim.
XXII. p.
177.

Tūc, inquis, hoc à me: Inepte; Edic tu mihi; Quis tibi Angelorum reuelauit negotia Patrum nostrorum? Edic *nomen Angeli, qui reuelauit tempus, qualitatem &c.* Sed quā ego verè ineptus sum, qui hæc tecum ago, Castalde, quasi verò tu disertè testatus non fueris Animad. XXIII. te de his nolle respondere? Quare si

Anim.
XXIII.
p. 193.

Quæro ex te, quæ negotia Caietanum Venetias duxerint; *Continuò sine hesitatione respondes. Non est meum eorum, quæ à maioribus meis gesta sunt, inquirere rationes, sed humili subiectione venerari.* Audite adolescentes optimi, qui Religionibus nomen datis, legite, si virtutem amatis, locum, quem indicaui; inuenietis admiranda Historiæ veritatis eruendæ præcepta; nam docebimini: *Et nihil curiosius inuestigandum, percunctandum nihil, si in viâ Domini progredi concupiscitis.* Parce mihi, Castalde, interroganti: Estne quidquam ex illis quæ ibi scribis, quod ad causam faciat? An non pudet, dum de Historiâ disputamus, de obedientiâ differere? de cruce tollendâ sermonem inferre? Spem Abrahami laudare? Age, quæ ibi congeris, euoluamus. Quæro, quæ negotia fuerint, centum amplius abhinc annis Caietano Venetiis? Hoc tu quæris? nolo respondere: Quamobrem? Quia Fulgentius de Fide ad Petrum, ait: *Hoc est,*

Ibid.

quod sancti Patriarcha & Propheta ante Incarnationem filij Dei diuinitus acceperunt, quod etiam sancti Apostoli ab ipso Domino in carne posito audierunt, & plura, quæ ibi ex illo affers. Cur mihi causas itineris sciscitanti respondere non vis Castalde? Quia Abraham, ut inquit Apostolus, in spem contra spem credens unigenito Filio suo non pepercit. XIII. Et planè noua exceptio.

Ibid.

Cur alienum putas, te causas inuestigare rerum à maioribus gestarum? Quia Isaias clamat: *Va qui prudentes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsi placentes. Et Ieremias: Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentiâ suâ:*

Ibid.

Cur mea postulata de causis, tanquam responsione indigna, relictis? Quia Rex David non ambulauit in magnis, & mirabilibus super se. Cur non vis gestorum à maioribus, ut ea defendas, rationes reddere? Quia contra Apo-

Ibid.

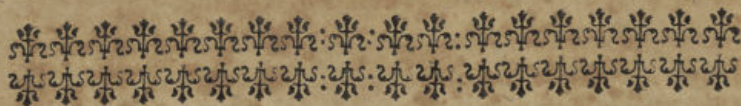
stolum est, Paulus enim apertis oculis nihil videbat; & docuit: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos, ut scilicet (inquit sanctus Thomas) iudicetis id solum esse prudentia, quod vobis videtur. Cur tandem de negotiis respondere abnuis Castalde? Adhuc mutis? inquires; Audi oraculum: Et ipse Ibid.
Dominus docet: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me? Nigrone, victi fumus: quàm infeliciter negotiorum mentionem intulimus! Potes tu proinde in pulvere dormire, & quæsitus non subsistere, quod palpo sycophanta ille de grege plausorum Castaldi, ore illoto dicere non dubitavit. Ego post novum hoc atque præclarum respondendi genus, hinc tacitus abeo, ne mihi deterius aliquid contingat. Bonum factum. Ioan. 4.

XIV.

*Quæ tamen
interroga-
tioni non
satisfis.*

Attamen cum Caietano professionis causa nulla, nec saltem in specie afferatur, illumque biennio Neapoli fuisse tradant Historici, nulla ratio est, cur de illis solidis duobus annis aliquid dematur in Venetam hanc excursionem, quod gravissimè à Nigrono animaduersum, & nullâ ratione à Castaldo reiectum, mihi hac Interrogatione fuerat euincendum.

INTERRO

INTERROGATIO OCTAVA.

DE CONSTANTIA.

Ignatium, iactis Lutetia Parisiorum Societatis IESV fundamentis, non potuisse sine Constantia labe alienum Ordinem appetere, quod affirmatum à Nigrono, Castaldus oppugnavit.

pag. 91.

Q UOD ab Ignatij in susceptis consiliis constantiâ validissimum argumentum duxerat Nigronus, mirum quàm primò contemnas, mox quàm operosè infringere coneris, Castalde. Sic enim primum Animad. X. loqueris: *Vrùm his omnibus omisiss, atque seorsim positiss, unum me percepisse fateor, quod & omnes non percepisse cognoui; in quo S. Ignatij fundetur inconstantia; quippe qui nihil tunc firmum; nihil de Religione condendâ tunc constans habebat; & nihilominus nihil sapius obijcitur, nihil tam frequenter auditur, hoc semper profertur in medium (quàm elegans amplificatio) Religio, quam fundandam susceperat. Quæ de Constantiâ Ignatij, de quæ divinâ Religionis condendæ anticipatione dicuntur, te non intelligere, facilè credam; neque enim ad rem tuam faciunt. Omnes autem non intelligere? Si aliquos non intellexisse ais, quid inde conficias, non video; nam aliqui etiam in ipsâ Solis luce cæcutiunt: Si neminem omnino dicis intellexisse, parce famæ tuæ, Castalde,*

I.
Castaldus
Nigrono à
constantia
Ignatij ar-
gumentanti
frustra illu-
dit.

Castalde, nimis confidenter dicis. Num tu omnes omnino viros doctos, & pios interrogasti? Et mihi persuadere te posse credis, neminem in tanto virorum sapientum numero, quibus tuus Ordo collucet, neminem, inquam, omnino esse, qui tecum non sentiat? Non ego tam abiectione de illis sentio, ut si vel Nigronum, vel Historias rerum nostrarum legerint, susceptum ab Ignatio longè ante Venetam hanc commemorationem de Religione condenda consilium fuisse non percipiant. Sed tibi, qui tecum non sentiunt, nullo loco, nullo numero habentur, ut video, nã omnes omnino tecum cœcutire dicis, scilicet in ipso veritatis meridie nihil videre. Quod ne tibi amplius contingat, age,

II.

Quaro ex te, Ioannes Baptista Castalde, quid de Ignatii Constantiã, quam in eo viro quicumque illius res gestas attigerunt, Historici, summis laudibus in cælum tollunt; & Cardinalis de Monte, quum præclarissima ea fuerit, in ipsâ sententiã, quam coram Pontifice ac Patribus Eminentissimis, totius sacre Rituum Congregationis nomine dixit sacro in senatu, amplissimis verbis celebravit, tibi, nobisque sentiendum putes? Ego quidem illam planè admirabilem fuisse non dubito; & tum res ab eo gestæ hoc mihi dudum persuaferant, tum visus in Romano tabulario, ut suprà memoravi, antiquus liber. Ibi de illius Constantiã hæc leguntur. Eã præditum fuisse, ut nimia quibusdam videretur; vir enim longè prudentissimus, & secum multa meditabatur, & alios con-

Interr.
VI.
§. 16.

sulebat, & non nisi optimo proposito sibi sine operabatur, quibus anchoris firmata constantia vel ipsos decumanos ridere potest. Et me quidem hæc de sanctissimo Parente sentire, non adeò magnum est: Filius enim sum. Te igitur interrogo, ut inter nos conveniat; Nam si Ignatium hominem leuem, inconstantem, & quolibet vento in diuersa impulsus dicis, Nigronianum argumentum penitus dissilasti: Si contra sentis, vix illius vim effugere poteris.

Anteuertisti

pag. 80.

Anteuertisti interrogationem hanc meam, sententiamque animi tui ipso statim Animaduersionis tuæ decimæ initio palàm fecisti; *Satis quidem honorificè de Sancto Ignatio loqui debemus omnes. Quare quæ Nigronus persuadere studuit, ne leu's haberetur ad omnes, & infidelis ad socios, commentitia ea esse, & vana validissimis rationibus comprobatur.* Heu! quàm frigide loqueris de viro sanctissimo, sed quæ est inconsequentia orationis tuæ? *Satis honorificè loqui debemus; Quare vana sunt, quæ Nigronus, ne leuis videretur (Ignatius) persuadere conatur?* Ego impugnaturus, quæ ab Ignatij constantiâ ducere se putat argumenta Nigronus dicendum arbitrabar, *Nihilominus, sed loquere, vt libet: De Ignatij quidem constantiâ parum honorificè omnino sentis, eamque hîc palàm laudas, sed clàm arrodis* Animad. VII. Obijcis enim ex Ribadeneirâ lib. I. cap. 2. recessisse eum à proposito, quod diù firmauerat, cùm Ierosolymam, quod perrexerat, *in eâ commoraturus, quoad vixisset, deferuit.* Vbi est candor tuus, Castalde? An potuit, intentato Apostolici anathematis fulmine à Ministro Prouinciali, subsistere Ierosolymis? An hoc est, pristina abiecere consilia, ea quàm exequi non possis, deponere? Sed quam commutationem consilij afferas, in sequentibus videamus. *Primò famulari Domino meditatus est: perge, ostende, quâ mutauerit: Secundo propensionem persensit ad laxiorem suscipiendam (Religionem) vt in reformatione vberiores gigneret fructus.* Hæccine mutatio? An non Deo famulatus esset? Perge porro: *Tertiò statuit suum prosequi Institutum.* Ain' tu ita factum esse? Institutum igitur habebat aliquod peculiarius, quàm sit summum illud, Deo famulari, quod institutis fieri potest innumerabilibus. Ergo Institutum aliquod habebat. Quàm acutè id probas? Maffei ait; *Multâ ac diligenti prece & ieiunio explorat numinis voluntatem, ac diu perple-* xus, &c. Quid hîc de suo Instituto? ne verbû quidem. An, tantum vt scriberes, calamum impellebas? Quæritur, an sine constantiæ labe mutare potuerit Ignatius

Anim.
VI. p.
58.

p. 59

Ibid.

Lib. I.
c. 16.

III.

Non debuit
S. Ignatius
verbo lau-
dari à Ca-
staldo,

IV.

& acriter
impugnari,
quod Iero-
solymis non
subsisteret

V.

idque inco-
stantissimâ
ratione.

P. initæ

initæ cum viris præclaris Societatis (quæcumque illa fuerit, hîc non quæro) non vnus voti religione firmata consilia : ego pernego : tu ais. Quare hoc sentias, quæro : Quia, inquit, aliàs non semel sponte mutauit. Nego : quî probas ? Luculenter. Primò statuit Domino famulari. Ostende mutasse. Cogitauit, an è Dei gloriâ foret, lapsam alicuius religiosæ familiæ disciplinam restituere conari. Hæc mutatio ? Tertiò statuit suum prosequi Institutum. quod nusquam, te auctore cogitauerat, aut si cogitauerat, id erat de salutis animarum procuratione; reformationi alicuius familiæ hæccine contraria, aut diuersa videntur, vt mutasse dicatur ?

VI.

Ignarium
paupertatis
propositum
mutasse, ca-
lumnia est
Castaldi.

Addis: *Ante hæc omnia se D. o committens, nullo adhibito subsidio ad alimoniam, necessario aggredi statuit firmus in corde suo: Verumtamen non leuis, aut inconstans aliquid, quo aleretur, cordatus admisit; nam ab incepto quandoque atque præfinito sibi sine desistere præstantius est.* Quo hîc ego te nomine appellem, Castalde, non inuenio; nam quod res ipsa deposcit, & modestiâ meâ, & reuerentiâ ætatis tuæ, Ordinisque vector usurpare : Res certè est ultra morem, siue diligentis Historici, siue candidi disputatoris, ea dissimulare, quæ honestas efficiunt actiones, tum verò in illas detruncatas incurrere. Res ita se habuit.

Anim.

VI. p. 39.

Ribad.

II. c. I.

VII.

Qui malè
de Constantiâ
philosophatur.

Venerat Minoresâ Barcinonem Ignatius nauigaturus Hierosolymam, confeceratque iter illud sine viatico, ne quidquam illâ sollicitudine de erectâ in Deum fiduciâ detereret. Barcinone à Nauclero quodam, vt in Italiam se veheret, cum impetrâisset, naulum ille quidem remisit liberahter; sed ni quotidianam in alimoniam nautici panis iustum demensum in nauim prius inferret, se facturum præcisè negauit. Angi hîc vehementissimè Ignatius, se alloqui, atque increpare; tum sacerdotem arbitrum conscientie suæ consulere, quo iudicante, parendum esse necessitati; nec videri Nauarchum iniqua postulare;

p. 95.

lare ; panem corrogatâ pecuniâ emptum intulit, adeo susceptæ paupertatis retinens , vt, qui panem ementi supererant, nummos in littus indignabundus abiiceret. Quod hîc mutati consilij vestigium ? Cur non addidisti, coactum fuisse bis cocti panis aliquid emere ? Nam qui coactus facit, consilium certè non mutat, sed non exequitur. Cur non vidisti ita necessitati tantum paruisse, vt lautius nihil addiderit ? vt non abundantem annonam intulerit ? vt nummos liberrimâ indignatione abiecerit ? Sed perge strenuè, atque Anim. X. aliquid adde. Quid dicturus sis, expecto. Ais, à nobis violari Constantiæ Ignatianæ dignitatem, cum scribimus eum anno xxxix. etiam post felices successus, & Pontificis oraculum, *vehementer unâ cum sociis addubitare cœpisse, & hoc publicis annalium nostrorum monumentis fateri nos, ob quam rem levis atque inconstans aliquo modo à nobis predicatur, quod quidem nunquam affirmare debemus.* Agnosco animum tuum, Castalde. Et quia de totâ hac dubitatione, & consultatione in loco tibi responsurus sum, interim scire debebas, dubitationem etiam vehementem, quum difficultates obiiciuntur, nihil de constantiâ detrudere ; nam illæ menti insident, hæc voluntatis est ornamentum ; Quum igitur de Ignatij constantiâ, nec satis honorificè sentias, nec satis integrâ fide loquaris ; nihilominus nolo te hanc culpam præstare : at veluti si honorificè sentires ;

Anim.

X. p. 86.

1. 2. q.

57. a. 5.

Quæro ex te, quem ad finem producas testem Theologum docentem *Inconstantiam esse recedere à bono proposito definito* ? Annon bonum definitum erat Societatem cum lectissimis viris initam ad animarum salutem tueri ? Quid te implicas magnæ Teresiæ exemplo ? Si à fundandis sui Ordinis domiciliis rerum aliquando difficultate deterrita destitit, inconstans fuit ? Verum si ex illis Dei numen interpretabatur, sapientissimè agebat. Mitto, quàm id, nisi aliquid adhuc addas, verum sit ; nam pleraque diu multumque cum hominum maleuolorum ac rerum iniquitate luctata, demum condidit.

Non ergo ex illis solum de diuinâ voluntate cognoscebat, sed proprio quodam lumine diuinitus animo illabente. Alioqui, aliudne nullum definitum bonum propositum est, nisi diuinæ se conformandi voluntati? p. 86.
 Quis hoc vnquam dicat? Sanè damnatas inter insanias Philosophorum, & nescio quorum ignobilium capitum opinatio ab Ecclesiâ proscripta fuit docentium nihil à Deo petendum, nisi *fiat voluntas tua*, cui gemina esset assertio dicentium: Nullum bonum consilium fuscipi posse, nisi Dei Numini se conformandi. Addis opportunè, Inconstantiam non esse, cum in melius mutamus. Cuius dicti veritatem, quæ tamen ex personarum, de quibus agitur, conditionibus definienda est, ad rem nostram esse pernego; Quamquam enim Religionis iam constitutæ status delineatâ tantum videatur melior; at tamen illa erant rerum momenta, vt Ignatio longè melius esset inchoata constanter vrgerè, quàm abiungere.

VIII.
*Non enim
 omnia abso-
 luta inchoa-
 tis semper
 sunt antefe-
 renda.*

Fac nobis, Castalde, nauigandum esse, quando nauigationis te similitudo delectat: Tu absolutum habes nauigium, sed exiguum omnino, lembum, scapham, lenunculum; opportunum sanè destinatis, nam Neapoli amicam tibi in urbem Surrentum migraturus es. Ego, qui ad Sinas vsque Iacobum Fratrem inuisurus nauigare debeo (quamquam eò illum multis magnisque pro Christiana Republica laboribus functum, & Sinicâ litteraturâ pereruditum, & difficillimâ illâ linguarum omnium pluribus editis monumentis nobilitatum, & Magni illius Regis gratiâ florentem, raptum robustâ adhuc ætate fuisse audio; atque felicissimè abiisse confido, quò nullo nisi Crucis nauigio aiunt nauigare quemquam posse, & tibi tamen, tuisque suppliciis, ac sacrificiis quàm enixissimè possum commendatum velim.) ingentem rostratam onerariam, conducto Fabro, aliisque operis, immani positâ carinâ, trahibisque ingentibus in costas surrectis, certâ futuræ molis delineatione inchoavi, propediem absoluturus.

rus. Putâsne me prudenter facturum fore, si omisâ onerariâ meâ fabricâ, in tuum illud absolutum quidem utcumque, sed nondum expolitum, nullisque admodum armamentis instructum actuarium transmigrandum mihi censuero? Non hoc te dicturum puto, infanientis enim hominis esset. Vidēsne igitur rerum magnarum molitori Ignatio melius non fuisse vestram sese in familiam abdere, quâ, ut laudatissima sit, ab iis tamen, quâ tum destinauerat, & non ita multo post perfecit Ignatius, longissimè abesse, centum amplius annorum experimentis probatum est?

Anim.
X à p.
85. ad
91.

pag 86.
& 87.

Anim.
X. II.

Placuit hîc tibi, Castalde, calamo dudum irato liberalius indulgere, & Societatem hanc minimam atrocissimè lacerare, ut non modò delineatam eam tantummodo, quod in rem præsentem satis erat, sed absolutam magnisque Dei ornatam muneribus, diceres: *Nouissimum præ ceteris in Ecclesiâ Dei locum obtinere, inferiorem etiam Equitibus Ierosolymitanis.* Non ego te Magistrum sequar, sed Christum; qui cum malediceretur non comminabatur. Censor ego non sum in Ecclesiâ Dei, ut quibus in ordinibus vnaquæque Religiosa familia sedere debeat, supremâ potestate definiam. Nos, te iudice, infimum locum libenter obtinebimus, dum ferendo agendoque vltimi non simus. Vos locum illum, in quo collocavit vos Deus bellè tenetis; laudo: primi omnium in paupertate audire vultis; in hoc non laudo. Sed utcumque res se habeat, vestra studia, totâque illam primævam viuendi rationem, & quæ nunc aliquantulum (quod negari profectò non posse, nos Historiarum monumenta docent) amplificata est, Ignatianis cogitationibus, quæ vastiores admodum erant, non magis conuenisse, quàm lembum ad extremos hominum Iaponas nauigaturo, certo certius est. Si ergo Ignatius longè alia, bono cum Deo, & ampliora meditabatur, opportuna profectò illi non fuit, neque placida, quam tu depingis, in portu statio; neque destinatis ad ampliorem diuini nominis gloriam,

IX.
Castaldi a-
cerbias in
Societatem
IESV.

X.
Cuius am-
prior erat,
quàm deli-
neatio abso-
lutus Ordo
C.C.R.R.

minus apta ratio vestra viuendi. Dâsne hoc, Castalde? minimè gentium, inquis. Quid enim Ignatius maiora destinauit, qui nihil firmum, nihil propositum, nihil de hac tuâ Societate condendâ id temporis cogitatum habebat? De hoc, Castalde, iam videbimus. Interim si illa meliora cogitasset, mutare sine inconstantia potuisse, noli negare, nam sæpè inchoata absolutis nobiliora sunt; An tu delineatam adumbratamque carbone à Michaële Angelo Bonaroto tabulam à Bufalmacchio coloratâ anteferendam non arbitraris? auri rudimenta, diuitesque inchoationes argento non præferes? Prudensne habereris, si auro effingendo, ita iam prompta elementa, vt parum admodum absint à comprehensione, in plumbum infunderes? Quis tuam illam ferret excusationem: Absoluta inchoatis præhaberi? Hæc ideo à me disputantur, vt in putri solo te fabricare intelligas. Sed antequam de delineatâ inchoatâque Societate tecum curatiùs agam,

Quaro, quamobrem tot adductis Sanctorum virorum exemplis, qui aliquando consilia mutauère, Lectorem oneres, atque illo Hugonis Lincolniensis, tanquam victor egregius, in clamato ad respondendum è tumultu Nigrono, triumphes? Excutiamus singula; discemus enim nouam aliquam philosophiam. Quid ais, Castalde? Cæciliam Valerianum sponsum accepisse, nec tamen ad eius nuptias peruenisse? Quid voluntarium Alexij exilium, relictâ sponsâ virgine, in medium affers? Hæc, nisi legerem oculis, à te viro cordato scribi potuisse, vix iuratis testibus credidissem. Fac nuptiarum omnium rationem opere illo maritali; quo flores in fructus erudiuntur, contineri, quis te certior fecit, eo, & Alexium, & Cæciliam animo nupsisse, vt hoc vellent? Si qua fides eorum gestis habenda est, longè ab eo consilio vterque semper absuit; non igitur mutârunt. Quomodo ergo laudandæ mutationi testes à te producuntur? Sed ratum matrimonium in

Religiosum

Anim.
X. p. 80
& deinceps.

p. 83.

X I.

In Cæcilia,
& Alexio
nulla sententia
mutatio.

Ibid. p.
81.

Religiosum statum mutare licet, quod operose probare quid interfuit, rem nemini dubiam? Fateor, quia in melius, & magno Ecclesiæ priuilegio. Perge porro; quid hinc conficies? Ignatium in melius mutare potuisse, non labefactatâ constantiâ: pulchrè dictum, sed perge porro: & mutabat in melius: Hoc opus, hic labor est. At tota hæc tua ratio paulò antè concidit: Sume tibi hominem, cui melius sit matrimonio operam dare, quàm Religiosum fieri, cuiusmodi vnum aliquem de multis esse posse, Theologus non negabit: hunc tu ab inito matrimonio, quod sibi prudenti consilio maximè conuenire iudicauit, eodem rerum statu non violatâ constantiâ aliò transitorium credis? Sed video te clara virorum sanctissimorum nomina in causâ communionem arcessere, vt eorum fulgore oculos animosque legentium euerberes: Quid ais? Mutauit Dominicus, mutauit Antonius Patavinus: Nego in his Ignatianæ mutationi, quam probare conaris, quidquam ad finem inueniri. Quid enim? Annon Dei gloriam, animorumque salutem nouo, quem moliebatur, Ordine longè magis amplificandâ fore, quàm à suâ Canonicos inter perseverantiâ, intelligebat Dominicus? Annon eadè cogitatio Antoniū impulit, qui angustos intra fines se coerceri ægrè patiens, ad *Scraphicam* mox (tunc, dicendum fuit) *exurgentem familiam* transiuerit? Quis nesciat à laxiori, mollioriquè vitæ genere ad longè astrictius liberam per constantiam esse transeundi facultatem? At quid simile in Ignatio, qui magna & multis partibus (fac in aliquo vinci) vestrâ viuendi ratione ampliora consilia dudum susceperat?

Anim.
X. p. 80.
& 81.

Anim.
X. p. 82.

Sed Hugonis sanctissimi Lincolnienſium Antistitis exemplum, quasi roboris inuicti argumentum affers in medium. Audiamus: *Sanctus hic uir* a do *Canonicis Regularibus ab eis non recedendi se adstrinxerat, Qui tamen nullatenus verbo iam præſtito* (quod monstrum verbi, hoc est, datâ fide, dispungendum)

per motus,

XII.

Et Domini-
cus, & An-
tonius Pa-
tavinus mu-
tatum in
melius.

XIII.

ut etiam Hug-
o Lincol-
niensis.

permotus, còque iuramento firmato factis Deo precibus, &c. ad Carthusianos transit. Hicne triumphas? Hicne mutuatis aliunde verbis, quibus non nemo Patrum in hæreticum inuehitur, Nigrono insultas? verbo me expediam; nec me in adyta diuinarum reuelationum recipiam, vt reus. Ad meliora transiit Hugo, à quo transitu iurando nullo debuit retardari; nec ea quæ sponte cadebant vincula, solui inducto per machinam Deo, opus erat. Sed nondum exemplorum acies profligata. Et Romualdum ex Pannonio itinere, & Franciscum è terrâ Syriâ reuertentes, & Paulum Barnabamque à Iudæis ad gentes Euangelij signa conuertentes obii-
cis. Vt de Apostoli facto prius respondeam, vidēsne ampliorem aliquanto Prouinciam comparasse Apostolum, quàm prius obtineret? Simile illud effert, si ad Gentium salutem, quas inter nulla adhuc erat Ecclesia, euocatus, intra vnius Palesthinæ fines industriam suam voluisset includere. Quidni enim, te Magistro, laudabiliter fecisset? Absoluta delineatis, tuo iudicio, præclariora sunt. At in Palesthinâ, ipsisque præcipuè Ierosolymis constituta iam erat Ecclesia, habebátque pastorem Iacobum; in illis prouinciis, ad quas destinabatur Apostolus, nullum iactum Euangelij semen. Cur igitur illi auctor nõ fuisti, vt omisis, quæ plenissima difficultatum erant, tuta præhaberet? Nugæ. Non igitur Ignatij, qui gentium (Turcarum saltem, quod tu non negas) salutem animo iam tum complectebatur, angustos intra terminos cogi debuit industria:

XIV.
Nec Paulus mutauit, nisi in melius.

Quamquam in hoc Pauli exemplo tanto acumine subtilitatis interrogas, vt ego, qui his interrogationibus delectari videor, planè hæream, veluti fulgure ictus, sic enim ais: Cur Paulus, qui in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter semper impavidus; qui Elymam pseudopropheta Iudeum suæ predicationi resistentem cecitate percussit, sic facile Iudæis cessit? Cur non eos signis, atque prodigiis flexit? Ex his disce, non semper in suscepto opere permanere constan-

Anim.

X. p. 83.

isam.

tiam esse. Quàm præclarè conclusum? Proh Logicam incomparabilem! Paulus Elymam cæcavit, & non cæcavit Iudæos reliquos. Ergo consilium mutavit. Quid enim aliud dicis, si, quæ multis inuoluis, paucis adstringas? Sed quis te de Pauli consilio certiorem fecit. stetit illi nimirum primò sententiam Iudæos signis, atque cæcatione ad Christum traducere? Illis nunquam cedere? Si post hoc animi sui decretum abstinuisset, illis que cessisset, tum aliquid dixisse videreris, nunc verò, vt Latine loquar, nugaris.

At Romualdus, & Franciscus reuersi sunt. Quî enim progredieretur Romualdus, quem immisso febris veluti satellite ab illâ profectioe Deus ipse manifestò reprehenderet? Abraham quoque à filij iugulo manum repressit, iubente Angelo. At Ignatium manifestò Dei numine à susceptis consiliis destituisse probare posse quî speres? Porro quæ tandem fuit in Francisco consilij mutatio, qui cùm in Syriam, Ægyptumque nauigasset, vt martyrij inde palmam deportaret, post breuem velitationem, honorificentissimè à Sulthano habitus, rem sibi è sententiâ minùs succedere vidit? Quænam de illius constantiâ esse potest controuersia, qui gemmarum coëmendarum causâ in Indiam nauigans, si nullas inueniat, domum reueniat? Sed quàm mira est illa tua ex moralis Philosophiæ arcanis deprompta ratio, Constantiæ ab altero extremo Audaciam oppositis, tum raptâ occasione de magnificentia disputantis? In pertinaciam, non in audaciam degenerat Constantia, teste Philosopho. Quid autem hic cum Magnificentia commune habemus? At ad illam pertinet, quod homo non solum consistat in executione magnorum operum, quod pertinet ad constantiam sed etiam cum quadam virili prudentia. ait Theologus. An putas extremam illam præclaræ sententiæ particulam ad constantiam pertinere? Falleris, si hoc putas; Diceret enim Thomas *Sed tamen*, quæ contrahentis, & dicta paulò ampliora castigantis, vox est, non, vt dixit, *Sed*

XV.

& Romualdus à Deo monitus,

XVI.

& Franciscus.

XVII.

Thomas à Castaldo minùs feliciter exponitur.

etiam

Anim.
X. p. 84.

2. 1. q.
126. a. 2.

Q

etiam, quæ augmentis & extendentis, coniunctio est. Iungitur igitur cum magnificentia, quæ ex operum magnorum, sed prudenter destinatorum, constanti molitione conflatur. Mitto Ambrosij, Athanasij, & Augustini dicta; cui enim in mentem venit, dubitare aliquando, An timeant sancti? an fugiant? an lateant? Sed quàm extra causam ista dicantur, nemo non videt.

XVIII. Verùm ego ad hunc usque locum vnum mihi Ignatiū de sumpsi, tanquam certum fixumque, quod tu Castalde, supremo conatu niteris conuellere, ut fundamentum argumentationis totius, quam ab Ignatij constantiā Nigronus conficiebat, negas enim ullam Ignatium ad id usque temporis, Societatis conflandæ cogitationem ullam suscepisse, quod cum Nigronus, & Societatis iam Lutetiæ Parisiorum initæ, & diuinæ prænotationis argumento factum probasset; tu utrumque eius dicti fundamentum subruere niteris. Seponamus proximæ Interrogationi cogitationem illam diuinitus haustam, contra quam nullo more, nullaque reuerentiâ insurgis, & quæ conuellendæ initæ Parisiis Societati obiicis, excutiamus.

Quæro igitur abs te Castalde, annon initam ab Ignatio cum Petro Fabro, Francisco Xauerio, Iacobo Lainio, Alphonso Salmerone (quibus viris, Deus immortalis!) ac reliquis Societatem volens libensque fatearis? Facis hoc quidem, nam negandi, quamuis maximè id velis, nulla superest via: At illa Societas initium fuit eius, quam deinde condidit, immò rudimentum & delineatio. Hoc enim uerò, inquis, apertissimè inficior; si enim hoc darem, victus iam essem; Negas? nego: quin immò assero; nullum omnino propositum, cogitationem nullam ad id usque temporis Ignatium suscepisse. Nunquam enim illis neque de proximo, neque de longinquo tale quid in mentem venerat. Nullamne igitur de nouo Clericorum Ordine fundando cogitationem habuerat,

A. m.
XVIII.

p. 158.

Ibid. p.
160.

XIX.
Frustrà ne-
game Ca-
staldo.

buerat, nullam omnino habebat Ignatius? Nullam, inquis, quoties mihi hoc iterandum est? Parce, Castalde, iterum interroganti: nam mihi affirmatissimâ tuâ confessione opus est. Nullam? profectò nullam. Non ego hîc mentiri te dicam; scio enim te ex animi tui sententiâ id dicere, sed memoriam, sed constantiam in dictis tuam desiderabo. Quî enim dicere potes, nullam eum de nouo Ordine condendo cogitationem tunc habuisse, cum vestrum in Ordinem admitti postulâsse dicitur, qui eâ gratiâ illû postulâsse scribis, quòd de nouo Ordine cogitanti multa & magna subeunda discrimina in difficillimæ rei molitione occurrerent, quorum vel umbrâ territus, alienam opẽ, ductumque, homo scilicet ignatius ac timidus, spectauit? Si de difficultatibus, si de ærumnis, si de incommodis cogitabat, aliquam de eâ re, quæ illis esset excipienda, cogitationem susceperat. Rectè quidem, inquis, sed ego cogitâsse de nouo Ordine constantissimè negaui. Recitetur Epistolæ tuæ ad Marcum Thienæum particula xiv. Audi: *Animo etiam versabat Ignatius, quæ pati necesse sit in nouo Clericorum Ordine fundando; Hæc enim illa erant, &c.* subdisque, *Difficultates in Conuentu Romano* (quem neglectu Chronotaxis, qui tibi solemnissimus est, Vincentinum sæpius appellas) *Patres in medium attulere.* Quid ais, Castalde: Versabat animo, quæ pati necesse sit in nouo Clericorum Ordine fundando, iisque territus in alium iam fundatum migrare statuebat; & de illo nouo fundando nunquam ad eam diem cogitauerat? Quid dici potuit alienum magis, atque inter se pugnans, discordiâ plusquam intestinâ? Versabat animo difficultates nouæ molitionis, ob easque aliò consilia conferebat, & de illâ molitione nihil adhuc susceperat cogitationis? An tu non idem & illius Epistolæ, & huius Certaminis auctor? Parum, hoc est; iterum enim pro Nigrono pugnas, & Ignatium familiam condere meditatum fuisse tradis disertissimè.

Incredibilia loqui ne videar, tuâ obtinebo sententiâ. Quæro enim si quis homo sanæ mentis ita de Ignatio socios conquirente loquatur: *Hoc nihil aliud probat quâ propensionem Ignatij proximos adiuuandi, quos vel in sua (ut meditatus fuerat) instituenda, vel ad aliam familiam iam firmatam ingrediendo, prout Spiritus sanctus eum interius impellebat, consocios haberet.* Hæc, inquam, qui loquatur, nonne Ignatium de familia cõdenda cogitasse antequam socios eos legeret, aptissimè testatur? Non inficior, inquis, & non leuiter id fecisse ex illo verbo *Meditatus fuerat* doceri potes; Hominem proinde qui hæc dixerit, aut scripserit, eum mihi validè asserenti, nihil ante annum xxxix. Ignatio de Societate cogitatum, contraria scribere; ac proinde veritatem amanti auctoritatem eius floccifaciendam ex animi mei sententia pronuncio. Sed, mi Castalde illa ipsissima tua verba sunt Animad. XII. p. 58. §. Decimo: qui locus mihi diligenter est indicandus, ne in tanta tua scribendi inconstantia me dolo malo agere quisquam suspicetur. Sed aliud non minus admirabile ex te iam audio. Hoc ipso enim loco Nigronum accusas, quòd socios ab Ignatio Venetiis quæritos, sine vlla dixerit probatione. *Quod assumpsit*, inquis *probare debuit.* Quasi verò res nostris historiis vulgata non esset. Sed errauerit Nigronus, & Ribadeneiræ id ita factum scribenti lib. De vita Ignatij 2. cap. 16. fides nulla habeatur obsecro, daturne mihi probandi locus? Quidni detur ab æquo Prætorè? Excito igitur testem, quem ut falsum non reicies Castalde, virum nimirum & generis claritudine, & Religiosi moris professione, & multis virtutibus nobilem: testem inquam in hac totâ causâ ita diù, multumque versatum, ut nihil illum præteriiisse omnes, qui hominis nouerint diligentiam, facillè sint intellecturi. Is igitur testis non in familiari sermocinatione, in qua vix quisquam tam linguæ potens, ac verborum parcus est, cui aliqua per imprudentiam non elabantur; sed in grauissima quadam Epistola, quam
ad

ad Marcum Thienacum Comitem dedit, rē suo dicto planè conficit. Quid hæres Castalde? Te ipsum appello, ac meminisse iubeo, te eius Epistolæ §. 15. ita differtè scribere: *Nec imprudens prætermitto Ignatiū ante huius procella ortum tres probatos viros suarum virtutum odore allectos multorum dierum exercitiis exultos ibidem (Venetiis) Domino peperisse, sibi que sociasse.* Quàm luculenter Nigroni dicta confirmas! *Sociavit?* ergo socios adlegit. Quid ergo aduersus illam Epistolam scribens probaret Nigronus, quod tu illi vltro dabas Castalde? Scribit Nigronus Ignatium Venetiis sibi socios comparasse? Quid reprehendis Castalde? *Quod assumit*, inquis, *probare debuisset.* Cui? Tibi? at vltro fatebaris. Quid igitur rem, vel aduersario exploratam probando tempore abuteretur. Quamquam verò tuo te hîc confecerim gladio; adhuc tamen ex te

Quæro, quid ad Pontificum oracula, & Regum testimonia respondeas? nam verbo magnificè quidem loqueris, re autem nullam illis reuerentiam adhibes.

Anim
XVIII.
p. 158.

Ita loqueris: *Quod Apostolica veneranda Diplomata asserunt, & Regales Francorum Christianissimi Regis Epistola amplissimè perhibent, ambigere nefas est:* tum non multis interiectis verbis, de delineatâ Societate: *Hoc autem omnino illud non est, quod postmodum factum est.* Si hoc, quod negas, Diplomata asserunt, Regis litteræ loquuntur, tu nefas, Castalde committis; non enim ambigis tantum, sed pernegas. Vidistine, quod Paulus III. in Diplomate confirmationis disertissimè tradit, & Nigronus tibi obiicit; quam ipse supremâ potestate confirmaturus erat Societatem, eandem esse, quæ dudum coaluerat, quæ eâdem fine duceretur: iisdem operibus attineretur? Recitentur Pontificis verba, de quibus ambigere nefas Castaldo est, & ne hoc contrahat, pernegat. *Cumque ad hanc aliam Urbem se contulerint (Ignatius, & Socij) & in charitatis vinculo perssistentes, ad perficiendam & conseruandam eorum Societatis in Christo unionem, quandam viuendi formam iuxta ea, quæ ad propo-*

XXI.
tradit Paulus III.

fitum sibi finem conducere usu didicerunt, &c. Age, Castalde, opinationes tuas falsissimas Pontificio oraculo contendamus. Pontifex ait, Ignatium & Socios conuenisse in Urbem ad perficiendam conseruandamque unionem Societatis. Tu negas. Egone: tu plane in hæc verba Animad. XVIII. Quare neque inchoata Societas, neque propinqua perfectioni. An perfici, & conseruari potest, quod inchoatum non est? Negas ergo, quod Pontifex asserit: nefas igitur admittis. Rursum Pontifex illos didicisse longo usu, quæ sibi ad propositum finem conducerent, quem finem, ut absolutæ perfectionis ipse laudat, opera verò suprâ enumerauerat; Tu perfectionem eam amplecti decreuisse Patres ais anno xxxix. tum, quasi planè rem confecisses, subdis, Nullo pacto dici potest, quæ ab initio ab ipsâ diuersa excogitata fuit. At, quam dudum in vnum iam ex diuersis mundi partibus conuenientes coiuerant Societatem, Pontifex se confirmare dicit; tu longè diuersam asseris. Nefas ergo admittis. Quæ autem inconcinnitas illa tua, ad explicandum inchoatæ, perfectæque Societatis discrimen auium & piscium mentionem facere? quasi tantundem distent rei initia ab eiusdem absolute, quantum auium ac piscium diuersæ inuicem abeunt naturæ: Hominis peccatoris, & iustificandi sermonem inferre? Quasi verò initium sit aliquod iustificationis in Peccatore: vide quid dicas. Nullumne Ignatium inter & reliquos nouem initium Societatis, quam (si quavisquam inter homines fuit, modò Religiosam conditæ iam familiæ excipias) firmissimam inierant, & quam Pontifex dudum coaluisse docet? Tunc audes, ut dictum tuearis, asserere; Nunquam illis (Ignatio & Sociis) neque de proximo, neque de longinquo tale quid in mentem venisse, quod tamen Pontifex venisse affirmat? nam illi unionem Societatis eorum in Christo, quam iam dudum Spiritu sancto afflati, ut piè creditur, è diuersis mundi partibus discedentes, & socij effecti.

p. 60.

Ibidem.

Anim.

XVIII.

p. 160.

*effecti conuerunt, confirmandam persciendâque obiu-
lerunt? Annon eam Societatem confirmabat Pon-
tifex, quæ iamdudum, & iam quamplurimis annis ad
nutum Romani Pontificis Christo dicauerat, vt idem
loquitur? Quod profectò Lutetiæ fecere Ignatius, &
Socij anno eius seculi xxxiv.*

lib. 1.
n. 89.

Anim.
XVIII.
p. 160.
Contra
Aruel.
c. 30.

De orig.
Heret.
l. 3. c. 2.

Anim.
XVIII.
p. 160.

Cur verò dissimulanter reliqua tibi à Nigrono
allata testimonia silentio transmittis? Profectò,
cùm grauissima sint, malam te causam tueri illo-
rum dissimulatione prodis. Operæpretium tamen
erit hîc eadem adhibere. Eum diem (Parisiensis
nimirum Sacramenti) quasi primum eius natalem
Patres celebrârunt, vt tradit Orlandinus: Quid ais,
Castalde? Aut Orlandinus fabulator est, aut Pa-
tres illi nugabantur: mihi enim sat constat, *illis
nec de proximo, nec de longinquo quidquam tale in
mentem venisse.* Franciscus Montanus ait, *Societatem
Parisiis ceptam, primisque radices egisse in Academiâ
Parisiensi, decem magistris eiusdem Academiae eam bo-
no omne auspiciantibus.* Hoc ille ait? Nugator est;
nam mihi exploratum est inchoatam non fuisse
Societatem. Florimundus Remundus de Ignatio so-
cios Parisiis conquirente, ait *nouam Societatem in-
stituere decreuit.* Fallitur; *Nihil de illâ cogitatum, nisi
anno xxxix. Romæ.* Quid ego dicam de nostris Iaco-
bis Gretsero, Gualtero, Bidermanio viris clarissimi no-
minis? Eos tu nauci facies, vt rerum nostrarum parùm
scientes; & tibi, qui in illis toto cœlo peregrinaris,
fidem haberi voles?

XXII.
Orlandinus,
aliique,

Quid demum de Christianissimo Ludouico Gal-
lorum Rege? Annon hic inter reliquas causas po-
stulandi à Gregorio XV. Pontifice, vt Ignatio tu-
premos Sanctorum honores decerneret, eâ Episto-
lâ, quam propriâ exaratam manu, v. Kalend. Mar-
tias anni vigesimisecondi dedit, illam incredibili
quadam humanitatis significatione affert, quòd ad
Regni

XXIII.
e Christiani-
simus
R. x.

Regni sui, ac Regiæ ciuitatis amplitudinem pertine-
ret eius, quæ Parisiis coaluerat, Societatis Fundatorem
in Sanctorum album referre? Abnuis, & Regis ipsum
chirographum poscis? ecce illud ex nostro Romano
tabulario: *Meum Regnum hoc diuinitus consecutum est bo-
num, & illustrem benedictionem, quòd tantus hic seruus Dei
ad Parisensem meam urbem venerit ad eruditionem cape-
sendam, quòd eodem in loco pios sibi commilitones adiunxe-
rit, quòd in templo montis Martyrum Gallie Apostolo, religio-
se consecrato, fundamenta Societatis suæ initiâque posuerit.*
Hic enim uerò quomodo Regium hoc testimonium
refutare possis, ego sanè non video; Regibus enim
etiam iniuratis credi par est. Verùm, ne qua tibi ela-
bendi vsquam pateat via; age, iuratissimos testes pro-
ducamus, viros suarum virtutum & religionis, quam
profitentur, claritudine nobiles. Et quidem ea est Car-
thusiani nominis amplitudo, vt contra viros ex illo
Ordine probatissimos te non excepturum arbitrer;
præsertim cum propriis honestatibus insigniantur.
Quid igitur dicturus es, si plurium Carthusianorum
Patrum testimoniis palàm fecero anno xxxv. sæculi
superioris, antequàm Venetias appelleret, in Hispa-
niis de condendâ Societate I E S V, deliberatum Igna-
tio fuisse? Deleturusne tandem es, quæ tibi incitatiùs
scribenti exciderunt, vbi suprâ: *Nihil de illâ cogitatum
nisi anno xxxix. Romæ?* Dicturusne tandem es veritatis
instinctu; errauis, lapsus sum? Haud dubito te, qui &
morum nobilitate, & religionis sanctitate ad omnem
veritatis amorem sis effectus, vbi eam ex aduerso ful-
gentem videris, vltro illi manus daturum. Sed ne il-
lam moremur vltteriùs, documentum ipsum, quod ex
Hispaniis ad me transmissum est, hîc integerrimum
exhibebo.

Ex Ta-
bulario
Roma-
no.

Testimonia Patrum Carthusianorum de Societate IESV ab Ignatio deliberatâ ante annum superioris Seculi x x x v i. quo Venetias appulit.

In Dei nomine. Amen. Notum sit vniuersis, Anno à Christo nato millesimo sexcentesimo quadagesimo primo die octaua mensis Ianuarij apud Regium Patrum Carthusianorum Vallis Christi Conuentum, situm intra Generales terminos Villa, vulgò de Altura Diœcesis Segobricensis Regni Valentini, instante Patre Christophoro Perez Rectore Collegij Sancti Petri Societatis IESV, Ciuitatis Segobricensis per me Vincentium Paulum Ballester auctoritatibus Regiâ. & Apostoli à Notarium publicum, ac dictæ Ciuitatis Segobricæ incolam, testimonium informationem receptam fuisse huiusmodi tenore:

XXIV.

Tum P. Antonius Martinus Carthusianus.

Die octaua mensis Ianuarij, Anno à Christo nato millesimo sexcentesimo quadagesimo primo. Reuerendus P. Dom Antonius Martinus de Altarriba Regij Patrum Carthusianorum Vallis Christi Conuentus Vicarius, Annum agens quinquagesimum secundum parum plus minusve, & Professus dictæ domus Annorum triginta duorum, testis datus, & productus pro parte, & instantia Patris Christophori Perez Rectoris præfati Collegij Societatis IESV; Ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ, testatus est Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Euangelia, se dicturum veritatem eorum, quæ sciuerit, & super quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, utrum videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & auctor Clericorum Societatis IESV animum habuerit ingrediendi Religionem Theatinorum, priusquàm Societatem IESV conderet? Pleno ore testatus est R. Pater, se accepisse ab antiquissimis Patribus Vallis Christi Conuentus, & præcipuè à Venerando Patre Dom Matthia Ferrez (hic sexaginta quinque annis Carthusiam in regio Vallis Christi Conuentu Professus est eâ sanctitatis, & Religionis gloriâ conspicuus, ut dignus fuerit: qui cum à S. Ludouico Beltrantum à Beato Nicolao Factor, tum etiam ab Illustrissimo sanctæ memoriæ Domi-

R.

na

no Dom Ioanne de Ribera Patriarchâ Antiocheno, & Valentinorum Archiepiscopo tanquam vir prope diuinus haberetur; Et Vallis Christi Conuentus non solum eius cineres honorificentissimo loco ab aliis distincto veneratur: verum eius imaginem pietate, & iussu Illustrissimi D.D. Petri Gines de Cacanoua Episcopi Segobricen. depictam, pientissimè colit) sanctum Ignatium Anno millesimo quingentesimo trigesimo quinto, è Ciuitate Valentia in Regnum Vallis Christi Carthusianorum Conuentum accessisse, vt suum videret dilectissimum Preceptorem Patrem Dom Ioannem de Castro, cuius bonis artibus, & litteris imbuendum Parisiis se totum deuouit: & suum insuper aperiret animum de fundandâ Societate IESV antea conceptum: in eius ad Deum precibus felicem tanta rei exitum collocabat. Annuit Dom Ioannes de Castro votis Ignatii: illo vespere, noctèque proximâ Deum ardentissime super hac vnâ re precatus est. Sequenti die sic est Ignatium adlocutus. Ita, ô Ignati, tua de fundandâ Societate IESV arident vota, vt si lubet Carthusiam deseram: Nouitius sum, nondum votis adstrictus, meam opem, operam, vires, consilium in te vnum transferam, dummodo tanta molis negotium felicem exitum consequatur. Ad quæ Ignatius: Nequaquam Reuerende Pater, sta inceptis; tuis me precibus Deo commenda: Reuersurus Valentiam, vt Romam profisceretur ad condendam Societatem IESV. Idem accepit dictus testis à Patre Dom Onuphrio Ripoll Religioso quinquaginta annorum professo, & Priore Vallis Christi Conuentus, viro spectatæ virtutis. Qui dixerunt, se accepisse sæpius à pluribus antiquissimis Patribus, & præcipue à Patribus Dom Ioanne Bellot Priore eo tempore, quo S. Ignatius Carthusiam Vallis Christi appulit: & à Patre Dom Ababur, Dom Iosepho Ferrer; & à Patre Dom Gual, & ab aliis. Hoc testatus est scire dictus testis, tum ob supra memorata, tum ob communem traditionem inter Patres Regij Vallis Christi Conuentus, tum etiam quia vidit, & legit hanc veritatem in manuscriptis reconditis in Archiuio dictæ Carthusiæ. Et quia res ita se habet, & ob iuramentum præstitum. Generaliter autem fuit interrogatus dictus testis de odio, amore, timore

timore, precibus, subornatione, minis, malâ, & bonâ voluntate, & aliis circumstantiis ad premissa necessariis, & ad omnia dixit, Non.

Fr. Antonius Martinus de Altarriba,
Vicarius Carthusiæ Vallis Christi.

Prædictis die & Anno,

Reuerendus Pater Dom Andreas Soler Religiosus Antiquior dictæ Carthusiæ, Professus ætatis sexaginta octo annorum, Professionis quadraginta nouem, testis datus, & productus pro parte, & instantiâ Patris Christophori Perez Rectoris præfati Collegij Societatis IESV, ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ testatus est Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Euangelia, se dicturum veritatem eorum, quæ scierit, & super quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, virum videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & Auctor Clericorum Societatis IESV animam habuerit ingrediendi Religionem Patrum Theatinorum priusquam Societatem IESV conderet? Pleno ore testatus est Reuerendus Pater se accepisse à Patre Dom Michaële Monllor suo Magistro, Annuum agente nonagesimum, qui quasdam litteras sibi ostendit, quas ut res sacras colebat, erant namque Patris Dom Ioannis de Castro Carthusiani Vallis Christi Conuentus viri spectata virtutis, qui eo tempore hospitabatur in Scala Dei Carthusiæ, eique dixit: Hæc est Epistola sanctissimi viri Fratris nostri, socij sancti Ignatij. Et tunc sibi aperuit sanctum Ignatium accepisse hanc Carthusiam Vallis Christi, ut videret præfatum Patrem D. Ioannem de Castro, Anno millesimo quingentesimo trigesimo quinto, & ut conferret cum illo conceptum de condendâ Societate IESV animum. Tunc S. Ignatius expectans Patrem D. Castro Nouitium Vespertinis horis adstantem cum reliquâ Religiosorû familiâ, sedit ad Crucem Cæmeterij Conuentus. Et quia res ita se habet, & à cõmuni Patrum traditione accepit, & ob Sacramentum præstitum. Generaliter autem fuit interrogatus dictus testis de odio, amore, timore, precibus, subornatione, minis, malâ, & bonâ volunta-

XXV.
Tum P. Andreas Soler
eiusdem Ordinis.

te, & aliis circumstantiis ad præmissa necessariis. Et ad omnia dixit, Non.

Frater Andreas Soler Antiquior
dictæ domus Vallis Christi.

XXVI. Prædictis die, & Anno,

Tu B. Ni. Reuerendus Pater Dom Nicolaus Bonet Regij Patrum Carthusianorum Vallis Christi Conuentus Religiosus annum agens sexagesimum parum plus minusve, professione triginta septem, testis datus, & productus pro parte, & instantiâ Patris Christophori Perez Rectoris dicti Collegij Societatis IESV, ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ testatus est Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Euangelia, se dicturum veritatem eorum, quæ sciverit, & super quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, Vtrum videlicet Ignatius de Loyola Fûdator, & Auctor Clericorum Societatis IESV animum habuerit ingrediendi Religionem Patrum Theatinorum priusquam Societatem IESV conderet? Pleno ore testatus est R. Pater, se accepisse ab antiquissimis Patribus Vallis Christi Conuentus à professione ultra sexagenariis, & præcipuè à Patre Dom Michaële Monllor, & à Patre Dom Ioanne Bellot, & ab hoc præcipuè audiuisse, sanctum Ignatium accepsisse ad dictum Conuentum Vallis Christi, Anno millesimo quingentesimo trigesimo quinto, ut conferret animum antea cõceptum de fundandâ Societate IESV cum Patre D. Ioanne de Castro Toletano Magistro quondam sancti Ignatij in Vniuersitate Parisiensi: & cum eo contulisse animum condendæ Societatis IESV. Id ipsum testatur dictus Testis, sepius audiuisse à Patre D. Onufrio Ripoll Priore, qui obiit in hac d. m. anno 1614. Insuper audiuisse à dictis Patribus sanctum Ignatium nunquam habuisse animum ingrediendi aliam Religionem, nec Patrum Carthusianorum. Hoc dicit sic dictus testis, tum ob supra memorata, tum ob communem traditionem inter Patres Vallis Christi Conuentus. Et quia res ita se habet, & ob vim iuramenti præstij, Generaliter autem fuit interrogatus dictus testis de odio, amore, timore, precibus, subornatione, minis, malâ & bonâ voluntate, & aliis

aliis circumstantiis ad præmissa necessariis ; Et ad omnia dixit , Non.

Fr. Nicolaus Bonet.

Super quibus omnibus , & singulis præmissis dictus Pater Christophorus Perez Rector præfixus requisivit sibi per me dictum , & infrascriptum Notarium unum , & plura publicam & publica instrumentum , & instrumenta ad habendum memoriam in futurum. Dicta loco , die mense , & anno , quibus in principio , præsentibus ibidem Michael Perez pñorum paratore , & Michael Sebrian Agricola Villa Altura habitatoribus testibus ad præmissa vocatis , & rogatis , & specialiter assumptis.

Signum † Tabellionatus mei Vincentij Pauli Ballester auctoritatis Apostolicæ & Regiæ Notarij publici , qui præinsertam testium informationem licet manu alienâ scriptam recepi , & præmissis omnibus , & horum singulis , dum sic , ut præmittitur fierent , & agerentur , unâ cum prænominatis Testibus præsens interfui , eaque sic fieri vidi , & audiui , in notam sumpsi , clausi , & subsignavi in fidem præmissorum omnium Rogatus , & Requisite.

Cum ex distantia locorum , & terrarum de fide , & legalitate Notariorum sæpe dubitetur. Idcirco nos Doctor Franciscus Gonzales Presbyter Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Segoviensis , & per Adm. Illustri , & Reuerendissimo Domino Domo Fratri Didaco Serrano Dei , & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopo Segobrien. Regiôque Consiliario , &c. In spiritualibus , & temporalibus in præsentî ciuitate , & Diœces. Segobrien. Vicarius Generalis , & Officialis , Attestamur , fidemque facimus præsentibus vniuersis & singulis Dataria , & Cancellaria Romana Officialibus , vel aliis quibuscumque Indicibus dictæ Curia , quibus præsentibus peruenierint , & præsentate fuerint , quod supradictus Vincentius Paulus Ballester , qui præinserta testium recepit , & subsignauit , est Notarius publicus tentus , habitus , & reputatus , omnibusque Instrumentis per eum receptis tam in iudicio , quàm extrâ plena & indubia fides solet adhiberi , & ut omnibus innotescat , præsentibus nostras certificadorias litteras manu nostrâ firmatas sigillisque dicti R. D.

mei Episcopi Segobriensis impressione munitas, ac per Notarium, & scribam nostrum infra scriptum referendatas expediri iussimus & mandauimus. Datum, & actum in Ciuitate Segobriensi, die decimo mensis Ianuarij, anno Domini, millesimo sexcentesimo quadragesimo primo.

Gonzalez Vic. Generalis, & Officialis.

Locus + sigilli.

De mandato d. Eti Domini Officialis

& Vicarij Generalis Segobriensis,

Hieronymus Ruiz de Ripodas Notar.

XXVII.

Interrogationis clausula prima.

Quæro iam ex te, Castalde, an satis disertè viri religiosissimi, ac grauissimi loqui tibi videantur? An celeberrimi Monasterij traditioni, & antiquis illis litteris, ac libris fidem haberi æquum censeas? Quæ demum tua hîc est sententiâ? Negas? Quâ igitur fronte traditioni tuæ, quæ nullis antiquæ fidei tabulis nititur, credere me iubes? Imperiosus es, si hoc facis: Annuis? Iam igitur tandem veritati das manus, & Ignatio Societatem condere, antequam cum Caietano Venetiis colloqui potuerit, stetisse sententiam, vel inuitus admittis. Iube igitur deleri de tuo libello verba illa veritati aduersantia: *Nihil de illâ cogitatum, nisi anno trigesimo nono Romæ.* Quî enim cum Ioanne Castrio in Monasterio Vallis Christi, de Societate Iesv, quam vt conderet, nauigaturus erat in Italiam, egit in Hispaniis anno xxxv. si de illâ nihil, nisi quadriennio post, anno xxxix. cogitauit? An tibi ea Societas, quam ex Hispaniis deliberatam apud se in Italiam Ignatius attulit, fungorum more noctis vnus dubiâ consultatione videtur exorta? Vide, mi Castalde, in quas te angustias coniecerit dicti tuendi nimia quædam animi inductio, quæ specie veritatis tibi, eius, vt opinor, amicissimo, splendide imposuit? Exiguus sæpè inter constantiam, obstinationemque limes est: *Obiecto* potius, quàm operatione disparantur: veritatem, licet serò, agnouisse nullus pudor; sed

pars

Anim.
XVIII.
p. 160.

pars est non vltima felicitatis : eidem manus dare viris sapientibus longè gloriosissimum : falli ratiocinatione suâ, & in re Historicâ hominem, quamuis acutum, & diligentem, cui veterum monumenta præsto non sint, labi aliquando, prouum esse, magnis exemplis docemur, & vix reprehensione dignum est : at nolle dedoceri ; hoc enim uerò eius hominis non est, qui in veritatis verba iurauerit ; quod Sacramentum qui non dixerit, eum Historico Senatu motum in fabulatorum plebem reiecit consensus sapientium. Quid igitur tandem hîc diceres Castalde ? Quisnam te istam disputandi rationem docuit ? Malè profectò magistris vsus es, si ex illorum disciplinâ aduersariorum validissimas dissimulas argumentationes : Haud satis est tua confirmare, nisi contraria conuellas. Cuius præuaricationis ne me possis accusare, iam tibi ad obiecta respondebo. Sed da veniam, vt quæ ex nostrâ congeris Historiâ, in proximam Interrogationem reiectis, de reliquis te hîc interrogem.

Anim.
XVII. p.
168. &
deinceps.

Quæro ex te igitur, Castalde, cur tam multis de formâ ac materiâ disputes, ac triceris ? Tu me interrogas ? inquis, Responde prius mihi quærenti : *Cur Nigronus formalem inter utramque Societatem differentiam ponere non extimuit ?* Facilis responsio, & planissima. Ne ibi timeret, vbi non erat timor. Quid enim timeret ? Multum, inquis ; Nam *forma dat esse rei*, quomodo ergo esse dicitur, cui forma deest ? Quæris ? quia est in proximâ potentiâ ; quia inibi est, vt vltimam accipiat perfectionem. An si eorum placita sequaris, qui hominem in materni ventris officinâ primò plantarum more viuere : mox sensuum iam compotem vim accipere, idque ex ipsis quadam, vt ita loquar, materiæ iam bene compactæ *effervescentiâ* ; ad extremum vbi absoluta fabrica est, perfectissimâ animâ, quæ nihil è materiâ tra hæ, perfici ac constitui docet ; antequàm postre-

XXVIII.

*Inchoata
prius fuit
& delineata
Societas
I E S V ab
Ignatio,
quàm perfecta.*

mum

mum hoc fiat, hominem inchoatum esse negabis? Huiusmodi gradus in omni Religiosi cœtus fundatione contemlemur. Annon primò suscipiendum ab aliquo eius condendi consilium est, & cum aliis communicandum? iam lineari occepit: Cùm illi primò in eandem eunt sententiam, cùm collatis Capitibus in commune decernunt; iam aliquod piæ Societatis incrementum videtur: cùm certis legibus, aut certâ saltem officiorum ratione viuunt, iam sensus suos discretos in operationes habent: cùm demum supremâ Christi Vicarij auctoritate sanciantur, tum demum vitam vnde quaque perfectam obtinent.

XXIX.
ut alij Ordines præclarissimi.

Dic, rogo te, Castalde, Dominicus, Franciscus, ac reliqui sanctorum Ordinum Parentes optimi, antequam noua viuendi instituta Pontifex adprobaret, ac sanciret, Ordinemne aliquem inchoatum habebant? Societatemne vllam cum suis coiuerauerant? Ne veritati oblueteris (quod quamuis oppidò facias, destinatò tamen facere velle non credo) hoc mihi dabis, eos scilicet Ordines iam coëgisse. Et si neges, fateri cogam, exemplo Dominici, qui Romam venit cum Tolosano Episcopo ad Lateranense Concilium, ut *Ordo, quem instituerat, ab Innocentio confirmaretur*. Ergo nondum Religio erat, & tamen iam Ordo erat. Quid? Fortè illis omnia iam decreta, quæ ad illius coagmentationem pertinebant? nequaquam. Iubetur enim Dominicus in Galliam remigrare, & cum sociis de Regulâ, in cuius verba sacramentum Religiosum dicerent, in medium consulere. An ante istam consultationem, in quâ dubitatum esse, ac dictis in vtramque partem sententiis, deliberatum à Dominico, & Sociis, tam verosimile est, quàm quod verissimum, nullum fuisse Ordinem dicturus es? Quem igitur confirmari ab Apostolico postulabat Dominicus? An Regulæ sortitio, & comparatio ad Ordinis formam non pertinet? Sed quid ego de Dominico te interrogem? Tuus ipse Ordo, nonne, antequam confirmaretur à Clemente VII. erat à r. viris

pag 8.

cap. 1.

viris Fundatoribus inchoatum? Annon aliquid erat pridie Idus Septembris anni XXI V. quâ die ei bonorum fuorum, quibus se abdicabant, partem I V. viri donârunt? Didici ego id ab Ioanne Baptista Tuso Episcopo Acerrarum, qui Historiæ capite I. sic loquitur: *Donauit tanquam pauperibus Christi huic Religioni, quam fundaturi erant, aliqua bona, quæ illi supererant*, &c. Audis Religionem appellari, quæ nondum fundata erat? Si rem ad viuum refecare velimus, ea, quæ nondum fundata est, Religio non est, nemo tamen Tufum reprehendat; quia iam pia quædam erat Societas hominum, grande aliquod bonum parturientium. Nónne igitur *materialis* quodammodo ea dicitur Religio, cui adprobatio Pontificia nondum accessit? Vis adhuc de re apertissimâ, in quâ tamen vanissimè argutaris, altius aliquid repetamus? Rogo te, cùm in libro Genesis verba illa Moïsis narrantis rerum molitionem legis: *Formauit igitur Dominus Deus hominem de luto, & inspirauit in eum spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem*, intelligasne hominem dici statum illam ex luto, cui spiraculum inditum vitæ est? antequam viueret, nónne ex illo nobilissimo limbo varietatem hanc admirabilem membrorum, articulorum, neruorum, venarum ac viscerum effinxerat artifex illa Sapientia? Nihil ibi adhuc vitæ, & tamen multum iam hominis erat; Opificium ego illud, si hominem *materialem* dixero, tu me audabis, tanquam minùs philosophicè loquutum traducere? Tunc auum, ac peccatoris ampliùs mentionem facies?

Cum igitur Ignatius & naturæ genio, & Dei munere constantissimus, omnium testimonio esset, susceptumque Societatis consilium alto dudum animo foueret, neque illi quidquam, quamuis absolutum constitutumque, quod inchoatis destinatis

XXX.

Et Clerico-

rum ipsorū

Reglariū.

XXXI.

Potuitque
dici quodā-
modo ma-
terialis.

XXXII.

Quare va-
lidè argu-
mentatur
Nigronus.

S

que

que suis melius, aut amplius esset, obiiceretur; neque à Deo suscepta olim consilia iuberetur abiicere; hoc sine leuitatis, atque inconstantiae notâ facere non potuit; quæ cum viro sanctissimo inuri non debeat, idque ex Petitione à Castaldo confictâ necessariò fiat, verissimè, argumento ab Ignatij constantiâ ducto, quidquid Castaldus oblectetur, Nigronus eam reüciendam putauit, quod mihi erat euincendum.

INTERRO

INTERROGATIO NONA, DE FIDELITATE.

*Ignatium Socios sine fidelitatis iniuriâ
deserere non potuisse.*

ATIS videri poterant, quæ de Ignatij
constantia superiori à nobis Interrogatio-
ne sunt disputata, nisi de Ignatij Sociis con-
temptim interrogasses eadem Animad.X.

I.
*Interroga-
tionis occa-
sio.*

pag. 91.
Vide et-
iam An-
madu.
XXV. p.
2 FO. &
211.

Siccine erant Ignatij socij, primæ vestri Ordinis plantæ? de
quibus vt modestius loquereris, potuit te Apostoli
Orientis reuerentia admonere. Verum vt locum hunc
paucis absoluiamus:

Quæro ex te, Castalde, an quia Ignatium, vt paren-
tem reueriebantur, qui eos spiritu genuerat, ideo illos
ipse deserere debuerit? Quæ est ista consequentia do-
ctrinæ tuæ? Obseruatum à sociis, vt parentem fuisse
Ignatium, & Nigronus dixit, & Historiæ loquuntur,
&, quando istæ silerent, magnorum & sanctorum vi-
rorum virtus persuadet. Quid hinc efficias, non video;
nam nisi ego planè in humanis peregrinor, illud hu-
ius amoris consequens in Ignatio esse debuit, vt illos
amaret, vt filios; Cui si tibi iam connexum est, illos de-
serere; ego te in Morali Philosophiâ magistrum non
sequor; quid enim dici potuit alienius?

II.
*Ignatium
quos ama-
bat, non de-
buisse relin-
quere.*

Ibid. p.
81. &
de in-
scps.

Non erat, mi Castalde, quod operosè de matrimo-
nio rato, quod Religionis ingressu dissoluitur, disputa-
res, quis enim vnquam sanus dubitauit, Ignatio quoli-

III.
*Exemplo
matrimonij
rati non
bet probatur.*

bet in Ordine Religiosum Sacramentum dicente, solutum iri Societatem, quam coiuerant Socij Parisiis, cum & in Religiosæ familiæ stabilitatem nondum coaluisset? Rem minimè dubiam probas. Non hoc quæritur opinor, sed an satis officio functus fuisset Ignatius. Quamquam enim Religiosi status ea sit dignitas, & amplitudo, vt humanis omnibus societatibus præhabenda sit; fieri tamen quandoque potest, vt non statim, non aliis inconsultis suscipiendus videatur. Res est manifestior, quàm vt probari velit. Et Ignatium, si eam in mentem incidisset, par fuerat socios opperiri, cum eis in medium consulere, veteris consilij damnati rationes afferre, noui, quod suceperat, commoda explicare, demum viri probi, ac boni parentis officio fungi: Non erat eius, qui tantis laboribus socios (& quos bone Deus!) adlegisset, animasque fecisset Parisiis, eos ita repentè destituere, vt illorum nulla ad se ampliùs pertineret procuratio. At, dices, eos hortari exinde potuisset, vt se parentem sequi velent. Mitto, quàm frigide hoc dicatur: Quid si colloquendi cum illis facultas à maioribus negata fuisset? Quid si aliquò amandatus? At suæ cuique perfectionis studium aliorum profectibus anteponendum est. Audio, sed suprà luculenter docui, fieri posse, vt ampliora meditantibus, quicumque status Religiosus melior dici non possit. Nec illi sanè viri erant Ignatij socij, quos ille adeò negligeret; nec ipse adeò periclitabatur salute vt quemcumque in portum se illico recipere deberet: nec is erat obiectus splendor, vt animum maioribus intentum perfringeret.

IV. *Quum id faciendi causas non haberet.*

V. *Nec Sociorum erat muta illius consilia sequi,*

Quæro rursum (nam audio aliquid aliud ex Sociorum erga Ignatium reuerentiâ, & obseruantia in rem tuam conficere, te putare,) an quia Ignatium, vt parentem reuererantur Socij, quodcumque demum consilij ille suscepisset, sequi illos debuisse credas?

Quidni, inquis? *Paulus apertis oculis nihil videbat.* Et Petrus monet: *Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo*

Anim.
X. p. 91.

dolo lac concupiscite. Nolim te mihi irasci Castalde, si dixero, te in tantâ scripturarum luce apertissimis, plusquàm Paulo essent, oculis nihil videre, & pueriliter ratiocinari. An quia Socii quasi parentem Ignatium obseruabant, eum sequi ita debuerunt, vt nihil, te quidem auctore, *apertis viderent oculis*? Etiam si ille in abstrusam aliquam sese solitudinem abdidisset, eò sequi debuisset Xaueriũ, Fabrum, reliquos, qui pertinacibus commentationibus, atque acerrimis ieiuniis, multâque mysteriorum vsurpatione diuinam explorantes voluntatem, cùm alius de alio nesciret, in opus Euangelij euocari se, ac separari manifestò senserunt? At Ignatius eorum dux iam alia sentiebat: Ergo illis statim mutandum? Nihil illis inuestigandum? Et quia hoc Nigronus minùs verosimile videri ait, tunc viros illos ludos facias, quasi contra Apostolum vtrumque facerent, quòd *apertis oculis* non omni Spiritui crederent, sed probarent, si ex Deo esset? Si timerent, ne specie aliquâ honesti nimium doctis dolis illuderet veterator Angelus Satanæ, qui se transfigurat in Angelum lucis? Quid? annon hoc viris doctrinâ, & sanctimoniam magis dignum fuisse, rectè dixit Nigronus? Quid igitur interrogas increpans? *Siccine erant Socij Ignatij primæ vestri Ordinis planta*? Planissimè: Sic erant. Quid confecisti? An illos minùs prudentes, minùs sanctos fuisse? Nego id consequens esse: At, inquis, *apertis oculis videbant*; & acutè quidem. Ergo contra Paulum faciebant, qui *apertis oculis nihil videbat*. Egregia enim uerò diuinarum Scripturarum interpretandi ratio, ob quam non dicam Cornelios inter, Caietanos, & Maldonatos, sed Hieronymos, & Chrysostomos sedere debeas laureato in scabello, vt Sibyllinorum carminum interpretibus olim apud Romanos mos.

Quid, si ego ex vero magis reponam, *Videte fratres vocationem vestram*? Si vocabantur à Deo ad animarum procuracionem, ad quam se voto addixerant amplissimo; tunc illis auctor fuisses, vt semisolitariam adhuc in

VI.
vt contra-
ria sanctè
susceptis.

VII.
nam prudē-
tissimè om-
nia circum-
spiciebat:

VIII.
& à Deo a-
liò voca-
bantur.

Ibid.

familiam se abstruderent? At hæc Religiosis iam votis firmata splendebat, quasi verò sola esset. Sed audi, Castalde; Philippum Nerium consulturumne sibi magis fuisse, dices, si vobis accessisset, ad quos, ut apud te legere memini, quoscumque poterat, submittebat? Id tu quidem non dices. Quamobrem? Palàm est; à Deo enim ad alias longè diuersas viuendi rationes euocabatur. An ille magis, quàm Xauerius? Quàm Faber? Quàm Lainius? Et quì vocationem illam suam agnouerat Philippus? Multà, dices, prece; hoc idem fecerant Ignatij Socij, ut cum illos ad cæcam, nescio quam obedientiam, planè intempestiuam, deuocare conaris, illis eam adimes stabilitatem, quam tantopere commendat Apostolus admonens, ut maneamus in eà vocatione, in quâ vocati sumus, & ne omni vento doctrinæ circumferamur.

I X.

Castaldus
sibi contra-
rius.

Quoniam verò paulò antè eorum, quæ de Philip-
po Nerio à te scribuntur, meminimus, iubeo ego te
illa exigere ad alia longè dissimilia, quæ à te ipso eo-
dem in libro de vitâ Caietani traduntur: Ais enim
Philippum pluribus auctorem fuisse, ut vestro Ordini
nomen darent: *In quo scilicet moderatâ viuendi ratione,
perturbationibus animi edomâdis ardentè opera datur.* Præ-
clare omnino sensisse sentio Philippum, laudòque ho-
minis sanctissimi, atque interioris totius Philosophiæ
scientissimi perhonorificum de vobis, vestràque disci-
plinâ iudicium. Verùm quì hæc conueniant illis, quæ
eodem libro scripseras, non equidem intelligo: *Pleros-
que sodalium diuini Amoris,* (ex quibus Caietanus, Ca-
rafa, & reliqui Ordinis principes prodierunt) *exemplum
ne sequerentur territos à nimia austeritate, quâ vivebatur.*
Et paulò infra: *Cum à plerisque ambigeretur in aulâ, an re-
cipiendus Ordo esset* (quod tamen tu laudes inter cõme-
moras, de tuo agens; at Societati probrum inde creari
posse non dubitas) secus plerisque visum fuisse dicis;
Quasi non expediret *Clericorum familiam tam arctâ pau-
pertate, tantâque vitæ austeritate fundari.* Quæ mihi pau-
lò.

Anim.
X. p. 86.
& alibi.

lò ab illo Philippi iudicio videntur esse diuerfa; nisi fortè de illa primâ austeritate dies ipsa, vt fieri amat, aliquid iam diminuerat, quod ego non credo, & tibi potiùs tua componendi curam esse volo, quàm de religiosissimâ familiâ secus aliquid opinari.

Anim.
XXII.
P. 170.

Verùm ni morologus futurus sum, vellem à te paululùm doceri, quâ tua cum Caraccioli fides bellè conueniat; cùm vterque de Patrum ab Vrbe discessu agitis; nam qui Maffeiũ, & Lucenam committere voluisti, admirabili tuâ temporum scientiâ, quâ ab exeunte anno, autumnus tempus ita disparas, vt inter contradicentia enumeres; æqui, bonique consulere debes, si mihi aliquid paulò in vestris libris difficilior videatur. Tu quidem in Caietani vitâ in illo discessu, ita Patrum itineri moderaris, vt eos ad ostia Tiberina deducas, vbi à Dominico Veniero Veneto Legato in comitatum humanissimè assumpti, Ariminum deducuntur; nec satis explicas, marîne, an terrâ iter fecerint, nam si nauibus vecti sunt, circumnauiganda tota fuit propemodum Italia, & non esset quod Neapoli non subsisterent, in quam se Arimino recipere, paulò post voluerunt? Vbi ais tu quidem, offendisse Augustinum Amulium, cuius consilio, de Neapolitano itinere mutantes, Venetias propitio planè Numine abierunt. Hæc tuæ narrationis sententia est. Diuerfa verò Caraccioli in Collectaneis: Ait enim ad ostia Tiberina offendisse Amulium, quem tu Arimini primum inducis; Et, ne cuiquam dubium esse possit, quid hac de totâ profectioe senserit Caracciolus, audiendus hîc est Hieronymus Magius, ex quo sua excerptisse Caracciolus non dissimulat, cuiusque narrationem sua inter Collectanea retulit, ad quam subinde prouocat. Magius igitur sic habet; *Quem planè ad locum, (ostia Tiberina) Augustino Amulio Venetæ Classis Præfeto paucis post diebus appellente, ab ipso hilari animo hilariterque exceptus (Carafa) Venetiâque deductus est.* Hæc tuis non benè conueniunt, qui Arimini occurrisset Amulium.

X.
& Antonio
Caracciolo.

Amulium tradis. Quæ eâ gratiâ à me commemo-
rata sunt, vt videas Castalde, tibi in tuorum Patrum
Historiâ non adeo firmam vndeque fidem con-
stare; nam si tabularium Neapolitanum appellaueris,
vidit illud, opinor, etiam Caracciolus, qui in illis colli-
gendis Collectaneis veteres schedas omnes excussit.
Possem aliquid adhuc tibi obicere toto hoc in gene-
re, sed non hoc agimus, Quare vt ad causam regre-
diamur,

XI.
*Probat
coniectura
à fidelitate.*

Cùm Ignatio nulla tanta necessitas fuerit, socios
longè charissimos non opperiendi, vti conuene-
rant, antequam nouum Religionis incundæ con-
siliu fusciperet; neque sequuturos illos, vtpote
ad alia omnia vocatos, credere prudenter posset;
à debitâ Sociis fide Castaldianæ fabellæ impugnan-
dæ à Nigrono non malè ducta est coniectura, quod
hac breui Interrogatione mihi fuit explicandum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA.

DE PRÆNOTIONE

Societatis condendæ ab Ignatio
diuinitus acceptâ.

*Prænotionem hanc à Ribadeneirâ, & Orlan-
dino, aliisque allatam, ac nobilissimâ pro-
batam traditione, tum summâ virorum
clarissimorum iniuriâ, tum parum bene-
uolo animo à Castaldo oppugnari.*

Anim.
X. &
XVIII.

NVLVS in hac totâ controuersâ locus
est, in quo Castaldus se confidentius ia-
cet; quasi verò demum triumphauerit.
Omnibus igitur viribus connixus, quid-
quid vquam inuenire potuit nostrâ in Historiâ, quod
ad eam conuellendam facere opinatus credidit, dili-
genter corrasit, & pensitauit, ac ne cui ea possent late-
re, grandioribus litteris curauit imprimenda, quâ ego
in re hominis tum æquitatem, tum iudicium acrius
valde requiro.

Anim.
VII. P.
62.

Quæro enim, cur in hanc vnâ partem tantum in-
cumbat, cum Nigroni argumentationem aliâ longè
viâ, quæ minùs esset odiosa, posset effugere? Quid
enim argumentatur Nigronus? Non potuisse Ignatium,
qui diuinitus Societatis condendæ prænotionem
olim habuisset, habitum Ordinis petere à Caietano.
Annon poteras dicere: *Nihil officit reuelationi, quam de*

I.
Castaldm
de Præno-
tione Igna-
ti sibi triu-
phare vide-
tur.

II.
Quam elu-
dit,
suâ

T

suâ Societate condendâ habuisse volunt Ignatium, petitio nostri Ordinis; cum sciamus Christum Dominum rogâsse Patrem, ut calicem passionis à se transferret, cuius reuelationem acceperat. Adde hoc proprium esse Sanctorum si quandoque illustrationibus cælitus honestentur, trepidare, num à Deo, an illusiones sint inimici; vel certè spirituales viros super his cælestibus illustrationibus consulere? Hoc si dixisses in tuâ Epistolâ, & Nigrono aliquid respondere visus esses, & quos tibi amicissimos, ac venerabiles vocas, quos te in visceribus (candidioribus ipsis Elephantinis) ferre dicis, non offendisses, sed quæ mihi tua reprehensio est, qui à te superius responsum planè mutuatus sum? Si hoc dato Animad. VII. quieuisti, fortasse te iniuriâ accusaui; Verùm si tacito reuelationis nomine, eandem nihilominus impugnas, habeo causas expostulandi.

Anim.
XV. p.
144.

III.
& quantum
potest oppu-
gnat.

Quid enim aliud facis Animad. XVIII. de modo quærens, quem tenuerunt primi Societatis Patres in eâ condendâ, quàm reuelationem hanc Ignatianam, quia minus bellè cum tuis conueniebat, iisdem, quibus olim in Epistolâ, machinis oppugnare? Video equidem eam ab Iulio suâ in Dissertatione ita luculenter probari, ut eam in causam ingredi apertè iterum ausus non sis; sed nihilominus, ut hoc, quantulumcumque demum ornamentum est Ignatio ac Societati diriperes, clanculum idem agere non destitisti; nam quasi ea demum profligata esset, obiciis nullam Ignatio, ut Romualdo, ac Nortberto, aliisque magnorum Ordinum parentibus, illustriorem fundandæ familiæ prænotionem diuinitus concessam fuisse. Cæterum & hoc ut clanculum, ita frustrâ conaris, & quod Animad. VII. responsum attulisti, obiecta non soluit. Cernamus collato pede. Aio enim Ignatium, qui de fundandâ Societate IESV, deque nomine illi imponendo diuinitus fuerat edoctus, ingressum Ordinis vestri sine magnâ diuinitatis iniuriâ tentare non potuisse.

p. 158.

Anim.
XXVI.
p. 124.

Quæro

Quæro igitur ex te, quam argumentationis partem improbes? Vtramque, dices, inficior; nam falsum est, quod tibi sumis; neque illius consequens est, iniuria prælucentis Dei, quam elicis; Primum abundè ex Ignatij fluctuatione Animad. XVIII. confeci, alterum VII. demonstraui. Age, hoc vltimum examinemus.

Anim.
VII. p.
61.

Quid enim? Nonne Caietani oraculo, qui sanctimoniam præclarus ab omnibus habebatur, certior de reuelatione fieri potuit Ignatius, omni ambiguitate semotâ? Petitionem ergo reuelatione explodere vanum est. Tu enim uerò hostem finis, quem ferias. Quando enim scripsisti Ignatium consilij causâ ad Caietanum accessisse? Id tu quidem nūquam; sed petisse in Ordinem admitti, quod hominis est, non de suâ prænotione dubitantis, sed eam omnino, vel non habentis, vel falsam existimantis.

IV.
Prænotio
cum peti-
tione non con-
uenit.

Si à Deo saltem vocatum fuisse Ignatium diceres; facile tibi foret, Abrahami exemplo, petitiones nostras eludere omnes; nam ut Patriarchæ diuinum promissum condendæ per Isaacum stirpis, quin eundem vnigenam eiusdem Dei iussu immolaret, moram nullam attulit; haud aliter dicere posses, Ignatium & certiore olim à Deo factum fuisse de condendâ Societate, & nihilominus eiusdem imperio in alienum Ordinem ingredi voluisse, credentem in spem contra spem, nodum sibi quidem inexplicabilem, à Deo arcanis rationibus, suo demum tempore fore explicandum. Sed bene habet: nam tibi hanc promptam euadendi viam Caietani præcludit oraculum Ignatio

V.
Nihil nouè
Deo inbère.

In vitâ
Caiet.
cap. 3.

renuntiantis eum ad illâ Religionem à Deo non vocari; Nulla igitur in hoc Ignatij consilio, ac petitione reuerentia diuinitatis, tanquam terribilementum quoddam, mihi obiici potest. Nudum igitur hominis consilium fuit; quod si ab his, quæ Deo cordi esse olim, eodè Deo docente, cognouerat, diuersum fuit, quin contra Dominum fuerit, nemo excusabit. Iam igitur si tua responsio cōstare debet, nō certo consilio Ordine petiit, sed Caietani sententiâ super prænotione, anticipatio-

neque illâ diuinâ rogauit. Hoc enim uerò, Castalde, illud non est, quod à te scriptum Nigronus euerit. Verùm tu domesticam Castaldæ genti militarem disciplinam in hoc tuo Certamine strenuè imitari uideris; uidens enim euerberata pilis muralibus mœnia labare narrationis tuæ, munitionem aliam extruis, quâ te utcumque tuearis; Cæterùm & hæc puerorum ludibria sunt, & priorum ruinam non fulciant.

VI. *Fallax Castaldi consequentia.* Quid ais? Potuit sine reuelationis iniuriâ, de illâ sententiam Caietani exquirere? Nō igitur petitio reuelationem explodit. Egregium verò acumen. Effingamus ad Logicorū nostrorū regulas; strigosiores illas quidē, sed tamen ineluctabiles, hanc tuam responsionem. Aio Reuelationi de fundando Ordine petitionem alterius ob stare; Minimè, inquis, & probas. Percunctatio sententiæ viri alicuius sanctimoniam clari non aduersatur: Non igitur aduersatur Petitio. Itane verò rogatio sententiæ, & Ordinis petitio eodem sibi loco habentur? An docendus es, primam hominis esse non admodum certi, an parère illi reuelationi sit necesse, dubio adhuc imperio Dei: secundam eius, qui alia iubentis propalam imperium exuat, si habuit, aut eius certè, qui nullum habuit?

VII. *Non enim eadem est dubitare, ac nolle.* Fingamus hominem aliquem ex tuo, meo uel Ordine, imperium Indicæ expeditionis accepisse quidem, sed causas aliquas habere dubitandi, an iubentis uoluntatem planè, atque explicatè perceperit; potest hic quidem saluâ, quam imperantibus debet, reuerentiâ amicum de Præsidis sui uoluntate consulere; in Germaniam tamen, aliâ uel ab Indiâ diuersam adhuc magis regionem abire, nisi violatâ imperij reuerentiâ non potest. Si hac tu Logicâ uteris, iam quodlibet cuiuslibet tibi consequens erit, nullo quidem legitime probationis iure, sed desultoriâ quadam aberrandi licentiâ. Verùm, ut videas non minùs re ipsâ, quàm exemplis tuis à ueritate causâque totâ abire te diuersum.

Quæro

Anim.
VII. p.
62.

Quæro ex te, Castalde, An de Oraculo diuino Beatissimam Deiparam dubitasse credas? Quidni enim? Ego illius interrogationem illam: *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* in medium attuli, probaturus Proprium esse Sanctorum, si quandoque illustrationibus cælitus honestentur, trepidare, num à Deo sint, an illusiones inimici; vel certè viros spirituales super iis cælestibus illustrationibus consulere. Mitto egregiam diuisionis artem, quasi verò aduersantia sint Trepidare, & Consulere, ac non potius hoc illius consequens, & maior aliqua trepidatio, cuius exitum cum viri sancti per se inuenire non possint, aliis consultis opus habeat; quod tu tamen vt rem longè leuiorem affers, hæc enim vis est formulæ illius *vel certè*; hæc, inquam, dissimulo; illud vnum vrgeo. Tuâ quidem sententiâ Virginem Deiparam, non quâ viâ, id, quod Angelus prædixerat, sed an esset ad exitum perducendum dubitasse, quod quamquam Origeni, ac non nemini Græcorum placuisse videam, tam mihi tamen certum est falsum esse, quàm certum iam est, de quo olim dubitare nondum nefas fuit, nulli omnino, quantumuis leuissimæ, culpæ Magnam Virginem affinem fuisse; quæ ab incredulitate abesse cum non possit, videris tu, Castalde, quàm de Virgine tutò, atque honorificè loqueris; Quod si eam de modo tantummodo interrogasse dicas, quod omnino dicendum est, iam extra chorum saltas; neque enim illustre illius exemplum eo fine à te allatum est; Consequens enim illius tibi est; dubitare aliquando viros sanctos, sintne à Deo illustrationes, an à Diabolo; quasi verò Angelicis visitationibus dudum assueta Virgo timuerit, ne, qui loquebatur, Diabolus esset in Angelum lucis transfiguratus. Sed quem tandem consuluit Virgo? cuius verane illa esset vaticinatio, sententiam quæ fuit? Illâne de fallaciâ dubitauit, quæ ipsum, de quo dubitabatur, interrogauit? Iam verò preces Christi Domini euitandæ mortis causâ susceptæ, cuius reuelationem (immò & præceptum)

VIII.

B. Virgo nō
dubitauit
de re, sed de
modo.

IX.

Nec Christus
D sed
Patris de-
precatus
imperium est.

Ibid.

X.
Cuius nihil
simile in
Ignatio.

ptum) acceperat, quid tandem te iuuant Castalde?
Quid dubitauitne Christus de Patris imperio? an quid-
quam contra illius voluntatem molitus est? Hoc qui-
dem impium cogitatu est; neque vsquam legimus
Christo imperatum à Patre, ne amarissimum illum ca-
licem deprecaretur: quàm diuersum igitur Christi
exemplum ab hoc, quod tu fingis, Ignatij facto? Ignatius, te auctore, alienum nescio quid ab eâ, quam di-
uinitus acceperat, Dei voluntate molitur; nunc, sal-
tem de illâ dubitat, hominẽque consulit; in Christo
nihil huiusmodi suspicari integrum est; quæ igitur si-
militudo, vt à Christi prece ad Ignatij dubium possis
argumentari? Exigamus ad Dialecticorum amussim
tuam ratiocinationem. Christus habuit reuelationem
de suâ morte; huic nihil offecit illam deprecari. Ergo
quàmuis Ignatius de Ordine condendo reuelationem
habuerit, potuit aliena moliri, vel saltem de illâ dubi-
tare. Vidẽsne Castalde, quantum inter vtrumque in-
terfit?

XI.
Reuelatio-
nis vox mi-
nus propria.

Non hîc ego ex te quæram, cur vocem illam *reue-*
lationis Christi maiestate ac scientiâ quantũ assequor,
minus dignam vsurpes? Quid enim illi reuelari po-
tuit, cui nihil vnquam velatum fuit? Nõne in splen-
doribus sanctis ortus est? Fuitne ille aliquando sine
illis thesauris sapientiæ, ac scientiæ Dei, qui in illo re-
conditi sunt? Si res omnino omnes futuras, cum pri-
mum fuit, clarissimâ, ac geminâ in luce vidit; & in illâ,
quam aurora illi attulit diuinitatis conspicuæ; & in il-
lâ, quam occidens, rerum procreatarum apertis om-
nium naturis, non negauit; quis vnquam ita locutus
est, vt aliquid illi latuisse diceret? Si nihil latuit; nihil
velatum fuit; cuius consequens omnino est, nec re-
uelari potuisse: Sed si tibi de scientiâ infusâ sic loqui
placuit, nil te moror; nec enim Christus aliud egit
ab his, quæ placita Patri esse nouerat, nec de diuinâ
parentis voluntate dubitauit, sed ne id fieret, deprecatus
est. Quare si cum Deo egisset Ignatius, & noui
condendâ

condendi Ordinis labores deprecatus esset, Christi vestigiis institisset: sed cum longè aliud, te auctore, egerit, sine eius, quam diuinitus acceperat, pranotionis iniuriâ non egit.

Verum clamitas, me vitabundum contorta validè rela, declinatione modicâ corporis exuere, & qui magnificè collato pede pugnaturum me edixeram, nunc capto circuitu impressionem hostilem eludere. Quid enim, inquis, ad ea respondes, quæ de voto Hierosolymitanæ peregrinationis, atque commorationis, dum eius aliqua spes superfuit, quæ de consultatione atque dubitatione vehemèti Ignatij, ac Sociorû ex Maffeo, atque Orlandino semel, iterumque in medium attuli, tû ad minuendam Ordinis dignitatem, si cum nostro aliisq; componatur; tum ad ostendendam acceptæ, quam vos iactatis, diuinitus pranotionis vanitatem? Ea certè dissimulare minimè debes, quæ, ne quem fugerent legentem, grandioribus litteris exaravi.

Audio, Castalde, neque congressum fugio, neque totâ vagor arenâ; eâdem, quam duxisti, lineâ pugnamus. Sed antequam tibi de hoc respondeo, perbreuè moram finas à te impetrari: quod enim in eâ tuâ Epistolâ Ribadeneiræ fidem eleuare conatus eras, cur nunc dissimulas? Sed non dissimulas; ais enim *compendium* eo, cuius est *compendium*, *copiosius esse non debere*. Acutè sanè, sed fac Ribadeneiram indicem libri minùs aptum excogitasse, an ideo eius labare debet fides hominis, quem tu ipse laudibus verissimis ornasti? Sed *compendium* vitæ scripsit, non suæ scripturæ, quod, si quid ego intelligo, nullam scribenti necessitatē imponit, quin aliquid in breuiore scribendi genere addat, quod lōgiori vsus omiserat. An si res, ingentibus voluminibus explicandæ, breuè in scripturâ coguntur, *compendium* liber dici non potuit? Vide quam legem feras: Si quis Tusi vestri Historiam, quam ille Herodotû potiùs, quam Tacitum sequutus, amplo ac lacinioso scribendi genere condidit, excursibus omnibus recisis, rebusque

XII.

*Pranotioni
votum, &
dubitatio
obiicitur.*

XIII.

*Licet in cō-
tractiori li-
bro plura
scribere,
quàm in
magis fuso?*

Anim.
VII. p.
51. & 59
Anim.
X. p. 93.
& Anim.
XVIII.
p. 158.

In Epi-
stolâ 9.
29.
Anim.
XXV. p.
220.

rebusque punctim indicatis paucas ita contrahat in chartas, ut compendium temporis faciat; sine si ignoratam Tuso Ignatianam hanc tuam petitionem, ut primæ notæ gemmam, in loco illiget, cum tu in compendij leges peccasse, aut capitale fecisse dices? Si idem hoc Tusus faciat, & candidè, cum ad scribendum aggreditur, testatum esse velit, additurum se nonnulla iis, quæ olim scripserat, quorum etiam pleraque non ut falsa, sed ut minùs in loco dicta dissimulet, illi tu putidam ac plusquam Grâmaticam litem de compendij voce contesteris? Sed de his disertissimè ac diligentissimè Nigronus; qui etiam argumentationem tuam totam à dubitatione vehementi Patrum nostrorum ita labefecit, ut mirum valdè sit, dissimulatis omnino eius responsionibus, eandem te iterasse, nullo addito, nisi maiusculorum characterum fulcimento; Sed age

Quæro ex te Io. Baptista Castalde, quânam tandem ratione Prænotationem, quam de condendâ Societate Ignatium habuisse scribunt Ribadeneira, Orlandinus, Bidermannus, & alij, conuellas. Non quæro, cur hoc facias; sed quâ ratione facere coneris; Nam de primo, quod quæram, non est. Facis enim; quia si vera scripsit Ribadeneira, te fabulam scripsisse necesse sit: Ergone, ut tibi fides habeatur, deneganda erit Ribadeneiræ, cui te parem in historiâ, opinor, non facis? Sed videamus, quid tandem opponas.

XIV.
Votum Præ-
notatione cõ-
ponitur.

Duo sunt veluti cornua ratiocinationis tuæ, votum, & dubitatio. Si enim post diuinitus acceptam prænotationem votum emisit Hierosolymitanæ profectiois; cur nostrum Ordinem petere non potuit: Si certior de nouo Ordine fundando factus erat diuinitus, cur cum Sociis de Societate in posteritatem propagandâ anxie consulit, ac de exitu, quem res tandem habitura esset, vehementer dubitat? Hæc profectò minùs consistunt. Sed hoc postremum ita explicatè ab Orlandino traditur subscribente Maffeo, aliisque, ut librum non parum amplifica-

Anim.
VII IX.
X. &
XVIII.

amplificauerim, illorum sententiis exscribēdis. Quare
 vtrumque verum esse cum non possit, quippe pu-
 gnam inuoluens, reliquum est, vt alterutrum falsum
 sit; quod vt semel datum est, iam fides Historiæ totius
 labat, & mihi iure quàm optimo integrum est, præno-
 tionem illam, vt figmentum, eleuare; nam in consulta-
 tione, ac dubitatione tradendâ lapsum fuisse Orlan-
 dinum minùs verosimile est; arcanarum autem præ-
 notationum fama incertior, & longè difficilior affirma-
 tio. Satisne bonâ fide ratiocinationem tuam explica-
 ui, Castalde, additis etiam labanti tibicinibus? Ne mihi
 hanc candidi disputatoris laudem nega. Sed ista tua
 cornua, quibus Ignatianam reuelationem in astra, vt
 pilam, iactare te posse credis, non valida taurorum, sed
 inertia limacum sunt; Experiamur. Votum reuelatio-
 nem euertit. nego. At Societatem IESV fundare, atque
 Hierosolymis commorari non bene conueniunt. Su-
 mamus nobis id, cui nulla aduersatur Historia, Ignatium
 id tantummodo diuinitus edoctum fuisse: Ordinem
 nescio quem Religiosum, cui nomen esset Societati
 IESV, fore, vt ipse conderet; qui Ordo Collegia
 plurima olim incoheret: hoc primum; Deinde quum
 Antuerpiæ Petrum Quadratum vidit, vultum illi au-
 tem fuisse, admonitumque diuinitus adolescentem il-
 lum mercatorem Collegij vnus foundationi olim à
 Deo destinatum, & hoc secundum. Rogo, in quo,
 cum his duobus pugnet Ierosolymitana profectio, &
 commoratio? An ibi terrarum condi Societas IESV
 non potuit? an per eas oras, vt *Observantium* cœnobia,
 ita Societatis Collegia esse non potuerunt? an nunc
 etiam in Turcarum Imperio non sunt? An ibi natus, &
 Religiosis votis abolito commorationis priori Sacra-
 mento, in Occidentem Ordo migrare non poterat?
 An ibi fixo principe Ordinis domicilio, in Hispaniam
 colonias duci absurdum fuit? Equitum Ierosolymita-
 norum Ordo in eâ ciuitate olim conditus Occidente
 toto celebratus est. Quid tandem illius voti conse-
 quens

quens est, quod cum familiâ condendâ pugnet? Nemo nostrum dixit Ignatium rationem omnem fundandæ Societatis diuinitus antea edoctum fuisse.

XV.
Et consul-
tatio pru-
den. et sus-
cipia.

Facilior adhuc est maiusculæ illius dubitationis solutio, quam cum Nigronus adduxerit, te contra illam afferre nihil: verum dissimulatâ responsione, veterem ac recoctam crambem inferre, vehementer non nemo possit admirari, quasi Lectorem, qui Nigroniana non viderit, volueris occupare. Certior diuinitus erat Ignatius de condendâ Societate. Verissimum id est. Non igitur potuit dubitare: non potuit. At dubitat? id pernego; neque enim dubitauit. Afferes tu quidem Orlandini narrationem, sed illa nihil te iuuat. Quid enim? Initio anni xxxix. ait ille, *Hoc anno propitio IESV, de eâ (Societate) in posteritatem propagandâ, & vinciendâ certis legibus Patres consenserunt.* Quid hinc conficies Castalde? Ergo Ignatius nihil ante eam diem, vel diuinitus acceperat, vel apud se certum, atque stabilitum habebat: Hoc enim uerò illius cōsequens nō est: At deliberaturi conueniunt, *Prestarēne, ut instituerant, &c.* tum, quia res dubia, & magni moliminis videbatur, *Stauunt in primis, ampliùs insistendum consulendo precibus, ieiuniis, & ceterâ afflictatione corporis Deo.* tum disceptant, ac paulatim deliberant. Nihil efficis, Castalde; ut enim multum dubitauerint ix. viri, de Ignatio nihil conficies. Neque illud admodum vrget, Ignatium dici ab Orlandino cum sociis de re tota vehementer dubitasse. Quam tamen Ignatij, & sociorum consultationem tu, pro tuâ fide, sed contra Historiæ fidem, contentionibus plenam fuisse dicis; ais enim *non passurum fuisse Ignatium, si futuri Ordinis conscius fuisset, ut conuentus ille in multas sententias contentiosè abiret, cum posset lites vno verbo dirimere.* Quæ tibi, Castalde, contentio fuit, ibi dictis sine varietate sententiis decreta sunt facta? Sed tibi contentionibus opus erat, ut Ignatij prænotationem exploderes; quasi verò illas eadem contentiones illustri Caietani yaticinio dirimere non

Anim.
X. p. 93.

In Epi-
stolâ 5.
X.

Orland.
lib. 1.

non potuisset. Multa eaque præclara in hanc rem disputata sunt à Sacchino, multa etiam addita leguntur à Nigrono, quæ, aut ego immaniter fallor, persuadere tibi poterant Castalde, ne eadem conuellenda olim prænotioni allata in Epistolâ, nunc demum quasi inuicti roboris arietem constantiæ admoueres.

Anim.
X.

Annon fas est viris sanctis, etiam post diuinitus acceptas rerum prænotiones, humano more agere? rerum momenta exquirere? in vtramque partem disputare, ut quod ipsi certò futurum sciunt, prudenter etiam confieri posse aliis fiat palàm? Sanè quidem Christus Dominus, qui Andream de ratione pascendæ tam numerosæ multitudinis consuluit, certum iam, deliberatumque apud se habebat, miraculo id facere: Quam Christi deliberationem aperiendam necessario censuit Ioannes, ne quisquam ex eâ consultantis ac dubitantis formulâ, de Christi Domini sapientiâ, destinatisque consiliis minùs decora sentiret. Itaque huic malo anticipatam medicinam fecit illis verbis: *Ipse autem sciebat, quid esset factururus.* Fac non ea addidisse Ioânem, liberumne cuiquâ erit dicere, Christum ita dubitasse, ut, quid factururus esset, ipse nesciret?

Ioan. 6.

Repetamus, quæ de Samuele certissimam Saulis electionem Sorti cum populo permittente posuit Nigronus: Quid ais Castalde? Tu quidem sentis Ignatij silentio suffodi posse veritatē reuelationis. Quid enim, inquis, tam longâ consultatione opus? Dicere potuit: Ego diuinitus accepi, Societatem IESV me conditurum, neque timendum erat, quin socij ad vnum omnes in eius sententiam irent, quem ut communem parentem reueriebantur. Finge tibi animo, non mecum, qui diuinarum litterarum apices omnes, ut ipsius diuinitatis digito effictos, colo ac veneror, te disputare; sed cum aliquo peruiacaci ac præfidente Philosopho, qui diuinam, quæ illis profectò plurima inest, auctoritatē non agnoscit, isque impudentissimè neget editum vel à Deo Samuëli oraculum, vel ab isto Sauli vaticiniū de regno;

XVI.

Probatur
ex exemplis
Christi
Domini.

XVII.

Samuëlis.

isque hac maximâ ratiocinatione vtatur. Si Samuel Regem fore Saulẽ, diuinitus inditâ cognitione perceperat; quæ ratio fuit rem omnem, non prudenti hominum lectissimorum consultationi, quod tolerabilius fuisset, sed temerario fortis arbitrio committere? Annon cognouerat *vniversus Israël à Dan vsque Bersabee, quod fidelis Samuel Propheta esset Domini*? Cur igitur tantæ apud populum auctoritatis & Princeps & Vates non edicit, quod à Deo acceperat, sequuturis proculdubio, quem nunquam falsum fuerant experti? Hæc si pernix ille tecum disputet, putabis te in eas redactum angustias, ex quibus minimè possis eluctari: an hominem irridebis, qui non videat prudentissimum Samuelem id consilij suscepisse, ne pro imperio populi reuerentiâ abuti videretur? Hoc idem de Ignatio dicam, quem tametsi vt nouæ, quam instituerant, vitæ auctorem agnoscerent, ac parentem venerarentur; vt vatem tamen ac futurorum consciũ non suscipiebāt vniversi. Vt enim Samuel acceptum diuinitus oraculum noui regis clam populo habuit; haud aliter Ignatius prænotionem Ordinis condendi. Vidēsne hĩc Castalde nullam in hac dubitatione, atque consultatione maiuscularum litterarum (quasi verò triumphus arcus fuisset inscribendus) occasionem enasci? Quis præterea nostrorum hominum scripsit, Ignatio editum Oraculum de fundando illis sociis Ordine? Si igitur dubitationem omnem, an illis adhibitis Societatem fundaret, fuisse dicam, quid obest illa tam diligens consultatio? Vereri poterat, an cum illis initam Societatem in posteritatem propagare, Deo gratum foret, atque acceptum.

XVIII
Et Moyses.

Age illustriori adhuc exemplo rem hanc omnem explicemus. Vnum aliquem hominem, cum quo Deus familiariùs ageret, quàm Moysen, ego fuisse aliquando, non lego. Huic viro incomparabili pollicitus fuerat Deus, comitem se itineris perductoremque Angelum adiuncturum, qui per vastas illas solitudines viam monstraret,

Lib. 1.
Reg. c.
3. num.
20.

Anim.
X. p. 93.
& 94.

Num.
10.31.

p.62.

monstraret, certòque tramite peregrinantes duceret. Quid hic de itineris ratione dubitaret; hominèsq; regionis gnaros consuleret, cui Angelus Dei dux esset gemino Ignis ac Nubis miraculo? Et nihilominus Ieronem socerum suum diligentissimè exorauit, ne abiret; sed secum peregrinaretur, vt deductoris officium facere vellet: *Tu enim, inquit, nosti, in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, & eris ductor noster.* Hæc hominis profectò dubitantis sunt, ac multum pauentis, ne per eas solitudines populus errabundus palaretur. Neque hanc ob causam reprehensum aliquando fuisse Moysen sacra tradunt monumenta, non dissimulatura, vt nec alia, vel leuissima, eiusdem errata dissimulârunt. Sed quid reprehenderent, quod prudentissimè factum fuerat? Facilius in his est initium, quàm exitum innuere, si hîc quæcumque ex sacra congeri possunt antiquitate, animus sit recensere. Quare ne rem per se clarissimam, & illustrissimis exemplis probatam pluribus onerem, te ipso iudice, Castalde, mihi vtendum esse video; neque enim potiorẽ, quem in his auctorem sequar, habere in præsentia possum. Rogo te per eam veritatem, quam disputando indagamus, an nõ sine vllâ diuinarum prænotionum iniuriâ, de illarum veritate à viris sanctis dubitari posse dixisti, aliorumque siue à prudentiâ, siue à sanctimoniâ excellentium virorum sententiam exquiri? Eâ certè ratione contra Nigronum differebas Animad. VII. Quis verò vnquam consilium expetit, qui non dubitet? Omnis enim consultatio, de his suscipitur, de quibus nondum nobis certa stetit sententia. Vt igitur nihil violatâ Prænotionum maiestate, consilium exquiri; sic consultatio potest adhiberi. Quamquam id ego non eadem sententiâ, quâ tu dixisti, mihi sumam: Nunquam enim dubius de Dei voluntate Ignatius, sed certus sibi condendam aliquam Religionem, de illo vehementer, cum aliis dubitabat, an iniram Societatem in posteritatem vellet propagatam;

an verò sociis, qui aderant, alia consilia secutis, fieret nihilominus à Deo in gentem magnam.

XIX.

*Tā pugna
ret consul-
tatio cum
Ignatij, quā
cum Caieta-
ni præn-
otione.*

Illud etiam ex te quaero, Castalde, nonne Ignatius ex Caietani Oraculo, cui tu fidem illum habuisse non negabis, de condendâ olim Societate certior factus erat diuinitus. Planissimè; nam vt hoc demum persuadeas; acrius, quàm pro aris, focisque, depugnas. Potuit igitur post tam illustre vaticinium, cui clarissima Caietani sanctimonia splendorem addebat, dubitare cum suis; & quia dubitavit, nihil diuinitus prænouisse contendis? Video, non eandem omnino rationem esse; nec tamen negabis, Ignatium Caietano credidisse, cuius incredibilis quidam sanctimoniae fulgor ita illum ceperat, vt non modò se illi totum aperiret, verum rationes vitæ olim diligentissimâ meditatione constitutas, ad eius fingeret, ac refingeret arbitrium, seque illi traderet in disciplinam; quæ si vera narras, quàm benè cum illâ vehementi ac maiusculâ dubitatione conueniant, tibi erit videndum. Mihi satis iam probatum est, quamuis acceptis à Deo prænotionibus imbuti simus, dubitare adhuc posse, quia illæ non ita omnes ablegent formidinis causas, quin prudentes homines omnia diligentissimè non circumspeciant; rationesque rerum ad examen reuocent; itaque demum se gerant, ac si res omnis ab illorum prudentia, consilioque penderet. Hoc adeò Ignatio proprium

*In vitâ
Caieta-
ni, c. 3.*

XX.

*Eximia
prudentia
consultantis
Ignatij.*

fuisse accepimus, vt reliqua inter eius sublimioris prudentiæ præcepta, illud maximè celebretur: Ita reiectis in Deum curis, tantâque in eum confidentiâ nos in rebus agendis versari oportere, ac si nullus industriae locus superesset: rursus adeò acuendam industriam, nervosque omnes intendendos, ac si Deus nullam in partem operis veniret. Quæ sanè rerum ex Christianæ disciplinæ officiis agendarum ratio est longè absolutissima.

*Maffei-
us
lib. 3.
cap. 10.*

XXI.

*et Pauli
dubitantis.*

Ceterum si adhuc illustrissimo exemplo venia datur, Pauli certam prænotionem, dubitationemque in eodem

eodem suæ salutis negotio non dissimulauerim. Nonne certus omnino (si non infimæ notæ auctoribus credimus) suæ salutis Paulus? nemo dubitat. quî enim tam confidenter diceret: *Certus sum, quod neque mors, & quæ plurima enumerat, poterit me separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu.* Nonne idem sibi timens, eandem salutem castigatione corporis, ac pugnandi maximâ cōtentione munit? Planissimè, ait enim: *Ne forte, cum aliis prædicauerim, ipse, reprobus efficiar.* Quis ita, sine prudenti aliquo dubio, loquitur? Nisi voculam istam *Fortè* tuo more interpretari velis, Castalde; vt iam non dubitantis, sed validè asserentis sit, quod profectò neque tu dixeris, nec quisquam sanus tolerauerit. Annon Petrus, & Apostoli, & Seniores de Circumcisione Gentium, quæ Christo nomen dederant, consultaturi, contenterunt, & *magna*, vt loquitur Lucas, *conquisitio facta est?* Quis autem credat, Petro Summo illi Theologorum vertici, & Christi Domini Vicario, quid in Ecclesiâ seruandum esset, reuelatum non fuisse? Consulit nihilominus, & dubitantes, ac diligentissimè in vtramque partem disputantes audit, ac dictâ demum sententiâ, in quam Iacobus primus, ac reliqui omnes discesserunt, omnem eximit dubitationem, turbasque componit.

Neque hîc eiusdem quoque Pauli, in his, quæ diuinitus cognouerat prodendis, celandisve arcanam prudentiam, cui simillimam esse videam Ignatianam, silentio præterierim. Miraris enim, Castalde, quid causæ fuerit, cur nobile illud prope urbem visum Ignatius Sociis statim aperuerit, atque enarrauerit; pranotionem de Ordine condendo clam illis habuerit. Idem quod in Paulo mirari poteras, qui, vt Hieronymus loquitur, *Neque omnium reuelationum meminit, neque omnes manifestat:* nam xiv. ipsos annos arcana Dei se audiuisse occultum apud se habuit, mirâ tantæ dignationis dissimulatione, vt propterea id maxima quadam necessitate deinde ab eo proditum rectè colligat, Hieronymus, ac sapienter proinde exclamat Theophylactus: *Vide*

animi

XXII.
& diuinæ
pranotiones
tacentis, at-
que oppor-
tune lo-
quentis.

Anim.
XXVI.
p. 124. &
227.

XXIII.

Quē Ignatius imitatus.

animi modestiam! At hic idem Paulus de salute periclitantium certior ab Angelo factus, in naus forum progreditur; & rem omnem apertissimè narrat, ut desperatis animos adderet, & bonâ spe impleret. Quare nihil siue in silentio, siue in narratione Ignatij habes, quod vellices. Nam cum hominem secreti seruantissimum fuisse, docere te potuit Cardinalis de Monte, qui in Relatione sic loquitur: *Virtutes suas & visiones, quas habebat, diligenter occultabat.* Nec tamen inutili, obstinatōque silentio, sed singulari, ac planè diuinâ prudentiâ temperato.

XXIV.

Prænotionē de Societate IESV commendā bastam diuinitus ab Ignatio euincit Traditione.

Illud ad extremum te non celauerim, Castalde, rem hanc ira vetustâ traditione vulgatam apud nos esse, ut non modò octauo & trigésimo abhinc anno, cum huius militiæ tyrocinium deponerem, de illâ mihi seniores loquerentur, verum etiam ut in illis ipsius exercitationibus spiritualibus, quibus de regno Christi, & de duobus vexillis nomen imposuit, Societatis rudimenta Ignatium lineasse affirmarent. Quod ne mihi vni credere te oporteat, dabo testes adhuc antiquiores, viros non infulis quidem claros; neque enim id mihi integrum est, cum duorum, quos nuper habuimus in Æthiopiâ, alterum Alphonsum Mendium Abassynorum Patriarcham in exilium expulerit; alterum Apollinarem Almeidam Episcopum Nicænum sæuâ cum lapidatione in furcas egerit insana recrudescens ab Ecclesiâ defectionis rabies; sed eos tamen dabo, quorum dignitates, ætates, virtutesque nemo sanus suspectas habeat. Quod si his credere nolueris, adigam te nihilominus antiquissimæ, ac maximè incorruptæ fidei monumentis, ac tabulis, ut vel cunctabūdus fidem habeas. Quanquam si meos reicis testes, nullâ tibi obstrictus reuerentiâ, tuos omnes iure optimo flocificerem; quod qui nostrum æquius faciat, orbis, ac seculorum iudicium esto. Recitentur igitur testimonia, quorum omnium autographa ego apud me habeo, producturus, ut & reliqua omnia, si opus fuerit,

fuerit in iudicio. Ea hîc, vt ad me per lata sunt, recitabo.

Testimonium MVTII VITELLESCHI
Præpositi Generalis.

Ego Mutius Vitelliscus Præpositus Generalis Societatis
IESV, testor, etiam cum iuramento, quatenus opus est, me
LVII. abhinc annis ab ingressu scilicet meo in Societatem au-
disse à maioribus, & senioribus Sanctum Ignatium Parentem
nosrum antequam conderet Societatem, de eâ instituendâ
diuinas habuisse reuelationes, eiusque Ideam, ac formam In-
stituti animo comprehendisse, meque id verissimum esse cre-
dere. In quorum fidem his manu propriâ subscripsi, & sigillo
Societatis muniri iussi. Romæ in nostrâ domo Professorum
XII. Kal. Decembris Anno 1640.

MVTIVS VITELLES CVS.

Locus sigilli.

ALVARI ARIAS Hispaniarum
Assistentis.

Ego Alvarus Arias Societatis IESV Assistent Hispania-
rum, testor, etiam cum iuramento quatenus opus est, ab an-
no 1593. quo in Societatem admissus sum, audisse me ab an-
tiquissimis Patribus, qui æquales fuerant primorum Patrum,
& cum illis diu egerant, Sancto Ignatio olim reuelatum fuis-
se Societatem à se fundandam, eiusque prima quadam linea-
menta in exercitiis spiritualibus duxisse, quod ego etiam cre-
do esse verissimum. Huius mea auditionis, ac persuasionis te-
stimonium hîc dare volui, ne hac veritas vnquam obliuione
exolescat. Ideoque hac meâ manu scripsi, & obsignavi sigillo
officij mei. Romæ XII. Kal. Decembris 1640.

ALVARVS ARIAS.

Locus sigilli.

IOANNIS CHAMEROTÆ
Theologi Doctissimi.

XXVII. *Ego Ioannes Chamerota Societatis IESV Professus, & sacre Theologie Magister, annum nunc agens atatis octogesimum secundum, testor etiam cum Iuramento, quatenus opus est, me in primis annis mei in Societatem ingressus, hoc est, annis abhinc octo circiter & sexaginta à maioribus nostri Ordinis accepisse, Sancto Ignatio Religionis nostre fundatori in ipsis conuersionis sue primordiis formam, ac typum nostre Societatis, quam fundaturus esset, diuinitus fuisse monstratum. De quâ re mihi etiam nullum dubium est. In cuius rei fidem meâ manu testimonium hoc scripsi, & subscripsi Romæ die VIII. Nouembris 1640.*

IOANNES CHAMEROTA qui supra.

CONSTANTII BOVONI viri doctissimi
& pluribus magistratibus functi.

XXVIII. *Ego Constantius Bouonus Societatis IESV Professus 35. annorum, testor, etiam cum Iuramento, quatenus opus est, me ab ingressu meo in Societatem ab anno scilicet 1588. audiuisse à senioribus Patribus vicinis primis temporibus Societatis, quibuscum familiariter sum conuersatus, ut P. Emanuele Sa, Ioanne Baptista Velato, P. Lelio Bisciolio, P. Iacobo Crucio, P. Laurentio Magio, P. Ioanne Paolo Oliua, P. Achille Galiardo, P. Fabio de Fabijs, & alijs pluribus Signatium Patrem nostrum eiusdem Societatis condende diuinitus habuisse prænotionem. Quam ego maiorum traditionem pro certissimâ semper habui, & habeo, nec ullum inter nos de illâ unquam dubitasse intellexi. In quorum fidem presentes literas manu meâ subscriptas, & sigillo nostre Societatis munitas dedi. Genuæ pridie Kal. Decembris 1640.*

CONSTANTIUS BOVONVS.

Locus † sigilli.

CÆSARIS

CÆSARIS A BOSCO Prouincialis,
aliorumque Patrum Sicularum.

Nos infrascripti Patres testamur, etiam cum iuramento, XXIX.
 quatenus opus est, nos auduisse à grauiſſimis Patribus nostris & Cæsaris
 S. Ignatium habuisse à Deo prænotionem condende Societatis a Bosco, aliorumque,
 multo tempore antequam conderet. In quorum fidem huius-
 modi veritatem manu nostra subscripsimus. Panormi die 24.
 Decembris, anno MDCXL.

Ego CÆSAR A BOSCO, annorum 65. & in Societate 49.
 Professus, & Prouincialis in Regno Sicilia.

Ego Alexander Neuola annorum 73. in Societate 56. Pro-
 fessus, Præpositus Domus Professæ Panormitane.

Ego Petrus Villafrates ann. 60. in Societate 41. Professus,
 & Rector Collegij Panormitani.

Ego Iosephus Augustinus annorum 66. in Societate 51.
 Professus.

Ego Paulus Garlanus annorum 60. in Societate 43.
 Professus.

Ego Iosephus Castelnouus, annorum 57. in Societate 41.
 Professus, &c.

DIDACI DE BOBADILLA, Soc. IESV Procu-
ratoris Prouinciæ Philippinarum.

Sanctè iuro, ex eo tempore, quo Societati sum adscriptus, XXX.
 per annos nimirum quinque supra triginta à grauiſſimis an- & Didaci
 tiquiſſimisque Patribus, qui ab ipso fermè Sancti Patris Bobadilla.
 nostri Ignatii tempore in Societate florere, quorum &
 ego, ac præsertim Beati Patris Petri de Ribadeneira fa-
 miliari consuetudine, atque colloquio fruitus sum, mihi
 semper constanter auditum, certum indubitatumque planè
 esse, S. Patrem nostrum fundatorem, antequam nostre Re-
 ligionis iaceret fundamenta, de Societatis institutione re-
 uelationem accepisse. Per annos deinde integros quatuor à
 1607. dum litteris humanioribus, atque philosophicis

operam dedi in nostro Mechinae Campi Collegio à nobilissimis D. Petro Quadrato, & D. Francisca Monson extructo, cuius Ecclesia Sanctorum Apostolorum Principibus Petro, & Paulo dicata est, quorum dies festus sollemnis magnificentia singulari, ac frequenti totius populi conuentu celebratur; ubi etiam iuxta Societatis constitutionem, ac morem Collegij Patronus cereo foundationis donatur, qui tunc temporis erat nobilis eques Petrus Quadratus, alterius Petri Quadrati nepos, cum quo sanctus Pater Ignatius conuenit in Belgio, & cui, ut habetur in nostris Societatis historiis, fundatorem Collegij Societatis futurum esse prädixit; per eos, inquam, annos quatuor huius prädictionis à concionatoribus nostris, viris in concionando mirè egregiis, è suggestu mentione fieri, magno tum nobilitatis, tum Plebis applausu, gaudioque id excipientis, semper audiui; neque id unquam (quod innotuerit) in suspicionem, ac dubium vocatum est, nec aliquid unquam in contrarium mihi venit in mentem, aut accepi, usque dum ad manus meas R. P. D. Ioannis Baptistæ Castaldi liber peruenit, cuius enarratio noua tanquam, ac penitus inaudita me in summam admirationem excitauit. Genuæ die 27. Decembris anno 1640.

DIDACVS DE BOBADELLA Societatis IESV
Procurator Prouinc. Philippinarum ad Urbem.

Locus sigilli.

IOANNIS BOLANDI viri
eruditissimi.

XXXI. Ex literis datis Antuerpia ad Philippum Aligabium Ro-
Et Ioannis mam mense Decembri anno 1640. Quod aliàs querebat
Bolandi. R. V. de Petro Quadrato, cui S. P. N. prädixit fundaturum
eum Societati Collegium, ita omnes à senioribus semper au-
diuimus, ut stolidum eum esse oporteat, qui de re tam con-
stanti famà à maioribus traditâ dubitet. Est hic inter nos P.
Gulielmus VVarighemius, qui circiter 56. aut 57. annis
fuit in Societate, habitauitque Antuerpia statim post rece-
ptam de hereticis Urbem: is ita se tunc recentiori famà au-
disse

disse memorat. Monstrantur in hac vrbe ades, in quibus hospitio exceptus est S.P.N.à D.Cuellar Mercatore Hispano, cui tum cohabitabat Quadratus ille adhuc adolēscens.

PETRI CONTINENTE viri gestis
Magistratibus nobilis.

Ego Petrus Contimente Societatis IESV quatuor votorum XXXII. Professus, etatis meae 80. anno Religionis 58. Professionis 41. Et Petri Contimente.
Vixi in hac Aragonie Prouincia praedictos 58 annos: in quibus diuersis officiis ex obedientiā nullo meo merito functus. In primis Bilbilitanum Collegium me alternis vicibus 18. annos Rectorem habuit. Casarangustanum sex annos: Balearis domus Visitatorem semel excepit. E quatuor totius Prouincia consiliariis vnus renunciatus plerumque fui. Duorum Prouincialium annis quatuor socius extiti: cuius est aures Prouinciali consitenti prestare, eum sui officij commonere; à secretis eidem, atque Prouincia consultationibus adesse. Tandem Prouincialis huic nostrae Prouincia sex annis praefui. Horum munerum causā Prouincia domos, Collegia cuncta pluries lustravi: omnique annorum tempore quos in eā degi, Patres antiquissimos grauisimos tum huius, cum aliarum Prouinciarum quos inter Patrem Hieronymum Domenechum quem S.P.N. Ignatius in Societate admiserat, cognoui, atque saepius cum illis egi. Idcirco Deum testor me (quantum memoriā repetere possum) ab eorum nemine audiuisse Nostrum Patrem sanctissimum Ignatium Theatinorum Ordinem ingredi voluisse, nedum attentasse: neque ipsos Patres à maioribus tale vaquam accepisse. Quin potius ab exordio suae conuersionis Minoresse degentem semper in animo Societatem nostram (qualem habemus) voluisse: atque diuinitus edoctum, praesertim inter mirandam illam mentis ecstasim octo dierum cursu continuam, eius fabricam didicisse, tum historiā, tum Patrum traditione perpetuo credidi. Quorum fidem alienā manu exaratam, meā subscribo, & Rectoris huius Collegij Bilbilitani claudio. Bilbili decimoquarto Ianuarij, anni MDCXLI.

PETRVS CONTIMENTE.

Locus + sigilli.

X 3

FRANCISCA

XXXIII.

Et Francisci
de Caspes.

Audini sapius Patrem Michaellem Rhodis Soc. IESV patriâ Gironensem ex principatu Catalaunia virum religionis eximia, animarum zelo & vite austeritate nobilem de Patre suo celeberrimo Iuriconsulto narrantē, illum adhuc adolescentē P. N. S. Ignatium Barcinone Grammaticæ operam dantem familiariter agnouisse, illiusque virtutum exemplo atque adhortationibus ita ad virtutem exarsisse animo, ut eum sequi, eiusque socium fieri ac virtutes imitari vehementissimè cuperet: Id quum Ignatio aperuisset, respondit ille: Tu non me sequeris, sed filius olim tuus Religiosæ familia, quam ego diuinâ fauente gratiâ conditurus sum nomen dabit. Hoc Vaticanum editum est anno XVI. vel XVII. ante conditam Societatem, neque fefellit quia Michael Rhodis Societatem ingressus est, in eaque diutissimè vixit, ac senex admodum obiit magnarum virtutum famâ. Hinc colligitur quanto ante conditam Societatem de illâ condendâ diuinitus certior factus fuerit Ignatius, hoc enim statim ab Hierosolymitana contigit peregrinatione.

Ita confirmo, & meâ manu scripsi ego Franciscus de Caspes eiusdem Societatis Sacerdos Professus LXX. ætatis meæ anno, & Religioni LV. in quâ variis magistratibus functus sum, Rectoris, Præpositi, & totius Prouinciæ Aragoniæ Procuratoris ad Urbem. Itaque Iuro per Deum Dominum nostrum, & sancta quatuor Euangelia. XIII. Kal. Februarij MDCXXI.

FRANCISCVS DE CASPE Soc. IESV, vt suprâ.

Addo supradictum Patrem Michaellem Rhodis eiusque fratris filium Franciscum Rhodis eiusdem Societatis Religiosum à S. P. N. Ignatio seruatos olim fuisse, quum periculoso in itinere noctu aberrantes periclitarentur; apparuit enim illis luce circumdatus illustrissimâ, eosque ad pagum deduxit.

Item affirmo quacunque scripsere, quæ ista sint Castalde suprâ vidisti iam, Patres Carthusiani Monasterij Vallis Christi sua in testificatione mihi ante hos XV. annos nota fuisse.

FRANCISCVS DE CASPES, vt suprâ.

VINCEN

VINCENTII MARIE BARGELLINI.

Vincentius Maria Bargellinus in Societate IESV Professus quatuor Votorum, & Religiosus triginta & nouem annorum fidem facio, & iuramento, quatenus opus est, affirmo, annis, quibus Roma degi Theologiae Scholasticae dans operam audisse me tum in priuatis colloquiis, tum in publicis domesticis exhortationibus, à maioribus meis, & inter alios à Patre Fabio de Fabiis tunc Italiae Assistente, & post Prouinciali Prouinciae Romanae, à P. Io. Paulo Rizio Rectore tunc Collegij Romani, & à Patre Virgilio Cepario, qui fuit & ipse aliquando Rector Collegij Romani, audisse, inquam, me multoties sancto Patri nostro Ignatio, in solitudine & meditationibus, quas Manresa, & alibi habuit frequentes, non semel à Deo reuelatum fuisse Societatem nostram ab ipso condendam, ostensamque eidem sancto Patri totam Societatis Ideam, &c. Bononiae die decima quarta Aprilis 1641.

XXXIV.
& Vincentij Bargellini.

Ego idem qui supra affirmo.

Quando semel iterumque à testibus Fabij de Fabiis fides appellatur, scias, Castalde, virum hunc adeò absolutae virtutis fuisse, ut omnium, qui hominem norunt, suffragio inter Religionis primos possit enumerari, & postrema in eo laus sit, antiquissimi, & clarissimi generis Romana nobilitas.

IOANNIS BAPTISTAE FURNII,
saepius Rectoris.

Ego Ioan. Baptista Furnius, qui annos iam quinquaginta tres in Societate IESV vixi, & adhuc Diuina manere gratiae viuo, plenam, & indubitatam fidem facio, etiam cum iuramento, quatenus opus est, me saepe saepius ab antiquioribus nostrae Religionis Patribus audiuisse, sancto Patri nostro Ignatio reuelatum à Deo fuisse in Manresiano secessu, Societatem ab eo fundatum iri, quae tota in proximorum salute, & perfectione procuranda occuparetur,

XXXV.
& Io. Baptistae Furnij.

&

& exinde Socios, quos ad id muneris idoneos indicaret, sibi adiunxisse. Bononia die 14. Aprilis, ann. 1641.

Ego IOAN. BAPTISTA FVRNIVS,
manu propriâ subscripsi.

Locus + sigilli.

HIERONYMI SERRAVALLII, Theologi Doctissimi.

XXXVI.
& Hiero-
nymi Ser-
rauallij.

Ego Hieronymus Serrauallius Professor Societatis IESV, ætatis annorum septuaginta, testor etiam cum iuramento, quantum opus est, audiuisse me non semel à Patribus senioribus eiusdem Societatis, ac præsertim à mox adscribendis, qui affirmabant Sanctum Ignatium Loyolam eam ex Dei nutu, ac reuelatione sibi facta instituisse. Ad cuius veritatis fidem hanc schedulam manu meâ scriptam, ac subscriptam dedi ad maiorem Dei gloriam. Parma in Collegio eiusdem Societatis, die 23 Aprilis anni 1641.

HIERONYMVS SERRAVALLIVS, qui suprà.

P. Lelius Bisciola, qui se ab eodem Sancto Ignatio audiuisse narrabat.

P. Ioannes Gabriel Bisciola. P. Achilles Galiardus. P. Io. Argenta.
P. Antonius Possevinus. P. Ludouicus Galiardus. P. Lelius Passioneus. P. Laurentius Madius. P. Antonius Valentinus. P. Hieronymus Caprara. P. Franciscus Costerus. P. Paulus Comitulus.
P. Valerius Gypsius. P. Carolus Regius. P. Bernardinus Confalonierius. P. Lucius Bencius. P. Hieronymus Dandinus. P. Laurentius Tertius. P. Ascanius Marazzinus. P. Iulius Mazarinus.
P. Ioseph Fabritius.

Hi omnes, & suis virtutibus viri magni fuerunt, plerique Ignatio æquales, editisque monumentis nobiles.

IOANNIS DE SANCTIOANNEZ.

XXXVII.
& Ioannis
de Sanct.
Ioannez.

Ego Ioannes de Sanctioannez Religiosus Societatis IESV, Professor, & in eâ ab anno 1598. educatus, ac per interualla temporis regendis partim Collegiis ac domibus Bæticæ huius

Prouinciæ

*Provincia, partim verbo Dei seminando annos plus 30. immo-
ratus, fidem facio, me non mediocri curâ indagandis Sancti
Patris nostri Ignatii gestis, conuersationi, miraculis, rebusque
nostre Religionis ab initio sui orsus ad hac usque tēpora præ-
notscendis instituisse semper; hoc maximè tempore quo Batice
huius Prouincie historia commissio mihi munere totus distineor
non parum laborasse, ut res omnes, quæ ad instituti huius ini-
tia, progressum & famam attinent, percalluerim. Quo studio
ex antiquioribus Patribus, qui aut nascentem videre, aut re-
cens natam Societatem consequuti sunt, sæpe sæpius perseru-
tandi aueritate intellexi non pauca, atque iis de rebus collo-
quentes obseruauit seniores. Non tamen meas unquam accessit
ad aures, perlegi nunquam, quod suâ fretus auctoritate Castal-
dus nuperrimè in suis de vita B. Caietani Thienai monumen-
tis inseruit de Beato Patre nostro Ignatio. Hunc scilicet, quo
tempore Venetiis agebat, ad illum vix Vrbi, aut Orbi notum
Theatinorum Ordinem aggregare se voluisse. Immo nostrâ in
Societate antiquissimo omnium consensu, concentuque per li-
bros per scripta, per ora vagatur incōcussa hac veritas quæ apud
nostrates viguit tanquam prima traditio iam ab eo tempore,
quo se Marresam abdiderat, diuinitus edoctum Ignatium de
fundando nouo Ordine, nouâque familiâ cui ab IESV nomen,
cooptandâ.*

*Ego verò meum hoc testimonium, quo certior sit fides apud
omnes, etiam solenni iusiurandi religione roborandum puta-
ui. Testorque Deum omnipotentem nec audiuissè me, nec no-
uissè unquam, qui contrarium huic verissime traditioni, vel
verbo vel scripto protulerit. Montella in nostro Collegio Socie-
tatis IESV die sexta Ianuarij mensis, anni millesimi sexcen-
tesimi quadragésimi primi.*

*Videndi omnino Andreas Lucas in historia Ignatii lib. 6.
c. 4. & auctor Apologia in Historia Societatis.*

IOAN. DE SANCTIO ANNEZ

Locus + sigilli

Y IOANNIS

Interrogatio X.
IOANNIS CASARUBEI.

XXXVIII *Ioannes Casarubens Professus quatuor votorum Societatis*
Et Ioannis IESV in Prouinciâ Beticâ iuro in verbo Sacerdotis, me ab
Casarubei. ingressu meo in Societatem audisse & legisse in vitâ S. P. N.
 Ignatij, quod cum litteris operam daret, Antuerpiam excur-
 rit ad corrogandam stipem ab Hispanis mercatoribus, ibi-
 que dixit Petro Quadrato Ciui Methymnae Campi in Hispanijs,
 ut sibi eleemosynam daret; illum enim olim futurum
 fundatorem vnius Collegij eius Religionis, quam ipse fun-
 daturus erat, quod & factum est. Quod vaticinium profe-
 cto sine prenotatione diuinâ Societatis condenda edere non
 potuit. Hoc autem à maioribus accepi ab ingressu meo in So-
 cietatem, in quâ iam LIX. annum ago, cum etatis iam pro-
 ppe LXXXVII. Quorum magna pars mihi in magistratibus
 exacta est. Sex enim annis Vbeda, tres Gadibus, septem Hi-
 spali, simulque tyronum magister, Antiquere vero quindecim,
 tres domui Professorum Hispali Præpositus, totidem toti
 huic Prouinciæ Beticæ, tum tertia probationis instructor,
 aliisque functus magistratibus sum, & cum ab his cessauissem,
 rerum spiritalium præfecturam sustinui itaque tum gestorum
 in Religione munerum, tum etatis meæ ratione magna me
 veritatis dicenda tenet obligatio, quamuis non iuratus di-
 cerem, quanto magis, cum omnia, quæ dixi, præmio dixe-
 rim sacramento. Data Antiquere in Beticâ XVI. Kal. Febr.
 anni huius CIOIOCXLI.

IOANNES CASARUBEVS.

Locus + sigilli.

ANDRÆ LVCE DE ARCONÉ,

XXXIX. *Et Andrea* Eius, qui vitam Ignatij Hispanicè scriptam summâ
de Arcone. cum laude euulgauit; cuius quum testimonium paulò
 longius excurrat, & Castaldum confutet, indicatis locis
 editæ à se vitæ, in quibus de reuelationibus agit, ad ex-
 tremum præfatus se in inquirendis colligendisque re-
 bus ab Ignatio gestis singularem adhibuisse diligen-
 tiam, sic testatur.

Ego

Ego Andreas Lucas Societatis IESV professor, & in Collegio D. Pauli Granatensi SS. litterarum interpres, Diuum Ignatium à sua conuersionis exordio, ab Spiritu sancto, ut Societatem IESV erigeret, reuelationem diuinam habuisse, certam esse, & irrefragabilem veritatem, ac traditionem à Patribus ad filios constantem, & à Fundatore huc usque derivatam per annos 30. quos nunc in Societate ago semper audiui, semperque cognoui. Quapropter quidquid huc usque posui, non solum constanter affirmo, meoque de nomine subscribo, verum etiam iureiurando in verbo sacerdotis confirmo. In hoc D. Pauli Colleg. Soc. IESV Granatensi, 19. die Ianuarij anni 1641.

ANDREAS LVCAS DE ARCONÉ.

GvNDISALVI DE PERALTA.

Ego Gundisalvus de Peralta Prouincialis Societatis IESV nunc temporis Bætica, quondam Sardinie, olimque Collegiorum ac domorum gubernacula qui sepe tenui, etate valens ad septuaginta & inde annos, fidem facio, quod à primo nostro in Societatem ingressu firmum continuò mente animoque habui (sic enim à maioribus accepi) Societatem nostram IESV singulari omnipotentis Dei ordine & curâ conditam fuisse, afflante diuino Spiritu parenti nostro sanctissimo Ignatio, dum huius animus Manresæ raptus è corpore, diuina patiebatur diebus octonis: eisdem ibidemque ab ipso Deo accepisse IESV nomen Societati, quam iam iam machinabatur animus, imponendum. Quod quidem nostri vniuersi Religiosi Patres, antiquitate, litteris ac sanctitudine præcipui, vniuites consensu tenuere perpetuo, affirmare clarè, quin ab aliquo huc usque audierim hac vel tantillum, non constare sibi. Malaca IV. Kal. Febr. anni 1641.

GONDISALVVS DE PERALTA.

Locus + sigilli

ILDEPHONSI DE MEDRANO.

Ego Ildephonsus de Medrano Sacerdos Professor Societatis IESV

XLI.

IESV cum iuramento assero esse vera, certa, & indubitata, que in hac pagina subscribo meo nomine & propria manu.

Ingressus ego in Societatem IESV, in Provinciâ Castellana anno 1579. sexaginta duorum annorum decursu ab omnibus maioribus meis Patribus in Religione educatoribus sæper audiui, & per traditionem didici sanctissimum Parentem nostrum Ignatium de Loyola, Institutum, Cõstitutiones & Regulas, quas nobis observandas tradidit; per reuelationem supernaturalem à Deo Optimo Maximo accepisse, id mihi semper cordi fuit ut eas omnes & singulas tanquam à Cælo traditas observarem, venerarer. Id audiui à Patre Gonzalo Gonzelez grandeno plus quàm octogenario tunc temporis quando dicto anno septuagesimo nono me Salmantica ad Societatem quasi manu duxit, in quam ingressus idem audiui à Patre Ioanne Suarez qui sæpe publicis & particularibus colloquiis inculcabat (erat enim Prouincialis tunc Castellanus) fundationem nostre Religionis eiusque constitutiones & regulas Parentem sanctissimum Ignatium sic à Christo IESV per reuelationem accepisse, sicut antiquus Pachomius suam regulam ab Angelo; fuit hic Pater Ioannes Suarez magnæ religionis, & auctoritatis vir, Primus Rector Collegij Hispalensis in Hispaniâ, & à Prouinciâ Castellana socius electus Venerabilis Patris Martini Gutierrez qui Gallia inter hæreticos obiit sanctissime, ab eisdem ob Catholicam Romanamque religionem vulneratus, ambòque Electores pro Congregatione tertiâ generali designati.

In domum probationis Villagartiam profectus, & sub disciplinâ magni Patris Balthasaris Alvarez eiusdem domus Rectoris educatus, ab eodem semper audiui in publicis exhortationibus Societatis Institutum à Cælo per reuelationem Parenti nostro sanctissimo Ignatio traditum, & exercitia spiritalia, & orationis mentalis methodum in eisdem comprehensam à Deo per reuelationem diuinam eundem accepisse: idemque sæpius audiui à Venerabili Patre Ludouico della Puente, qui sub eadem disciplinâ Patris Balthasaris Alvarez mecum Villagartia tertium probationis annum agens simul

tunc

tunc temporis commorabatur.

Certe sanctissimus Pater Ignatius in militiâ seculari veteranus, in celesti & spirituali adhuc Tyro dicta exercitia pro suâ Societate composuit, viros doctrinâ conspicuos Parisiis socios adhibuit sui Instituti. Petro Quadrato cuidam nobili Mercatori, dum eleemosynam ab eo acciperet adhuc secularis apud Belgas, eum futurum fundatorem nouæ suæ Religionis in Hispaniâ prædixit, quod iam factum oculis vidimus in oppido Methymna del Campo, & ab uxore dicti Petri Quadrato, nomine Dominâ Franciscâ Manson hanc prædictionem Methymna sepe audiui.

Affirmo etiam me ipsum, dum per annos quatuordecim in Collegio Mexicano Prouinciæ nouæ Hispaniæ apud nouum orbem Occidentum degerem, id ipsum sæpius audiuisse à Patribus antiquioribus Societatis: unus erat Pater doctor Petrus Sanctius Prouincialis nouæ Hispaniæ apud Indos, qui ingressus in Societatem Compluti in Hispaniâ, eius Vniuersitatis Rector eo tempore, quo Beatissimus Pater noster Ignatius inter mortales vitam ageret, audiuisse à Patre Araoz, qui primus Compluti ex Societate adierat, Institutum Societatis, à Parente nostro sanctissimo per reuelationem acceptum. Idem mihi affirmavit sæpius Pater Doctor Ioannes della Placâ primus Prouincialis Peruanus, post primus visitator Mexicanus, sæpius se audiuisse à primoribus Patribus nostris Hispaniæ: uterque Petrus Sanchez & Ioannes della Placâ, etate erat tunc temporis octogenarius plus minúsve: Elapsi sunt autem quinquaginta duo anni, ex quo hæc apud Indos audiui, ego autem septuaginta quinque annos etatis paucis mensibus excedo, quando hæc scribo.

Hæc scribebam Granate, III. Kal. Februarij ann. 1641.

ILDEFONSVS DE MEDRANO.

Locus & sigilli.

FRANCISCI AGUADO

Ego Franciscus Aguado Professor Societatis IESV in Prouinciâ Toletanâ, Et in eâ Collegiorum Complutensis, Madritensis, & aliorum olim Rector atque Præpositus, Novitiorum

quoque multis annis Magister nunc secundo eiusdem Prouincie Prouincialis, Philippi quarti Hispaniarum Regis concionator, annorum sexaginta nouē, Societatis verò quinquaginta duo, cum interrogatus fuerim, quid sciam circa reuelationē nostrī S.P. Ignatij de Loyola, quam de fundanda Soc. IESV Minorēse circumfertur habuisse in primis conuersionis suae feruoribus, testimonium do, id me ita scire, velut si nihil aliud sciam, nec sciuerimus huius Prouinciae Patres. Maiores nostri quasi rem affirmabant sine dubio: nos accepimus ut exemptam ab omni tergiversatione, nec indigentem testimonia obseruari, sed velut in fide Parentum, aut potius in ipsā veritate, sanctam, statam, atque inconcussam. Si dubitandam putaremus unquam, mille hinc inde ebullirent testimonia facillimo negotio colligenda: at in re tam admissā obseruatio putabatur otiosa, curiositas superflua, tamen fidem hoc magis commendabat, quod eruditio putaretur triuia, quod veritas putaretur de vulgo. Sed animus insedit semper: id docuere maiores, id credere huius Prouinciae alumni, nil in contrarium unquam auditum fuit. In quorum fidem hanc paginam manus nostrā subscriptam, & sigillo nostri officij munitam dedimus. Matrini in nostro Collegio Imperiali die tertia Marij, Anno Domini, millesimo sexcentesimo quadragesimo primo.

FRANCISCVS AGVADO.

Locus sigilli.

FRANCISCI ROBLEDILLI.

XLIII.
& Francis-
ci Roble-
dilli,

Ego Franciscus de Robledillo Professus Societatis IESV in Prouincia Toletanā, & in eā Domus Toletanæ Professus olim Prepositus, Collegiorum Optensis, Conchenensis, Occaniensis, Complutensis, Domus Probationis Matritensis, & eiusdem nunc secundo Rector, Annorum septuaginta, Societatis verò quinquagintaquinque, testimonium do, & fidem iuratam facio, me, dum ad tempus beatificationis nostrī S. Patri Ignatij Murcie in nostro Collegio commorarer, & sanctae celebritatis festum effusā celebraretur pompā, commissā concione, ac laudibus sancti Patris Illustrissimo Domino D. Francisco Martinez

tinez Cenizeros (qui prius in Complutensi Academia primarius fuerat Theologiae Professor, tunc Episcopus Carthaginensis, postea Gienensis, semper intemerata auctoritatis vir) inter alia audiuisse ab ipso concionante, Deum ad octiduam illam ecstasim, quam Minores sanctus Pater Ignatius passus est, reuelasse illi totam Societatis IESV fabricam, totam Religionis fundandae structuram. ipsam Religionem ad diuinos affatus tunc conceptam, iam inde primum esse accepisse, etiam vitales animos, quibus postea decursu temporis iam iam fetu maturo in lucem prodit, & alia id genus multa. Neque hanc reuelationem tantus vir predicauit ut rem nouam, immo potius ut statam ratamque, quamque nullus ex nostris ignorabat, ut propterea non tam in veritate probanda, quam in expendenda esset multus. Cuius reuelationis fama quasi triuium quid semper fuit apud nostros, nulli res dubitata, omnibus firma: nunc dum exteris impugnat, admirationem potius, quam vel leuissimam opinionem parit. In quorum fidem ac testimonium certum hanc paginam manu propria subscriptam do. Matriti in Domo Probationis, die 7. Febr. an. 1641.

FRANCISCUS DE ROBLEDILLO.

Locus sigilli.

PETRI FERDINANDI DE MUDAIRA.

Ego Petrus Ferdinandus de Mudairá Professor Soc. IESV in Prouincia Toletana, & in eadem Visitatoris, atque Prouincialis Secretarius, Collegiorum Carauacensis, Bellemontani, Oropeiani, Conchensis, Murciani. Matritensis, tum Nouiciatus eiusdem Rector, atque Domus Professæ Praepositus, Sardinia quoque olim Prouincialis, annorum octoginta, Societatis verò 56. testimonium do questus de fide atque notitia reuelationis nostri S. Parentis Ignatii super fundanda Societate IESV, quã in primis cõuersionis suae feruoribus Minores accepisse cõfetur: Et declaro, ita eã reuelationẽ ubicũq; habitaui fuisse creditam, ut certitudine penitus immemorali sibi praescripserit fidẽ. Contra eã aliquid attẽtare nec fui, qui auderet hætenus,

XLIV.

Et Ferdinã.
di de Mu-
dairá.

nec

nec cui in mentem veniret. Omnes huius Prouinciæ in ea fuimus, ut in re quadam aut euidenti propter testimonia maiorum aut indubitata propter omnium assensum, ac veluti sacra propter utrumque, Nec magis scitum omnibus, nec ulli magis statum atque certum ut propterea in indagandis tam rate rei testimonis nec fuerimus curiosi, nec fore necessarium curauerimus unquam. In quorum fidem hanc paginam manu nostra subscriptam do. Matrini in nostro Imperiali Collegio die Febr. 18. an. 1641.

PETRVS FERDINANDVS DE MVDAIRA.

Locus sigilli

NICOLAI BERZETTI, & aliorum vndecim.

XLV.
Et Nicolai
Berzetti,
necnon
aliorum
vndecim

Nos infra scripti Societatis IESV Religiosi & professi testamur etiam cum iuramento, quatenus opus est; nos ab antiquioribus nostris Patribus constanter audisse, vulgatum, ac creditum inter illos fuisse sanctum Patrem nostrum Ignatium priusquam Societatem IESV fundaret, de illa condenda diuinam accepisse reuelationem presertim Marrese. In cuius veritatis fidem ac testificationem nos propria manu subscripsimus. Neapoli pridie Kal. Iunias 1641.

Nicolaus Berzettus Prouincialis in Prouinciâ Neapolitanâ.

Ignatius Garganus Præpositus Domus professe Neapolitanæ.

Franciscus Mascanbrunus Rector Collegij Neapolitani.

Vincentius Campanilis Rector & Magister Nouitiorum Domus Probationis Neapolitanæ.

Io. Iacobus de Alexandro Rector Collegij S. Francisci Xauerij.

Marcus Antonius Palumbus Soc. Iesu Consultor S. Officij.

Flaminius Magnatus Soc. Iesu Consultor S. Officij in Regno Neapolitano.

Siluanus de Vico Soc. Iesu Consultor S. Officij in Archiepisc. Neapolitano.

Petrus Alois Soc. Iesu S. Scripturæ interpretationis professor.

Bernardinus Mazziotta Soc. Iesu Theologiæ professor.

Ottavius Brunus Soc. Iesu Theologiæ professor.

Ioannes Baptista Trotta Soc. Iesu Theologiæ professor.

Locus + sigilli

Quantum

Quamquam fat esse testimoniorum hîc videam, quorum offusâ nube te premam, quibûsque omnibus me, vel difficili, & moroso rerum æstimatori satis fecisse non dubito; mihi tamen nondum satisfacere, arbitror enim traditionem hanc veteribus membranarumque dicto, qui de Ignatio ipso audierint, esse comprobendam, quod à te in tuâ traditione omis- sum (nihil enim huiusmodi habuisti, quod in iudicium afferres) eam planè perdidit. Age recitentur veterum librorum testimonia.

Ex Aduersariis M. S. LUDOVICI MASONI,
viri classimi nominis in Siciliâ.

Inter reliqua Ignatio diuinitus reuelata, de fundan- XLVI.
dâ Societate illum certiore factum sic tradit: *Tertiâ & Ludoui-
die vidit altitudinem instituti Societatis, quam ipse condere ci Masoni.*
debebat, & admirabiles illius progressiones. Hæc ita in illis
incorruptæ synceritatis Aduersariis, quæ Panormi
apud nostros adseruantur suis ad me datis litteris te-
staturus est Cæsar à Bosco Societatis in Siciliâ Prouin-
cialis.

Ex M. S. Historiâ HIERONYMI NATALIS,
viri Ignatio charissimi, ab eoque ad pro-
mulgandas, explicandasque constitu-
tiones in Hispanias missi.

Hic in suis de rebus Societatis monumentis Ignat- XLVII.
ianam prænotionem posteritati his verbis commen- & Hiero-
dauit. *Cum de Instituti ratione rogaretur, solebat causam re- nymi Na-
ferre ad eximiam illam mentis illustrationem, quam illi Deus talis.*
gratificatus est Manresa, quæ illa omnia accepisset à Domino
in spiritu quodam architectonico.

Ex M. S. aduersariis Ludouici Gonzales à Camará viri magnâ nobilitate, Regum & Ignatij amicitia, & omni virtutum genere florentissimi, qui à Ioanne III. Lusitaniæ Rege eâ gratiâ in Urbem olim missus fuit, vt quàm diligentissimè, de Ignatij moribus ac sanctitate, cuius egregia fama latè didita erat, ad se perscriberet. Quid ille scriptum reliquerit, ex Pantaleone Carualho audiamus

XLVIII.
Et Ludouici Gonzales.

Ego Pantaleon Carualho Societatis IESV Religiosus, in sacris Canonibus Baccalaureus formatus in Vniuersitate Conimbricensi, testificor me legisse Manuscripta facta à Patre Ludouico Consalues de Camará eiusdem Societatis, & Portugallia Assistente, qui Roma tempore Sancti Ignatii diu commoratus à Rege Lusitaniæ Ioanne III. in mandatis habebat omnia notatu digna circa personam & vitam eiusdem Sancti Patris Ignatii considerare & scribere, quibus Rex, quem absentem videre non poterat, saltem hac scripturâ delineatum conspiceret: quâ occasione cum esset ab eodem S. Ignatio propter eximiam virtutem spiritum & Religionem intimè dilectus, & cordis etiam secretarius factus, adeo vt S. Pater eiusdem assiduâ conuersatione deuinctus, promissionem de totâ suâ vitâ præteritâ enarrandâ fecisset, quam tamen propter repentinum à Româ discessum non potuit consequi, vt ipse fatetur, multa accuratè notauit; quæ manuscripta in Prouinciâ Lusitaniæ asseruantur, & inter alia multa, hæc quæ sequuntur continebant.

Primò fatebatur iste Pater se ab eodem sancto Ignatio intellexisse, dispositionem & ordinem fundandæ Societatis in reuelatione Manresæ habitâ accepisse. Secundò addebat alio in loco se ab eodem sancto Ignatio petiisse, cur aliqua in particulari in Societate constituisset, & ipsum totam causam, ea, quæ Manresæ expertus erat, assignasse. Quod autem hæc reuelatio de fundatione Societatis in eâ Prouinciâ nota sit, & à multis annis etiam publicâ prædicatione, & traditione comperta, & quod supradicta legerim affirmo, & quantum
opus

opus est ad fidem faciendam, iuro. Romæ 25 die Decembris,
Anno 1640.

Locus sigilli.

PANTALEON CARVALHO.

Habeo igitur vnum alterumque testē, Natalem nimirum, & Gonzalium, qui se ab Ignatio audisse dicunt. Verum, ut non in ore duorum, quod lex diuina ad fidem faciendam satis esse voluit, sed trium, quos ultra petere non potes, stet omne verbum, audiendus adhuc est Ægidius Gonzalius, qui Francisco Borgiæ, & Euerardo Mercuriano Societatis IESV Præpositis Generalibus olim pro Hispaniarum Prouinciis Assistens ac sæpius in Hispania Prouincialis, & magnis virtutibus Philippo secundo Regum prudentissimo percharus, in illâ Hispanicæ aulae luce diu vixit.

EX M. S. ÆGIDII GONZALII.

Vidi ego Romæ apud Aluarum Ariam Assistentem XLIX.
Hispaniarum, librum Hispanicè scriptum ante hos Et Ægidij Gonzalij.
annos LV. formæ, ut vocant, octauæ iustæ magnitudinis, in quo Ægidij ad socios de Societatis Instituto ac legibus domesticæ leguntur adlocutiones. In earum primâ hæc, quæ summâ fide Latinè hîc reddam, & à publico scribâ excerpti curauî, ad verbum leguntur. *Finis noster est, socios nos addere IESV in reductione animarum, & acquisitione mundi, ut Pater Euerardus in quodam sermone dicit se audiuisse Patrem nostrum Ignatium, & socios eius dicentes cum primùm illi obiecta fuit meditatio regni terrestris, (habetur in libello exercitiorum hoc titulo, de Regno Christi) impressas illi fuisse notions de ideâ Societatis. Ut enim, &c.*

Verum enimverò quid ego ex M. S. Ægidij testimonium repeto? audiantur viri clarissimi, quos supersites adhuc esse voueo, & superioribus mensibus fuisse gratulor, luculenta enim testimonia dixerunt. Recitentur.

LVDOVICI DE LA PALMA.

L. Ego Ludouicus de la Palma Professus Societatis IESV in
 Et Ludouici de la Palma. Prouinciâ Toletanâ, & in eâ bis Prouincialis, multoties Re-
 ctor, atque Præpositus, annorum octoginta unius, Societatis
 verò sexaginta sex, testimonium do, multis me abhinc retro
 annis audiuisse Patrem Gillium Gonzales, (cuius munera &
 merita ecquis ignoret?) dixisse, se, dum adstaret domesticæ
 cuidam concioni, quam ad nostros habebat P. Euerardus Mer-
 curianus, & ipse Societatis IESV Præpositus Generalis, audi-
 uisse inter alia ab eo, Deum, dum noster sanctus Pater Igna-
 tius de Loyola in primis conuersionis sue rudimentis spiritua-
 les exercitationes Minoresæ conscriberet, ad exercitium
 Vexillorum illi reuclasse vniuersam Societatis IESV fun-
 dandæ methodum, totum artificium atque integram structu-
 ram: id sanctum Patrem Ignatium ipsi Euerardo fassum esse,
 id ab hoc audiuisse Patrem Gillium, id hunc referre solitum,
 de hoc me pluries colloquutum ad nostros. Cuius reuelationis
 fama sic in hac Prouinciâ percrebruit, ut nihil unquam dubi-
 tationis passa sit, & ut negari modò primum fuerit dubitandi
 vestigium, & prima in tam pacatâ certitudine nubecula.
 Adeo semper insedit omnium animis, & extra omnem dubi-
 tationis aleam stato iure facta fuit amica. In quorum fidem ac
 testimonium certum hanc paginam manu nostra subscriptam
 do. Matriti in Collegio Imperiali nostræ Societatis die quin-
 ta Febr. ann. 1641.

LVDOVICVS DE LA PALMA.

Locus + sigilli

ANDREÆ DE CAZORLA.

LI. Ego Andreas de Cazorla Religiosus Professus quatuor vo-
 Et Andreæ de Cazorla. torum Societatis IESV, & omnium Patrum & fratrum huius
 Prouinciæ Baticæ indignissimus, sed tempore Religionis an-
 tiquissimus, etate propè octogenarius officiis & Prælaturis per
 quadraginta annos perfunctus, cum antiquissimis Patribus
 huius, & aliarum Prouinciarum familiarissimè conuersatus, &
 cum singulari obseruatione informatus, & certior factus de
 rebus pertinentibus ad Sanctiss. fundatorem nostrum, & fun-
 dationem

dationē nostra Religionis, institutum, & primos Patres, & Parentes nostros primi Parentis nostri socios (quorum duos Alphonsum Salmeron, & Nicolaum Bobadillam consequutus sum viuentes) fidem facio, & coram Deo in verbo Sacerdotis, testor semper intellexisse apud omnes supradictos Patres in comperto fuisse nostrum Sanctiss. Patrem Ignatium se sepius confesum fuisse nihil habere proprium in structurā nostri Instituti quoad substantialia, sed omnia venisse de manu Domini, ut faceret secundum opera exemplaris, quod in mente monstratū est, id est in recessu Manresano in exercitatione, seu meditatione, quam inscripsit Regni temporalis, quæ est prima inter meditationes secundæ hebdomadæ aurei libelli exercitiorum, & hoc tam firmiter inhasisse menti Beatissimi Patris, ut in rebus minimis cum desideraret eandem certitudinem, nec haberet, interrogasse Patrem Magistrum Lainez, quid sensisset vel intellexisset, fundatoribusne Religionū omnia minutissima à Deo reuelata, vel saltem illa maiora, & substantialia? & respondisse Lainem: Hoc vltimum sibi certum fuisse. annuisseque Patre nostrū. Hinc illa tā anxīa quadraginta dierū indagatio plena mille reuelationibus, & diuinis illustrationibus ad statuendā omnimodā paupertatē, etiā quoad Ecclesiā & sacristiā; & hac omnia, quæ illi data sunt, & ostentata à Deo & Virgine Matre, apud me habeo scripta eisdē verbis, quibus ab ipso Parente nostro Sanctiss. scripta reperta sūt post eius beatā mortē.

Testor deinceps P. • Egidium Gonzales de Auilā vnum è contemporaneis & coetaneis primorum Patrum Prouincialem, Visitatoremque omnium Hispania Prouinciārum, Patris denique nostri Euerardi quarti Generalis pro Hispanijs Assistentē, mihi narraſſe scribētique dictāſſe se ex ipso Patris nostri Euerardi ore excepiſſe, ipsūmet (Euerardū nepē) hac eadē, ut suprà dicta sūt, ab ipso Sanctiss. Patre nostro Ignatio eiusque socijs audiuisse. Pro maiori autem huius dicti claritate apponā hic verba Hispana, ut mihi scribēti ab eodē P. Egidio dictata sūt anno Domini 1586. El fin de la Cōpañia es hazer Cōpañia à Iesus en la reduciō de las almas y cōquista del Mūdo, como el Padre Euerardo dicia en vn discurso, que oio à nuestro S. Padre Ignatio y sus Compañeros, que quan-

do le pusieron delante la meditacion del Reino temporal le estamparon juntamente la traza y fin de la Compañia, &c. *Memoriâ item, immò & in scriptis habeo apud me, quod P. Didacus de Guzman nota sanctitatis & nobilitatis vir, (qui duobus annis cum SS. P. N. Ignatio familiariter egit, ut, ipso mihi attestante, nullus præterierit dies, quo eius suavi non perfrueretur alloquio) meo rogatu dictavit circa annum Domini 1592. nimirum, quod cum iussu SS. P. N. Ignatij duo Patres Cardinalem nuncupatum de la Cueba Parentis nostri nostrarumque rerum amantissimum eius nomine inuiserent, Cardinalem eis inter loquendum dixisse, sibi minimè probari nomen I E S V Societati nostræ impositum, ne magnam apud alias Religiones inuidiam excitaret, quam Cardinalis sententiam cum relati Patres domum regressi sanctiss. Patri nostro renunciaissent, in hac tunc sanctiss. Patrem prorupisse verba, si no se dijese Compañia de Iesus, (utar eisdem Hispanis vocibus, quas relatus Pater Didacus de Guzman mihi roganti, instillauit, & dictavit) se podria dezir Congregacion de Iesus, ò Religion de Iesus, ò Orden de Iesus, mas el nombre de Iesus no creo que se quitara dando à entender claramente, que el nombre de Iesus, auia sido dado del mismo Iesus. Veritatem probauit euentus, nam cum sæpè tentatum fuerit, maximè à Sixto V. Pontifice Max. ut nomen I E S V è nostra Societate excluderetur, numquam id actum, perfectumque fuit, quin immò idem Sanctissimum I E S V nomen ab eius successoribus stabilitum sæpius, confirmatumque fuit.*

Testor insuper me a multis audiuisse Ioannem Petrum Carasam ex ordine Theatinorum, Cardinalem postea Theatinum, nuncupatum, Paulum denique IV. Pontificem Max. vehementer optasse, ut ex suâ nostrâque vna conflaretur familia, ita ut nostra suæ adiungeretur, nostrum verò S. P. Ignatium eius votis nequaquam acquieuisse, immò Carasam ipsum de rebus ad illius nouum Ordinem pertinentibus aliqua cum charitate prudenter admonuisse, quæ Carasa non æquo animo tulit, quâ ex causâ postmodum erga S. Patrem nostrum non ita animatus Carasa fuit, quod dissidium quod quantumque fuerit, P. Ioânes Po-

Lancus

Polancus nostri Patris Secretarius, & Secretorum illius maximus subodorator licet omnino non intellexerit, scriptum tamen reliquit, quidquid illud fuerit, levis momenti non fuisse.

Testor tandem quod quoties nostræ Societatis cum reliquis Ordinibus SS. P. N. Ignatio discrimen aliquod obiceretur, toties sese SS. Patrem ad secessum Manresanum remisisset, clarè indicans eo in monte primum nostræ Societatis iacta fuisse fundamenta, neque sibi integrum remansisse ius ad aliquid ex iis immutandum. Testor omnia hîc contenta sic audisse, sic intellexisse, & meo nomine firmo & confirmo, die 29. Ianuarij anni 1641. Hispali in Domo Probationis Societatis IESV, sub titulo sancti Ludonici.

ANDREAS DE CAZORLA.

Locus + sigilli.

Quæro hîc iam ex te, Castalde, an tuam traditionem huic meæ componi posse credas? Tu nullum veterem librum affers, quamvis te facturum, in Epistolâ ad Marcum Thienæum magnificè minitatus fueris; Ego illos attuli optimæ fidei: Tu nullum testem dedisti, qui ante editam à te Caietani vitam scripserit; ego antiquissimos dedi: Tuorum testium nemo caput traditionis appellat: à Caietano se audisse, aut ab aliquo saltè, qui se ab illo, accepisse dicere, testatur nemo; meorum tres id luculentissimè affirmant: Quid ego hîc de Petro Ribadeneira dicâ, cuius auctoritas, vel rerum gestarum magnitudine, vel arctissimâ cum Ignatio familiaritate, vel editis librorum monumentis, vel Regum iudiciis, & laudationibus amplissimis (detur veritati venia) tuâ semper Orbi potior erit? Hic auctoritate Apostolicâ legitimè interrogatus, dicto sacramento amplè testatus est, nihil se scientem, volentemque in editis à se Ignatij vitis etiam breviori (quam tu nullis rationibus oppugnâs) falsi scripsisse. Hic idem transmissam ad se in Hispanias vsque Orlandini Historiam (vide quâ diligentia, & fide in eâ condendâ versata Socie-

tas

LII.

Atque ex his utriusque Traditionis contentio,

tas sit) ac diligenter ad vetustam memoriam examin-
natam planè adprobauit, vt si tibi omnimoda ei fides
habenda videtur, de hac Ignatij prænotione sine
grauī totius Societatis iniuriā, quasi verò infcio Riba-
deneirā aliquid per sycphantiam additum fuerit, nul-
lus tibi superest dubitandi locus. Quod si adhuc facere
volueris, spondeo me ex ipsis autographis tibi planis-
simè satisfacturum.

LIII.
*et disputa-
torū in hac
Interroga-
tione conse-
quentia.*

Quare cū Prænotio, quam de condenda Societa-
te IESV diuinitus habuit Ignatius, & à grauissimis tra-
datur auctoribus, & validissimā maiorum traditione
firmetur: & cum eā, quam Romæ suscepit, consultatio-
ne, votōque ipso Hierosolymitanæ profectionis, &
commorationis bellè conueniat, nec ille à Deo, ad
Theatinorum Ordinem ex Caietani oraculo, si Ca-
staldum sequimur, vocaretur, horum omnium conse-
quens est, illum nunquam id consilij suscepisse, quod
huiusmodi prænotioni esset oppositum, aut diuersum:
adeoque totius Castaldianæ narrationis improban-
dæ optimam inde coniecturam cepisse Nigronum,
quod à Castaldo negatum, mihi hac Interrogatione
probatum fuit.

INTERRO

INTERROGATIO VNDECIMA. DE SPIRITV IGNATIVM euocante.

*Ignatium ex Castaldi sententiâ à Diabolico,
vel certè ab humano spiritu ad Theatino-
rum Ordinem euocari tantum potuisse.*

Interrog.
VIII.

ROPE est, vt superioris me disputationis
pœniteat, quâ, improbatâ Castaldi fabulâ,
Ignatij Constantiam, ne turpiter eius nar-
ratione labefactaretur, tueri conatus sum.

I.
Castaldus
sumit sibi, à
Deo vocatū
fuisse Ignatium.

Animad.
VIII.
p. 66. 67.
68.

Ridet enim in sinu Castaldus, habetque paratissimum
atque impenetrabile scutum, quo ictus meos refutet;
habet, quo me vt parum admodum in rerum à viris
sanctis gestarum Historiis versatum, & nihil admo-
dum sancti Spiritus morum scientem accuset. Ait enim
si ad illustria mutationum, vt ipse quidem arbitratur,
exempla quis respondeat, quod cuique promptum
est, illos peculiari diuinitatis instinctu suscepta quan-
doque deferuisse consilia, nouisque curis animum in-
tendisse; illico idem se de Ignatio dicturum.

Anim.
VII.
p. 67.

Hinc Castaldo & Plausoribus ad fictas humilitatis
laudes, verasque inconstantiae vituperationes facilis,
& prompta materia. Quid enim in viro sancto lauda-
bile magis, quàm ad Dei nutus suscepta consilia finge-
re ac refingere, atque ab illis suspensum aptumque
viuere? Hinc Castaldo Ordiniq; suo, vt ipse ait, præ-
claræ huius Ignatianæ humilitatis exemplum conser-

II.
Cui obtem-
perare hu-
militatis,
non incon-
stantia sua-
rit.

A a

uandi

uandi cura & studium, ne tam illustri fidere, quod apud nos tenebris æterni silentij obrutum ingratiſſimè latebat, virtutum Respublica careret. Hinc responsio illa pulcherrima quærentibus, cur hoc à Caietano editum sibi oraculum, sociis numquam indicauerit Ignatius, noluisse nimirum virum sanctum incomparabile hoc humilitatis suæ exemplum, ex quo tantum gloriæ redundaret, cuiquam mortalium fidere, ne perderet, opinor, mercedem suam: & alia eiusdem notæ, quæ risum Lemuribus possunt elicere: Vbi eras Castalde, quum isthæc commentareris? Peregrinabarisne animo, vt corpore, nam Pacificum tuum Certamen in peregrinatione scripsisse gloriaris?

Ibid.

III.
Probat
falso id à
Castaldo
assumi.

Quæro enim ex te, Nonne Ignatium ad Ordinem, si non à Dei spiritu fuit vocatus, ab humano, vel Diabolico euocatum fuisse, fateri necessarium sit? Sepone tantisper diuinitatis instinctum, de quo mox videro, da mihi hoc, quod negare non potes; si non à diuino, ab alterutro ex duobus spiritibus vocationem illam fuisse. Quid hæres? Visne quæ tibi obicit Nigronus, in compendium contraham? Parebo, in gratiam legentium. Spiritus omnino quinque enumerantur, Diuinus, Angelicus, Diabolicus, Mundanus, Humanus: his cieri atque moueri animum aiunt. Verum quoniam Angeli, Dei ministri sunt, & mundus Diabolo seruit, ad Diuinum, Diabolicum, atque humanum motiones incitationesque animorum nostrorum sat habent exigere. Legitima igitur argumentatio: si non est à Diuino, ab alterutro duorum reliquorum, vocationem necessario esse debere. Elige, quem volueris, pro singulari tuâ in virum Sanctissimum, quæ vbique se prodit, reuerentiâ. Diabolicusne placet? Insolens esset de viris Sanctis hoc affirmare in re tam graui; ac de Ignatio præsertim, qui admirabilia diabolicarum fraudum agnoscendarum posteris documenta ante eam diem conscripserat; neque id tu vis; nam indecorum nimis esset Ordini tuo; si ad eum à Diabolo allectum Ignatium fuisse diceremus. Quid? Humanus placet instinctus? At hæc illa est leui-

tas

Interr.
VIII.

tas mentis humanæ, si non iudicij & constantiæ clauo regatur, de quâ satis, opinor, superiori interrogatione disputatum est. Sed iam irasceris, quasi verò ego per ambages te diutius ambigam, ac circumducam.

Anim.
VIII.
p. 66. &
68 & 69.
Anim.
XXIII.
p. 90.

Quæro igitur, à quo spiritu ductum fuisse opineris Ignatium? Non semel ais, Diuinitus instinctum, ideòque admirabili humilitate postpositis omnibus quæ orsus fuerat, Deum sequutum. Tunc hoc audes dicere? Immò constantissimè dico. At ego eadem constantiâ, falsum te dicere affirmo. Iniuriâ facis, & maledicis. Verissimū loquor, nam tu contra oraculū loqueris. Quodnam est hoc oraculū? Illud, quod tu, post exploratissimæ veritatis cortinam, cunctis præhabebis. quodnam tandem? Caietani viri sanctissimi, Parentis tui optimi, quæ diuinis huiusmodi illustrationibus assuetū fuisse tradis, & ego credo, satis gnarus Deum cum humilibus colloqui libentissimè, atque apud illos imperij sui sæpius arcana deponere. Caietanusne vnquā dixit, Ignatiū à Deo nō vocari? Te quidē teste dixit. At hoc, inquis, dicere non potuit; nam ego Anim. VIII. allato Theologi testimonio affirmo dubitari non posse, *An propositum de ingressu religionis in eius (qui vocatur) corde exortū sit à spiritu sancto, cuius est ducere homines in terram rectam.* Vera tu quidem narras, sed hæc nondum circumspexeras, quum Caietani vitam scriberes primò, immò cum eius vitæ locū in huius Certaminis præfatione summa fide exscriberes; quæ tamen in epistolâ ad Marcū Thienæū dissimulâsti. Audi tuamet ipsissima verba: *Caietan. Ignatio renuntiavit, quòd Spiritus sanctus nō illum quidem vocabat ad hanc Religionem, sed quod seruitium Dei futurum fuisset, ut ipse aliam presbyterorum Religionem sed actuosiore fundaret.* An satis disertè loquitur Caietanus, Ignatium à Deo non vocari? Ergo rectissimè infert Nigronus, vel à Diabolico, vel ab humano Spiritu; quartus enim non est. Quid hîc mutias, non habes, teneris omnino. Tricaris quidem Anim. VIII. quam omissam oportuit, ne indiligentiam tuam proderes, vt probes, quod nemo sanus ierit inficias, Deū ea quâdoque iu-

I V.
Auctorit.
te / sim
Caietani,

p. 63.

p. 3.

Ibid.

V.
quâ Castal-
dus & aliis
tenetur.

bere, quæ fieri tamen nolit. Quid extra lineas euagaris? Quid exempla incerta congeris & obscura? Poteras vnus Abrahami facto rem absoluere. Quis enim ignorat imperatam à Deo filij eadem, quam factam noluit? Non hoc est, quod quærimus: Sed quis vnquam nisi planè impius, dixerit ad filij eadem à Deo vocatum Abrahamum non fuisse? Si hoc quispiam ore polluto diceret, dicti huius consequens omnino esset, vel à diabolico, vel ab humano spiritu ad illam Tragicam scenam Patriarcham fuisse productum. Quid de Ignatio à Deo, ne Hierosolymas nauigaret, prohibito nugaris? Conficiendum erat ex eo, quod prohibitus fuisset, minimè prius vocatum videri. Cur ad argumentum Nigronianum non respondisti, sed effugio fucum facere minùs attentis studuisti? Quæritur, an vocatus fuerit à Deo; nam hoc ex Caietani dictis negandum esse, vrget Nigronus. Tu, ne silentio te victum fatearis, ais vocari sanctos aliquando ad ea, à quibus eos mox Deus prohibeat. Inepta responsio; quis enim hoc vnquam in controuersiam vocauit? Fateri tandem te à Nigrono teneri. Scio equidem in Epistolâ te aliter loqui, Ais enim: *Illi (Ignatio) à Thienao hanc militiam interdictam fuisse*: Castigatè omnino, sed tuæ illius prioris narrationis ratio tibi reddenda Nigrono est, cui, velis nolis, in ipso Certaminis ingressu succubuisti. Verùm ut illa Caietano à te falsò affingi, te quidè iudice, probè,

Anim.
VIII. p.
67.

VI. Quæro ex te: *An Ignatio renuntiauerit, quod Spiritus sanctus non illum quidem vocabat ad hanc Religionem, sed quod seruitium Dei futurum fuisset, &c.* Renuntiauit; nam mihi negare integrum non est. Ergo potest aliquis dubitare, an à Deo sit vocatio ad hanc Religionem. Illud enim in deliberationem vocari potest, de quo bonumne sit, an malum ambigitur; & sat scimus quæcūque à Deo non sunt, ea bona non esse. At Ignarij vocatio ad Religionem, si Caietano credimus, à Deo nō fuit, non enim illū vocauit Deus: Non igitur bona fuit. Sed aliqua vocatio fuit; Ergo aliqua vocatio est non bona.

Dubitare
licet de ali-
quâ voca-
tione ad
statum Re-
ligiosum.

In vitâ
Caieta-
ni, c. 3.

Anim.
VIII. P.
68.

bona. Rursum de eo genere rerū, quæ quandoque nō bonæ sunt, quandoque bonæ, dubitare sapiētis est; Nō igitur verū, est, si ad hanc indiuiduā Religionē adstringas dictū Theologi: *Non posse esse dubium, an propositum de ingressu Religionis in eius (hominis vocati) corde exortū, sit à Spiritu Dei, cuius est ducere homines in terrā rectā*, quod tu afferebas in medium, probaturus Magistros interioris huius Philosophiæ, cū Spiritus omnes in tres illos partiuntur, non loqui de spiritu ad ingrediendū in aliquam Religionem, qui absque dubio non potest esse nisi à Deo. Mnemosyne Castaldo fer opem; Obliviscitur enim oraculi sui, Ignatio respondentis. *Quod Spiritus sanctus non illum quidem vocabat ad hanc Religionem.* Quæ est dictorum tuorum pugna, Castalde? Iam minū miror te longè alia docere in vitā Pauli IV. cap. 7. cū inter admiranda illius nondum Pontificis narras, eum censuisse Octauium Cæsarem adolescentem, qui annum integrum apud nos egerat in tyrocinio, parentibus, qui reposcebant, esse reddendum; nam quanquam acriter adolescentis causam agente Ignatio, Pontifex contra Ioannem Petrum Cardinalem sententiam tulerit, iusseritque adolescenti liberū esse perseuerare; ille post aliquot annos à Societate defecit. Exitus, inquis, *deinde declarauit non modo sagacitatem, prudentiamque boni Cardinalis, verū etiam solidum & verum amorem, quo eam Religionem prosequabatur; cuius amplitudo, ut & cuiuscumque alterius, non in numero, sed in virtute alumnorum consistere debet; Adolescens enim post aliquanti temporis perseuerantiam, maiori deinde cum suo dāno, & exigua Societatis satisfactione per seipsum egressus est: & tanquam stirps, quæ sine bonā radice creuerat, loco fructuū, quos bono agro debebat, in ipso spei flore aruit.* Hæc tu ibi, in quibus tria sunt, de quibus necesse habeo te interrogare. Quorum illud primum est: An ea Cæsaris vocatio fuerit à Deo. Propositum certè fuit de ingressu Religionis, de quo secundū Thomæ doctrinam, non potest esse dubium, an sit à Spiritu Dei, cuius est ducere

VII.
Probatur
auctoritate
Io. Petri
Carase Cardinalis.

In vitā
Pauli
IV. c. 7.

homines in terram rectam. Quid ais Castalde? Si vera docet Theologus, falsò iudicauit Carafa: Si sagax iste discernendis Spiritibus, dubitari ergo potest de Spiritu vocante, quod tu tamen non vis.

VIII.

& Castaldi
sententia

Quæro rursum, cur iudicium hoc Carafæ laudes? Ego enim Ignatij aliquanto melioris in hac scholâ magistri, quod ne dictum ægrè feras, te etiam atque etiam rogatum velim, cenfeo præhabendum, quod & Pontifex fecit. At, inquis, non perseverauit. Hæccine tua est Philosophia? Quicumque igitur constantiam non tenent, illi à Deo non vocantur? Hoc enim verò est vitæ spiritualis fundamenta subruere, ne quid grauius dicam, quod tute videre potes, qui nōsti cuiusmodi sensus sit rebellium Hæreticorum, quos designat magnus idem Aquinas paulò antè laudatus. Dic, sodes, Iudas nōne excidit *ut abiret in locū suum*? Non igitur ille vocatus à Christo. Si Carafa tuus, vel quis alius Iudæ consilium dedisset, ne Christum sequi vellet (fac vaticinium fuisse, atque impurissimi capitis nefaria illa scelera diuinâ anticipatione cognouisse) illū tu sagacè discretorē spiritū appellabis? Quotusquisque vocatur ad pœnitentiā, qui denuo nō labatur? quis tamē vnquā à Deo vocari negauit? Malè consulis Reipublicæ, si ab euentu, humanæque voluntatis cōmutatione hominū prudentiam, Deique spiritum æstimare nos iubes.

1. v. q.
vlt. ad 1.
Act. 1.

IX.

ut parum
ita.

Quæro postremo, cur addas Octauium per se ipsum Societate abiisse: dimitti potuit volens, abire per se nō potuit post tyrocinium, quod tu innuis. Sed interim oblitus tuæ huius Philosophiæ, strenuè vrges, dubitari non posse, an Propositū de ingressu Religionis in corde hominis exortū, sit à Spiritu Dei, quod Carafa tuus *Mirabili iudicio* non esse pronunciauit. Ipse verò Carafa quo demum consilio habitū Prædicatorum induit? bono? Quomodo ergo dimisit? Malo? In dubium igitur reuocari potest, quo Spiritu aliquis impellatur. Sed locus de illâ Thomæ sententiā disputandi non est, & quomodo verè senserit magnus ille Mystes veritatis, eius docent interpretes. Vsurpare iam illud Dauidicum,

Anim.
VII l.
p. 68.

Thren.
III.

cum, longè tamen aliâ mente, poteris. *Memoriâ memor ero, & tabesceat in me anima mea*, quod ne mea culpa fiat, non ampliùs vrgeo. Sed vt quæ genere quodam coniuncta sunt, omnia hîc excutiam:

Quæro abs te, Castalde, quid totâ demum Animad-
uersione tuâ X I X. facias; cum quo lucteris? sitne tibi
aliquid, quò collimes, an passim coruos testasque se-
quaris? Quæris, quæ Sancto Ignatio de suâ iam coalitâ
Societate prædicere potuit B. Caietanus? Ne quære
Castalde, verbo ego respondebo, omnia ea, quæ gesta
fuerant, & quæ gerenda olim erant, potuit vaticinari:
potuit cum Samuele Sauli omnia, quæ erant in corde
illius, indicante, arcana etiam cordis Ignatio aperire,
si *Dominus reuelasset auriculam eius*, vt habetur in arca-
no sermone.

I. Reg.
9.In Dif-
fertat.
n. 10.

Adeone inscij rerum sumus, vt à te demum discere
debeamus, vaticinos homines tempora omnia percur-
rere? & rerum etiam præsentium scientiam, si tamen
abditæ sint, atque latentes, in vaticinij rationes infer-
ri? Nónne id apertè tradit Nigronus, potuisse Caieta-
num à Deo de Ignatij rebus certiore fieri? quis de
hoc ambigat? Neque tu id nesciebas, Castalde, sed
occasio aliqua captanda erat difficultates & consul-
tationes Patrum in condendâ Societate vellicandi,
quod omnino egregiè facis; quasi verò illud demum
ad rem aliquid faceret. Nemo de potentiâ vaticinan-
di dubitauit: quod negatum à Nigrono, tibi proban-
dum fuerat, non hoc est; verùm an noua aliqua, &
Ignatio ignorata de cõdendâ Societate illi vaticinatus
fuerit Caietanus; Neque hoc ita dico, quasi verò om-
nia omnino ille iam sciret, varios scilicet euentus, &
rerum momenta singularia, quorum prænotiones om-
nes diuinitus Ignatium accepisse nemo nostrum dixit;
sed de re totâ loquimur. Potuit ergo Caietanus mul-
ta, magna, illustria huius minimæ familiæ decora, quæ
fortasse ignorabat Ignatius, ei prædicere, atque ad hæc
ipsa tempora vaticiniũ extendere, gloriosasque mortes
illius filiis tum Apollinari Almeida Episcopo Nycano,
Hyacintho

X.
Animad-
uersionis
X I X. Ca-
staldiana
vanitas.XI.
ea proban-
tis, quæ ne-
mo negauit.

Hyacintho Francisco, & Francisco Roderici in Æthiopia; tum Gaspari Otorio, & Antonio Ripari Cremonensi in Paraquariâ crudelissimè in Romanæ Ecclesiæ, aut Euangelij odium à schismaticis Abassinis, Ethnicisque Caucis illatas enarrare, quas nos recentissimis sociorum litteris accepimus.

XII.
*Multa viri
sancti præ-
dicere po-
tuerunt.
Caietanus
Ignario.*

Potuit, quæcumque ab Ecclesiæ perduellibus, & barbaris Idololatriis, & improbis Catholicis passa olim hæc est familia: potuit infinitam scripturarum & libellorum vim, quibus impugnata est, illi prænuntiare. Quæ potuerit prædicere, quæris? Quæcumque Deus in illam contulit ornamenta quæcumque hostes odere, quæcumque boni amant, nec tu negas, potuit Caietanus cognitione diuinitus anticipare, atque Ignatio prædicere.

XIII.
Et hic Caietanus ita multa.

Potuit vice versâ Ignatius, si à Deo accepisset, Caietano multa, eaque perhonorifica de suo Ordine vaticinari: alticem Episcoporum familiam futuram, & quamvis diu illi luctandum esset, amplificandam nihilominus multâ alumnorum celebritate per Italas Vrbes, magno earum emolumento: claros habituram Oratores, virosque doctos, qui libris in lucem editis Rempublicam litterariam illustrarent. Potuit de Carafæ Purpurâ, & Pontificatu, deque rebus eius è Repub. gestis: Potuit de Scoti, & Arezzij Cardinalium laudatissimorum dignitatibus ac virtutibus: Potuit de Ioannis Marinoni, atque Andreæ Auelini duorum absolutissimorum domesticæ ac frugiferæ aliis Sanctimonix exemplorum claritate: Potuit de templorum magnificentia, & cultu mundissimo; de suffragiorum, quibus defunctorum animis secundâ quaque feriâ vtilem opem fertis, celebritate; de Colchicâ, siue Mingrelianâ expeditione, ad reuocandas ad Petri caulas errantes ouiculas paucis ante annis susceptâ: Potuit de Collegij propagandæ fidei administratione recens susceptâ, ut huiusmodi munus Clericorum non esse, mihi posthac obiicere non possis: Potuit de Antonio

zonino Dianâ celeberrimâ famâ Theologo, de Agelio, & Ghislerio illustribus diuinarum litterarum interpretibus; de Tolosis, Pontanis, Myrthis, Iustinianis Filingeriis, Gilibertis, Passerinis, Denticis, Casertis, qui superiore, aut etiam nostrâ ætate eloquentiæ gloriâ floruerunt; de Guindaciis, Antinoriis, Bardelliis, Marinis, qui nunc apud vos dominantur in suggestibus, deque Buzomo, mihi amicissimo, qui quintū iam annum Mediolani in summâ amplissimâ Æde, iubente Cæsare Montio Cardinale Archiepiscopo, cui gratissimus est, concionem frequentissimam per æstiuas ferias beatâ quadam detinet facundiâ: Potuit de Stephano Mediceo ciue meo, ac patriæ ornamento singulari, quem proximis Comitibus ob perspectam virtutem prudentiâque iterum Præpositum Generalem fecistis; cuique istam tuam fabulam tam improbari non dubito, quàm illum virum esse modestissimi ingenij, veritatis amantem, ac, vno verbo, sapientem scio: Potuit de Aloysio Nouarino vestri Ordini eruditissimo, ac totius sacræ atque profanæ antiquitatis scientissimo: Potuit de Paulo Aresio ciue meo, Episcopo Derthonensi, viro extra inuidiæ iactum, virtutum magnitudine, atque multiplici sapientia collocato multa prædicere. Quid potuerint viri sancti, nulla mihi tecum discordia est, nisi tu de hoc etiam volueris altercari; quid fecerint inquirimus.

Quare, quum à Deo vocatus non fuerit Ignatius, recte Caietano, reliquum est, à Dæmone, vel ab humano Spiritu vocatum fuisse, quod quum profectò dici Castaldus nolit, reliquum iterum est, vocatum omnino non fuisse; cuius consequens est, nihil eâ occasione à Caietano, qui multa potuit, ei de Societate prædictum, quod à Nigrono assertum, & à Castaldo leuissimè impugnatum, mihi fuerat probandum.

XIV.

Interrogationis clausula.

INTERROGATIO DVODECIMA.

EXCVSATVR NIGRONVS:

Quod viginti auctores sequutus Ioannem Petrum Carasam Clericorū regularium Fundatorem dixerit, & quod Caietanum Ordini tunc præsuisse affirmauerit, quod quum & Castaldus doceat, probabili Nigronus coniecturâ vsus est, quod Castaldus negauit.

I.
*Nigronus
de Funda-
tor. Cleric.
Regul. sen-
tis cum eorū
Historicis.*

II.
*& cum Cas-
taldo ijsso*

III.
*qui parum
constanter
loquitur.*

VÆRO ex te, Castalde, quānam tandem poenā ob ingentissimum illud scelus, quod designauit, Nigronum dignum putes, quum viginti auctores, eosque inter, Antonium Caracciolum, & Ioannem Baptistam Tufum Historicos vestros, immò Constitutiones vestras, immò te ipsum sequutus Carasam Fundatorem primum vestri Ordinis esse contendit? Annon tu Pauli IV. gestis à te conscriptis titulum præfixisti Fundatoris absolutè? Si non primus, si non solus, cur *Confundatorem*, vt loquuntur, non dixisti? Cur non vnum è quatuor Fundatoribus? Cur cap. xvii. eiusdem vitæ datas ab eo leges Ordini asseruisti? Quam Nigroni probationem admirabili conuellis responsione; ais enim, *Regulas à Carasa & Constitutiones datas fuisse admitto* (qui enim neges, quod docuisti?) *Sed non ab eo solo*; at illius tantum meministi; tum diuinas more tuo: *Hoc* (quidnam rogo? Solum non dedisse? quis ita loquitur?) *si cuiuspiam competere debet ex quatuor, præcipue & maxime de*

Caietano

In Syno-
phi n. 19.
20 21.
22 23.
24. & n.
25.
Histor.
Anim.
XXII.
p. 83.
in vitâ
Pauli
IV.

Anim.
XI.
p. 99.

*Caietano videtur dicēdū, à quo tanquā à perēni fonte, primus fundanda Religionis Spiritus emanavit in ceteros. Hic verò manifestissimè principii petis. Negat Nigronus Caietanum fuisse principem Ordinis Fundatorem: quare? quia leges non dedit, quas, te auctore, dedit Carafa. Quid ais Castalde? Nego, inquis, Carafam solum dedisse. At vnū nominasti. Quid tum? intelligere debuisti hoc de Caietano videri dicendum. Quare hoc? quia primus auctor fuit Religionis. Quid si tu huius ipsius Animaduersionis titulo id negas? Recitetur titulus: *Thienæus & Carafa in nostrā Religionē fundandā omnino compares.* Compares ergo, ac omnino compares fuerūt. Ergo nemo primus. Si enim primus, ergo nō iam tempore par. Ergo nemo spiritu & consilio condendi Ordinis prior; nam qui prior est, par in eo, quo prior est, esse quī potest. At per te Thienæus, *Perennis fons, à quo primus fundanda Religionis Spiritus emanavit in ceteros.* Ergo & tēpore prior, & Spiritu, qui ab illo promanauit. Ergo non par? Cur ergo cōpares vocas Caietanū & Thienæum? Cur pares dicis in titulo, quos dispare in ipsā probas disputatione? Quid? an non tua hæc sunt verba? *A quo (Caietano) humiliter atque enixè Carafa admitti petūt, memorabili posterorum exemplo ad Caietani pedes ipse Episcopus prouolutus.* Hinc compares, quorum vnus ab altero humiliter ad eius pedes prouolutus, admitti postulat? Si hoc verum est; Ergo Primus Fundator Caietanus. Cur ergo ante hos paucos annos, quibus de referendo in Beatorum Ordinem seruo Dei Caietano agi cœptum, tam constanter à vobis Carafa Fundator nullo addito, aut etiam explicatè primus, vt à Tufo, dictus est? Sed quando, & tu temeritatis nomen Nigrono intentas, si contrā hiscat, & nō nemo ex tuis plauforibus eum violatæ sacrosanctæ Pontificum auctoritatis impudentissimè reum peragit? Age, perne go, dicæ gratiā, Caietanum primum fundatorem: aio fuisse Carafam. Vbinam contrariū docent Pontifices? Aiunt Caietanum Fundatorem fuisse. Quid tum? hoc-*

IV.

exequar
Carafam,
& Caieta-
num,

V.

& hunc illi
antefereus.

VI.

Ex Ponti-
ficum diplo-
matibus
quis eorum
primus fue-
rit, non con-
stat.

cine est dicere primum? Quid ais Castalde? Affirmare non potes; nam & tu Fundatorem Carafam dixisti. Ergo primum? quod ne sit, contentiosius digladiaris. Negas? Cur temeritatis mentionem inferis, quasi Nigronum territaturus, qui tamen fundatorem esse virum Dei vnum ex quatuor, & à Carafa præcipuum non negavit. Annon disertissime id asserit, & quam tu distinctionem affers, ipse prior docuit? Quæ ergo fides scribentis est, fingere, contra quem pugnes? Id vnum efficere se velle Nigronus testatur, penes Caietanum summum tunc ordinis magistrarum non fuisse, & Carafæ, non demissionis causâ, sed ex officio subditum fuisse, quod adeò confecit ac demonstravit, ut tu argumenta dissimulare, quàm refellere malueris.

VII.
Nigronus
non negavit
Caietanum
Fundatorem
fuisse.

Quæro ex te, vbinam legeris Nigronum ex eo, quod Caietanum non moderaretur Ordini, inde conficientem, cum non fuisse fundatorem? Id tu quidem impugnas; sed Nigronus non dixit, ac proinde cum larvis luctaris.

Anim.
XI.
p. 96.

VIII.
Castaldus
in expli-
candâ suorum
maiorum
Repub. non
constat.

Quæro rursus, ut me pro tuâ humanitate doceas, cuiusmodi per ea tempora vestræ fuerit Reipublicæ forma; ego enim sub vnus imperio viuere assuetus, parum in illis, quæ Aristocratically, ut loqueris, sunt, versatum me esse ingenuè fateor, ac ne illud occinas antiquum: Hospes in alienâ Republicâ curiosus ne sis, hanc rem totam diligenter euolui: ad causam aio pertinere. Arbitror igitur in omni Aristocratiâ vnum aut geminum caput esse debere, aut certè magistratum vnum, quamuis X. virorum, in quo tamen per vires saltè, vnum, principem locum obtinere sit necesse. Ita planè se res habet, & tu Rempublicam vestrâ optimatū esse, ac Generalē, qui olim erat Venetæ domus Præpositus, Ducis loco esse, ais. Peto, qui tū erat Ordinis moderator? Bonifacius, inquis; vnus, opinor, ex quatuor Fundatoribus. Bene habet. Ergo non Thienæus? Nullo modo, & ego id, inquis, docui. Ergo priuatus Thienæus? saltem Veneriis, quid ni? Annon disertè à me dictum est:

Anim.
III.
p. 35.

Ibid.
Anim.
XI.
p. 99.

Ibid.

est: Neque Carafa tunc Ordinem gubernabat, neque Thienaeus: quoties dicendum est? Tardioris ingenij discipulum nactus es Castalde, qui arcana imperij vestri non capiat, post duas enim trésvé periodos sic loqueris. Nam una simul gubernabant omnes primi nostri Ordinis cōditores, precipuè tamē Carafa & Thienaeus, penès quos, teste Caracciolo, erat summa rerum. Videbantur mihi duo hæc dicta inter se pugnare: Gubernabant Carafa & Caietanus; & Caietanus & Carafa non gubernabant, ideòque à te doceri volebam; sed animaduerti diligentius additam particulam precipuè, quâ forte significare vis minimè illos gubernasse: appellasti etiam testem Caracciolum, qui quum dixit penès hos duos rerum summam fuisse, ne tibi dicenti nō gubernasse, pugnancia dicat dicere voluisse, necesse est illos Republicā minimè attigisse.

p. 8.

Quibus ego testimonium tuum addam ex vitâ Ioannis Marinoni, qui Caietano in Neapolitanam expeditionem comes à Carafâ additus est. Te ipsum audicap. II. Sed aliū precipuum finem habuit Carafa, Beatum hunc Patrem mittendi. Misit ergo Carafa, vt hominem spiritualibus Mariæ sororis exercitationibus opportunum. Ac ne eo effugio, quod tibi superiore Interrogatione aperui, elabaris; nulla hîc dignitatis ac eminentiæ, sed auctoritatis, ac gubernij (vt tuâ antiquissimâ & pulcherrimâ voce vtar) suscepta cum Nigrono est disputatio. Sed quæro, si omnes simul gubernabant, consiliōne, an imperio id faciebant. Consilio: nulla igitur potestas. Imperio: quale hoc regimen vt quadraginta, vt quàm plurima numerem, capitum familiam & ordinarius magistratus, Præpositus nimirum Venetæ domus, & IV. viri fundatores summâ cum potestate temperarēt? At summa potestas non erat. Penès quem igitur erat?

Animad.
III. p. 35.Animad.
III. p. 35.

Penes Bonifacium. Ergo is arbiter rerum: sed more Ducum in Rebuspub. inquis, qui vt nihil sine Senatu decernunt, ita hîc nihil sine Capitulo. At Capitulum non ex his IV. Viris tamen constabat: ergo IV. viri non gubernabant auctoritate aliquâ propriâ, sed senatoriâ.

His igitur constitutis; si à Capitulo, domus scilicet Veneta, nam altera nusquam erat, & Generale Capitulum dicebatur, haud dubiâ futurorum spe, (nam alioqui quomodo Generale voces interrogabunt te Logici) Respublica administrabatur & huic summo in totum Ordinem cum imperio præerat Bonifacius,

IX.
*Carasam
Ordini mo-
deratum
fuisse pro-
batur ex
eiusdem Epi-
stola ad Ca-
ietanum*

Quæro, quo iure Carasa summæ vir demissionis, qui nec iure foundationis (Secundarius enim tibi extra titulum est) nec Venetæ Præposituræ (nam eam obtinebat Bonifacius,) litteras det ad Ciuitatem, quasi à se mitteretur Caietanus? Quæro, quâ illam scripserit Epistolam Anno seculi xxxiv. quam excussit Nigro-
nus num. 34. Neque tu, vt inde obiecta dilueres, nisi leuissimè attigisti, & sapienter quidè, vt soles: quid enim eâ attingeres, quæ causam iugulat? Nam quæ nota Religiosi Imperij esse potest, quæ in eam Epistolam Carasæ non conueniat? Ea data est ad Caietanum ipsum xviii. kalend. Ianuar. Et legitur apud Caracciolum p. 15. Collectaneorum. Nam si nomine Capituli data est, cur nihil de hac re, vt auctoritatem Epistolæ conciliaret? Quanquam quid necesse est coniecturis agere: longè alia subscribendi publicis Epistolis ratio tunc fuit. Nam Epistolæ, quam à Caietano datam in eius vitâ tu vis, ita subscriptum lego: *Præpositus, & Fratres Clerici Regulares*; sic enim docuit Capituli nomine scribentem agere. Quanta verò Carasæ, & quàm absoluta in Ordinem fuerit auctoritas, vel ipse Clemens vii. docet; quâuis enim anno xxxiii. Præpositus domus & totius, qui illâ continebatur Ordinis, esset Caietanus, Breues nihilominus litteras ad Carasam, & Caietanum dedit idem Clemens haud dubio imperij Religiosi indicio, quo si Carasa iam abiisset, ingēs profectò priuati hominis fuisset arrogantia. Leges dare paribus, & Caietano præcipuè, qui Neapolitanæ domui inchoatæ præerat. Itane verò Carasa aduersus Caietanum Ordinis fundandi, vt tu vis, principem superciliosus fuisset, qui ad eius olim pedes abiectus, admitti ab illo

Animad.
XI. p.
100.

X.
*que Capitu-
li nomine
scripta dici
non potest*

Animad.
XI. pag.
98.

in

p. 100.

p. 101.

in societate postulavit? Non sic viri magni: Certè Xaverius, quātus ipse! Ignatio de genu scribebat. Scripsit, inquis, nomine domus Venetæ: Nullum apparet vestigium istius Senatusconsulti. At, inquis, ad Mariam sororem Carafa scribens, ait: *Inde ortum est, ut exigentibus id à nobis urbis istius rectoribus, &c.* Non loquitur de se, sed simul de omnibus. At hoc negabit Nigronus, & plurali numero usum Italico idiomate, dicet. Sic enim ad Mariam scripsisse arbitror, aut etiam Latino sermone, illum de pluribus, non de se vno loquutum fuisse, nequaquam probat; quoties ita loquimur, & scribimus etiā priuati? Cæterum ab eo, quod scribit ad Mariam sorore, argumētari velle de his, quæ Caietano mandat vereor ne imbecillis sit argumentatio à disparato. Ne autem Lectorē ad legendam Dissertationē Nigronianā ablegemus, reliquas notas imperij hīc attingamus.

p. 100.

Quæro enim ex te, Castalde. Admittere ad Ordinē, illūmve petentibus negare: Cogitationes de missione Sociorum, & Caietani præsertim fundatorū principis suscipere: Formam Religiosi Sacramēti, quam Professionem dicimus, scribere: se sacris socios initiāsse (nā & Pontifex erat Carafa) & porro adhuc maioribus initiis perfecturū se dicere, nōne tibi summi in Republicā Religiosā imperij notæ legitimæ sunt? Nullus dubito: Sed non hinc cōtinuò efficies Carafam Ordini moderatum esse. At ita loqui, atque agere hominē priuatum intolerādæ superbiæ est, atque tyrannidis, in optimatū Republicā non ferēdæ. Rectè mones, inquis, Et ego, ne hoc dicam, asserā nomine Capituli illa dicere. At nūquā hoc dicit, Nihil hac notā aliis in Epistolis de Capituli sententiā se fecisse scripsit. An tibi necesse fuit, ne Carafam superbum dicerēs, tā longè petiā, tāque exili defensione uti; quasi alterutrū verum esse sit necesse, aut Carafam imperiū non suū usurpāsse, aut Capituli nomine scripsisse, quorum alterum indignū viri virtute ac sanctimoniā est; alterū leuissimā probatū cōiecturā; neque enim ita hæc duo mēbra rem omnē exhausturā; ut tertiū, quod vrgebat Nigron. legitimū scil.

XI.

Plura in ea
Religiosi
imperij ar-
gumenta.

imperium non superfit. Sed tu pro tuâ in respondendo prudentiâ, quum Nigronus diceret ex eâ totâ Epistola confici alterutrum, aut Carasam superbum, aut Præfidem Ordinis fuisse, ita respondes: Ego, ne cogar fateri Carasam superbum fuisse, dicam, alieno imperio scripsisse. Logicos appello, qui dum hanc nouam respondendi formulam expediunt, tu mihi istâ Capituli non tam mentione quàm ludificatione hinc nō euades. Quis enim credat Capituli nomine scripsisse, qui sic scripserit: *Aliquid tentare decreueram, eramque animi dubius, utrum tu Frater mittendus esses, an literis res agēdas; & quidem ut tu accederes, magis sedebat animo.* Tum paulò post: *Nostro, & totius Congregationis nomine admitti nolimus;* Quis umquam sine imperio, ac priuatus ita loquatur ac scribat? Adde iam Caraccioli fidem in vitâ Caietani de secundâ Sodalium Neapoli missione his verbis scribentis: *Carasa igitur (post acceptas Caietani litteras) ex templo sex alios veluti subsidiarios milites Neapolim ablegat.* Nōne hoc totū Imperatoris est; idque factū anno seculi XXXIII. consignatur. Quid de ipsius Caietani missione? in quâ imperantis ac mittentis partes ita Carasæ tribuit, ut mirari satis non possim, vllum illa legenti dubitationis locum superesse: cur verò Caraccioli fidem suspectam habere de beâ, nihil habeo. Illud certè mirum est, Caietanū qui tibi anno XXXIII. domus Venetæ ac proinde totius Ordinis, Præpositus erat, si eius ea est Epistola, quam in illius vitâ recitasti à Carasâ, cui nullum esset imperium, mitti atque ablegari eique focij, quem maximè vellet, eligēdi potestatem amplissimā fieri, quâ illo memorabili demissionis exemplo uti noluit. Neque magistratu dici potest abiisse ante Decembrem anni xxxvi. quo habitati sunt Romæ Ordinis comitia.

Animad.
XI. p.
100.

Animad.
XI p.
100.

XII.
Idem probatur ex Caracciolo,

XIII.
Et aliis argumentis.

Quæro insuper ex te, an Caietano in Neapolitanâ suâ domo agenti ius fuerit in Ordinem adlegendi? Fuit? Contrâ docet Epistola nā ex his, quorū ille petitiones ad Carasam per Epistolam detulerat, hic duos reiciit.

Anim.
XL.
p. 101.
& Anim.
VII.
p. 52.

In vitâ
Caietani
c. 3.
Ibid.

In syno-
psi n. 14.
& in dis-
sert. n.
35.

reiciit, tertium admittit. Non fuit Neapoli, vbi Præpositus agebat? Multò igitur minùs Venetiis, vbi hospes erat, quod Ignatium, si eam cum illo contraxerat familiaritatem, quam dicis, ignorasse, verosimile non est. Si ergo ab eo admitti non poterat, quis putet ab eo hominem minimè stolidum id postulasse? At rides in sinu, Castalde, hanc Nigroni coniecturam, quasi hominis, qui nescierit etiam à priuatis habitum Religionis peti posse; sed ego cum Nigrono, id à viris prudentibus fieri nego. Saltem vt fabulæ probabilitas aliqua esset, dixisses Caietanum ab Ignatio consultum, quid sibi agendum censeret, adhibitumque interpretem, vt siue à Carafâ, siue à Bonifacio hospes ipse gratiosus id sibi impetraret. Horum neutrum dicis, sed ore rotundo: *Petiiuit à Caietano, vt se in ipsorum cœtum aggregaret: atque habitu ipsius Religionis indueret.* Adde Caietanum tanquam de re, quæ sui iuris esset, non respondisse relaturum se ad Scottum, aut Carafam, aut denique socios, quod priuati hominis officium fuit, sed preces indixisse, semperque ita se gessisse, ac si res tota ad se pertineret. Quod ipsum (nam etiam penicillo huic scenæ seruiendum fuit, vt fabulæ olim ex auctoritate antiquarum imaginum fides conciliaretur) Caietani Ignatium reiicientis, atque aspernantis gestus, quo illum expectum in templis proposuistis, satis indicat.

Quæro postremò, quâ tandem ratione validissimam Nigroni coniecturam infirmes dilemmate hoc vrentis; nam legere me in tuis Animaduersionibus, non satis memini: Carafam inter Ignatiumque constat fuisse amicitiam omnes fatentur, & offensiones deinde interuenisse aliquas ex vetustis monumentis nouimus. Quærit igitur Nigronus, quonam tempore petitio facta dicatur. Integrâ cum Theatino amicitia? quis credat ad ignotum hospitem (nam XV. diebus paulò ampliùs Castalde Caietanum suum Venetiis continet) non ad amicum, qui supremum

C c

auctori

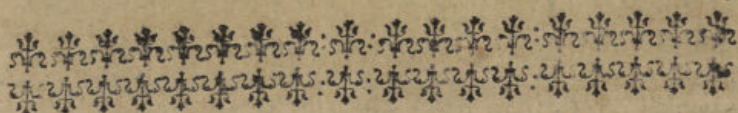
XIV.
Hinc Ignatiana Petitio confutatur.

auctoritatis, vel dignitatis locum obtineret inter suos, suum hoc votum delaturum fuisse Ignatium? Post subortas simultates? In eum scilicet Ordinem admitti postulare Ignatius, cuius cum Principe sibi aliqua esset similtas?

Quæ cum ita sint; Caietano scilicet nullam tunc in Ordinem fuisse potestatem: nec I V. viros fundatores imperium in eundem obtinuisse, & Caietanum Neapoli ad Ordinem non admisisse, & à Carafa imperia accepisse, & hospitem breuissimum Venetiis fuisse, si fuit; prudenti ac validâ coniecturâ Nigronus vsus, nihil ab eo petiturum Ignatium fuisse asseruit, etiamsi Venetiis conuenissent, & ea Ignatio mens incidisset, quod mihi erat probandum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA TERTIA, DE ORDINVM CONIVN- ctione atque habitu.

*Quæ de Societatis ad suum Ordinem optatâ à
nostris hominibus transgressione, deque Re-
ligiosâ veste ab eodem desumptâ in vitâ
Pauli IV. cap. 16. Castaldus prodidit, eius-
dem notæ fabularis esse.*

VÆRO ex te Castalde, quæ tibi causa fue-
rit tam dolenter (nam inimicè facturum te
pro tuâ modestiâ ac religiosâ charitate ne-
gas,) querendi de Nigrono, quasi gemino
dicto Dissertationis suæ §. 18. num. 70. tibi iniuriam
fecerit; quorum vnum quidem verissimum est; sed
tam longè ab omni calumniâ, quàm cum ipsissimâ
veritate coniunctum; alterum nusquam apud Nigro-
num legitur. Ais, dixisse Nigronum, *voluisse te nos delu-
dere?* Vbi hoc? legatur indicatus Dissertationis locus,
nusquam inuenietur. An idem putas esse, quod vir
modestissimus scripsit: *Denique videat Castaldus, quomo-
do testes productos eludat &c.* & quod tu eum scripsisse
conquereris? Vereor, ut hoc Grammatici ferant: Sanè
Nigronianis dictis ea subest notio: Testes, quos ibi
dabat, ad eò rem probare, ut nullo modo ab aduersario
possent eludi; quod si iniuriam esse reris, vide, ne de-
licatiùs agas, quàm ut disputanti par sit.

I.
Nigronum
falso accu-
satur.

Anim.
XVII.
P 154.

11. *qui modestissime se-
per egit.*

Nigronus quidem tantâ Religione scripsit, ut quum te illis verbis Asceticorum suboffensum opinaretur, *Castaldum falsâ opinione deceptum*; deinde in Historica Dissertatione cauerit disertè id sine vllâ contumeliâ atque offensione dictum, eorumque verborum innoxias notiones anxie inuestigârit, ex illisque omnem, si qua dicto subesse auribus quantumvis delicatis videatur, offensionem amoliri conatus sit, ut minimè propter hoc dictum de testibus, inuidia criminis Religioso Sene indignissimi, maledicentia nimirum, illi conflanda fuerit. Alterum querelæ caput, scripsisse Nigronum, *Veritum te fuisse, ne conuictio illa cederet in opprobriū Pontificis*. Hoc scripsisse Nigronū verè tu quidē dicis; sed nō ex vero scripsisse, falsò quereris.

Anim.
XVII.
p. 54.

III. *Rursum
falso accu-
satur Ni-
gronus.*

Annon scribis eo cap. 17. Vitæ Caietani, Pontificem spirituum generosiorum haudquaquam laturum fuisse, ut Religio in quâ condendâ tantum ipse laborum exanclauerat, detrimenti aliquid ab illa coniunctione pateretur? Et quid hoc est aliud, quàm quod à Nigrono traditur? Verum si hoc tuum dictum esse, appellato etiam Lectorum iudicio, inficiaris ac tibi affingi doles; quæ, rogo, tituli, quem Animaduersioni præfixisti, esse potest sententia? *Quid veritatis duo Castaldi dicta contineant, quæ Nigronus improbat*. Quæ est ista loquendi ratio? Tua & dicta, & vera esse innuis, quorum alterum ut falsitatis manifestum, tuum esse negas? Si nec tuum, nec verum est; quomodo & tuum, & verum appellas? Hoc enim verò ænigma est. Nisi fortè dicturus es, *Doctrina mea non est mea*. Illud etiam Nigrono affingitur, quasi dixerit, *Vos segnes ad labores præ solitudinis amore fuisse*: alienos ab his dixit quidem, segnes dixisse non lego. Hoc enim verbum sine aliquâ contumeliâ non dicitur; illud prius nullam omnino continet. Sed mittamus tricas hæc, & inutiles querimonias, & quoniam dictum tuum de coniunctione Ordinum, quamvis timidè satis, adhuc tamen tueris, nec reuocas, tem propius videamus.

Ioan. 7.
Ibid.
p. 136.

Ibid.
p. 154.

Quæro

In vitâ
Pauli
IV. c. 17.
p. 155.

Quæro igitur ex te, quo auctore tradas, Iesuitas inclinasse animum ad duorum Ordinum coniunctionem, propter persecutiones, quibus nondum adulta exercebatur Societas? Cardinalibus, inquis, duobus Vintellio, & Sirleto. Mitto; quod Sirletus nondum purpuram induerat, agebatque apud vos, Religiosâ in Cellâ ad S. Sylvestri in Quirinali, ne me splendore purpuræ terreas. Quis dicentes audiuit? Quis litteris mandauit? Quem dicti testem adducis? Sed fac dixisse: pernegorem satis exploratam habuisse, quod ut faciam, & res ipsa, & Ribadeneiræ auctoritas, & antiquissimus Hispanicus manuscriptus liber, qui nostro Romano in tabulario asseruatur, persuadent. Quæro igitur, quonam tempore eam in nostris hominibus inclinationem animorum fuisse dicas: Ignatio adhuc superstite? Nequaquam, inquis: nam Ignatius eorum, quæ à Caietano audiuerat, retinentissimus semper fuit. Benè habet, quod nihil hîc de Ignatio comminisceris; verum illius constantiam in susceptis consiliis, non Caietani vaticinio, quod nusquam editum fuit, sed incomparabili viri sanctissimi virtuti, & Spiritui sancto, cuius ductu ab illâ aberat leuitate, debemus. Neque ego te auctorem sequar, ut causæ parum fidem, sed Ribadeneiram, cui tu fidem amplissimam habendam esse non inficiaris, testem appellabo, illudque conficiam, non modò hæc non cogitasse Ignatium, sed per Lainium, qui Venetiis ad Urbem reuerterat, de paucorum capitulum, quibus vester tunc Ordo constabat, in Societatem ingressu, illatos sermones illum respuisse; non quod virorum illorum virtutem, ac sanctimoniam eo, quo par erat loco, non haberet, sed quod nobilis quamuis stirpis surculos, vix bene in lōgè diuersi succi arborem adoptari posse prudentissime crederet. Ribadeneiram, inquam, testem appello, qui eâ in Epistolâ, quam ad Nigronum dedit, de hac re totâ sic disserit: Anno quinto supra millesimum quingentesimum, & quadragesimum, Aprili mense Laymus Venetiis in Urbem

Anim.
XXV.
p. 120.

Quæ in
Tabulario
Romano
exerat, ut
liquet
ex Nigronio,
num. 79.
Dissert.

IV.
Societatis
ad Theatinorum
Ordinem
inclinationem
minimè
probabiliter
conferitur.

V.
Sine certo
auctore.

VI.
Cõtra Ignatij
constantiam,

VIII.
Qui Theatinis
admitti
postulantibus
non
annuit.

VIII.
Quod docet
Ribadeneira.

reuerſus, egit cum Beato noſtro Patre, me preſente (non rumuſculos, opinationeſque narrat, ſed rem ipſam, memoramque veritatem) nomine primorum Patrum Theatinarum, qui Venetiis agebant, vt Ordinem illum in Societatem vellet admittere, & ex duobus corporibus vnum conflare, quod e re diuine gloriæ futurum fore videbatur. Noſter Sanctus Pater, allatis in contrarium rationibus, reſpondit indi-
 ſe e maiori Dei gloriâ eſſe, ſi vnaquæque Religio in eo, quod à Deo acceperat, viuendi inſtituto perſeueraret. Teſtis hic omni exceptione maior eſt ob vitæ probitatem, & claritudinem nominis, ac rerum geſtarum, ſcriptorumque gloriam, qui ſe interfuiſſe, qui ſe audiuiſſe teſtatur. Attamen producamus aliud incorruptæ antiquitatis monumentum, quod in Tabulario, vt aiebam, Romano aſſeruatur, librum ſcilicet Hiſpanicè ſcriptū, & rubro, ni memoria fallit, corio tectum, in quo multa Ignatii facta, & dicta adnotabantur. Reddam bonâ fide Latinè, quæ ibi Hiſpanicè leguntur, nihil enim fraudis ſuſpicaturum te arbitror, Caſtalde. Anno millesimo quingentefimo quadrageſimo quinto Patres Theatini optârunt vniri Societati, & vnum corpus conflare; itaque rem per patrem Magiſtrum Laynium propoſuerunt, ac poſtularunt; Verum Pater Noſter non venit in eam ſententiam. Neque item voluit coniunctionem illam cum Ordine, &c.

IX.
 & antiquus
 codex M.S.

X.
 Incredibili-
 tas dicti
 Caſtaldia-
 ni, Laynio
 Generali ob
 Reipub.
 tempora.

Non igitur Ignatij tempore inclinâſſe animum noſtros homines ad tuum Ordinem incundum dicis, Caſtalde, & ex contrario id à veſtris tentatum ego ſignatis agens tabulis, & teſtibus demonſtraui. Quando nam igitur id factum oportuit, quod tradis Laynio nimirum Præpoſito Generali. At id ruruſum à vobis tunc tentatum aſſerit Sacchinus, Pontifice Paulo rem de more vrgente, idque ſuaſione Cardinalis Scoti, qui ob repulſam, Laynio iam minùs æquus, auctor exinde Paulo fuit, vt ſuperiorum Pontificum decretis conuulſis, Generalis magiſtratus triennio definiretur, vt ſcilicet abeunte Laynio, à nouo Generali coniunctionem impetraret. Sed feſellit Scotum ſua ſpes; ab
 exceſſu

excessu enim Pauli rediit Societati libertas, repetiitque mores superioribus Pontificibus probatos. Sed quando Sacchinum tibi præhaberi doles, quanquam qui Sacchini religionem in scribendo nōrunt, ut nihil nisi ex antiquis, fidisque monumentis suam in historiam referret, id sine ullā iniuriā fieri arbitrentur, age, quid pro utrāque dici verosimiliter potuit, videamus. Quaro ex te, an scias plerosque id temporis, qui rerum nostrarum columina erant, Hispanos genere fuisse, atque in Hispaniis tunc maximè adoleuisse Societatem? Non arbitror te ignorare, qui Historias legeris. An igitur credibile tibi videtur, tam alienis Hispanorum animis à Paulo, quem plerique omnes Ordinis vestri Fundatorem arbitrabantur, homines Hispanos, qui in Hispaniā cæterisque Philippi regnis constituta sui Ordinis haberent domicilia, in non amicissimi Pontificis familiam immigrare voluisse? An erant adeo vecordes, ut non intelligerent id Regi minimè probatum iri? Sed quorum fuit ista inclinatio animorum? Scire hoc ex te cupio, Castalde. Non arbitror, te de gregariis loqui, quanquam enim diuinare assuetus, horum tamen iudicium, quorum cum nulla esset in Republicā dignitas & auctoritas, minùs ad causam faceret, tibi diuinandum non censeres. Ergo eorum, qui Rempublicam administrabant, quique Ordinis, vel sapientiā, vel dignitate Principes erant. Ergo Laynius, qui, quum abhorruerit Ignatius ab eā coniunctione, ab ipso audierat, id sensit? id Salmeron? Borgia? Canisius? Quid singulos moror? tot illustres viri, quibus iam tum abundabat Societas? quique apud utrosque Indos, extremosque Iapones rem Christianam promouebant, Societatemque amplificabant? Societasne vestrum in Ordinem voluit immutari? Quibus hæc narras, Castalde? Edic, rogo, quot capita vestrorū sodaliū, tum censerentur inuenies, ut plurima dicere velis, plusquā quinquaginta. Dic quibus in terris sedes haberet: Nō exhibis Italiā.

Enumera

XI.
Societas
et felices
progressiones.

Enumera quot domiciliis rem Christianam procurarent: non habes plusquam duo, & semis, Venetum, Neapolitanum, & inchoatum Romæ in Quirinali. Inchoatum dixi, sequutus diligentem Historiæ vestræ conditorem Tufum, qui ob sodalium paucitatem non potuisse ad annum sexagesimum superioris seculi à vestris hominibus diuini cultus officia in eâ Ecclesiâ celebrari difertè tradit. Hic fuit per ea tempora rerum vestrarum status, non quidem pudendus viris, qui benedictionem Domini expectarent in patientiâ, & veteris Instituti, ac Fundatorum mentis memores familiam suam dilatarî nollent, quod ego à te didici Castalde, sed is, inquam, status Reipublicæ vestræ non erat, qui animos Societatis ad se posset allicere. Quidni enim hoc liberè dicam, Castalde? Dei dona laudamus, cum parentum *magnalia* prædicamus. Illâne igitur Societas, quam Ignatius hinc excedens plusquam mille auctam sociis, centum stabilem domiciliis, duodecim in Prouincias distinctam per Europam, quàm latè patet, perque Asiæ oras vltimas, & Africæ interiores Abyssinos, in ipsâque Americâ propagatam reliquit florentissimam? Illâne Societas, quæ Laynio rebus moderante, sexaginta sedibus aucta, Romæ cccxx. capita numeraret, tantâ nomen certatim profitentium celebritate, vt quamuis angustâ re familiari, ad centenos recipere sapiùs necesse esset? Mitto claros viros per Hispaniam, Italiam, Germaniam, Indiam, Brasiliam, Iaponiam. Hósne tot, tantósque optasse vt in Ordinem pusillum numero (nam virtutum comparisonem inire odiosum est, vtque omnes vestri fuerint virtutis absolutissimæ, aliquem etiam illius splendorem nostris hominibus à magno luminum Patre id temporis collatum fuisse humanissime Castalde, non negabis:) tam amplâ mne, inquam, Societatem in Ordinem pusillum numero intrudere se voluisse aliquis credat?

XII.
Vbiq̃ue
Gentium.

XIII.

At tu iam quereris, me dissimulatâ validissimâ
ratione:

ratione, quam huius animorum inclinationis disertè *per aduer-*
attulisti, oratorio ambitu causam agere, & argumen- *sa, & ob-*
ti robur eludere. Quænam tandem est ista ratio, quâ *stantia,*

a Anim.
XV II.
p. 36.
b Inuita
Pauli
I V.

te etiam Nigronum *contudisse* a dicis? Audiatur: *Perse-*
quutionibus exagitabatur vestra nondum adulta Societas b?

Fauete linguis: Hæccine causa fuit præclarissimis
viris suscepti Ordinis eierandi, atque in alterum trans-
migrandi? Quid illas procellas timerent, quas inter
tot iam annos felicissimè nauigauerant? Annon le-
gisti quod à Maffeo scribitur, Ignatium cælo rece-
ptum novos spiritus sociis afflâsse, & contractos suâ
morte animos tam viuiddâ spe impleuisse, vt nouo im-
petu capto, alacritate admirabili, cœpta promouerent?
An vos sine molestiis agitabatis, in quos exacutos ca-
num dentes didici ex Epistolâ Carafæ, cuius tu me-
ministi? An sociis nulla euadendi spes, nisi esse
desinerent? Quid durius ab omni procellarum im-
manitate, hostiumque acerbitate timere potuissent,
quàm vt deleteretur nomen eorum, quod tu tamen, ne
persecutionibus vexarentur, illos facere voluisse dicis?

lib. II.
vita,
c 25.

An in vobis quadraginta, aut quinquaginta, tantum
opis erat, vt vim illam tempestatum vestro superin-
ducto nomine, tanquam adamantino aliquo clypeo,
protecta Societas posset excipere? An à Paulo I V. id
sperarent, quem etsi ingentium animorum virû, suam
ipsam, quam condiderat familiam, quàmque in ocu-
lis, vt par erat, ferebat, ne hilum quidem promouisse
videre poterant? cuius senecta iam ætas spes vetaret
inchoare longas? nam & paulò post extinctus est. An
nihil spei, siue auxiliorum cœlestium, siue humani fa-
uoris supererat Societati, quæ & Ignatium, & Xau-
erium, & alios, etiam propriâ nobiles purpurâ, ex suis
inter cœlites haberet? quæ Cæsaris Ferdinandi, Ioan-
nis Lusitanæ, Philippi Hispaniarum Regum, Alber-
ti Bavarix, Octauij Parmæ Ducum, torque Cardina-
lium ac Principum virorum gratiâ floureret? Cui tot
passim Collegia fundarentur? Cui Henricus Lusita-

XIV.
contra qua
nihil in vo-
bis huma-
ne opis.

XV.
ac ne quidē
in Paulo
I V.

XVI.
præserim
cum Societa-
ti nō deesset
magna præ-
sidia.

D d nix

XVII.
Viriusque
Ordinis
longè diuer-
sa incremē-
ta.

nix *Infans*, ac demum Rex Eborensis conderet Academiam? Quis furor fuisset, in tanto rerum suarum nunquam interrupto cursu, atque incremento, quam à Deo ornandam acceperant, Spartam repentè abii-
 cere, ac tot præsidia aduersus Ecclesiæ hostes sibi tra-
 dita prodere? Quis, inquam, furor fuisset ab illis auxi-
 lium poscere, inque illorum nomen transire, quos
 omnes, quamuis *laicos* adnumeremus, in Duces si eli-
 gerent, vix tot erant, vt tertiam nostrorum ordinum
 partem ducere possent? In eum Ordinem, qui nullif-
 dum certis constitutionibus à Pontificibus approbatis
 regeretur, eam migrare familiam, quæ conditis ab
 Ignatio legibus, & constitutionibus & non vnus tan-
 tum Pontificis amplissimis oraculis laudata, nouâ qua-
 dam Reipublicæ formâ temperabatur? In eum Ordinem,
 qui priuatis litterarum studiis, si tamen studia
 litterarum tum domi vestræ instituta erant, nullo edito
 publico documento attinebatur; qui nullâ id temporis
 concionum celebritate floreret, Societatem trans-
 formari voluisse, quæ apertis vbique terrarum gym-
 nasiis bonarum artium, omnium in luce gentium ac
 populorum versaretur? Cuius princeps Laynius, vt de
 aliis dissimulem, Cardinalium coronâ frequentissimâ
 sæpius diceret ad Concionem? Illine Ordini, qui pri-
 uilegia amplissima, quibus nunc fruitur, per ea tem-
 pora Societatis tantum imitatione communicata ha-
 beret? Illi Ordini, qui Monialium curam suscepisset,
 accedere voluisse Ignatij Societatem, qui ab illo per-
 necessario quidem Reipublicæ & salutari officio, sed
 tamen vt ab earum, quas ex Instituto proficetur, &
 tunc quàm maximè feruebant, Apostolicarum ex-
 cursionum impedimento abhorrebat? Sed Cardina-
 les duo dixerunt: vnus, inquam, dixit, si tamen dixit.
 Sed fac dixisse, aliquid hac de re, quis non videat po-
 tuisse aliquos è nostris non alienos fuisse ab eâ peti-
 tione vestrâ, quam ad Ignatium Laynius Venetiis olim
 detulerat? Si enim, te quidem iudice, appellatio se-
 quitur

quitur maiorem partem, confla nunc mihi duos Ordines Castalde, quorum vnus L x. ad summum capitibus contineatur, alter Romæ c c c. & in reliquo orbe supra c i o. censeat? A qua parte denominabis? A minori? Quî ergo Pauperum appellationem Societati detrahis; quia vt tu (falsò tamen) reris, in ea maior pars est dominij capax? A maiori? Iam igitur vestrum nomen erat delendum; vt minoris aliquius fluuij, quùm in maiorem se exonerat, magnòque nomine, sui oblitus, superbit. Sed immortales Ignatio gratias, quòd riuus hic minimus, qui ab ipso profluxit, illimis, & sui coloris aquas trahit, nec alienis crescit; nã reliqua inter impedimēta ad hũc Ordinem ineundũ, est, vel paucis horis in aliorũ castris Religiosã in veste, vel inter tyrones meruisse. Vidēsne Castalde, quàm nullis testibus, nulla probabilitate scripseris?

Sed nimirum ne filij à Patris inconstantia degenerasse viderentur, quod de Ignatio meditabar, idem de filiis fuerat prædicendum. Nisi offensionem tuam vererer, Castalde, quid mihi de his attentius cogitanti venerit in mentem, libenter enarrarem; Quùm enim vix mihi possem persuadere tam claris contrã testibus, tam nullã rei probabilitate, de hac animorum Societatis inclinatione ad transmigrationem in vestrum Ordinem, iactatum fuisse, videbar mihi fabulæ caput reperisse, si dicerem; euulgatam ab aliquo è nostris arcanam Venetorum Theatinorum per Laynium factam petitionem, ægrius quempiam è vestris tulisse, atque, vt fit, inter inficiandum fortè addidisse; quin immò illos nobis adiungi quippe antiquioribus, & Pontifice Fundatore nobilibus, par fuit; scis deinde famæ consuetudinem ac mores, quæ etiam Ignatium suã hac fabulã ex Veneti hospitij & amicitia cum Carafã occasione inuoluit. Si hæc mea suspicio non placet, mihi perinde est; ac proinde ab hac iam fabulosissimã fabulã abeo. Sed tu quereris, quasi quod superiore Interrogatione de Somaschis promiseram,

XVIII.
De ortu huius sermonis coniectura probabilis.

vt debitor malæ fidei malo silentij dolo dissimulem.
Rectè mones, ac reprehendis.

Quæro igitur ex te, vt tibi faciam satis, quid mihi de
Andreas Stellâ sentiendum sit, qui Æmiliani vitæ lib. 3.
cap. 6. nescio quid scribit, quod si verè scribit, caput il-
lud tuum xv i i. Vitæ Pauli i v. magnâ parte conuel-
litur; vt verendum propterea magnoperè sit, ne ge-
mini erroris conuictum totius Historiæ fidem af-
fligat.

XIX.
Castaldi de
Congrega-
tione So-
masca di-
ctum,

Tu quidem ais voluisse Somaschorum Congrega-
tionem vestræ adiungi. Sic enim scribis in vitâ Pau-
li i v. cap. 16. iam memorato: *Verum quia Congregatio*
Patrum de Somascâ, vt ope peculiari nostri Carasæ funda-
ta erat, qui Hieronymum Æmilium intimum suum ad illos
miserat, ita vehementi inclinatione animorum in nostram
ferebatur; capropter sepius institit ad illam aggregari. Pau-
lus Papa III. ipsis, quod optabant, indulgit, &c. Addis Pau-
lum datis ad Carasam litteris, pro imperio iussisse, vt
admitterentur. Primum quid ais, Hieronymum à Ca-
rasa missum ad illos Somascos? quos, rogo dicis: si an-
te Hieronymum nulli fuerunt Somasce? Sed alienas
ego causas non suscipio; plurimum tibi rei cum illis
iam erit, si vera audio: Stella certè tuis omnino con-
traria scribit. Si mihi contraria, inquis, ne crede; quam-
uis enim acceptas à Deo reuelationes afferre se dicat,
tu ne crede; illas enim ego contundam, ac falsitatis
arguam; vt tuam illam Ignatianam ab Orlandino fal-
sò traditam, quæ dictum meum subuertebat, planè
difflaui. Vt libet, Castalde. Visne tamen, vt illum au-
diamus; videtur enim probabiliter loqui, vt in quo re-
prehendi debeat, ego propterea doceri velim. *Videns*

XX.
Somascarum
Historiæ
contrarium.

verò (Episcopus Theatinus) opus à se institutum lentis
atque infirmis progressionibus procedere, venit illi in men-
tem optimum ad illum stabiliendum fore, si coniunctionem
Congregationis de Somasca & Patrum Theatinorum procura-
ret; cui cogitationi vt responderet, rem tentare cepit, obri-
nuitque

In vitâ
Æmi-
liani
lib. 1.
cap. 6.

nuitque à Sancto Pastore. Et Carafa quidem res ex sententia successit; plerique enim nostrorum, tribus votis quum se obligassent, non parum PP. Theatinorum numerum auxerunt; qui hoc modo iam validiores post excessum Pauli I I I. & Iulij I I I. Paulo I V. iam Pontifici supplicarunt, ut coniunctionem illam dissolveret, quod diuersa essent instituta; & plerique nollent votis Professionis adstringi.

Principio quod ait Carafæ familiam lentis admodum initiis se promouisse, verissimum est; nam ad annum vsque superioris seculi L V. duobus domiciliis & semis continebatur. Deinde quod secundo affirmat, potuisse aliquid roboris ex illâ congregatione accedere, omnino verum videtur; nam plures numero erant, & viri virtutibus nobiles erant. Quare quum in reliquis propemodum conueniatis, cui vestrum in his, quæ discordant, credere me velis, ex te quæro: edic; habebis in potestate; Stellæ: at tua labat fides. Tibi? At Stella tabulas sui Ordinis antiquas producet. Verum hæc ideo attingi; ut qui in omnes incurris, non cum vno me rem tibi futuram scias.

Anim.
XVI.
P. 153.

Sed Sommascorum ego causam non ago; neque enim me patrono indigent, nec illis desunt disertissimi viri; neque ego, si res mea non ageretur, tecum disputarem Castalde; nam hoc ipsum contentiosius scribendi genus minimè amo. Quare quæ de re vestiariâ disputasti, pereleganter exæquans commoda & incommoda; quod vos foris per hyemem frigeatis, nos æstate sudemus (quasi verò generis humani hæc scire valde intersit) lubens omitto.

XXI.
Lenior de
habitu dis-
putatio

In vitâ
Pauli
IV. c. 17.

Quæro tamen, an scias Clericalem vestem Ignatium nullâ certâ formâ (de quâ in vestris constitutionibus diligenter præscribitur) delegisse, solum præscripsisse suis, ut modeste ac pauperum Clericorum more induerentur? Hæc qui non ignorauit, minùs æquum fuisse censeo illum scribere, vestri Ordinis imitatione nostros homines clericalibus uti cœpisse. Sed hæc &

XXII.
reijcitur.

leuioris omnino momenti, & vix ad caussam facientia, & à Nigrono profligata, atque à te allatis sententiis exornata missa faciamus. Mihi certum est, clericos alibi fuisse, qui modestissimo cultu vterum clericorum sanctimoniam præferrent, vt Ioannem Aquilam cum tota illâ suâ Baëzana scholâ in Hispaniis.

XXII.
*Et quod
 propositum
 erat, confi-
 citur.*

Igitur quum & testibus omni exceptione maioribus, & antiquis monumentis, & continuâ traditione palam fecerim, semel iterumque à Clericis Regularibus tentatum, vt in Societatem ab Ignatio primum, mox à Laynio reciperentur; & contrarium, quod à Castaldo scriptum fuit, incredibili rerum repugnantia falsi conuincatur, nec vllis legitimis documentis probetur; reliquum est, vt eiusdem, ac Ignatianæ petitionis commentum, fidei, hoc est, nullius, ac planè fabularis habeatur, quod mihi propositum hac de Interrogatione fuerat demonstrandum.

XXIV.
*Vtriusque
 Ordinis ad
 annum su-
 perioris se-
 culi L X.
 progressio-
 nes.*

Caterum quia nostro in Ordine deprimendo tam multus, Castalde, es, vt eum infra Equites etiam Ierosolymitanos abieceris, itaque agitatum olim fuisse contēdis, vt totus vestram in familiâ tanquam in portum cōcedere conatus sit, cogis me ad Ordinis vtriusque progressionē singulos per annos certis capitibus comprehensas, quò omnium, quæ cum à te, tum à me dicta, vel scripta sunt, fides sine fūco & fallaciâ constet planissimè, ad obitum vsque Pauli I V. digerendas, ac Lectoribus exhibendas, Equidem ab hisce tesseriis non sine inuidiæ periculo conferēdis tum meo ingenio, tum modestiæ, & caritatis studio semper fui alienissimus. Sed quando ad has me toties vocas, toties inuitum ac reluctantem laceffis atque compellis, tibi imputa, si minùs arriserint. Æquus certè rerum existimator durum necessitatis telum illico animaduertet, iustumque nostri patrociniū Ordinis vel à te ipso imperatum calculo absoluet suo. Cui hoc vnum ego huiusmodi tabularū contentione cupio persuasum non fuisse

Anim.
 X p 86.
 87.

de Ordinum coniunctione, atque habitu 215
fuisse res nostræ familiæ vsque adeò, vt tu vis, accisas, vt
vestræ coalescere necesse habuerit, aut operæpretium
putarit; nihil autem penitus volo detractum,
quo minus de vestrâ quisque, vt par
est, quàm honorificentis-
simè sentiat.

PROGRES

PROGRESSVS ORDINIS CLERICORVM REGVLARIVM,

Ab anno xxiv. superioris Seculi ad annum eiusdem
LIX. quo mortuus est Paulus IV. ex Ioan. Baptista
Tufo, Antonio Caracciolo, & Ioan.
Baptista Castaldo summa
fide collecti.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos, & Schismaticos	Ethnicos, alióque	Vocationes, & mortes illu- strum virorū.
24.	Ordo fundatur à IV. viris Caietano Thie- næ, Io. Petro Carafa (olim primo) Bonifa- cio à Colle, Paulo Con- siliario. Recipitur à Clemente VII. Prima domus ad Pin- cij montis radices.	Sacramentorum vsurpatio frequens in Oratorio Diuini Amoris, auctore maximè Caietano. In Nosocomiis operam na- uant vtilem ægris: aures dant confitentibus, adsunt moribundis.			
25.		Sermones habent in auditorio.			Bernardinus Scotus post- ea Cardina- lis vocatur, & alij ad xii.
26.	Carafa de solitudine aliqua incolendâ datis litteris agit cum Pau- lo Iustiniano Camal- dulensium in Monte Corona Fundatore.				

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta:	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos, & schismaticos,	Ethnicos, aliisque	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
27.	In Urbis direptione vexantur à militibus, & Caietanus præcipue à suo olim famulo. Constantissime agunt: Venetias omnes abeunt.	Hortantur ciues ad constantiam. Garafa milites obiurgat. Lustrat Dioecesim Veronensem.			
28. 29.	Domus Venetæ initia. Privilegia duo à Clemente VII.	Insanabiliū Nosocomij, Caietanus, & Carafa ab illius Gubernatoribus protectores constituuntur. Benignè Caietanus fouet famelicos Venetiis.			Vocatio Ioānis Marioni viri sancti.
30.	Euocantur Neapolim.	Carafa Venetiis in magnā celebritate arbiter conscientiarum. Et sorori Mariæ auctor est condendi Monasterium Neapoli, & innumera pietatis munia subiisse nulli dubium, ait Castaldus p. 110. Carafa cum Episcopo Paulano Nuntio apud Venetas dissidium Reipublicæ, & Archiducis Ferdinandi arbiter componit. Scribit de modo à Republica in beneficiis tenēdo	Pro Græcis reuocandis à schismate laborat.		
31.					
32.	Caietanus Veronā excurrit, summā paupertate vitam tolerat: Capituli, & Episcopi dissidia componit.				

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
33.	Neapolim con- sulto atque iubente Pontifice mittitur Caietanus cum Ioā- ne Mationo. Ne- gat Carafa Ioanni Baptistæ Siluatico. se Ianuæ posse se- dem figere, quod Socij toto decen- nio ad XXI. tantum excreuissent.				Benedictus postea Sene- rus Ticionus vocatur.
34.		Nosocomiis Nea- poli inseruiūt: mor- ribundis operam nauant.			Et Petrus Veronensis.
35.					
36.	Comitia Ordinis Romæ. Carafa euo- catur Romam à Pontifice.		Ochinum Nea- poli concionantem audit ac detegit Caietanus.		
37.					
38.	Migrant Neapoli ad S. Pauli.	Pietas & religio ad D. Pauli adeun- tium.			
39.	Confirmatur ite- rum Ordo. Carafa fit Cardi- nalis.	Et concursus ibi mysteria vsurpan- tium.	Ochinum iam deprehensum ad Carafam Cardina- lem defert Caieta- nus.		

PROGRESSIONES
SOCIETATIS IESV
AB ANNO XXXIX. QVO ROMÆ
à Pontifice viux vocis oraculo primùm laudata
est, ad annum vsque LIX. superioris seculi, ex
Orlandino, & Sacchino punctim
adnotatæ, atque in annos
singulos digestæ.

ANNO SECVLI	Ordinis oris, & in- crementa, & domi- cilia.	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
39.	Societas anno 1535. Parisiis coa- lita, Romæ habitā Patrum consulta- tione magis stabi- litar, & viux vocis oraculo à Pontifice laudatur.	Patres in valetu- dinariis laborant. Missio omnium prima Senensis Pa- schasij, Scenici Sa- cerdotis mira con- uersio. Montepoli- tiana Strada, Par- mensis Fabri, & Lay- nij, Bisinianensis Bo- badillæ, Lusitanica & Indica Roderici, & Xauerij. Patres Romæ docent in Gymnasio sapien- tiæ. Concionantur stupente plebe Lin- teatos in suggesti- bus.			Hierony- mus Dome- necus, & Paulus A- chilles, vi- postea ma- gni, Societa- tem ingre- diantur.

ANO S ^{ECVLI}	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū
40.	Caletanus fit Præpositus domus Venetæ. Et Mario- nus Neapolitanæ.				
41.					
42.	Ferues domi ex- ercitatio virtutum. Domus Veronen- sis admittitur: di- mittitur.		Carafa auctor præcipuus Congre- gationis Inquinto- rum à Paulo III. fundatæ.		
43.	Caletanus Præ- positus Neapoli.				

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustrum virorum.
40.	Confirmatur So- cietas à Paulo III. Doms Professo- rum Romæ.	Missio Belmōten- sis Claud. Iaij Hispa- nica, Antonij Arao- zij. Xaverius cum Simone in Lusita- niâ Aulâ re Christi- anâ stituenue gerit. Laynius Parmæ sodalitatē excitat.	Petrus Faber in Germaniâ cum Or- tizio Cæsaris lega- to abijt, & rem Ca- tholicam tueri in- cipit.	Xaverius au- ctus potesta- te Nūtij Apo- stolici, cum duobus Sociis in Indiâ sol- uit.	
41.	Prima Congrega- tio, in qua Ignatius multum relictans fit Præpositus Ge- neralis.	Faber in Hispa- niâ ex Germaniâ. In Lusitania So- cij ob egregias vir- tutes Apostoli vo- cantur. Ignatius xl. con- tinenter dies ma- ximo ardore animi rudimenta Chri- stianæ fidei publicè docet. Iaius Faientia.	Hæreticus ado- lescens Romæ no- strorum spectatâ virtute conuertitur. Faber Ratisbonæ laborat.	Xaverius in Mozambico hyemat, & Christum præ- dicat.	Moritur Ioannes Co- durius Xuir, eius obitus Ignatio re- ue latur. Vocatur Io. Polancus, vir olim ma- gni homi- nis.
42.	Inchoantur Col- legia, Patauinum, Conimbricense, & domus S. Antonij Vlyssipone.	Laynius Veneriis. Araozius Barci- none magnos cient animorum motus. Exercitiis exco- latur Prior Lippo- manus.	Alphōsus Salme- ron, & Paschasius Nunciij Apostolici in Hybernias Iaius & Bobadilla in Germaniâ abe- dunt. Faber reuertitur in eadē. Spiræ, & Moguntia rem Ca- tholicam tuerit.	Xaverius Ma- lindæ, & in Socotorâ Chri- stū prædicatur goā appellat, & ciuitatē iuuat. Anton. Crimi- nalis in Indiâ nauigat cū ni- col. Lácilloto.	
43.	Confirmatur se- cundo Societas ab eodem Paulo III. & amplissimis auge- tur privilegiis. Parisiis Socij ha- bitant.	Missiones Nea- politana Araozij, Fulgina Paschasij, Mutinensis Salme- ronis, Lusitana Fa- bri. Claudius Iaius Ingolstadtij Echij successor. Ignatij operâ Ro- mæ fundantur Do- mus Catechumenor- um, Orphanorum, Misericordiū puel- larum. Renouatur Constitutio Inno- centij III. de medicis. Richard Tapes ex- ercitiis extollitur.	Bobadilla coram Ferdinando Re- ge cum Lutherano disputat Viennæ Idem rem agit No- rimbergæ, Spiræ, Passauj. Faber Colonia rem Catholicam sustinet. Parmæ hæreticus concionator dete- gitur. Iaius Ratisbonæ laborat, & hæreti- cos allicit mansue- tudine.	Xaverius in Comorino in signis & por- tentis Christi prædicat. Brachmanas confutat, & conuertit in- numeros.	Petri Ca- nisi Germani vocatione insignis Et Cornelij Vvishauzi viri Sancti Belgæ, & O- liuerij Me- narai, item Belgæ.

ANNO. SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos:	Vocationes, & mortes illu- stris virorum.
44.					
45.					

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mores il- lustrum virorum.
44.	Carthusiani ger- manitatem cum So- cietate instituunt. Valentinum Col- legium inchoatur. Louanij Socij subsistunt. Romæ domus propria.	Laynius Brixi- am, Paschasius Re- gium Lepidi, Araozius Conim- briam abeunt, & vbique ingentem animorum quæ- stum faciunt.	Iaius Ratisbonæ, Faber hæretico- rum antesignanos ad disputandū pro- uocat; & Coloniam in fide confirmat. Bobadilla in Cō- uentu Vormatiensi. Iaius in Salisbur- genſi Concilio per- vtilis.	Xauerius Regnum Tra- uancoris obit. Impetrat à Rege populis illis Euangelij recipiendi li- beratam. In Comori- num Socios ducit. Conciona- tur ex arbori- bus ad infini- tam multitu- dinem. Manſillam in Trauanco rem mittit.	Ioannis Nunij, post- ea Patriar- chæ Abyſſi- norum vo- catio nobi- lissima. Et Maxi- miliani Ca- pellæ admi- nabilis.
45.	Collegia Barci- none, & Gandiæ traditur. Seminarium In- dorum Goæ Socie- tati traditur. Laynius Episco- patum recusat. Eicitur è Socie- tate ab Ignatio Gu- lielmus Postellus, quamuis incompa- rabilis litteraturæ vir. Imprimuntur ex- ercitia.	Pinciam adeunt Araozius, & Faber; hic etiam Man- tuam Carpentano- rum. Laynius, & Sal- meron Theologi Pontificis Tridenti. Clausius Iaius in eodem Concilio. Societas obicit ſe Concilio Nationa- li. Simon Roderi- cus Principi Luſi- tano admouetur à Ioanne Rege. Ignatius ortum diffidium inter Pō- tificem, & Luſita- num Regem com- ponit.	Laynius Baſſa- num ab hæreſi ex- purgat. Et Paschasius Fa- uentiam, in quâ ſe penetrauerat Lu- therana peſtis. Canisius expli- cat Coloniz Epi- ſtolam ad Timo- theum, & hæreticos reuincit. Contra Hermanum Hære- ticum Przſuiem legatus Cleri adit Carolus Cæſarem.	Xauerius in Ceilano, & Meliapuræ, & Malacæ Chri- ſtum prædicat, deprauatōſ- que mores ad mirabiliter corrigit. Ceilani Pro- ceres Goæ Ca- techismo à noſtris im- buuntur.	Hieronymi Natalis V.C. & Ludouici Conſalui à Camerâ vo- cationes, & Emanuelis Sæ.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
46.					
47.		Carafa in Con- sistorio pro auctori- tate Papæ perorat.			Moritur Caietanus vir Sanctus IV. vir Fun- dator.

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustrū virorū.
46.	Gradus Coadiu- torum spiritualium & temporalium in Societate insti- tuuntur. Prouincia Lusitaniæ constituitur. Collegium Bononiense.	Initium docendi fit Gandiæ. Missio Sicula Iacobi Lothij. Ioannes Polancus Pistorium, Pratum, Florentiam excolit. Strada Lusitaniam obit concionabundus. Prima missio Castrensis in Castris Caroli Cæsaris. Recusantur tres Episcopatus à Patribus, & obstruitur aditus honoribus. Florentiæ Polanci operā Periclitātium mulierum domus, & Barcinone nostrorum item operā Orphanotrophium aperitur.	Bobadilla pro Catholicis Colloquio Ratisbonensi interest. Pro Catholicis Germanis ad Pontificē scribit, ab eoque redditis litteris laudatur.	Xauerius in Molucas abit: Amboinā, Ternatem Baracianam, Mauricam excolit. Isabellam Reginā Christo adiungit. IX. Sociorum Indica Missio. Nobilis Sacracenus à Simone Roderico Regis Lusitani iussu catechismo excolitur.	Moritur Romæ Petrus Faber Xuir, clarissimarū virtutum, & defensæ fidei propagator. que Societatis gloriā longē celebrimus. Vocatio Frācis Borciæ, & Gasparis Barzæi & Cosmæ Turriani virorum magnorum.
47.	Liberatur Societas à curā Sanctimonialium. Non admittit cōiunctionem Congregationis Patrū Somaschorum. Prouincia Hispaniæ. Collegia, Messanense, Cæsaraugustanum, Complutense. Ratio exercendi tyrones ab Ignatio instituitur. Prima regularum rudimenta. Litterarum annuarum initium.	Missiones vbique præsertim in Lusitaniā frequentissimæ. Conciones Romæ tum in Aede propria, tum ad Virginum Collegia. Laynius Bononiæ per occasionem Concilij, & cum Otellio Perusij. Claudius Iaius Ferrariæ, Syluester Landinus in Liguriis Apuanis. Exercitia spiritualia Toleti magno cum Sacerdotū fructu celebrantur.	Laynius in Concilio Tridentino tantā celebritate agit, vt ei tres addicendum horæ attribuerentur, præter aliorum morem. Bobadilla Germaniam percurrit. Solemnē supplicatio- num morem reuocat, Apostolū agit, vt scribit Viennensis Antistes.	Missio trium Sociorum in Congum. Xauerius reuertit è Malacis Mulacam. Angelū primum Iaponū omnium ibi ad Christum conuertit. Henricus Henricus in oram Piscariā mittitur vir magnis deinde rebus gestis, ærumnisque toleratis, & populorum ad Christum conuersione nobilitatus.	Vocatio perelegans Petri Tallures, & Ignatij Azbedij postea Martyris.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos.	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes & merces illu- striū virorū.
48.					Moritur Bonifacius à Colle xv. vir Fundator, vir magnarum virtutum.
49.					

ANNO SECVL	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustriū virorū.
48.	Approbatur à Pō- tifice exercitiorum libellus, & ratio. Collegia Tyburi, Salmantica, Bazai- ni inchoantur. Decernitur Aca- demia Messanenſis. Franciscus Ro- mæus Generalis Prædicatorum So- cietatem ſuis com- mendat. Solitudinis amo- rem in ſuis Igna- tius non probat.	Salmeron Vero- næ laborat. Miſſiones Luſi- tanicæ feruent. Societas ſe verbe- rantium Vlyſſip- pone inſtituitur. Landinus circa Sarzanam, & Fulgi- ni quaſtum facit animorum. Iaius Ferratiæ.	Nicolaus Boba- dilla ſummo ardore obiicit ſe libello Interim dicto. Idco que faceſſere iube- tur è Germaniâ.	Gaſpar Bar- zacus in Indiâ cum decē So- ciis, & Armu- ziam mittitur, Cyprianus Me- lapuram; Frã- ciſcus Petrus Malacam. Xauius Cei- lani Regē Chri- ſto adiungit. Ioan. Nun- nius, & Ludo- uicus Comſa- bus in Africâ Tituanum ab- leguntur. Hæricus Hæ- ricius primus barbarorū Co- morinensium linguâ Cate- chiſmum edit.	Ioannes Fernſndius, frugiferum poſtea Ia- poniæ no- men, recipi- tur.
49.	Priuilegiis nouis à Paulo III. ornatur ſocietas. Collegia Pariſiæ ſe inchoantur, & Pa- normitanum, mirâ nationum varietate. Valerudinarium Goanum: ſubleua- tur diuinitus pau- pertas Romanæ do- mus. Complutenſis Collegij initia.	Salmeron, Iaius, Canifius, Ingolſta- dij docent. Laynius in Sici- liâ plurimum in vi- nea Domini labo- rat. Landini mira in Liguribus Apuanis.	Bobadilla pluri- mas diœceſes Re- gni Neapolitani latentia hæreſum ſemina elidens, cõ- cionabundus obit. Salmeron, Iaius, Canifius in Germa- niâ docendo publi- cè in Academiâ In- golſtadienſi hæreſi ſe opponunt.	Nunnius Nobrega cum quinque ſociis in Braſiliam. Nicolaus Lã- collottus Con- lani laborat. Antonius Gomius Regē Tanoris ad Chriſtum con- uertit. Nunnij Ri- beræ, & Io Be- ræ in Molucis miri, & fru- ſtuoſiſſimi la- bores. Xauius diē Aſſumptæ Virgini ſacrâ Iaponiam te- net, & magna patrat.	Ioannes Auila V. C. diſcipulos ad Societate hortatur, quam ſenio- riſe inuali- dus ampie- cti non po- terat. Mors An- tonij Crimi- nalis, qui primus è So- ciis à Baga- dis fidei ho- ſtibus inter- ficitur.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
50.					
51.	Confirmantur Pri- uilegia Ordinis.				Moritur Petrus Vero- nensis recu- sato Episco- pato nobilis.

ANNO SECVLI	Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos.	Hæreticos.	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illustriū virorū.
50.	Iulius III. confirmat Soc. Conuentus Patrum Romæ quibus Ignatius Constitutiones ostendit. Collegia inchoantur Venetiis & Amuziæ. Messanæ prima domus Prob.	Laynij Missio Classiaria in Aphricam cum Ioanne Vega, & Pactensis Fruñj, & Tigitana Emmanuelis Fernandij.	Iaius Augustæ Catholicam fidem promouet. Kesselius Coloniæ.	Domus Catechumenorum passim in Indiâ Barzeus Armutiæ Iudæos, Saracenos, Ethnicos disputationibus concionibuscque ad Christum traducit. Alphonfus Blasius cum tribus Sociis in Brasiliam. In Africâ operam captiuis nauant Socij quatuor.	Cornelius Croonus Hollandus Sacerdos hæreticorum hostis acerri-mus vocatur ad Societatem. Moritur Stephanus Capuofac-cus vir magnæ austeritatis.
51	Fundantur Collegia Romanum, Florentinum, Neapolitanum, Viennense, Methymnense, Ferrariense, Ebo-rense, Domus Probat. Coccini Scholæ aperiuntur. Iulius Pontifex Societatem magno studio defendit. Ludouicus Granatensis eam summis laudibus ornat.	Natalis cum classe in Africam. Missio Burgensis. Borgia concionabundus Hispaniam lustrat. Consalvus Sylueria Apostolico more Lusitaniam. Salmerton primo loco, Laynius vltimo mirâ Patrum ad probatione sententiam in Concilio Tridentino dicunt. Laynius strenuè atque industriè pueros docet Catechismum.	Hæretici exploratorem mittunt, qui se in consuetudinem patrum dat, sed deprehenditur. Et libros plures per fallaciam, qui deteguntur.	Leonardus Médez in Brasiliâ ad S. Vincentij Aspilleueta Bayæ, Nobiega Pernambucul strenuè rem Christianam promouent. Expeditio Africana Io. Nunnij, & duorū Soc. & Melchioris Nunnij triumque aliorū Indica. Rex Maldiuarū, & Trinchnemali Princeps, sacro fōte abluntur. Xauerius Bungi Regem adit. Bonzios doctrinâ & cōstantiâ frāgit. Ingens Iaponum cōcursus ad Christiana sacra.	Moritur Ioannes Antonius Ap-pulus nō sine miraculo obediētiæ, & Isidorus Bel-linus mirâ in naufragio constantiâ. Vocatio Io. Baptistæ Eliani ex Hebræo ad Christum traducti, viri postea insignis, & Ioannis Carreræ Angelo suo familiarissimi.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
52.	Consecratur Nea- poli Cimiterium, in quo viri nobiles, ac pij sepeliri am- biunt.				
53.		Per hæc tempora Ioannes Marionus Montem Pietatis Neapoli erigi cu- rat.	Thomas Godu- uelus in Angliam abit cum Polo Car- dinali.		

ANNO SECVLI	Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mor- tes illustrium viro- rum.
52.	Inchoantur Collegia Eugubij, Perusij, Montis Regalis. Prouinciæ Italia & India decernuntur: Hispania in duas diuiditur. Coniunctio- nem Patrum Barnabitarum Ignatius non probat.	Landinus in Cor- sicâ planè Aposto- lico more laborat. Natalis Catanæ, Andreas Galuanel- lus in Valle Telli- nâ. Collegium Ger- manicum operâ Ig- natij in Vrbe. Sodalitas Goæ 11000. Virginum. Conuersio Seba- stiani Alanfonij ce- leberima Melfa- nâ. Ludouicus Con- saluus, & Iacobus Miro Confessiones Ioannis Regis Lu- sitaniæ recusant au- dire, quod factum Ignatius improbat.	Canisius in Germania docendo, & concionâdo insequitur Hæreticos: dicitur ab il- lis Canis Austriacus.	Xauerus supera- tis magnis diffi- cultatibus, Sinensem expeditionem ag- greditur. In Brasiliâ con- futantur Impos- res venefici. Abole- tur paulatim esus carniū humana- rum. Et feminaria puerorum passim excitantur. Cosmus cum So- ciis in Iaponiâ Cā- goximâ; atque A- mangutij rem præ- clare gerit. Supplementū So- ciorum eō mittitur.	Moritur in San- ciano Insula Xau- erius Apostolus In- diarum post innu- mera miracula, eaq; inter xxv. mortuos vi-æ redditos, & ba- ptizata duodecies centena caputū millia. Item Claudius Iaius Xuir maxima- rum virtutum, & Christianæ in pri- mis demissionis laude clarissimus. Ludouicus Men- dius à barbaris in- terficitur. Vocatio Martini Olaiij viri doctissi- mi, & Antonij Cor- dubæ recufato Car- dinalatu.
53.	Iulius III. Expeditionem Hierosolymi- tanam Societ. decernit. Con- stituuntur Pro- uinciæ Sicula, & Brasilia. Col- legium Cor- dubense, & A- bulense; Initia Genuensis. Lu- douicus Blo- sius V. C. Socie- ratem magnis studiis fouet, vt etiam Bar- tholomæus Torres defen- so exercitio- rum libello.	Benedictus Pal- mius, & Petrus Ri- badeneira in Vrbe vicatim in triuijs concionantur. Borgia Aulam Lusitanicâ ad pie- tatem, præsertim erga B. Virginem instituit. Landinus & Go- mius in Corsicâ Rempubicam stre- nuè gerunt. Laynius Gennæ concionatur.	Canisius Viennæ ma- gnâ nominis celebritate docet. Epif- copatū eius vrbis recu- sat. Preces per- petuas & sa- crificia So- cietati ab Ignatio in- dici curat pro Regio- nibus Septē- trionalibus.	Secunda Missio Congema. Fructuosi Nogue- ræ: Bungi strenuè laboratur, & ædifi- catur Ecclesia. Supplementum mittitur in Brasiliâ, & reliquos inter Iosephus Anchiera celeberrimæ vir sanctitatis.	Moritur Gaspar Barzæus, alter In- diarum Xauerus.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
54.	Insigni Dei pro- videntiâ Patribus Neapoli annona submittitur.				
55.	Carafa fit Ponti- fex. Domus S. Syl- vestri in Quirinali inchoatur. Privile- gia Societatis Iesv Ordini communi- cantur. Goduuelus fit Episcopus Asa- phenus. Bernardi- nus Scotus fit Ar- chiepiscopus Tra- nensis, Episcopus Placentinus, & Car- dinalis. Ioannes Mario- nus Archiepiscopa- tum Neapolitanum recusat.		Goduuelus stre- nuè suam diœcesim colit.		

ANNO SECVLI	Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mor- tes illustrium viro- rum.
54.	Ignatius Regulas modestiæ non sine miraculo publicat. Tertia in Hispaniis Provincia. Borgia Commissarius fit: Collegia Lauretanum, Cordubense, Bibonense, Syracusanum, Nouocomense, Tornacense, Hispanense, Conchenense, Granatense, Placentinum. Domus Prob. Septimacensis	Defenditur frequens usurpatio Mysteriorum Parmæ. In Lusitaniâ feruent missiones per oppida. Neapoli & alibi Sodalitates plurimæ eriguntur.	Ioannes Nunnius fit Patriarcha Abyssinorû, & Andreas Quiedus, & Melchior Carneras Episcopi & successores. Renata Dux Ferrariæ à Palaterio cõuertitur. Purgatur Argente Opusculum ab hæresi. Canisius iussu Ferdinandi Regis Catechismum incredibili cum fructu edit.	Bernardus Iapon à Xaverio missus primus suæ gentis Romam venit. Congi disputationes cum Rege. Piratimingæ laborat Anchietæ. In Iaponiam supplementum Sociorum.	Moritur in Corsicâ Syluester Landinus vir spiritus Apostolici. In Brasiliâ trucidantur à Barbaris Petrus Correa, & Ioannes Sosa.
55.	Marcellus Ceruinus Pontifex Societati semper, & Ignatio se perbeneuolum præbet. Collegia Pragense, & Belmontense. Martinus Oleuius Societatem scripto ructur.	Missio Belgica Ribadeneiræ. Hispani mira socij patrant.	Canisius & natalis egregiè rem Catholicam in Germaniâ promouent. Consaluis Rodericius præmittitur in Æthiopiam. Ignatius ad Imperatorem Æthiopiarum litteras dat.	Duodecim Socij in Indiam nauigant. Melchior Nunnus Cantonum Sinarum Urbem prius aduehitur. Et Sinarum Sacerdotem disputando ad fugam compellit. Extruitur Bungi valetudinarium.	Ludouicus Almeida magno Iaponicæ Ecclesiæ bono Societatem ingreditur.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera facta apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & merces illu- striū virorū.
56.					Andreas Auellinus vir sanctus Ordinem in- greditur.

ANNO SECVLI	Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mor- tes illustrium viro- rum.
56.	Paulus IV ius attribuit Collegio Ro- mano Docto- res creandi. Provincia Germaniæ. ex- peruntur Col- legia ab Arc- tunis, Ascula- nis, Anconita- nis, Macera- tensibus, Col- liensibus, Spo- letinis, Nar- niensibus. Inchoantur Senis, Caranæ, Bascinone, Bil- lomi, & Mon- te Regij, in Galliâ Loua- nij. Laynius Vi- carius.	Excursiones per Diocesim Hispa- lensem. Quiedus Eboren- sem lustrat, & in Indiam soluit. Missiones Mal- dulana, Cingulana, Camettina. Salmeron in Po- loniam. Prima supplica- tio xl. horarum an- te cineralia. Consalvus Syl- ueria Goæ pluri- mum proficit. Benedicti Palmij conciones in Vibe celeberrimæ. Primæ Philoso- phicæ Theses im- pressæ in Indiâ.	Melchior Carnerus ad Christianos Thomæos schismate, atque hære- si infectos mittitur in Indiâ. Andreas Quiedus E- piscopus in Æthiopiam mittitur.	Ciorani Insulæ accolæ, & Tanæ Christum induunt. In Molucis L. capitū millia Chri- stianorum à paucis Sociis coluntur. In Brasiliâ Infan- tium baptismus So- ciorum labores consolatur.	Moritur Ignatius Fundator vir San- ctissimus. relin- quit CIO. Socios, duodecim Provin- ciis, & C. domiciliis distributos. Fulget miraculis celebra- rimo in funere, & alibi. Iacobus Equia à Confessionibus S. Ignatij, & Martinus Olavus, & Andreas Frufius. Basilius Auila celeberrimus Con- cionator. Vocatio insignis Adalberti Bausech, & Ioannis Ramirij, & Ioannis Men- dozæ: eisdem mors.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
57.					Moritur Paulus Con- siliarius IV. vir Funda- tor, Paulo I V. amico- rum inti- mus, seruata ad extremū vsque virgi- nitate illu- stris. Ingitur Ordinem Paulus A- terzus, post- ea Cardina- lis.

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustriū virorū.
57.	Novus in Socie- tate feruor animo- rum ab Ignatio im- petratus ē cœlo. Constitutiones à Cardinalibus reco- gnitæ nulla re im- mutatâ probantur. Soluitur Argen- tæ Collegium. Laureti mira So- ciis accidunt. Album defuncto- rum Sociorum Ro- mæ conditur.	Laynij concio- nes maximo con- cursu celebrantur, etiam Cardinali- bus. Salmeron, & Ri- badeneira in Bel- gium. Maurici Neophy- ti excoluntur in Hispaniâ. Michaël Turria- nus viduæ Lusita- niæ Reginæ à Con- fessionibus.	Canisius, & Gau- danus in Collegio Vormatiensi: con- tra primum hæreti- corum odia san- guinaria. Pragæ, Coloniz, Viennæ laboratum egregiè. Bustamantius Hispani hæreticos detegit. Oniedus per ho- norificè à Claudio Abassynorum Im- peratore excipitur. Disputat coram eo cum Doctoribus schismaticis. Melchior Carne- rus Nestorianos a pud Thomæos la- boribus maximis ad Ecclesiam reuo- care conatur: appe- titur insidiis.	Franciscus Rodericus Goe- fit Neophyto- rum Pater: cō- uersiones Eth- nicorum insig- nes in Indiâ Subsidium in Molucas. Conuertitur Baciani Regu- lus. Funai & Firandi, & Bū- gi in Iaponiâ magnæ incli- nationes ani- morum ad Christum.	Iacobi Le- desmæ viri doctissimi vocatio no- bilis. Moritur Franciscus Villanoua, Sacerdos Ig- natio lauda- tus, vir ma- ximarū vir- utum, & Ioannes Car- rera, & Ber- nardus Can- taber.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta,	Opera & fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
58.	Ioannes Marionus priscæ virtutis vir reliquit oblatam à Benedicto Ferro pecuniam.				

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos.	Hæreticos.	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustriū virorū.
58.	Congregatio generalis, in qua creatur Præpositus Laynius. Paulus IV. laudat Patres. Iubet in Choro nostros canere; Præpositus Generalis magistratum triennio definit. Italiæ Prouincia in tres diuiditur in Neapolitanam, Lombardicam, & Hereticam. Germania in Superiorem atque inferiorem. Collegium Foroluiense, Nolanum, manante manna è corpore S. Felicis. Indicitur gratiarum actio pro incremento Societatis. Calatabelloræ Sedes. Ferdinandus Caesar Societatem maxime fouet. Carolus V. Borgiam inter procuratores testamenti designat. Collegium Montellanum Ocaniense, Toleranum, Belmontanum, aliz sedes.	Patauij Sodalitas Pietatis. Palmius Venetiis multa gerit præclara. Bobadilla in Vallem Tellinam. Concursus maximi Romæ ad Laynium audiendum. Sodalitas SS. Apostolorum ab eo instituitur. Hieronymus Orellus Messanæ utilissimam operam nauat. Viennæ Collegium puerorum; Catechesis per cōpita Compluti: & Antonij Madridij conciones feruentissimæ. In Hispaniâ faciente peste nostri præclare illâ contactis deferuiunt. Missio Martinij, & Domeneci in Africam.	Canisius Tabernas Alsatias excolit, & Argenterati reliquias Catholicorum fouet. Lustrat Sletstadium, Colmariam Brisachum Rubeacum. A Cardinali Augusano ei abluuntur pedes. Concionatur Staurolingæ. Miræ utilitates è Scholis in Germaniâ. Canisius in Poloniam abit, & rem Catholicam procurat. Cōstantinus hæreticus Hispali Societatem ambit, ut sibi opinionem cōciliet, deprehenditur. Episcopus Armenus hæreticus Cocim conuertitur.	Brasili barbari cicurantur: conditur pagus Sanctissima Trinitatis. Facatiæ in Iaponiâ conuenitur prima Ecclesia. Finandi Tacuximæ, Taquaquin, alibi Christiana res promouetur in Iaponiâ.	Ingrediuntur Societate viri magni Franciscus Tollerus, Vincentius Brunus, Ludouicus Aufsellus, Regij fratres tres, Sardijs quatuor, alique Moriantur. Andreas Galuanellus, Daniel Pacibruck, Theodorus Amsterodamensis, viri virtutibus, & laboribus magni, Petrus Venustus Rector Bibonensis ob opus bonum trucidatur à sicario. Alphonfus Castrus à Mahometanis in Molucis acerbissime cruciatus interficitur; virtute ac sanctimoniâ clarus.

ANNO SECULI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
59.					Moritur Paulus I V. Fundator Pontifex, & scuerita- morum, & fidei zelo, & vitiōrū pro- scriptione præclarus.

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illustrium vitorum.
59.	Moritur Paulus I V. Societas suum tenet institutum, quod ille mutauit. Agitur de creando Pontifice Laynisi: fugit à Conclau. Initia Collegij in Valle Tellina, & Monachij, à pamar & Lucione, & Segobia, & Damani, & alibi. Henricus II Gallorum Rex Societati fauet. Academia Eboensis Societati traditur ab Henrico Cardinali.	Ludovicus Consaluus, Sebastiano Regi præceptor datur. Collegium Romanum florere mirâ varietate nationû, & nobilitate professorum.	Bobadilla coram hæretico Vallis Tellinæ prætoris fidem ardētissimè proficitur, atque eum terret. Canisius Augustanis datur concionator. Ouiedus in Æthiopiâ ab Adama pessimis modis diuexatur.	Ethnici infignis conuersio Gna, & in Ciorano noua conuersio. Missiones passim in Indiâ. Cōsaluus Sylueria Cafraria signa Euangelij infert: Regem Monopotapæ sacro fonte abluuit cum procerum plurimis: paulò post marty. Meacensis Missio in Iaponia.	Tres fratres cardinali mirabiliter vocantur ad Societatem, & Antonius Possennus. Moritur Cornelius Vishanæ, & Iuuenalis, Boterus, & Alphōsus Cyprianus zeli acerrimi viri.

Hh INTERRO

INTERROGATIO DECIMA QVARTA. DE CLERICATV ET NOVIS legibus Societatis.

*Ignatium Clerico Monachorum instituto, quod
Theatini profitentur, allici ad eorum mo-
res potuisse, quod Castaldus gratis sibi sum-
pserat, & Nigronus validis mixtus rationi-
bus negavit, minus verosimile esse demon-
stratur.*

I.
Clerico-
Monacho-
rum Insti-
tutum non
omino nouū
in Ecclesia
videri.

VÆRO ex te Ioannes Baptista Castalde,
an ita tuos Clerico-Monachorum primos
arbitreris, vt nihil vñquam huiusmodi
post illa prima Reipublicæ Christianæ
tempora, in eâ visum fuisse credas? rursūque ita,
quæ Clericorum sunt, munia omnia, tuos implere,
vt quasi grauissimā acceptā iniuriā, si quis alios plu-
ra obire dixerit, irascendum tibi propterea sit, & non
sine conuicio agendum? Non arbitror virum, qui
Christianam Religiosāque moderationem profitea-
tur, hoc tibi sumpturum, quod cum illā pugnare
apertissimè videatur; quamobrem æquo animo ea
refelli, quæ de hac re totā in nos scripsisti, te latu-
rum confido. Quæro igitur, an quidquam demum
interesse credas, inter illud iter, quod Athenis The-
bas, & quod Thebis Athenas instituitur? Hoc sanè
videris velle, quum Nigrono affirmanti ex Bonauen-
tura

II.
Francisci
Assisina-
tis exemplo,
& Bona-

turâ Franciscum (quod etiam de Dominico, aliisque ^{uentura} Mendicantium Ordinum Fundatoribus dici potuit) ^{probatum}.
 Ordinem instituisse, in quo Christi virtutum imita-
 tionem, contemplationem assiduam, & lucrum ani-
 marum coniungeret, proptereaque nouam omnino
 hanc Clerico-Monasticam viuendi formam non vi-
 deri; hæc enim obliuienti Nigrono respondes Ani-
 maduers. x i v. p. 136. illos quidem Monachos fuisse
 Clericorum opera exercentes, vos verò Clericos
 Monachorum *obseruantias* sectantes. Quod quamuis
 aliquam præ se ferat differentiam, ea tamen in mo-
 rali hominum æstimatione minima est censenda
 cum vita mixta vtramque partem ex æquo complexa,
 vtramque dicat in recto, vt cum scholis loquamur:
 Quare non erat accusandus, & grauius castigandus
 Nigronus, quasi iniuriam fecisset, quum affirmauit
 mixtum hoc vitæ genus, quod absolutissimæ sancti-
 tatis est, Theologo teste, à Francisco aliisque aliquot
 seculis antequam Caietanus, & Carafa de illo cogi-
 tarent, fuisse in Rempublicam inuectum.

Sed quid ego Prædicatores Minoresve connumero? III.
 An Canonicos Regulares Clericos esse arbitraris? & Canonico-
 nouumne vos vitæ genus ex hoc capite inuexistis in ^{corum Re-}
 Ecclesiâ, quod aliquot ante seculis Canonici ince- ^{gularium.}
 ptarant? Et queri quidem iustissimè de te Nigronus
 possit, quem tu ais dixisse *nihil spectabile, aut certè ad-*
miratione dignum in Ordine vestro fuisse; quod sanè ille I V.
 nusquam dixisse mihi videtur, & citari locus debuit, ^{Nigronus} falso accu-
 vt iure posset accusari. Quare de tui Ordinis laudi- ^{saur.}
 bus eadem Animaduersione differis, sanè quàm
 eloquenter, ea ego ita amplector, vt his tamen per-
 mouendum fore Ignatium minimè credam, si res
 coniecturis est inquirenda, quando is longè alia, &
 plura destinauerat, quod & fecisse videmus, & desti-
 nasse animo mihi est longè certissimum. Adde splen-
 dorem illum virtutum maximarum, non vsque adeò
 latè pertinuisse, nisi nos fallit Caracciolus, qui per hæc

Anim.
 XI V.
 p. 131.

Anno
 1533.

V.
*Et de iniuriâ repre-
 benditur.*

eadem tempora primos illos generis vestri parentes in ipsâ Vrbe Neapoli propemodû incognitos egisse tradit, quod nō exprobrandi causâ à me refertur; neque enim adeò sum peregrinus in rebus, quin sciam rerum maximarum lenta esse molimina, & viros sanctos ex fumo dare lucem; sed vt ostendam Nigronum à te vapulare non debuissè, quòd scripserit, non esse necesse, vt in oculos Ignatij incurreret, neque ea legentis oculos Nigroni euerberatos fuisse, vt scribis, quasi verò apud Cimmericos ipse enutritus huiusmodi lucè, aut etiâ ad longè ampliores fines pertinentem, numquam vidisset, vt ob eam rem *amicè à te fuerit excusandus* (sic enim loqueris) cui quantum in te est oculos exculpis. Nullam hic ego comparisonem instituo perfectionis; ne tu id ægrius feras; sed nōsti vnumquemque in sensu suo abūdare. Fruatur vnusquisque, quam Deus duit, perfectione & sine aliorum iniuriâ, dona Dei laudet cum Augustino. Ignatium certè plura complexum animo fuisse Clericorum officia nollem negasses, nam reuinci potes. An illis ad altiorem grassatus fuerit perfectionis gradum, quæso te, vt aliorum iudicio ex fructuum, rerumque gestarum æstimatione permittamus. Plura autè designasse, vt verè, scias, dixisse Nigronum.

VI.
Apostolicorum Clericorum officia,

Quæro ex te, Castalde, qui à Clericorum officia puerorum institutionem disertè repellas, quòd Apostoliceam non fuerint professi; an illa tantum Clericorum munia arbitreris, in quibus se se Apostoli exercuerunt? Tum illud quæro, an vos omnia, quæ Apostoli exercebant, ita cōplexi sitis; vt Ignatio illos imitari conâti, ita nihil reliquum ex illâ opulentissimâ Apostolicorum exemplorū hæreditate superfuerit, vt si id facere perseveraret, in vestros illi fuerit mores transeundû? Tum illud quæro, an Clericis eius tēporis nihil ab Apostolis iniunctum fuisse credas quod ipsi per se non facerent? sciâsne lustralibus aquis abluendi partes Apostolos, vbi ministros habere cœperunt, non vsurpâsse? Denique, an docendi pueros morem antiquis in Ecclesiâ Clericis

Anim.
 XIV.
 p. 135.

Ibid.
 p. 141.

p. 142.
 Anim.
 XIV.

Anim.
XIV.
P. 142.

Hist.
lib. 1.
c. 1. &
lib. 4
c. 12.

Anim.
XIV.
P. 142.

lib. 3. ad
11. vitap.
vitae Mo-
nast.

Clericis fuisse neges? Et quia eum nobis obiciis, vt neges Ignatium plura complexum Clericorum officia, illūme à Clericis, an à Monachis, an à Clerico-Monachis, siue Monacho-Clericis submoucas? & habeo causas cum admiratione quærendi, ab homine, quem de antiquitate pronuntiantem, illius scientem fuisse par fuit. Quæro enim, an Panthænum, & Heraclam Clericos fuisse putes? At hos litteras etiam humaniores docuisse Alexandriæ, qui Eusebium attentè legerit; non dubitabit. An Cassianum nobilem ludi litterarij moderatorem Martyris purpuram consequutum scias? At hic ex Baronio Episcopus fuisse creditur, & ex Germaniâ pulsus ac profugus Foro Cornelij substitisse? An Concilium Lateranense Alexand. Papa III. antiquorum Clericorum mores sciuisse credas? At eius Parte 1. cap. 18. de præceptoris vitâ & moribus cauetur, quem ne Clericum esse debere dubites, Beneficium ei conferri iubetur, vt gratis doceat. An v. 1. Synodum quidquam de antiquo Clericatu intellexisse tibi persuadeas? At ea cap. 5. sancit Presbyteros & Clericos per vicos, & villas scholas habere, & *si quis fidelium suos paruulos ad discendas litteras eis commendare voluerit, cum summâ eos caritate docere, neque quidquam pretij ab eis accipere.* An demum Concilium Tridentinum veteri Clericorum disciplinæ reuocandæ satis accuratè decreta condidisse credas? at seminaria institui mandat, in quibus Clerici vbique docent; & verò id voluisse Concilij Patres, Carolus Borromæus, qui eius seruantissimus fuit, exemplo docuit, eamque faciem plerisque omnibus præluxit. Cur ergo scripsisti, Castalde, antiqui æui Apostolici Clericos ab hac iuuentutis institutione alienos fuisse? Et quâ abstinerent Clerici ab opere longè pulcherri-
mo, ac Reipublicæ admodum salutari, à quo nec ipsi Monachi sibi abstinendum esse censuerunt? Non ego te arbitror ignorare, quod de venerabili Monacho, eius magnâ cum laude, scriptum reliquit Chrysostomus,

VII.

*Qua inter
puerorum
institutio
est.*

VIII.

*Monachis
etiam sur-
pata.*

mus, operam nimirum suam nobili puero erudiendo locasse, cuius longè optimi exempli longè plures existere imitatores optat. Antistes ille, animo ac virtute non minùs, quàm ore atreus. Recordari te æquum fuerat, Hieronymum operam suam Paulæ infantulæ verba nondum conanti erudiendæ vitrò pollicitum fuisse Lætæ. Non oblitum Basilij, qui suis in regulis officium id facere Monachos, quorum Rempubicam morèsque fingeat, non indecorum duxit: Protogenis viri sanctissimi aliquam rationem habuisse, quem à Valente in exilium pulsum, apertòque ludo pueros non modò altiora, sed etiam celeri manu notas scribere docentem Thebais venerata est. Quare quum & Clerici, & Monachi id olim facitauerint, quid erat causæ, cur eam curam, ut Clericatu minorem nobis obiiçeres? An illud venit in mentem quod singulis per se spectatis conuenit, id verò ex vtrisque mixtum Ordinem deducere? Vix arbitror; quis enim paulò eruditiorum nesciat id olim Prædicatoribus placuisse, generalibus in comitiis: id etiam olim fecisse Canonicos Regulares. Nòne veterum Clericorum mores imitatos negabis? Certè mihi non persuadebis.

In Epi-
stolâ 7.
ad Læti-
am
In Reg.
Bieu. 29

Theod.
Histor.
lib. 4.
cap. 16.

Castil.
lib. 11.
c. 70.
Concili.
Aquis.
gran.
c. 135.
Parif.
lib. 1.
c. 50.

IX.

& Clericorum
Monachis

X.

Alia Cle-
ricorum mu-
nia, quæ
Societas
obit.

Quæro rursus abs te, an Euangelij lumen Idololatris inferre, ob eamque causam ad Orbis remotissimos fines peregrinari Apostolicorum Clericorum officium putes? An ad eosdem pertinere arbitreris teneras ætates prima elementa Christianæ fidei docere? An cum Ecclesiæ perduellibus propius collato pede congregari coram disputando, eosque librorum cum multitudine obruere, tum robore contundere? An in Nosocomiis læguentibus, ac morientibus adesse? quod apud vos desitum est. An vinctos in carceribus, & in trirēmibus adire? An in compitis & foris ad infimam plebeculam de Christiani hominis officiis verba facere? An mancipiorum vilissima capita iisdem erudire? An per vicos & castella cursando, ac diocesæ obeundo ignem Domini circumferre? An, ubi Respublica postulat,

postulat, desertissimis in regionibus Parochorum vicarias vices obire; Hæc, inquam, omnia an ad Clericos pertinere arbitraris, eâ ego de causâ ex te querendum arbitror, Castalde, quod hæc illa plura sint, quæ Ignatium suis ministeriis complexum fuisse, dictum à Nigrono adeo indignè tulisti, ut in eum velis remisque incurreres; Non puto te negaturum; quod si feceris, tum ut paulò antè de puerorum institutione feci, totâ te obruam antiquitate.

Anim.
XIV.
143.

Quæro rursum abs te, Ioannes Baptista Castalde, an nullos omnino Clericos in Ecclesiâ esse arbitraris, præter tuos; hoc enim ex tuis dictis evidentissimè conficitur, ac, ne me calumniatorem dicas, Nōne adducto Hieronymi loco de non possidendo auro, argentove, statim addis: *Hæc autem copiosè qui possident, parum Clericorum munia ex ipso nomine sibi adaptare posse declarant.* Hæc tua est, Philosophia. Iam ergo Ecclesia Clericos non habet, peritque hierarchicus ille ordo admirabilis; nam omnes plerique Clerici, & presbyteri aurum & argentum & possessiones habent? Et verò si non habeant, neque ab Ecclesiâ alantur, sacris initiari non possunt. Quid hîc dicis Castalde? vide, quod te nostra carpendi impetus extulerit. Vereor ne illorum fines doctrinâ perstrinxeris, quorum nomen & gesta, fat scio, abominaris.

Ibid.

An Somaschos Barnabitas, Oratorij Patres, quos Philippus Neri instituit, Oblatosque, quorum Carolus Borromæus auctor fuit, quos ego omnes honoris causâ nomino, ut alios dissimulem, qui aurum habent, & argentum habent, & possessiones siue publicè siue priuatim; anne, inquam, istos omnes, ut nobis ægrè facias, Clericatu moturus es? Qui igitur tibi Clerici sunt, si hi non sunt? Sed illa rursum admirabilis doctrina est: Nos minùs Clericos esse, quoniam mendicamus, quod turâ Clericatu submoues; de cuius sententiæ inconcinnitate mox videro. Interim ex tuis dictis colligo, nullos in Ecclesiâ Dei Clericos esse, præ-

ter

XI.
*Castaldus
solos Thea-
tinos in Ec-
clesia Dei
absolutos
Clericos esse
docet:*

XII.
*Non sine
Ecclesie in-
iuria.*

ter vos, aut possessiones habent, aut stipe viuunt emēdicatā. Horum alterutrum qui faciat, is tibi Clericus non est. Annon igitur, ex Logicorum legibus, rectē conficitur, Clericos præter vos nullos tibi esse? Nec diffiteris; ais enim, vobis; *Qui verè, & propriissimè omnibusque numeris absoluti Clerici estis; illud mendicare iniungere noluisse Patres vestros altiora petentes.* Ergo vos soli propriissimè, atque absolutissimè Clerici? Quid morantur Christianæ vtriusque Orbis Ecclesiæ, quin ad se vos rapiant, ne finē vobis, qui propriissimè & absolutissimè Clerici estis, tamdiu sint? An antequam vestra oriretur familia, sine propriissimis, atque absolutissimis Clericis fuit Ecclesia Dei? Quid tibi verborum excidit, Castalde? Cæterum non tu es nescius, de quibus Clericis loquantur Doctores, cum eos mendicare non debere docent, & res adeò est aperta, vt mirer vehementer, quid tibi venerit in mentem illius canonis meminisse. Vidēsne, per nostrum latus omnium mendicantium Sacerdotum iugulum te petere? Vidēsne te illam familiam à Clericatu absoluto submouere, quam Summus Pontifex Paulus III. amplissimis decretis Presbyterorum appellat, atque à se erectam amoris ergò gloriatur? quā Concilium Tridentinum apertissimè Clericorum esse dicit? Miseret me, tui Castalde, qui hæc senseris. Pergamus.

*Apostoli in
Odxum non
conueniebāt
ad cantum.*

Quæro ex te, an Clericorum esse ita officium putēs in Odxum conuenire, vt qui in illud non conueniunt, Clerici tibi non sint? Negas? At id disertissimè docēs: *Clerici, qui de sorte Domini sunt, & pars illorum Domini, Odxū frequentāt: vnde S. Bonauentura, &c. Ais? Ergo* quicumque in Odxum non conueniunt, vel omnino Clerici, vel certè ex illo perfectissimorum, atque absolutissimorum genere, ex quo vos sati estis, non sunt. Rogo te, Castalde, vt me doceas, quodnam in Odxum ad canendum Christo Deo laudes, conuenerint Apostoli, quos de sorte Domini fuisse te minimè inficiaturum haud dubito. Ego enim ignorare me fateor.

Quod

Anim.
XIV. p.
143.

Anim.
XIV. p.
143.

Quod si nusquam in Odæo cantârunt, quidni ego eâdem, quâ tu paulò ante ad deterendam puerorum institutionem utebaris ratione, pariter utar; neque enim peiori iure me tecum agere par est. Si igitur dicam: *Nos Clerici Societatis IESV in Odæo non canimus Apostolorum exemplo, quos primos Clericos regulares his vacasse non legimus.* Tibi quidem validissimè nostri Clericalis moris rationem reddidero, aliis forsitan aliquid ampliùs dicturus ad profligandam hanc tuam, toties ab inimicis, aut parum æquis amicis repetitam contra nos accusationem. Quamquam verò in eâ refellendâ, egregiè versatus sit Magnus Suarius, nihilominus hîc ego vnum aut alterum ex te quæram.

tom. 4.
de Relig.
tract. 9.
lib. 1.
c. 8. n. 3.

Quæro igitur primò, quùm duplex sit Clericatus exercitatio officiumve, alterum circa Christi Domini corpus verum, in sacrificio: alterum circa eiusdem mystica membra; Psalmodiam ad quod horum duorum reris pertinere? Ad secundum, opinor, ut homines cantu ad deuotionem prouocent. Optimè: at nòne docet Theologus, *Nobiliorem modum esse prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam & prædicationem, quàm per cantû: & ideo Diaconi, & Presbyteri, quibus cõpetit per Prædicationem, & Doctrinam animas hominum prouocare in Deum, non debent cõtibus insistere, ne per hoc à maioribus retrahantur.* Quam sententiam olim dixerat Magnus Gregorius, in Concilio Episcoporum Romæ, questus Diaconos, & Prælatos, qui Prædicationi & Doctrinæ operam dare debent, cantu attineri, quod Subdiaconorum est, quibus nec prædicatio, nec doctrina competit. Quî ergo dicis, cantum in choro summæ perfectionis indicium esse, quam profectò in Presbyteris & Diaconis maiore agnosces, quàm in Subdiaconis, quos Psalmodiæ, ut leuioris operæ negotio, operâ dare voluit Gregorius, primos illos ad altiora deposcēs? Hæc, quæ adeò abstrusa nò sũt, putâsne ignorasse Ignatiũ, quum suâ familiâ legibus tẽperaret? ignorasse Põtifices, quum

2. 2. q. 91
a. 1. ad 3.

lib. 4.
Reg.
c. 88.

Anim.
XIII. p.
124.

XIV.
*Nec debent
nobilitati-
bus occupa-
ti.*

XV.
quod gna-
rum Ignat-
tio.

eas amplissimè laudatas sciuerunt? Ignorâsse Triden-
tinos Patres, qui non acerbâ cum ironiâ, quæ tibi non
semel tantum placuit, sed verissimâ atque amplissi-
mâ cum laude *laudabile nostrum institutum* & Clerico-
rum esse dixerunt? At Bonauentura Cantum dixit,
esse Clericorum. Audio: sed interrogo, te, Castalde,
an non rectissimè dicere quis possit, Auium esse canere?
Ideone Aquilas aues esse negabis, aut Psittacos?
suadebilsne illis, vt fulmina omittant? his, ne huma-
num imitentur sermonem, vt cum Lusiniis & Car-
duelibus, Chalandrisque cantillent? vt horum cantu
resonant syluæ, sic illarum fulminibus terrentur homi-
nes, & sermonem iidem admirantur. Clangor quasi
tubarum, non Lusiniæ modulatio Aquilas decet.
Perge porrò.

Anim.
XIV.
p. 142.
143.
Alphab.
Relig.

XVI.
Cantus olim
plebi etiâ
communis.

Quæro etiam, Castalde, an proprium Clericorum
cantum putes, & quo id modo putes? Mihi enim ex-
ploratum est, id etiam Christianis omnibus adeò con-
uenire, vt habitos ab illis coetus antelucanos ad ca-
nendum Christo Deo commemoret Plinius secun-
dus. Neque tamen negauerim ex Psalmodiâ splendo-
rem existerè, qui tamen si aliunde maior habeatur,
quid iam queri possis, non video. Doleo equidem
Zachariæ Bouerij viri religiosissimi ac sapientissimi
Annalibus ab aliquo Saperdâ, ac, planè dixerim, re-
merariò illitum fuisse in margine dictum falsum, &
inficeretur his verbis: *Religio sine choro imperfecta Re-
ligio*. Huic tu Castalde, imperare potes, vt sapere ali-
quando discat, lectionem Theologi 2. 2. quæst. 188.
art. 7. ad 1. qui eum, tèque vnâ, si cum eo sentis, lucu-
lenter dedocebit.

Annal.
to. II. 1.
Anno
1569.
n. 1. 1.

XVIII.
Castaldi
de Psalm-
odiâ ab Igna-
tio impera-
tâ.

Non omittram hîc te admonere: nusquam Igna-
tium nobis Psalmodiam imperâsse, quod tu tamen di-
sertè tradis pro egregiâ tuâ scientiâ rerum nostrarum;
permisit quidem, vt vespere detinendæ con-
cioni canerentur voce assâ & nihil molle sonante,
idque, arbitror, antequam Paulus IV. quæ ab aliis
Pontificibus

Anim.
XIV.
p. 142.

Pontificibus scita fuerant, immutaret; quæ tamen ab eius excessu pristinum in locum sunt restituta. Pergamus.

Anim.
XIV
p. 143.
144.

Quæro abs te secundo loco, an minus nos clericos esse clames, quòd sacris in quibusdam ritibus paulum ab aliis abeamus? Vos, qui propriissimè, qui absolutissimè Clerici estis, nihilne omnino, nihil proprij moris habetis? Rogo te, Castalde, Romanus Clerus vbique terrarum, quot pallis vitur in Sacrificio? vnâ opinor; vos vtimini duabus; ideo forsan absolutissimi Clerici estis. Romani Clerici cum in solemni mysteriorum celebritate sacerdotibus ministrantes confessionem publicam faciunt, nonne ponè genuflexi se continent? vos ad latera disceditis obuersâ inuicem fronte Cherubinorum instar. An non Sacerdotes ac ministri Romani Cleri in solemnioribus Missis sedent, vos disertè cauetis in Constitutionibus, ne id fiat. Non hoc ego reprehendo, neque si quid aliud huiusmodi est in statione ac sessione Psallentium in Odæo; habent enim rationes suas: sed ideo commemoravi, vt intelligas, si quid à nobis vsurpatur peculiaris moris, hoc totum ad clericatus absolutionem parum facere. Prædicatores, aliique plerique proprio ritu mysteria peragunt, quæ Clericorum sunt, & nemo illos accusat, cur nobis id vitio vertitur?

XIX.
Vana eius-
dem de riti-
bus accusa-
tio.

Ibid.

Sed age, quæro, Castalde, abs te, Mediolani putâsne Clericos esse? vt longius progrediar, Græcanicam, Chaldaicam, reliquasque ad Orientem solem Ecclesias putâsne Clericos habere? At vnaquæque gens suos sequitur mores. Age, in ipsâ Europa, quæ omnis penè Romano ritu facit, nihilne putas inter Germanos Hispanosque Clericos in iis, quæ nobis obiiçis, interesse? Sed cur id tu improbes, quod tantâ celebritate in Vrbe fit, nec improbatur? scilicet quia plerique in funeribus nostrorum albat non procedimus, perfectissimo atque absolutissimo Clericatu mouendî sumus. En crimen, en causam, cur id Castaldo vi-

deatur. Sed bene habet. Censorem te non habemus, accusatorem non metuimus: quamquam quid ego hæc disputo, quasi verò ubi his ritibus ad Catholicæ fidei maiestatem retinendam, atque augendam opus est, nos cuiquam illorum usurpatione concedamus? Testem appello Septentrionem, sed ea mundi plaga tibi nimium friget. Mihi igitur credes, vir humanissime.

XX.
*Quid roni
moris ex
antiquo at-
tulerit Igna-
tius.*

Quæro ex te, an nihil noui, quod paupertati stipem non poscenti operæ vel pretio vel dignitate æquari possit, ab Ignatio aut inuictum, aut ex antiquitate reuocatum fuisse credas? Nihil omnino dices, ne his, quæ Animad. totâ XV. magnificè de illâ prædicas, contradicere videaris. Placétne igitur Castalde, hoc per collationem virgere? sic opinor. Age: ego ordiar.

XXI.
*in missioni-
bus Aposto-
licis.*

Ignatius nouam Legionem Christi Vicario ad longinquas quantumuis & periculosissimas expeditiones; vel apud Barbaras, immanésque gentes Evangelij causâ eius nutu, nullo petito viatico suscipiendas expeditissimam primus instituit. Tu dices: At hoc nihil est ad nostra; Nos non mendicamus.

XXII.
*in Reip. b.
variis Or-
dinibus.*

Ignatius familiam suam omnem plures in ordines diuisit, in Professos quatuor & trium votorum, in Coadiutores spirituales, in Scholasticos approbatos, in Coadiutores domesticorum operum: tyrones ipsos in indifferentes, eosque, quos vel Scholasticis vel Coadiutoribus certè adscribendos admittit Societas. Hui, quàm leuia commemoras! Nos non mendicamus.

XXIII.
*in dilatione
professionis
& dimissio-
ne.*

Ignatius ad solemnem Professionem suos non nisi post absoluta litterarum studia, diutissimòque experimento & tertix probationis integro anno recoctos admittit, & quos visum fuerit è Republica, votis solutos suas sibi res habere iubet. Hoccine tu aliquid putas? Nos non mendicamus.

XXIV.
*in ratione
paupertatis,
ex antiqui-
tate re-
petita.*

Ignatius suis ante professionem, aut publica emissâ vota, si opus sit, rerum suarum dominium per-
mittit,

mittit, vsum vel vnus quadrantis seuerè interdicat, quod ex antiquissimâ & multis seculis desitâ Monachorum disciplinâ repetitum cum religiosâ paupertate bellissimè congruere, nefas est dubitare. Hoc totum enimuero fusdeque habendum est; nos non mendicamus.

XXV. Ignatius toto terrarum orbe Academias instituit, *in Academicis, Gymnasiis.* Gymnasia gratis aperuit, alendæ atque educandæ in seminariis, atque Collegiis adolescentiæ, siue in Cleri supplementum, siue in ciuium ornamentum, molestissimam curam suscepit. Hoc enimuero puerile est atque pædagogicum: Nos non mendicamus.

XXVI. Ignatius suos tyrones peregrinationibus & Nosocomiis, aliisque integro biennio duris exercuit experimentis. Vah quàm friuola hæc sunt! Nos non mendicamus. Ignatius suos dignitatibus quibuscumque petendis, ambiendis, admittendis, voto absterruit, eodemque ad ambientium indicium peragendum obstrinxit. At nos hæc flocci facimus; non enim mendicamus.

XXVII. Ignatius Christianæ fidei rudimenta pueris tradendi curam, quod id temporis ex instituto cuiusquam familiæ nusquam fiebat, primus in se suosque etiam voti religione interpositâ suscepit. Quasi verò hoc aliquid Reipublicæ intersit. Nos non mendicamus. *in tradendis rudimentis Fidei.*

XXVIII. Ignatius suorum obedientiam, dummodò diuinis legibus non aduersentur imperia, nullis finibus voluit esse descriptam, quæ quidem amplissima laudatio, vt aliquid noui habeat (nam si nihil addatur, eam sequutus est Franciscus Regul. cap. 10. aliisque) efficient, quæ de absolutissimâ obedientiâ, quam superioribus, nullo cuiusquam ætatis, aut munerum gestorum priuilegio, præstamus, & quam Romano Pontifici vouemus, præscripsit Ignatius, quæ notiora sunt, quàm vt sæpius repetere habeam necesse. Sit ita, quâdo vis, nihil agis; nos enim non mendicamus. Ignatius suis nullum certū vestis genus præfiniuit, modestiâ, & paupertate magis *in longè absolutissimâ obedientiâ.*

XXIX. Ignatius suis nullum certū vestis genus præfiniuit, modestiâ, & paupertate magis stris vt iussit, atque Clericorum vestes pro regionum *in vestibus.*

more induere. Iam nunc nugaris. Nos non mendicamus.

Anim. XV. p. 147. Valla li. 5. Siccine omnem ludo operam? Sanè pœnitet nunc me de his Nouitatibus disputasse: nam omnes tu Castalde, hac vnâ voce elisisti. Nos non mendicamus. Sic enim ais: *Vna legum nostrarum nouitas, summa nempe pauperies, quæ mendicatum explodit* (rem scilicet contumeliâ dignam, quæ est vis verbi *explodo* apud Latinos) *cuncta noua precedit*. Quod sanè vereor, vt verbo persuadeas.

Anim. XV. p. 145. Illud quoque, priusquàm de Nouitatibus finiamus, mihi ex te quærendum est, Castalde, quo iure Contradictionis dicam Nigrono scribas, quod Nouitates appellet, quas tamen ab antiquitate manasse tradis? Hæccine tu bonâ fide recitas? Cur eiusdem parenthesis (ut ita more vulgi dicam) dissimulas? Silicet si recitata fuisset, nullâ specie contradictio infucari poterat; & tibi sine illâ, *Pauca verba magnam obuoluunt contradictionem*. Cordatior erat Nigronus, quàm vt ista non videret. Sed quæ olim vsitata paulatimque longo æuo exoletæ reuocantur in mores, ea noua esse vulgò dicimus. Nec tu religiosior es in loquendo, qui tui Ordinis nouitates eodem iure defendas.

Anim. XIV. p. 132. 133.

Igitur, vt locum hunc absoluiam, Cùm plura omnino noua ad suæ Reipublicæ constitutionem, atque ad administrationem, & Christianæ rei vtilitatem, omnia propemodum Clericorum munera cogitatione olim complexus Ignatius, opere demum expleuerit, non erat, quod à proposito, quod & longâ plurium annorum meditatione instructus, & diuino lumine illustratus susceperat, aliorum cœptis præclaris quidem, sed ad destinata minùs facientibus, auerteretur: Quod verosimile fuisse falsò à Castaldo dictum, verissimè à Nigrono negatum, hac interrogatione mihi fuerat demonstrandum.

XXX.

Quæ omnia Castaldus paupertate non mendicante frustra eleuat.

XXXI.

Contradictio Nigrono per calumniam impetata, depellitur.

XXXII.

Cœclusio dictionum.

INTERROGATIO DECIMA QUINTA,

DE ACTIONE, ATQVE
contemplatione Clericorum
Regularium.

*His allici Ignatium potuisse verosimile non
videri, quod à Nigrono assertum,
indignissimè tulit Castaldus.*

p. 114.

VÆRO ex te, Castalde, cur adeò passis
velis in Nigronum inueharis Anim. XII.
quasi voluerit *Funditus*, omni conatu attere-
re, & penitus annihilare, si posset ea, quæ à ma-
ioribus vestris, etiam in ipso Religionis exordio, ad Dei glo-
riam, ad Fidei Orthodoxæ propagationem & defensionem, &
proximos in spiritualia prouehendos præclare sunt gesta. Hu-
ius tam nefarij conatus iniustissimè Nigronum accu-
sas, quòd id facere tentauerit in suâ Dissertatione, in
quâ tamen illius nullum deprehendiur vestigium.
Quid enim dixit aliquando Nigronus, ex quo id iure
conficias? An quia non eum, qui nunc est, fuisse ve-
strorum ministeriorum splendorem, ac celebritatem
dixit? An quia vos ab effusâ illâ lucrandorum animo-
rum, latèque ad omnes gentes pertinente cupiditate
abfuisse dixit? An quia vos solitudinis tunc amantio-
res fuisse, quàm cum Ignatij conueniret ardentissimâ
in Deum hominésque charitate dixit: Sic enim loque-
ris Animad. XIX. *Nostrorum priscorum Patrum solitudi-*

p. 162.

I.

*Falsò à Ca-
staldo accu-
satur Ni-
gronus, ut
hostis Cle-
ricorū Re-
gularium.*

II.

*Nam ve-
rissimè de
primorum
Patrum so-
litudinis a-
more dispu-
tauit.*

nem

nem, atque è mundo secessum nimium, quàm debuisset, multis in primis amplificat, & prater nomen, quæ Eremitarum sunt, tribuens illis omnia. Fateor de primorum Patrum solitudinis amore aliqua disputasse Nigronum, sed iniuriam fecisse pernego; nam potuit etiam sine vllâ contumeliâ, *Eremitas Sancti Nicolai* vocare, quod Venetiis factum reliqua inter maiorum tuorum decora memini à te recenseri. Sed ea Nigronus appellatione abstinuit, & quæ dixit, verissimè dixit. Principio in eo diplomate, quo erectus, & confirmatus Ordo est à Clemente VII. nihil de animorum salute procurandâ ab illis primis I V. viris cogitatum legimus, quod tamen, si vestro instituto id intimum esset, dissimulatum non oportuit; nam morem obtinuisse videmus, vt quæ præcipua sunt instituti, ea *Bullis* confirmationis inferantur.

III.
qui probatur
litteris
Clementis
VII

Apud
Tufum
c. 4. p. 21.

Mitto de nostrâ Societate dicere; nam eam adeo parui pendis, vt eius exemplo nihil mouendus sis. In confirmatione aliorum magnorum Ordinum res est manifesta. Deinde quæfote, Castalde, per fidem tuam, an non Neapoli Caietanus ipse ignotus propemodum agebat; quod Caracciolo ^a dictum tu quidem nolle, ^b sed iam reuocari non potest? Nónne tu ipse ais; eum Neapoli nihil per ætatem habuisse, quod ageret? Sed quid hæc, quæ quomodocumque eleuare conaberis, ego confector? Professio illa Neapolitana, quæ primis illis Patribus adeò longinqua, difficilis & formidolosa visa est, vt inconsulto Apostolicæ sedis oraculo illis suscipienda non videretur; Spiritus ille sanctæ quidem demissionis, sed non adeò erectus, aut Apostolici plenus vigoris, quo verebantur, vt concitata de se vnica in Vrbe expectationi respondere possent, videretur tibi satis excusare Nigronum, si ab eâ, quam nunc profitemini animarum lucrandarum procuratione, maiores vestros abfuisse dixit?

IV.
Et prima
Neapolitana
professione.

Profectò si eo fine Ordo fuisset institutus, vt Regionem peragraret, Euangelij lumen circumferendo,

a p. 223.
b Anim.
XXII.
p. 78.
c In Epistol. §. 8.
Apud
eandem
Tufum
inibi de
quo supra
Interrog.
7. §. 8.

Ibid.

& gladio verbi Dei monstra perimendo peccatorum, opus non erat, de vnâ Neapolitanâ, nec longinquâ (nam Venetiis eundum erat) nec difficili missione Vicarium Christi tantâ trepidatione consulere. Nec tam timidus, atque tentabundus etiam post Pontificis imperium in causâ descendisset Carafa. Nam Caietanum, Thienæum, & Ioannem Marinotrium, inquit Caracciolus, Neapolim misit non adhuc certus illic domicilij firmè figendi, sed vt aliquantisper experiretur, an res succederet, atque vt istis eò missis, & patriæ desiderio, & Summi Pontificis placito aliqua ratione satisfaceret. Dominicus vt Ordinem suum Christi Vicario probauit, illico suos Epistolis Pauli instructos, & plerosque multâ potiùs charitate, quàm eruditione validos, prædicationis faces vitiorum spinis quaqua- uersum illaturos, immisit. Franciscus, vt ab eodem oraculo suæ item familiæ ad probationem abstulit, nihil cunctatus, Fratres in omnes terrarum fines prædicaturos pœnitentiam dimisit; quid enim cunctarentur id agere, ad quod fuerant vocati? De antiquis constitutionibus, quas in tabulario asseruari tradis, nihil habeo quod dicam; quo enim tempore conditæ sint, non addis, & nos de moribus Ordinis nascentis disputamus. Eas tamen minimè placuisse argumêto est, quòd quæ

Anim.
XII. p.
103.

Ibid.

de seruiendo gratis altari, illæ fanciunt, abolita esse palàm est; nam & Missarum causâ eleemosynas accipere adeò non à vestris moribus abhorret, vt acceptæ pecuniæ tabulas conficiatis; quarum plusculas Mediolani habemus. Imò Constitutionum editarum parte 2. cap. 1. sic lego: *De Altari & Euangelio nos Clericos viuere oportet. Quam Apostoli legem vos puto interpretari, ex lib. 3. Decretal. De Præbend. cap. Cum secundum.*

Tufus c.
14. Hist.
p. 17.

Prætereà cum illæ lateant, quid de illis scire potuit Nigronus? Sed latet etiam, quâ bono publico prodiret in lucem Petri Veronensis liber, ab eo in laudem vitæ contemplatiuæ multâ eruditione conscriptus, vt eam doceret actiuæ antefereudam, sèque ab illorum accu-

V.
*Mutarum
aliquid ex
primis C. r.
stitutioni-
bus, quæ ab-
dita latent
in tabular o
Neapolita-
no.*

VI.
*vt etiam li-
ber Petri
Veronensis
de suscepta
solitudinis
laude.*

fationibus tueretur, qui hominem curionem quod relictâ eâ vigiliâ, quæ illi non sine animarum lucro, fuerat demandata, nouum vitæ genus suscepisset, ineptè quidem, sed tamen reprehendebant, argumento non leui eam tunc primorum Patrum viuendi rationem fuisse, quæ plurimum solitariae haberet contemplationis. Huius viri certè à te mentio alienissimo tibi loco fit, quum præclara maiorum gesta pro salute proximorum componis.

Anim.
XII.
p. 113.

VII.

*Celebris
Concionatorum à Tolosa exorta.*

Quæro iterum ex te, Castalde, ante Pontanos, & Paulum Tolosam virum clarissimæ eloquentiæ, quem vestrum concionatorum nouerant Italiæ vrbes? fuisse non neminem, qui verbum Dei pedestri sermone in auditoriis aliquando traderet, ego non dubito; sed de concionũ celebritate interrogo. Sanè Caracciolus frigidissimè loquitur apud te ipsum. *Accepimus etiam eos non raro habuisse sermonem ad populum; Carasam præcipuè, & Thienæum, &c.* Age rursus, quas expeditiones susceperunt Principes Ordinis, non te extra Italiam traho, sed in hac ipsâ Italiâ.

Anim.
XII.
p. 106.

VIII.

Carasa gesta solitudinis amorem non excludunt,

Affers tu quidem Carasæ gesta præclara, sed illis, quod agis, non conficis. Nonne Bernardus publicâ in Ecclesiæ causâ alienissimis illis temporibus, in quæ incidit illius virtus, aliquanto plura, & maiora patrauit? Efficiēsne ex illorum commemoratione Bernardi familiam à solitudine atque contemplatione fuisse semotam.

Ibid.

IX.

à qua semper alienus Ignatius.

Addis & aliorum virorum illustrium nomina; quorum ego & virtutem amo, & claritudinem suspicio; verum non adeò in sole atque arenâ versabantur, vt Ignatium ea ratio posset allicere. An non idem tu Castalde, *Solitudinis amore eum illectum scribis?* quod deinde verbum vt emollias, minùs enim ad rem iam faciebat, in hoc Pacifico Certamine aut acerbissimè, quamuis clanculariis maledictis, in nos inueheris, aut Ignatium animarum quæstui cum suo illo heroũ manipulo deuotum caput, solitudinis amantissimũ fingis

Epist.
9. 18.

Præsertim
Anim.
XII.

tum

tum maximè, cùm deliberatâ Euangelij prædicatione, minacia eiusdem signa in sæuissimos Ecclesiæ hostes, Turcas ipsos, inferre meditabatur.

Verùm, quam viuendi rationem Principes vestri Ordinis per ea tempora maximè probauerint, antequam pluribus palàm faciam, dabis mihi veniam, si te laudationis impetu abreptum aliquid scripsisse dixerò, quod, si tertio Certamen tuum reuideris, atque euulgaueris, planè tibi sit inducendum; Neque enim eadem est Dei Ecclesiæ, ac Societatis nostræ ratio; in hanc enim incurrere fortè sine scelere licet; de illâ quidquam minùs commodè dicere, non licet. Ordinis tui decora vt amplifices, Ecclesiæ aliquid minùs decorum dicis, quod te, qui totus es in Animaduersionibus, non animaduertisse, mirum possit videri. Cùm enim nauatam rei Catholicæ à Carafâ operam amplificandam tibi sumpsisse, sic ordiris: *In toto Orbe irrepserat teterrimus error ex Auerni imis consurgens, Orthodoxa Fidei veritatem de Iustificatione obumbrans, & inficiens. Fedauerat plurimos, maculauerat vniuersos, ipsa quoque præcipua capita Sacerdotum inuaserat.* Itane verò? Nihil in Ecclesiâ non maculatum? Quomodo ergo illa sine maculâ? Qui vniuersos dicit, neminem excludit, omnes igitur hæreticis tum maculis aspersi? Quis hoc vel in ipsâ Germaniâ ferat, ex quâ prima tanti mali labes erupit? Quot ibi erant, qui pro Ecclesiâ, & veritate stabant? At tu de toto loqueris Orbe. Hoccine audiat Lusitania? hoccine Gallia? hoccine Hispania? hoccine Italia, in quâ Deus sedem, ac principatum Religionis collocauit? Queri de te potest orbis terrarum; neque Carafæ virtus ampullosis hisce ornanda est amplificationibus; satis enim simplici veritate collucet.

Sed quando Carafæ meminimus, quid ille de Ordine à se condito senserit, audiamus. Tu quidem ex illius Epistolâ ad Mariam sororem, quam ego non vidi, nescio quid affers in rem tuam; ego ex illâ, quam

X.
*Castaldi di-
elium Eccle-
sia minùs
honorificâ.*

XI.

*Carafa sen-
sus de soli-
tudine suo,
rum in Epi-
stola ad Ca-
suis ietatum.*

Anim.
XII. p.
109.

Anim.
XX. p. 76.

fuis in Collectaneis vulgavit Caracciolus, cur contra sentiam manifestè habeo; Cùm enim scripsisset ad illum Neapoli Caietanus: *Nostros opportunum quidem contemplationi nactos esse locum: mitteret igitur quàm primum alios quibuscum una possent Religionis officia obire, &c.* Respondit Carafa his verbis: *Summopere placere testamur (locum illum solitarium) atque utinam Dominus IESVS sic sibi coherere faciat, ut mundus nos vixisse non sentiat.* Hoc, quamvis sanctissimum votum sit, eius tamen esse non potuit, qui Apostolico viuendi more populis vellet opitulari. Quid enim tam diuersum ab Apostolicâ luce, quàm latere, atque ignorari? Quomodo si hoc Apostoli sequuti fuissent, in omnem terram exire potuisset sonus eorum? Quomodo non fuissent loquela, neque sermones, quorum non audita essent voces eorum? Quomodo non sub modio fuisset illorum lucerna, quos Mundus vixisse non sensisset? Quod si ea Epistola non folius Carafæ, sed totius Capituli fuit, quod tamen ipsa falsum esse conuincit; haberemus non Carafæ tantum vnius, sed totius Ordinis locupletissimam sententiam. Et tu quidem Castalde, qui eidem Epistolæ Capituli consulti nomen imponis, negare non poteris, toti Ordini in votis fuisse ita latere, ut alumnos suos vixisse mundus ignoraret. Cur autem hanc ad Caietanum Carafæ Epistolam, illi ad Mariam sororem præhabendam putem, habeo causas; nam hæc de rebus longè grauissimis, & ad Caietanum data est; quem totius spiritus vestri perennem fontem fuisse dicis; ut si Solis ac pulueris ille tunc fuisset, tam aliena atque diuersa scripturum ad illum Carafam fuisse, nemo sapiens rerum æstimator sibi possit persuadere; illa Mariana priuata quodammodo, & verè familiaris sit: Hæc probata Caracciolo, & inter præclara Ordinis monumenta ab illo recitata, eâ potissimum fine, ut cùm decimo ab instituto Ordine anno scripta fuerit: *Percipere possit Lector, quæ cunabula, qui spiritus, quanta in Dei cultu religio; quàm solida, vinidæque*
ad

Anim.
XI. p. 99.

XII.
Probatius
Antonio
Caracciolo.

ad inuicem charitas, quàm ingens paupertas, puritatisque zelus nostris patribus extiterit; inquit Caracciolus ipse: illa adhuc lateat in tabulariis, iudiciorum ancipitem lucem nondum experta.

lib. 3.
c. 15.
de quo
supra In-
terrog 4.
§. 60.

Quid si vera scripsit Lucas Hispanus in suâ Romualdinâ, & Carafa cum sociis eremi secessum à Paulo Iustiniano per litteras impetrare tentauit? aut quod in epistolâ habetur, deliberatâ iam solitudine, ipso Caietano non dissentiente, in montem aliquem omnes abituriebant? profectò de sensu maiorum vestrorum apertissimè constat. Inne in solem & puluerem se à Deo vocatos arbitrabatur, qui solitudinem aliquam, in quâ quieti operarentur, & tacitæ rerum diuinarum contemplationi, circumspiciebant? qui Soracte in monte sedem sibi destinabant? & quidem quum apud Lucam Hispanum ea de solitudinis desiderio legerem, hærebam dubius, hominè crederem, ore rotundo affirmanti; an tibi potius timidè nescio quid de Carafa prodenti accederem. Ais enim in vitâ Pauli i v. antequam cum sociis conuenisset (quamquam in Caietani vitâ eamdem Clericorum Ordinis fundandi mentem priusquâ de Caietano audisset, Carafæ fuisse tradas) de Camaldulensium Ordine à Carafa fuisse cogitatum. Verum ut amici operâ ex tabulario Camaldulensium ad montem Coronam in manus meas ea venit Epistola, omnis quidè de solitudinis amore, quo Carafa, sociique tenebantur, dubitatio excussa est; sed Lucæ aliquam indiligentiâ deprehendi; neque enim à Paulo suos inter Eremitas adscribi postulat Carafa (nisi fortè idaliâ Epistolâ fecit, quod ego in medio relinquo, & aliquod in hac ipsâ alterius vestigium apparet, ipso statim initio.) sed de solitudinis desiderio, deque totâ sui consilij ratione loquitur; quod quia te huc usque clam fuisse intelligo, ideoque tam confidenter, ac magnificè te alia omnia scripsisse; hinc operâ pretiū erit publicare, ut sciant posteri, quæ fuerit condito iam Ordine, Carafæ mens, & quàm ille à cœnobicâ vitâ

XIII.
Idem Ca-
rafa, & so-
cij Eri cum
amatores.

XIV.
etiam post
conditum
Ordinem.

cum fociis abhorruerit, atque Eremitarum accolarum more disclusis inuicem in casulis, cellisve vitam ducere destinauerit. Excerpta Epistola est ex autographo ipsius Carafæ ab Iulio Sancto publico scriba Perusino & cōfecto ritè publico documento, ad me transmissa. Porro quia Epistola responsio esse videtur ad litteras ad eum datas à Paulo Iustiniano, & harum quoque in eodem tabulario exemplar inuentum est, ipsum etiam ab eodem publico scribâ transmissum recitandum est, ut Carafæ respondentis mens palàm sit.

I E S V S.

XV.
Pauli Iu-
stiniani
exemplar
Epistola.

Reuerendo Episcopo Theatino, & venerabilium fratrum Clericorum Regularium Præposito, frater Paulus dictus Eremita, in Dei seruitute proficere, & ad perfectionis apicem anhelare, atque deum ad eternam beatitudinem peruenire. Fr. Bernardinus Eremita, cui ad D. Gaetanum nostrum litteras dederam, retulit mihi tecum familiariter alloquutum fuisse, & inter cetera hoc illi te mandasse, ut tuo utique nomine mihi iniungeret, ut curarem locum aliquem solitarium inuenire, in quo congruè cum fratribus tuis posses habitare. Quæ si serio, & ex animi proposito à te dicta fuerint, non satis intelligo: mouet enim me multum ad dubitandum; quia res tanti momenti, si hac erat verè mentis tuæ sententia, non pauca hoc verba, sed seriusam Epistolam exigebat. Si tamen verè sentis, & hoc est mentis tuæ propositum, valde gaudeo, & inestimabili afficior iucunditate. Mihi enim, sicut à principio visum est, ita nunc certissimè videtur, solitudinem vobis ad tranquillitatem animi acquirendam (quam nimirum Carafæ aulicarum turbarum pertæso cordi fuisse paulò post ex Matteilano demonstrabimus) & ad perfectionis Religiosæ, & spiritualis vitæ culmen attingendum valde necessariam esse, & si verborum meorum non es oblitus, in hac vestrà conuersione ad Dominum, tria vobis solum optabam: Religionis votum, solitudinis secessum, & separatas in solitudine cellas; quorum primum multo magis, quam optare potuissem, magnificè

XVI.
Hortatur
ad solitudi-
nem.

magnifice & fortiter perfecistis : reliqua duo , si verè relictâ
 civili , & urbanâ frequentia , quæ omnibus Religiosæ vitæ ut perfectis-
 studiosis valde est inimica (Eremiticæ vitæ instaurato- sumum viri
 rem hæc sensisse minimè mirum est) implere desidera- genus.
 tis , locus vobis deesse nequaquam poterit : nam in primis nos
 Eremitæ S. Romualdi Camaldulensis Ordinis in hac Anconi-
 tanae Marchiæ Prouinciâ plura solitaria loca satis commoda
 his , qui angustis cellulis & humilibus Oratoriis contenti
 sunt , habemus : Ex quibus quemcumque vobis magis pla-
 cuerit , concedere parati sumus , siue velitis nobiscum vnâ ,
 siue soli in vno habitare. Nos enim non loca , sed seruorum
 Dei profectum amare , quantum possumus , instituimus : &
 pro profectu vestro magnum lucrum existimabimus nos con-
 sequutos , si vobis ad solitudinem confugere capientibus
 vnum ex locis nostris cum omnibus tam mobilibus , quàm
 immobilibus rebus , quæ ad illum locum pertinent , accom-
 modare & condonare mereri valebimus. Si verò angusta , &
 humilia satis loca nostra placere vobis non poterunt , sunt in
 his partibus , & in totâ Italiâ , & ab omnibus derelicta so-
 litaria loca , vt facile sit , si qualem locum desideratis , in-
 tellexero , iuxta cordis vestri desiderium locum vobis solita-
 rium inuenire , & preparare , si iusseritis. Est inter alia
 quidam in Anconitani Montis vertice amœnus , & satis aptus
 locus , qui ad Anconitanum RR. Cardinalē pertinebat , sed ipse
 illum R. cuidam D. Nicolao Maureceno , & sociis eius Eremitis
 sine professione concesserat , qui locus nunc omni carere videtur
 habitatore ; nā prefatus D. Nicolaus ob quandā corporis infir-
 mitatem ad patriam reuersus est , nec speratur , illum ad prefatū
 locum esse reuersurum : socij verò eius partim mortui sunt , par-
 tim aliam vitæ institutionem susceperunt ; qui si vobis place-
 ret , à prefato D. Nicolao , credo , facile impetraretur ; præcipuè si
 pecunia non multa , quam in cellulis , & aliis habitationibus
 constituendis exposuit , redderetur ei. Id etiam fieri sine
 ullâ peccati labe posse iuris quidam periti , quos consului , asse-
 ruerunt. Quare si hac animo vestro sedet sententia , & con-
 tinuò elongare vos à tumultibus , & fugere ad solitudinem ,
 & in ea permanere desideratis , etiam integri anni experimēto
 didicistis ,

XVII.

Offeri illi
solitaria
loca.

XVIII.

Offeri illi
solitaria
loca.

XIX.

& de vno
præcipuè
consulit.

didicistis, quàm parum alijs proficiat, & quàm multum vestre tranquillitati, & perfectioni officiat urbis commoratio, & propterea ex animo solitudinem optatis, de hac vestrà intentione, vestris me litteris certiore facite, obsecro, ut & solidius de hac vestrà intentione gaudere velim, & loca vestra omnia vobis preparare, vel alia, & alia inquirere, quæ vobis magis placeat, omni studio, & diligentia valeam. Nunc enim quamvis Religiosus ille frater hoc sine ullâ ambiguitate asserat, quia tamen res magni momenti est, vix credere id possum, nisi de ipsâ sententiâ mentis vestre vestras litteras legam.

Hæc Paulus, ad quæ III. Nonas Augusti MDXXVI. in hæc verba, quæ bonâ fide Latinè reddam, Carafa rescripsit, (vt quidem videtur.) Inscriptio autem implicata Epistolæ sic habet.

Admodum Reuerendo Patri Fratri Paulo
Eremitæ Ordinis Camaldulensium
Priori honorando, &c.

- XX. Reuerende Pater. Post acceptas suauissimas litteras, quibus
Carafa ad Vestra Paternitas mihi rescripsit, nulla mihi fuit via certa, &
Paulum In- secuta litteras mittendi. Et hæc ipsa occasio Fratris Ludouici,
stinianum quæ mihi se nunc offert, adeo brevis est, vt mihi non possim
Epistola. satisfacere. Dicam tamen, quod potero. Principio Dominum
rogo, vt vobis ostendat, quantâ humanitate vtamini erga
nos, & quantâ consolatione nos afficiatis, quum nostri memo-
riam habetis, & quandoque ad nos scribitis. Quanto verò ma-
iori cum libertate, eâque auctoritate, quæ verum nostrum Pa-
trem decet, scribitis, tanto id nobis gratius erit. Circa no-
stram habitationem rogo Paternitatem vestram, ne cogitare
omnino velit, quod nostra voluntas sit viuere atque habitare
hoc modo more Cœnobitarum (arrige aures Castalde, tua
hîc res agitur) nam omnino contrarium est nostre volunta-
ti unanimi, (ergo etiam Caietani, nisi fallit Carafa) om-
nium nostrum, & vocationi nostre. (Audin'?) Verum quia
in alienâ domo habitamus, & in medio Urbis tumultu, vt inde
quàm

XXI.
Alienum se
cum suis à
Cœnobiicâ
vitâ profi-
tetur.

quàm primùm migraremus, statim ac Dominus dedit nobis propriam sedem, non quidem edificandi animo, cuius rei nulla nobis est facultas, sed ne rueret domuncula, quam inueneramus, & ne pensionem pro habitatione solueremus, aliqua facienda fuit reparatio, ut possemus ibi habitare. Quod ipsum tunc factum est, cum neque habebamus, neque sperabamus nos habituros ades has, quas Dominus nobis auxiliatus prouidit, in quibus satis tolerabiliter habitamus. Quod si de hoc per id temporis cogitasset, eius operis, quod in monte factum est, aut nihil actum esset; aut inceptum aliquid esset pro habitationibus separatim (non enim Cœnobitæ esse volebant) quod nostrum firmissimum consilium, cum Dominus auxilium feret.

XXII.

Circa tria illa, quæ V.P. in nobis desiderabat; iam duo habet: Professionem trium votorum, & dist. nctas habitationes, in Soracte quas tenemus in proposito, etsi nondum in re. De tertiâ anhelat.

etiam vobis satisfacere speramus, hoc est, de solitudine. Et quamquam nobis necessarium videatur, in quemcumque casum locum habere in hac terrâ, in magno nihilominus desiderio sumus habendi solitudinem aliquam in hac vicinâ.

Quod si Dominus voto nostro annuet, ut videamus Soracte habitatum ab eius legitimis seruis, speramus & nos ibi angulum aliquem habituros, & omnino credimus adspirante Domino aliquem recessum nobis non defuturum. Itaque, Pater mi carissime, noli nos ob quamcumque causam deserere; speramus enim vobis obedientes, filios nos præbere etiam in eo, quod ipsi per nos non videmus. (vidēsne nihil Carafæ sociisque adhuc deliberatum, sed à Pauli, qui ad Ere-

XXIII.

& Pauli consilii parura,

rum incolendam, ut solitariae disciplinæ instaurator hortabatur; eos consilio monitisque pendere? Idque biennio post conditum Ordinem?) Præsertim, cum ea,

XXIV.

ut a Deo missis.

quæ P.V. amanter atque prudenter consulit, videatur sine ullâ contradictione ostendere. Deus, è re nostrâ esse (solitudo ergo è re vestrà tum erat, Carafa teste.) Quod ad officium

XXV.

Narrat de Comicis & Psalmodiâ.

pertinet breuitas temporis, quæ sentio scribere non permittit. Attamen in primis inuentionem horarum vnius Capituli quâ quasi filiulam osculabar ad primam inspectionem litterarum

tuarum abiecti. Et ne V. P. molestus sim, V. P. in allegatâ huic epistolâ chartâ videbit, quid post multos labores putem me de Psalterio facere posse. Neque enim aliud video, quod mihi nunc placeat. Nam etsi D. Benedicto tribuam plurimum, & foris in hac ipsâ re plus illi soli, quàm ceteris omnibus, non tamen usque adeo, ut omnia illius inuenta recipiam. Mihi sufficit, si qualibet hebdomadâ Psalteriũ volo recitare, ut Dominicâ die semper à capite repetatur. Ad vigilias. In Regula c. 18. Item de 12. Pater noster ad vigilias. Responsoriorum satis habebimus nobis, & vobis. Cantica, quibus Domine nostre conflatum est officium, adhuc in Palimpsesto sunt, itaque nullum mittere cum hac illorum exemplum possem, spero minimè displicitura. P. V. Bernardinum nostrum (de Bernardino Scoto loqui videtur, qui hoc ipso anno nomen dederat) spero P. V. non indecorum futurum; usque adhuc ambulat de virtute in virtutem. Et ipse & omnes nos precibus P. V. nosmet ipsos commendamus, eâ rogantes, ut proximo Septembri, iuxta promissum, nos velit inuisere. Commendo P. V. nostrum hunc fratrem Ludouicum, qui quam in suis arumnis charitatem ei præstitistis, ubique depredicat. Datarium his diebus minùs frequenter videmus, pluribus enim negotijs distinetur. Rogate Deum pro illo, Rogo te Pater mi, & de officio & ceteris omnibus libere responde. Ne timeas, Noster enim D. Caietanus non contradicet, imò cum maximâ pace ipse in primis, & reliqui nos omnes per gratiam Dei vnanimes sumus in I E S V Domino Christo, cuius gratia sit semper tecum, Charissime Pater, & cum omnibus tuis, amen. 3. Augusti 1526.

P. V. filius Ioannes Petrus Clericus Reg. Episcopus Theatinus.

Vide iam mihi Castalde, Animaduersionem tuam

XXVI. XII. planè ab hac Epistola tota conuelli: Historiamque tuam de vitis Patrum tuorum non parum labascere? Quid? Nónne illi Animaduersioni titulum hunc præfigis: Contemplatiuam, & Actiuam vitam sociare præcipuus nostratum scopus? An Carafa & vestras & vestratum id temporis Summatum Princeps non fuit: nec de se vno loquitur, verum omnium sensus consiliũque exponit. Quid ais? Nónne solitudinis à Paulo admonitus, se illi cum suis ipsòque Caietano pariturum profitetur?

Nónne

Anim.
XIX.
p. 162.

Nónne ait, eam suâ è re esse, ostendere Deum? Nónne Cœnobiticam vitam sui esse instituti negat? Nónne in Monte Soracte locum optat? Quæ igitur de Nigrono tam dolenter querendi tibi causâ fuit. Quæ? Nos, dempto nomine, Eremitis simillimos credi voluit. Hocce tu reprehendis? Optimè fecit, nascente enim Ordine id esse, vobis erat in votis. Negas? at Carafa disertè affirmat: Concedis? non igitur vestratibus primo illo tempore animorum ardor tantus, qui vos ab adamatâ solitudine dimoueret.

Et ne Carafam ante fundatum Ordinem solitudinis amore captum dicas, quod in eius vitâ innuis; verum incalcescentem ad lucra animarum, alia omnia deinde cogitâsse; biennio à condito Ordine data Epistola est. Vbi illa Cleri reformatio? Vbi bellum, quod Romæ ad nouæ familiæ exortum conflari sibi ab ipsis vsque Saxonis suis munitionibus trepidauit Lutherus? Annon disturbatis Vrbanorum temporum iniquitate consiliis, quod in monte Soracte non potuerunt, Venetiis exequi perseverârunt? Id laudati à Caracciolo auctores docent, & ipsa *Eremitarum Sancti Nicolai* appellatio, quâ

XXVII.
*data enim
est biennio
à condito
Ordine.*

Anim.
IX. p. 76.

Venetiis inclaruistis, planè conuincit. Videris ergo Castalde, quòmodo vnica illa tua ad Mariam sororem Epistola, duarum, quas ego ex Caracciolo, & Camaldulensi tabulario protuli, fidem possis eleuare, aut aliquid firmum de spiritu illo primæui Ordinis constituere, ne incertâ veluti vocatione fluctuasse videatur. Neque enim satis erit dicere, Clericorum Regularium fuisse, quasi Clerici esse non possint, abdicatâ procuratione, & quæstu animorum, & mysteriorum religiosissimâ celebratione retentâ, quæ est altera, & quidem potior Clericorum laus; nam & sanctos Sacerdotes solitudines vel olim incoluisse, vel etiam nunc colere non ignoramus. Iam verò si testimonia exterorum audienda sunt; nam tu Adrianum laudas, habeo, quæ in medium afferam, à vobis etiam laudata. Legi enim apud Caracciolum Marci Mattefilanij verba, excerpta ex libro,

XXVIII.
*Venetiis
olim Thea-
tini dicebatur
Eremita.*

Anim.
XVII.
p. 157.

XXIX.
*quod Cleri-
caui non
officit.*

XXX. quem ille de Guelphis & Gibellinis conscripsit, quem
 Eorum soli- testem omnino grauem esse oportet, quum à Carac-
 tudo proba- ciolo in laudem Carafæ, pro cuius famâ tum maximè
 tur ex Mat- laborabat, in medium adducatur; sic habet: *Theati-*
 tesilano. *tino Episcopatu (Carafa) se abdicauit, atque adscitis aliquot*
viris (ipse igitur Ordinis princeps) eiusdem sancti propo-
siti socij, ad contemplationis arborem extendit manum, inde-
que suauis illos decerpfit fructus, qui se se ingerunt his, qui
mundanis soluti sollicitudinibus, cupiunt huiusmodi delicjs
saturari. Testantur id, perpetuòque testabuntur remota à ru-
moribus loca, ac proinde exercenda perfectæ contemplationi
valde idonea, quæ vir ille Verona, ac Venetijs incoluit. Nihil
 potuit pro Nigrono scribi luculentius: nec dubito,
 quin si ab ipso hæc dicta essent, indignabundus excla-
 maturus sis, eum perdendo tuo Ordini, quantus quan-
 tus est, totum incumbere. Quid enim de hominibus
 Eremiticam professis scribi possit amplius, non video.
 Rem dicit, & veritus, ne quis dictum veller inficiari,
 ad primas illas Carafæ sedes prouocat, testimonium
 apud seros etiam nepotes dicturas. Non hic Nigronus
 est, Castalde, sed Marcus Mattesilanius est, cui tan-
 tum auctoritatis Caracciolus attribuit, vt inter Ca-
 rafæ laudatores, assertoresque famæ ac dignitatis enu-
 meret; haudquaquam facturus, si Ordinis famam his
 atteri, attenuarique credidisset. Verum Caracciolus
 Nigrono non respondebat, sed condebat Historiam,
 cuius in veritate præcipuæ opes.

In Col-
lecta-
neis.

In præ-
fat. Pa-
cifici
Cettam.
p. 6.

XXXI. Audiat & Hieronymi Magij de eodem Carafâ
 Et Hiero- testimonium, cui etiam plurimum tribuit Caracciolus.
 nymo Ma- *Quo peracto (abdicato scilicet Episcopatu, ac patri-*
 gio. *monio) in eadem ipsâ vrbe Româ, ubi tunc erat, se in con-*
clusum, & secretum locum contulit, in quo vitam tranquillam
cum paucis degebat, Deo verè in pace silentioque deseruiens.
 Hæc profectò Apostolica vitæ ratio, atque institutio
 non est, quamuis sanctissima sit, & Monachorum si-
 millima. Nam & solitariis simillimam vitam duxisse
 Patres vestros Venetijs, Vbi Eremitarum Sancti Nicolai

In Col-
lecta-
neis.

nomen

Apud
Tufam
in Hist.
cap. 4.

In Epist.
§. 8. In-
ter. 6.
§. 1 §.

nomen non Apostolorum inuenerunt, tu ipse scribis. Sed his tanta habeatur fides, quantam æquum censuit habendam esse Caracciolus; ipsimet Caracciolo, tibi ipsi, & Clementi VII. Pontifici quantam me iubes habere? Clemens quidem in illâ Breui Epistolâ, quâ Neapolitanam expeditionem laudat, imperâtque; ita cum Carafa, Caietano, cæterisque loquitur, quomodo cum hominibus quæstui animarum ex instituto deuotis, nemo sanus loqueretur. Audi. *Cumque nos Paulus Apostolus non quæ nostras, sed quæ IESU Christi sunt, querere doceat, quemadmodum ipse, non quod sibi esset utile, sed quod multis, ut salui fierent, se quassisse testatur; debetis & vos aliquid laboris assumere, ut iuxta Domini præceptum valeatis proximorum utilitatibus inservire.* Non hæc illis erant à Clemente dicenda, si ex susceptæ vitæ rationibus tam ardentem in animarum salutem ferebantur; hortantis enim hæc sunt ad insueta & noua. Tu ipse nõne Caietanum Neapoli per ipsos decem menses otiosum sedisse dicis, quod ego superius non de Religionis cultu atque virtutum aliarum exercitatione, sed de curâ & procuracione animorum lenissimè sum interpretatus?

XXXII.
& Clemente VII.

XXXIII.
& Castaldo ipso.

Rursum Caracciolus in operis sui Præfatione nõne disertissimè ait, primos illos Patres vestri moris, *Maximam vite partem. eo tantum & Angelis testibus transgisse? Quid? nõne Paulus Arellus Victorix Sanseuerinæ Matris primi Ducis Vitrij arcanas confessiones audire se nolle professus est, quod minùs esset ex instituto? Nõne à maioribus vestris Neapoli Comes Briaticus Sanseuerini, quum ad se illos ire vellet arcana confessionis causâ, quod ipsâ valetudine minùs bonâ vtēs, ad templum ire non posset, repulsam tulit ob id potissimū; quod dicerent, sibi horū ministeriorū causâ pedē efferre domo non licere? Id vobis iam licet; nusquā enim huiusmodi Eremiticæ rationes obtinent; sed hominum saluti, in publicâ ciuitatum luce, collocatis in earum frequentioribus regionibus domiciliis præclarā*

XXXIV.
& Caracciolo:

XXXV.
Ex Epistolisque.

operam nauatis, quod Ignatianæ prudentiæ vaticinio firmando satis esse, superque debet. Neque enim inficiari poteris, nisi tui Ordinis Historicis, tibi que fidem habendam neges, plurimum inter illam veterem, atque hodiernam rationem interesse; Nam si ab ipso nascentis familiæ ortu proposita Ordini fuit animorum procuratio, quod tu latentis *Bulle* testimonio confirmas, dicendum omnino est, viros illos prudentissimos tam tenuibus rebus per illa initia, lentè admodum in eâ sibi versandum credidisse: donec bono cum Deo, succrescente sobole aliud faciendum ipsa dies doceret; quod iam nunc factum, & vobis, & Ecclesiæ gratulamur. Nam, mihi crede Castalde, quæ tu vndecumque congeris, egregia quidem opera, sed rariora sunt, quàm vt institutæ ad proximorum salutem familiæ dignitatem tanto annorum spatio possint sustinere. Lege Prædicatorum, Minorumque Annales, & nostras etiam Historias, si nos hoc honore dignaberis, videbis, quàm densa vbique sint pro salute animorum gesta.

Anim.
xii. p.
103.

Totâ Anim.
xii.

XXXVI.

Quare prudenter providet Ignatius amplificandam aliena salutis procurationem.

Cæterum quid aliud opinabatur Ignatius, quàm illud olim faciendum; quod vos tandem fecistis, vt de Altari, & de Euangelio viueretis? Quàm quod literis familiaribus ad Mariam sororē ipsemet scripsit Carafa? *Religiones, quæ ad spiritualia, prædicandum, confessiones excipiendas sunt institutæ, &c. nulla re indigere; ordinavit enim Dominus, vt vivant ex Euangelio: & vult, vt ex debito sustententur; Dicit enim: dignus est operarius mercede suâ.* Cum igitur solitudinis vos amantiores videret, quàm vt cum Euangelij prædicatione bellè componi posse crederet, vir longè prudentissimus acutè vidit, eam demum viuendi rationem esse amplificandam; in quo, quid integrâ velis Animaduersione reprehendere, non video, quia factum, quod ille prævidit, tota iam diu videt, & gratulatur Italia. Quotus enim quisq; vos ob solitudinem Eremitas iam vocat, qui in mediâ hominū luce versantes, Prædicatoribus, Minoribusq; nō ceditis? Nobiscū enim vos non compono, ne tibi bilem moueam;

Anim.
ix p. 76.

Anim.
xxvii. p.
210. &
deinceps.

nam

P 77.!

nam doctrinis tradendis distinemur, quod opus quidem bonum esse vis, sed *distractiuum*. Frustrà igitur ac parùm amicè de Nigrono quereris, quasi verò scripserit, Ignatium olim dixisse defecturos à sua vocatione Carasam, & Thienæum, quod ille nusquam scripsit, sic loqueris Animad. IX. *Quomodo ergo Paulo IV. non multò post Pontificiis infulis ornato, & Caietano Thienæo, cuius sanctitatem omnes venerabantur, dum summe perfectionis opus aggrediuntur, Evangelica legis specimen, & ornamentum, defectionem, de qua nemo unquam dubitauit, nec experientia eam contingere potuisse docet* (hoc enim uerò falsissimum est, docet quidem non contigisse, quam tu dicis, defectionem) *Sanctum Ignatium prudentia ac pietate conspicuum adscripsisse credendum est?* Aliud opinor, est, Castalde, quod Ignatium præuidisse aiunt, aliud, quod tu quereris. Mutationem aliquam factam vestrâ in Repub. palàm iam factum est: Defectionem futuram à perfectione, nec ex Ignatio retulit Nigronus, nec quisquam nostrum omnino dixit, & temerè sanè loquutus fuisset, qui hoc dicere ausus fuisset. Nigronus quidem Ignatij dictum afferens, adeò disertè addidit, *Nisi ampliorem animorum procuracionem exerceret*, mirari ut satis non possim te, conditione illâ dissimulatâ, vehementiùs in hominem inuehi, perque illius latus Ignatium ipsum impetere, quasi dixerit Ordinem non duraturum, quod crudum sanè videtur, & ab experientiâ refellitur; Neque adeò infans erat Nigronus, ut etiamsi fingere voluisset, ista non videret. Verùm cum dixerit, non duraturum, nisi procurandis animorum cōmodis maiorem operam nauaret, idque sibi faciendū maiores vestri censuerint; quid est, in quo se quisquam iure dicere possit offensum? Neque hîc dissimulauerim duarum huc pertinentium contradictionum iniuriâ Nigronū à te accusari. Quasi verò Ignatiū de vestra Religione, quâ nōdum nouerat, vaticinantē inducat. Sed nulla est; fat enim ille nouerat, quòd statim se prodebat, Patres tuos ab appellatio

XXXVII.

Nec aliud
scripsit Ni-
gronus, fal-
so à Castal-
de accusa-
tus.

ne *Eremitarum sancti Nicolai*, quâ Venetiis inclaruerant, parum admodum esse diuersos. Nec benè aliarum familiarum, quæ vestrâ, adhuc ab hominum procurandâ salute remotiores, institutum, sartum, tectum renerent, exemplo Nigronum vrget; Cur enim reliqua Ignatij dissimulatur sententia? Is eas familias deficere necessarium credidit, quas nec animorum quæstus, nec vitæ commendaret austeritas; nec proprij alerent redditus. Iam mihi vnâ aliquam huiusmodi, quæ perennauerit, nomina, & vicisti: sed quæ nupsiam fuit, non reperiēs, & frustra quæras. Iam verò altera contradictio Nigroniana tibi est; quod Ignatius, si illi credimus, & Ordinem vestrum desitutum dixerit; & coniunctionem Ordinum reiecerit, quòd fatius duceret vtrumque Ordinem in suo instituto perseverare. Quorum dictorum cum primum vt sine exceptione à te fingitur, falsò Ignatio affingitur; Et cum illâ, nihil à secunda discordat. Cum enim vtraque familia quæstum animarum, vestrâ ex illius sententiâ aliquid mutante, factura esset, cum suis artibus vtramque facere ad Maiorem Dei Gloriam putauit pertinere, vir sapientissimus. Porro vtrumque dictum verum esse, ego, si per te licet, Ribadeneiræ, quæ oculis ipse viderat quæque ab Ignatio audiuerat, adfirmanti, quàm tibi qui adhuc nobiscum viuīs, de antiquis rebus pro tua lubentiâ, vel diuinanti, vel inficianti, magis credam. At non magis testis vnus de visu vt loquuntur quàm centum de auditu æstimantur? An cum de alicuius verbo quæritur is qui se audisse testatur, ei qui coniecturis inficiatur præhabendus non est? Et tibi igitur, Castalde, Ribadeneira. Verum dic, rogo te Castalde, quo magis animus à contemplatione rerum diuinarum auocari putas, audiendūne in arcana Confessione consceleratis, an disciplinis tradendis? Et profectò res mira est nos *homines ad secularia distractos*, & Ordinis longè quàm vester sit, vt tu loqueris, actuosioris, contemplationis magisterio nobiles haberi, domosque

Anim.
IX p. 78.
79.

Anim.
XIV p.
142.

que nostras ab illis, qui solitudinem captare animum-
que rerum diuinarum meditatione volunt excolere,
frequentari, vt anno XL. huius seculi ad D. Andream in
Quirinali, cum ibi agerem, ad C. Ignatianis Exercita-
tionibus fuerint exculti, tanta celebritate, vt nec Va-
ticanae purpuræ splendor sit desideratus: ac ne, in alios
quidem hæc deriuari, dicas, sed quæ docemus, nos mi-
nimè facere; aio nullum ex mixti generis familiis plu-
ra nobis in hoc genere præstare. Et de tuo quidem
Ordine palàm est. Ede enim, Castalde, legum vestra-
rum caput, in quo de secessu, de solitudine, de perpe-
tuâ plurium dierum meditatione, atque contem-
platione procul à publicis, procul à domesticis curis, ipso
etiam litterarum studio seposito, caueatur. Edic mihi,
si iis explorantur tyrones mensem integrum, cum pri-
mum Ordini se addicunt? Si eodem sæpius probantur;
si reliqui omnes singulis annis vtuntur per dies octo?
si sexto quoque mense adolescentiores triduo eidem
operam dant? Si cum sacramentum primum exacto
probationis biennio, si cum solemni more dicunt lu-
ce palàm profitentes? Si cum sacris primò debent ope-
rari idem repetunt contemplationis otium hebdoma-
dam integram, pluresve dies secedentes, quò sibi tan-
tùm vacent & Deo? vt hoc feceris, quod postulo, ali-
quid ego ampliùs per otium videro; nam licet non
doceatis in Gymnasiis, si perpetuò vos contemplari
persuaseris, tunc te Suadæ medullam vorasse dicam.

Cum igitur, & solitudinis admodum amantes ma-
iores vestri fuerint, & quâ nunc, non eâ olim operâ &
celebritate, Rempublicam animorum attigerint; reli-
liquum est verisimile nullo modo esse, Ignatium, qui
velis remisque ad procuranda proximorum commo-
da ferebatur, ab eâ sanctæ solitudinis quiete illectum
fuisse. Tum illum prudentissimè, quid olim à vobis fa-
ciendum esset præuidisse, quod mihi contra Castal-
dum, & pro Nigrono palàm hac Interrogatione fa-
ciendum fuit.

XXXVIII.
*Societas ad
contempla-
tionem eru-
dit.*

XXXIX.
*Et ipsa plu-
rimum in-
cumbit.*

X L.
*dictorum
conclusio.*

INTERROGATIO

DECIMA SEXTA,

DE PAUPERTATE.

Ignatium excellentiâ Paupertatis, quam Theatini profitentur, allici potuisse, quod Castaldus dixerat in suâ Epistola, & Nigronus negavit, minus verosimile fuisse ostenditur.

I.
Castaldus
acerbior in
Societatem
Iesu.

VÆRO ex te, Ioannes Baptista Castalde, Anim. XII.L
quum ad scribendum de tui Ordinis, no-
stræque Societatis paupertate aggredie-
baris, an tibi propositum fuerit Societatem
hanc minimam clàm, palàm maledictis proscindere. &
quæ Dominus illi contulit Euangelicæ paupertatis or-
namenta, quibus demum cumque posses machinis di-
ripere: an quod virum Theologum, atque Historicum
decebat, de illâ quæstione, cuius olim Molphesius tuus
semina iecerat, minus cautè asserens, *Domos nostras Pro-*
fessas pauperes esse ab extrinseco; tûque tuis coniecturis
promoueras, & Nigronus profligauerat, diligentius di-
sputare, hominèmq; erroris arguere? Si enim primum
illud voluisti, & sine caritatis iniuriâ fieri potuit, habeo
causas tibi gratulandi, quod strenuè id conatus fue-
ris; verum quoniam id tibi vel ab amicorum aliquo
temperatoris ingenij admonito, vel ipso temporis
tractu, refrigeratum iam animum violatæ charitatis
pœnitentiâ subeunte, dolere non dubito, nullus iam
gratulationi, sed dolori ac veniæ locus est. Doleo enim

In Dif-
f. r.
n. 65 71.
76. 77.

ea te scripſiſſe, quorum te in ſinu pœnitere, quippe qui caritatem ames, minimè negabis: veniam verò totius Ordinis mei nomine dare me poſſe cõfido: Hæc quippe noſtra Societas, à ſuo exortu maledictis audiendis aſſueta, valido didicit exprimento, illa nihil ſibi obſuiſſe, ſed proſuiſſe quamplurimum. An verò maledictis egeris, & conſcientiam tuam, & Lectoris iudicium appello. Ego certè adeo ſtipes non ſum, vt quid palàm dicas, quid clanculum carpas, non videam, non intelligam: Si verò ſecundum ex his duobus, de quibus in-

I I.
*minus verè
de pauper-
tate ſentit.*

terrogavi, agere voluiſti; tunc, quod bonâ tuâ veniâ dictum velim, te nihil omnino egiffe pronuncio. Quod quàm verè à me dicatur, vt intelligas, age, propiùs de paupertatis perfectione tecum congregiar, efficiàmque, niſi mea me vehementer fallit opinio, non eam eſſe, quam nobis perſuadere conaris.

III.
*eſſentia re-
rum in quo
conſiſtat.*

Quæro enim ex te, an non mihi concedas, tum rem magis abſolutam, perfectamque cenſeri, quàm magis, vt cum ſcholis loquar, de ſuâ formâ participat, eſque arctiori quodam vinculo alligatur? Non negabis, vt qui ſcias niuem ac lilia alba maximè exiſtimari, quoniam albitudinis nihil, quod illis addi poſſit, ſuper eſſe videatur.

Interrogo te ulterius, in quo vim, abſolutionem, eſſentiàmque Paupertatis ſitam eſſe arbitreris? nam de illâ, ac ſi res aliqua eſſet, quæri oportet. Haud dubito te cum ſapientibus dicturum, in vacuitate abſolutiſſimâ bonorũ omnium, quorũ vani homines arbitram fecere fortunam, quæ hominem circumſtant, & ab illo poſſidentur. Quæ quùm rectiſſimè dixeris, tum ego illud iure conficiam; vbicumque maior ab omnibus bonis temporalibus, externiſve vacuitas fuerit, ibi abſolutiorẽ paupertatẽ eſſe oportere. Tum illud mihi aſſumã, quod nemo ſapiens negauerit, ibi maiorem eſſe vacuitatem, quæ numquam, nullòque iure poteſt repleri, quàm vbi libero nulliſque robuſtioribus vinculis adſtricto pendet ab arbitrio; nam illud ipſum, poſſe

IV.
*Paupertas
eſt ipſa
vacuitas.*

impleri, aliquid est, quod adhuc vacuari, & pretio aestimari potest; ideoque absoluta vacuitas non est.

V.
que apud
Clericos
Regul. res
summa non
est.

Age nunc, Castalde, conferamus tuam cum Minorum, aut etiam nostrâ Paupertate; quamquam ve-reor, ne hoc tibi stomachum moueat, sed conferamus tamen. Quod ut facilius fiat vîsine Constitutionum vestrarum partis I. I. cap. I. particulam inspiciamus? Recitetur. *Et si neque per Professionem, neque per sacros Canones prohibeamur annuos redditus in communi possidere; per Concilium autem Tridentinum id nobis sit concessum; nihilominus (voluntarie tamen, ut nullo unquam vinculo adstringamur) ab illis abstineamus, quo à secularibus negotiis liberiores, &c.* Horum verborum consequens manifestissimè dixit esse Nigronus; vos *Possidere bona immobilia posse, si velitis.* Quod tu dictum acrius reprehendis, quasi ad *distortam constitutionis interpretationem, sed inutiliter confugerit.* Quod valde miraris in homine inter primarios Grammaticæ Professores enutrito, diuque versato, quasi simplicia constitutionum vestrarum verba non penetraverit.

Ann.
XIII. p.
116.
117.

Diff. rt.
num. 71.
Ann.
XIII.
p. 117.

VI.
Vt liquidò
ex illorum
Constitutio-
nibus pro-
batur.

Sed audi Castalde, ne vnus Nigroni admirationi tibi sit tarditas, ego eorundem Grammaticorum alumnus, & Grammaticæ olim magister, in quo Christi causâ gloriâ vehementer, paratus, cano etiam capite, pueros docere, aut si quod adhuc tibi despici-bilius est ministerium, tradere, Ego, inquam, Nigro-no accedo, ut me cum illo irrideas. Tum Orbilios, Gni-phones, Nicanores, Opiliones, Catones, Epicadios, Verios, Agellios, Vallas, Clenardos, Emanueles, adde etiam Scioppios omnes hîc appello, & tibi ridendos propono: omnes enim Nigrono accedant necesse est. Negas? at id iam fateberis. Quæro enim, an non sim-plicia ea verba sint, hoc est, sine fucò, sine dolo malo scripta? sunt. Aitne Nigronus *Posse vos possidere, si velitis?* ait. Et falsò hoc ait? falsò. Non ergo pote-stis possidere, si velitis? Nō possumus? Ergo vinculo ali-quo

VII.
possunt
enim, si ve-
lint posside-
re.

quo

quo ligati estis? non sumus. Ergo liberi? sumus. Potestis igitur, in quo alio enim libertas consistit? Aliud longe est, mi Castalde, sponte vinculis esse alligatum, aliud nullo omnino vinculo vos teneri, quod Constitutio docet. Illud primum post dictum votorum sacramentum, Religiosorum omnium mendicantium est, qui te auctore, proximo à vobis gradu distant, quorum secundum est. Annon voluntarie abstinetis, nullo vinculo adstricti? Ergo eadem voluntate possidere vobis liberum est? Quid ais, Castalde? Audio: Constitutionibus prohibemur. De his ego te rogo: Iniiciuntne vincula necne? Non iniiciunt: Nulla igitur grauior religio eas impedit mutari? Nulla. Ergo mutare potestis? possumus. Et hoc voluntarie? Ita sanè. Si igitur non mutatis, voluntarie facietis? consequens est. Quia ergo negare potes, Castalde, *Vos possidere posse, si velitis*, qui nullâ Religione adacti, nullo vinculo constricti, voluntarie non possidetis? Si eadem Collegiorum, ac vnus hominis ratio est, eadem hæc vestra paupertas illi est, quam Io. Auila in Hispaniis, & Io. Baptista Vitellius Fulgini, & Philippus Neri Romæ coluerunt. Nihil omnino possidetis, nullo iure, nullâ voti Religione, nullo vinculo adstricti, sed animi validâ inductione, quàm vt mutare pro libito vnusquisque horum poterat, ita tota vestra Congregatio potest. Quæro hinc præterea, si domus aliquâ ex *Capitularium* voto possidere velit, validenè ac licitè possidebitur. Quidni enim? Quo iure à possessione depellitur? quâ religione prohibetur; si neque per Professionem, neque per sacros Canones prohibemini? At constitutiones? at eas non obstat Panormi, Capuæ, alibi docemur. Sed quid Constitutiones appello? Tu ipse in vitâ Caietani de hac vestra paupertate magnificè disputans disertissimè ais, *Nouos paupertatis mundos, antiquis quidem Patribus notos à suis Clericis queri noluisse Caietanum, vllâ tamen obligatione, quæ illos adstringat, quæ postrema verba ne quis negligentius legeret, parenthesis inclusisti. Quamquam*

VIII.
vt poterat
Philippus
Nerius,
aliique.

IX.
Et fatetur
Castaldus
ipse.

cap. 4.

nouos hos Mundos esse Demetrius Cynicus Senecæ laudatus negabit, cuius sententiâ, si illo recuperato-
re vteremur, vincere poteras.

De Vitâ
Beatâ c.
18.

XI.

Tridentinū
frustra ap-
pellans.

Quæro præterea, quid vobis concefferit Concilium

XI.

Societas
Professa
vacuitas.

Tridentinum. Vetitumne vobis tunc erat possidere, an non? Vetitum? ætiorine iure, quàm nunc, an eodem: si eodem, nihil opus concessione, ubi iure licet: si ætior; aliquid mutatum est. Societas nostra Professa adeò vacua ab omni dominio est, (si domos ac templa, ac vnus fortasse hortuli agellum excipias, cuius quidem olera, & poma esse possumus, sed vinum mensemve colligere non possumus nec illis distractis hortulanum pretio alere) adeo, inquam, ab omni dominio aliena est, vt & vi Instituti, magnâque voti religione adaçta, eiusdem capax esse non possit; absolutissimè igitur vacua est, quippe quæ à potentiâ etiam capacitatis voto atque instituto arceatur, nec sine scelere id tentare possit Quotquot enim Professi sumus, siue tria, siue quatuor vota solemniter emiserimus, voto insuper adigimur numquam passuros nos, eorum, quæ de Professarum Domorum paupertate sancita sunt, quidquam laxari. Ergo vacuitas cuiuscumque dominijs nobis profecto iam libera

XII.

nec iam li-
bera sed vo-
to firmata.

non est, sed necessaria; nisi violatæ voti religionis rei esse velimus: Vobis bona immobilia possidere per Professionem vetitum non est, quod disertis verbis Constitutionum vestrarum p. 2. c. 1. asseritur. Nobis per Professionem id non licet, quia eam profiteamur paupertatem, quæ in Constitutionibus præscribitur, quæ dominium omne excludit: Vos voluntariè, & nullo vinculo adstricti, quod ibidem habent constitutiones bona immobilia non possidetis; nos votorum vinculo ab eâ possessione submouemur: vos quia id voluntate facitis, si in comitijs vestri Ordini placeat Constitutiones paululum immutare aut abrogare, quod nullo iure facere prohibemini, iam possidere poteritis iure quàm qui optimo; quum Tridentino Priuilegio non renunciaueritis. Neque de hac re dubitat doctissimus Con-

XIII.

Cuiusmodi
Clericorum
Regularium
non est.

stitutionum.

Pereg. in
proce-
mio
Const.
n. 4.

Constitutionum vestrarū interpres Alexander Peregrinus; qui cautissimè etiam in Commentario par. 2. c. 1. non dixit *possidere non posse*, sed *non possidere*; quamuis capaces sitis succedendi in annuis redditibus, quod antea ab eodem traditum fuerat in *Privilegiis Ordinis*; Nos nullo umquam tempore laxamentum hoc possumus admittere, quippe qui voti sãctitate adstricti, quod ad essentiam instituti pertineat. Domus vestra succedunt ab intestato in bonis suorum professorum, ut lego in Peregrino: Nostra non succedunt; imò neque Collegia ipsa ullum in suorum bonis successionis ius habent; eadẽ libertate paupertatis Euangelicæ & Professorum, & non Professorum hæreditatibus renuntiavimus, quæ ad propinquos devoluuntur. Quis ergo neget maiorem apud nos vacuitatem, esse, quàm apud vos, cum nos de non capacibus capaces fieri nullo nostro iure possimus; vos, si velitis, iure optimo possitis? At si maior hic est vacuitas, maiorem paupertatem esse ne dubites; Nam paupertas eadem vacuitati est. Si hæc in Auellanarum nobili Sylva Plateensi in Sicilia confidentes, vel in pascuis campis Lupiensibus in Apulia ambulantes, vel in publicis ædibus prope mensas publicanorū publica vectigalia Catanzarij redimentium, vel certè in Latifundio Figarassarū (locum fac esse in campis Gurgustidoniis Plautinis) desidentes disputaremus, id ego dulcissimè adhuc tibi demonstrarem. Sane Minores, qui absolutissimam paupertatem profitentur, aut Capucini, qui, ut potè ostiatim stipem emedicantes, ab illo summo paupertatis culmine, quò tuos euasisse gloriaris, te quidem iudice, adhuc absunt, latifundium illud xxx. iam ampliùs annos non possidēt; ac ne quidẽ hæreditate cepisēt. Nos ipsos, quos tu præ te, tuisque contenis, statim vendere oportuisset; quod statim ut longissimè producas, ad decennium nõ extends. Neq; enim te, qui ad eò in iure versatus videri vis, vocẽ *statim*, aut *quamprimum* ad xxx. vsq; anos extensurū arbitror; nam hoc certè grãde humani xui spatium est. Sed vereor ne hæc Figarassarum dulcitus tibi bilem moueat. Quare abstineo de illis ulterius quærere.

In Pri-
vil. lit. F.
2. p. tit.
Hæredit.

Ex pu-
blicis
documẽ-
dis.

Anim. 7
XIV.
p. 133.

XIV.
Vi experi-
entia pater.

Neque Honofrij de Palmâ, Neapolitani Aduocati ex acerrimâ de vestrâ paupertate disputatione, quidquam decerpo, neque enim omnia eius dicta mihi probantur, & pleraque vehementius dicuntur, quàm vt meum sit imitari: Puto te illam vidisse, Castalde, & Neapoli edita in manibus est.

XV.

Capucinarum
paupertas
absolutissi-
ma.

Verùm quoniam de Capucinis mentio illata est, quos Christianæ Paupertatis Consules in nostris variæ virtutum Historiæ libellis verissimè appellauimus, quæro ex te, Castalde, an illorum tuam paupertatem audeas præhabere? Caue facias; magno enim generis humani conuicio vapulabis. Sed non facturum te scio: Quis ergo dicis, vos in apice Euangelicæ paupertatis consistere? Quid toties repetis, quod Franciscus Panigarola vir humanissimus, atque vrbaniissimus dixisse fertur, vos Clericos esse D. Francisci? Suosne ille agnoscat, qui hæreditates capiunt? qui latifundia, etiâ vt vendant, possident per VII. iam Olympiadas? qui de illorum iam venditione atque emptione iure experiuntur? Quis credat? Certè non ego, qui sciam illam genuinam Francisci sobolem, nec palmum quidem soli vsquam terrarum possidere, nec hæreditates vllas capere, nec de legitimâ nomen proflentium portione, accuratè pacisci, nec in illorum iura transire: nec ad census perpetuos ius illis esse, quod tibi tuas per Constitutiones licet. Quis iam possit culmen montis ascendisse, ex illôque altissimo iugo cæteros despiceret, qui per eius ardua nondum enixus est: Quanto cautiùs, quum de nostrâ, & Minorum paupertate ageret, locutus est Sanctius in eo libro, quem suprà laudaui: docens eas inuicem excedere, atque excedi, idque probauit, vt apud eum videre potest? Sed res nostras proprias agamus; est enim aliquid aliud, de quo, antequàm de stipe emendicandâ disputem, te interrogatum velim; nam ad paupertatis absolutionem non nihil conferre magnis viris videtur, & res ipsa demonstrat.

4. n. m.
14. p. 141

VIX
Tom. 2.
in Decal.
lib. 7.
cap. 17.

Quæro.

cap. 27.
num. 30.

Quæro enim ex te, Castalde, an putes ad aliquam paupertatis absolutionem perfectionemque spectare, non posse homines nostros assumi ad Episcopatum, aliudve Beneficium curatum, etiam de superiorum suorum licentiâ, nisi supremum accedat illud imperium, quod nullo inferiorum voto potest imminui? Sanè Sanctius eodem in libro id paupertatis interesse verissimè putauit; est enim ea facultas pretio æstimabilis, quod nemo non videt. Vestris autem hominibus id fas esse, magno Reipublicæ bono quotidie videmus; plurimi enim Episcopi fiunt; & Abbates fieri posse, docuit nos Fulgentius Gemma, Abbas Sanctæ Barbaræ Mantuæ vir humanitate atque eloquentiâ nobilis, quem honoris causâ nomino.

Quæro rursus, an eleemosynas pro Missarum celebratione accipere paupertatis quidquam interesse putes? At nos accipere prohibemur: quid vobis iuris sit, ego nescire me fateor, accipere enim non modo, sed etiam petere, tam mihi certum est, quàm li- quidò constat hîc Mediolani viros ex vestris domo ac Religione nobiles ad D. Fidelis, vbi nos habitamus, sæpius adiisse rogatum sacræ ædis Præfectum Bernardum Ianuarium, quem dum hæc ipsa compono, præsentem habeo; vt quoniam nobis quidquam pro sacris faciendis capere integrum non esset, si qui vltro eleemosynas eâ de causâ conferre vellent, illos ad se mitteret, acceptumve ab illis argentum daret; haud leue domesticis angustiis ex eâ sacrâ stipe leuamentum parari. Quod non ideo ego commemoro, vt te mendacij arguerem; fortè enim aliquid mutatum est. Sanè quidem reliquas tu laudes inter, nouitatésque reponis: *Nihil pro altaris ministerio accipere*; quæ nouitasiam planè exoleuit. Et syngraphas quidem receptæ pecuniæ si fortè inspicere velis, exhibere non dubitabo. Sed vt luce clariùs ostendam, quos adeò despicias, in hac ipsâ Paupertatis contentione non vno nomine antistare; neque abs

XVI.
*Dignitatũ
repudiatio
voto firma-
ta pertinet
ad pauper-
tatem.*

XVII.
*Et multo
magis nihil
pro ministe-
rio altaris
accipere.*

re scripſiſſe Emmanuelem Rodericum Societatem hanc non ſolum in paupertate, ſed in extremâ neceſſitate in Domino tantum confidentem conſiſtere videri; de communi uſu rerum adhuc quæro; nam memini me Genuæ ad S. Syri cum Præpoſito eius Domus V. C. familiarius agentem, quærentemque qui tot capita aleret, quantumque pecuniæ in veſtiarij rationem inferret, ab illo audiviſſe; exiguum id omnino eſſe, nam quamvis plurimi domi eſſent, ac pro modeltia religioſa ſatis honeſtè induti, eorum tamen plerisque, quippe domi nobilibus, à conſanguineis veſtes ſubmitti, quibus uterentur; eaque largitate domeſticam paupertatem faciliùs tolerari. Hoc ego non accuſo; ſed apud nos aut per leges licere, aut in morem inductum eſſe pernego. Verum ut tandem de ipſâ Mendicatione videamus,

Tom. 1.
qq. Reg.
q. 1. a. 2.
v. Prima
Concluſ.

XVIII.
Nec à co-
gnatis ve-
ſtes accipere

XIX
Mendicatio
Paupertati
iam conſti-
tuta accedit.

Quæro ex te Caſtalde, quum Paupertatem in vacuitate diuitiarum ac dominij conſiſtere iam conſtitutum ſit, mendicationem autem ad rerum uſum comparandum referre ſit neceſſe, an ad illius abſolutam perfectamque eſſentiam quidquam eam putes pertinere, an potiùs illius additamentum ornamentumque eſſe arbitreris? Hoc ego ſecundum tibi viro docto & acuto placitum non dubito. Antequam enim de rerum neceſſariarum uſu contemplemur, per abſolutam vndecunque vacuitatem *incapacitatēque* ut aiunt, dominij ac diuitiarum, pauperem Evangelicum habemus, cui, ſi ad eam ſe vacuitatem adgerit, nihil de eſſentiâ deſit Paupertatis. Priùs enim pauperē eſſe hominem oportet, antequam ſiue ſtipē petēdo, ſiue à Deo neceſſaria ſubſidia expectando, de victu cogitet, atque veſtitu: ergo iſta cogitatio, quomodo demumcūque ſuſcipiatur, conſtitutam iam paupertatem, niſi rerum ordinem, naturæque conſequentiam perturbare velimus, ſequi neceſſe eſt. Etenim iſta nobis prouideri poſſunt, vel bonorum dominio, & uſu-fructu, vel uſu tantum qui vel ſtipe corrogatâ, vel ultro datâ

datâ potest acquiri : quæ duo postrema, quàm diuitum non sint, pauperum esse necessario consequitur. Ergo prius diues non esse debet, qui de illis vult cogitare; quod idem est, ac dicere, Paupertati iam constitutæ hæc accidere, vt ornamenta; Ornamenta dixi, non detrimenta; nam eam vacuitatem bonorum hîc Paupertatem appellamus, quæ ab indigentia disuncta non est, quam Latini mendicitatem dicunt, cuiusmodi in beatis mentibus ab hac mortali concretionem seiunctis non reperitur, quas nemo, nisi exornationis causâ, pauperes appellauerit.

XX

Vt ornâmentum illius proprium.

Quærendum igitur mihi ex te est, Castalde, vnde nam maius rebus ornamentum accedere putes, à cognatisne, & quæ quadam ratione propriæ sunt; an ab illis, quæ & longius absunt, & aliis multis æquè conueniunt? Rem haud dubiam quæro. Carbunculo enim eximio, quem gemmarij nostri *Rubinum* esse plerique contendunt, plus gratiæ additur, si aliis gemmis, quæ eius peculiari quadam ratione ardorem excitent, ab aurifice coronetur, etiamsi minoris notæ auro claudatur; quod hoc genus ornamenti gemmis omnibus, vilioris licet indicaturæ, commune sit. Haud aliter hîc fieri existimandum est. Virtutes enim plures Paupertati congeneres mendicando exerceri quis neget? Et humilitas quidem, quam geminâ paupertati esse Christi Domini Oraculo quàm primâ beatitudinem Paupertatem laudat, sanctorum magistrorum auctoritate docemur, statim se proditi quàm enim se alteri submittit, qui ab illo opem, auxiliumque petit? Quis vmquâ superbiæ instinctu alterius opem implorauit, vt viuat? ac non postulare, superbiæ & contumaciæ imputandum videri, si quis ideo malit egere, quàm petere, ne illo, à quo ferri potest auxilium, minor esse videatur, quis dubitat? Ergo humilitas intrinsecus petendo exercetur, quæ laus non petenti non contingit, quàm id aliquando hominis superbi esse possit, qui malit emori, quàm

XXI

*Vt humilitatis pluri-
ma.*

XXII.
 & toleran-
 tia aliarū.
 que virtu-
 tum ex D.
 Thoma.

cuiusquam ope subleuari, atque eapropter minorem videri. Adde patientiam validissimè probari creberrimis repulsis, quas ferre sit necesse in tantâ ingeniorum dissimilitudine, quæ sæpe graues habent contumelias, & probra, nisi patientia Christi firmaretur exemplo, non ferenda. Longum esset ire per singula.

Sed age, Castalde, quid tibi venit in mentem, Nigronum, vt falsum accusare, quasi per crassam ignorantiam, aut impudentem dolum Thomam sui dicti laudauerit auctorem, apud quem tamen, *Neque in Summa, neque in Opusculis* inueniri, quod *Anim. XII. p. 119.* asseritur, negas? Hoc enim uerò, vel Nigroni flagitium est, vel tua oscitantia. Conferamus tesseras. Quid ais Nigrone? *Existimabat* (Ignatius) *cum Sancto Thoma, & aliis Christianorum officiorum magistris, plures virtutes exerceri mendicando quam abstinentendo à mendicatione: nimirum humilitatem, patientiam, &c.* Quid tu, Castalde? Aio: *Apud sanctum Thomam, neque in Summa, neque in Opusculis* inueniri, quod asseritur. Dic ergo, quo in Thomæ libro tibi reponatur Articulus 5. Partis 2. 2. q. 186. At ibi Theologiæ Sol exertè scribit: *Causâ humilitatis aliquos laudabiliter mendicare.* Si Arabicè Theologus loqueretur, aliqua tibi esset excusatio; verum in hac tanta luce, quis nisi volens cæcus sit? Agit, & de aliis virtutibus, easque certis notis delineat, quamquam omnes, quas appellat, à Theologo enumerari nusquam dixerit Nigronus, Sed carpendus, & vellicandus tibi erat. *Differ. Hist. ricæ. §. 76.*

XXIII.
 Cui accedit
 etiam spes.

Vnâ igitur spe, Castalde, niti videris; sed huic nihil officit omnino nos vnâ adlaborare, vt diuinam beneficentiam eliciamus. Quid enim obsit spei circa viliorem sui obiecti partem agitati, quod in supremâ illâ intentæ, tantum abest, vt aliquid splendoris detrahat, vt etiam plurimum iuuet, ne in *Anim. XIII. p. 133. & Anim. XIII. p. 120.*

in temeritatem amentiamque degeneret? Quaro enim, Castalde, si quis magnâ, suo quidem iudicio, spe nixus, re autem verâ temeritate præceps, ita sibi beatitatem Dei largitate obuenturam crederet, ut sibi laborandum pro eius consequutione minimè censeret, sed precibus tantum, ac votis, agendum putaret, hunc tu hominem spei alumnum diceres? Rursum minorine spe præditum arbitraris, qui mendicat, quàm qui vltro oblatâ stipe sustentatur? Ego non vsquequaque rem hanc clarè constare puto, arbitrorque tam auium iam volantium, quàm pullorum coruinorum similitudine nos ad collocandam in Deo spem nostram excitari; aues verò mendicantium esse symbolum, quoniam discurrunt, & satagunt: coruinos pullos non mendicantium, quoniam solis gemitibus, si ita loqui volumus, Deum inuocant. Animantes autem omnes à Deo expectare, ut det illis escam in tempore opportuno, magni Dauidis oraculum est.

Psal. 144.

lib. 3. cōtra gentes, cap. 134.

Quæ verò cum Christianæ prudentiæ officii maximè conueniat expectatio, ex Theologo forte didicerit Ignatius de hac ipsâ re differente: Expectare à Deo subsidium, in quibus se aliquis potest per propriam actionem iuuare, prætermisâ propriâ actione, est insipientis, ac Deum tentantis. Hoc enim ad diuinam bonitatem pertinet, ut rebus provideat, non immediatè omnia faciendo, sed alia mouendo ad proprias actiones. Non est igitur expectandum à Deo, ut omni actione propriâ, quâ sibi potest subuenire, prætermisâ, Deus ei subueniat. Hoc enim diuinæ ordinationi repugnat, & bonitati eius. Patierisne igitur, Castalde, nos omnes mendicantes diuinæ bonitati, atque ordinationi non repugnare? Quamquam nec vos repugnatis; domesticas enim necessitates exponere nusquam prohibemini, aliæque

XXIV.
contra quâ faciunt qui à Deo expectant prætermisâ propriâ actione.

petunt, quamvis odioso Quæstorum nomine proscripto.

XXV.
Augustini
auctoritas
defenditur.

Quod si nobilem illam Alphonſi de Caſtro, quam Nigronus attulit, imò Auguſtini in Pſalmum c v i i i. Mendicitatis definitionem (Neceſſitatem ſuam per ſe, ſive per alios aperire,) ea de cauſâ reiicis quòd *Quædam quandoque Patres dicunt per ſimilitudinem, non per proprietatem,* ſatis me apertè doces, quonam pacto Chryſologum interpreter, cuius recitato teſtimonio triumphum canis in hæc verba: *Contrarium ergo affari quàm tutum ſit qui legit intelligat.* Quamquam quid mihi opus ſic Chryſologum interpretari, quem alia agentem in cauſam trahis? Quid enim Chryſologus? Irſcitur hominibus *tot & tantis voluminibus* cauenti non credentibus. Rectiſſimè: verum dic, ſodes, ubi non mendicantibus potiùs, quàm mendicantibus cauerit Deus? Nam quæ ex Diuinis oraculis in medium aſſers, no- uerant opinor & Francisus, & Dominicus, & Bona- uentura & Thomas, qui tamen, nullâ reiectæ in Deum ſpei iniuriâ, mendicabant. Exempla porrò Beatorum Marinoni, & Caietani ego quidem ſuſpicio atque exoſculor, ſed ſecundi factum tuam cauſam non fir- mat. Nam alios, ex mendicantibus viros ſanctimoniâ

D. ſert.
§ 20.
n. 77.
Amm.
XIII.
p. 128.

XXVI.
Et Chryſo-
logi expli-
catur.

claros duram inediaſ paſſos arbitror, non illico in- dicatâ hominibus quâ vrgebantur neceſſitate. Rur- ſum Magna Virgo Deipara non alterius nomine, non à ſponſis rogata filio ſuggeſſit, *vinum non habent*, ſed propriæ miſerationis inſtinctu; ob quam illius exem- plum quum ad rem non faciat. poteras diſſimulaſſe.

Ibid.
p. 127.

XXVII.
Locus Cli-
maci falſò
à Caſtaldo
allatus.

Quæro ex te Caſtalde, vbinam legeris in Climaco; quæ Animaduerſione XII I. magnificè recitas? Sunt autem huiusmodi: *Quare ſicut maioris eſt perfectionis non rogatum dare; ſic maioris utique perfectionis eſt, nequaquam hominibus neceſſitatem ſuam aperire; ſed diuinam miſeri- cordiam expectare.* Narro tibi Caſtalde. Illuſtris, exer- tûſque mihi pro tuâ ſententiâ viſus eſt locus & quam- quam olim Climacum legerem, & nihil huiusmodi memineram;

Ibid.
p. 123.

p. 130.

memineram; fugienti tamen memoriæ fidere nolui. Legi itaque denuò, semel atque iterum, quem in margine appellas Gradum XXV. cui magnus ille Abbas titulum fecit: *De victrice omnium passionum humilitate*. Et aut ego lippientibus oculis sum, qui tamen satis adhuc acutè vident; aut tibi à senio caligant, aut indiligentibus sociis vsus es. Aio nullum verborum illorum eo loco à Climaco scriptum haberi, & codicum fidem appello. Scio quid Gradu XXVI. scriptum reliquerit nobilis ille cælestium scalarum artifex; sed longè aliud est ab eo, quod apud te lego. Audiamus Climacum. *Piorum quidem*, inquit, *est omni petenti dare; magis verò piorum etiam non petenti tribuere; ab eo autem, qui tollit à se aliquid, non exigere, cum maxime id possint, illorum tantummodo proprium est, quos nulla tangit perturbatio.* Hæc Climacus. Vbinam est tuum illud *quare* in quo tibi triumphare videris? Fac per typorum indigentiam iisdem, ac Climaci verba characteribus ea ibi legi, quòd vltro concedam (hanc enim veniam petimusque damusque vicissim;) reliquum igitur est, ut tua sint. Quòd si fateris, vide quâ consequutionis lege vsus sis, mihi enim vnum ex alio consequens non est. Age: Sic Enthymema effingamus. Magis pium est dare non petenti, quàm petenti: Ergo magis pium est, non petere. Logici vestram fidem: Sed clamitas me malâ fide agere, aut certè in Climaco minùs esse verfatum, qui aliquid ex illis, quibus consequutionem tuam concinnas, eius esse negauerim. Quid enim? Non gradu XVI. in quo de auaritiâ differit, disertè ait, Nudum Monachum, quem, quia Deo se credidit, totius mundi Dominum vocat, etiamsi egeat, ab homine non petiturum? Fateor; ait enim: *Non dicat homini necessitatem suam, sed qua offeruntur quasi de manu Domini accipiat.* Hæc ibi Cælestis Scaliger. At vbi aliquando docuit *Maiores*, ut tu loqueris, perfectionis, hoc esse, quàm petere? De Climaci porro sententiâ, ne cui lateat, scire licet, ita scalas illas ab ipso fuisse compactas;

pag. mi-
hi 243.

pag. mi-
hi 181.

XXVIII.
Nec satis
ad rem.

XXIX.
Vera Climaci mens.

compactas; ut perfectioribus, absolutioribusque gradibus continenter attollantur. Itaque dum de Humilitate disputat, quàm de Avaritia differens, sublimiora depromit. Ex eo igitur Gradu XXV. in quo tibi stare videbaris, luculentissimis verbis deiicit te Climacus, quæ operæ pretium sit audire. Sic ait: *Humilitatis nervi, ac via sunt non signorum manifestatio, sed nuditas rerum omnium, invisibilis peregrinatio, sapientie cauta occultatio, pronuntiatio varietate carens, eleemosyna quesitio: Nihil enim, ut paupertatis status, & Mendicorum vitam vivere, animam humiliare aliquando potest.* Audisne mendicationem semel atque iterum inter præclara Humilitatis ut commemorat, quibus ut corporis coagmentatio nervis, maximè continetur? Quid igitur opus fuit Climacum testem producere, cuius testimonio tua affligitur causa? Sed ulterius

XXX.
Chrysologus extra causam citatus.

Quæro ex te, Castalde, quid demum grandi illo supercilio tibi velis, quum de Dei fide, quæ neminem unquam fefellit; adducto Chrysologi testimonio, seuerè pronuncias *Contrarium ergo affari* (hic etiam habent, quod tecum rixentur Grammatici subtiliores) *quàm tutum sit, qui legit, intelligat?* Quis enim unquam Nigronus contraria Chrysologo effatus est? Credere nos Deo debere docet aurei sermonis Antistes: Credimus & nos, qui mendicamus. Quare, nisi cum larvis lucteris, aliquid te assumere necesse est huiusmodi: At Deus non mendicantibus pauperibus minimè se defecturum pollicitus est; quod ex diuinis oraculis non exculpes: Nam quæ de diuina in pauperes providentiâ densius in medium affers ex Psalmo 54. ex 1. Petri Epistolæ cap. 5. ex Ecclesiastici cap. 2. verissima quidem sunt; sed ab his mendicationem explodi, adhuc tibi probandum est (quod facies nunquam,) ut illis ad non mendicantium auxilia peculiari aliquâ ratione Deum teneri conficias. Cur igitur nobis grandibus illis verbis obnuncias: *Qui legit, intelligat?* Interea moneo, collato pede cum disputamus,

Anim.
XII. l.
p. 127.

XXXI.
eius mens.

Ibid.

mus,

Ibid.
p. 137.

mus, testium verba pressius esse examinanda. Quamquam enim quæ concionabundus de tuæ paupertatis laudibus congeris (etsi non pauca alienissimis sensibus afferri video) facile dissimulem; Chrysologum tamen datæ pauperibus à Deo fidei testem laudare non debueras; qui de eleemosynæ præmio usu ræqueagis, quod ad rem nostram non facit.

lib. 1.
vitæ
cap 7.

Anim.
XIII.
p. 125.
opuscul. 17
c. 16.

Sed quæro adhuc ex te, quid responsi demum attuleris, ut Bonaventuræ ictum declinares; num eius verba secundum Nigronum de paupertate ex Francisci sententiâ pronuntiant? Recitentur. *Propter sanctæ paupertatis amorem omnipotentis Dei famulus ostiatim quesitis utebatur libentius, quàm oblati.* Hæc Bonaventura. Cui acutissimè, ut tibi videris, Thomam obiicis doctorem, *Non omnia supererogationis opera à quolibet sancto exerceri præceptum esse.* Mitto inconcinnitatem sermonis, neque enim supererogationis opus præcepto comprehenditur, quod si fiat, supererogationis iam non est; nec magnus Aquinas tam oscitanter loquitur. *Audiat. Nullus est, qui omnes supererogationes possit implere; cum unus in una, & alius abundet in alia.* Vbi hinc præcepti mentio? Verum, ut hoc mittam, aio, te nihil ibi ad rem dicere. Non enim eâ gratiâ Francisci exemplum urgebatur à Nigrono, ut oblati tantum uti ad paupertatem spectare negaret, quod illi numquam venit in mentem facere; sed ut emendicato illam libentius victitare conficeret. Quod Franciscum sensitse, si Bonaventuræ vlla est reuerentia, qui Latine intelligat, ierit inficias nemo. Age? si quis ita loquatur. Titius ob Sanctæ Castitatis amorem maluit Virginitatem colere, quàm matrimonio illigari; hunc tu aliquid interius esse Castitati Virginitatem, quàm Nuptias, sensitse, quæ poteris negare?

Si ergo ob amorem sanctæ Paupertatis reiectæ tantum in Deum spei, mendicationem, illæsis tamen spei finibus, præhabendam putavit Franciscus; hanc illi, quàm tantopere deperibas, paupertati magis cor-

XXXII.
Bonaventura testimonium.

XXXIII.
cui Castaldus Thomam falso obiicit.

XXXIV.
à Nigrono valide allatum fuit.

di esse Francisci sententiam fuisse, velis, nolis, rectè ac ratione conficit Nigronus. An id sublimius aliquid sit atque ad Christi Domini consilia exactum magis, modò non quærimus, sed de Francisci sententiâ disputamus: Quem auctorem, quo potiozem non habuit imitandæ Christi Domini paupertatis tota suspicit, ac veneratur? Ecclesia.

XXXV
Proposito
imitandi
Christum
consequens
non est pau-
pertatis nõ
mendican-
tis potius
quam men-
dicantis de-
siderium.

Quæro insuper ex te, Castalde, quàm legitima illa tua tibi videatur consequutio, quam eadem Animadu- uers. XIII. ex constanti Ignatij proposito imitandi Christum Dominum admirabili tuâ elicis Dialecticâ? Ais enim, te de illo proposito non dubitare, rum ad- dis. *Sed hinc quid sequitur? Illud certè propensionem mentis Ignatij ad nostram paupertatem amplexandam.* Ni, vt Gram- maticus, à te exhibilari metuerem, monendus hîc mi- hi eras, vt à Tertianis pueris caueres; verùm cum Lo- gicis iam tibi res erit. Quid? Si ex constanti proposito imitandi Christi Domini legitimè sequitur, *Propensio mentis ad vestram paupertatem amplexandam*, an non huic consequens illud etiam est: Quicumque ve- stram paupertatem non amplexatur ab eo proposito excidere; quod nemo, ne tuorum quidem, qui pleri- que omnes viri sapientissimi, certè modestissimi sunt, ferendum putabit. Quid enim? Tui soli Christum se- quuntur? Quòd si propositum illud latius pertinet; quàm vt vestræ tantummodò paupertatis desiderio contineatur; iam nihil omnino dicis. Sed nimius es, Castalde, vt humanissimè loquar, rerum tuarum ad- mirator. Suspiciamus quidem omnes tuæ paupertatis ra- tiones, tuosque in primis Christi pauperum subselliis sedere arbitramur; non tamen ante omnes, cuius di- cti gratiâ irasci te mihi minùs æquum esset. At Chri- stus ex oblatiis vixit.

XXXVI.
Nam Chri-
stum Domi-
num men-
dicasse fru-

Quæro igitur quæ scias, ex his tantummodo vixisse: laudas quidem in margine Lucæ cap. 8. in quo habe- tur de mulieribus, *Quæ ministrabant ei de facultati- bus suis.* Audio; sed in rogatam ministrasse non audio,

Anim.
XIII.
p. 124.

Ibid.
p. 125.

audio, & propius est, ut pernegem. Tum Ioannis caput 12. appellas, in quo Iudas dicitur oculos habuisse, & ea, quæ mittebantur, portasse; quasi verò emendicata non mittantur, ac portentur. Certè Christum non mendicasse probabis nūquam, ut ego mendicasse demonstrabo. An non hospitium per discipulos petiit, & quæ faciendo Paschati erant necessaria? Non solui iumenta, & dominis edici à suis voluit, sibi ea opus esse? Non à Zachæo prandium? à Samaritanâ aquam ipse non postulavit? Quæro hîc ego iam, si quis tuorum sitiât, poteritne frigidam à quoquam postulare? Negabis, opinor, ne ab illo sublimissimo paupertatis fastigio mendicando deuoluatur. Ut lubet, Castalde; Patere modò nos mendicare cum Christo; qui propter nos, *Egenus factus est, cum diues esset*, quod valet, mendicavit; nā qui Græcè sciunt, vocē ἐνὶ ὁδοῦ, quā Paulus usus est, vix à medicatione separant, defluxitq; ad nos Italos ut infimos pauperū; vulgò *Pittoccos* appellamus non sine contemptu, ut abiectissimæ mendicitatis. Addo vaticinium luculentissimum Davidis Psalm. 39. quem Psalmum de Christo Domino Paulus interpretatur Epistolæ, quam ad Hebræos scripsit, cap. 9. In eo igitur Psalmo Christus se mendicum appellat his verbis: *Ego autem mendicus sum & pauper*. Quarum duarum vocum admirabilis coniunctio est. Et primam quidem in alienas intelligentias rapi non posse, Hebraicam vocem *מְדִינָה* testem habeo, quam Deuteronomij cap. 15. eodem sensu à Moyse usurpari palàm est, quum quolibet septimo anno ita liberales Iudæos esse iubet, ut ob illam liberalitatem nemo mendicare cogatur; ait enim: *Non erit in te מְדִינָה mendicus*. Eadem Davidis de Christo vaticinantis sententia Psalm. 108. *Qui persecutus est hominem inopem, & mendicum*. Quod vaticinium ad Christum esse referendum Theologorum vertex ille Petrus docuit. Quoties autem Christum petentis, atque emendicantis speciem (quomodo hæc fiant, luculentissimè Tyræus noster differit) in-

stra in dubium vocat Castaldus.

XXXVII.

Quod ex divinis oraculis probatur.

duisse legimus? Quoties Angelorum obuia hæc sunt in Sanctorum historiâ, vt diutius in his immorandum non sit, quum præsertim de mendicantis Paupertatis excellentiâ orationem scribere non instituerim, sed tuum illud dictum cõuellere, probabile nimirum tantummodo esse, Christum mendicasse. Quod ego vix tutò dici posse arbitror. Vide igitur, Castalde, quàm sapienter ab Ignatij propensione fuerit argumentatus Nigronus, eum ad mendicationem inclinasse; cuius tu contrariam consequutionem nullâ probabilitate colligis. Petisse aliquando Christum fides docet. Sponte oblatis plerumque tantummodo vsus, quod tu pro explorato habes, nondum docuisti, & nisi immaniter fallor, Kalendis scilicet Græcis docebis, hoc est, nunquam. Quod si aliquando vsus euincas, frustra nihilominus eris; quod enim mendicabulum hominis tam abiectæ conditionis inuenturus demum es, cui à piis hominibus aliqua vltro non dentur? Quis verò ex hoc illum stipem non mendicare, nisi ineptissimè colligat? Quod vnum ex Augustino dicere posses; illum, qui necessitates suas palàm facit, mendicare, tibi leuius dictum esse video, quàm vt tanti nominis auctoritatem tueatur. Sed non tanti tu mihi es, vt magni Christianæ Theologiæ conditoris dictum clypeo excogitatæ tuo Marte metaphoræ validè repellere te posse credam. Porro de hac Christi mendicatione, quam virulentus ille antiqui Draconis Catulus VViclefus ferociter, sed frustra, momordit, iubeo te Thomam VValdensẽ legere, qui lib. 4. *dentes peccatoris* validissimè conterit, & Patrum testimonia recitat, quibus impudentissimi erroris os ferreum euerberat. Cuius tamen te longè alium esse scio, qui eam non improbes, sed omnino certam exploratamque non esse contendas. Si iocorum in re grauissimâ esset licentia, quæ de Mendicatione per nutus ineptissimus nebulo in Christo comminiscitur, materiam salibus ministrarent. Sed sancta sanctè habeamus, & quæ de Apostolis

XXXVII.

*Et contra
negant in
VViclefum
demonstrat
Vvaldensis.*

Apostolis, ut comperta tibi sumis, inspiciamus; vereor enim ut probare satis commodè possis.

Anim.
XIV.
p. 133.
& 136.

Quaro igitur ex te, quoniam magistro dediceris Apostolos nunquam coactâ, sed sponte oblatâ semper stipe vitam tolerâsse? nam nisi utrumque docueris, tum mihi iure, quàm cui optimo, integrum erit, tibi viro quidem optimo, sed diuinanti non credere? Quid ais? nusquam legimus. Ergo non mendicârunt? Iubeo te hîc tuæ doctrinæ memorem tantisper esse, ac proinde negantem hanc ratiocinandi formulam procul in mare Creticum ventis asportandam dare. Quibus enim legibus Nigronum obnoxium esse voluisti, iisdem teneri te æquum est. Rem quidem hanc alto ubique antiquorum monumentorum silentio obrutam ita esse arbitror, ut nihil admodum certi atque explorati confidenter affirmari posse credam, verum Apostolica mendicationis, quæ minimè obscura vestigia sacris in monumentis obseruare mihi visus sum, relegamus. Quid enim? Nónne Paulus Philemonem de hospitio interpellat, illis verbis *Para mihi hospitium*? Nónne necessitatem suam homini dicit, integrâ tamen in Deum spe, cuius nihil eâ petitione detritum est. Rursus, quum Philipenses summis prosequitur laudibus, quòd *Soli omnium Ecclesiarum cum illo communicassent in ratione dati & accepti*, nónne disertè ait. *Non quia quero datum, sed requiro fructum abundantem in ratione vestra*? Quid autem aliud hoc est, quàm cupiditatis suspicionem, quæ ex petitione oriri poterat, ita amoliri, ut huius causam, non tam in suam, quàm in illorum, qui daturi erant vtilitatem conferret? ut plerique omnes interpretantur? Nónne *collectarum* meminit, quibus & ipsum, quum illas Ierusalem perferret, victitasse longè verosimillimum est? Demum Apostoli & Cephas, quum Paulo, & Barnabæ dexteris societatis dederunt, ut hi in Gentibus, illi autem in Circumcisione Apostolatu fungerentur, nónne tantum monuerunt, ut pauperum memores essent, *Quod etiam sol-*

Epist. ad
Philemonem
c. 12.

cap. 4.
com. 17.

1. Cor.
cap. 16.
com. 1.
& 2.

Ad Gal.
cap. 2.
com. 10.

XXXIX.

Paulum, & reliquos Apostolos a mendicatione non abhorruisse longe probabilius videtur.

licitus fui hoc ipsum facere, ait Apostolus? Quos enim alios pauperes commendatos intelligas, quàm Ierosolymitanæ Ecclesiæ, in quâ non minùs, quàm alios, ipsos etiam Apostolos, qui & omnia reliquerant, & quæ ad pedes suos ponebant credentes, vel largis absumpserant eleemosynis, vel ab hostium crudelitate per rapinam ablata amiserant, ad inopiam fuisse reductos, manifestum videtur? Porro quàm ab illâ in Deum tantummodo reiectâ spe, quàm tu illorum exemplo, quod nullum habes, persuadere conaris, Paulus abesset, labor ille futurius, quo manus miraculorum potentes exercitæ non ei solum, sed & illis, qui cum ipso erant, ministraverunt, satis loquitur. Quid verò, quod ad spei rationes attinet, inter coactū Act. 10. è confutis pellibus lucellum, & corrogatam mendica- n. 34. tione stipem differat; quia per me satis non expedio, à te, si docueris, libens audiam. Ac de Paulo satis. Quid de reliquis Apostolis? Sanè veteri Hebræorum more pias mulieres fororum nomine circumducebant, quæ illis ministrarent, quas rogatas fecisse, vt minùs certum, ita verosimile videtur. Porro quum in longinquas, barbarasque prouincias peregrinati sunt, nisi perpetuo ac minùs necessario miraculo, vltro, qui exciperent, hospites occurrisset, antiquis fidis que Historiarum monumentis doces, prudentiùs mendicasse credam. Quid enim aliud facerent, si extrema illos admoneret necessitas?

XL.
*An in suprema necessitate in-
tum sit non
mendicare.*

Quæro enim ex te, Castalde, quàm demum validè Dissert. argumentum, quod ab hac duxerat Nigronus, refu- n. 77. taueris? Audio equidem præclara de Virginitate Anim. disputantis. Ambrosij verba, quasi & tu ex illâ formu- XIII. lã viuas: *Quam nec natura suis inclusit legibus* (quasi verò p. 127. voluntaria Christi amore mendicatio intra naturæ po-

XLI.
*ut mori pro
tuenda Vir-
ginitate.*

moerium proueniat) & è cælo accersuit, quod imitaretur 120. 1 in terris. Verissimè, sed non in rem tuam dixit melleus 121. 123 meus Antistes; tanta enim Virginitatis dignitas, is eius 122. 123 est splendor, & amplitudo; vt vitæ ipsi præhaberi pos- 123. 123 sit. 124. 123

fit. Ob eamque causam & Casimirum regium, ac sanctissimum iuuenem & Robertum Nobilium Vaticani Senatus flosculum, quod repudiatis Venereis medicis, Virginitatis victimæ conciderint, omnis admirabitur posteritas. Vnum verò aliquem hominem, ne mendicatâ stipe supremam depellat necessitatem, labentemque animam retineat, emori velle, an sapientes laude dignum iudicaturi sint, ego vehementer ambigo; & si datâ tabellâ in suffragium mittantur Theologorum tribus, vt ego autumo, sine reprehensione non faciet. Inscribi cuiusquam tumulo cum laude posse *Malo mori, quàm mendicare*, vt addi potest: *Malo mori, quàm sedari*; quum Christum mendicantem viderim, haud facile credam. Et potuit quidem de re ipsâ luculentius disputari; nisi tu me clanculum irrideres, vt qui ab hoc supremæ necessitatis periculo, & promptâ piorum hominum liberalitate, & mutuo ab amicis ære, si lentior illa fuerit, te noueris vindicare, quod hominis prudentis, sed qui à prærupto illo, si hominum iudicia sequimur, altissimo quidem, & quo altiùs nemo possit eniti, Christianæ paupertatis iugo, in quo Francisci soboles firmis hæret vestigiis, longiùs adhuc absit. Moneo tamen, si Angelorum more modòque (quando quæ de Virginitate scripsit Ambrosius ad Paupertatem pertinere vis) viuere tibi votum est; Tobix perductoris exemplum imitari tibi per me solutum esse; qui *cum cibo inuisibili, & potu, qui ab hominibus videri non potest*, vteretur, videbatur quidem *manducare & bibere*: sed non ultra visionem illa erat manducatio. Nobis tam felicibus esse adhuc non licet. Paupertatē verò non mendicantem, humano ingenio comprehendere non posse tam falsum est; vt eam Demetrius, è Cynico grege nescio quis, palàm fuerit professus. Sed iam mihi te irasci ve-reor, quasi odiosè atque inutiliter disputanti.

Seneca
De V. B.
cap. 18.

Anim.
XIII. p.
131.

Quæro igitur postremò ex te Castalde, Cur *odiosum & inutilem laborem* asseras esse de vtriusque familiæ paupertate disserere? an vt sua cuique constet honestas,

XLII.

Castaldi
luculenta in
societatem
iniuria.

stas, suisque bonis, quæ Deus contulit. *sine Satana & cursu malo* fruatur? Laudo consiliū: Sed non hoc agis; verum ut quæ in Societatis dedecus effutiisti, decumano cumules contemptu. Cum enim, ut non mendicantem mendicanti esse preferendum conficeres, Societati exilem ac nullā propemodū esse doceres, nōsque de illo, in quo nos Deus cum aliis plurimis collocavit, deiceres gradu, totā illā Animadversione XIII. cōtentiosissimè laboraveris, tandem ut indignos, qui comparemur, abiicis, & populi voce, cui Diuinam auctoritatem inesse vis, seuerè damnas. Hoc enim uerò est, contemptim calce appetere, cui infracto colapho iniuriam feceris, quasi viribus imparem, nec satis dignum, quo cum congrediaris. Pro quā iniuriā Deum enixissimè precor, ut bonis te multis, magnisque auctum, & mactum velit.

Anim.

XIII. &

XIV.

XLIII.
De Ignatii
Paupertate
conclusio.

Quare, ut rem in pauca contraham explicarā Paupertatis naturā; de quā fusiùs adhuc disputari posse non dubito, subtili Philosophorum more ferram eandem assiduè reciprocantium; Ego sanè non video cur Ignatius, qui ad eam, quam summam esse paupertatem Francisci, atque Minorum exemplo semper arbitratus est, destinatione animi ferebatur, quāque imitari studuit, ab eā, quam tui Ordinis sanctissimi viri orserant, de quā etiam nunc, an primas obtineat, disputari posse vides; ita allici potuerit, ut quæ tam diu fuerat meditatus, obliuisceretur. Adde eam illi placuisse paupertatem, quæ suscepto vitæ instituto maximè congruebat, quam si vestram fuisse arbitratus esset, dubio procul imitari eam non piguisset. Quare cum eam destinatis minimè idoneam crediderit, cur eius splendore, quantumcumque is demum sit, de quo nihil detractum velim, etsi laudationem eius me iusseris instituere, habeo aliquid, quod declamantium bono his, quæ concessisti, addere possim; cur, inquam, a susceptis cogitationibus, quas oppidò nobilissimas fuisse res ipsa loquitur, potuerit auelli, ego sanè non video.

Quæ.

Quæ quum ita sint, quod tu Castalde vaticinando fieri potuisse dixeras, id validissimis rationibus verosimile non esse demonstraui Nigronus, quod mihi hac Interrogatione tibi fuerat probandum.

INTERROGATIO DECIMA SEPTIMA, DE PERFECTIONE INSTITVTI Societatis.

Ignatium perfectissimam Religionis formam sequutum fuisse, atque adeo ab eâ, quam animo destinauerat, aliorum obiectâ sanctitate, descuiisse, minus probabile esse; quod Nigronus dixit, & Castaldus negauit, verissimum esse demonstratur.

Anim.
XIV.
p. 142.

Anim.
X. p. 86.

OGIS me, Castalde implacabili tuâ Societatem obterendi acerbitate, ad hanc instituendam Interrogationem; ais enim (& egregiam in nos beneuolentiam non semel profiteris) Societatem nostram, quoad maximam sui partem, quæ omnino firma non est, & expulsionem obnoxia, nouissimum præ cæteris in Ecclesiâ Dei locum obtinere, inferiore etiam Equitibus Ierosolymitanis: aliâque multa ibi congeris, aut alibi spargis, quæ tuum in nos animum manifestant. Vincam te, si non aliâ re, animi certè moderatione. Neque enim ego huiusmodi de vobis dicam, neque anxie quæram, quid in tuos dicam,

P p

quos

I.
*Excusatio
susceptæ dis-
putationis.*

quos summis ornare laudibus & cœlo tollere desidero. Arbitror tuum Ordinem illustrissimum esse in Ecclesiâ Dei, ac perfectissimum institutis, legibus, moribus: Patierisne Castalde solum non esse? ut in pluribus vincat, in quibusdam etiam vinci? De illo usurpari posse: *Non est inuentus similis illi?* Eccl. 44. quæ laus ita singulis sanctorum propria est, ut tamen communis omnibus esse non desinat? Sed

II. *Quæro ex te, quæ tibi caussa fuerit, tam contemprim de hac familia loquendi, quæ de vobis semper honestissimè sentit, ac loquuta est? Nam si Nigronus aliquid dixit, quod minùs vobis arri-deret, abstinuit ille, omni verborum acertitate, nec extra causam dixit. Diuinaveras tu quidem potuisse Ignatium allici tui Ordinis ornamentis; quid faceret Nigronus qui rem, cuiustu probabiles causas ex rerum possibilium coniecturis venabaris, quum exploratò falsam haberet quas tu verosimiles eius probationes arbitraberis, nullâ niti probabilitate demonstrabat? Sed non hîc querelarum tempus est. Age enim,*

III. *Quæro abs te, an rosam vltimum in florum Repub. locum obtinere dicturus sis, quòd magnâ sui parte spinis horreat, illique Cyclaminum sis præhabiturus, quòd de subito, vix, aut ne vix quidem editis foliolis, floreat. Hoc ideo quæro, ne despue-
re pergas, qui statim à primo tyrocinio publico ritu non profitentur. Quæro inquam, putēsne nobilissimos Equites Ieroso ymitanos, quæ illorum humanitas est, accusationi tuæ subscripturos, viros militares, quique armorum tractatione peregrinos tutari soliti, aut ægros hospitio magnificè excipere, interioris caritatis opera, quibus salus animorum quæritur, ne attingunt quidem? Sacros Regalarium Ordines adedò inclementes aut inurbanos fore, ut nos à consortio etiam summæ perfectionis ex-
plodant*

plodant? Adeóne angustum est Christianæ virtutis culmen, ut ubi sui vestigium posuere, neminem alium velis consistere? Hanc ego virorum vitute atque sapientiâ clarissimorum, qui Ordinis tui lumina sunt, mentem ut esse credam, nunquam adducar. Si qui sunt, quod nolim, quibus tua ista probeatur acerbitas, eos ego & leuissimos esse homines, & nullius pretij puto. Sed age interrogo te, an Socios nostros omnes, etiam nondum solemni ritu professos, Religiosos verè, & nunc esse, & olim semper fuisse reris? Quidni? inquis; aliter enim mihi integrum mihi opinari non est. Hoc ideo mihi à te dari volo; quia vereor, ut satis intelligas, in quo sita sint Reipublicæ Religiosæ ornamenta, quæ quasi verò ex reciproca traditione atque stabilitate petenda essent, (quod falsum esse in loco euincam) ubi illa tibi deesse videtur, tenuia admodum esse pronuncias.

Dic ergo, Castalde, rerum dignitas, atque perfectio, an non tibi ex fine intimo videtur petenda? Negari non potest ab homine Philosopho; ab extraneis enim res constitui, dicere, omnino Philosophiâ esset indignum. Benè. At finis potuitne amplior, ac dignior aliquis excogitari, quam is, ad quem Christus Dominus omnia sua retulit, Patris scilicet Dei gloriam quàm amplissimam, & hominum salutem? Minimè gentium. Perge. An ignorabas id vnicè Ignatio propositum fuisse, quod ipse in Regulis testatur, quod Pontifices amplissimis atque honestissimis suis Bullatis Diplomatribus tradiderunt? Hoc enim verò nescisse videris. Verumtamen hoc te scire decuit; tum meminisse, quæcumque Religiosæ familiæ mixto ac propterea contemplatiuo actiuoque vitæ genere agitant, (quod Prædicatoribus, & Minoribus, cæterisque Mendicantibus semper honestissimum erit,) eas adeò perfectionem destinatis suis promouisse, ut altiora petere non possint? Hoc ex Theologo didicif-

I V.

*Honestas
rerum à fine
est petenda.*

Vile
Suarium
tom. 4.
de Relig.

V.

*non à solâ
stabilitate.*

se te, ne credam, facit tua illa ratiocinatio, quâ Perfectionem ex omnimodâ stabilitate definis, quæ perfectò ratio ab illo afferri non potuit, qui vnâquamque rem tum ex fine, tum ex viis, quibus ad ipsum fertur; quæ duo ab ipsâ, quam tu vrges, stabilitate multum absunt, nouit æstimare: cuius autem prudentiæ fuerit, Religiosos eos, qui *Profectum animarum in vitâ & doctrinâ Christianâ, & propagationem fidei præcipuè intendunt*, vt cum Paulo III. Pontifice loquar (cuiusmodi esse Religiosos nostros, etiam nondum solemnis Professionis sacramento adactos, nemo inficiabitur, qui res nostras, & quæ de illis à Pontificibus Iulio & Gregorio sancita sunt, vel summis labris attigerit) Equitibus Ierosolymitanis, cæterisque quibuscumque minùs nobiles caritatis actiones ex instituto profitentibus, contemptim posthabere? Vide ne eam à te prudentiam ita requirant sapientes viri, vt illorum reprehensionem obiectâ, quam ex Lessio emendicasti, non omnimodâ stabilitate, effugere minimè possis. De quo sanè Lessio, (vt strictim id regeram) nescio quid tibi velis illis verbis *Nec mentiri me facit Lessius*; quem enim vnquam fecit ille mentiri? Sed tu Grammaticos contemnere didicisti, indignumque arbitraris Animaduersiones tua sub Donati regulas mittere. Sed redeo. Huius, inquam, Auctoris placitum tibi opitulari nequaquam potest: Etenim, quum ea, quæcumque demum sit, non omnino professâ stabilitas, nihil de essentia non modò Religiosi status numquam imminuerit (quod absque accusatione temerarij erroris in fide post geminum Gregorij XIII. oraculum, nemo possit affirmare) verum etiam statui perfectissimo, in quo Societas cõsistit nihil detrahat; nã hi omnes, quos tu despicias, verè Societatis Religiosi sũt nihilominus, quàm sint Professi ipsi siue nostri, siue cuiuscũque alterius Ordinis; ego certè, nõ rerũ nostrarũ affectu, verum ad temeritatis notã vitandã, tecũ, Castalde, sentire non auderem. Quid enim? Negabisne illos,

Anim.
X p. 86.
& deinceps.

In primâ
Bulâ
confirm.

VI.
quæ ad
sentiam
Religiosi
status
non
pertinet.

Anim.
X p. 87.

In Bul
lis quan-
do fru-
tuosius
& as-
cendite.

lb. p. 86.

illos, quos tu eiectioni obnoxios, nescio, honorisne, an contumeliæ causâ, sæpius appellas, Religiosos esse? Id verò nescire non potes. Idque perfectissimè atque absolutissimè? ne id quidem potes, nisi Pontificum decreta conuellantur. Negabis Religiosos esse Societatis? hoc verò esset insanire. Negabis Religiosos Societatis salutem animarum, quod diuinorum diuinissimum opus appellauit Dionysius Areopagita, sibi procurandam suscepisse, ad eamque rectissimis viis tendere? Ne id quidem integrum est homini, qui Ecclesiæ auctoritatem eo habeat loco, quo apud te esse non dubito. Non igitur inficiaberis eius Ordinis illos verè atque absolute Religiosos esse, qui & altissimum atque maximè diuinum finem cùm sibi propositum habeat, ad eumque aptissimâ viâ gradiatur, in summo perfectionis Religiosæ genere versetur. Quî ergo tam animosè (danda est venia veritati, quæ vltèrius dissimulari non potest) eos Equitibus Ierosolymitanis, viris militaribus, quos ipsa laudatissimi instituti professio ferocior ab altari, & sacris submouet, posthabendos iudicasti? Nolo grauiùs vrgere, quamquam te possim adhuc accusare; Cæterùm ne illâ tuâ, quam tantopere amas, stabilitate, in hac tuâ falsissimâ opinacione amplius obdures,

Ibid.

Quæro ex te, Castalde, an seruitutem nullam perfectam esse arbitreris, in quâ dominus tradenti se perpetuam in seruitutem seruo, vicissim fidem non obliget, nunquam se illum manumissurum? Quis vnquam ita opinatus est? Ergone nulla seruitus perfecta est, nisi quæ ita perpetua est, vt neque à domino solui possit? Quid censes, Castalde? nullam esse? Non ergo perfecta seruitus in populo Dei, in quo serui omnes ante perforatam auriculam, certis quibusdam temporibus necessariò manumittebantur ex lege; neque quisquam ostender, illos ipsos iam stigmaticos manumitti à dominis non potuisse; sed ad manumissionem iure repetendam post ritus illos, nullam illis actionem, ius nul-

VII.

Perfecta
seruitus manumissionem non
postulat.

VIII.
Vinculum
quodcumque
solemnne
solui potest
ab Eccl. fia.

lum superfuisset. Quod sanè quàm simillimum est nostris in hominibus; qui venient se vitam acturos, mortemque obituros in Societate; quæ absoluta & perfecta sui traditio est, postquam nullo iure libertatem repetere possunt, nullamque ad illam ampliùs actionem habent. At verò, inquis, reciproca traditio ista non est? Quamvis ea non esset, non ideo Religiosæ servitutis statum conuelli est necesse; illa tamen aliqua est, donec Societas id sibi è re suâ esse iudicabit. Sed quæro ex te, Castalde, an vinculum aliquod tam arctum Religiosæ servitutis fabricaturus sis, quo homines solui non possint ab illo, penes quem rei Christianæ arbitrium esse voluit Christus, cuique olim dixit: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis?* Quidquid olim opinati fuerint viri magni, postquam solemnitate ab Ecclesiâ superadditam esse Pontificum oraculis palam factum est, nullum tale vinculum nequi posse, res est adeò clara, ut non nisi disputandi causâ in dubium possit reuocari: Cuius ego veritatis consequens esse confirmo, nullam, cuiusmodi tu optas, stabilitatem firmari posse. Si enim votorum quorumcumque non solemnium vincula soluere posse Pontificem certum est; & solennitas omnis ab illius arbitrio penderet, poterit profectò etiam solemnia Professorum vota relaxare, si è Republicâ, aut hominis alicuius salute, id esse iudicabit. Non igitur illa omnimodam habent stabilitatem. Negas? Atqui eam ob causam simplicia nostrorum Scholasticorum ab eâ tibi laudatâ stabilitate arcebas, quod solui vincula eorum possint; à quo verò possint, stabilitatis parum interest. Satis stabilia sunt, Castalde, quæ semel homini iniecta, ita totum complectuntur, & continent, ut nullâ, aut quòquam progrediendi, aut se commouendi facultatem illi reliquam faciant, cuiusmodi hæc scholarium nostrorum esse cum verbis ipsis, quibus Sacramentum hoc dicunt, tum Pontificum decretis palam fit. porro cum de rerum perfectione agitur, eâ ab extremis, quæque externo illi accidunt nutu, arcessere, an hominis philosophi sit, tu pro tuâ prudentiâ videris. Verum hæc te, aut

Matth.
16. cap.
unicum.

Anim.
X. p. 87

tom. 4.
de Relig.

per otium docere, si nescis, aut fateri cogere, si dissimulas, longioris otij res est. Et verò teque à turpi lapsu, meque ab hoc qualicumque labore liberasses, si Suarium argumentum hoc totum diligentissimè absolute legere non piguisset. Quare abeamus hinc, & de singulis votis agamus.

Ibid. &
Anim.
XIII.
p. 123.

Interrogo te enim Castalde, quidnam tandem in voto Castitatis, quo ante solemnem professionem obstringimur, ad perfectionem desideres? Audio, ut matrimonium ratum non consummatum dissolvat; nam nisi hoc faciat, iam tibi euiluit. At quid hoc ad absolutam Religionis perfectionem addat, ego sanè, quàm sum tarditate, non intelligo, & à te velim edoceri, quod antequam facias, quæ mihi, alia omnia sentiendi sint causæ, tibi exponam. Mihi enim aliqua exploratissima sūt, quæ tuam hanc sententiam funditus eradicant. Primum vim illam soluendi matrimonij voto non inesse, & Religiosum statum per votum perpetuum emissum in alicuius manus, & acceptatum constitui; quod tu nō negabis: Tum vim illam Ecclesiæ auctoritate votis solemnibus Religiosis esse superadditam; nam eam posse voluit Christus; cuius etiam in ipsum naturæ ius, quo matrimonij vinculū adstringitur, imperium est, quod tu quoque non diffiteris. Demū votū simplex pari modo apud Deū obligare, ac solēne, quod tradidit Cælestinus III. Cū igitur solutio illa matrimonij rati, nec voto, nec, qui ab eo constituitur, Religioso statui intrinsecus quidquā afferat, perfectionis, nam & voto, & Religioso statui extranea, extrinsecus res est; quid causæ tibi fuit, ut votū, quod solēnitatē sibi omnino intimā nō habet, ultimo loco collocares, ac veluti, in ordinē redigeres, ceteros votorum ac Religionū novus? Si te interrogem, quis te constituit iudicem? quid responsurus es? Cæterum quid illi desit voto, quod totam sui *obiecti*, quantum quidem vouēti iā integrū est, amplitudinē complectitur, quodque homines ad supremam absoluti operis perfectionem perducit: Faciam, quod facere potest, Ecclesiam

nouā

IX.

Votum castitatis perfectionissimum in Societate Iesu.

c. Rur-
sus.

X
solemnitas
voto exter-
na est.

nouâ sanctione vim illam soluendi huiusmodi voto indere, & de non solemnî reddere solemne; credēsne aut maiore eos, qui suscipiant, obligatione teneri, aut amplioris veluti operis arbitria relatuos à Deo? Ais? non puto te hoc dicturum; quid enim difficultatis operi accreuit? Et quis vnquam meritum dignitatēque operis ab alienâ voluntate suspendit? Negas? Idem igitur hoc modo simpliciter vouens, ac solemniter vouens facit. An tu, Castalde, equo generosissimo ex regis phaleris roboris, & generositatis aliquid accedere dicturus es? Additur quidem ac circumponitur dignitas aliqua extima, quæ non tam reapse, quàm vanâ hominum opinione celebratur; quâ si careat, non ideo minus aut cursu, aut saltu, aut robore animi membrorumque equus valebit. Vt verbo dicam: vbi votum castitatis, & amplissimum, & religiosâ stabilitate perpetuum ex se est; tum illi addi ad perfectionem nihil potest omnino: quam ob rem vide, an quæ de nostro simplici, sed Religioso castitatis voto à te dicta sunt, satis tutò, atque exploratò dicta sint.

XI.
Paupertatis
votum
perfectū in
Societate
Iesu.

Quæro iam ex te de voto paupertatis quid sentias? Diserte, inquis, scripsi exile videri. Vellem, non fecisses, quia vt dictum diceres, his erroribus captus es, quorum & nulla tibi supersit excusatio, & verò, nisi integrum tibi à scelere atque calumniâ animum integrum esse scirem, mendacia appellare non dubitarem; ais enim, cogi non posse ad deponendum dominium rerum suarum Religiosos nostros non professos, cuius tui dicti contrarium legibus nostris, vt Interrogatione secundâ demonstrauius, non vno earum capite cauetur. Sed de hac tuâ exilitate iam videamus, quæ inde à te ducitur, quòd vouentes retinere possint rerum suarum dominium; (nam cogi non posse, quod alterum tibi erat caput exilitatis, amplius dicturus non es) quam rem tu cum perfectione Religiosæ paupertatis ita demm credis consistere posse, vt illam tamen atterat, ac valdè reddat exilem,

Anim.
13. p. 123.

Ibid.

exilem; nam exilis paupertatis votum esse ego intelligo posse, sed votum exile, quod Religiosum constituat, quid esse possit non intelligo. Neque enim puto votum illud, quod suam vi reliqua inter, Societatis scholasticos verè ac propriè, ac nihil minus quàm Professi cuiuscunque Ordinis, Religiosos facit quod de hoc sine temeritate negari non potest, exile dici debere; Nam si nostrorum Scholasticorum Paupertatem eam, quam nos professi colimus, aliquanto inferiorem esse diceres, non ego tecum de re manifestam disputarem. Verum quia exile illius votum tibi videtur, non exilis mihi tecum, ut potè falsitatis hac in re compertissimo suscepta est disputatio. Aio enim te falsò hæc iactare; non enim exile illius est votum Paupertatis, sed amplum, & Religiosis hominibus nullam ex parte indignum; quamquam perfici deinde non negem. Aio, inquam, exile non esse. Quid enim? an minus ligat? an minus constanter, quantum ad vouentem pertinet, validè, diuturnoque tempore coercet? At hoc, quidquid est rei supra profligatum est. Exilem autem esse paupertatem non abdicato illo dominio tam verum est quàm exilem esse castitatem in Religiosis coniugibus post consummatum matrimonium solemnè ritu professis, quos dominium inuicem suorum corporum retinere certissimum est; quid? abnuis Castalde? Fac ergo solui utrumque voto, liberamque utrique fieri ab Ecclesiâ coniugalia iura repetendi facultatem; liberine erunt ut iterum nubant, ac maritentur? In hoc certè non dices, quia si diceres, & primus, & pessimè diceres. Dic, rogo te Castalde in Virgine Deiparâ exilene castitatis ac virginitatis votum fuisse credis, an verò quàm amplissimum? hoc secundum placet; nam illud prius homini pio ac Virgini maximè addicto, quem te esse credo, placere non potest. At Virgo corporis Ioseph potestatem ac dominium habuit; erat enim verissimè coniux. Non igitur dominium alterius corporis, cuius usus omnino sit interdictus, castitatem exilem reddit.

XII.
Cui dominium nudum non repugnare exemplo B. Virginis probatur.

quum tamen etiam illa traditio quædam sit quæ Deo fit per votum, eorum omnium quæ ad Veneream pertinent voluptatem.

XIII.

¶ r. e. one

Age rursum: Illudne tibi votum exile videtur, quod ad perfectionis acquisitionem perfectè conducit? Nequaquam inquis, neque enim à te docendus sū Theologia rudimenta, paupertatem scilicet non perfectionem, sed viam ad illam censeris, neque propter se appeti posse, sed ut instrumentum alterius. Gratias ago, quod me de his interrogandi onere liberasti: iā enim interrogo, si dominium, quod retinere possunt nō professi scholastici Societatis, nec perpetuum est (nam id ad aliquod tempus illis permittitur) nec proprii arbitrij: (nam ad alterius nutum se abdicaturos vouent) nec sollicitudinem affert (nam vsus & administratio alienæ eidem subiacet potestati) quid demum causæ fuit Castalde, ut tam contemptim de huiusmodi nostro voto loquereris? quid si antiquos & sanctissimos Monachos, quos ut magistros omnis Religiosa posteritas suspexit, ac reliquos inter Hieronymum, dominium

XIV.

rursumque
veterum
Monachorum
exemplo.

Seminitarum villularum quæ barbarorum effugerant manus, & parentum communium census cum Pauliniano fratre retinuisse doceo? Sed hæc enucleare loci huius nō est præferim quum præter nostri Ordinis viros longè doctissimos, præclarā cum laude id fecerit Basilii de Pōte. Pergamus igitur, sed prius obsignemus locum istum Theodorici Coloniensis cancellarij aureā planè sententiā, *Magis nocere Religioso vsus peculij sine proprietate, quam proprietatem sine vsu.*

Epist ad
Pammachium

XV.

Obedientia
Societatis
absolutissima
omnino.

Quæro ex te Castalde, cur de obedientiā, quam absolutissimam suis omnibus numeris profiteamur, quæ est gloria nostra, & honorificentia, ita enim loqui iuuat, populi nostri, negotium nobis facessere voluerint, exilitatem eiusdem obijciendo? Mitto errore te lapsum turpissimo, quasi verò cogi non possint non professi ad rerum abdicationem. Fac ita esse, ex nōne hoc capite, si exciperetur, ad eò tibi statim

Carth.
opuscul. de
reformatione
Claustralium.

Anim.
X 11. p.
123.

ibid.

attenua

attenuatur obedientia, vt illam exilem dicere non verearis? Ergo Religiosissimos Monachorum Ordines, qui obedientiam iuxta regulam vouent, cum multa profectò sint, quæ illis à maioribus non possunt imperari, continuò exile obedientiæ votum habere definis? Non ego hîc disseram; de obedientiæ, quam profitetur Societas, amplitudine, ac dignitate; Res est adeò illustris, vt quamquam te rerum nostrarum valde incuriosum fuisse videam, tamen vel ex inimicorum incommodis sermonibus, quæ de cæcâ obedientiâ nobis inculcantur, cuius tuendæ causâ iusta sæpè doctrinæ arma fuerunt induenda, auditione aliquâ te accepisse non dubito; sed eam hîc non virgeo. Illud vnum quæro ex te, Castalde, an exile putes votum illud, quo obligamur ad ea omnia, quæ siue ad propriam perfectionem, siue ad proximorum salutem spectantia imperare nobis possunt Superiores, eo imperio, cui qui non paruerit, grauissimo se scelere obstringat? Audi quid Constit. part. 9. cap. 3. §. 20. habeat lex: *Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societatis finem perfectionis, & auxilium proximorum, ad Gloriam Dei faciunt, omnibus precipere in virtute sanctæ obedientiæ possit.* Hæccine exilia sunt Castalde? Si iubeam ire ad Turcas, ad Arabes, in Iaponiam, in Paraquariam, in Canadam, in Marilandiam, voto teneor. Et tu hoc exile putas? Ieiunare, & quidquid austeritatis est, subire si iubeam, voto teneor; & hoc exile putas? Chartis impallescere, Confessionibus audiendis, concionibus habendis, Christianæ fidei rudimentis tradendis immori si iubeor, voto teneor; & tibi hoc exile videtur. Si Oratorio modo hîc agerem, facile mihi erat de amplissimis obedientiæ nostræ finibus disputare; sed non hoc agimus, Castalde; Teneo enim te manifestò; nam ex eo, quod per errorem tibi persuaseras, exilem illam obedientiam dixisti,

XVI.
Nam Ignatius ad finem sibi finem aptissimum elegit me id.

quâ nulla, opinor, potest latius pertinere. An tua tuorumque eadem huic nostræ sit; & me fateor ignorare, & si asseris, credam libentissimè, & verò etiam gratulabor. Neque enim ex aliorum dignitate quidquam nobis decrescere arbitror, quod angusti ac pusilli animi est. Non possum tamen hîc admirabilè valdè tuam Philosophiam dissimulare. Dic Castalde, *Assumpsitne Ignatius vota secundum illum gradum, quem ad prescriptum sibi finem magis appositum existimavit?* His ipsis verbis hoc ultro concedis Animad. XIII. Rogo iam te, negaturusne sis, Ignatium rectè putâsse, atque instrumenta opportunissima suum ad finem elegisse? Non arbitror te, quam ei laudem Pontifices tribuerunt, negaturum. Rursum quæro: An præter propriam salutem ac perfectionem, aliorum salutem per doctrinam & prædicationem, ac fidei defensionem, propagationemque, comparandam ad finem amplissimum, & quo nullus dignior possit excogitari, pertinere putes? Nulla dubitatio. Quum igitur & castitas, & paupertas ipsa per se bona non sint, sed ut instrumenta ad perfectionem experantur; omnis verò instrumentorum laus ex habilitate ad opera peragenda desumenda sit; profectò quæ nobilissimi operis aptissima erunt instrumenta, ea quoque perfectissima censei erit necessarium. Quæ quum ita sint, vides eorum, quæ tibi assumis, contrariam destinationi tuæ consequentiam esse. Quî enim potuit non altissimum votorum gradum assumere, qui quum altissimum finem haberet ante oculos, ea instrumenta (quæ vota profectò sunt) elegit, quæ destinatis conficiendis essent aptissima? Rogo te Castalde, an Horologium aureis compactum rotis (si non materiæ, sed artis certamen committatur) chalybeis coagmentato antelaturus sis? Cur non facies? nisi quia ex Chalybe ductæ rotæ aptiores longè sunt ad munia compactilis illius machinæ, quam ex auro forent, & perfectior illa rota est, quæ viliori quantumvis è materia, destinationi artificis magis inferuit.

XVII.
*Explicatur
 similitudine
 Horology
 rotati.*

seruit. Profligatis, quæ de votorum exilitate obieceras; iam reliquum est, vt acceptis de medio vulgi accusationibus respondeam.

Anim.
XIII.
p. 124.

rom. 4.
de Relig.

Quæro igitur ex te, cur toties de ieiuniis nobis accusationem intendas? Nam Societatis ratio toties à magnis ingeniis defensa est, vt otio abuti, actumque agere nolim. Videre tu quidem poteris, si hæc scire tua interest, quæ locupletissimè disputat Suarius. Et, si ante has Interrogationes nostri de virtutibus libelli prodierint, videbis plusculos ex nostris hominibus durissimo vitæ cultu fuisse nobilitatos; neque tamen ibi animus fuit omnes recensere. Interim, neque tu, mi Castalde, neque vllus vmquam Theologicis assuetus, dignitatem, perfectionemque Religioforum Ordinum, ieiuniis ac reliquâ vitæ duritie dicet contineri.

Anim.
XII.
p. 103.
104.
Anim.
XIII.
p. 121.
122.
p. 186.

Quæro ex te, quæ pagina obiectas; sed dissimulemus calumnias & maledicta de triuio, vt spreta obfolescant.

Quæro tamen, cur vt probum obiicias definito numero Professorum à Paulo III. fuisse probatam Societatem; id enim facis Animad. X. addisque: *De cuius (Societatis) prouentu anceps summus Pontifex Paulus III. haud omnibus quibuscumque (sicut ceteris indultum est) sed paucis tantummodo præscriptis Sodalibus ad probationem, &c.* Hoc enim verò mihi in laude ponendum videbatur. Nam quum eximium, & ad id temporis planè nouum, vtpote ex antiquissimorum Monachorum, & ipsorum Apostolorum imitatione conflatum, viuendi genus attulisset in medium Ignatius; & maximè formidolosa Ecclesiæ essent tempora, visum est ob rei dignitatem paulo diutius probandum. Vis, verbo dicam, Castalde? Societas hæc nostra ita condita fuit, hodièque perdurat, vt per aduersa atque obstantia semper illi fuerit eluctandum; vt contradictores, oblocutoresque experta, docendo, ferendoque peruicerit, atque ad hanc demum amplitudinem dignitatemque, cuius

XVIII.
*Societas nō
cari austle-
riatibus.*

XIX.
*Dissimulā-
tur calum-
nie.*

XX.
*Qui proba-
tam fuisse
Societatem
probrum nō
st.
vt nec de
voti eius
b aliqui-
b dubita-
tum.*

ius illis auctor Deus, non ingloria peruenerit. Cæterum Ecclesiam suam simili à Christo Domino experimento probatam fuisse poteras recordari. Quis umquam vile plumbum Lydio lapide, aut igne probauit? Quis vitrum diutius veluti examini subiecit? Auri hoc est primæ notæ, atque gemmarum optimæ indicaturæ. Tuus ipse Ordo statimne probatus est? Laboratum fuisse à IV. viris, ac præcipue à Caietano, vt suscepta noui Instituti consilia, quæ plerique non satis consistere posse videbantur, Romanæ aulae probarentur, antequam votis annuerit Clemens VII. legi apud Caracciolum in vitâ eiusdem Caietani. p. 194.

XXI. Quæro iam, an ad probrum putes, & contumeliam pertinere, dubitatum olim ab aliquibus fuisse, Anim. X. p. 86.
Laus eius aliqua ex opera fructu. an qui nondum erant professi, habendi essent Religiosi? Magna enim verò accusatio, & quæ multum detrahat dignitatis ac splendoris. Dic Castalde, de ipsâ Christianâ fide, nemone umquam dubitauit.

XXII. Sed operæ pretium facturum me arbitror, si nouissimum, & quem infra omnes Ordines etiam Ierosolymitanorum Equitum, tu Censor Maximus sedere Ordinem iussisti, ad Christi Domini amulum per contentionem comparationemque fructuum exegero. Agamus inter nos, Castalde, & litem nostram ab aliorum Ordinum dignitate separemus. Visne nouissimum hunc, meumque Ordinem cum tuo paululum contendamus, atque à fructibus, quos vterque edidit in Ecclesiâ Dei agnoscamus. Vis comparemus Ibid.
Consequen- tia disputa- torum. Regiones Christianâ fide imbutas? Componamus populos ab hæreticâ insaniâ reuocatos? Videamus quam verus vates olim fuerit Lutherus, quum vobis nascentibus magnum sibi parari bellum dixit? Edamus inuicem Regum Capita sacro fonte abluta? Proferamus vtrimque Imperia à diro schismate Ecclesiae Anim. XII. p. 114.

Ecclesiæ redditæ ? Enumeremus vtrinque Academi-
 as grauissimarum disciplinarum ? Ineamus nu-
 merum eorum, ac non semel centuriemus ; quos ferro,
 flammis, vndis, laqueo, veneno, ærumnis in
 pulcherrimo, aut fidei ferendæ ac defendendæ, aut
 morum castigandorum opere absumptos Ordo vter-
 que desiderauit ? Lustremus Academiæ, sacrarum
 litterarum publica emporia (nam de humanarum
 litterarum Gymnasiis, quæ despui, nulla men-
 tio habenda mihi est) siue ad Orientem, siue ad
 Occasum solem excitatas, apertasque adire, at-
 que sine argento sapientiam emere volentibus ?
 Exhibeamus veluti in Theatro viros sanctimoniâ,
 atque omnigenâ litteraturâ, infulis, purpurâ, sum-
 mæque tiarâ claros, qui ex illis prodire, quorum
 ex vno tantum Romano Collegio nobilissimum
 spectaculum, plaudente Vrbe, superiore anno vi-
 dimus, quique progressi, Religiosis omnibus Ordini-
 bus nouam quotidie sobolem sufficiunt ? Instrua-
 mus multis nostrorum vtrinque hominum volumi-
 nibus in omni disciplinarum genere bibliothecam
 longè celeberrimam ? Experiamur Principum ac Re-
 gum iudicia, ad animi atque conscientiæ arbitria
 ex vtroque viros lectissimos adhibentium : Laude-
 mus Ciuitatum, Prouinciarumque maximarum cer-
 ratim euocantium honestissimas contentiones ? Non
 dissimulemus hostium Ecclesiæ implacabiles iras,
 & odia plusquam Caluiniana ? Quid ais Castal-
 de ? placetne in his aliquid otij ponere ? Quasi verò,
 inquis, hac tua contentione facturus sis, vt nouissimum
 locum in Ecclesiâ Dei Ordo tuus non obtineat, inferio-
 rem etiam Equitibus Ierosolymitanis. Ego dixi. Domi-
 nus, Castalde, sed vide Dei mirabilia, Vult de lo-
 cistis istis, vt cum Origene loquar, vincere gi-
 gantes.

Hom. 7.
 in Nu-
 mer.
 cap. 12.

Quum

XXII.
Conclusio.

Quum igitur Ignatius altissimam perfectionem, cum in ipso fine, tum in ipsis opportunissimis instrumentis sequutus fuerit, quod hactenus demonstraui; non erat, cur quacumque aliorum obiecta sanctimoniâ, ab eâ condendâ Societate, quam animo conceperat, cuiuscunque ineundæ familiæ causâ, desisteret, quod Nigronus dixit, & Castaldus negavit, mihi que hac fuerat Interrogatione con-
ficiendum.

INTERRO

INTERROGATIO
DECIMA OCTAVA,
DE SPIRITVALIBVS EXERCITIIS.

Ignatium spiritualium exercitiorum magisterio à Deo amplissimâ cum animorum fruge nobilitatum, alienum ab eo tractando armorum genere Ordinem expetisse, minus verosimile videri, quod à Sacchino & Nigrono dictum, nequidquam impugnat Castaldus.

VERO ex te, Castalde, an probato solitudinis amore in Carafâ, & Thienæo, reliquisque sodalibus, vt supra Interrogatione XV. vidimus, satis exinde validam Sacchini, & Nigroni, quam ab exercitiis spiritualibus ducunt, coniecturam esse arbitreris? Ego quidem, te ita sensurum non dubito, qui eam petitionem Animad. VII. exuere te putas quum dicas: *Nec deserere oportuisset illud armorum genus ad animas Deo subdendas aptissimum; cum hoc nostræ Religionis munus precipuum semper extiterit. Quare si hoc tunc non fuit, consequens est, ea illi arma fuisse deponenda. At quàm latere vellent Patres illi, vt ne mundus quidem eos vixisse sciret, docuit nos Carafæ gemina Epistola; vt proinde Ignatio, quemadmodum olim ad Montis Serrati arma terrestribus militiæ suspendit, nouum vitæ genus auspicaturus; ita, si vestrum illum*

I.
Non bene conueniebat cum prius à Theatinorū vitâ tradendorū Exercitiorum Ignatiana consuetudo.

Rr

Ordinem

Ordinem suscipere voluisset, ad D. Nicolai postes Exercitiorum libellus fuisset suspendendus. Quis enim illo uti potuissent, si ex Carafa voto ita victurus erat, ut eum mundus vivere nesciret?

II.

Quæro rursus, cur Animad. eadem passis velis in Nigronum incurras, quod dixerit Exercitiorum tractationem magistri esse, non discipuli? Quid hic peccatum est? Immaniter, dices: Nam Christus Dominus omnium Magister, ac dux subditus erat illis. Nam Theodosius Cœnobiarcha futurae prolis, quam spiritualiter Dominus pariturus erat, accepto oraculo, mox ab alio se illico instituendum curauit. Nam Romualdus Marini discipulus fuit. Nam Paulus Apostolus Anania subesse voluit. Recitas deinde non exiguam Hieronymianæ Epistolæ partem de Platonis, & Pythagoræ peregrinationibus sapientiæ causâ. Quæ omnia quid tandem tibi conficiant, non video, quum nihil simile cum hac nostrâ causâ, nihil habeant commune. Quis enim vnquam negauit, posse nos discere, dum viuimus? Et neminem tantum esse magistrum, qui alterius adhuc non possit ope iuari? Plenæ sunt exemplorum veterum, ac recentiorum Historiæ, & poteras illis aliquot adhuc paginas exornare. Quamquam Romualdus, nec Theodosius adhuc erant magistri, quum se in aliorum disciplinam tradiderunt. Et Paulus iussus à Deo erat Ananiam audire, & de Christo Domino subditum quidem fuisse legimus, didicisse autem à Mariâ & Iosepho non legimus, quod tu tamen videris velle. Quid enim disceret Sapientia Dei? Porro sententiolam peracutam, quam ex Ambrosio in medium affers, intelligisne in Carafam, Caietanum, & quoscunque interioris Philosophiæ magisterio nobiles posse torqueri? Ceterum sumamus nobis noui armorum generis, & quidam validissimorum inuentorem aliquem esse, qui illis tractandis plurimos exercuerit, ac secum sub signis habeat, progressurus in expeditionem, quis

Teste
Carac.
p. 111.
p. 59. &
p. 60.

Loc. cit.
p. 60.

p. 62.

quis tibi persuadere possit, cum sub alieno signo merere velle, vbi illorum armorum nomen ipsum adeò esset suspectum, vt quasi Reipub. noxium accusaretur?

Hæc ad confirmandam Sacchini, & Nigroni coniecturam, & ea, quæ Animaduersione VII. affers, refutanda, satis mihi equidem videntur, superestiam, vt de Grauinâ, & Caietano te interrogem.

III.
*Fabulosus
error Ar-
dinghelli
& Caietani.*

Quæro igitur, an nescio cui ArdinghELLO, quem tu Grauinam fuisse opinaris, ex Antonij Scipionis Elogiis scribenti, Ignatium in monte Cassinate, vnius alteriusve Monachi à Præsede assignati ope adiutum, Regulas Societatis scripsisse credas? Tum eidem ex Constantini Caietani M. S. opusculis tradenti, Ignatium nomen dedisse S. Benedicto, & Oblatorum, *Roanam* siue *Tané* vestem nuncupatam assumpsisse, & in Monte Serrato tria vota simplicia ex illorum more edidisse, eaque postea in suam Societatem induxisse? Quæro, inquam, an ArdinghELLO hæc temerè chartis illinenti fidem habeas? Si bene de te sentiens non fallor, non habes. Quâ enim probabilitate primùm dicitur, quùm Ignatius per dies tantùm XI. tradendis exercitiis Ortizio Cæsaris procuratori in Cassinatem montem secesserit? quùm in Constitutionibus condendis totum decennium posuerit? quùm apud nos habeamus libellos eius autographos, in quos diuinas, dies per singulos, illustrationes dum Constitutiones conderet, referebat? At pleraque ex Benedicti placitis, aut illis simillima in eius Constitutionibus leguntur. Quasi verò Benedicti Regulæ, & Constitutiones non omnium manibusterantur, & illarum cognoscendarum causâ in montē Cassinatē illi abeundum, & monachorum doctrinâ animus esset informandus. Rursû, quæ de veste, & de votis dicuntur, ea procul ab omni verosimilitudine dicuntur. Sed iâ dato veluti signo in sanctissimū virum Ignatium incurritur,

IV.
Confutatur.

vt etiam ab Henrico Vanderzype id sit audiendum; quasi verò lapidi ad æternam rei memoriam in Monte ferrato commendatum legeretur, cuius ego viri prudentiam in eo laudo, quòd fabulam narratā sibi recitans, suboluisse sibi falsitatem non dissimulat, addens *si tamen ex vero*; & mira profectò est in hominibus quibusdam fingendi, atque asseuerandi licentia, quum lapis ille Montis ferrati fuisset quidem ibi Ignatium, & arma deposuisse, expiatāque conscientiā rebus humanis nuncium remisisse dicat, de *Roana* autem aliisque ineptiis fileat, quamuis enim lapidea illi frons sit & litterata, non adeo tamen depuduit, vt tam luculenter mentiatur. Quare nisi Ardingellus siue quis alius, antiquarum narrationum legitimos auctores laudauerit, nisi bonæ fidei tabulas codicēsque antiquos protulerit; cum ego nunc fabulatorem esse maximum aio, & somnia narrare proclamo; atque apud præsentēs, & futuros olim, vel leuitatis, & fabulositatis; vel calumniæ, atque sycophantiæ, vt illi magis adlibuerit, reum perago. Quod ideo me facere oportuit ne silentio modestiāque nostrā mendacissimis libellis aliquid accedat auctoritatis.

Quum igitur Ignatius illud armorum genus à Deo accepisset quod eum primā illā clericorum Regularium disciplinā minùs bellè conueniret prudenter à Sacchino, & Nigrono ductā ab illis coniecturā quæ de Ignatianā petitione scripserat Castaldus, oppugnata fuerunt; quod mihi hac erat Interrogatione conficiendum.

In Examine de
verā Religioſā

V.
Admonet
tūque seculum

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA NONA.

DE FALLACIIS NIGRONIANIS.

Nihil à Nigrono dictum confictumque per fallaciam, aut imposturam fuisse in Historica Dissertatione, aut eius synopsi, ideoque earum iniquissimè à Castaldo postulari.

Monitum hîc ego velim lectorem meum earum, quas Castaldus congeffit, fallaciarum plerasque tam ab omni eius Logicæ labis contagione abesse, ut eos recitasse, diluissè sit; quod à me factum est, ne morosè ac putidè Logicum agerem. Consulat æquus lector Castaldum ipsum & à me nihil ulterius desiderabit.

Logicam argumentantis Augustini usque adeo extimuisse olim Catholicos, ut solemni precum formulâ se ab illa liberari, Deum poscerent, detrita fabella est. Sed ego eandem precem necessariæ defensionis causâ, disputante Castaldo, usurpare cogor; adeo enim non quidem sua probantis, sed aduersarij argumenta eludentis, & fallacias abditissimas deprehendentis acuta & perspicax eius Logica est, ut miser Nigronus, eo flante, totus abierit in fallacias & contradictiones; quod & mihi ne fiat, iam vereor, quanquam mihi nullius fallaciæ conscius sim. Eas autem Nigroniano ex agro tam abundè legit Castaldus, ut IV. in *Recollectiones*, veluti in manipulos compegerit, totidem extremis Animaduersionibus. Quare optimum factu fore censui

I.
Castaldus
minus logi-
ce Nigro-
num falla-
ciarum ac-
cusat

si erudiendorum adolescentulorum gratiâ, eas dilucidè hîc proponerem; quum enim plerasque omnes tum in Aristotele, tum in Petris Ramo, & Hispano, cæterisque Dialecticorum rudimètorum antistitibus desiderari sciam; magnam me gratiam à Logicorum Republicâ initurum spero, si illorum in ararium tam diuites manubias, quas ex debellato Nigrono Castaldus retulit, ac præ se in triumphum tulit, ego intulero.

II.
non sine ia-
etantiâ

Accedit emolumentum ingens, quod sibi eius exhauriendæ molestiæ causam fuisse Castaldus ait; ne qui ex hac nostrâ Societate cum fidei atque Ecclesiæ perduellibus gladio verbi Dei coram disputando, scribendove depugnant, *huiusmodi versutiis nunquam profuturis assuescant. Quod ad maiorem Dei gloriam ex caritate sit dictum.* Quàm meliores vestros libros, Bellarmine, Gretfere, aliique viri magni haberemus, si Castaldum audissètis: nam vehementer vereor, ne fallaciis ab illo detectis, quos nunc habemus, scateant. Quare dic tandem aliquid, vt profiteris, *Veritatis magis expressum, ad ipsius maiorem euidentiâ, & disciplinam illorum qui talia agunt.* excidit, opinor, calamo, quia *regnum Dei non possidebunt*, eâdem nimirum elegantia dici potuisset.

Anim.
XXI p.
170. 171.

P 170.
171.

ibid.
P 170.
1. Cor. 6.

III.
Fallacia-
rum obie-
cturum va-
nitas osten-
ditur.

Quæro igitur, Castalde, quas in Nigrono obseruasti fallacias: edicito; nam ego, quidni enim ruditatem meam fatear? nullam inuenio. Tardus enim uerò, inquis, es; ego iam docebo. Discam libenter, ne si aliàs mihi erit disputandum, fallaciosus euadam.

IV.
Prima de
potentiâ ad
actum

Prima, eâque ingens, & capitalis. Ait me argumentari à potentia ad actum; qui tamen numquam hoc dixi, sed probaturus Caieranum Venetiis fuisse, validissimâ tunc ratione (neque enim id tēporis Traditionum moles excogitaueram) comprobaui; quia Caietanus excurrere solitus erat huc illuc; ergo potuit & Venetias excurrissè: cui secundum consequens per fallacissimam fallaciam ipse attexit. Ergo excurrit, quasi verò id necessarium esset homini illam Venetam excursionem per hanc potentiam probaturo,

Anim.
XXI p.
171. 172.

qua.

que certè iniusta vexatio est: immo ad quoslibet hac fallaci opinione imbuendos nouâ & maiori versutiâ in Indíce apposuit illam, vt omnibus innotesceret. Audi Aristoteles nouum elenchum.

P.173. Secunda fallacia: dixit Caietanum à suâ Ecclesiâ diebus Natalis Domini abfuisse, & hoc inconueniens reputari. Proh fallaciam: quantum hîc fucum lectoribus facit homo nigerrimus!

V.
Secunda, &

P.174. Tertia & immanis. *Tempus scrutatur & moras Venetæ perfectionis & commorationis.* Quandoquidem ego neque præfiniti temporis neque moræ fecerim mentionem.

VI.
tertia, &

174. Quarta ait: è *Theologo nouus nauta* Adriaticum hyeme commodè traici non potuisse à Caietano, qui *imperabat ventis & mari; silere faciens fluctus eius.* Hic enim vero vapulare debet versipellis hic homo.

VII.
quarta, &

174. Quinta docet, anno xxxv i. deprehensum à Caietano Ochinum, quod ipse excogitauit, vt illum Neapoli affixum habeat, laudatque Caracciolum, quasi id dicentem & Tufum, quum tamen hic fileat, ille verò manifestè doceat à trigésimo sexto ad trigésimū nouum elapsum tempus ab obseruatione ad deprehensionem Ochini. Hîc vnum bonâ Castaldi cum veniâ adnoto, Caracciolum sic loqui: *Initium detegenda impietatis à nobis factum anno scilicet XXXVI.* quod satis liberat fidem Nigroni, si in Synop. n.8. anno eodem dixit deprehensum: (Nam detegere impietatem, ac deprehendere, homini illi semigrammatico idem fuit.)

VIII.
quinta, &

175. Sexta, quum ego *distributiue* dixerim potuisse initio anni Venetias migrasse Caietanum, quasi X. menses Neapoli abfuerit, sic per euidentissimam fallaciam argumentatur. *Aut abfuit X. menses, & hæc brevis excursio dici non potest; aut si vult esse aliquod breue tempus, assignet, & tunc ostendam nec in eo quidem colloquium esse potuisse.* Disce lector immanem nigri hominis versutiam.

VIII.
sexta, &

Nigt. in
Synopsi.

Septima

X. Septima partitur, immo perdit menses, ut exclusis par- Anim.
 septima, quæ tibus, totum excludat, quæ est fallacia maxima. XXII.

omnes Chro. Oâtaua, Quærit de negotiis parua familiae, de qui- p. 176.
 notaxim bus ab Angelo ipse nequaquam edoctus est. 177.

speclant, & X I. Nona ait nostrorum famam in Gallias, Hispanias- 178.
 Oâtaua de quæ tunc non peruenisse; qui tamen Romæ professi
 negotiis, & fuerant. Probat, quia Neapoli in ipsâ incogniti erant:

X II. Laudatque testem Caracciolum, allatis verbis: Pleri- p. 223.
 Nona de que omnes vix de nomine, aut ne vix quidem Patres no-
 fama, & stros, nouique Ordinis institutum nouerant. Et hæc qui-
 dem fallacia est, Historicum pergrauem Ordinis alle-
 gare, quasi seriò hæc dicentem; qui modo quodam di-
 cendi illa scripsit; qui modus nobis familiaris est; nam
 & ego paulo ante dixi Caietanum per eos menses
 Neapoli in nullo fuisse occupatum. Quod scio te secus in-
 terpretari.

XIII. Decima ait pugnare cum bonis moribus Ignatij, Anim.
 Decima de vt ignotus hospes in hospitium incognitum, non in- XXII.
 ingenuis uitatus se se intruderet, quæ fallacia est: Nam Ignatius p. 176.
 Ignatij mo- olim dormiuit in Porticis (sic enim in utrâque editione p. 179.
 ribus. habetur) S. Marci. Quare iure queri possum, qui non
 modo coniecturis & opinionationibus, verum etiam fictio-
 nibus adinventionibusque insidiosè infestor, quasi verò di-
 cendum sit.

Ferte arma viri, date tela, scandite muros.

XIV. Vndecima, nimis subtiliter distinguit moram ab p. 180.
 Vndecima aduentu; quasi verò aliquid interesset inter hæc duo:
 de aduentu, Quum venisset Venetias, & quum moraretur; quod accu-
 & morâ. ratè scribentes insuper habent: Satis enim constat,

qui hospes moratur, aliquando venisse, & hæc fallacia
 impietatis viciniâ laborat; nam Matthæus docet Cen-
 tutionem iuisse, Lucas pueros ad Christum misisse,
 quod componit Augustinus, & huiusmodi plura ego
 affero exempla, quibus docti Historici has temporum
 minutias, & loquendi formas putidas minùs obser-
 uent in posterum. Et recordari illum oportuit Am-
 brosij verba: Nec discordant Euangelistæ, quando concordat
 mysterium:

X V.
 Ambrosius
 minùs ad
 rem appel-
 latur.

Matth.
 8. Luc. 7.
 lib. 2.
 De con-
 cord.
 Euang.
 c. 20.
 Anim.
 XXII.
 p. 185.

lib. 10.
in Luc.

mysterium. Quibus tu addis: *Et hinc impugnandi sumere occasionem, lubricam tantummodo mentem indicat oppugnantis*. Quasi verò, Castalde, quum de veritate non constat, à diuersitate narrantium argumentum eruere falsitatis, perfidiosum sit. Si conuenientia testimonia non sunt, an non perfidia proditur testium, vt habemus in Euangelio? an tuam hanc fabulam mysterium dices, ne Ambrosium laudans, extra chorum saltare videaris? Nusquam discordia est sacro inter Historicos, quæ si esset, alter eorum mendacij manifestus haberetur; nam veritas vna est. Quid igitur ad rem facit obuiam omnibus eruditionem ostentare? Probandum fuerat non discordare, quas contrarietatis Nigronus arguerat, narrationes, quod ille verè, & acutè fecit. Sed perge:

Ibid.

In Epi-
stolâ
§. 15.
p. 242.

Duodecima fallacia est. *Me allegat, quem semper ablegat* (iam rasis ludis in antithetis) *Caracciolum laudat, cuius dicta eius ratiocinationem explodunt*. Verum, Castalde, neque hîc fallacia est, neque tu argumentum Nigroni eludis. An non dixisti ab initio anni Venetias excurrisse Caietanum? An non dixit Caracciolum anno eodem obseruatum Ochinum? Ergo si à reliquo anni excursionem, Caraccioli testimonio, remouet; necesse est, vt si fuit, initio fuerit suscepta; nam initio tu suscipi potuisse dicis, quare initium anni tibi, medium Caracciolo rectè tribuit Nigronus.

XVI.

Duodecima
de partiti-
one anni.

Anim.
XXII.
p. 186.

Decimatertia fallacia. *Protulit iudicium Patris sui*. Non tamen vltra verum; nam iudicium ante latam sententiam absolutum non dicitur; sententia autem lata fuit post sacerdotium Ignatij anno 37. Non igitur protrahit Nigronus, sed rem candidè narrat. Addis; Castalde, ex eo, quia Ignatius toto eo tempore, quo Carafa Venetiis fuit, anno scilicet 36. ad Octobrem vsque mensem, *Velit nolit Nigronus*, potuit cum Caietano colloqui. Egregiam verò Logicam, quâ Nigronus *velit nolit*, scilicet euidenti argumentatione cogitur assentiri. Audiamus. Ignatius fuit ad Octobrem vsque

XVII.

Decimater-
tia de iudi-
cio & ab-
solutione
Ignatij.

Venetis cum Carafâ ; Ergo euidenter potuit colloqui cum Caietano. Plaudite: At cur dissimulas ibi fuisse Caietanum? Primò quidem non dicis. At intelligere debueras, nisi me iniustâ vexatione stipitem velis esse. Egone in tuo Enthymemate id pro concessio, & inter nos constanti accipiam, cuius contrarium à me ad conuellendum tuum dictum, vt argumentum validissimum assumitur? Non faciam. Ais Caietanum cum Ignatio Venetis collocutum; nego; quia Venetis id temporis fuisse Caietanum mihi longè ab omni verosimilitudine videtur. Tu probas potuisse colloqui. quomodo? quia Ignatius cum Carafâ colloqui potuit. Si valet ista ratiocinatio, iam tibi conficiam, colloqui potuisse cum Magno Cham Tartarorum. At traditio rem probat. Nondum ea concepta erat, quàm scriberet Nigronus.

XVIII.
Quarta de-
cima de
Carafâ fun-
datore

Quartadecima fallacia, quot & quàm immanes continet! Viginti auctores dedit Nigronus de Carafâ fundatore agens, ego plures attuli. Ergo fallaciter ab auctoritate arguit. Ait me principatum Carafæ tribuere & legislationem: quod quidem fateor; neque enim inficiari possum, quod cap. xv i i. eius vitæ scripsi: sed senior factus principalius ac magis propriè de Caietano enunciaui. Igitur fallax Nigronus. Laudat Caracciolum, & tamen non semper sequitur. Fallax ergo, quàm testem laudat. Ait consultum oportuisse Carafam; quod ego factum scio, nec prodo: ergo fallacia est: O quantum est offuciarû! Sed pergendum est ad secundam Recollectionem xxiii. Animaduersionis, in quâ

Anim.
xxii.
p. 186.

XIX.
Animadu-
ersionis
23. fallacia.
in vanitas
ostenditur.

Orbiliano flagello adhuc grauius vapulet infelix Nigronus, qui totus ex fallaciis, offuciisque tibi conflatus est. Vertendus stylus, & satietati occurrendum, ne tot fallaciæ fastidio sint. Agamus rem eandem diuerso modo.

XX.

Quæro ex te Castalde, An fallacia sit, dixisse, Indecorum futurum fuisse Ignatio, qui se ad alia diuinitus desti-

Anim.
xxiii. p.
187.

destinatum acceperat, alienum Ordinem petere? *Prima de*
 Dubitas? Gloriosum fuit Dominico ex Canonico *mutato com-*
 Oxoniensi fieri Ordinis Fundatorem? Quidni etiam *filio, &*
 Ignatio, ex Fundatore designato amplissimæ familiæ,
 fieri alterius vix natæ, & adhuc in cunis vagientis
 alumnum & tyronem? Ergo fallacia est.

p. 188.

Quæro, an mollia promittere, & acrius agere, fallacia sit? Evidentissimè. Nam *quod blandè promittitur, serio non impletur*; Præterea; an, qui sibi iniuriam factam arbitratur, si irascatur, eamque repellere conetur, fallaciæ reus sit? Planè; neque enim *quempiam lasimus*, licet primilitem hanc intentauerimus, Ignatiumque vobis præripere conati simus. Sed ille *rem per nebulam suspexit. Quod est hæreticorum calumnijs viam sternere*, quæ fallaciarum omnium maxima est.

XXI.

Secunda de stylo acriori, &

cap. 4.
 Anim.
 XXIII.
 p. 189.

Quæro Castalde, quâ se fallaciâ obstringat Nigronus, ponderans dictum à te in vitâ ex Caietani ore, Ignatium à Spiritu sancto non vocari. Mox in Epistolâ illi à Thienæo interdictam hanc militiam fuisse; quod tibi diuersum nihil sonat, & multis frustra obuoluis quærens: *An non Spiritus sanctus Deus est?* Vis scire quantum distant? Si quis dicat Abrahamum ad immolationem filij à Deo non vocatum fuisse & ab eadem à Deo fuisse prohibitum; idémne tibi dicere videtur? Primum falsum & impium. Secundum verissimum. Fac primum illud enunciari. Statim oritur quæstio: A quonam spiritu vocatus fuerit; quæ ex secundo dicto oriri non potest. Nam Deus aliquid iubet ad explorandum hominum virtutem, quod fieri non vult: Ideoque explicatissimè dicitur *Tentauit Deus Abraham*. Cui dicto ea notio subest, explorauit Deus Abraham.

Gen. 22.

Anim.
 XXIII.
 p. 190.

Quæro, an fallacia sit à domesticis testibus argumentari ex Aristotelis disciplinâ? Admodum. Nam & ego meis vtor pro me; quod tamen, quando Nigronus scripsit, latente adhuc traditione, non feceram.

XXIII.

Quarta de testibus domesticis, &

XXIV.

Quinta de
potentiâ ex-
cursionis, &

Quæro an dixerit aliquando Nigronus Caietanum ^{ibid.} non potuisse absolute Venetias excurrere? Non ille quidem dixit, sed non esse verosimilem illam excursionem; quam, quia ego fieri potuisse aliis eiusdem allatis itineribus euiceram, fallaciâ intolerabili usus est. Noli Castalde cum Nigrono disputans de illius Dissertatione traditionem obtrudere, quæ tardâ abortione tibi tandem aliquando in lucem protrusa est.

XXV.

Sexta de
incipiti vo-
cis usurpa-
tione, &

Quæro, an *Equiuocum* putes dicere: A vestris Historicis Neapolitana Caietani commoratio biennij ^{p. 191.} fuisse traditur, nullâ Venetæ excursionis, quæ secum tam illustris vaticinij memoriam traheret, factâ mentione. Haud igitur verosimilis ea videtur. Admodum, respondes, non enim aliàs notassem.

XXVI.

Septima de
postulatione
probationis
&

Quæro, quodnam genus fallaciæ sit facti probationem poscere? Turpissimum; nam *notorium* illud fuisse, ego me luculenter post petitionem illam probasse contendo. Quare per fallaciam à me probationem exposcebat, quam aliquot annis post excogitavi; Hæc enim traditio mea est. ^{p. 192.}

XXVII.

Octava de
gubernatio-
ne Ordinis,
&

Quæro, in quo fallacia argumenti huius sit, *Carafa Ordinem gubernabat, & Bonifacius domum Venetam.* ^{Anim.} Ergo Caietanus non erat Ordinis præses? Magna inest, inquis. Nam licet Præposito domus Venetæ suprema in Ordinem esset potestas, tamen i v. viri Fundatores omnia gubernabant, & licet hi omnia moderarentur, penes Carafam tamen, & Caietanum summa rerum, quod quamuis verissimum sit, *Neque Carafa tamen, neque Caietanus gubernabant.* ^{xxiii. p. 194.} Quis hæc explicet? Quis me seruabit Apollo?

XXVIII.

Nona de si-
lentio Hi-
storicorum.

Quæro an fraudulenter argumentari putes hominem, qui à recenti memoriâ, à scriptoribus eiusdem Ordinis rerum aliarum diligentissimis, huius tam illustris itineris nullam factâ mentionem esse cum videat, illam gratis fictâ suspicetur? Omnino inquis; Nā Suarez vester profectionē Hispaniensem Apostoli Iacobi, nihil ^{195.} tam

De Festis
sancto-
rum cap.
IX n. xv.

tam magnum ac prodigiosum habuisse censet, ut in vniuersum orbem illius fama exierit, quâ possent excitari Historici ad id memoriæ prodendum. Egregia enimvero contentio. In illâ Iacobi profectio nullo prodigium: in hac Vaticinium, quo nihil illustrius in vitâ Caietani collucet. Ibi de Historicis externis; hîc de domesticis sermo. Et profectò illa maximarum Ecclesiarum traditione constanti & sacris firmata ceremoniis: Hæc incerto vnius familiæ rumore vulgata, & post Castaldi, nescio quo nomine appellem; dicam leuissimè, nouitatem euentilata est. Quæ demum culpa Nigroni, si in corruptos à typographis Caraccioli codices incidit? Sed

Anim.
xxiii.
p. 198.

Quæro ex te Castalde, an satis vigilans, post com miserationem infelicis Nigroni, atque excusationem, quem oppugnandi libido vincebat (dixisses saltem repugnandi; nam reus Nigronus in hac totâ controuersia, & tu actor) scripseris, quæ ex me ipsissima tua verba nunc te audire necesse est. *Hæc autem si non aduertit* (diuersam à te, & à Caracciolo profectio nemo Veronensem scribi) *firmiore præ oculis habebat probationem; illam utique, quam plenam probatissimam faciunt manuscripta Archivij S. Pauli, quæ alteram ab alterâ distinguunt, ut nihil magis, &c.* Nigronus illa Tabularij vestri Manuscripta habebat ante oculos? illa manuscripta, quæ abdita latent? quæ nemo in lucem dedit? quorum tu verba nunquam attulisti, quamuis ex illis, ut olim Antonius ex Cæsarianis Chirographis, omnia probes? Illâ ne probationem habebat ante oculos Nigronus iis confectam ex tabulis &c. quæ nunquam prodierunt? Quæro, quid ad rem nostram faciat profectio Venetiis Romam iussu F. Io. Baptistæ suscepta, cum ea ante conditum Ordinem contigerit? Quin, si aliarum tam diligens enumeratio, huius, quæ nobilissima fuit, cur tam pertinax silentium, vel apud ipsum te?

Nouus iam mihi ex *Recollezione* tertiâ fallaciarum nascitur ordo; maius opus mouet Castaldus: & initio

XXIX.

quod ubi
nullus ido-
neus rei au-
ctor, vali-
dum est ar-
gumentum

XXX.

Castaldi ad-
mirabilis
postulatio.

XXXI.

*Animad-
uerſionis
XXIV. fal-
lacia vaniſ-
ſima*

ſuâ hac traditione Nigrorum præclare docet, ſed fe-
rò nimis; antea docendus fuerat, ne ſcriberet; nam om-
nia illius argumenta fallaciarum à traditione, quam
ipſa te excogitare ſubegerūt, argui nō poſſunt: *quamuis*
enim multa dixerit, ea tamen infirma apud ſe, & refrixa
manſerūt, quæ à te excuti par eſt, atque è folliculis fal-
laciæ educi. Sed dabiſne mihi veniam, Caſtalde,
ut ea, de quibus iam interrogavi, ad temporis compen-
dium faciendum, nam eo non admodum abundo mo-
riturus, & lectoris ſtudio leuandum diſſimulem, &
meras putas fallacias hîc recenſeam? Dabiſ proſectò,
quâ eſ humanitate. Igitur

Anim.
xxiv. p.
199 &
100.

XXXII.
*De ſomno
in portici-
bus capto.*

Quæ tandem fallacia eſt dicere Ignatium de Hoſ-
pitio & domunculâ conducendâ cogitare debuiſſe,
quùm ſocios expectaret in hac ſecundâ Venerâ com-
moratione? Quia inquit, ante annos aliquos, quùm ſo-
lus in ipſo æſtu conuerſionis Ieroſolymam peregrina-
retur, eum nulllo uſum hoſpitio, ſed noctu in plateâ
dormiſſe ex Ribadeneirâ ego noui. Cur autem poſt
vndecim ampliùs annos diuerſiſſimis ſuis temporibus
idem non faciat? Fallacia eſt hoc dicere.

Anim.
xxiv. p.
100.

XXXIII.
*De affictâ
Ribadenei-
ra ſententiâ*

Quisnam captioſus elenchus eſt mirari, quod Ribade-
neira affigatur (fortè vtriuſque editionis operæ *aſſinga-*
tur apponere omiſerunt) *eum Ignatiū negâſſe miracula?*
quia ego dixi Ribadeneiram excuſare Ignatium, quòd non
patrârît miracula; Iſte per fallaciam me accuſat, quaſi
dixiſſem Ribadeneiram negâſſe miracula: Acutè ſem-
per aliquid diſco. Etenim ad hanc diem putaueram
eum, qui excuſat aliquid non factum, negare; ſed vi-
deo me iam malis in Logicâ magiſtris uſum.

p. 101.

Quæ tandem fallacia eſt, falſam vocare opinatio-
nem illam, cuius nulla eſt probatio, & ingens incre-
dibilitas. Quia ego traditione poſt decem circiter an-
nos probaturus eram. Vapula fallax Nigrone; quia
non diuinasti; nam cum Caſtaldo non niſi Vatem cer-
tare decuit.

Ibid.

Quæ fallacia eſt aſſerere Ignatiū noluiſſe veſtri Or-
dinis

Anim.
xxiv.

101.

dinis cōiunctionem ob odium solitudinis? hoc tam triste verbum prudentissimo Nigrono vbinam excidit? & si nūquam dixit, quā fide illi affingitur? quia Ierosolymis ante xx. circiter annos hærere voluit. Egregiè: sed quis tibi dixit ibi eum solitariam vitam degere voluisse? Imò fidelibus, & infidelibus operam nauare voluisse constat, quod minùs fideliter dissimulatur.

Ibid. p.
202.

Quæ fallacia est, te prudentem vocare? Maxima, nam *me dicit diuinare*. Audite vates.

Ibid.

Quæ fallacia est, dicere Ignatium, quam animo dudum conceperat, & iam inchoauerat Societatem, vehementissime amâsse? Ingentissima planè; nam operum rudimenta sæpe, si meliora excogitauerint, lacerant artifices.

Ibid.

lib. 1. c.
16.
Anim.
xxiv.
p. 203.

Quæ est fallacia, dicere Ignatium amore sui operis captum minùs verosimiliter dici, ad vestra animum conuertisse? Multò maxima; nam teste Maffcio, quem laudat Nigronus, diù perplexus hæsit Ignatius. *Poterit ergo in illâ diuturnâ perplexitate in hanc deuenire sententiam, ut suis postpositis cogitationibus à Caietano vero Dei seruo, Dei vellet intelligere voluntatem.* Hic verò Castalde, Chrysippos & Dialecticos omnes iam nihili ducere præ te potes, iure quàm qui optimo plumbei illi sunt, si cum hoc tuo fallaciarum indagandarum acumine contenduntur. Quis illorum vmquam vidisset in eâ deliberatione, quæ xii. ante annos, scilicet eius seculi 24. Barcinone susceptâ, ut disertè Maffcius, id quod tu vides, potuisse Ignatium de vestro Ordine in eundo, qui nondum constitutus erat, Caietanū Venetiis cōsulere? Scio & senes, quamuis difficulter, erubescere tamen; quare non vltèrius vrgeo, moneo tantum aliud esse pueris fabulas narrare, aliud responsuris scribere. Offendis iterum ad hanc Ignatij *perplexitatem*.

loc. cit.

p. 208.

Anim.
xxiv.
p. 203.

Quæ fallacia est, scribere splendorem vestri ordinis in Gallias, Hispaniasque vsque non videri tunc se explicâsse? Hoc tu quæris? Benedicti sãctitas vicinis è pagis ad eū monachos adduxit: & nostra fama, ut omnes

XXXIV.

De falsa
opinione
& odio so-
litudinis

XXXV.

De amore
Ignatij in
Societatem

XXXVI.

De diuina-
tione pul-
cherrimus
Castaldi
Anachro-
nismus.

XXXVII.

De splen-
dore ordinis
nulla falla-
cia.

Histori

Historici nostri testantur, Neapolim vsque peruasit.
Ergo fallacia est.

XXXVIII

De splendore
Ordinis
nulla fallacia,
cui parum
decora
scribit Castaldus.

Interrumpo fallaciarum Ordinem, vt te, Castalde, amicè moneam, relegas diligentius, quæ p. 205. §. quia *Clericorum Monachorum Ordinem*, à te scribuntur; nam ea sine sanctissimorum tui Ordinis Fundatorum, si diligenter animaduertes, iniuriâ grauissimâ non dicuntur, quam ego ob reuerentiam, quæ viris longè clarissimis à me debetur, luculentius non explico. Sed

XXXIX.

Cautè scribit
Castaldus.

Quæ fallacia est, conqueri de tuo dicto? nostros scilicet homines vestræ familiæ habitum imitatos, quum de vobis Parisiis nihil audire potuissent. Non parua, & manifesta; nam scribit Ribadeneira Parisiis in eadem domo non habitasse Ignatij socios, neque eodem vestitu vsos.

XL.

Ignatij socij
omnes
magistri.

De solitudine, de paupertate abundè disputauimus, sed quæ fallacia est, dicere Ignatium splendore litterarum allici non potuisse? Maxima. *Numquid vos omnes Doctores? omnes litteris eruditi? omnes magistri?* De quibus me rogas? de illis primis, opinor, de quibus agitur. Respondeo igitur omnes litteris eruditos & *magistros in artibus* fuisse omnes ad vnum, vt patet ex Pontificio confirmationis diplomate Pauli III. vbi enumeratis X. primis Patribus ait: *In artibus Magistri, in Vniuersitate Parisiensi graduati, & in Theologicis studijs per plures annos eruditi.* Omnes ergo illi magistri, quod interrogando negabas. Nam si de nobis, qui post illos aut fuimus, aut sumus, rogas, ne tibi ægritudinem faciâ, quum ad causam non faciat, patere, quæso te, me non respondere.

XLI.

Legitima argumentatio
à Constantiâ.

Quæ fallacia est, ab Ignatij constantiâ argumentari? Maxima; quia Machabæi, *quum quidquam facere non poterant, quod prodesset, se abscondebant*, quod illis laudi vertit Chrysostomus. Sed probandum fuerat, Castalde, nihil agere potuisse Ignatium, quod prodesset; nam alioqui nugaris. Et quidem strenuè; nam si te sequimur auctorem, nec cogitationem quidem rerum difficile agendarum suscepit.

Quæ

p. 109.

Quæ fallacia est, dicere: Hominem emendicatâ stipe vivere assuetum, quod & Christi Domini & maximorum sanctorum exemplo facere se credidit, ideoque in illo perseveravit, aliam huic contrariam vivendi rationem initurum minimè verosimile esse? Est omnino; nam propositum mutare possumus: at Castalde viri sancti in id, quod melius non putant, non mutant: an meliorem Ignatius vestram illam rationem putaverit, palàm est; nam vos imitatus non est, sed Franciscum.

XLII.

& à mendicatione.

Arbitrabar fore, ut post tantum laboris exhaustum ex isto fallacium vndarum pelago me possem emergere. Sed quasi transmissio freto, novus excipit Oceanus. Fallaciarum nomine Animad. XX V. & XX VI. pene totâ Controversiam de Constantiâ, & de sociis repetis, Castalde, ideoque eadem repetis, ut mihi in mentem venerit cogitare à duobus confutatam fuisse Nigroni dissertationem, quorum labores in tuum Certamen pacificè coierint: sed nolo suspicioni meæ fidem haberi; dicatur potiùs eadem te repetere, nec tamen Tautologum esse, quod Nigrono, qui Synopsim opusculo suo præmisit, tu obiicis, Quasi verò Synopsim vnam præfigere crimini dari possit; Recollectiones omnino quatuor iisdem oneratas dictis adiciere laus sit. Sed durandum est, & quod superest, adhuc fallaciarum enauigandum.

XLIII.

Castaldus eadem morosissime repetit.

Anim.
XXII.
p. 170.

Anim.
XXV.
p. 210.
211. 212.
213.

Quæro, in quo sit captiosum argumentum: Ignatius vel socios erat deserturus, vel non? Si primum; hoc est hominis maximè inofficiosi; si alterum, qui potuit sibi prudenter de illorum commutandâ voluntate promittere, quam illi longissimâ deliberatione susceptam dicto etiam sacramento firmaverant? In eo, inquis, quòd, vocante Deo (quod nec Nigrono probare tentaveras, & mihi nondum probasti) socios contemnere debuit: Quàm aptus hic ad excurrendum campus! In eo præterea, quod Ignatium reuerabantur ut patrem. Ergo importunâ inconstantia,

XLIV.

Agitur de fide erga socios.

Tt.

quæ

quæ ante sancta esse voluerant, turbantem secuti fuissent.

XLV.
*Nulla Ni-
groni Cata-
chreses.*

Quæro ex te, Castalde, quænam sunt amplificatio-^{p. 214.}
nes, quæ Catachreses, quibus præter omnium morem
vititur Nigronus? quæ? Ait, Societatem adumbratam
fuisse, quod anno xxxvi. verum erat, neque ego nego.
Hæc est amplificatio? Hæc Catachresis?

XLVI.
*Ingens pro-
digium à
Castaldo
innuitur*

Quæro, quæ fallacia est dicere: Ordinem vestrum^{161.}
Hispanis Gallisque ignotum fuisse? Magna. Nam mū-
dus totus desiderabat, quod nos fecimus, & ex *Oratorio*
diuini Amoris nostri prodierunt & Thienæus vir nobi-
lis, & Carafa olim tantus, & ex Ambrosi. *suâ ipsâ luce se*
signat. Sol, opinor, *Quod si per impossibile scitū ubique non*^{p. 216.}
fuisse, prodigiosum utique censeretur, & incredibile. Præcla-
rè dictū; nam & hoc, si alia desint, inter conditæ vestræ
familix miracula & prodigia enumerari potest ubiq;
agnitā nō fuisse. Quod ego patratū fuisse prodigiū cō-
firmo, aut tu contrariū doce; præsertim quū de cla-
ritate famæ, quā tu dicis ad vltimas terrarū oras fuisse
portatam, Historici vestri, vt doceant, quā longè la-
tēque pertinuerit, Neapolim vsque peruenisse scribāt;
non dissimulaturi, si quid de Hispanis Gallisque audis-
sent, nisi tu fortè ex arcanâ traditione aliquid eruisti,
quod illis latuit. Verū si tantus erat rerum gestarum
splendor, & vestra noua viuendi ratio desiderata
cunctis gentibus, qualem prodigium fuit à sola
tantū Neapoli, quæ Carafæ patria erat, per annos
viginti accersitos fuisse?

XLVII
*A Carafa
moribus
nulla falla-
cia.*

Quæro, annon verosimile admodum est, Carafam^{Ibid.}
hominem, qui diuina maximè reuereretur, cognito Ig-
natium diuinitatis instinctu nouam à stirpe familiam
condidisse, persuasurum sibi eodem quoque numine,
ab eo temperaturum, ac proinde nihil in illā muta-
turum? Nequaquam, inquis: fallaciarum in grege hoc
argumentum est reponendum.

Quæro, an eiusdem rei delineatio, quū in absolu-<sup>Anim.
xxy.</sup>
tā euadit figuram, in aliā trāsmutetur? Negas? Cur ergo
reprehen

p. 216.
vlt que ad
220.

217.

p. 220.

reprehendis Nigronum, quòd initam Parisiis ab Ignatio cum præclarissimis iuuenibus Societatem, & quorundam votorum firmatâ sacramento, eius delineatione, quâ demû Romæ absoluerûnt esse dixerit? Quare? quia illa *Pie Societatis simulacrû est*; hæc *Religiosi catius vera effigies* (redundat hæc vox, nam res effigies sui non est) atque adeo *diuersæ ad inuicem, vt sicut supra pronûciatû est, formaliter distinguantur*. Acutissimè enim uerò; quasi res abdita sit, prima lineamenta rei *formaliter* à re distinguui vt inchoatum à perfectò. Sed doce me Castalde: Ordo vester extititne repentè, vt fungus, an aliquâ consultatione inter i v. viros fundatores præmissâ, & consulto per dies aliquamplurimos precibus Deo, maturè ac prudenter de illo condendo deliberatû est? Quis dubitet ibi multa consilia fuisse, ne illos pœniteret? Age, si quæ de cogitatâ & adûbratâ ab Ignatio familiâ dicis, de tuâ mutato nomine narrentur, patierisne dici, quum vestri Platonem fingere voluissent, aberrante arte Aristotelem efformâsse? Vt vis, inquires: argumentum Nigroni mera fallacia est.

Quæro ex te, Castalde: Annò dixisti occultatâ fuisse vitâ Ignatiij à Ribadeneirâ scriptam? Non scripsi: & quasi à te scriptum hoc tibi obiecat Nigronus? & quidem dolenter, ac multis n. suo 99. quo particulam epistolæ meæ xxvi. i. examinat, & calumniatur, *in me calumum acuens, & matrem necans*. Proh facinus! Nigrono matricidæ Culleus. Dic sodes, non scripsisti? Age Nigrone, Recitetur epistolæ particula: *Nec m. hi Nigronus obiiciat Ribadeneiram hoc affirmare in Ignatiij vitâ quàm Latine edidit, cum de dono ageret prophetia. Frustra eum librum iactat, quem perpetuâ occultatione latere multis abhinc annis accurata diligensque multorum conquisitio comprobauit*. Hæccine scripsisti? Omnino, sed occultatum à vobis non dixi. Et hæc viris dicuntur? Quis enim occultauit: sed quàm infelicitè huius Nigronianæ respõsionis meministi? Cur non reponis aliquid, ne victus iudiceris: nimirum librum tibi tam acri quæsitû

Neque à
delineatio-
ne, & for-
mâ.

XLIX.

Nigronus
per calum-
niam iei-
tur matrici-
cida

L.

Negat Ca-
stalde: qua
scripsit.

inda.

indagine sapius redditum, typis prostare venalem, demonstravit Nigronus. Ergone Matricida Nigronus?

De Ribadeneiræ testimonio, & Orlandini dictis abundè disputatum est. Sed

L.
*Defenditur
Orlandinus.*

Quæro, cuius criminis vindex, in nos contorqueas Ibid.
P. 222. quæ tibi Nigronus obiecit? An de Ignatianis excursionibus? Quamquam eandem semper tundas incudem, respondendum est; quia Orlandinus eas ex antiquissimis manuscriptis Tabularij Romani eruit: Tu Venetam Caietani nescio quo ex rumore, à tuis aut neglecto, aut irriso coagmentasti? quoties eadem dicenda sunt?

LII.
*Novus fallacia-
rum or-
do.*

Extremum hunc (non Arethusa, sed) *Pie Christe mihi concede laborem.* Superest adhuc fallaciarum agmen postremum, quas XXVI. Animaduersione diffilavit Castaldus. Proh quàm immanes! quàm contra omnium argumentationum fidem audaces! audiamus. Visne opponendi partes, Castalde, tibi assumere, ut tuas, & perhonorificas, nam de reuelationibus agitur? Ego qui hætenus interrogavi, respondentis personam sustinebo: sic fiat; leuior erit tuusque, meusque & legentium labor. Incipe Castalde.

LIII.
*De silentio
diuinarum
illustratio-
num.*

Aio, inquis, *tempus tacendi, & tempus loquendi esse, & Sacramentum Regis abscondere bonum esse, opera autem Dei reuelare, & confiteri honorificum esse.* Quid tu? Firmâ id ego fide teneo. Ergo potuit Ignatius tacere hanc præclaram Caietano factam reuelationem. Quid tu? Potuit. Ergo verosimile esse, eum proditurum fuisse, quod per fallaciam Nigronus obiicit, minus verum est. Quid ais? Pernego. At Christus dixit Petro: *Confirma fratres tuos*; hoc est Bedâ interprete, *Sicut ego tuam fidem, ne deficiat, orando protexi; ita tu infirmiores fratres, ne de veniâ desperent, confortareemento.* Quid subrides ad hæc sacra? Quia non sunt ad rem, ideo ridendi mihi ius. Anim.
XXVI.
P. 213.

LIV.

Agnosce aliam fallaciam. Dic Magister. Nigronus Ibid. reuelationem

reuelationem Caietano factam, sociis ideo ait Ignatium non aperuisse, quia non videbantur credituri, mox visum illud percelebre, in quo pollicitus est Christus Dominus se illis Romæ propitium fore, retulisse, quia ad imminentes ærumnas tolerandas facere plurimum videbatur. An hæc tibi homini minimè malo fallacia non videtur? Nequaquam. Nam Ignatium nouerant socij deque illius fide dubitare non poterant. De Caietano nihil audiuerant, neque sciebant, ater, an albus esset; nam antequam Venetias appellerent, ille Neapolim inde discesserat, quamquam non discesserat, qui id temporis ibi omnino non fuerat. Quamquam hîc ego tibi magnam, sed minimè voluntariam fallaciam impingo, quam enim tacitæ prænotionis causam §. 32. num. 3. Nigronus attulit, ea tuam istam, de quâ num. 92. egit postea, nequaquam spectat, sed Minoresanæ silentium honestissimum fuisse demonstrat. Quod tibi in tanto fallaciarum æstu sus deque habitum est.

*Præsertim
vnius, & de
alio, manifesta-
tione.*

p. 216.
An. m.
XXVI.

Sed agnosce fallaciis aptum Nigroni ingenium: laudat testem Ribadeneiram lib. 1. cap. 16. quasi Ignatius, dum animarum salutem meditatur, Societatis quædam duceret lineameta; quum tamen ibi Ribadeneira, statuisse illum dicat, operam suam nequaquam intra vnius familiæ cancellos includere. An non agnosceis fallacissimam fallaciam? Abnuo; nam nouam familiam ex animi sui sententiâ condere, aliud longè est, quàm quod noluisse Ignatium Ribadeneira tradit. De Hierosolymitanâ commoratione satis superque dictum. Perge

De Ribadeneira Testimonio.

eâdem
p. 215.

Sed ego dixi, Ignatium ad acuum gustum rerum diuinarum litteris operam sedulam nauare decreuisse: quod Nigronus negauit: tu quid dicis? Per nego & ipse. Nam huiusmodi deliciis ne à studio litterarum auocaretur, acriter illi fuit laborandum, ut tradit Maffei.

LVI.
De importanis litterarum studio consolationibus.

Ibid.
p. 217.

At quæ est ista argumentatio? Ignatius silentio

LVII.

*Iterum de
taciturnita-
te.*

assuetus, diuinos huiusmodi fauores prodere non solebat? Illène, qui celebrem illum Romani itineris statim sociis aperuit, & plurimos in libello adnotauit? Annon hoc dicere fallacis hominis tibi videtur? Mihi verò minimè; nam vnā semel aperuit; reliquas memoriæ causā, & certā quadam opportunitate in aduersaria retulit, ex quo nihil contra eius taciturnitatem, quam verbo laudas, & re impugnas, confici potest. Perge.

LVIII.
*De consilio
Caietano.*

Si Ignatius diuinitus doctus de condendā familiā more tamen dubitat humano; cur non de eādē consulat Caietanum virum Spiritum sancto plenum? *Hoc non est pondus sanctuarij, sed regula Lesbia*, fallaciarum architecta. Numquid dicta non probas? Si per te licet, improbo. Nam cur Caietanum consuleret, cum quo nihil illi erat in commune deliberandum? Cum sociis dissimulat; quia illorum sententia, & consensus ad id, quod faciendum diuinitus acceperat, requirebatur; quem ut quā lenissimè exprimeret, vir longè prudentissimus, rem illorum permisit arbitrio.

Anim.
XXVI.
p. 128.

LIX.
*De prædicto
socijs nomi-
ne Societa-
tis.*

Quæ est ineptia, de reuelato nomine Societatis? aut quid ad rem pertinuit eius prænotationem sociis ingerere? Fallaciæ aliquid hîc latet. Nihil omnino, mi Castalde, neque imprudenter arcanum nominis aperuit Ignatius; nam superbum quibusdam videbatur, & diu deinde, multūque nobis contra perduelles Ecclesiæ, aliōsque pugnandum fuit, ut illud tueremur.

Ibid.

LX.
*De spiri-
tualibus
exercitijs.*

De spiritualibus exercitijs nihil addo. Si vos his externos passim excolitis, te audiam; si ignotum vobis hoc exercitationum genus est, quod Ignatius tanti faciebat, quibūque plurimos Deo lucrabatur; quodque eius posterī tam felici ybique celebritate continuant; tum tu nihil omnino dicis. Nam quod Grauinam, & Caietanum tibi succidaneos reponis non cum illis mihi modò res: quare cum extra causam sint & superius aliquid disputatum à nobis sit, seponantur in aliud tempus.

p. 129.

Igitur

Igitur vt tandem aliquando ab his tuarum fallacia-
rum spinosissimis *Relectionibus* Lectorem dimittam;
quum omnia argumenta Nigroni ex maximâ rerum
verisimilitudine & probi viri officio ducta sint; quum-
que illis Traditio, nescio quæ fabularis tantum oppo-
natur, de quâ mirum in eâ, quam Nigronus confutat,
Epistolâ silentium sit; & foedissimo anachronismo
Castaldus laboret, aliisque inutilibus argumentatio-
num formulis vtatur, Fallaciarum per quatuor Ani-
maduersiones Nigronus postulandus non fuit; quod
mihi erat probandum.

LXI.
*Nigronum
ab omni
fallaciâ im-
munẽ fuis-
se concludi-
tur.*

INTERRO

INTERROGATIO VIGESIMA.

DE PUGNANTIBVS, ET
CONTRADICENTIBVS,

*Quæ à Nigrono dicta, ut pugnancia Castal-
dus impugnat, sibi constare: & de acutissi-
mâ Castaldi Dialecticâ.*

I.
*Castaldus
Nigrono
diras im-
precatur.*

Agnificentissimè certare orsus, Castalde, operi Nigroniano, *quasi abortivo, dignòque quod non sussistat requisitum* (& me deinde ad caritatem hortaberis?) diras imprecatus es; quarum ego obnunciatione neglectâ nihil de te finistrum dicam. Distuli hucusque de Pugnantibus, quæ congeris *Memoralis* nomine, in primam Animaduer- sionem; quia non fuit operæpretium ab his ordiri. Sed interim responde, Castalde, pro tuo incomparabili acumine.

Anim. I.
Pag. 8.

II.
*Eiusdem
admirabi-
lis Mathe-
maticæ.*

Quæro ex te, cur Animad. XXI I. clarissimos Histo-
riarum scriptores Lucenam, & Orlandinum commit-
tere volueris, tanquam pugnancia scripserint? Cedo,
quænam ista sint? Eccilla. Primus per autumnum tempus;
vergente ad exitum anno Ignatij Venetiis discessum.
alter consignauit. Pudor est, Castalde, ista dicere vi-
rum qui Mathematicas vel à limine salutauerit; quid
enim dici potuit obtusius? An non annus extremo au-
tumno ad exitum vergit? An Nouember penultimus
anni mensis Autumno non contribuitur? Quid canis
triumphum? *Oppositio certè & contradictio vera & realis.*

p. 180.

Tollit.

Tollat ergo quod suum est, & vadat. Paruit Nigronus, suorum historicorum veritatem tollit; tibi quid reliquum hîc sit, tu videris; audio, te senem admodum esse, iam si quis hæc me scribere, Castaldi vitâ ad exitum vergente; alter senectâ iam Castaldi ætate dicat, contradicentia hi duo tibi loqui videbuntur?

Quamquam quid magnæ rei fuisset auctores duos in temporum ratione consignandâ vno inuicem mense diuersos abire, quum videamus magnos magistros in suorum dictorum explicatione sibi planissimè esse cōtrarios? Age Castalde, scripseras in illâ tuâ Epistolâ §. xvi. in hæc verba: *Quid potuerit Ignatij animum inclinare ad nostri Ordinis institutum suspiciendum & suscipiendum omnino non constat, Fortasse tamen hac, quæ subdam prudentissimū virum commoda mouerunt.* Ad quæ Nigronus, postquam ostendisset idem valere, ac si dixisses: *planè incognitum est, monuissetque erroris fortè operarum v oculam transponentium adeoque legendum, non omnino constat* laudauit deinde modestiam tuam quod dubitantis voce vsus fueris *Fortasse*, nimirum vt qui eorum, quæ scriberes, imbecillitatem prudentissimè agnosceres. Tu Grammaticus, ac Logicus planè incomparabilis paratragedias atque homini nigro irasceris, quòd v oculam *fortasse* dubitantis esse dixerit, spissâque eruditione probare contendis eam valere *profectò*, atque adfirmantis esse. Non ego summo hîc iure agam: sit duarum vocum *fortasse*, ac *profectò* eadem notio. Quæ igitur erit sui sermonis inconstantia sic loquentis. *Quæ causa fuerit Ignatio omnino non constat. Sed profectò fuit?* Hæc convenientiâne sunt an pugnantia? fortè correctio est, sed corrigenda magistro, in quem si quod ipse Societatem acerbe perstringens Nigrono obiecat *sciat quòd non cum pueris quos primis imbuat elementis agat*, ego reiecero, iure tuis te verbis alloquar Castalde *Tolle igitur, & vade*, hoc totum tuum est.

Quæro, quæ sit argumentatio à potentiâ ad actum.

V v

in

IV.

Anim.
VI.
p. 47.

III.
& inconstantia sermonis

IV.
Ribadenci-
ra & Or-
landini
consensus.

in Nigrono. scribit Orlandinus tribus annis iuisse Ignatium in Belgium, semel progressum esse in Angliam: Obiicis Ribadeneiram, qui primo & altero anno iuisse in Belgium, tertio in Angliam, quasi pugnantia scribat. Soluit Nigronus docens nihil repugnare, nam potuit per Belgium ire in Angliam quod solens est, factum constat, potentiam prodit Nigronus; Hoc est à potentia ad actum? An actu probato, potentiam explicare?

Anim. I.
p. 9 &
Anim.
v. l. p. 46.

V.
Nusquam
Nigronus
non causâ
pro causâ
attulit

Quæro ubi causam pro non causâ adducat? quia Caietanus superior Ordinis non erat. Ergo ab eo Ordinem petiisse Ignatium impossibile est: verissima ratio, & negandi causâ; Consuli quicumque potest, admittere in Ordine nisi ab eo, qui facultatem habeat vir prudens non petat: verissima igitur causâ non petendi; nec Logicæ cuius precepta in Academiis olim tradiderat, Nigronus immemor.

Anim. I.
pag. 9.

VI.
Nec à par-
te argumen-
tatus est ad
totum,

Quæro, an qui à destructione vnius particularis genus impugnatur vniuersum, à parte argumentetur ad totum? Petrus non est rationalis: ergo non omnis homo est rationalis. Huiusmodi est Nigroni argumentum. Non ubique vita duci potest non petitâ stipe. Nō igitur is modus viuendi diuturnitatem habiturus videtur: addere potuit voculam *ubique*, ne tibi occasionem daret reprehendendi: sed vir prudens putauit Ordinem Religiosum huiusmodi esse debuisset; vt ex vario rerum euentu non penderet. Vbi disparatio? Per Natalitia, Epiphania, & Cineralia Caietanus Neapoli attinebatur, non ergo Venetiis fuit. Hocce est disparatum? Rursum, Caietanus breuissimo tempore Venetiis fuit per te, si fuit. Ergo Ignatius è Galliâ in Hispaniam adueniens quibus in regionibus Caietani nomen auditum nunquam fuerat, non videtur tam citò in eius, vtpote hominis, & sibi ignoti, & Venetiis hospitis se familiaritatem insinuare potuisse. Hocce disparatum cuius causâ, vt Logicæ immemor vapularet Nigronus?

Ibidem

VII.
nec à dispa-
ratis

&

& tibi de antiquitate disputanti credam, qui ubi libri sunt in manibus ista scribis?

Anim. I.
p. 10.

Quæro, quid repugnantia sit in hoc argumento Nigroni quod reprehendis: Ignatius non fuit vocatus à Spiritu sancto. Igitur ab alio. Non ab humano, neque ab Angelico bono. Ergo à Diabolico: quid ais, Castalde? excita aliquando te ipsum. Quid repugnantia hîc? Multum. Ostende. Falsâ utitur inductione. Itane Logicam didicisti? Vbi hîc inductionis vestigium? An partium remotio inductio tibi videtur? At omnes à Spiritu sancto vocatum sentiunt. Omnes? qui? non Nigronus, non ego; qui tamen extra omnis vniuersitatis fines non sumus; non quibus cor sapit, & emundis naribus Historiarum fallacias odorantur: quid ego hos nomino? Non Caietanus tuus si tibi credimus: Nam fingis dixisse illum Ignatio, eum à Spiritu sancto non vocari. Negas? Reuoco ad caput illud quod totius controuersia fons fuit II. eiusdem vitæ.

In vitâ
Caiet.
c. 3.

Anim. I.
p. 10.

Quæro quæ contradictio sit errore amanuensis, aut typographi laudatum Iasonis locum vnum pro alio fuisse quum de dicti veritate nulla nisi apud eos, qui fraude agunt, sit dubitatio? Sed quid ais de *Presumptione*? Illa, ex tuo iuris lexico ex verisimilibus coniecturis & argumentis conflatur, si harum nullam protulisti, quam præsumptionem feceras? Ergo si sine argumentis præsumptio non est, ac rursus sine illâ facta non præsumuntur, consequens vtriusque est facta non credi sine argumentis, quod idem est ac dicere, nisi probentur: quod dictum tu Nigrono pro tuo incomparabili acumine ac iuris prudentiâ penitissimâ, ut contradicens obiectabas.

Anim. I.
p. 10.
Anim.
vi. p. 49.
or.

Quæro ex te, Iurisconsultissime Castalde, an satis intelligas, de quâ determinatione loquaris, dum de dâno infecto disputans (nâ ob errorē characterū, quibus tria verba Nigroni, legē quia fieri potuit interpretatis, ac

VIII.

Narra Castaldi inductionis ratio

IX.

Et de Præsumptionibus doctrina.

X.

Et de Dâno infecto solemniter iuris prudentia.

si legis ipsius essent, exprimuntur, eum vehemētiūs ac-
cusare, animi minūs amici est) ais, determinatum dam-
nū esse? Planē non aduertisse videri potes, nā nescisse
te non dicam celebratam in Philosophorū scholis de-
terminationis diuisionē; aliā enim esse docēt quod ad
speciē, aliam quod ad exercitium. Quis enim nesciat
suffosso aggere, domum nō ardere; sed fruges alluio-
ne vastari? corridente pariete non campis calamitatem
inferri, sed vicina impelli, atque opprimi? An Nigro-
num tam stolidum fuisse putas, vt crederet de hac lo-
qui legislatorē? At agger cōuelli potuit & non cōuel-
li: ruere domus & non ruere; quare damnum, quod in-
de imminet quia inferri potest & non inferri, ideo di-
citur dānum infectum. Habeo ego hīc vicissim de quo
te interrogem; vereor enim vt quæ Anim. vi. scribis, P. 49.

XI.
eiusdem
cōtradictio.

fatis intellexerim. Age, tua met verba recitabo: *Poten-
tia, quam adducit Nigronus vel est determinata ad tale
damnum, vel non. Si est determinata ad tale damnum,
nihil pro se probat vt dictum est quia non est anceps ad esse,
& non esse, sed ad tale esse Oracula loqueris, & ænigma-
ta. Adeste Logici & contradicentia hæc componi-
te, si potestis. Si est determinatum ad tale damnum,
est anceps ad tale damnum. Idem enim valet ad ta-
le esse.* P. 50.

XII.
Et chrono-
taxis negle-
ctus,

Sed recognosce mecum Castalde, quam contradi-
ctionem agnoscas Nigronianis his in verbis: *Theatino-
rum non is erat splendor, qui nunc est magis in recessu
quā in fronte: Et quia plerique nos Theatinos voca-
bant. sanctus Ignatius, vt Theatini Romæ domicilium habe-
rent, optauit & valde egit. Quando hoc actum Castal-
de? puto aliquot annos post id temporis de quo lo-
quitur Nigronus: sed tu iam chronotaxis vt Historiæ im-
pedimento nuntium strenuē remisisti; imò palām bel-
lum indixisti, eāque profligasti: sed fac de eodē tem-
pore dictum. Quid magni nominis erat si in vrbe Ca-
rafā iā Cardinali, ac tātū non Pontifice quā ab eo
institu*

Anim. i.
P. 11.

institutam scirēt ho mines Clericorum familiam, quæ Venetiis, & Neapoli se contineret, eosque à Cardinali Theatinos dicerent, viderētque Societatem nostram Clericorum itidem familiam esse, facili vulgi errore nos etiam Theatinos nuncuparent? Quis unquam hinc famam, celebritatēque nominis, quæ in ore omnium esset, quāve totus insonaret orbis, possit colligere?

Anim. I.

Fateri hīc cogor, quod sæpius feci, tarditatem meam; nam quid dicas p. 12. quamvis non semel legerim assequi non potui; ignosce mihi Castalde, *Dannus*, inquit ille, *sum, non Oedipus*, sed conemur. Non desituras persecutiones dicit primò Nigronus, imò pro domiciliorum incremento aliquo, augendas tunc fuisse videri, si in exiguam l. capitum familiam Societas *CIO.* esset intrusa. Rursum ait, si alienum in nomen transmigrāisset, desituram fuisse Societatem. Hæc verissima Nigroni dicta. Verum quo modo molestiarum cessationem in hoc secundo dicto agnoscat, si quis acutiùs videt, doceat; quasi verò nominis appellatio, & non indictum vitiis bellum, eas turbas excitaret.

p. 4. &
12.

Quæro & te Castalde, an verè te *Mendacem* Nigronus appellauerit? Si hoc fecit, viro probo maledixit, & quanquam causam dicendi haberet, facere omnino non debuit. Ego etiam quamvis sæpiùs te falsa dixisse demonstraerim, præsertim quum de iure Societatis nostræ ageremus, huiusmodi vocem, quæ vix abesse solet à maledicto, vsus nunquam sum: fat scio, aliud longè esse falli, aliud scientem, volentē fallere, illud ab officiorum magistris falsitatem, hoc dici mendacium. Quare quum gravis hæc sit Nigroni accusatio; probanda fuerat, ne calumniator audires. Eā enim Epistolæ particulā 12. num. 39. nusquam te mendacem dictum reperies, & quī poterat, qui cornuto ibi vitur dilemmate? Legat Lector, si otium est. Ego hoc à Nigrono dictum vsipiam pernego,

Inter. 2.

XIII.

& Nigroniani dicti
aliena inter-
pretatio.

XIV.

& eiusdem
falsa accu-
satio.

& ab eodem Castaldum validissimè sæpiùs reuinctum affirmo.

XV.
*Non idem
probandi
onus Ni-
grono, quod
Castaldo
incumbat.*

Quærò ex te, Castalde, an eandem tuam, & Nigroni in probationibus causam esse putes? Tu rem fabulosissimam primus in medium attulisti, nullâ additâ probatione ad fidem faciendam. Refellit Nigronus validis vsus coniecturis. Tu fuitiles opponis, & probabilibus tantum vteris, illud perpetuò occinens: *Potuit, potuit.* Nondum enim elaboratus stramineus traditionis aries fuerat. Nigronus rem probari, non eius possibilitatem postulat: Ipse factam esse, haud verisimile videri, quàm quod maximè demonstrat, nam incredibilitas rerum coniecturis optimè probatur. Pârne igitur vtriusque causa? Sed iam video me ineluctabilibus vrgeri. Tenemur Nigrone, enimverò tenemur. An non tu contradicentia, & pugnancia loqueris, qui demonstrare debes, nec demonstras? qui probationes requiris à Castaldo, cuius dictis non credere flagitium est? nam in te, qui non credis, probandi onus translatum est; qui lectâ Carasæ Epistolâ se Caietanum mittere scribentis, ab eo missum putasti? quàm hæc triumphat Castaldus, qui ex Actis Capitulorum generalium à Capitulo id factum docere se putat? Sed Carasæ Epistola, in quâ tanquam præses loquitur, in quâ se facere, ac deliberare dicit, singulari etiam numero vsus, ne inter plures elaberetur Castaldus, in manibus est; acta latent in tabulario, quæ si prodierint, cum Carasæ Epistolâ committentur, fortè, vt ex collisis elementis, aliquid plurimum habens admirabilitatis præcreabitur. Interim nulla in Nigroni dictis contradicentia sunt.

Anim. I.
p. 12. 13.

Anim. I.
p. 13. &
Anim.
III. p. 19.

XVI.
*Falsò iterum
accusatur
Nigronus.*

At Caietanum fundatorem negat. quis? Nigronus. Ergo qui Carasam præcipuas in condendâ familiâ partes egisse tot testibus probat, Fundatorem & Caietanum fuisse negat? Omnino, inquis. Te igitur, qui olim scripta egregiè reuocas, & Caietani primas partes fuisse contendis, Carasam Fundatorem negare dicam.

Anim. I.
p. 13.

dicam. Eadem quippe consequentium utrobique lex, & dic, fodes, ubi Pontifex Præcipuum FVNDATOREM Caietanum appellet? Sed fortè præcipuus est, quia tu maiusculis characteribus scripsisti.

Ibid.

Adhuc Nigronus pugnantis, & contradicentis loquitur; audiatur Castaldus: *S. Ignatium nemini subesse vult, qui omnibus subesse voluit*: Video, quid dicere velis, sed quia non dicis, dic rogo, quo modo pugnantis loquitur? nam terminus alter Ignatii voluntatem appellat: alter Nigroni. Saltem dixisses: Contraria Ignatianæ docet voluntati. Rursum quæ contradictio, sollicitum facere pro sociis, qui sui vivebat incuriosus?

XVII.
Castaldi lo-
quendi for-
ma mirabi-
lis.

Anim.
VII.
p. 65.

Quæro ex te, cur Nigronum ex Quintiliano doctorem, *argumenta si non valent; quia magna sunt, valere quia multa sunt*; & dicta ex Modestini Doctrina comprobantem tam acriter reprehendas? Quia, inquis, contraria Modestinus docet, atque Nigrono refragatur. Sed memineris duas à Modestino sententias referri; alteram nonnullorum censentium excusari eum: *Qui iura multa poterit dicere, quorum unumquodque per se ipsum satis validum non est*: Alteram aliorum secus autumantium. In illam primam cum Speculatore, aliisque in tit. de instit. ædi. §. 7. iuit Nigronus, quod illum ab omni tua accusatione absolvit.

XVIII.
Modestinus
perperam
Nigrono
obiectus.

Abiungo, quamvis aliqua supersint, sed quia satis, opinor, superiori Interrogatione iam confutata sunt, libens omitto, &

Quæro ex te Castalde, an non iure tautologiæ à me sis accusandus, quum pleraque omnia, quæ in Animad. primâ in Memoriale coëgisti, Pugnantis, & Contradictis nomine; eadem in postremis Animadversionibus fallaciarum appellatione, in scenam producens, repetitâ crambe, quæ mors est, ex veteri proverbio, Lectorem enecaveris.

XIX.
Nigronus
absolvitur.

INTERRO

INTERROGATIO

VIGESIMA PRIMA,

ADAVCTA, ET MISCELLA.

*Pluscula vel perperam, vel per iniuriam à
Castaldo dicta, quæ superioribus præterita
Interrogationibus & recens enata, sici-
liuntur.*

AM largus reprehensionum, dictorumque
in Nigronum, & eos omnes, quos illi caus-
sa coniunxit, fuisti Castalde, vt quamuis
diligenti messori, spicilegium aliquod re-
linqui fuerit necesse. Ergo qui perpetratis legitimis ve-
luti Interrogationibus, opus me absoluisse credebam,
animaduerti plurima tuis in Animaduersionibus ani-
maduersione dignissima, superesse, aliaque se aliunde
obtulerunt, quæ transmissio iam ad Typographos li-
bro, suis locis commodè adnecti quum non possent,
visum est in hanc Interrogationem nulla prosâ aut
versu, sed, vt locum ceperint, Capreolatino coniicere,
nec omnia quidem; quis enim hoc audeat polliceri?
sed paucula modò, ne vniuersa funditus disperirent.
Quare patere, obsecro, de his more, ritûque nostro
te interrogari.

I.
Nigrono
contradictio
falsò impin-
gitur à Ca-
staldo.

Quæro igitur Lex te Ioannes Baptista Castalde, vbi-
nam suæ dissertationis scripserit Nigronus Caietanum
Neapoli peccata confitentibus aures dedisse? Quod
tu ideò illi impingis, vt hominem veluti immemorem,
& contradicentia scribentem traducas, nam in Dissert-
tationis

Anim 24-
p. 2.

rationis num. 59. Ribadeneiræ accedere videtur, qui suâ illâ in Epistolâ, *Vestros à principio confessiones non auscultasse*, ad eundem Nigronum scripserat. Si bonâ fide agis Castalde, Nigronum inconstantia habes manifestum. Verùm vide, ne te contradicentia vndique irritò conatu conquirentem oculus fefellerit, nam fidem subleſtam fuisse cogitare non ausim. Certè loco à te indicato, Synopsis nimirum num. 6. nihil de Confessionibus Nigronū habere, oculorum iudicium esto. *Curam quidem extranearum ouicularum* tanquam Patri spiritali, tribuit; de confessionibus ne mutit quidem. Omnesne igitur, qui Ordinis sui clientibus consilio ac piis monitis adsunt, illòsque in viâ Domini iuuant, hi tibi aures confitentibus dare videntur? Quo igitur loco habes Capucinos, quos ab eo ministerio in terrâ Italiâ abstinere quidem, sed plurimis vt Patres spirituales adesse non ignoramus? Quo veteres Monachorum Patres, quorum plerique sacris abstinebant initiis, & sibi commissis gregibus nihilominus moderabantur?

Anim.
XII.
p. 129.

Quæro II. quæ ex Animaduersione XIII. sine Francisci, ac Dominici iniuriâ dicere potueris; ex hoc non mendicandi instituto, quod ego laudo & suspicio, homines *admirari celestem hominum vitam ab omni prorsus terrenarum rerum affectu disiunctam*? An illorum vita, qui stipem emendicant, terrenarum affectu concreta est? Hoc profectò sine conuicio non dices: at nisi hoc dicis, nihil singulare dicis. Quis autem credat Franciscum, Mendicantium Patrem, minùs à terrenarum rerum cupiditate *disiunctam vitam* duxisse, quàm tuorum quemlibet? Non ego, nec quisquam, cui cor in pectore saliat.

II.
*Qui vanè
gloriantur.*

Anim.
XIV.
p. 142.

Quæro III. Quinam sint illi Religiosorum cœtus, quibus Nigronus per intolerandam iactantiam, homo scilicet gloriosus, Societatem hanc minimam antetulit? Omnes, inquis, sic enim scribis Animaduersione XIV. *Hic equidem non pro nostris tantum, verùm pro*

III.
*Et Nigro-
no immane
sed falsum
crimē affin-
git arrogan-*

vniuersis Religiosis cœtibus laceſſitus reſpōdere debes, quomodo ſe omnibus præferat, qui Clericorum munera minus omnibus tractat? Hæc enimuerò, Caſtalde, non impudens Nigroni arrogantia, ſed tua parum beneuoli animi acerbitas eſt. Nigronus Societatem omnibus Religioſis Ordinibus antepoſuit? Inſolentiſſimè fecit, hominèmq; ob hanc rem deteſtor, ſi fecit, ſed tantum arrogantix crimen homini mo-deſtiſſimo impingendum, eique ex arrogantiffimâ ſententiâ non erat inuidia concilianda non allatis recitatiſque illius verbis. Huiuſmodi quidquam dixiſſe aliquando Nigronum conſtantiſſimè abnuo: tu ne calumniator audias, quâ probas? At inquis: Ignatio res noua non erat, qui delineauerat Ordinem, qui clericatum cum ſtatu regulari coniūgens, & clauſtrali, plura Clericorum officia & munia complexus, quàm Ordo Theatinorum; Hæc apud te Nigronus. De re iam diſputauimus, de tuâ interpretatione nunc videamus. Quibus hæc verbis vniuerſos Religioſos cœtus læſit Nigronus? At ne tuum quidem læſit: nam qui vera dicit, neminem laceſſit, niſi eum, cui veritas dolet. An Tui veluti genus quoddam ampliſſimum, vniuerſos Religioſos cœtus ita continent, vt qui illis ægrè faciat, omnes continuo lædat? Quæ hîc Monachis, qui ſuop-te inſtituto à Clericorum muneribus longiſſimè recedunt, inferitur iniuria? Intelligo, quid moliaris: vt Ordinem noſtrum in inuidiam adducas, quaſi cum omnium aduerſario agis; vt contra illum, ac ſi manus eius contra omnes eſſent, omnium ibidem manus ſint, ac veluti ferum & pilolum oppugnent. Sed caſſabunda hæc ſunt conſilia, Caſtalde; Nos Religioſas omnes familias reuereri, de illis quàm honorificentiffimè loqui, ab ipsis huius diſciplinæ noſtræ incunabilis docemur, nobiſque honeſtiſſimum ducemus, nos illis eſſe ſuccentiuos, idque palàm profitemur. Tuum ipſum Ordinem colimus, eſſi abſque iniuriâ æmulari chariſmata meliora con-
nitimur,

Anim.
XIV.
p. 141.

nitimur, quod cuique lege licet, separanda igitur Ordinum sanctissimorum caussa est, neque dicta Nigrono affingenda, vt amicos à nobis abalienes. Quod cum hîc à te factum videam, Castalde, humanitatem fidemque tuam requiro. Sed aperiendus tibi aditus erat erumpenti stomacho, vt in Societatem, quàm contumeliosissimè illum effunderes, quod indignis vsque modis à te hîc factum, abundè docui, sed leuiora iam videamus.

Inter. I.

Anim.

ix.

p. 75.

Quæro I V. ex te Castalde, quid tandem causam tuam iuuet illa Petri positio: *Bonum est nos hîc esse*, cuius magnificâ explicatione duabus paginis libellum tuum factum fuisse habitioem tibi gratulor? Resignatus Ecclesiæ Pastor, illâ nihilominus lucis dulcissimæ iucunditate illectus, oblitusque demandati sibi muneris, tabernacula in illo fugitiuæ beatitatis diuersorio iam fabricaturiebat; quidni ergo Ignatius, quantumuis Societatem olim à se condendam diuinitus edoctus, visâ Caietani, ac nostratum sanctimoniâ exclamauerit; *Bonum est nos hîc esse*. Vt de animosiore comparatione nihil dicam; aio Petrum cum illa loqueretur, *Nescisse quid diceret*; quod vmbratilem nescio quam visionis illius iucunditatem solidæ expressæque Christi anteferebat imitationi. Hoc idem de Ignatio Ordinis tui quietem illustrem improuidè adamante, ac laboriosissimæ, quam meditabatur, Societati anteferente, si dixerò, *Nesciuisse scilicet illum, quid ageret*, tu qui Petri factum in medium attulisti, indignè ferre non debes. Verùm non ego hoc dicam; nam ille non fecit.

IV.

S. Petri dictum minus ad rem affertur

Anim.

vi p. 47.

Quæro V. quid tibi in mentem venerit, Castalde, cum Animaduersione VI. Nigrono dicam scriberes de causâ liberâ, quasi homo Philosophiæ ignarus, Stagiritæ ac Sueffani auctoritatibus abuteretur. Grande enim verò pandis Philosophiæ arcenum, quum doces, operantem causam, quandiu in

V.

Et de causâ liberâ in cassum disputatur

Xx. 2.

opere

opere est, ex connexo illius, necessario operari, nec liberam id temporis dici. Quæ verò sit tuæ inficiationis vis, quo Nigroni dicta reuellere te credis, non satis intelligo. Sic enim loqueris: *Quare frustra docet, causam non necessariam, etiam positis omnibus incitamentis ad ambulandum, aliquando non ambulaturam, quia libera est.* Hæccine tibi falsò dicuntur Castalde? Quidni? inquis. *Posito enim actu, non amplius libera dici potest, sed pro illo tunc necessaria.* Acutè sanè, ambulationem nimirum inuoluit causa ambulans, dum ambulat, à quâ nulla eam eximat libertas. Nigronus videlicet hoc ignorabat. At non de actu secundo, vt loqui amant, sed de primo ille disputabat: quàm verò ad rem id faceret contra hominem, qui in argumentatione de potentiâ ad actum causæ suæ firmamenta conlocauerat, quam ea de re confecimus, Interrogatione demonstrauimus.

Anim. I.

P. 14.

VI.
Propositio
affirmans
vniuersalis
vnico in
contrarium
allato ex-
plo eliditur.

Quæro VI. cur de reuelationibus clam habendis, vulgandisve cum Nigrono tritari volueris Animaduersione prima? Audio? Quia is §.cx. vnâ reuelatione de custode Archangelo non apertâ ream propositionem à se infirmatam fuisse gloriatur, quasi verò vna Hirundo faciat ver. Hæc tu verè dicis, sed ille petitionem tuam validissimè repulit. Quid? Nonne ad falsitatem propositionis vniuersalis aientis conuincendam, vel vnum aduersum exemplum virium satis habere Dialecticorum tyrocinium est? Quum igitur opere maximo pertenderes reuelationes omnes ab Ignatio fuisse patefactas, vnico illo exemplo te de statione deiicere satis habuit Nigronus. At verò ad veritatem eiusdem propositionis affirmantis fanciendam, neque vnus flos, neque vna hirundo, neque dies, neque actus vnus sufficit. Quod si tu nihil diuidi inter vtrumque contubernij habes, quid de te sentiendum sit viderint Dialectici. Nigronus certè iure non accusatur.

V II.

Quæro VII. ex te Castalde, quod tibi nouum humilitatis

Anim.
VII p.
63. &
64.

Differ.
num.
110.

p. 65.

lib. 1.
num.
122.

litatis genus domi repente prodierit, quæ charitati ancillari non didicerit, atque, ut illius iubar aduersum fulserit, iuri suo cedere? Quid enim causæ tibi fuit, ut ex causis omnibus, quas plurimas Caietano fuisse ais clam Carafam habendi reuelationes, vnicam vrgeas modestiam? Eâne docet Præsidibus suis Dei dona non manifestare? Quo id auctore doces? Etiamne cum de alterius damno, bonoque agitur? Quæ est ista Christianæ Philosophiæ ignorata huc vsque modestia? Sed hoc ipsum, inquis, docet Nigronus. Hoc ille? At, inquis, ille ait! *Solemne est Sanctis viris visiones, reuelationes, miracula, & alia Dei dona occultare.* Planissimè. Sed non animarum, & conscientiarum arbitris, quibus aperienda hæc esse luculentissimè docuerat; ut inepta, ne quid grauius dicam, tua illa sit admiratio, quam sic effundis. *Quare non parum miror hominem sic facile ac libenter à te diuersificari.* O latinitalis medullam! Sed quid ille à te diuersus sit, qui sacra vasa non esse distrahenda docet, quamuis ea redimendis captiuis paulò ante distrahenda esse dixerit? Quis tam stipes est, ut hæc non intelligat? Rursum quo modo ille de Carafæ cum Ignatio simultatibus agens se *diuersificauit*? At modò fuisse ait, modò negat. Vbi? Vbinam? nisi doces, & de tempore quidem, per calumniam accusas. At Orlandino contradicit. Quis? Nam Paulus IV. ante Pontificatum familiariter B. Ignatio vtitur; teste Orlandino. Ergo simultates nunquam exortæ fuerunt? Cur ex Orlandino, quæ in rem Nigroni erant, non attulisti? Scilicet Indicis, verbo *Pauli IV.* expilatione contento, Historiam ipsam legere tibi tanti non fuit, aut si legisti, malâ fide, quæ in illâ lib. 15. num. 4. leguntur, dissimulasti. Sic enim loquitur Orlandinus: *Curam à principio nonnullam Societati iniecit hic nuntius.* (Carafam scilicet Pontificem factum.) *Erat enim opinio, Carafam & olim offensum, quod cum is peroptaret vnum eundemque ex hoc nostro, ac Theatinorum conflare Ordinem, nolisset Ignatius, ac nuper quod Ignatio eodem monente, in causâ Neapolitani Adolef-*

Reuelatio-
nes aperi-
ent dum supe-
rioribus esse
humilitas
docet.

VIII.
Castaldus
ex Indice
Orlandini
minus soli-
de differit.

centis de quo supra narrauimus, acta eius Pontifex Iulius rescidisset. Verum B. Pater cum in sacellum se tacitus recepisset, totamque rem commendasset sapientiae bonitatisque Numinis sempiternae; mox placido vultu, & animo perquam sedato egressus, sperare se dixit fore, ut qui metuebatur infensus, eum Societas experiretur propitium, nec diuina desideraret praesidia, si destitueretur humanis. Hæc Orlandinus libro decimoquinto, & libro primo, numero centesimo vigesimo secundo: Caterum Ioannes Petrus, priusquam usu aliquo consuetudineque mores calleret Ignatij, falsis criminationibus adductus, ut erat in his, qua ad Orthodoxam fidem pertinent, seuerus, & acer in primis censor, minus eius fauere causse in eâ, quam diximus suspicionis procellâ visus est. Hæc ibi Orlandinus, ex quibus discere potes Castalde, neque illi Nigronum contraria scribere, neque historiarum cognitionem ex Indicum breuiariis comparari, ac illa deleri ex tuo libello posse. Non ergo mirum quod ab Orlandino discrepet, qui sibi non constat, sibi-
p. 65. que persuadeat, vel potius alijs persuadere intentet (homo nimirum profligatae fidei, qui per fycophantiam Lectoribus imponere velit, quæ tua in illum humanitas est) nullum eius odorem ad posteros peruenisse, quod omnibus notum fuit, ut probatum est. Non arbitror te iam sic loquuturum. Itaque

IX.

Opera quæ
Dei ope à
nobis sunt,
sine eiusdem
Dei iniuria
amantur à
nobis.

Quæro VIII. Quâ lege tibi contraria sint (quod Animaduersione IX. doces,) Ideam condendæ olim familiæ diuinitus accepisse, illamque ut propriij ingenij partum amanter amplecti; quorum dictorum gratiâ Nigronum, ut sibi pugnantem traducis? quàm malâ scæuâ hæc læuorsum interpretaris? quàm extra causam Gregorij verba in medium affers? Qui enim accepta bona sibi arrogat, suis contra Deum bonis pugnat? quàm nullâ causâ ibi pluribus paratragœdias? an adhuc post tantum litterarum ignoratum tibi est, non magis illa inter se pugnare, quàm si opera nostra præclara, Quæ Deus operatur.

Mor.
lib 9.
cap. 1.

ratur in nobis diligamus ? An ea nostra non sunt, quamuis dona Dei sint ? Vix arbitror hæc à mulierculis ignorari, & tibi notissima esse scio ; sed vellendus nimirum fuerat Nigronus, vt mortuo leoni ne pilus quidem superesset, cui volsellam non admoueres, depilator egregius. Sed viuunt, qui fieri non patiantur, aut certè doleant. Verùm hîc tibi aurem vello, & memorem esse iubeo, scribere te in vitâ Pauli I V. (locum non adnoto, quòd liber ad manum non est, sed nulla hîc memoria mihi labes) eum Ordinem à se conditum (nondum enim exciderat loco) vt partum suum amasse, & promouere desiderasse, quod per temporum iniquitatem præstare non potuit ; An ille sine diuina ope fundauerat ? Vide Castalde, ne iura fingas, atque refingas, & versatilis mihi Mercurius sis.

Anim.
XXV.
p. 230.

Quæro IX. quodnam peccatum sit, cuius tibi reus est Nigronus, Animaduersione vigesima-quinta, dum Dissertationis suæ §. c v i. scribit ; Si Franciscus Ribera superstes fuisset, reuelationes alias, & hanc præcipuè controuersam referre potuisset ? Quæris ? In eodem luto, quo me oblitum voluit, hæret imprudens. Quî ? A potentiâ, inquis, ad actum argumentationem conficit suam. Falleris, Castalde, & fallaciam tuam plus quàm decumanam Nigroni integra euincit sententia, quam detruncatam protulisti : sic enim Nigronus scribit : *Si Franciscus Ribera superstes fuisset editioni historiarum Orlandini, scriptioni breuioris vitæ Ribadeneire, & processui saltem inchoato Sancti Ignatii, reuelationes alias, & hanc præcipuè controuersam referre potuisset : sed ante hæc omnia deceßerat.* Quâ in re hîc tibi peccauit Nigronus ? Tu à Ribera silentio veritatem reuelationis conuellere niteris : ille Ribera, aut ignotam, aut non

X.
*Nigronus
iniuria vel-
licatur à
Castaldo
semel.*

nō satis exploratam fuisse dicit, causāsque dicti affert; Quod si eius firmamenta Riberæ, viro veritatis religiosissimo, cognita fuissent, non utique omisurum verosimile esse tradit, quod & illustre sit vaticinium; & iam satis exploratæ, compertæque veritatis. Quare nihil hīc erat, in quo Nigrorum vellicares.

XI
Ieronymus.

Quæro X. ex te Castalde, An qui semel in publicā porticu, (sic nos miseri Grammatici scribimus; tibi, qui ut Magnus Latinitatis Prætor de minimis non curas, solutum est, *Publico* constanter scribere) aliquando cubavit Ignatius, is id facere consuevisse dicendus sit? Sic enim ais: *Domos habitationis inquirere, qui noctu in publico S. Marci porticu iacere consueverat.* Consueverat? quia nimirum hoc aliquando in summā rerum omnium solitudine fecit. Hæccine tua ratiocinandi ratio? Video illam non semel placuisse; nam quia Caietani precibus venti aliquando posuere, illi curandas maris tempestates non fuisse colligis, quia ventis & mari imperabat. Eiusdē notā est, quod in Nigrono eādē Animaduersione carpis; Ignatium nimirum *nimis sollicitum* induci in conquirendis hominum patrociniis. dissert. n. 48. qui sequenti, eidē Nigrono *Solius Dei protectioni fidebat.* Adhucne Castalde ignoras, quid rectæ, ac Deo subnixæ fiduciæ temeritas dicetur: Neque enim finitimæ sunt; quum vna humanam omnem sollicitudinem, non sine tentati Dei accusatione, cæco ableget impetu: altera rectè ac ratione progrediens *omnem* vt 2. Petr. 1. Petrus loquitur, *subinferat sollicitudinem.*

XII.
Castaldi dilectum errori
Vviclesi &
Anabaptistarum
Trinitariorum
simillimum.

Quæro XI. ex te, Ioannes Baptista Castalde, quoniam loco habeas Vviclesum illum, qui superioris seculi hæreticis omnibus olim labefactandam fidei veritatem, & sacrorum hominum Ordinem conuellendum signum quoddam videtur sustulisse? Non dubito, quin ut anteambulonem Antichristi hominemque corruptissimæ Doctrinæ atque proiectissimæ audaciæ detesteris: quod quum ita sit, quæro an memineris illius.

Gualre-
tius in
Tabula
seculi
XIV.

p. 143.

illius articulum X. ex his, quibus Ecclesia Nigrum præfixit Theta, in hæc verba conceptum legi, *Viros Ecclesiasticos* (hos ego Clericos esse puto) *possiones habere contra scripturas esse?* Memini, inquis. Rursum Interrogo, vtrum Anabaptistarum Trinitariorum libellum Antitheseon veri ac falsi Christi vnquam vel ipse legeris, aut certè apud alios inueneris, illòsque Antithesi III. sic loqui: *Falsus Christus, sicut ipse est verus Deus, æternus, ditissimus, sic dedit suis sacerdotibus decimas, & multa bona temporalia. Christus autem verus, qui homo temporalis, & pauper fuit, pauperes esse voluit ministros suos.* Hæc illi, quos homines impios fuisse iam te audio clamantem. Sed adesto parumper, Castalde, & quæ Animaduersione tuâ XIV. scribis, mecum recognosce; sic enim post allatam Hieronymi sententiam scribis, opinor. *Hæc, aurum scilicet, argentumque, copiosè qui possident, parum Clericorum munia adaptare sibi posse ex ipso nomine declarant. Quæ si tua sunt, vt profectò sunt, vigila, Castalde, ne eadem VViclefo, & Anabaptistis dicas. Quid? Argumentationem totam sic euoluamus. Qui parum ex ipso nomine Clericorum sibi munia adaptare possunt, hi parum Clerici sunt; verum qui aurum & argentum copiosè possident, hi Clericorum munia ex ipso nomine parum adaptare sibi posse declarant. Qui aurum igitur, & argentum copiosè possident, parum Clerici sunt. Porro hanc consequutionem, ne vt illegitimam respuas, Logicorum; ne vt veram admittas, Ecclesiæ legibus cautum est. Quod verò tua sit, Assumptio, in quâ tota vis, quæque tua ipsissima est, profectò euineit; nam de Propositione nisi omnem eieres Philosophiâ, nulla mecum tibi esse discordia potest. Quo igitur loco Ambrosium, quo Carolum habes, quos aurum & argentum copiosè possedisse legimus? An hi tibi parum Clerici fuisse videntur? An non satiùs fuerat cum clavis auctoribus, quæ ab Heronymo aliquorum auaritiam, cupiditatēque validè, suo scilicet more, arietante paulò duriùs dicta sunt, emollire;*

quàm, vt ea in nos (quos tibi propè vniuersos locupletes Ignatius instituit) veluti amentata iacula intorqueres, per nostrum latus & Ecclesiam Dei abs te vulnerari, atque pessimis erroribus ansam dari infamendi? Hæc mihi, quàm Interrogatione XI V. fecerim, vbi res fuerunt explicanda, vt intelligeres, quamuis in nos scribas, cautius fuisse scribendum. Sed ego animum tuum ab errore alienissimum scio, neque illius te reum perago; scribendi tamen ardorem re-fugere nec sine causa, quàm minus vbiq; sis.

XIII.
*Novitatis
 leuisscula
 amplificatio
 castigatur.*

Quæro enim XII. ex te, cuius demum notæ tibi P. 148.
 tua illa videantur Animaduersionis X VI. verba? *Hæc est (paupertas nimirum, vt tecum loquar mendicatum explodens) præstantissima & præclara (crevit enim oratio) novitas, quæ ex ore Altissimi primogenita prodiiit ante omnem novitatem! Vix oculis fides est, homini cato, & qui contra stipites non disputaret, hæc excidisse. Quàm facile nobis placemus, ac plaudimus! Iam qui te prudentem scilicet rerum, ac senio grauem tam iuueniliter exultantem, aberrantemque video, me ipsum vndique circumspicio, ne meus mihi amor imponat. Quæ est ista primogenita ex ore altissimi prodiens novitas? O surda nimirum secula, quibus ante proximè lapsi annum 24. novitas ista audita non est! O mutos diuinovates, quamuis Prophetæ dicantur, qui de hac tantâ nouitate plus quàm Harpocraticè silent! O manceos diuinos libros, in quos relata hæc nouitas non est! O me planè caudicem, qui Primogenitam nouitatem huc vsque illam esse credidi, de quâ magnificè Ieremias prædicat, *Quia creauit Dominus nouum super terram.* FEMINA CIRCVDABIT VIRVM. At declamantem te nondum audieram, Castalde, quamquam etsi nunc audio, non tamen muto. Indocilis adhuc sum, mirorque te huiusmodi ridicularia loqui hominem senem. Sed leuia hæc missa faciamus; grauiora enim supersunt.*

Ierem ia
 31. v. 22.

XV.

Quæro XIII. ex te, quisnam tuo in libello virum clarissimum

clarissimum Bonauenturam Daualum Augustiniani Ordinis ornamentum, & suæ Congregationis Vicarium Generalem in Palponem, an Peponem ausus fuerit transmutare? Parumne fuerat Ximenio illuisse, nisi etiam clarissimo Daualorum nomine abuteretur! Sed qui semel fidei fines transilierat, hunc nauiter oportuit esse fallacem, ne exigua mercede depuuisse videretur. XIII. laudatorum tuorum tuo in libello est Bonauentura Daualos, cui hoc affectum est testimonium ampullarum plenissimum.

Sycophantia luculentâ Bonauentura Daualos affectum est falsum testimonium.

Magister frater Bonauentura Daualos
Ordinis S. Augustini.

En alter David inuictus Castaldus Gigantem deiecit Goliath: suos idcirco omnes Religiosi cætus debent decantare triumphos, laudare virtutem, magnificare modestiam. Modestiam, quâ certauit; virtutem, quâ vicit; triumphos, quos meruit. Meritum profecto excedit Triumphos; nulla prorsus laus super est illi, qui nunquam satis laudatur, quorsusque ad cæleste Capitolium prouehatur. Hæc ibi Bonauenturæ nomine. Verum ego sycophantiam Ximenianâ nihilo minorem iam tibi aperio, Castalde. Aio enim nihil huiusmodi à Bonauenturâ aliquando scriptum: & si hoc parum est, aio secundò, te Bonauenturæ hominē ignotum esse: quod si hoc adhuc satis non est, aio tertio, tuum ab illo libellum visum nunquam. Quid hæres Castalde? Veritati litamus; obfirmandus contra deliquium animus est, vera enim narro, Quid narro? Ipse veritatem tuetur Bonauentura litteris ad Desiderium Pallottum Cardinalem Eminentissimum Neapoli hoc ipso animo datis. Recitentur.

Eminentissime Domine, ac Here mi colendissime. Non ante diem hanc reddita mihi per tabellarium, & quidem casu ab Eminentia. V. litteræ sunt scriptæ 25. Majj, quibus dignatur me certiore facere de quodam libro edito in lucem à Patre Castaldo Theatino: Hunc ego hominem ne noui quidem;

XV.
Quod eius
Epistola
confutatur.

dem, tantum abest, ut illi testificatione meâ in præiudicium Societatis Iesu fuerim gratificatus. Patri Generali Societatis ut Domino meo, pluribus de re tota scribo. E. V. quia longiori epistola molestus esse nolo, tantummodo aio; Ut P. Castaldus exiguâ forte prudentiâ libellum vulgavit; ita aliorumque meoque nomine abuti voluisse, qui nec Theatinum noni, nec cuius argumenti sit liber, scio. Caterum E. V. rogo ut veterem me gratia locum apud se obtinere meoque obsequio uti velit. Quâ in clausulâ ei reuerentiam exhibeo. Neapoli XVIII. Iulij anni 1641. Hæc Bonaventuræ epistola.

XVI.
Magnâ
Castaldia-
ne in histo-
riâ fidei la-
be.

Quî ergo te laudavit, qui non te, non libellû tuum nouit? Et miraberis me hominum fidem implorare, & confidentissimi sycophantæ fallacissimam impudentiam accusare? Scio senes, quippe quibus exiguus crassusq; in venis sanguis meat, difficulter erubescere, tibi tamē in tam insigni tui operis, nominisq; dehonestamento colorem consistere non arbitror; Tuorum te Patrum ante tribunal conuenio: si vel vnus ex illis quos ut humanitatis, virtutisq; magistros veneror, suffragio absoluēris, victus sum: sed viris sapientibus huiusmodi fraudium ludibria vanissima improbari nullus dubito. Videant illi pro suâ prudentiâ quonam modo tibi tuisque scriptis libellis totius Ordinis famam credunt, qui tuam homini vel è vulgo profano, vel è Religiosâ familiâ quod nollem, nullâ fide prædito tam infeliciter prodigendam commiseris; ut quanquam hostiliter egeris, vicem tamen tuam dolere habeam. necesse.

Hic tuâ bonâ veniâ Castalde subsisto, & quamuis plurima supersint, quibus veru affigendum sit, tamen ut noui aliquid supersit, si scribendû iterum erit omit-
tamus. Restibilis ager tuus est: frequens poterit exerceri. Vale ac diu felix viue: quod votis non xx. aut xxx. sed C. & pluribus adhuc ex animi mei sententiâ Deum precor, ac ne fucata putes vota, paucula, quæ reliqua sunt, de Caritate videamus.

INTERRO

INTERROGATIO

VIGESIMASECVNDA.

DE CHARITATE.

In fine
Pacifici
certami-
nis pag.
236.

Matth.
V.

Aucis hîc te interrogabo Castalde, nam Charitatem, quam das, lubens accipio; sed moneo separandam esse tui, atque Ordinis causam, illum enim magnorum virorû qui in illo degunt reputatione venerari, debeo; tibi nullâ reuerentiâ obstringor; ignouisse, & pro te preces fundere, quod dum hæc scriberem, penè quotidie feci; ac si se dabit occasio, beneficia conferre, quacûque à mea tenuitate proficisci poterunt, paratum esse sat habeo, vt Euangelio faciam satis: non enim ex animo excidit oraculum illud, mandatumque nouum, *Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos, benefacite his, qui oderunt vos*: quæ postrema oraculi verba tibi ego nolim conuenire; prima ne quadrare quis vnquam dubitaret, toto tuo in Certamine diligentissimè laborasti: Quod enim Societatis nostræ ornamentum non diripere, & proculcare tentasti? Ignatio præscitum fuit, Societatis se parentem olim futurum? Nugæ sunt, & Ribadeneiræ atque Orlandini figmentum. Academies habemus? Hoc Apostolicum non est. Proximorum causâ laboramus in Nosocomiis, in carceribus, in trimis, in foris, in triuiis? Ad secularia hoc est distrahi. Quos è Repub. fuerit è Societate dimittimus? Infra Equites Ierosolymitanos estis. Longissimâ plurium annorum in probatione dominium rerum suarum nondum probatis permittimus? Exile habetis paupertatis votum. Ministeriis pro salute animarum longè laboriosissimis

I.
Alia Clarissimi Clericorum Regularium Ordinis, alia Castaldi causa.

II.
qui acerbissime in Societatem scripse

riofissimis addicti ad Psalmodyam in Odæum nō conuenimus? Clerici de sorte Domini non estis. Mendicamus? hoc Clericorū nō est. Bona in Collegiis possidemus? neque hoc est. Quid ego singula persequor? Totum tuum libellum huc nolo congerere.

III.

quasi caritatem contumeliis conciliaturus

IV.

in ipsa ad caritatem adhortatione contumeliosus

V.

in eos, qui prouocati arma inducerunt.

VI.

Eiusdem Iuramentū.

VII.

Pax non sciungenda à veritate.

Quæro potius, an caritatem contumeliis ac maledictis accendi putes? Rectè tu quidem putas, sed malè facis. Eam enim qui fouere velit, beneficiis eum id facere oportet: quod si non fecerit, nihilominus caritas crescet; nam ea est illi ingenita vis, ut colubris, dirisque serpentibus pasta melior atque habitior euadat. Sed quis tibi animus, quum ad caritatem hortaris tam inclementer agere, ut nos tunc maximè *fædus cum morte* iniisse diceres, ut *vobis cedere debere*, quippe *fratribus maioribus*, affirmares? ut *parcemiã veterẽ* in nos torqueres. *Cede maiori; Parce minori* addens: *non fecistis quod vestrum erat; facimus, quod est nostrum, et vestrum est?* Minores nos esse dicis, non repugno, sit ut lubet: nouimus, si iubes, recumbere in nouissimo loco, sed quia minores sumus, prodere veritatem, quis vnquam coget? Quandiu Spiritus hos reget artus, pro eâ stabo. An ideo reprehendis? Quid à nobis peccatum est, si eam defendimus? si iusta induimus arma? si quæ tibi non placuerunt, diximus? An dissimulare debuimus? Non ea erant à te obiicienda, quæ refutare nobis esset necesse, si tam delicatus eras ut vera nolles audire. Nam quod tibi scripsisse displiceat, bonâ tuâ veniâ, vix credo; nisi fortè flere didicisti post damna. Iurare te autem tam solemnî contestatione de auditione publicâ & traditione antiquissimâ Ignatianæ petitionis, eius hominis non erat, qui eam se obrutam temporum ruinâ in lucem protulisse testatur; quæ tua gloriatio est Epistolæ ad Thianæum cap. xvii.

Postremo Deum pacis & dilectionis propitium nobis precaris, pro quâ beneuolentiâ gratias ago, habeoque maximas, meoque, & totius Societatis nomine spondeo caritatem nos tuo cū Ordine, singulisque, teque ipso,

ipso, quamuis hoc nolle videaris, inuicem habituros, quod est vinculum perfectionis; sed memento Deum pacis, ac *dilectionis*, Deum pariter, ac primò quidem esse

VERITATIS.

Porro quàm magno veritatis Deo huius falsitatis ac Fabulæ obfirmata placeat defensio, ex infelici Hieronymi Dentici, qui picturæ fucum, & quidem audacioris, illi publicè circumponere non dubitauit, abruptæ vitæ exitu, nec tibi, opinor, ignoto discere potuisti; cuius ego longè tibi dissimilem precor, vt citò nimirum agnitâ veritate, exin quàm tardissimè placidâ in quiete compostus quiescas. Imò, nisi aspernaris, tecum ita conuenio, vt qui nostrum, altero hinc abeunte, superfuerit, is tribus, ob summæ Triadis reuerentiam, Sacris piacularibus focij animæ leues flammæ, expeditumque iter ad Deum preceatur. Quam conditionem te accipere non dubito pro tuâ caritate, atque sapientiâ; vt potè longè seniores: sed omnes sicut aqua dilabimur, atque vt incertæ, ac timidæ sunt prouidentia nostræ; ita timidissimus, maximèque incertus vitæ cursus, qui sæpe abruptitur, antequam te abiuncturum putes. Quæ ob eam gratiam tibi proponuntur, vt neminem clam sit, mihi tecum, vt iuratissima sententiarum in historiâ sit discordia, nihilo tamen minùs integerrimam superesse charitatem.

Placétne igitur, ponente in ambobus manus veritate, sine qua charitas non est, vt finiamus? Sic peto.

Igitur:

Quùm actori, quousque intentionem suam validè fundauerit; probandi onus incumbat, & negatâ probatione facti, satis probetur *negatiua*. Eâque propter nullum *demonstratiuè* probandi onus Nigrono, non fundatam aduersarij intentionem neganti sit imponendum: Quùm Castaldus traditionem, nec satis probauerit

VIII.

Totius Operis conclusio.

ZZ

bauerit suo ipsius improbatam testimonio, nec ea qualicumque, res villo modo sit probata: cum temporum diligenti ratione subductâ probabilissimum sit, Caietanum, quo tempore Venetiis Ignatius fuit, ibi non fuisse; Nec illius professionis mentio vlla apud veteres sit, nec ratio vlla vel oacasio probabilis fingi possit. Contrâ verò Ignatius suam Societatem Parisiis iam inchoatam, & de condendo Religioso Ordine diuinam haberet prænotationem; neque à Deo aliud facere fuerit iussus: & à Caietano, qui tunc Ordini non præerat, in eum admitti postulare hominis minùs prudentis futurum esset: Neque quidquam admodum, aut noui moris, aut paupertatis exactioris, aut perfectionis sublimioris eo in Ordine esset, quod Ignatium suorum obliuisci cogeret; contrâ verò plurimum solitudinis, à quâ ille animarum quæstui addictissimus, abhorrebat; quumque hæc omnia Nigronus candidissimâ, & solidissimâ agendi ratione, nullâque fallaciis vsus, & sibi perpetuò constans probauerit olim, & nos hisce Interrogationibus aduersùs ea, quæ Pacifico in Certamine hostiliter obiecit Castaldus, defenderimus:

Reliquum est,

vt Ignatiana illa Ordinis Theatinorum Petitio, quam Castaldus, fallacissimum rumorem, si tamen fuit, sequutus, iam tertio euulgauit, vanissimum hominis minimè quidem mali, sed in historiâ parum accurati commentum sit, atque, vt verbo dicam,

F A B V L A.

L. D. B. V. S. I. A. C.

INDEX

ANIMADVERSIONVM

Castaldianarum. in his Interrogationibus confutatarum.

Amicus Lectori.

IDEM, quam in ipso operis vestibulo auctor oppignerauit in præsentia cumulatè præsto. Vide, humanissime lector, quidquid impressionis in causam, de qua contentio est, à Castaldo suo in Pacifico certamine tentatum est, quanto animi candore, rationumque vi ab Auctore hîc exceptum, ac refutatum sit. Quod ut facilius præstare possis, quum alium in suis Interrogationibus Auctor, ac in suis Animadversionibus Castaldus Ordinem disputandi fuerit sequutus, recensitis hîc Animadversionibus earumque particulis, Refutationum indicem adnecto. Vale.

AD testimonia virorum illustrium, quæ agmen Animadversionum præcedunt detectis sycophantiis respondetur. Interrogatione prima totâ.

Præfatio inanum falsarumque querelarum plenissima plenè diluitur. In Præfatione ad Lectorem.

Animadversionis I.

§. Ut autem. Interrog. II. n. 1. & Interrog. I. n. 12. & 13.

§. Sine hæsitacione.

Interrog XX. n. 4.

Z. 2. §. Me.

§ Me punit.	Ibid.num.5.
§.A parta.	Ibid.num.6.
§.A disparato.	Ibid.
§.A Spiritu sancto.	Interrog.xi.totâ,& xx.n.8.
§.Facta non præsumi.	Interrog.xx.num.9.
§.Legem de damno.	Ibid.num.10.
§.Vt solitudinem.	Interrog.adaucta,n.1.
§.Eodem modo.	Interrog.xx.num.12.
§.Rationem.	Eadem,num.13.
§.Mendacem.	Eadem,num.14.
§.Mihi obiecat.	Eadem,n.15.
§.A me probationes.	Ibid.
§.Caietanum.	Eadem,n.16.
§.S.Ignatium.	Eadem,n.16.
§.Nimis sollicitum.	Interrog.adaucta.
§.Domos habitationis.	Ibid.
§.Vt numerum.	Interrog.vi.n.16.& Adauct.n.8.

Animaduersionis II.

Titulus.	Interrog.III.n.20.
§.Accedunt testimonia.	Interrog.IV.n.1.
§.Modo verò.	Ibid.num.53.
§.Sed in primis.	Ibid.num.14.& 50.
Tota demum quanta est,euertitur.	Interrog.IV.totâ.

Animaduersionis III.

Titulus,& vanæ probationes.	Interrog.III.& IV.n.53.
§.Quæ igitur multa.	Interrog.vii.
§.Quid ergo.	Interrog.vi.n.23.& 24.
§.Quid quæso.	Interrog.x.n.6.& 23.
§.Adhuc ridiculum.	Interrog.vii.n.1.
§.Quasi nos.	Interrog.vii.n.10.
§.Scias igitur.	Interrog.vi.n.11.& 4.
§.Excursis aliquot.	Eadem num.8.
§.Sed Aristocralliter.	Eadem num.9.& xii.n.8.

Animad

Animaduersionis IV.

Titulus & probationes.	Interrog.vi.
§.Si quo mense.	Interrog.viii.
§.Et Iacobum.	Interrog.vi.num.7.
§.Idem dici.	Ibidem.
§.Hæc quidem.	Interrog.I.n.12.& iv.n.50.& vi.n.5. & ix.num.xxv.

Animaduersionis V.

Titulus,& probationes infirmantur.	Interrog.v.
------------------------------------	-------------

Animaduersionis VI.

§.Primus ad	Interrog.v.
§.Quartus.	Interrog.III.
§.Non produxi.	Interrog.iv.num.3.
§.Nam nec aliquorum.	Interrog.iv.num.40.
§.Sextus.	Interrog.III.num.33.
§.Septimus.	In Præfat.n.12.& Interrog.iv.
§.Est namque.	Interrog.III.num.8.
§.Si præsumptio.	Eâdem,num.12.
§.Afferre mihi.	Eâdem num.9.
§.Quin imo.	Eâdem num.7.
§.Octauus.	Eâdem num.17.
§.Nonus.	Interrog.III.& V.& xx.§.4.
§.Decimus.	Interrog.v.& Adauctâ num.5.
§.Vndecimus.	Interrog.xx.num.3.
§.Duodecimus.	Interrog.v.
§.Tertius decimus.	Interrog.xx.num.21.

Animaduersionis VII.

§.De spinis.	Interrog.I.num.12.
§.Dicit primo.	Interrog.iv.& vi.
§.Secundo.	Interrog.xii.n.13.
§.Tertio.	Interrog.III.n.20.& vi.à n.17.ad 24.alibi.

§. Quarto	Interrog. vi. à n. 17. & Adauct. n. 8.
§. Quinto	Interrog. viii.
§. Sexto	Interrog. x. & xi.
§. Septimo	Interrog. ix.
§. Octauo	Interrog. xv.
§. Nono	Interrog. iii. & xv.
§. Decimo	Interrog. xv.
§. Vndecimo	Interrog. viii. & x.
§. Duodecimo	Interrog. xv. & xviii.
§. Tertiodecimo	Interrog. x.
§. Quartodecimo.	Interrog. xv. n. 37.
§. Decimo quinto	Interrog. vi. à n. 17.
§. Decimosexto	Interrog. Adauctâ
§. Cæterum	Totis Interrogationibus.
§. Textum	Interrog. xx. num. 28.

Animaduersio VIII.

Tota expungitur	Interrog. xi.
-----------------	---------------

Animaduersionis IX.

§. Nigronus	Interrog. iii. iv. & vi.
Et quod ibi de Petro loqueris	Interrog. Adauctâ.
§. Cæterum	Interrog. x. à n. 12.
§. Præterea	Interrog. adauctâ.
§. Denique	Interrog. viii. & x.
§. Argumentetur	Interrog. xv. & xvi.
§. Amplius	Interrog. xv.
§. Tandem	Interrog. xv. n. 37.

Animaduersio X.

Tota passim	Interrog. iv. viii. & x.
Et §. satis quidem	Interrog. viii. n. 3. ii. 12.
§. Fuitne firmitus	Interrog. viii. n. 11. Inter. ix. n. 3.
§. Addam postremo	Interrog. viii. n. 13.
	§. Attollat

§. Attollat	Interrog. viii. n. 11.
§. Vt quid ergo	Interrog. viii. n. 14. &c.
§. Ex his disce	Interrog. viii. n. 17.
§. Non ergo	Inanis consequutio ex inanibus antecedentibus.
§. Adde	Interrog. viii. n. 7. 8. & 9.
§. Adhuc	Interrog. viii. n. 15. & 17. Interrog. xvii. num. 19. &c. Interrog. ix. num. 9.
§. Expulsioni obnoxia	Interrog. viii. n. 9.
§. Nouissimum	Interrog. viii. à n. 1.
§. Lessius	Interrog. xvii. n. 5.
§. Item	Interrog. xvii. n. 5. &c.
§. Sicut exaltantur	Interrog. iv. n. 51.
§. Item quia	Interrog. ii. n. 8.
§. Adde quod dum	Interrog. ii. n. 4.
§. Quamobrem	Interrog. ix.
§. Verum his	Interrog. viii. n. 1.
§. Hic igitur	Interrog. x. tota sed præcipue n. 12. 15. 17.
§. Quod si leuis	Interrog. viii. n. 7.

Animaduersio XI.

Tota	Interrog. xii.
§. Cogitauit Nigronus	Interrog. xii. n. 7.
§. Non sine temeritatis.	Ibid. n. 6.
§. Quod etiam	Ibid. n. x.
§. Ex tot	Interrog. vii. n. 6. Interrog. xii. n. 2. 4. & 8. Interrog. v. n. 2.
§. In capitulo	Interrog. xii. n. 9. &c.
§. Epistolam à Caietano	Ibid.
§. Velim	Interrog. xii. n. 7.
§. Nec valet	Ibid. n. 13.

Animaduersioni XII.

Opponitur	Interrog. xv.
§. Quod munus	Ibid. n. 34. & 29.
Zz	3. §. Ex

§. Quarto	Interrog. vi. à n. 17. & Adauct. n. 8.
§. Quinto	Interrog. viii.
§. Sexto	Interrog. x. & xi.
§. Septimo	Interrog. ix.
§. Octauo	Interrog. xv.
§. Nono	Interrog. iii. & xv.
§. Decimo	Interrog. xv.
§. Vndecimo	Interrog. vii i. & x.
§. Duodecimo	Interrog. xv. & xviii.
§. Tertiodecimo	Interrog. x.
§. Quartodecimo.	Interrog. xv. n. 37.
§. Decimo quinto	Interrog. vi. à n. 17.
§. Decimosexto	Interrog. Adauctâ
§. Cæterum	Totis Interrogationibus.
§. Textum	Interrog. xx. num. 28.

Animaduersion VIII.

Tota expungitur	Interrog. xi.
-----------------	---------------

Animaduersionis IX.

§. Nigronus	Interrog. iii. iv. & vi.
Et quod ibi de Petro loqueris	Interrog. Adauctâ.
§. Cæterum	Interrog. x. à n. 12.
§. Præterea	Interrog. adauctâ.
§. Denique	Interrog. viii. & x.
§. Argumentetur	Interrog. xv. & xvi.
§. Amplius	Interrog. xv.
§. Tandem	Interrog. xv. n. 37.

Animaduersion X.

Tota passim	Interrog. iv. viii. & x.
Et §. satis quidem	Interrog. viii. n. 3. ii. 12.
§. Fuitne firmitus	Interrog. viii. n. 11. Inter. ix. n. 3.
§. Addam postremo	Interrog. viii. n. 13.
	§. Attollat

§. Attollat	Interrog. viii. n. 11.
§. Vt quid ergo	Interrog. viii. n. 14. &c.
§. Ex his disce	Interrog. viii. n. 17.
§. Non ergo	Inanis consequutio ex inanibus antecedentibus.
§. Adde	Interrog. viii. n. 7. 8. & 9.
§. Adhuc	Interrog. viii. n. 15. & 17. Interrog. xvi. num. 19. &c. Interrog. ix. num. 9.
§. Expulsi obnoxia	Interrog. viii. n. 9.
§. Nouissimum	Interrog. viii. n. 1.
§. Lessius	Interrog. xvi. n. 5.
§. Item	Interrog. xvi. n. 5. &c.
§. Sicut exaltantur	Interrog. iv. n. 51.
§. Item quia	Interrog. ii. n. 8.
§. Adde quod dum	Interrog. ii. n. 4.
§. Quamobrem	Interrog. ix.
§. Verum his	Interrog. viii. n. 1.
§. Hic igitur	Interrog. x. tota sed præcipue n. 12. 15. 17.
§. Quod si levis	Interrog. viii. n. 7.

Animaduersio XI.

Tota	Interrog. xii.
§. Cogitavit Nigronus	Interrog. xii. n. 7.
§. Non sine temeritatis.	Ibid. n. 6.
§. Quod etiam	Ibid. n. x.
§. Ex tot	Interrog. vii. n. 6. Interrog. xii. n. 2. 4. & 8. Interrog. v. n. 2.
§. In capitulo	Interrog. xii. n. 9. &c.
§. Epistolam à Caietano	Ibid.
§. Velim	Interrog. xii. n. 7.
§. Nec valet	Ibid. n. 13.

Animaduersio XII.

Opponitur	Interrog. xv.
§. Quod munus	Ibid. n. 34. & 29.
	Zz 3 §. E.

§. Ex concessionibus. Interrog. xv. num. 35.
 §. Addam. Ibid. num. 5.
 §. Quare ab omnibus. Interrog. xvi. n. 20. & Int. xv.
 §. In toto orbe. Int. xv. num. 10.
 §. Enimvero Lutherum. Interr. xv. num. 27. & 22.
 §. Et sciat. Interrog. xi. num. 1.

Animaduersio XIII.

Refutatur. Interrog. xvi. & xvi.
 §. Etsi neque. Interrog. xvi. num. 5.
 §. Verum primò. Ibid.
 §. Respondeo. Ibid. à num. 22.
 §. Ceterum Caritas. Ibid. à num. 19. ad 24.
 §. S. Ignatius. Interrog. II. num. 8.
 §. Omnes propemodum. Ibid.
 §. His addam. Interr. xvi. n. 19. & Interr. II. n. 7.
 §. Hoc teneas. Interrog. I. n. 12.
 §. Votum Castitatis. Interrog. xvii. num. 9.
 §. Votum Paupertatis. Interrog. xvii. num. 11.
 §. Tenuitas voti. Interrog. xvii. num. 15.
 §. Etenim quo. Interrog. II. n. 3. & Interrog. xvii. n. 11.
 §. Et ideo. Interrog. xviii. num. 18.
 §. Choro quoque. Interrog. xiv. n. 14. & 18.
 §. Tertio. Interrog. xvi. n. 23.
 §. Quarto. Interrog. xvi. n. 13. & c.
 §. Quinto. Interrog. xvi. n. 23.
 §. Sexto. Interrog. xvi. n. 13. 14. 18. 25.
 §. Septimò. Ibid. à n. 5. ad 15.
 §. Hæc autem. Ibid. à n. 19. ad finem.

Animaduersioni XIV.

Respondetur. Interrog. xiv. & xvi. & xxv.
 §. Nihil noui. Interrog. xiv. n. 4. 5. & in fine Interr. xli. i.
 §. Illa in primis. Interrog. xvi. n. 22.
 §. Mendicatum respuentes. Ibid. n. 16.
 §. Cui

§. Cui respondendum.	Interrog. xiv. n. 2.
§. Quarto.	Interrog. xvi. n. 15.
§. Qui & publica.	Interrog. xiv. à n. 5.
§. Clericus qui Christi.	Interrog. xv. n. 37.
§. Vos ad sæcularia.	Interrog. i. n. 2. Inter. xiv. n. 15.
Interrog. xv. n. 37.	
§. Copiosè qui possident.	Interrog. xiv. n. 11.
§. Vestra veneranda.	Interrog. xiv. n. 13.
§. Qui verè.	Ibid. n. 12.
§. Clerici.	Ibid. à n. 13. ad 20.
§. Diuinum.	Interrog. xiv. n. 19.

Animaduersio XV.

Eueritur.	Interrog. xiv.
§. De ea Religione.	Interrog. x.
§. Ribadeneira.	Ibid. à n. 13.
§. At esto.	Ibid. à num. 20.
§. Quod nullius.	Interrog. xvi. n. 9.

Animaduersio XVI.

Diluitur.	Interrog. xiii. n. 30.
-----------	------------------------

Animaduersioni XVII.

Satisfit.	Interrog. xiii.
-----------	-----------------

Animaduersioni XVIII.

Opponitur	Interrog. viii. & x.
§. Quod Apostolica.	Ibid. n. 18. 21. 28.
§. Hoc autem omnino.	Ibid. n. 12.
§. Quare nec inchoata.	Ibid. n. 21. 22.
§. Cum nunquam.	Ibid. n. 18. & c.
§. Ex his.	Interrog. xii. à n. 10.

Animad

Animaduersio XIX.

Repellitur Interrog. xi. à n. 10. ad 14.
§. Item. Int. xv. num. 27.
§. Adhuc quartum. Int. viii. n. 18. & c. Int. x. n. 3. 12. 13.

Animaduersio XX.

Quid veritatis habeat omnibus his Interrogationibus luculenter docetur: quod idem dixerim ad

Animaduersionem XXI.

§. Auctori utique. Interrog. I. num. 12.

Animaduersio XXII.

§. Principio. Interrog. xix. num. 43.
§. Mea dicta. Interrog. I. n. 12.
§. Dicam tamen. Interrog. xix. n. 2. Interrog. I. n. 12.
§. Insuper Societatis. Ibid. num. 12.
§. Nec argumentationis. Interrog. v. tota.
§. Nihilominus à potentiâ. Interrog. xix. num. 4.
§. Etiam Veronam vsque. Interrog. viii. n. 10.
§. Quis ei dixit. Interrog. xix. n. 5.
§. Hæc eadem. Interrog. vii. num. 5.
§. Quid tempus. Interrog. xiv. num. 6.
§. Sed quid Theologus. Interrog. vii. n. 11.
§. Tufum, & Caracciolum. Interrog. xix. num. 8.
§. In cassum. Ibid. num. 11.
§. Cur certum. Ibid.
§. Ad quid partitio. Ibid. num. 10.
§. In nullo Neapoli. Ibid. num. 11.
§. Paruæ nascentis. Interrogat. vii. n. 12. & Inter. xix. num. 11.
§. Venetiis. Interrog. xix. num. 12.
§. Quid pugnabat. Ibid. num. 13.
§. Nullo.

§. Nullo modo.	Ibid. num. 14.
§. Oppositio.	Ibid. num. 10. & Interrog. XIX. n. 11.
§. Nec tamen.	Interrog. XIX. n. 14. & 15.
§. Quid me allegat	Ibid. num. 16.
§. Quid ei.	Ibid. num. 17.
§. Si viginti.	Interrog. XI. 1. & XIX. num. 18.

Animaduerſionis XXIII.

§. Telis.	Interrog. XIX. num. 20.
§. Lacte.	Ibid. num. 21.
§. Tutus est.	Ibid.
§. Quid magni.	Ibid. num. 22.
§. Quia.	Interrog. XI. n. 4.
§. Si probabilia.	Interrog. XIX. num. 23.
§. Consensio.	Ibid. num. 24.
§. Si in hac controuersia.	Omnia ſapiùs in ſuperioribus animaduerſionibus ingeſta, ac proinde etiam regeſta.
§. Æquiuoce.	Interrog. XIX. num. 25.
§. Cardo.	Ibid. num. 26.
§. Inutiliter.	Omnia antea inculcata, ac propterea exculcata.
§. Student.	Interrog. VII. 1. num. 12. & 13.
§. Si Bonifacius.	Interrog. XIX. num. 27.
§. Quid prodeſſe.	Interrog. VII. 1. & XIX. num. 30.

Animaduerſionis XXIV.

§. Quis vel leuibus.	Interrog. IV. & XIX. num. 31.
§. Illud inſuper.	Interrog. VII. 1. & alibi.
§. Ad effugium.	Interrog. XIX. num. 32.
§. Miratur.	Ibid. num. 33.
§. Cur errorem.	Ibid.
§. Quomodo.	Ibid. num. 34.
§. Quid me prudentem.	Ibid. num. 35.
§. Patrem.	Ibid. num. 36.

Z z §. Quæ

§. Quæ duobus.	Ibid.num. 37.
§. Ignatium.	sæpius obiecta & reiecta.
§. Quia clericorum.	Interrog. xix. n. 38.
§. De me.	Ibid.num. 39.
§. Insignium.	supra frequenter de hoc.
§. Quid sibi.	Interrog. xv.
§. Quæ de.	Interrog. xvi.
§. Quod autem.	Ibid.
§. Vno non.	Interrog. xix. num. 40.
§. Quoniam.	Ibid.num. 41.
§. Sanctus.	Ibid.num. 42.

Animaduersionis XXV.

§. Non est.	Interrog. xix. n. 43. &c. Interrog. ix.
§. Quis certè.	Interrog. xix. num. 45.
§. Si aliqualem.	Ibid.
§. Sed neque.	Ibid.num. 46.
§. Sicuti.	Ibid.num. 47.
§. Multa.	Ibid.num. 48. & supra sæpius euentilata.
§. In me.	Ibid.num. 49.
§. Omnimodam.	Ibid.num. 50.
§. Iterum.	Interrog. x. num. 13.
§. Neque doleo.	Interrog. xix. num. 41.
§. Hæc proculdubio.	Interrog. x. à n. 12.

Animaduersionis XXVI.

§. Tempus.	Interrog. xix. num. 43. Interrog. x. num. 22.
	Interrog. xix. num. 44.
§. Ultra.	Interrog. x. num. 3.
§. Voluntaria.	Interrog. xix. n. 55.
§. Et quidem.	Ibid.num. 56.
§. Non ambigo.	Interrog. x. num. 22. & Interrog. xix. num. 57.
§. Si quæ.	Interrog. xix. num. 8.
	§. Nemo

§.Nemo.
§.Ad ea.

Ibid num. 59.
Ibid.num.60.

Animaduersio XXVII.

Satis refutata est. Interrog.xv. num.36.& alibi.

Hortationi ad Caritatem.

Respondetur

Interrog.xxi.

Typogra

Typographus Lectori.

Si qua per Auctoris absentiam operarum
errata, quae tamen paucissima esse arbitra-
mur, operi adhaerunt, candide Lector, bene-
uolè aut corrige, aut dissimula. Nescio quid
etiam monuit auctor de ritu Missae, quod
quia loco reponi non potuit, alteri editioni ser-
uandum duximus. Quamuis enim in conten-
tioso hoc scribendi genere, nihil dissimulari ab
aduersario solet, quod non reprehendatur si mi-
nùs accuratum sit; id tamen per Admodum
Reuerend. Patris Joannis Baptista Castaldi
humanitatemque equitatemque nobis licere
arbitramur.

Interim:

Præfationis pag. 6. linea 6.
pag. 3. lin. 17.
pag. 33. in imagine num. 10.
pag. 37. lin. 28.
pag. 317. lin. 11.

lege obiecerunt.
lege quærendum.
lege fuisset dictis.
lege nixi.
lege eas.

Errata

Errata Typographica.

IN Præfatione ad Lectorem, pagina 2.
linea 8. lege virtutis.

Pagina 10. linea 7. lege poles.

Pag. 94 lin. 27. leg. peritia.

Pag. 98. lin. 32. leg. profectus.

eadem lin. 37. leg. terrestre.

Pag. 103. lin. 11. leg. pertimescendum.

Pag. 129. lin. 12. leg. Vincetium.

eadem lin. 31. leg. antiquissimis.

Pag. 130. lin. 34. le. conuentus.

Pag. 132. lin. 35. leg. præstiti.

Pag. 133. lin. 9. leg. dicto.

Pag. 141. lin. 23. leg. magnis.

Pag. 142. lin. 13. leg. adimas.

Pag. 151. lin. 6. leg. exire.

Pag. 153. lin. 24. leg. aurem.

Pag. 154. lin. 11. leg. dubitare?

eadem lin. 32. leg. sententias.

eadem lin. 34. leg. vbi.

Pag. 157. lin. 5. pro Iethrone, lege Hobabum cognatum suum.

eadem lin. 16. leg. inuenire.

Pag. 162. lin. 23. leg. Paulo.

Pag. 168. lin. 22. leg. Magicus.

Pag. 169. lin. 6. leg. Prouincia.

Pag. 196. lin. 2. leg. magistratum.

Pag. 211. lin. 25. leg. iactatum.

Pag. 214. lin. 4. leg. veterum.

Pag. 217. col. 1. leg. Venetos.

Pag. 221. lin. vlt. leg. excolitur.

eadem columna 5. leg. prædicat.

Pag. 223. columna 2. leg. Collegium.

Pag. 225. col. 5. leg. Angerum.

Pag. 231. col. 3. leg. Genuæ.

Pag. 233. col. 4. leg. Peleterio.

Pag. 256. lin. 29. leg. Apostolici.

Pag. 268. lin. 7. leg. sociis.

Pag. 280. lin. 30. leg. excedere.

ead. lin. 31. leg. videri.

Pag. 290. lin. 37. leg. inrogatas.

Pag. 291. lin. 18. le. appellemus.

Pag. 193. lin. 3. leg. didiceris.

Pag. 306. lin. 34. leg. volueris.

Pag. 310. lin. 1. leg. illi.

Pag. 313. lin. 27. leg. exire.

Pag. 317. lin. 4. leg. eas.

Pag. 319. lin. 10. leg. profectionis.

eadem lin. 21. leg. nouum.

Pag. 326. lin. 18. leg. nullo.

Pag. 334. lin. 5. leg. vnum.

eadem lin. 6. leg. reliquos.

eadem lin. 12. leg. spirita.

eadem lin. 14. leg. fallaciarum.

Pag. 347. lin. 13. leg. designatus.

Pag. 348. lin. 21. leg. eam.

Pag. 352. lin. 10. leg. solitum est.

eadem lin. 24. leg. distet?

Pag. 357. lin. 37. leg. immerenti.

[illegible][illegible]

